Theodor Constantin

ASTĂ-SEARĂ, RELACHE

COLECȚIA
CLEPSIDRA

Coperta colecției de
Andrei Olsufiev
Ilustrația copertei de
George-Paul Mihail

București, 1971

A25

Theodor Constantin

ASTĂ-SEARĂ, RELACHE

Editura Eminescu

1

SPECTACOLUL NU VA MAI AVEA LOC

În dreapta mea, distrat ca de obicei, privea peisajul străzii atît de familiar — nu știu dacă și pentru el — în amurgul vag cețos și urît, urît fiindcă din cauza lui fețele trecătorilor păreau murdare ca ale unor coșari, și la fel ca totdeauna felul acesta de a privi oamenii, lucrurile mă irita întrucîtva: priviri care navigau ca niște corăbii sau care alunecau într-un fel teribil de personal parcă într-un soi de demonstrație de virtuozitate. Pare absurd, dar ori de cîte ori îi surprindeam privirea alunecînd pe lîngă semeni, pe lîngă lucruri, vedeam o fetiță de doisprezece ani alunecînd pe oglinda de gheață a unui patinoar în ritmul unui vals lent.

— Mergi mai încet, Vladone!

Vladone eram eu și recomandarea mie îmi fusese adresată.

L-am ascultat și am schimbat viteza. Păru satisfăcut și, fără să se uite la mine, schiță un început de zîmbet. Pielea feței i se plie la colțul stîng al gurii, mai curînd într-un fel de rictus de durere decît a zîmbet. Dar învățasem să-l cunosc și am știut că zîmbise, după cum, de asemenea, știam că altcineva în locul meu ar fi fost

convins că nu fusese zîmbet, ci o grimasă de durere. Și am mai știut ceva, deși nu mă uitam la el : că atîta timp cît zîmbise, cam un minut — fusese un zîmbet încremenit, durabil —, chipul lui arătase ca o mască tragică, fiindcă de fiecare dată cînd zîmbea, de fiecare dată cînd rîdea — se întîmpla atît de rar — aveam senzația ciudată care îmi zgribulea pur și simplu sufletul, că privesc nu chipul unui om viu, ci o mască tragică. De altfel, Silviu Lăpușneanu, bătrînul de șaizeci de ani de lîngă mine, care arăta cu zece ani mai tînăr, avea un chip ce ți se întipărea în memorie chiar dacă îl vedeai numai o singură dată, în primul rînd datorită faptului că, fără să vrei, îți formai imediat convingerea : „Omul ăsta trebuie că a suferit mult în viață". Ți-o spuneai admirativ, aproape cu un fel de invidie : că un om care suferise „atîta" în viață știuse să depășească momentele critice fără să se lase înfrînt și, mai ales, fără ca suferința să lase urme, urmele acelea nemiloase, care îmbătrînesc înainte de vreme, care urîțesc pînă și chipul cel mai frumos.

Aproape pe nesimțite începusem să merg mai repede. Mă grăbeam. Voiam să ajung înainte de începerea spectacolului și pînă atunci nu mai erau decît cinci minute. Dar, ca un făcut, mă persecutau stopurile. De fapt, mie îmi era indiferent dacă ajungeam ceva mai tîrziu. Nici cînd fusesem mic nu prea mă dădusem în vînt după spectacolele de circ, cu atît mai puțin acum cînd aveam douăzeci și cinci de ani și cînd dispuneam de atît de puțin timp liber, încît rar îmi îngăduiam plăcerea de a mă deconecta, de pildă la un film sau la un spectacol de teatru. Dacă mă grăbeam o făceam numai fiindcă știam că lui Lăpușneanu nu-i plăcea să întîrzie și că, o dată, cînd s-a întîmplat așa, mi-a mărturisit ulterior că a simțit doar pe jumătate plăcerea numai

și numai fiindcă a „scăpat" primele două numere din spectacol. De atunci m-am ferit să-l mai fac să întîrzie. În decurs de două săptămîni de cînd ne cunoșteam, văzusem împreună spectacolul de cinci ori, și acum urma să-l vedem pentru a șasea oară. Era un record, fiindcă, dacă îmi aduceam bine aminte, nu mi se întîmplase în tot restul vieții de pînă atunci să merg de atîtea ori la circ. Lăpușneanu era însă un pasionat al circului și, fiindcă el refuza să vadă orice altfel de spectacol, am acceptat să-l însoțesc. El era însă convins că mă „convertise" și pe mine, iar eu nu aveam nici un interes să-i spulber această iluzie, din motive pe care le veți cunoaște din paginile ce urmează. În realitate, departe de a mă converti, de fiecare dată cînd ieșeam de la spectacol simțeam cum mi se strecoară în suflet o melancolie care mă făcea un pic ursuz, din motive care erau și au continuat să rămînă cum nici că se poate mai obscure.

Lăpușneanu nu avea mașină, dar în schimb aveam eu. De fiecare dată :

— Deseară merg la circ. Vrei să mă conduci cu mașina ?

— Bineînțeles.

— Mulțumesc ! Știi, am cumpărat și pentru dumneata un bilet. Mi-ar face plăcere dacă ai veni cu mine.

— Din întîmplare, deseară sînt liber.

— Înseamnă că am un pic de șansă. Apoi după o pauză, privindu-mă bănuitor : Spune drept, Vladone, nu te plictisești în compania unui om bătrîn ? Nu uita că am șaizeci de ani.

— De loc, domnule Lăpușneanu. Crede-mă, îmi face plăcere să te însoțesc.

— Mă simt obligat față de dumneata, Vladone.

— Dumneata în nici un caz. Eu, da. Fiindcă de la dumneata am multe de învățat.

Şi nu mințeam. Realmente aveam ce învăța de la el. Asta pe de o parte. Pe de alta, nu mințisem nici cînd îi spusesem că îmi făcea plăcere să-l însoțesc la circ, chiar dacă, la drept vorbind, ceea ce simțeam nu era propriu-zis plăcere. Sau poate mai curînd nu numai plăcere. Fiindcă, în ultimă instanță, eram în „serviciu comandat". La început „serviciul comandat" fusese de cu totul altă natură. Șeful meu, colonelul Radu Mănăilă, îmi încredințase misiunea de a-l fila pe Silviu Lăpușneanu. Atît și nimic mai mult. Pe urmă, mai exact la numai patru zile, ne-am cunoscut într-o împrejurare de loc obișnuită — și despre aceasta cititorii vor lua cunoștință din paginile ce urmează — care acum, cînd retrăiesc prin amintire toate peripețiile acestui „caz", este absolut sigur că nu s-a datorat hazardului. Așa că după ce ne-am cunoscut, întrucît nu mai era oportun ca tocmai eu să port trena lui Lăpușneanu, șeful meu mi-a recomandat să-l *cultiv* cît pot mai mult, și cu mare grijă, ca nu cumva să prindă de veste.

Și l-am cultivat. Omul era atît de interesant, încît pot să afirm, fără teamă de a exagera, că n-a trebuit să depun eforturi speciale. Era atît de interesant, încît, chiar de la prima noastră întîlnire, am fost convins că a-l *cultiva* va însemna pentru mine o bună școală, mai exact o șansă unică de a învăța să cunosc oamenii, mai ales acea categorie de oameni cu care cei din meseria noastră au cel mai adesea de-a face. Trebuie să mărturisesc pe de altă parte, că primind misiunea de a-l cultiva — una limitată — în sinea mea nutream speranța că șansa mă va favoriza în așa măsură, încît să pot aduce o contribuție majoră în elucidarea „cazului", bineînțeles în măsura în care Silviu Lăpușneanu merita cu adevărat interesul pe care i-l acorda șeful meu. (Cînd mi-a încredințat misiunea, asupra lui Lăpuș-

neanu plana doar o bănuială, încă neconfirmată de fapte.)

La cîteva zile după ce ne-am cunoscut, am primit însă un telefon de la el. Mă invita la circ. Am fost cum nu se poate mai surprins. Nu-mi puteam explica de fel ce plăcere putea simți el, un om atît de cultivat, asistînd la un spectacol de circ, de altfel destul de mediocru, cum aveam să mă conving cîteva ore mai tîrziu. N-am refuzat acea primă invitație, și nici următoarele patru. Iar cea de-a șasea, la care eram încredințat că voi asista peste cîteva minute, fusese rezultatul unei inițiative proprii și nu se datora faptului că, simțindu-mă obligat, voiesem să mă revanșez, invitîndu-l și eu o dată, ci, pur și simplu fiindcă voiam să verific în ce măsură o anume impresie — de la ultimul spectacol la care îl însoțisem — era sau nu adevărată. Mai precis, voiam să verific dacă, într-adevăr, în ciuda aparenței, spectacolul îl plictisea și prezența sa acolo se datora unei cauze care nu avea nici o legătură cu plăcerea reală de a admira măiestria artiștilor de circ. Impresia aceasta am avut-o numai cu puțin înainte de a se termina ultimul număr din program, așa că n-am mai avut timp să verific în ce măsură era sau nu adevărată.

Îmi amintesc, în timp ce ne îndreptam spre ieșire, am riscat întrebarea :

— Îți place chiar atît de mult circul, domnule Lăpușneanu ?

— Foarte mult ! Circul e reconfortant.

— În ce sens ?

— Cel mai ageamiu dintre jonglerii din seara aceasta îmi este superior prin perseverență, prin voință, întrucît orice număr banal necesită ore întregi de muncă susținută.

— Am impresia că sînteţi la curent cu viaţa de circ.
— Întrucîtva.
— Doar ca simplu spectator ? Asiduu spectator ?
— Nu ! În tinereţe am fost îndrăgostit de o călăreaţă de circ.

După aceea a devenit parcă ursuz. L-am condus pînă acasă cu maşina şi, contrar obiceiului, nu m-a invitat să urc pînă la el ca să-mi ofere o cafea şi un coniac.

Şi iată, acum, ca urmare a invitaţiei pe care de data asta eu i-o făcusem, ne îndreptam spre circ şi n-aş putea spune că îmi făcea plăcere să văd pentru a şasea oară un spectacol destul de mediocru. Eram atît de nerăbdător să-mi verific impresia, încît, temîndu-mă să nu mă refuze cine ştie din ce motive, mi-am procurat în prealabil biletele şi, cu ele în buzunar, m-am dus acasă la el abia cu o jumătate de oră înainte de începerea spectacolului.

Cînd a aflat pentru ce anume venisem, m-a privit lung şi parcă un pic bănuitor, pe urmă îmi spuse cu un ton degajat :

— Mi se pare că în seara asta este... relache.

Nu eram chiar foarte sigur, dar am avut impresia că rostise ultimul cuvînt cu o oarecare întîrziere ca şi cînd ar fi căutat cuvîntul. Şi am mai avut impresia că „relache" nu era cuvîntul cel mai indicat — din punctul lui de vedere — şi că îl utilizase fie pentru că nu găsise altul mai potrivit, fie fiindcă se ferise să folosească — din motive numai de el ştiute — pe acela care ar fi exprimat, cel mai exact, gîndul lui ascuns. De aceea, cîteva clipe am fost preocupat să descopăr acel cuvînt. N-am izbutit, aşa că, pînă la urmă, mi-am amintit că eram dator să-i risipesc „temerea" că spectacolul nu avea loc.

— Am cumpărat biletele personal și, dacă astă-seară nu ar mai avea loc spectacolul, nu mi le-ar fi vîndut.

— Da ? În cazul acesta probabil că m-am înșelat. Apoi, după cîteva clipe, de-a dreptul mirat : Interesant ! De unde și pînă unde mi s-a înșurubat în cap ideea că astăzi e relache ?

Și mă privi de parcă ar fi așteptat de la mine răspunsul. Nu am dat nici o importanță cuvintelor, și pentru nu mai știu a cîta oară mi-am spus că Lăpușneanu era un om ciudat în egală măsură în care mi se părea enigmatic.

— Mergi mai încet, Vladone !

M-am uitat la kilometraj. Mergeam cu mai puțin de cinzeci pe oră. Atunci de ce îmi cerea să încetinesc ? Căpătase dintr-o dată fobia vitezei ? De obicei, mă zorea, chiar și atunci cînd știa că vom ajunge prea devreme. O dată chiar l-am întrebat :

— Bine, dar ce rost are să ne grăbim ? Și așa ajungem cu un sfert de oră înainte de începerea spectacolului.

— Pot să aștept și o jumătate de oră.

— Bine, dar nu ai nici un motiv. Vreau să spun că nimeni și nimic nu ne obligă să ajungem atît de devreme.

— Știi, mie îmi place mirosul de circ.

— Miroase a băligar, am ținut să-i reamintesc.

— Și a fiară. Exact ! A băligar și a fiară. Teribil îmi mai place mirosul. Așa că nu mă deranjează dacă aștept oricît de mult. Cine știe ? Poate că într-o altă viață am fost grăjdar. Sau poate chiar îmblînzitor de fiare.

N-am mai replicat. Mi-am adus aminte că de fiecare dată, după spectacol, cînd ajungeam acasă, întrucît mi se părea că hainele pe care le purtasem se îmbibaseră de mirosul acela caracteristic care, pur și simplu, mie

îmi producea greață, le scoteam pe balcon să se acrisească.

— Mergi mai încet, Vladone !

— Și mai încet ? Atunci sigur că de data asta vom ajunge după începerea spectacolului.

Nu mi-a răspuns. I-am surprins în oglinda retrovizoare zîmbetul. Dar nici acum, după atîta timp, nu sînt absolut sigur că a zîmbit. Poate numai mi s-a părut. Dar dacă totuși nu mă înșelasem și Lăpușneanu zîmbise cu adevărat, zîmbetul fusese sigur ironic — acel zîmbet ironic pe care nu-l puteam suferi, un zîmbet parcă de evidentă superioritate ce de fiecare dată mă enerva, deși, ca să fiu sincer, numai de vreo două ori se întîmplase așa. E ciudat, zîmbetul acela mă enerva, îmi rănea vanitatea — da, cred că acesta e termenul cel mai potrivit ! — totuși, de fiecare dată îmi păruse rău că „durase" atît de puțin, fiindcă de fiecare dată mi-am spus că, fără să fie conștient de aceasta, zîmbetul îl trăda pe adevăratul Lăpușneanu, numai Dumnezeu știe în ce fel îl trăda, dar că sigur aș fi aflat dacă el ar fi continuat să mai zîmbească nu mult, ci încă vreo cîteva secunde, și dacă nu se întîmplase așa, aceasta se datora faptului că Lăpușneanu, conștient că zîmbetul îl trădează, avusese prudența să se oprească la timp. Mai adineauri, cînd zîmbise din nou — în cazul cînd nu mi se păruse — din cauza întunericului pierdusem încă o dată prilejul de a înțelege adevărata lui semnificație.

În sfîrșit, am ajuns : Cu patru minute după începerea spectacolului, dacă țineam seama de ora indicată de ceasul de bord. În mod normal foaierul ar fi trebuit să fie luminat. Cu toate acestea, luminile încă nu se aprinseseră. Ce trebuia să cred ? Că ceasul de bord se defectase și că ajunsesem la circ mult prea devreme ? În nici un caz de vreme ce și cel de la mînă arăta aceeași

oră. Dintr-o dată și inexplicabil am devenit neliniștit. În schimb Lăpușneanu era calm, grav și, ca niciodată, impunător.

Am oprit motorul și am coborît. Nu m-a întrebat nimic. Și nici nu părea surprins. Vag aveam sentimentul că el, știind mai dinainte că așa se va întîmpla, aștepta acum să vadă ce voi face și, calm, îmi cedase, în mod deliberat, inițiativa. Pe buze îmi veniră cuvintele : „probabil s-a întîmplat ceva și spectacolul nu va mai avea loc", dar nu le-am rostit tare, m-am oprit la timp, convins fiind că dacă nu s-ar fi întîmplat așa, aș fi devenit ridicol, teribil de ridicol, Dumnezeu știe din ce motiv, poate numai pentru faptul că era *evident* că spectacolul se amînase și deci explicația nu mai era necesară. Imediat după aceea am vrut să spun : așteaptă-mă puțin, domnule Lăpușneanu, să văd ce s-a întîmplat", dar încă o dată m-am oprit la timp, inhibat de același presentiment că aș deveni ridicol. Am coborît și m-am îndreptat spre intrarea principală. Era întuneric, luna apăruse devreme și pereții de sticlă aveau o culoare spectrală sau poate că numai mi se păru mie așa.

Un afiș mare, scris cu cerneală roșie, anunța :

Din motive de ordin tehnic, spectacolul din seara aceasta se amînă. Biletele vîndute rămîn valabile.

Direcțiunea

Ceva mai departe, mai în stînga, am observat o mașină a miliției. Am recunoscut-o după sirenă. Pe portiere, cu litere vizibile, albe, scria, ca să fie clar pentru toată lumea : *Miliția*. Prezența acelei mașini avu ca urmare faptul că neliniștea mea crescu. Prima mea pornire fu să mă îndrept spre intrarea ce ducea la administrație, în dreptul căreia aștepta mașina miliției,

dar m-am înfrînat la timp. Eu, un simplu „particular", nu aveam nici un drept să procedez astfel dacă nu voiam să trezesc bănuielile lui Lăpuşneanu. Pentru Lăpuşneanu nu eram decît un oarecare Vladone, funcţionar administrativ la Comitetul pentru Cultură şi Artă.

Tocmai mă pregăteam să mă reîntorc la maşină cînd din clădirea administraţiei am văzut ieşind trei civili. Printre ei l-am recunoscut imediat pe căpitanul Petre Ovezea de la inspectoratul miliţiei. Mai înainte de a apuca să mă recunoască şi el, i-am întors spatele şi m-am urcat în maşină.

— Astă-seară, relache ! l-am lămurit pe Lăpuşneanu, de data asta nu ştiu nici eu de ce în chip de scuză.

Am pornit motorul şi am făcut calea întoarsă. Prin oglinda retrovizoare, am observat cum căpitanul Ovezea se urca la rîndul lui în maşină. Cîteva minute mai tîrziu, „Volkswagen"-ul miliţiei trecu pe lîngă noi cu sirena dezlănţuită.

— Ne-am americanizat şi noi ! observă Lăpuşneanu cu ton care suna admirativ, dar care, eram convins, fusese doar ironic.

Am pornit-o pe şoseaua Ştefan cel Mare, în direcţia Pieţei Victoriei.

— Am să te rog să mă laşi acasă, Vladone.

— Bineînţeles. Ca de obicei, domnule Lăpuşneanu.

El îmi spunea pe nume, eu îl domneam, din cauza diferenţei de vîrstă. El accepta ca ceva de la sine înţeles, deşi de multe ori aveam impresia că o făcea din cu totul alte motive, strict personale. Adică, Lăpuşneanu îmi spunea pe nume şi găsea cum nu se poate mai firesc să-i spun „domnul Lăpuşneanu", nu din cauza diferenţei de vîrstă, ci fiindcă se considera superior mie din punctul de vedere al unei ierarhii sociale „prestabilite", alta decît cea reală. Vreau să spun că el se con-

sidera superior numai datorită faptului că, în urmă cu mulți ani, fusese „cineva". Dar asta mi se părea doar cîteodată, fiindcă de cele mai multe ori nu aveam nici un fel de îndoială că îmi spunea, simplu, Vladone pentru motivul că era mult mai bătrîn decît mine. Dar, chiar dacă dominantă ar fi fost cealaltă impresie, raporturile dintre noi ar fi rămas aceleași, de vreme ce eu mă aflam în „serviciul comandat", deci într-o situație în care, în mod deliberat, trebuia să ignor unele susceptibilități, din pricina cărora șeful meu, colonelul Mănăilă, mi-a atras atenția, într-un mod discret, că natura mă dezavantajase — expresia îi aparține — înzestrîndu-mă cu un plus de susceptibilitate care, în anumite împrejurări, ar putea să-mi dăuneze.

Conduceam cu multă prudență, întrucît strada era aglomerată, motiv pentru care nu-mi prea rămînea timp să mă concentrez asupra a ceea ce mi se părea *senzațional*. Totuși, la un moment dat — dovadă certă că subconștientul meu continua să fie preocupat — am exclamat tare :

— *Astă-seară, relache !*

— Chiar așa scria pe afișul acela ? mă întrebă Lăpușneanu cu un ton indiferent.

— Nu ! Scria că, din motive tehnice, spectacolul se amînă.

— Atunci de ce ai folosit termenul *relache* ?

— L-ai folosit dumneata, înaintea mea, domnule Lăpușneanu.

— A, da ! Ai dreptate ! Uitasem. Apoi, după cîteva clipe : Ar trebui să-mi pun firmă la poartă.

— Ce fel de firmă ?

— Firmă de ghicitor.

Și rîse. Încetișor, parcă ar fi gîlgîit un izvoraș.

— Știu eu ? Poate că n-ar strica, i-am replicat într-o doară, deși știam precis la ce se referă.

— Uneori mă mir singur cît de bine le brodesc. Pesemne că am un al șaselea simț. Știi, de multe ori mi-am făgăduit să mă ocup de metapsihică, dar, din lene, n-am izbutit niciodată să trec la fapte. Ții minte ? Mai adineauri m-am întrebat, și te-am întrebat, de unde și pînă unde impresia că în seara asta spectacolul nu va avea loc. Ții minte, nu ?

— Țin minte, da !

— Era, va să zică, un presentiment. Ciudat, nu ?

— Mi s-a întîmplat și mie să am cîteodată asemenea presentimente.

Nu era adevărat. Nu mi se întîmplase niciodată, așa cum nici la el nu se putea numi presentiment faptul că știuse mai dinainte, că la circ era... relache. Pur și simplu fusese în prealabil informat că acolo se întîmplase ceva. Mai mult, eram sigur că știa *și ce anume* se întîmplase. Ca să mă îmbrobodească însă, îi dădea într-una cu metapsihica, și nu înceta să se mire de „darul" cu care îl înzestrase natura de a *ști*, cu anticipație, ceea ce se întîmplase în cu totul altă parte decît locul unde se aflase el în acel moment. Eu însă trebuia să-mi fac rolul mai departe, să-i cînt în strună, cu alte cuvinte să mă comport în așa fel, ca și cînd n-aș fi nutrit nici cea mai vagă bănuială.

— Categoric, omul este o ființă necunoscută. Avea perfectă dreptate Alexis Carrel. Nu crezi ?

— Cum să nu . Cartea lui, chiar dacă nu convinge întru totul, n-o poți respinge de plano.

— Biletele rămîn valabile, nu-i așa ?

— Da ! Pentru mîine seară.

— Mîine seară crezi că vei avea timp ?

— Cred că da.

Am spus-o cam cu jumătate de gură, fiindcă aveam impresia că nu i-ar mai fi făcut de loc plăcere să meargă, ca și cînd, dintr-un motiv numai de el știut, pasiunea lui pentru spectacolele de circ sucombase brusc.

— În orice caz să mă anunți în prealabil, telefonic. S-ar putea ca eu să uit, și n-aș vrea să aștepți pînă mă îmbrac, așa cum s-a întîmplat în seara asta.

— Pe mine nu mă deranjează de loc. Mai stăm de vorbă despre una, despre alta. O parolă cu dumneata, domnule Lăpușneanu, e o adevărată plăcere.

— Mulțumesc, Vladone. Sînt un bătrîn cam plictisitor, asta o știu. Dar, încă o dată, îți mulțumesc, fiindcă ai vrut să fii drăguț cu mine.

Nu aceasta îmi fusese intenția, ci, realmente, orice conversație cu el devenea agreabilă, dacă nu interesantă. Lăpușneanu era un om cultivat și excentric, pentru a nu pune la socoteală că aveam motive speciale să mă intereseze tot ceea ce spune.

Ajunserăm. Am oprit în fața blocului unde locuia. De obicei mă invita să urc la el.

— Atunci să aștept telefonul dumitale, Vladone ?

— Bineînțeles.

— Bună seara !

— Bună seara, domnule Lăpușneanu !

Coborî din mașină cu ușurință, deși era masiv și cumva greoi. Se îndreptă spre intrare cu pas măsurat și hotărît. Cînd dispăru în holul blocului, am pornit motorul și m-am întrebat, stăpînit de aceeași neliniște care nu mă părăsise nici o clipă :

„De unde a știut Lăpușneanu că spectacolul de la circ fusese suspendat ?“

2

DOMNUL LĂPUȘNEANU CAUTĂ UN MOȘTENITOR

Timp de patru zile am fost „umbra" lui Lăpușneanu. O umbră obișnuită. Vreau să spun că timp de patru zile faptul de a fi umbra lui nu-mi pusese nici un fel de probleme. Lăpușneanu părea a fi omul care, neștiindu-se cu nimic vinovat, nu manifestă nici un fel de preocupare spre a se convinge dacă este sau nu urmărit. Din acest motiv însărcinarea primită nu-mi producea nici un fel de plăcere. Nu mă solicita decît într-o foarte mică măsură. Pe de altă parte, bătrînul de șaizeci de ani pe care îl urmăream se comporta ca un „bătrîn neinteresant" și, în sinea mea, aproape eram convins că îmi pierd timpul. Știam din experiență — una destul de mică, de firavă — că nu toți cei care la un moment dat devin suspecți sînt și în realitate așa. Eram atît de convins de cumințenia lui, încît aș fi putut pune rămășag că, după cel mult o săptămînă, șeful meu îmi va încredința o altă însărcinare.

În cea de-a cincea zi s-a întîmplat ceva care m-a făcut să-mi schimb complet părerea.

Era o noapte întunecoasă, de parcă și stelele și luna orbiseră. Omul meu — Lăpușneanu — se întorcea pe jos acasă. Peste oraș stăruia un miros antipatic de parafină. Era aproape de miezul nopții. Lăpușneanu fusese la circ, iar după spectacol luase masa la o braserie din apropiere, de pe Ștefan cel Mare. Acolo veniseră să cineze și cîțiva artiști, unii chiar mai înainte de a se termina spectacolul. Dintre toți clienții, ei se bucurau de cea mai mare atenție din partea ospătarilor, fapt care m-a făcut să trag concluzia că erau obișnuiții localului.

Lăpușneanu luase loc la o masă ocupată de un tînăr, care după înfățișare părea a fi boxer. După cîteva clipe de reciprocă examinare, sfîrșiră prin a se ignora reciproc. De altfel, Lăpușneanu părea că ignoră pe toată lumea. Chiar dacă, din cînd în cînd, își plimba privirile prin local, ele alunecau peste fețele oamenilor, pur și simplu fără nici un fel de interes, numai din distracție. Comandase o friptură și după ce ospătarul i-o adusese, începuse să mănînce tacticos, mestecînd îndelung, așa cum recomandă medicii, și sorbind la fel de tacticos, din paharul în chip de sondă. Din cînd în cînd consulta ceasul de la mînă cu un aer plictisit, încît, la un moment dat, începusem să cred că dăduse acolo cuiva întîlnire. Desigur mă înșelasem, fiindcă după aproape o oră chemă ospătarul, achită nota și plecă pe jos spre casă. Nu se grăbea și nici nu întorcea capul să privească în urmă. Cu toate acestea, din prudență, păstram distanța reglementară. Ba, ca să fiu mai exact, întrucît știam, din experiența zilelor anterioare, că Lăpușneanu nu este omul care să-mi rezerve vreo surpriză neplăcută — eram convins că și un copil l-ar fi putut urmări fără ca el să prindă de veste — chiar mărisem distanța, fiindcă la un moment dat mă oprisem în fața unei vitrine

să privesc nu mai ţin minte ce anume obiect care îmi atrăsese atenţia.

Cînd m-am desprins din faţa vitrinei, Lăpuşneanu era mult înaintea mea, pe trotuarul celălalt, încît abia îl mai zăream. Am grăbit pasul, dar tocmai atunci coti pe o stradă laterală. Cînd, la rîndul meu, am ajuns şi eu la acel colţ de stradă, destul de lungă şi plantată cu castani, nu l-am mai văzut. Lăpuşneanu dispăruse. *Dispăruse*, fiindcă persoana care se afla aproape de capătul celălalt al străzii în nici un caz nu putea fi Lăpuşneanu decît numai în cazul cînd distanţa, apreciabilă desigur, ar fi străbătut-o în pas alergător, ceea ce părea puţin probabil dacă ţineam seama de vîrsta lui înaintată. Dispăruse, după toate probabilităţile, într-una din case. În care însă ? Sau poate strada era întretăiată de o alta, ceva mai departe şi eu, din cauza luminii zgîrcite a felinarului, nu-mi puteam da seama ? Sugînd din această speranţă ca dintr-o acadea, am grăbit pasul. N-am parcurs însă mai mult de douăzeci de metri, cînd liniştea străzii atotbiruitoare fu siluită de un geamăt, urmat apoi de altele. Gemetele veneau de pe trotuarul celălalt. Am trecut strada şi acolo, sub castan, l-am descoperit, zăcînd pe jos, pe Lăpuşneanu. Încerca să se ridice. Pălăria i se rostogolise pînă lîngă rigolă. L-am sprijinit şi, nu fără efort, întrucît bătrînul era înalt şi masiv, am izbutit să-l pun pe picioare. Apoi i-am cules de pe jos pălăria şi i-am întins-o.

— Îţi mulţumesc, tinere.

— Dar ce vi s-a întîmplat, domnule ? l-am întrebat cu o voce cît mai respectuoasă.

Lăpuşneanu nu-mi răspunse imediat. Îşi pipăia într-una ceafa, şi de fiecare dată îşi aducea palma dinaintea ochilor spre a se convinge dacă nu descoperă

sînge. Nici de prima dată și nici după aceea nu se întîmplă așa. Palma era curată, atîta numai că mîna îi tremura.

— Ce mi s-a întîmplat ? Am fost atacat. Cineva m-a pălit cu ceva în cap, nu știu cu ce naiba m-o fi pălit. Am văzut negru dinaintea ochilor și m-am prăbușit. Pesemne că mi-am pierdut și cunoștința, cîteva clipe, nu mult. Probabil, sigur însă nu sînt. Oare în ce scop ?

— Poate ați fost jefuit ? Verificați dacă nu vă lipsește ceva.

Lăpușneanu își pipăi buzunarele pe deasupra, unul după altul.

— Portofelul este aici, cheile, batista... Nu, nu-mi lipsește nimic. Foarte curios ! De ce m-o fi atacat ?

Ce era să-i răspund ? Nu știam nimic. Nu văzusem nimic. O explicație însă exista, numai că eu habar nu aveam.

— Pesemne ați fost confundat cu altcineva.

— Da, aceasta ar putea fi o explicație.

— Sau poate că aveți un dușman care vă poartă sîmbetele.

— Dușman ? Nu-mi vine să cred. Dar parcă poți fi vreodată sigur de ceva ? E mai greu să-ți faci prieteni, fiindcă dușmani este foarte ușor. Oamenii sînt atît de susceptibili, atît de răi !

— L-ați văzut cumva la față pe agresorul dumneavoastră ?

— Cum era să-l văd dacă m-a atacat pe la spate ?

— Aveți dreptate. Mă gîndeam că poate l-ați văzut cînd a fugit.

— Nu l-am văzut. Probabil că mi-am pierdut imediat cunoștința.

Încercă să facă primii pași, dar se clătina ca un om beat.

— Sprijiniți-vă de brațul meu.

— Poate sînteți grăbit...

— Nu, nu sînt grăbit. Și apoi, fără a avea intenția de a juca rolul samariteanului milostiv, nu vă pot lăsa singur în starea în care vă aflați.

— Vă mulțumesc ! Sînteți foarte amabil.

Îmi luă brațul și, sprijinindu-se ușor de mine, putu să meargă. Era mult mai înalt și nu știu de ce, dar postura în care mă aflam mi se părea comică. Nu sînt o fărîmă de om, am un metru și șaizeci și opt de centimetri, sînt destul de bine construit ca să nu mă sufle vîntul, și cu toate acestea, întrucît el era mult mai înalt și mult mai masiv, mă simțeam ridicol că trebuia să-l susțin. Tocmai eu care, pe de altă parte, ar fi trebuit să-i rămîn complet necunoscut.

— Poate că ne ieșe în cale vreun taxi, îmi exprimai speranța.

— Poate !

Dar a fost doar o speranță. Ca un făcut, nu am întîlnit nici unul. Și după aproape o oră de cînd pășea alături de mine, sprijinindu-se de brațul meu, l-am văzut că se oprește în fața unui bloc de pe strada Rozelor.

— Iată că m-ai adus pînă acasă, domnule Vladone. Eu aici locuiesc. Ce-ar fi dacă ai urca pînă la mine. Te-aș servi cu un pahar de coniac bun. Nu e ora cea mai potrivită, totuși fă-mi, te rog, onoarea.

N-am refuzat. Acum, dacă tot mă deconspirasem, nu aveam decît de cîștigat dacă îi vizitam „bîrlogul".

— Numai pentru cîteva minute, domnule Lăpușneanu.

Era un bloc de numai cinci etaje, cochet, construit cu ani în urmă și care sigur costase o mulțime de parale. Holul și palierele etajelor erau toate în calcio-vec-

chio, iar balustrada scării, din lemn de stejar, avea motivul funiei, caracteristic stilului florentin.

— Frumoasă casă ! am exclamat.

— Nu-i rea !

Am urcat cu liftul pînă la etajul patru. Apartamentul ocupat de Lăpuşneanu era în dreapta, imediat lîngă lift. Deschise şi mă pofti să intru. Apartamentul nu era mare. Două camere pe hol, plus vestibulul. Totul mobilat în stil florentin. Tot ceea ce era modern fusese adaptat stilului, începînd cu clanţele, comutatoarele, carcasele caloriferelor şi sfîrşind cu foraibărele de la ferestre şi cu perdelele.

Mă invită să iau loc pe canapeaua din faţa căminului. În faţa canapelei, pe latura cealaltă, două fotolii, iar între canapea şi fotolii o măsuţă. Pe măsuţă se afla o cutie dreptunghiulară şi plată de argint în care păstra ţigări. În dreapta, o bibliotecă şi un birou, ambele din nuc masiv, cu foarte fine sculpturi. În stînga, un bar florentin lucrat cu migală şi multă măiestrie, în care am recunoscut imediat aceleaşi sculpturi de pe bibliotecă, dovadă că toată mobila fusese comandată odată şi la acelaşi tîmplar. Pe pereţi, trei picturi încadrate în rame masive de epocă. De acolo de unde mă aflam, am putut descoperi că una dintre pînze purta semnătura lui Tintoretto. Am dedus că şi celelalte două erau autentice.

Din încăperea în care mă primise se putea trece în dormitor. Trecerea era mult mai îngustă decît o uşă obişnuită şi în locul acesteia exista un grilaj din fier forjat, care se deschidea în două părţi, asemenea uşilor împărăteşti dintr-o biserică. Chiar de la început dormitorul mi-a solicitat întreaga atenţie, dar nu datorită mobilei, lucrată cu şi mai multă fineţe decît aceea din camera în care mă primise, ci din cu totul alt motiv.

Deasupra patului se afla o firidă înaltă de aproape doi metri și adîncă de cel mult șaizeci și cinci de centimetri. În primele clipe, după ce ochii o descoperiră, am crezut că ea adăpostea statuia Madonei. Au trebuit să treacă secunde în șir pînă să-mi dau seama că statuia din firidă nu reprezenta pe Madona și că nici pe departe nu aducea cu aceasta. Era statuia tot a unei femei, dar a unei femei trecută de prima tinerețe — la vîrsta de patruzeci de ani după toate probabilitățile — frumoasă, chiar foarte frumoasă, dar cu un chip obosit și întrucîtva fanat, buhăit. O înveșmînta o rochie largă și lungă, cu falduri bogate, ceva asemănător cu veșmîntul unei matroane romane. Statuia se odihnea pe un postament mărunt și circular. În partea de jos a firidei niște becuri camuflate, puternice, luminau statuia din tălpi și pînă în creștet. Firida, de-a dreapta și de-a stînga, avea două ușițe din lemn de nuc, pe care același artizan de geniu sculptase frunze de acant și alte motive florentine.

Statuia aceea produse asupra mea o asemenea impresie, încît m-am ridicat de pe canapea și m-am apropiat de grilaj, ca s-o văd mai bine. Era lucrată cu multă finețe, fără îndoială de un artist, dacă nu chiar de un foarte mare artist. (Nefiind specialist n-o pot afirma categoric.) În orice caz, asupra mea statuia produse o impresie extraordinară, dar nu numai pentru valoarea ei artistică, ci, mai ales, pentru faptul că pe măsură ce o priveai — aș zice că era absolut necesar s-o privești cîtva timp — descopereai sufletul acelei femei de marmură albă. Un suflet care, abia după ce îl descopereai, cu uimire și încîntare, fără să vrei ajungeai la concluzia că Maria din Magdala trebuie că avea un asemenea suflet pînă a nu veni să spele picioarele lui Isus și apoi să i le șteargă, în loc de prosop, cu părul

ei frumos, dacă nu şi în realitate, cel puţin în închipuirea maeştrilor care i-au pictat chipul.

Eram atît de preocupat în a admira statuia, încît n-am auzit paşii lui Lăpuşneanu care venise pînă în spatele meu.

— Îţi place ? mă întrebă.

— Mult. Cine a făcut-o ?

— Nu are importanţă. Apoi cu alt ton, privind peste umerii mei statuia : Este *binefăcătoarea* mea.

Şi îmi întinse unul din cele două pahare pe care le ţinea în mînă, după care, apucîndu-mă de braţ, mă conduse înapoi în faţa căminului, invitîndu-mă din nou să iau loc pe canapea. După ce m-a văzut instalat se aşeză, la rîndul său, pe fotoliul din faţa mea, picior peste picior, fixînd insistent rozeta de pe una din tăbliile laterale ale măsuţei ce făcea frontieră între noi, vag încruntat, ca şi cînd abia în clipa aceea ar fi descoperit o imperfecţiune numai de el sesizată. Fu pentru mine un prilej nimerit ca să-l examinez în voie. Deşi îl cunoşteam de mai multe zile — fac abstracţie de faptul că şeful meu îmi pusese la dispoziţie o fotografie de-a lui — abia acum îl puteam privi dintr-o apropiere atît de imediată. Nu arăta vîrsta pe care o avea. Părea poate cu puţin mai bătrîn de cincizeci de ani. Semăna vag cu Beethoven şi impunea nu prin frumuseţe, ci printr-un fel de măreţie, poate mai curînd printr-un fel de mîndrie izvorîtă din conştiinţa propriei sale valori — valoare care consta în capacitatea de a depăşi vicisitudinile vieţii, de a nu se da niciodată înfrînt. Privindu-l, îmi spuneam că seamănă cu un personaj de tragedie, dar nu cu unul care se lasă doborît de soartă, ci care izbuteşte să supravieţuiască, fiindcă nu cunoaşte ce înseamnă resemnarea. Un fel de rege Lear care nu-şi pierde minţile cînd descoperă ingratitudinea fiicelor

sale, care nu se înspăimîntă de furtună, ci o înfruntă cu semeție, fiindcă ce înseamnă furtuna în comparație cu nemărginita lui durere ? Da, un personaj de tragedie, cu o frunte înaltă și boltită, cu părul abia încărunțit, rebel, răzvrătit permanent împotriva pieptenelui, cu ochii care, tocmai fiindcă erau albaștri, păreau tineri și, fiindcă păreau atît de tineri, aproape că tresăreai încrîncenat de milă în clipa cînd descopereai că ei, ochii, erau triști, tragici, dar în același timp cutremurători de senini, probabil fiindcă durerea, suferința nu-l puteau înfrînge.

După ce se dumeri ce anume cusur avea rozeta, se uită la mine și schiță un zîmbet vag.

— Nu vă place coniacul meu ?

Cum era să nu-mi placă ? Era franțuzesc, mi se pare că degustam un „Courvoisier".

— Ba da. Chiar foarte mult.

— Atunci de ce nu beți ?

Și abia acum mă privi mai atent. La început lăsă să-i alunece privirea asupra mea — atunci am descoperit că Lăpușneanu avea un fel foarte ciudat de a privi oamenii și lucrurile — pe urmă, imediat se uită la mine așa cum obișnuiesc oamenii s-o facă atunci cînd cunosc pe cineva. Mă cercetă cu o curiozitate ponderată și, nu știu de ce, dar am avut sentimentul că acest examen nu era întru totul în favoarea mea.

— Va să zică, într-un fel îți datorez viața, Vladone. (Era acum pentru prima dată cînd îmi spunea pe nume.)

— Mie ! am protestat, convins că exagera ca să-mi facă mie plăcere.

— Dumitale, desigur.

— Păi eu am intervenit abia după ce actul de agresiune împotriva dumitale avusese loc.

— Da, dar eu presupun că agresorul, dacă nu te-ar fi simțit prin apropiere, nu s-ar fi grăbit, și ar fi lovit mai temeinic. Trebuie să recunoști, Vladone, că așa s-ar fi întîmplat lucrurile.

— Poate că aveți dreptate. Știu eu ?

— Am, Vladone. Apoi cu alt ton, ca și cînd și-ar cere iertare : Nu te superi că-ți spun pe nume ?

— De loc !

— Să nu te superi, te rog. Sînt bătrîn și dumneata ești atît de tînăr ! Cîți ani ai, Vladone ?

— Douăzeci și cinci.

— Eu, curînd, voi împlini șaizeci și unu. Așa că, dacă s-ar fi întîmplat să mă omoare, nu ar fi fost nici o pagubă.

Nu știu de ce, dar am avut sentimentul că o spune dinadins ca să mă convingă că fusese realmente în pericol de a fi omorît. O asemenea presupunere nu mi se părea de domeniul fanteziei, dacă nu din alt motiv, măcar pentru aceea că el, Lăpușneanu, intrase în obiectivul nostru. În definitiv, dacă un individ se ocupă cu culegerea de informații secrete, nu-i de loc exclus să aibă dușmani care, eventual din motive de concurență, să-i dorească moartea.

— Sînteți cumva convins că a fost un act premeditat împotriva dumneavoastră ? am pus din nou întrebarea, de data asta puțin altfel.

— Numai în cazul cînd agresorul este nebun, Vladone. Numai într-un asemenea caz. Apoi cu alt ton : Ești, Vladone, un tînăr foarte de treabă. Și încă în așa măsură de treabă, încît pari anacronic. Ah, iartă-mă ! Probabil că n-ar fi trebuit să spun așa.

— Și de ce credeți că sînt un tînăr atît de cumsecade ?

— De ce ? Păi cît e ceasul ?

— Aproape două.

— Dacă ţi-ai fi văzut de drum şi nu te opreai să-mi dai o mînă de ajutor, de mult erai în pat şi acum probabil că visai cine ştie ce vis plăcut. Ce, asta nu-i o dovadă că eşti un tînăr de treabă ? Un altul n-ar fi făcut-o. N-ar fi făcut-o decît doar dacă... doar dacă ar fi avut un motiv, un interes oarecare.

M-am păstrat calm, dar am tresărit interior. Ce voia să spună ? Era o aluzie. Dar în cazul acesta însemna că ştia cine sînt. Dar oare puteam accepta o asemenea ipoteză ? Dacă o acceptam însemna să cred că el, cu bună ştiinţă, se demascase. Nu, era absurd. Probabil că numai în mod cu totul întîmplător rostise cuvintele „...doar dacă ar fi avut un motiv, un interes oarecare...", că ele nu ascundeau nici un gînd nemărturisit. Probabil ! Adică, mai mult ca sigur. Lăpuşneanu nu făcea de loc impresia omului care să rişte numai de dragul riscului. Totuşi, l-am provocat, într-un fel l-am provocat să se pronunţe, întrebîndu-l :

— Dacă v-aţi gîndit şi la o asemenea explicaţie, aş putea presupune că eu am avut un interes sau am urmărit un anume scop. Nu-i aşa că aş putea presupune aşa ceva ?

Şi l-am privit candid în ochi.

— Vai de mine, dar nici prin minte nu mi-a trecut aşa ceva. Voiam numai să-ţi demonstrez că eşti un tînăr realmente de treabă. Atîta tot, Vladone. Mai serveşti un coniac ?

— Nu, mulţumesc ! E tîrziu şi mîine, la slujbă, va trebui să mă prezint la ora obişnuită. Întîrzierea nu mi s-ar motiva prin faptul că în noaptea asta, fără voia mea, am jucat rolul samariteanului milostiv.

— Unde lucrezi, Vladone ?

— La Comitetul pentru Cultură și Artă.

— La ce direcție ?

— Am să vă dezamăgesc, domnule Lăpușneanu. Propriu-zis, eu personal nu am nici o legătură cu arta sau cu cultura. Fac scriptologie la una din direcțiile care se ocupă cu treburi operativo-administrative.

Și din nou l-am privit în ochi cu o seninătate feciorelnică.

— E nevoie, Vladone, și de o asemenea treabă. Ba aș zice că într-un asemenea angrenaj uriaș, cînd nu există decît un singur patron — statul —, treburile acestea devin mai importante decît activitățile de creație propriu-zisă.

Vorbi cu un asemenea ton, ca și cînd ar fi vrut să mă consoleze, dar că, în realitate, era convins exact de contrariu.

Mă conduse pînă la ușă. Îmi întinse mîna — avea o mînă mare, dar frumoasă, cu degete lungi și fine — și privindu-mă cu bunăvoință — una seniorială dacă nu cumva mă înșelam — îmi spuse :

— Dragă Vladone, te rog să mai treci pe la mine. Are să-mi facă mare plăcere.

— Am să trec, bineînțeles.

— Cît mai curînd posibil, Vladone.

Mi-am ținut făgăduiala. Am „trecut" pe la el numai după treizeci și șase de ore, dar nu pentru a-i face lui pe plac, ci fiindcă șeful meu, colonelul Radu Mănăilă, mă sfătuise să cultiv o prietenie născută într-o împrejurare atît de puțin obișnuită.

Îmi păru că se bucură sincer că mă vede. Deși era un om destul de reținut, nu încercă să-și ascundă în nici un fel satisfacția.

— Ce bine îmi pare că ai venit, Vladone. Dar află că am ştiut.

— Ce ?

— Că ai să vii astăzi.

— Cum de aţi putut şti cînd eu însumi, pînă în urmă cu un sfert de oră, încă nu mă gîndisem să dau chiar azi curs invitaţiei dumneavoastră ?

— În primul rînd, o rugăminte : te rog să mă tutuieşti. Fă abstracţie de faptul că sînt mai bătrîn decît dumneata.

— Cu treizeci şi cinci de ani...

— Nu are importanţă. Dacă n-ai să-mi vorbeşti la plural ai să-mi dai iluzia că sînt mai tînăr. În al doilea rînd, să ştii că am nişte presimţiri uluitoare. Ei, bine, află că am presimţit că vei veni. Şi cînd am auzit soneria am fost sigur că eşti dumneata. Sînt un om de invidiat, nu-i aşa ?

— Nu cred. Cel puţin în ceea ce mă priveşte nu mi-ar face nici o plăcere să am un asemenea dar. Mi-ar fi teribil de frică de presimţirile rele. Nu care cumva să se realizeze.

— Abia în cazul presimţirilor rele darul acesta constituie un mare avantaj.

— Explică-mi ! Nu mi-e clar de loc, i-am cerut, fiindcă, într-adevăr, nu înţelegeam la ce anume se referă.

— E foarte simplu, Vladone. Să ne închipuim că la un moment dat ai presentimentul că cineva se pregăteşte să te omoare. Sau altceva, mai puţin grav. Să zicem că ai făcut ceva care nu te onorează şi ai tot interesul ca fapta aceea a dumitale să nu se afle. Iată însă că într-o zi presimţi că altcineva a aflat, prin nu ştiu ce împrejurare, şi îl bate gîndul să te demaşte. Ei, bine, şi într-un caz şi în celălalt presentimentul con-

stituie un avantaj, fiindcă îţi dă răgazul să iei contramăsurile ce se impun în asemenea împrejurări.

— Mai zilele trecute, cînd ai fost atacat pe stradă, n-ai avut nici un presentiment ?

— Nu !

— Asta înseamnă că însuşirea, simţul acela special al dumitale nu funcţionează totdeauna...

— Bineînţeles că nu. Şi află că abia dacă ar funcţiona totdeauna, şi în orice împrejurare, ar fi o adevărată nenorocire.

— De ce ?

— Fiindcă, presimţind totul, viaţa nu ţi-ar mai oferi nici o surpriză şi ar deveni cu adevărat monotonă şi plictisitoare.

Această a doua întrevedere a fost mai lungă — a durat o oră — şi a fost urmată de altele. Mărturisesc, îmi făcea plăcere să-l vizitez, era un om interesant, care pe zi ce trecea părea mai ataşat de mine, sau încerca să mă facă să cred că este, din motive care scăpau înţelegerii mele. Făceam această rezervă, fiindcă, independent de plăcerea pe care mi-o produceau vizitele, eram totdeauna în alertă, vreau să spun că nu uitam nici o clipă că mă aflam la el în serviciu comandat şi că datoria mea era să descopăr dacă era şi *altceva* decît ceea ce ştiam noi despre el.

Cu prilejul primelor vizite, deşi se arătă cum nu se poate mai prietenos cu mine, totuşi ştiu să manevreze în aşa fel discuţia încît niciodată să nu fie vorba despre el. Izbuti, trebuie s-o recunosc, magistral, fără să lase de loc impresia că o face în mod deliberat. Avea un tact remarcabil şi darul de a ocoli situaţiile ce puteau deveni neplăcute pentru el cu atîta dibăcie, încît de mai multe ori am fost obligat să-mi spun că dacă ar fi ajuns în diplomaţie, sigur ar fi făcut carieră. Cu

asemenea însușiri nu este de mirare că izbutise de fiecare dată să se păstreze în rezervă și camuflat înapoia unei carapace ce, nu aveam nici o îndoială, ascundea multe mistere, pe care antenele noastre de cercetare încă nu le putuseră întrezări măcar.

De fiecare dată cînd mă duceam să-l vizitez, statuia din firidă — totdeauna luminată de aceeași lumină bleu-pal pe care nu știu de ce o botezasem lumină serafică — atît de mult îmi suscita curiozitatea, încît pur și simplu mă irita, și încă în așa măsură, încît trebuia să fac sforțări serioase ca lucrul acesta să nu se observe. Dar toate încercările mele de a afla pe cine reprezenta și care era povestea ei — încercări pe care nu le consider de ageamiu — se dovediseră infructuoase, Lăpușneanu izbutind de fiecare dată, datorită talentului său diplomatic, să manevreze în așa fel discuția, încît să nu lase impresia că se eschivează să-mi răspundă. Nici după patru vizite nu reușisem să aflu mai mult decît atît : că statuia, pe care la început o confundasem cu aceea a Madonei, o reprezenta pe „binefăcătoarea" sa. Dacă mai trăia sau nu, cine era în realitate, și din ce motive o considera binefăcătoarea lui — iată întrebări la care Lăpușneanu nu părea dispus să răspundă.

Într-o zi cînd m-am dus să-l vizitez, l-am găsit schimbat, suferind. Se bucură nespus că mă vede. Parcă simpla mea prezență ar fi fost suficient ca să se vindece.

— Îmi pare tare bine că ai venit, Vladone. Nici nu-ți închipui ce bine îmi pare.

— Ești bolnav, domnule Lăpușneanu ?

— N-aș putea spune că sînt bolnav. Sînt bătrîn, și asta e mai rău decît oricare boală. Sînt ca o căruță hodo-

rogită. Toate încheieturile mele scîrțîie, uzate și, din păcate, imposibil de înlocuit. Din păcate!... Din păcate!...

Niciodată nu mi se înfățișase într-o asemenea ipostază și nu știam dacă era sincer sau numai trișa. Sau eventual dacă era cu adevărat neliniștit și deprimat în măsura în care părea, oare cauza era sănătatea care lăsa de dorit sau vreun alt motiv pe care nu considera că este necesar să mi-l împărtășească ? De altfel, totdeauna îmi făcuse impresia unui bătrîn în putere și foarte sănătos, în stare să supraviețuiască tuturor celorlalți din generația lui.

— Mi se pare că exagerezi, domnule Lăpușneanu. Sînt sigur că mulți bătrîni de vîrsta dumitale și-ar dori să fie la fel de „uzați" ca dumneata.

— Nu te lua după aparențe, Vladone. Ele sînt înșelătoare. De altfel, cred că este o recomandare de prisos. Nu faci de loc impresia unui tînăr care se lasă mistificat de aparențe. (M-am întrebat dacă nu cumva este vreo aluzie imprudent de transparentă la adresa mea, dar am alungat imediat gîndul.) Știi — continuă el — a început să mă cam sîcîie inima.

— De ce nu te duci să te consulte un specialist ?

— De ce ? Fiindcă mi-e frică să cunosc adevărul, mai înainte de a rezolva o anume problemă. Acum o jumătate de oră am avut o criză. Da, ceea ce am simțit cred că a fost o criză. Stăteam culcat și mai dureros decît durerea pe care o simțeam aici, în partea stîngă a pieptului, era gîndul că, dacă va fi să mor în clipele imediat următoare, voi fi singur și că vor trece poate cîteva zile pînă cînd vecinii își vor da seama ce mi s-a întîmplat.

— Domnule Lăpușneanu, nu sînt curios de felul meu — era o inexactitate de vreme ce în meseria pe care mi-o alesesem curiozitatea este o însușire abso-

fut indispensabilă — şi nici indiscret, şi te rog să crezi că niciodată nu mi-aş fi permis să-ţi pun întrebarea pe care am de gînd să ţi-o pun, dacă nu mi s-ar părea că în împrejurarea de faţă îmi este îngăduit s-o fac : Eşti singur, domnule Lăpuşneanu ?

— Singur !

— Absolut singur ? Soţie ? Copii ? Altfel de rude ?

— Nu !... Nu !... Sînt singur. Pe urmă, cu alt ton, ca şi cînd nu ar fi avut nici o legătură cu ceea ce discutasem pînă atunci : Îţi place casa mea, Vladone ?

— E foarte frumoasă. Dacă vreodată am să am bani suficienţi, am să-mi mobilez apartamentul, ca şi dumneata, numai cu mobilă florentină. Deocamdată însă nu ocup decît o modestă garsonieră.

— Aşa, numai ceea ce vezi cam cît crezi că valorează în bani ?

— Habar nu am. Am auzit că pe mobilă florentină de calitate se cer nişte preţuri destul de pipărate. Cît anume însă nu ştiu, fiindcă nu m-a interesat.

— Află, Vladone, că numai ceea ce vezi, mobilă, fără tablouri, valorează pe puţin o sută cincizeci de mii de lei. Iar valoarea acestor trei tablouri încă vreo cîteva sute de mii. Şi ceea ce vezi nu este tot ceea ce posed. În bufetul acela am argintărie, multă argintărie, iar în servantă cristalurile sînt toate autentice. Pe urmă, Vladone, am bijuterii. Pe cel mai mic briliant obţin cincizeci de mii de lei. Sînt un om bogat, Vladone. Mă crezi ?

Întrebarea mi se păru stupidă. Mai întîi stupidă, pe urmă însă mi-am zis că o formulasc doar din pură vanitate. De fapt, nu aveam nici un motiv să pun la îndoială afirmaţia lui, de vreme ce, oricît de necunoscător şi de ageamiu eram în a aprecia lucrurile de valoare, îmi puteam da seama, numai privind în jurul meu, că

dacă lui Lăpuşneanu îi era sortit să-şi sărbătorească centenarul, pînă atunci va putea, numai vînzînd cîte ceva din obiectele de care dispunea, să trăiască o viaţă îndestulată, pensia lui de fost jurisconsult la o uniune cooperatistă reprezentînd cam ceea ce reprezintă pentru un mîncău un simplu mizilic.

— De ce nu te-aş crede ? În definitiv, am şi eu ochi, domnule Lăpuşneanu.

— Iartă-mă, n-am vrut să te jignesc. Ei, bine, da, sînt un om bogat, dar sînt singur, absolut singur. Şi, cînd va fi să mor, cui va rămîne tot ceea ce vezi în jurul dumitale şi ceea ce nu vezi, dar există cu siguranţă ?

Am ridicat din umeri. Pe buze mi-au venit cuvintele : „Vor rămîne statului", dar mi-am dat seama că erau exact cuvintele care l-ar fi indispus cel mai mult şi care, poate, l-ar fi determinat să nu mai continue ceea ce mie mi se părea a fi un fel de confesiune.

— Nimănui ! continuă tot el. De haram se va duce totul. Apoi, cu vehemenţă : Dar eu nu vreau să se ducă de haram. Înţelegi ? Nu vreau !

— Poate că totuşi există o rudă mai îndepărtată...

— Nu există ! Dacă îţi spun că nu există, poţi să fii sigur că ştiu ce spun.

— În cazul acesta, zău că nu mă pricep... Şi n-am mai continuat.

— În cazul acesta nu ştii ce sfat să-mi dai. La asta te-ai gîndit ?

— Da !

— Şi chiar nu-ţi dă prin minte vreun sfat ?

— Nu !

— Mai gîndeşte-te !

Am ridicat din nou din umeri. Mi-am dat seama că el urmărea un anumit scop sau că el găsise soluţia şi

că indiferent dacă „sfatul" pe care eu i l-aș fi dat era bun sau rău — realmente nu-mi venea vreunul în minte — lui tot nu i-ar fi folosit, pur și simplu fiindcă nu era dispus să țină seama de el.

— M-am gîndit ! Degeaba, n-am nici o idee.

— Nu există decît o singură soluție : să mă fixez asupra cuiva pe care să-l fac moștenitorul meu. Nu-i așa că aceasta ar fi o soluție ?

— Sigur că ar fi, dar există o singură dificultate : alegerea persoanei.

Începu să zîmbească, la început abia sesizabil, pe urmă din ce în ce mai evident, privind în gol, visător, cu o mină parcă înduioșată, ca și cînd ar fi zîmbit unei amintiri care îl înduioșa și care îi era dragă.

— Nu totdeauna e o dificultate, Vladone, să știi. Nu totdeauna. În definitiv, pînă și în acțiunile cele mai neînsemnate există un anume risc. În general mie nu-mi place să risc. Gîndește-te la învățămintele istoriei, Vladone. Toți oamenii mari pe care istoria i-a înregistrat s-au prăbușit atunci cînd au riscat. Sau, dacă vrei, atunci cînd eu început *să se învețe* a risca. Înțelegi ce vreau să spun ? S-au prăbușit, fiindcă, pînă la urmă, riscul a ajuns la ei un fel de a doua natură. Nu-mi amintesc unde am citit versul acesta : „Nu zădărî de-a surda ursita și norocul !" Eu mi-am făcut din această deviză îndreptar în viață. Dumneata ești tînăr, Vladone, și, dacă vrei să-mi asculți sfatul, nu te obișnui să riști. E foarte primejdios. Ți-am spus că, în general, nu îmi place să risc. Dar în cazul acesta special nu am încotro. Am nevoie de cineva căruia să-i las tot ceea ce am. Desigur, s-ar putea ca în alegerea pe care am s-o fac să fiu prost inspirat. Există totuși o consolare. De vreme ce acela care mă va moșteni nu va putea intra în posesia averii

decît după moartea mea, nu voi şti dacă am optat pentru un om de treabă sau un ticălos.

— Şi cum ai de gînd să procedezi ? Îl vei înfia ?

— Nu ! Persoana respectivă nu va şti ce noroc a dat peste ea decît după moartea mea, cînd va fi chemată să intre în posesia averii.

— Te-ai gîndit ? Alegerea dumitale se va opri asupra unui bărbat ? Asupra unei femei ?

— În nici un caz asupra unei femei. Ştii, Vladone, fac parte din categoria acelor bărbaţi, care au o părere cum nu se poate mai proastă despre femei. Şi nu care cumva să crezi că resentimentele mele sînt consecinţa faptului că am avut de suferit de pe urma lor sau că o spun situîndu-mă pe poziţia vulpii care nu ajunge la strugurii din vie. Îţi declar că, dimpotrivă, am fost răsfăţatul lor. Dar tocmai fiindcă am fost răsfăţatul lor le-am putut cunoaşte mai bine decît alţii. De altfel, părerile mele nu fac decît să coincidă cu ale unor personalităţi ilustre. Îţi citez un singur nume : Shakespeare. Acest Dumnezeu fără origine divină — dacă n-ar fi existat zău că omenirea nu merita să supravieţuiască — a rostit asemenea adevăruri despre ele, încît tot ceea ce s-a mai spus după aceea nu reprezintă decît nişte truisme. Din acest motiv, nu cred că alegerea mea se va opri asupra unei femei.

Cîteva minute am tăcut amîndoi. El părea că acum se gîndeşte la cu totul altceva. Mi-am zis că lucrul acesta nu este posibil şi că probabil aşteaptă să-mi cunoască părerea.

— Îţi urez, domnule Lăpuşneanu, mult noroc !

— Noroc ? La ce noroc ?

— În ceea ce priveşte alegerea.

— A, mersi ! Uitasem.

3

MINCIUNA DOMNULUI LĂPUȘNEANU

A doua zi m-am dus din nou la el. În ajun, la plecare, mă rugase să mă informez de numele celui mai bun cardiolog. I-am făgăduit. Nu a fost o treabă prea ușoară. Cînd ai douăzeci și cinci de ani, cînd te simți perfect sănătos și cînd îți aduci aminte că ai o inimă abia cînd pe stradă vezi o femeie frumoasă și simți cum începe să bată un pic mai tare, fără îndoială că habar nu ai care sînt medicii cei mai renumiți din diferite specialități ale medicinei. Așa că, încercînd să aflu care sînt cei mai reputați cardiologi, am constatat că părerile celor pe care i-am consultat sînt foarte împărțite. Pînă la urmă, alegerea părîndu-mi-se imposibilă, m-am dus la el cu o listă pe care erau trecute patru nume.

Îmi mulțumi, după ce parcurse lista cu destulă indiferență, și apoi o vîrî între filele unei cărți cu atîta plictiseală, încît am fost convins că în clipa următoare habar nu mai avea unde o pusese.

— Îmi va prinde bine în ziua cînd mă voi hotărî să mă las examinat. Pe urmă, foarte bucuros, frecîndu-și mîinile de satisfacție, dar numai o clipă, fiindcă după

aceea, parcă ruşinîndu-se, şi le ascunse în buzunarele halatului : Ştii, m-am fixat.

— Nu înţeleg ! La ce anume te referi ?

— La moştenitor. M-am fixat asupra persoanei.

— Serios ? Dacă a mers atît de repede înseamnă că n-a fost prea greu.

— De fapt am exagerat. Alegerea nu este definitivă. Este într-o oarecare măsură provizorie. Sînt însă aproape sigur că nu voi reveni asupra ei.

— Desigur, nu-mi este îngăduit să cer amănunte.

— Nu ! Este mai bine să nu mi le ceri. Poate că mai tîrziu ţi le voi da eu însumi. Poate ! Da, da, poate...

Şi din nou îşi alunecă privirile asupra mea. Avea acest fel de a privi cum n-am mai întîlnit la nici un alt om. Era, cred, singurul lucru ce nu-mi plăcea la el atunci cînd îl judecam făcînd abstracţie de faptul că pentru noi era un „suspect" şi că primisem sarcina să-i cultiv prietenia, cu alte cuvinte, cînd îl judecam ca un om oarecare, întîlnit întîmplător şi, pînă la proba contrarie, presupus cinstit.

— Ca să fiu sincer, domnule Lăpuşneanu, nici nu sînt curios să cunosc numele lui fie şi numai pentru faptul că, după toate probabilităţile, nu-mi va spune nimic. În schimb, aş fi realmente curios să ştiu dacă insul asupra căruia s-a oprit alegerea dumitale, atunci cînd va afla că l-ai desemnat moştenitor, va putea eventual crede că motive speciale te-au determinat să faci un asemenea gest. Adică, dacă, să zicem, ar putea trage concluzia că te moşteneşte fiindcă, în vreun prilej oarecare, ţi-a făcut un serviciu prin care te-a obligat.

— Nici un motiv, Vladone, absolut nici un motiv. Nu mi-a oferit niciodată prilejul să mă simt obligat faţă

de el. Actul meu va însemna unul de pură gratuitate. Voi proceda întocmai ca Smaro [1].

— Cine este Smaro ?

— Cum, nu știi cine a fost Smaro ? Iartă-mă ! Uitasem că nu ți-am vorbit niciodată despre Smaro. Smaro este binefăcătoarea mea.

— Domnule Lăpușneanu, nu este pentru prima dată cînd, referindu-te la persoana pe care o reprezintă statuia din firidă, ai numit-o „binefăcătoarea mea". Niciodată însă nu mi-ai spus — și eu nu te-am întrebat, deși sînt foarte curios să știu — de ce o numești așa. Prin ce anume fapte a devenit binefăcătoarea dumitale ?

— Dacă ai fost și ești atît de curios de ce nu m-ai întrebat ?

— M-am temut de un refuz, domnule Lăpușneanu.

— Poate că așa s-ar fi întîmplat.

— Vezi !...

— În definitiv, ar fi fost normal, nu-i așa ? Abia ne cunoscusem. Totuși, nu știu de ce, poate fiindcă de foarte mulți ani trăiesc singur, iată, deși a trecut atît de puțină vreme de la accidentul meu, mă simt și te simt, dragă Vladone, foarte apropiat. Fără nici un fel de exagerare, parcă ne-am cunoaște de cînd lumea. Desigur, aceasta datorită, în primul rînd, dumitale care, bărbat tînăr fiind, nu te plictisești să mă vizitezi și să-mi accepți toana...

— Ce toană ?

— Să vii cu mine la circ. Fiindcă, îmi dau bine seama, nu prea te omori cu firea după spectacolele de circ. Am dreptate ?

[1] Autorul roagă cititorii ca de fiecare dată cînd vor întîlni acest nume să-l citească accentuînd pe ultima silabă (N. A.).

— N-aş putea spune că îmi displac, dar nici că mă pasionează.

— Şi totuşi m-ai însoţit în cîteva rînduri. Aveam, deci, dreptate că în primul rînd datorită dumitale, în ciuda faptului că ne cunoaştem de puţină vreme, te simt în suficientă măsură apropiat ca să mă dezinhib şi să devin... apt pentru confesiuni.

— Îţi mulţumesc pentru încredere, domnule Lăpuşneanu.

— Spuneai că ai dorit să ştii de ce consider pe Smaro binefăcătoarea mea. De ce ? Pentru că tot ceea ce vezi aici se datoreşte ei. Blocul acesta îţi place ?

— Este unul dintre cele mai drăguţe din cîte există în Capitală.

— Ei, bine, a fost al meu în întregime, începînd cu subsolul şi sfîrşind cu podul. A fost naţionalizat, eu am fost evacuat într-o mansardă şi abia ulterior am izbutit să reintru în cel mai mic apartament din toate cîte există. Dar despre asta nu merită să vorbim. Important şi de reţinut pentru dumneata este că blocul, în întregime, mi-a aparţinut. Îţi dai seama că am fost foarte bogat, Vladone. Averea o datorez lui Smaro. M-am trezit peste noapte bogat, atît de bogat, încît mi-am permis fantezia de a construi casa aceasta, angajînd un arhitect de gust. E drept, prea cinstit n-a fost el, fiindcă mi-a luat o mulţime de bani, dar în schimb ideile nu i-au lipsit, şi nici aplecarea spre frumos. Nu-i aşa ?

— Da !... Cred că da ! În măsura în care contează părerea unui nespecialist, a cuiva care se ocupă cu cifrele, am ţinut să fac această precizare cu aerul cel mai modest. Dar, în definitiv, cine este Smaro ?

— Cine a fost, ţinu el să precizeze, alunecînd din nou privirile peste chipul meu, ca şi cînd, distrat sau preocupat de altceva, nici nu mă băga în seamă. Numai că

de data asta am avut intuiția precisă că felul acesta de a privi era cu totul altceva decît părea în realitate, vreau să spun că el lăsa să „alunece" privirile asupra mea tocmai atunci cînd îl interesa foarte mult să afle cum voi reacționa, sau spre a verifica dacă izbutise să mă convingă de ceea ce afirmase. Mi-a fost deci clar că atunci cînd își aluneca privirile peste chipul meu mă observa cu cea mai mare atenție. Cine a fost, vrei să știi cine a fost ?

— Mă rog, cine a fost ?

— Presupun că ai auzit de *Fecioara ?*

— Nu ! A existat cineva cu...

— Bineînțeles că nu aveai cum să auzi. Ești doar atît de tînăr, revoltător de tînăr, Vladone ! În 1943 cînd a murit *Ea,* dumneata nici nu te născuseși.

— Evident că nu. M-am născut în 1946.

— Ce-ți spuneam : ești revoltător de tînăr ! Fecioara este porecla lui Smaro, binefăcătoarea mea. Acum, presupun, ești gata să mă întrebi de ce a fost astfel poreclită. Să știi însă că nu aceasta este întrebarea care ar trebui să mi-o pui...

— Atunci, care ? l-am întrerupt.

— Ce meserie avea Smaro, poreclită Fecioara.

— Ei, bine, ce meserie avea ?

— Era patroană de bordele. Văd că ai făcut niște ochi mari, mari, asemenea unui băiețaș cînd aude o poveste pentru prima dată.

Nu cred că exagera sau, în orice caz, foarte puțin, fiindcă explicația ce mi-o dăduse avusese într-adevăr darul să mă uimească din cale-afară.

— Nu glumești, domnule Lăpușneanu ?

— De loc ! A fost cea mai celebră patroană de bordele în perioada anilor 1930—1944. Să știi însă că informația pe care ți-am dat-o acum nu te ajută cu nimic la

cunoașterea, hai să spunem, a personalității celei mai celebre codoaște din București.

— A personalității ? am întrebat sceptic.

— Te supără cuvîntul, văd eu. Și nu știu de ce, de vreme ce există nu numai personalități pozitive, ci și negative, ca să folosesc aceste termene atît de mult folosite în vocabularul oratorilor și al responsabililor cu morala publică. Smaro, dacă vrei : *Fecioara,* a fost o mare personalitate negativă.

— Bine, dar de ce a fost poreclită Fecioara ?

— Pentru simplul motiv că a vieţuit și a murit fecioară, deși nu s-ar putea spune despre ea că a trăit în castitate. Fecioară din motive de forță majoră, mai precis datorită unei malformații congenitale a uterului, inoperabilă cel puțin pentru vremea aceea. Asta n-a constituit totuși o piedică să ajungă pensionara unui bordel — numai pentru scurtă vreme : după știința mea un an — pentru ca după aceea, asociindu-se cu un fost cîrciumar falit, care însă avusese grijă să pună deoparte niște bani, să exploateze, pe cont propriu, un bordel amenajat în inima Capitalei, într-o casă proprietatea nevestei fostului cîrciumar. Asociația a durat numai doi ani, întrucît acesta din urmă a fost găsit într-o noapte înjunghiat în imediata apropiere a bordelului. A fost o crimă care a rămas nerezolvată pînă în zilele noastre, în ciuda cercetărilor întreprinse de către cel mai destoinic inspector de poliție din vremea aceea. Se pare că au existat bănuieli serioase că Smaro nu ar fi fost străină de crimă, dar întrucît nu s-a putut descoperi împotriva ei măcar un singur cap de acuzație, Smaro a fost scoasă din cauză și afacerea clasată.

— Dar dumneata ce crezi ? A avut Smaro vreo contribuție la asasinarea asociatului ei ? am întrebat, deși eram convins că ar fi trebuit să pun o altă întrebare,

dacă nu prima în ordinea importanței, în orice caz printre cele mai esențiale.

— M-am ferit să cred ceva, Vladone !

— De ce ?

— Ca să nu fiu nevoit să gîndesc rău despre binefăcătoarea mea.

Și iarăși își alunecă privirile peste chipul meu. Am știut că a făcut-o numai ca să se convingă dacă îl cred sau nu. În același timp continuau să-mi sune în urechi, ca un ecou straniu, cuvintele de adineauri. Ascundeau ele — cuvintele — ironie ? Mi se păruse numai ? Chipul său era de nepătruns : grav, tragic și parcă resemnat. Și dintr-o dată am avut sentimentul că-l cunosc acum *mai bine,* în ciuda faptului că acest „mai bine" nu avea deocamdată nici un fel de acoperire. Vreau să spun că, încercînd să *detaliez* acest „mai bine", descopeream că el continua să rămînă pentru mine, din punct de vedere al conținutului, o noțiune fără o determinare precisă, de vreme ce nu eram în stare să exemplific, pentru a mă convinge și rațional, că acum îmi era, într-o măsură ceva mai mică, necunoscut. Pare ciudat ceea ce spun, poate chiar incredibil, și cu toate acestea, analizîndu-mă, constatam, nu fără o oarecare surprindere, că mă bucuram de descoperirea făcută : că intuitiv, numai intuitiv, Lăpușneanu nu mai era pentru mine un mare semn de întrebare. Știam ceva mai mult despre el — *ce anume* încă nu aveam habar din punct de vedere rațional — știam, fiindcă mi se părea că izbutisem să fac o mică fisură în carapacea care îl ascundea, cu un sfredel foarte fin, fără ca el să prindă de veste, și că, din clipa aceea, puteam vedea, la fel ca prin gaura unei chei, tot ce se întîmplă sub platoșa lui, adică, acolo unde el, crezîndu-se la adăpost de privirile mele indiscrete, nu se mai străduia să pară altfel decît era în realitate.

— De altfel, dacă nici aceia care au anchetat-o n-au izbutit să-i dovedească vinovăţia, ce rost ar fi avut, presupunînd că într-adevăr n-a fost străină de crimă, să impietez asupra memoriei ei ?

Nu m-am putut abţine, şi am observat :

— Oare, cele ce mi-ai povestit pînă acum despre Smaro nu impietează asupra memoriei ei ?

— Nu ! Fiindcă tot ceea ce ţi-am povestit, şi ce vei mai afla de acum încolo sînt fapte certe, absolut adevărate, cunoscute de multă lume sau, dacă vrei, de o *anume* lume, care astăzi nu mai există, dar care, în urmă cu ani, nu putea fi ignorată, ci numai tolerată, deoarece era considerată o plagă socială necesară, de pildă, ca războaiele sau epidemiile cînd omenirea se înmulţeşte prea tare. Desigur, mai ales pe dumneata, Vladone, care eşti foarte tînăr, o asemenea concepţie te revoltă, te scandalizează, dar, ce vrei ? Într-o anume societate, asemenea concepţii, chiar cînd nu sînt mărturisite cu glas tare, sînt totuşi gîndite şi îndeobşte acceptate. Ei, bine, în lumea aceea, prin o mie nouă sute treizeci şi şase, Smaro ajunsese o figură de prim rang. Patrona, în exclusivitate, patru bordele şi două case de întîlnire de prima mînă frecventate de bărbaţi şi femei din societatea cea mai aleasă a Bucureştiului. Realiza beneficii fantastice, pe care le investea în acţiuni ale societăţilor petrolifere şi în construcţii de imobile. Mai tîrziu, cînd războiul a devenit o certitudine, iar şi mai tîrziu, cînd şi pentru noi războiul a devenit o tristă realitate, Smaro s-a amestecat şi în diverse speculaţii privind aprovizionarea armatei care i-au adus, de asemenea, beneficii grase. Se povesteşte despre ea că avea un simţ al afacerilor extraordinar şi că, datorită sugestiilor ei, un avocat fără procese, dar frumuşel şi cu un tupeu extraordinar, a făcut la rîndul său avere

jucînd la bursă cu banii împrumutaţi de ea, dar nerambursabili, fapt care i-a netezit drumul spre putere în aşa măsură, încît a ajuns chiar deputat. (Se pare că nu numai datorită averii cîştigate din speculaţii, cinismului şi lipsei de scrupule, ci, mai ales, intervenţiilor directe şi discrete ale lui Smaro, avocăţelul a ajuns deputat, fiindcă, printre alte calităţi, ea avea şi pe aceea de a-şi crea o adevărată reţea de relaţii, după cîte am fost informat chiar printre persoanele din anturajul Coroanei.) Dar presupun că aceste amănunte te interesează mai puţin.

— Mă interesează în egală măsură. În privinţa aceasta nu trebuie să-ţi faci probleme, am căutat să-l liniştesc, deşi eram convins că o spune numai formal, mai curînd spre a se convinge dacă în general cele ce-mi povestea mă interesau realmente. Nu ştiu cum, dar aveam convingerea că Lăpuşneanu dorea să-mi capteze interesul dintr-un motiv pe care nu eram în stare să-l sesizez.

— Totuşi, pentru a nu lungi vorba, trebuie să mai adaug că, în o mie nouă sute patruzeci şi trei, cînd Smaro a murit din cauza unui cancer, avea o avere lichidă de zece milioane lei, plus două apartamente în două blocuri din inima Capitalei. Unul, pe actualul bulevard Magheru, iar celălalt, pe Maria Rosetti. Pe celelalte — şase la număr — apucase să le vîndă, după ce se convinsese că războiul este pierdut. Zece milioane, plus două apartamente de cîte şase camere fiecare, reprezentau averea ei în bani şi imobile. Am aflat însă că, începînd din o mie nouă sute patruzeci şi doi, izbutise să transfere în străinătate, la o bancă din Elveţia, sume importante în devize. Se pare că, îngrozită de ceea ce va urma după terminarea războiului, avea de gînd să plece în străinătate. Moartea, cu totul pe neaşteptate şi fulgerătoare, a împiedi-

cat-o să-şi pună planul în aplicare. Făcu o pauză, apoi cu voce gravă, solemnă, oarecum patetică, de parcă ar declama : Se stinge din viaţă, la data de 28 august 1943, Smaro-Fecioara !

Oftă şi privirile lui din nou patinară pe faţa mea. Peste chipul său tragic şi frumos, peste chipul său de bătrîn frumos şi viguros asemenea unui bătrîn lup de mare, se aşternu o umbră de tristeţe sau poate de discretă durere, înnobilîndu-l. Am fost atît de surprins — nici prin minte nu mi-ar fi trecut că ar putea suferi numai la amintirea aceleia care fusese Fecioara — încît, fără voie, am murmurat aceste cuvinte care, abia după ce le-am rostit, mi s-au părut stupide, ridicole :

— Spuneai că a murit de cancer ?

Întrebam — de ce Dumnezeu întrebam ? — de vreme ce auzisem încă de prima dată.

— Da, de cancer la vîrsta de patruzeci şi unu de ani, fără să simtă niciodată ce înseamnă împreunarea dintre un bărbat şi o femeie, dar cunoscînd toate meandrele dragostei pervertite. Iată, acesta a fost destinul binefăcătoarei mele.

Se ridică din fotoliul în care stătuse pînă atunci şi, apropiindu-se de grilajul de fier care despărţea camera de primire de dormitor, privi de acolo statuia din firidă cu un fel de curiozitate stranie, stranie numai fiindcă privirile lui alunecau asupra ei din creştet şi pînă în tălpi, pentru ca apoi să facă drumul invers, cu un fel de desperare, de parcă încerca să descopere nu ştiu ce, ceva care era convins că exista, dar deocamdată scăpa înţelegerii lui.

M-am apropiat şi eu. Umăr lîngă umăr, am privit minute în şir statuia. O admirasem de atîtea ori, vreau să spun de fiecare dată cînd mă dusesem să-l vizitez, nu se întîmplase o singură dată ca, după ce îl salutam, să

nu mă întorc instinctiv cu faţa spre statuie, ca şi cînd acolo, în firidă, ar fi existat o prezenţă vie, s-o privesc — cred că în subconştient s-o salut şi pe ea — pentru ca şi mai tîrziu, de nenumărate ori, fără voia mea, pe faţă sau sub diferite pretexte — n-aş greşi spunînd folosind diferite trucuri — s-o mai privesc, avînd de fiecare dată sentimentul că abia în clipa aceea o descopăr şi, mai ales, întrebîndu-mă ce anume nu izbuteam să înţeleg, în ciuda faptului că se *degaja,* pînă la evidenţă, din întreaga ei făptură, plămădită din marmură cu o artă desăvîrşită. Acum, cînd din nou o priveam, simţind umărul lui Lăpuşneanu atingîndu-l pe al meu, deodată am avut revelaţia a ceea ce nu înţelesesem pînă atunci : deşi, în ansamblu, statuia părea că reprezintă o bacantă, poate chiar una beată sau una dezlănţuită, ochii ei mari, parcă uimiţi, exprimau atîta puritate, încît impresionau pînă la înduioşare. Am avut intuiţia că artistul care sculptase statuia o cunoscuse foarte bine pe Smaro, o cunoscuse în intimitate, o iubise sau poate fusese iubit şi, iubind-o, descoperise ceea ce nimeni nu se obosise să descopere — sau nu se pricepuse — la patroana de bordeluri. Şi am mai înţeles ceva : că dinadins, pentru ca cei care aveau să privească ulterior statuia să nu descopere ce anume exprimau ochii, imprimase chipului acea notă de vulgaritate, de patimă carnală, de bacantă beată.

— Cine a făcut statuia ?

Îmi spuse un nume de sculptor prodigios — cred că e mai bine să-l trec sub tăcere — rostindu-l cu mîndrie.

— La cererea dumitale ?

— Nu ! Mi-a oferit-o, fără să pretindă vreun ban. Mi-a spus că mi-o dăruieşte.

— De ce neapărat dumitale ? Cum a explicat ?

— A, o explicație foarte răsucită, nebuloasă. În cîteva cuvinte, explicația ar fi aceasta : De vreme ce Smaro m-a desemnat pe mine ca unic moștenitor, dacă nu din alt motiv, măcar din recunoștință față de aceea pe care statuia o reprezintă, voi ști s-o prețuiesc și mai ales să nu mă despart niciodată de ea. Bineînțeles, l-am asigurat că așa se va întîmpla și, după cum poți singur constata, m-am ținut de cuvînt.

— Statuia seamănă, cît de cît, cu Smaro ?

— În ceea ce nu este esențial, se pare că sculptorul a exagerat pentru a accentua vulgaritatea. Se pare că frumusețea lui Smaro nu era nici pe departe atît de vulgară.

— De ce spui „se pare ?

— Fiindcă eu n-am cunoscut-o pe Smaro cît timp a fost în viață. Am luat cunoștință că o moștenesc abia la o săptămînă după ce a fost înmormîntată. Prin ceva însă, statuia este fidelă originalului.

— Ochii ?

— Exact, ochii.

— Bine, dar de vreme ce n-ai cunoscut-o, de unde știi ? am întrebat, nutrind vaga bănuială că nu mi-a spus tot adevărul.

— Știu ! Prin deducție știu, dragă Vladone.

— Adică ?

— Statuia n-a fost comandată de Smaro. Inițiativa aparține sculptorului, care a cunoscut-o foarte bine. Nu știu în ce fel, dar am certitudinea că a fost foarte atașat de Smaro. Poate chiar a iubit-o. Oamenii sînt atît de ciudați !

— Presupun și eu că a iubit-o.

— Ochii !... Ochi de fecioară. Atît de puri, atît de fără de păcat.

Şi iată că acum, abia acum, am înţeles de ce Lăpuşneanu depozitase statuia într-o firidă, deasupra patului. În firida aceea cu uşiţe din lemn sculptate. Firida — da, abia acum înţelegeam — voia să semnifice un triptic, iar statuia dinăuntru... iar statuia dinăuntru nici mai mult şi nici mai puţin decît statuia Fecioarei... Dumnezeule, nu cumva Lăpuşneanu era nebun ? În acel *altfel* de triptic adăpostise o *altfel* de Fecioară. Şi parcă pentru a nu mai avea nici un fel de îndoială în ceea ce priveşte intenţia lui adevărată, l-am auzit murmurînd :

— Ce bine ar fi fost dacă în loc de Smaro s-ar fi numit Maria !

Auzindu-l, din nou m-am întrebat dacă nu cumva este nebun.

În clipa următoare, Lăpuşneanu se destinse şi reveni, ocupîndu-şi locul pe fotoliul din faţa căminului.

— Cum îţi spuneam, a murit şi mi-a lăsat moştenire milioanele ei. Zece milioane !

— În banii de atunci asta însemna mult ?

— Însemna ceva. Plus apartamentele. Le-am vîndut imediat şi am construit blocul acesta. Nu ştiu ce mi-a venit, dar mi-a făcut plăcere să am o casă frumoasă. Mobila, mult mai multă decît aceasta pe care o vezi acum în apartament, am cumpărat-o, foarte ieftin, de la un bancher evreu care a plecat din ţară. N-am putut intra însă în posesia depozitului din Elveţia, fiindcă despre el testamentul nu specifica nimic. M-am interesat prin intermediul unui diplomat de-al nostru de la Berna, dar fără rezultat practic. Pe numele ei nu existau depozite la nici una din băncile elveţiene. Asta însemna fie că banii au fost depuşi pe un alt nume, fie pe bază de consemn, respectiv de parolă.

— Poate că informaţia pe care o deţii e falsă.

— Exclus. Banii se află şi acum acolo, dar, din păcate, nu ştiu pe ce nume. Întrucît sînt unicul moştenitor, de drept, ei îmi aparţin. Nu-i aşa ?

— În materie de succesiuni, habar nu am ce legi există.

Cîteva minute am tăcut amîndoi. El, de vreo cîteva ori, îşi alunecă privirile peste chipul meu, pe urmă, lăsîndu-se pe spate în fotoliu, închise ochii. I-am contemplat chipul minute în şir. Era frumos, grav şi tragic. La un moment dat, mi s-a părut că am în faţa mea şi contemplu chipul unui actor tînăr machiat pentru a juca rolul unui bătrîn. Din întreaga sa făptură se degaja forţă şi sănătate.

„Dacă, la vîrsta lui, aş arăta şi eu ca el, nu mi-ar părea de loc rău", mi-am spus.

— Într-o zi am să te rog să mă asişti ca să facem împreună inventarul a tot ceea ce mi-a mai rămas. Vreau ca în testament să fie totul specificat, pînă la obiectul cel mai neînsemnat. Ai să vrei ?

— Poţi conta pe mine.

— Îţi mulţumesc, Vladone. Eşti un băiat bun şi... şi de viitor. Ascultă ce-ţi spun : de viitor.

— Ce înţelegi prin „băiat de viitor ?"

— Vei face carieră, Vladone. Ai să ajungi director, ministru. Ţi-o prezic eu, Lăpuşneanu. Ţine minte !

Lăpuşneanu făcea impresia că nu mai avea intenţia să continue discuţia în legătură cu Smaro, că o considera încheiată. Şi asta pe mine, nu ştiu de ce, măcar puţin, mă irita. Îmi era dator unele explicaţii, aş zice esenţiale.

— Domnule Lăpuşneanu, spuneai că n-ai cunoscut-o personal pe Smaro.

— Nu ! Şi nici măcar nu am avut habar că există, deşi ca tînăr avocat, şi fără procese, în vînătoare de clienţi s-a întîmplat o dată să apăr o proxenetă dată în judecată pentru coruperea unor minore ; totuşi raporturile dintre

noi s-au mărginit numai la cele strict necesare pentru bunul mers al procesului. Deşi mi-am dat seama că lumea din care făcea ea parte reprezenta o faună interesantă din punct de vedere social, întrucît nu aveam nici veleităţi literare şi nici nu mă pasiona sociologia, nu m-a tentat de fel. Dacă s-ar fi întîmplat contrariu, poate că aş fi aflat de existenţa lui Smaro, căci în lumea aceea a lor, Smaro reprezenta un ideal, fiecare codoaşcă visînd să ajungă într-o zi o a doua Smaro.

— Totuşi mi-ai povestit o mulţime de lucruri despre ea. De unde cunoşti atîtea amănunte ?

Nu era o întrebare prea deşteaptă, totuşi am pus-o. Şi cînd am pus-o, tocmai fiindcă nu era prea deşteaptă, am ştiut dinainte ce-mi va răspunde. Şi, într-adevăr, nu m-am înşelat :

— Bine, dar cînd te trezeşti moştenitorul unei averi de milioane, este normal să doreşti să cunoşti cît mai multe date despre persoana care te-a fericit peste noapte.

— De acord. Te-ai străduit să afli cine anume este persoana care te-a făcut legatarul ei universal. O curiozitate, evident, legitimă. Dar mi se pare că ar fi trebuit să fii cu mult mai curios să afli ce anume motive a avut Smaro ca să-ţi lase tocmai dumitale averea.

— Chiar aşa s-a şi întîmplat. La un moment dat, timp de luni de zile, acesta a fost unicul ţel al vieţii mele.

— Şi ?

— Nimic. N-am putut afla nimic. Aşa cum nu ştii dumneata, Vladone, la fel nu ştiu nici eu de ce Smaro m-a ales tocmai pe mine, unul din zecile de mii de tineri care existau pe atunci în Bucureşti, Mii şi mii de tineri şi, dintre toţi, tocmai pe mine, tocmai pe mine ! De ce, Dumnezeule, de ce ? Enigmă ! O enigmă pe care n-am fost în stare s-o dezleg, deşi, la vremea respectivă, aşa

cum ţi-am mai spus, am făcut eforturi, şi n-am precupeţit nici banii.

Pronunţă cuvintele răspicat, cum nu-i era obiceiul, cu un fel de disperare, pe urmă, brusc, începu să rîdă. Rîsul mi se păru fals, deplasat, şi l-am privit întrebător. Dar aşa cum izbucnise brusc, la fel de brusc se potoli.

— Iartă-mă! Probabil că rîsul meu ţi se pare lipsit de sens. Şi poate că întrucîtva şi este. Totuşi, cînd mă gîndesc, Vladone, că şi moştenitorul meu la fel îşi va bate capul să afle ce m-a determinat să-l aleg tocmai pe el, nu mă pot opri să nu rîd. Ca şi mine va face fel de fel de presupuneri, care mai de care mai fanteziste, şi, pînă la urmă, va sfîrşi prin a se da bătut. Sau — cine ştie? — poate va ajunge la concluzia că n-am fost în deplinătatea facultăţilor mele mintale sau, şi mai rău încă, îşi va închipui că este fiul meu nelegitim. În orice caz, îi va fi greu să accepte adevărul: că, pur şi simplu, a cîştigat cu un loz pe care nu l-a cumpărat, lozul unei loterii originale cu foarte multe numere, dintre care numai unul singur cîştigător, pe care l-am tras eu în locul lui, aşa cum şi Smaro, în locul meu, a tras numărul prin care am devenit milionar. Vladone, Vladone, e deprimant cîte stupidităţi se pot întîmpla în viaţă. Nu eşti de părere?

— Cum aş putea fi de altă părere? am confirmat, cu gîndul în altă parte, preocupat de cu totul altceva: Oare de ce Lăpuşneanu îmi făcuse această confesiune? Pur şi simplu fiindcă era singur, bătrîn şi fiindcă, în ultimele zile, în ciuda aparenţei, sănătatea lui cam lăsa de dorit, aşa cum încercase să mă convingă? Sau o făcuse în mod deliberat, întrucît urmărea un anume scop? Un răspuns, care să însemne o certitudine, nu puteam da. În schimb, reflectînd la cele ce aflasem, descopeream, mărturisesc nu fără o oarecare surprindere, că acum aveam mult

mai puţină încredere în el decît mai înainte de a începe să-mi povestească despre Smaro, despre „binefăcătoarea" Smaro. Făcînd această constatare, îmi spuneam că pe viitor nu se va mai întîmpla ceea ce se întîmplase pînă acum. Cu alte cuvinte, speram că neîncrederea ce pusese acum stăpînire pe mine nu mă va mai părăsi niciodată şi că mă va imuniza, pentru totdeauna, de ceea ce considerăm cu farmecul lui irezistibil. Mă refer la acel farmec, imposibil de explicat, datorită căruia, în ciuda faptului că relaţiile ce se stabiliseră între noi erau de natură specială — mă aflam doar în serviciu comandat —, deseori mă surprindeam destins, cucerit de felul lui de a fi, şi încă într-o asemenea măsură, încît uitam, sau aproape uitam, că totuşi Lăpuşneanu era un ins pe care noi îl suspectam pentru activitate de spionaj.

Şeful meu, colonelul Radu Mănăilă, era singur în birou. Însemna ceva într-un carnet cu scoarţe din material plastic de culoare vernil. Era unul — cel mai recent — din faimoasele lui carnete începute în ziua cînd i se încredinţa o misiune — de obicei cele mai dificile şi mai complicate — şi aruncate apoi în despărţitura de jos a fişetului său în ziua cînd ţelele erau definitiv descurcate, iar cei vinovaţi făcuţi inofensivi. Se aflau acolo o mulţime de asemenea carnete, toate cu scoarţele din material plastic, toate de culoare vernil. Cu ani în urmă, colonelul comandase un stoc important de asemenea carnete şi, în ciuda faptului că cele deja consumate formau în fişet un adevărat gorgan, stocul nu scăzuse nici la jumătate. Colonelul spunea în glumă că va ieşi la pensie atunci cînd şi ultimul carnet se va muta de pe raftul de sus în cel de jos.

Cînd am intrat în biroul colonelului, acesta îşi făcea de lucru la fişet. Am avut astfel prilejul să zăresc mor-

manul de carnete ce conţineau însemnări în legătură cu cazurile rezolvate, şi sînt sigur că în clipa aceea ochii mi-au sticlit ca ai unui copil cînd vede o jucărie de mult timp rîvnită. Şi mi-au sticlit, fiindcă tare mult doream — încă doresc — să le fi putut răsfoi. Nu din curiozitate, în nici un caz din curiozitate, ci din dorinţa de a mă instrui. Îmi iubesc meseria, şi mai ales atunci ardeam de nerăbdare să mă afirm. Nu sînt un arivist, o ştiu precis, dar ambiţionez să mă afirm ca să dovedesc, în primul rînd mie însumi, că ceva este de capul meu. Şi fiindcă şeful meu, colonelul, este cel mai bun ofiţer de la contraspionaj, eram convins că lectura acelor carnete mi-ar fi fost de mare ajutor să-mi îmbunătăţesc stilul de lucru, de altfel în formare. Ştiam însă că accesul la carnete nu-mi este permis. Pe de altă parte, auzisem că şeful intenţiona ca, după ce avea să iasă la pensie, să-şi scrie memoriile. Era doar o glumă, dar, întrucît lucram la contraspionaj de puţină vreme, eram convins că, într-adevăr, într-o zi, aveam să-i citesc memoriile.

— Ce e nou, Vladone ? întrebă colonelul, revenind la birou şi făcîndu-mi semn să iau loc.

M-am aşezat cumva intimidat. De felul meu nu sînt de loc timid. Totuşi, de fiecare dată cînd mă aflu în faţa colonelului mă simt intimidat. Şi asta nu pentru motivul că şeful este un om sever care obişnuieşte să-şi mustruluiască subalternii, ci numai pentru că nutresc faţă de el o mare admiraţie. O atît de mare admiraţie — în forul meu cel mai intim ambiţionez să devin şi eu la fel de faimos — încît, din teama de a nu mă compromite în ochii lui — asta după ce mă lăudase în vreo două rînduri —, de fiecare dată cînd mă chema la raport, cu toate eforturile făcute, nu izbuteam să-mi înfrînez emoţia, să alung timiditatea.

— Tovarăşe colonel, ceva nou ar fi.

— Să auzim. Raportează.

— Lăpuşneanu a început să facă unele confesiuni.

— Să fii foarte atent, Vladone !... Foarte atent ! Nu-i exclus ca ceea ce ţi-a povestit Lăpuşneanu să *pară* confesiune, îmi atrase el atenţia.

— Tovarăşe colonel, îmi permit să vă întreb dacă dumneavoastră, care sînteţi mai în vîrstă, aţi auzit de o oarecare Smaro, zisă Fecioara ?

— Smaro, poreclită Fecioara ? Nu cred că am auzit. E cumva vreo pungăşoaică ? Vreo vagaboandă ?

— Nu mai trăieşte. A murit în o mie nouă sute patruzeci şi trei. Cît a trăit a fost patroana unor bordele. A murit de cancer şi la moartea ei i-a lăsat lui Lăpuşneanu, prin testament, suma de zece milioane lei, plus două apartamente nu mai ştiu în care bloc.

— Categoric n-am auzit de ea. Şi ? De ce i-a lăsat lui moştenirea ? Au existat între ei relaţii de rudenie ?

— Nici una, tovarăşe colonel.

— Atunci ?

— Lăpuşneanu pretinde că nu ştie — deşi la vremea respectivă a făcut cercetări — de ce Smaro s-a hotărît să-l lase tocmai pe el moştenitor.

— Şi ţi-a povestit el toate acestea ?

— Da, tovarăşe colonel, i-am repetat.

— Foarte, foarte curios ! Mă întreb de ce a făcut-o ?

— Credeţi că...

Şi n-am mai continuat, convins că fusesem pe punctul să spun o prostie. De altfel, colonelul parcă nici nu băgă de seamă, preocupat fiind să însemne ceva în carneţelul cu scoarţe de culoare vernil, din care erau scrise abia cîteva file. După ce termină, se uită lung la mine, parcă fără să mă vadă, preocupat de cu totul altceva.

— Mai este ceva, tovarășe colonel.

— Da ? Ce anume.

— Lăpușneanu are de gînd s-o imite pe Smaro și să lase moștenire averea de care dispune tot unui necunoscut.

— Foarte interesant ! Mda ! E clar !

Mărturisesc, mie nu mi se părea chiar atît de interesant și, fără voia mea, m-am înroșit de ciudă că îmi este imposibil să întrevăd măcar ceea ce lui, colonelului, îi era atît de clar.

— Să știi, Vladone, Lăpușneanu nu ți-a povestit toate acestea în mod întîmplător.

— Bineînțeles, tovarășe colonel.

Mă lăudam, ăsta-i adevărul. Pînă a nu-mi atrage el atenția, nici prin minte nu-mi trecuse că Lăpușneanu îmi povestise, ceea ce dumneavoastră cunoașteți, urmărind un anumit scop. Mă lăudam, dar în același timp îmi era teamă ca nu cumva să mă întrebe ce credeam în legătură cu scopul real urmărit de Lăpușneanu atunci cînd voise să mă facă să cred că mi se confesează.

Colonelul vru să facă un număr de telefon, dar, răzgîndindu-se, îmi spuse :

— Am să te trimit la cineva care cred că ar putea să-ți spună cîte ceva despre Smaro. Ceva mai mult sau în orice caz ceva mai interesant decît ceea ce ai aflat de la Lăpușneanu. Presupun că te interesează !

— Foarte mult, tovarășe colonel.

— Chiar dacă nu te va interesa direct, respectiv la atingerea obiectivului cel urmărești, îți va fi foarte util.

Și îmi întinse peste birou numele și adresa aceluia cu care trebuia să stau de vorbă. Pe hîrtiuță scria : *Angheluță Boiu, strada Panaghiei, numărul 1.*

— Dacă mă duc acum la el, credeți că am să-l găsesc acasă ? l-am întrebat.

— El e mai totdeauna acasă. Dar, ca să fii sigur că ai să-l găseşti, du-te la noapte.

— Vreţi să spuneţi deseară ? am întrebat pentru a fi sigur că nu înţelesesem greşit.

— Nu, la noapte. Adică aproape de miezul nopţii. Te poţi duce la ora aceea fără teamă că ai să-l deranjezi din somn.

Şi colonelul schiţă un zîmbet a cărui semnificaţie mi-a rămas de neînţeles. (Atunci, fiindcă mai tîrziu mi-a devenit foarte clară.)

Strada Panaghiei era o fundătură şi numai în sens eufemistic se putea numi stradă. O fundătură cu o singură casă, aceea în care locuia Angheluţă Boiu. Strada însemna un gard de lemn la dreapta, un altul la stînga. Distanţa între ele : maximum un metru. Pavaj propriu-zis nu exista. Exista în schimb o potecuţă formată din cărămizi puse cap la cap. Probabil că primăvara şi toamna, în timpul ploilor, era necesar să fii un bun echilibrist ca să străbaţi improvizatul podeţ călcînd numai pe cărămizi şi astfel să-ţi salvezi încălţămintea de noroaie.

Fundătura se termina în faţa gardului casei cu numărul unu, mai exact în faţa porţii din lemn masiv de stejar, cu stîlpi sculptaţi şi cu o streaşină impunătoare. Deasupra porţii, agăţat de o bucată de lanţ prins cu un capăt de streaşină, atîrna un felinar din fier forjat foarte frumos, dar care nu se potrivea de loc, deoarece era un felinar florentin pe cînd construcţia porţii amintea foarte mult de cea oltenească.

Am apăsat pe clanţă. Poarta nu era încuiată. În curtea lungă, de-a dreapta şi de-a stînga unei alei, erau plantaţi butuci de vie. Era, aici, atîta linişte, încît nu aveam sentimentul că mă aflu într-un oraş zgomotos ca Bucu-

reștii, ci undeva într-un sat dintr-un capăt de țară. Luna începuse să răsară și era destulă lumină. În fundul curții, departe, la o fereastră parcă licărea un opaiț sau ceva asemănător.

Am pășit pe alee, și abia după ce am făcut vreo zece pași am observat că, pe la jumătatea ei, un cîine lup aștepta să mă apropii, calm și fără vreo intenție agresivă. Nu mi-e frică de cîini — îmi sînt foarte dragi — totuși cu un cîine lup trebuie să fii prudent, deoarece, reacțiile lui sînt de cele mai multe ori imprevizibile. De aceea am continuat să înaintez, însă cu multă precauție, pentru a putea preîntîmpina un eventual atac din partea cîinelui, ceea ce n-ar fi fost de mirare de vreme ce ora unsprezece din noapte în nici un caz nu este una de vizite. Cîinele care părea de piatră mă urmărea doar cu privirea și nu se mișcă nici măcar atunci cînd m-am aflat în imediata lui apropiere. Era un exemplar superb și numai cu mare greutate mi-am putut înfrîna pornirea de a-l mîngîia. Am trecut mai departe și abia atunci s-a mișcat și el. Dar nu ca să se repeadă asupra mea, ci ca să mă întovărășească. Cînd am ajuns la ușa de intrare, mă părăsi. M-am uitat după el și l-am văzut reluîndu-și postul de observație.

Am căutat o sonerie, dar n-am găsit-o. Am apăsat ușurel pe clanță și ușa s-a deschis. În vestibul era întuneric. Și fiindcă, pe de o parte, nu știam unde se află comutatorul, iar pe de alta, nu-mi venea să dau buzna peste om în casă, am întrebat :

— Este cineva acasă ?

O voce profundă și sonoră de bas îmi răspunse imediat.

— Comutatorul e în dreapta. Fă lumină atîta cît este nevoie să te orientezi, pe urmă stinge-o. Mă găsești dacă deschizi chiar ușa din fața dumitale.

Am făcut așa cum mi s-a cerut. Încăperea în care am intrat, luminată de un lampadar, era destul de mare și destul de încărcat mobilată. Într-un fotoliu, din imediata apropiere a unui cămin fals, am descoperit pe cineva, care nu putea să fie decît Angheluță Boiu, omul la care mă trimisese colonelul Mănăilă. Purta un halat uzat de culoare cărămizie. Din prag nu-l prea puteam vedea bine. De altfel, nici nu catadicsi să ridice ochii din cartea pe care o citea. Totuși, în ciuda luminii puține, mi-am putut da seama că era un om care se apropia de vîrsta de șaizeci de ani.

— Bună seara, domnule Boiu. Vă rog să mă iertați că vă deranjez la o oră atît de nepotrivită, dar mi s-a spus că...

— Că nu dorm niciodată. Informația este exactă.

Nu am crezut necesar să mai fac rectificarea necesară. Colonelul nu-mi spusese decît că la ora aceea aveam să-l găsesc treaz.

— M-a trimis...

— Apropie-te să văd cum arăți la față, mă întrerupse el. I-am făcut pe plac. Și abia cînd am ajuns la un pas de el se uită la mine. Ești tînăr. Cine zici că te-a trimis ?

— Colonelul Radu Mănăilă.

— Dacă te trimite el, trage un fotoliu în fața mea, aici, aproape, și așază-te.

Din nou am făcut ceea ce mi-a cerut. Cîteva clipe ne-am studiat reciproc. Angheluță Boiu avea o figură lungă ca de cămilă. Era slab, cu obrajii scofîlciți, avea un nas enorm și coroiat, buze foarte subțiri, o bărbie proeminentă și niște ochi parcă spălăciți care clipeau foarte des. Era nebărbierit de cîteva zile și barba albă și rară îi dădea un aer bolnăvicios. Era chel cu desăvîr-

șire, nu avea decît niște ridicole tuleie deasupra urechilor.

— Ce treabă are colonelul Mănăilă cu mine ? mă întrebă după ce examenul la care mă supusese luă sfîrșit.

— De fapt, nu colonelul, ci eu aș avea treabă cu dumneavoastră. Dumnealui numai m-a îndrumat să vin la dumneavoastră.

— Foarte frumos din partea colonelului ! exclamă cu vocea lui profundă de bas, și nu mi-am putut da seama dacă o spusese serios sau numai în ironie. Ei, bine, ce treabă ai dumneata cu mine ? Te numești cum ?

— Vladone. Domnule Boiu, ați cunoscut, cu ani în urmă, o femeie de moravuri ușoare, patroană de bordeluri, cu numele de Smaro ? Era poreclită Fecioara.

Boiu se uită la mine, amuzat dintr-o dată.

— Tinere, limbajul dumitale pudic mă amuză. Auzi, „femeie de moravuri ușoare" ! Pe vremea mea asemenea femei se numeau tîrfe, iar patroanele de bordeluri codoașce. Cît privește pe Smaro, ei, bine, află că a fost cea mai frumoasă codoașcă din cîte au existat în România pe vremea aceea. A fost, tinere, genială. Dacă nu-și punea capăt zilelor în patruzeci și trei, și dacă, bineînțeles, nu se întîmplau evenimentele din august ale anului următor, poți să fii sigur că în numai cîțiva ani ar fi ajuns să stăpînească și să controleze toate bordelele și toate casele de întîlnire discrete din întreaga țară. Fiindcă, repet, domnule, Smaro a fost un geniu, da, da, dragă domnule, a fost un geniu organizatoric și financiar. Dacă ar fi avut șansa să se nască în America, Al. Capone poate ar fi izbutit să ajungă unul din locotenenții ei.

— Cum, Smaro s-a sinucis ? Nu a murit de cancer ?

— De unde ai scos-o că a murit de cancer ? S-a sinucis, ți-o spun eu că s-a sinucis, și poți să fii sigur că

nimeni nu este în măsură să știe mai bine decît nime care a fost cauza adevărată a morții lui Smaro.

Pentru ca cititorii să înțeleagă mai bine cele ce urmează și, mai ales, ca nu cumva plăcerea lecturii să le fie tulburată de întrebarea: în definitiv, cine era în realitate acest Angheluță Boiu care deținea atîtea informații și care pretindea că este cel mai în măsură să cunoască motivul adevărat al morții lui Smaro, mă simt dator să le împărtășesc și lor tot ceea ce n-am știut atunci cînd m-am dus să stau de vorbă cu el, dar am aflat, la numai cîteva zile după aceea, prin bunăvoința șefului meu, colonelul Radu Mănăilă.

Angheluță Boiu făcuse parte din poliție. Începuse prin a fi agent și avansase pînă la gradul de inspector. Fusese copilul din flori al unei servitoare care pînă la urmă a ajuns pensionară într-unul din bordelele lui Smaro. Lui Angheluță niciodată nu i-a plăcut să vorbească despre copilăria sa. Se pare că a trecut printr-un orfelinat, că a fugit de acolo și că a vagabondat cîtva timp, că a fost angajat ca ucenic într-un atelier de cojocărie din Obor, de unde iar a fugit, fiindcă Angheluță, dacă pînă la urmă s-a obișnuit cu bătaia patronului, în nici un chip nu a izbutit să se obișnuiască cu mirosul de blană de oaie. Ce a mai făcut după aceea nu se cunoaște. Este însă sigur că, dorind să afle cine îi era tatăl, și întreprinzînd anchete personale și discrete, pînă la urmă a izbutit. Cînd s-a întîmplat aceasta abia împlinise douăzeci și trei de ani. Și întrucît cel care după natură îi era tată făcea parte din protipendada orașului și deja își întemeiase o familie, Angheluță Boiu de loc sentimental, dar în schimb ahtiat după bani, nu ezită să-l șantajeze. Tatăl care, la rîndul său, nu putea să nutrească sentimente paterne față de un copil

natural, apărut în existența sa într-un moment cînd un scandal n-ar fi putut decît să dăuneze unei cariere politice în plină ascensiune, plăti suma cerută, dar totodată izbuti să-și convingă odrasla că sosise timpul să se astîmpere — Angheluță făcuse și un an de închisoare — și să accepte o slujbă datorită căreia, pe de o parte, putea intra în rîndul oamenilor, iar pe de alta, îi oferea prilejul să se căpătuiască. Fost într-un timp chestor de poliție într-un oraș de provincie — post din care demisionase pentru a se stabili în Capitală ca avocat specialist în probleme de succesiune — tatăl îi făcu propunerea concretă de a-l numi în poliție, și anume la moravuri, unde existau cele mai mari posibilități de a-și augmenta leafa într-un mod atît de substanțial, încît aceasta să reprezinte doar un „mizilic". (Expresia aparține personajului politic — tatăl — despre care este vorba.)

Angheluță, sesizînd imediat avantajele, acceptă și, într-adevăr, cîteva luni mai tîrziu, datorită relațiilor pe care fostul chestor le avea la ministerul de interne, izbuti să fie numit agent la moravuri. Slujba îi plăcu în așa măsură lui Angheluță, încît în scurt timp izbuti să se facă remarcat de superiorii săi. Datorită meritelor sale, dar, se pare, și intervenției fostului chestor, într-un timp relativ scurt avansă pînă la gradul de inspector de poliție și fu mutat în Capitală. La un moment dat i se propuse șefia poliției de moravuri, dar Angheluță refuză spre marea mirare a șefilor săi direcți, și aproape spre indignarea colegilor a căror simpatie — mare minune! — izbutise s-o cîștige, risipind inerentele invidii, mai ales într-un climat ca cel din orașul lui Bucur, unde balcanismul și bizantinismul unor moravuri mai dăinuiesc pînă în zilele noastre. Motivul adevărat pentru care Angheluță refuzase un post atît de rîvnit nu fu-

sese nici modestia, nici aprecierea lucidă a limitelor posibilităţilor sale profesionale, ci unul pe care nici şefii săi imediaţi, şi cu atît mai puţin colegii, nu-l cunoşteau, şi nici nu aveau să-l cunoască vreodată. La scurtă vreme după ce fusese numit în poliţie, Angheluţă fu solicitat să lucreze la Serviciul Secret şi anume la contraspionaj. Acceptă, dar îşi păstră slujba de la poliţie, aceasta constituind un adevărat paravan la adăpostul căruia îşi desfăşura adevărata activitate, în cadrul S.S.I. [1] Şi este de asemenea neîndoielnic — există mărturii prestigioase — că şi ca vînător de spioni Angheluţă Boiu izbutise să se facă remarcat, dovedind aceleaşi calităţi de care dăduse dovadă şi ca poliţist în brigada de moravuri.

După evenimentele din august 1944, întrucît în trecutul său nu existau vini mari, a fost lăsat liber. Lucrează într-un timp la diferite şantiere ca electrician, devine pentru scurt timp remizier la un debit de tutun, pe urmă operator la un cinematograf de cartier, vînzător într-o ceaprazărie, reparator de aparate de radio într-o cooperativă şi, în fine, mecanic auto. În urmă cu trei ani, după o criză de nervi, se pensionează. Nu a fost niciodată însurat, a trăit însă timp de zece ani cu o prostituată scoasă dintr-o casă de toleranţă, care însă a murit în sanatoriul de la Bîrnova, bolnavă de plămîni. (Am aflat ulterior că fata cu care trăise fusese şi ea pensionară într-un bordel care aparţinuse lui Smaro.)

Aş vrea să mai adaug că Angheluţă Boiu avea o memorie prodigioasă, că era la curent cu o mulţime de fapte şi evenimente de culise pe care istoria oficială nu le înregistrase, cu alte cuvinte, parafrazînd concluzia ace-

[1] Serviciul Secret de Informaţii (N. A.).

luia de la care dețin informațiile relatate mai sus, Angheluță Boiu *„era cronica vie și fidelă a evenimentelor de culise dintre cele două războaie"*.

...Și acestui om am fost sfătuit de către colonelul Radu Mănăilă să mă adresez dacă voiam să aflu amănunte în legătură cu faimoasa Smaro, zisă Fecioara.

Angheluță făcuse afirmația că era cel mai în măsură să cunoască adevărata cauză a morții aceleia care fusese Smaro. Așteptam amănunte, dar el tăcea. Își scosese ochelarii și acum îi ștergea tacticos ca și cînd ar fi uitat complet de prezența mea. Am încercat să-i aduc aminte că încă mă mai aflam acolo :

— Va să zică nu-i adevărat că a murit de cancer...

— Cine a putut spune o asemenea prostie ? Acela ori e de rea credință, ori a fost greșit informat.

— Dumneavoastră ați afirmat că s-a sinucis. Poate că, aflînd că este bolnavă de cancer, și-a pus capăt zilelor !

— Pe dracu' ! E drept, s-a sinucis din motive de forță majoră, dar nu din cauza cancerului. E clar, nu ?

— Pentru mine nu e de loc clar, domnule Boiu, am recunoscut cu umilință. Ce-ați înțeles cînd ați spus „din motive de forță majoră" ?

— *I s-a cerut* să se sinucidă. Dacă n-o făcea de bunăvoie, ar fi fost lichidată sau ar fi fost denunțată. Asta în cel mai bun caz.

Începeam să înțeleg. Așteptam amănunte, dar, ca un făcut, după fiecare explicație dată, Angheluță uita de mine sau poate numai se prefăcea. Acum terminase cu ștersul ochelarilor și era ocupat să șteargă de praf — care de fapt nici nu exista — cartea din care citise pînă la venirea mea, una veche, cu scoarțe groase și îmbrăcate în piele galbenă, decolorată, al cărei titlu

am izbutit să-l citesc, cu mare greutate, mijind ochii, asemenea miopilor. „Despre ocultism", așa se intitula volumul acela, pe care se încăpățîna să-l șteargă de praful ce nu exista decît în închipuirea sa cu o cîrpă care, de fapt, era un ciorap vechi și rupt. Nu mă miram că punea atîta ardoare în ceea ce făcea, în schimb eram intrigat de ce la început ascunsese cartea sub pledul ce-l avea la îndemînă, pentru ca acum puțin să-i pese că îi putusem afla titlul.

— Te miri că citesc asemenea cărți ? mă întrebă cu o voce aproape agresivă.

— Nu ! Preferințele sînt atît de variate ! am exclamat și imediat mi-a fost rușine de banalitatea observației.

— Mă interesează tot ceea ce nu se poate explica pe cale rațională. Eu, domnule, nu am prea multă școală. Dar îmi place să gîndesc. Am mare respect pentru rațiune. Prin rațiune mă deosebesc de Cerber, adică de cîinele meu. Rațiunea mea e foarte mîndră de posibilitățile ei, dar nu în așa măsură ca să cadă în păcatul îngîmfării. Ea își recunoaște limitele, în timp relativ, nu însă și în timp absolut. Ea, istoricește, își recunoaște limitele, dar ea știe că astăzi cunoaște mai mult decît ieri, iar mîine mai mult decît astăzi, ceea ce înseamnă că în mod absolut nu are limite. Și fiindcă are acest bun simț să nu respingă *de plano* ceea ce nu înțelege deocamdată, acceptă probabilitatea ca într-o zi să admită că există un Dumnezeu, deși, la ora actuală, cu limitele ei prezente, așa ceva pare absurd. Înțelegi acum de ce citesc cartea aceasta despre ocultism. Rațiunea mea care, așa cum ți-am spus, are bunul simț să nu respingă, considerînd aberație, tot ceea ce nu poate încă înțelege, mi-a declarat că probabil este ceva adevărat în practicile ocultiste, deși i se par elucubrații și șarlatanii.

Nu mă interesau părerile lui despre ocultism, dar l-am ascultat numai din politeţe. Nu ştiam cum să-l readuc la subiectul care mă interesa fără să-l jignesc. Deodată l-am văzut că se ridică din fotoliu, se precipită spre o măsuţă pe care se afla un termos. După ce deşurubă căpăcelul, îşi umplu un pahar cu un lichid maroniu. Am presupus — şi n-am greşit — că este ceai.

— Bei un ceai, domnule Vladone ?

— Nu ! Mulţumesc. Nu obişnuiesc la ora asta.

Angheluţă ridică din umeri.

— Cu altceva nu am să te servesc. Băuturi nu ţin în casă. De nici un fel. Ceaiul e băutura mea de toate zilele. Apă nu beau niciodată, să ştii. Într-un fel este şi pîinea mea cea de toate zilele. Mănînc puţin şi dorm şi mai puţin. Ziua. Noaptea, ei, bine, nici nu ţin minte de cînd nu s-a mai întîmplat să dorm noaptea.

Şi începu să soarbă zgomotos ceaiul din ceaşcă. Într-o farfurioară avea bucăţele mici de zahăr. Cu o singură bucăţică din care sugea după fiecare înghiţitură, bău toată ceaşca. Am profitat de această pauză ca să-l întreb :

— Domnule Boiu, dacă am înţeles bine, Smaro, probabil ca divertisment, s-a distrat făcînd un pic de spionaj. Este adevărat ?

— Da, dar nu ca divertisment.

— Nu vreţi să spuneţi că din convingere, din patriotism eventual.

— Bineînţeles că nu vreau să spun asta. A făcut-o din pasiune. Aşa cum unii îşi primejduiesc viaţa escaladînd piscurile Himalaiei din pură pasiune, la fel şi Smaro şi-a riscat viaţa, făcînd spionaj din pură pasiune. Înţelegi ? Spionajul o pasiona. Pur şi simplu o pasiona. Şi aşa cum, ca proxenetă, a dovedit geniu, la fel, ca spioană, a făcut dovada unui talent excepţional.

Clătină termosul spre a se convinge dacă a mai rămas ceva în el, pe urmă își reluă locul în fotoliu, nu mai înainte de a se înfășura în cuvertură, una groasă din păr de cămilă.

— Sînt cam friguros de felul meu ! mă lămuri el în chip de scuză, privindu-mă pe deasupra ochelarilor căzuți pe vîrful nasului. Și abia acum am observat că avea o privire pătrunzătoare, parcă și bănuitoare.

— Va să zică — am reluat discuția — Smaro făcea spionaj din pasiune.

— Exclusiv din pasiune. Avea mania performanțelor, domnule. Exact ca un autentic sportiv, care bate recorduri unul după altul nu de dragul gloriei, ci pentru plăcerea proprie de a se depăși mereu pe sine.

— Domnule Boiu, nu mi-e clar ce ați vrut să înțelegeți cînd ați spus că Smaro avea mania performanțelor. Despre ce anume performanțe este vorba ?

— Aceea de a lucra pentru mai mulți stăpîni odată. Era în același timp agent triplu. Lucra pentru nemți, pentru englezi, o plăteam și noi pentru informațiile pe care ni le furniza.

— Dumneata lucrai pe atunci la contraspionaj, nu-i așa ?

— Da !

— La contraspionaj se cunoștea jocul ei triplu ?

— Nu ! Eu însă știam. N-am divulgat-o.

— Dacă îmi este permis, aș întreba din ce motiv ați cruțat-o ?

Angheluță își potrivi ochelarii pe nas și se uită la mine aproape indignat.

— Ai spus că am cruțat-o ? Izbucni apoi imediat în rîs, și rîse, rîse cam cinci minute. Pe urmă, cu seriozitate. Formularea dumitale este complet greșită. N-am cruțat-o, ci mi-am permis plăcerea de a asista, ca spectator, la

performanțele ei. Asta ca explicație principală. Dar, în afară de plăcere, a jucat un oarecare rol și interesul. De mai multe ori Smaro m-a scos din încurcătură. Cînd mă găseam în impas, apelam la ea.

— Ce înțelegi prin „impas" ?

— Doamne, dar e foarte clar. Informații, obțineam prin ea unele informații pe care nu le puteam obține personal. De pildă, eram interesat de ceea ce se punea la cale la ambasada germană, aliații noștri pe atunci. Dar știi proverbul : „Ferește-mă, Doamne, de prieteni, că de dușmani mă feresc singur !"

— Smaro știa că lucrezi la contraspionaj ?

— Știa. Adică, presupun că știa. Smaro avea un aparat personal de investigație. Din acest motiv, deținea informații de care nu dispuneau decît foarte puține persoane oficiale. Știi, n-ar trebui să-ți faci despre Smaro, ca patroană de bordele, o imagine greșită. În afară de „fetele" ei, înregistrate la noi la moravuri, cu condicuță în regulă și cu vizită medicală obligatorie, Smaro dispunea de un contingent important de doamne și domnișoare din înalta societate care practicau în mod discret prostituția fie pentru bani, fie din viciu. Dumneata ești tînăr și nici n-ai apucat vremurile acelea. Dar nici nu poți să-ți închipui cîte Teodore și Mesaline au existat pe atunci, care, asemenea acestor două împărătese ce coborau în lupanare pentru a afla acolo senzații tari în brațele gladiatorilor și ale sclavilor, frecventau casele neoficiale ale lui Smaro, pur și simplu din viciu. Prin aceste coconițe și dudui Smaro obținea informații care, pe altă cale, ar fi costat-o bani grei. Tinere, am de două ori vîrsta dumitale — dacă nu și mai mult — am cunoscut oameni de tot felul și am fost martor ocular la multe evenimente petrecute în culise. De aceea trebuie să mă crezi dacă îți afirm că nu există bărbat care

să nu simtă o atracţie deosebită de a se culca măcar o singură dată cu o altă femeie decît a lui, mai ales atunci cînd acea altă femeie îi face avansuri. Cînd Smaro avea nevoie de o informaţie ştia totdeauna de la cine ar putea-o obţine. Şi atunci acţiona printr-una din coconiţele de care ţi-am vorbit. Urma după aceea una sau mai multe întîlniri într-un apartament pus la dispoziţie de Smaro, ferit de surprize — fiindcă Smaro se pricepea să-i ungă pe cei de la moravuri, colegii mei, ca să închidă ochii şi să nu fie deranjată — şi ce este mai firesc, tinere domn, ca după ce faci dragoste, să pălăvrăgeşti în pat, fumînd o ţigară, despre tot ce vrei şi mai ales ce nu vrei, dacă partenera ta se pricepe să te tragă de limbă ? Iar dacă se întîmpla ca respectivul domn să fie discreţiunea în persoană şi să-şi ţină gura, pînă la urmă era silit să vorbească.

— Silit ?

— Da, silit. Cum ţi-am mai spus, Smaro a avut geniu. Dar totodată a fost extraordinar de receptivă faţă de tot ceea ce reprezenta nou în tehnică. Afirm, cu toată convingerea, că Smaro a fost prima care a folosit magnetofonul — într-o vreme cînd la noi nu se cunoştea — ca mijloc de şantaj. Într-o anumită casă din Bucureşti aveau loc întîlniri discrete. În casa aceea veneau să facă dragoste miniştri, deputaţi, bancheri, industriaşi, diverşi inşi de pe la ambasade. În fiecare cameră se afla un magnetofon, al cărui microfon era instalat înapoia unui tablou agăţat deasupra patului. Magnetofonul înregistra pe bandă tot ceea ce se discuta în camere. Bărbaţii, care habar nu aveau, manevraţi cu pricepere de partenerele lor, comiteau de multe ori unele indiscreţii care, dacă ar fi fost cunoscute în altă parte, ar fi însemnat o carieră ratată, un proces, ori măcar compromiterea definitivă. M-ai întrebat cum erau siliţi ? Sim-

plu. Dacă respectivul domn refuza să dea o anumită informaţie era invitat să asculte banda de magnetofon şi apoi ameninţat că, dacă nu va vorbi, banda respectivă va ajunge în mîna şefului sau a soţiei, după caz. Şantaj. Da, şantaj. Dar pot să te asigur că nimeni nu a rezistat unui asemenea şantaj. Toţi au sfîrşit prin a vorbi. Ei, ce spui ? Nu-i aşa că Smaro a fost extraordinară ?

— Mda ! am recunoscut.

— Dar, pînă la urmă, tot i s-a înfundat.

— Cum s-a întîmplat ?

— Cum ? Iată cum : Reprezentantul unei societăţi germane de maşini agricole, care era un agent camuflat al Gestapoului, de teama benzii de magnetofon, a sfîrşit prin a divulga anumite secrete. Ulterior însă, cuprins de remuşcări, — era un fanatic — şi-a mărturisit „păcatul". Cei de la Gestapo i-au cerut să indice casa şi bineînţeles persoana cu care se întîlnise. Ca să răspundă la prima întrebare nu i-a fost greu. În schimb n-a putut răspunde la a doua, întrucît nu cunoştea numele aceleia cu care se întîlnise. Atunci Gestapoul s-a pus pe lucru. A organizat supravegherea discretă a acelei case şi fotografierea tuturor persoanelor de sex feminin care intrau şi ieşeau de acolo, iar apoi identificarea lor. Într-una din fotografii reprezentantul societăţii de care îţi vorbeam a recunoscut pe aceea care îl şantajase. Între timp, Gestapoul a izbutit să afle cui aparţinea casa. Nu ştiu — sau poate nu mai ţin minte — ce anume secrete a fost silit să divulge agentul camuflat al Gestapoului. De altfel cred că nu are importanţă. Un lucru e însă sigur. Anume că cei de la Gestapo şi-au dat seama că Smaro, pe care ei o considerau agenta lor, plătind-o bine, era, de fapt, o agentă dublă. Şi atunci, furioşi, au trimis la ea pe agentul ce fusese şantajat să-i ceară să se sinucidă sau,

dacă va refuza, s-o execute el. Smaro, dîndu-şi seama că totul este pierdut, s-a împuşcat. În ceea ce priveşte pe fanaticul pocăit, şefii lui nu l-au iertat. L-au silit şi pe el să-şi zboare creierii.

Angheluţă se înveli mai bine în cuvertură. Se cocîrjase cu genunchii la gură şi la un moment dat am avut impresia că tremură de frig. În clipa aceea intră pe uşă cîinele. Avea un mers impunător şi îşi ţinea capul ridicat cu un fel de semeţie care îl făcea şi mai frumos. Se apropie de mine, mă mirosi în treacăt, ca şi cînd mi-ar fi făcut o favoare, pe urmă, proptindu-se pe şezut, se uită întrebător la stăpînu-său.

— Te-am chemat? Haide, cară-te! se răsti la el Angheluţă cu o severitate simulată, la fel ca aceea pe care o foloseşti cînd vrei să certi un copil pentru o poznă inofensivă.

Cîinele se ridică şi părăsi încăperea cu aceeaşi demnitate cu care intrase în odaie.

— E deştept şi mîndru. Mai ales mîndru. E atît de mîndru, încît de multe ori îmi creează complexe. Eu n-am avut atîta demnitate ca el. Aproape îl invidiez. Bineînţeles, cîteodată. Apoi, bucurîndu-se: Bine că nu-i aici să mă audă.

Hotărît, Angheluţă Boiu era un om ciudat. Dar acum nu aveam timp să mă mir de acest lucru. Acum mai aveam de pus întrebări acestui om ciudat.

— Va să zică aşa a sfîrşit-o Smaro!

— Aşa! Ce vrei, o personalitate ca ea nici nu se putea să moară în patul ei, de bătrîneţe. A trăit periculos şi cînd trăieşti periculos este aproape o jignire să mori abia la bătrîneţe, să zicem de infarct miocardic.

— Şi dumneata ai trăit periculos?

— Am trăit, da. Cele afirmate adineauri sînt valabile şi în ceea ce mă priveşte. Mă simt profund jignit

că destinul mi-a rezervat o bătrînețe liniștită. Crede-mă : mă simt profund jignit !

— Și ce s-a întîmplat după sinuciderea lui Smaro ?

— Ce să se întîmple ? Toată *opera* ei s-a destrămat.

M-am uitat la el cu atenție să văd dacă nu folosise cuvîntul „opera" în sens ironic, dar mi-am dat seama că o spusese fără nici o intenție de persiflare.

— Și cu averea ei ? A fost probabil bogată. Comerțul cu carne vie, alături de cel de stupefiante, se pare că aduce beneficii fantastice. Pe urmă stipendiile pe care le primea, ca agentă triplă, presupun că nu erau de lepădat.

— Stipendiile acelea erau un mizilic. De altfel, să fim înțeleși. Ți-am mai spus, și o repet : făcea spionaj din pasiune, nu pentru bani. Stabilimentele ei îi aduceau venituri mari, foarte mari.

— E adevărat că, după moartea ei, a lăsat o avere de zece milioane de lei, plus niște apartamente ?

— Zece milioane ? Zece milioane reprezintă o bagatelă, domnule. Averea ei se ridica la cîteva zeci de milioane.

— Și ce s-a întîmplat cu averea după moartea ei ?

— Banii sînt în străinătate. După toate probabilitățile în străinătate, transformați în valută forte.

— Absolut toți banii ?

— Toți.

— Cineva mi-a declarat că Smaro i-a lăsat moștenire zece milioane lei. Ai cunoștință de așa ceva ?

— Da !... Da !... Îmi aduc acum aminte. Smaro a avut un frate vitreg. Nu știu dacă mai trăiește sau nu. După moartea ei, în casa de bani s-a descoperit un plic sigilat. Cînd a fost deschis, s-a găsit înăuntru un cec în valoare de milioane — nu țin minte dacă, într-adevăr, de zece milioane — pe numele cuiva, și o scrisoare

prin care informa că persoana care urmează să primească banii este fratele ei vitreg.

— Nu vă amintiți numele ?

— Nu ! A trecut de atunci un sfert de veac.

— Nu cumva se numea Silviu Lăpușneanu ?

— Foarte posibil. Sigur însă n-aș putea afirma. Știu însă că era avocat. Un trepăduș, ca atîția alții pe vremea aceea, care agăța țăranii prin judecătorii să le întocmească acte și să le umfle cîțiva poli.

Mi-am adus aminte că Lăpușneanu — chiar el mi-o spusese — fusese avocat pledant. Deci, după toate probabilitățile, el era fratele vitreg al „extraordinarei" Smaro, cum o calificase Angheluță.

— Dumneavoastră l-ați cunoscut ?

— L-am văzut o singură dată.

— Credeți că vi l-ați reaminti dacă l-ați revedea sau dacă vi s-ar arăta fotografia lui ?

— S-ar putea. Am avut și cred că mai am o bună memorie a fizionomiilor. E și normal. Din cauza meseriei. Da, s-ar putea. Dar nu sînt absolut sigur. L-am văzut doar o singură dată, cum ți-am mai spus. Doar o singură dată.

Aflasem tot sau aproape tot ceea ce mă interesa. M-am ridicat să plec.

— Domnule Boiu, vă mulțumesc pentru informații...

— Pe dracu ! Nu văd de ce trebuie să-mi mulțumești. Nu înțeleg la ce naiba îți trebuie. După atîția ani. Dar, în definitiv, nu e treaba mea. Totuși... totuși trebuie să-ți spun că vizita dumitale nu mi-a făcut nici un fel de plăcere. Sînt cîțiva ani de cînd am izbutit să nu mă mai gîndesc la Smaro. Vii însă dumneata și îmi răscolești amintirile, le dezgropi ca un necrofor după ce mi-au trebuit ani și ani de zile ca să le îngrop. Fiindcă eu, domnule, pe Smaro am iubit-o, deși ea nu-mi putea

oferi ceea ce, în mod obişnuit, un bărbat caută la o femeie. Şi acum cred că e bine să te cari.

Îmi aruncă o privire furioasă — abia acum am observat că avea ochii înlăcrimaţi — şi se duse să-şi umple un alt pahar de ceai.

Am plecat. Cîinele care la venire se arătase atît de indiferent, acum îmi arătă colţii, mîrîi, pe urmă începu să mă latre, luîndu-se după mine belicos şi victorios. Cînd am ieşit în stradă, m-am întrebat cu voce tare:

„De ce m-a minţit Lăpuşneanu ? Ce urmăreşte ?"

4

PANTERA NEAGRĂ ÎȘI SFÎȘIE DRESORUL

După ce l-am condus acasă pe Lăpușneanu, am plecat să-l caut pe căpitanul Ovezea de la miliția judiciară, ca să mă informez ce anume se întîmplase, probabil ceva grav, de vreme ce spectacolul de circ nu mai avusese loc. Eram intrigat și continuam să mă tot întreb dacă Lăpușneanu știuse dinainte că avea să se întîmple sau că se întîmplase ceva de natură să împiedice spectacolul sau dacă fusese doar o simplă întîmplare?

„Mi se pare că în seara asta este... relache".

Cuvintele acestea îmi sunau în ureche din clipa cînd citisem afișul de la intrare care vestea spectatorii că, din motive tehnice, spectacolul se amînă. Îmi sunau în ureche ca refrenul unui șlagăr care ți se înșurubează în creier, ca un fel de sfredel, și care nu te mai părăsește, în ciuda tuturor eforturilor. Deveneam robul acestei obsesii, încercam să mă eliberez de ea, dar nu izbuteam și trăiam acea stare de încordare exasperantă, deprimantă, insuportabilă pe care o simți într-o noapte de cumplită insomnie, cînd faci sforțări supraomenești să adormi și nu izbutești, în ciuda dorinței asemenea unei implorări — poate tocmai de aceea — și cînd dis-

perat, aproape rîvnești celălalt somn — moartea — de vreme ce somnul adevărat, din motive ce scapă înțelegerii tale, disperării tale ți se refuză.

Îmi sunau în urechi cuvintele lui Lăpușneanu și de fiecare dată, imediat după aceea, întrebarea pe care o simțeam aproape ca pe o teroare: „A știut Lăpușneanu că se va întîmpla ceva la circ? Și dacă da, ce anume grav se întîmplase dacă a fost nevoie să se deplaseze acolo căpitanul Ovezea?"

Întrebarea aceasta revenea și ea ca un laitmotiv, mă chinuia la fel ca o obsesie, fără să pot întrevedea un răspuns cît de cît plauzibil. Și poate tocmai de aceea mi se părea că drumul dura de mult timp, și sigur acesta era motivul pentru care mă enerva fiecare stop, făcîndu-mă să blestem în gînd ghinionul ce parcă mă urmărea: de fiecare dată cînd ajungeam la intersecția unei străzi, tocmai atunci se aprindea ochiul roșu, asemenea ochiului unui căpcăun.

La un moment dat, tot încercînd să ignor cuvintele lui Lăpușneanu, să extirp întrebarea ce ele mi-o sugeraseră — două obsesii în simbioză — mi-am adus aminte de ultima reprezentație la care asistasem împreună cu el. Mi-am amintit și, cîteva clipe, m-am crezut acolo, avîndu-l pe Lăpușneanu la dreapta mea. Urma ultimul număr din program: dresură de tigri și pantere. Băieții de circ fixau gratiile, prindeau plasele, sub directa supraveghere a dresorului, un bărbat de circa patruzeci de ani, înalt, cu un mers unduios, ca al felinelor pe care el le dresa, de parcă, fără voia lui și fără să fie conștient, le imita mersul. Avea un trup numai mușchi și nervi, suplu, un chip vag buhăit, ochi strălucitori și, într-un fel, percutanți. Purta mustăți, ridicol de anacronice, răsucite în sus — mustăți în furculiță — pe

care, fără îndoială, le ungea cu niscai pomadă ca să stea așa — agresive — de culoarea tutunului fin. Blond îi era și părul care începuse să se rărească prematur, poate fiindcă și-l oxigena, operație la care își supunea și mustața, teribila lui mustață, mai curînd de profesionist în lupte greco-romane sau de halterofil decît de dresor de animale. Numele său de pe afiș : Franz Buller. În realitate se numea Florică Badea și văzuse lumina zilei într-un sat de pe lîngă Craiova. Își schimbase numele convins că pentru cariera sa „artistică" numele de Franz Buller este mult mai potrivit, și își vopsea mustața și părul, fiindcă era încredințat că blondul se „asorta" — expresia îi aparține — mult mai bine numelui nemțesc. (Toate aceste amănunte, deși le-am aflat ulterior, le redau acum fără teamă că diminuez interesul cititorilor în legătură cu evenimentele în curs de desfășurare.)

Franz Buller era îmbrăcat într-un pantalon negru, purta o cămașă albă și, în loc de cravată, își pusese la gît un papion exagerat de mare, de culoare roșie. Deși cei care pregăteau arena unde urma să aibă loc numărul cel mai palpitant și mai plin de emoții din întreg spectacolul lucrau cu atenție și îndemînare, Franz Buller ținea să-i supravegheze permanent, să verifice personal dacă treaba nu era făcută cumva de mîntuială. Pentru cei avizați era clar că toate acestea aveau drept scop pregătirea psihologică a spectatorilor, dar la un spectacol obișnuit de circ oare despre cîți dintre ei se poate spune că sînt „avizați" ?

În dreapta mea, Lăpușneanu urmărea toate aceste pregătiri cu un zîmbet ironic abia perceptibil care, remarcasem, nu se lăsa *citit* decît numai la acel număr de dresură. În timpul celorlalte numere din program chipul său frumos exprimase o încîntare fermecătoare, ca și

cînd s-ar fi dăruit, fără reticențe, plăcerii ce i-o producea spectacolul, la fel de total, de naiv și de înduioșător ca și un puști de zece ani. (Abia la ultima reprezentație am descoperit că era o mască, mai exact, că probabil era o mască — descoperire despre care am vorbit într-unul din capitolele anterioare.)

Prima dată cînd am descoperit zîmbetul ironic — atît de discret de parcă s-ar fi temut să nu-l observe și Franz Buller și să se simtă jignit — am fost surprins, fiindcă, dintre toate numerele, acesta era cel mai palpitant, nu numai pentru mentalitatea și emotivitatea spectatorului mediu, ci chiar și pentru cei cu mai mult sînge rece, printre aceștia numărîndu-mă și eu. (În ceea ce mă privește, emoția mea la acest număr era de fiecare dată și mai mare datorită lui Lăpușneanu, mai exact datorită comentariului plin de scepticism al lui Lăpușneanu.)

În sfîrșit, după ce toate pregătirile erau terminate, după ce băieții de circ se retrăgeau, după ce orchestra puncta momentul acela de încordare, se deschidea o ușiță de fier și fiarele, una după alta, apăreau în arenă unde Franz Buller le aștepta înarmat cu un bici și cu un băț, pe care dacă l-aș numi ciomag nu aș exagera prea mult. Apăreau mai întîi tigrii, trei la număr, apoi două pantere. Franz Buller le întîmpina cu zîmbetul pe buze, pocnea din bici și fiarele își ocupau locurile pe niște piedestale.

Din clipa aceea, Lăpușneanu era cuprins de agitație. O agitație interioară care, în exterior, se trăda printr-o ușoară îmbujorare a obrajilor, prin respirația mai rară, de parcă, datorită emoției, inspira și expira doar cînd își aducea aminte. Îmi făcea semn cu cotul, doar îmi făcea semn cu cotul, parcă să-mi atragă atenția,

ca și cînd ar fi avut îndoieli serioase că urmăream numărul cu atenția cuvenită. Și poate că, întrucîtva, avea dreptate. Fiindcă mă interesa mai mult metamorfoza lui decît figurile de dresaj executate de către fiarele din arenă. Îl priveam cu coada ochiului și mă întrebam cum de era posibil, ca un om ponderat, cu multă stăpînire de sine, cu un talent deosebit de disimulare să se lase stăpînit de o emoție primară și, mai ales, să nu încerce să și-o ascundă.

Din nou mă împingea cu cotul și apoi îmi șoptea :

— Fii atent !... Uită-te atent la el !...

— Mă uit.

Franz Buller lucra cu mult calm, tot timpul cu zîmbetul pe buze, făcînd impresia că totul nu este decît o joacă periculoasă, dar în nici un caz una foarte-foarte periculoasă, de vreme ce își permitea ca, din cînd în cînd, să necăjească cu ciomagul ba un tigru, ba o panteră.

— Și ?

— Lucrează frumos, am observat.

— Pe naiba lucrează frumos. Cum, chiar nu-ți dai seama ?

— Ce anume să-mi dau seama ?

— Că-i este frică. Teribil îi mai este frică.

— Mi se pare normal să-i fie frică. Lucrează doar cu tigri și cu pantere, nu cu niște căței sau cu porumbei.

Iarăși mă împinse cu cotul.

— Uită-te bine. Îi este teribil de frică. Presupun — și accentuă acest cuvînt — că fiecare dresor de fiare cînd intră în arenă să-și execute numarul are emoție. Categoric are emoție. Poate chiar un pic de frică. Dar de altă natură. Sau, dacă vrei, mai puternică decît emoția, frica este încrederea în sine, în forța sa de a do-

mina fiarele. La ăsta nu-i aşa. La ăsta frica e mai puternică decît încrederea în forţele sale proprii. Asta de fiecare dată cînd îşi începe numărul se teme că nu va putea să stăpînească fiarele, să le supună voinţei lui.

— De unde ştii ?

— Ai putea şti şi dumneata dacă te-ai pricepe să citeşti în sufletul oamenilor.

Cuvintele acestea aproape că m-au făcut să tresar. Nu cumva era o aluzie ? Şi dacă, într-adevăr, se pricepea să citească în sufletul oamenilor, aşa cum se lăuda, însemna că mă „citise" şi pe mine. Am alungat însă repede o asemenea presupunere.

— Şi eşti convins că dumneata ai citit bine ? Deşi nu am pretenţia că mă pricep să descifrez sufletul oamenilor, cred că îl cam nedreptăţeşti. Observ că se comportă destul de calm, şi că fiarele îl ascultă.

— În aparenţă, numai în aparenţă. În sinea sa însă, moare de frică. Şi fiarele, ei, bine, află de la mine că fiarele simt.

— Ce simt ?

— Simt că-i este frică. Ascultă-mă pe mine : Asta nu va muri în patul lui.

— Va muri călcat de o maşină, am încercat să-l necăjesc.

— Va muri acolo în arenă sfîşiat de una dintre fiarele astea. Vezi pantera neagră ?

— E cel mai superb animal dintre toate.

— Să dea Dumnezeu să fiu profet mincinos, dar, să ştii, pantera asta neagră îl va sfîşia ! Priveşte-o ! E cea mai... cea mai recalcitrantă, găsi cuvîntul care nu ştiu dacă era chiar cel mai potrivit.

— Am impresia că Franz Buller nu prea îţi este simpatic.

— Te înşeli, Vladone. Dimpotrivă, îmi este chiar foarte simpatic. Aproape că îmi impune. Crede-mă !

— Îţi impune ? am întrebat, fiindcă aveam nevoie de explicaţii suplimentare, cuvîntul fiind susceptibil de mai multe interpretări. Întrucît era vorba de o opinie a lui Lăpuşneanu, trebuia să mă feresc de vag şi de aproximativ.

— Da, îmi impune. Nu e puţin lucru să ştii — şi el o ştie — că într-o zi fiarele te vor sfîşia şi, totuşi, seară de seară, să intri în arenă cu zîmbet pe buze şi să te comporţi în aşa fel ca publicul să nu observe cît de teribil ţi-e frică. Publicul, în general, şi în special acela care vine la circ poate fi înşelat, nu însă şi fiarele. Ele simt. Toate i-au pus gînd rău bietului Franz, dar mai ales pantera neagră. Ea va fi prima care va îndrăzni să-l atace. Cînd se va întîmpla tragicul accident nu ştiu, dar te asigur că *se va întîmpla.* Împrieteneşte-te cu Franz şi, la un pahar cu vin, îţi va mărturisi că îşi prevede sfîrşitul, incertitudinea constînd numai în ceea ce priveşte data cînd drama se va consuma. Iată de ce nenorocitul ăsta de dresor îmi impune şi, în măsura în care îmi impune, în aceeaşi măsură îl compătimesc.

— Bine, dar dacă ştie care îi va fi sfîrşitul, de ce nu renunţă la meseria asta ?

— Din orgoliu. Îi este ruşine de ceilalţi colegi ai lui. Pe de altă parte, a-şi schimba meseria înseamnă pentru el a-şi pierde personalitatea, împrumutînd-o pe a altcuiva, ceea ce el, tot din mîndrie, nu poate accepta nici în ruptul capului.

— Şi atunci preferă ca una din fiare să-i rupă grumazul ?

— Exact, Vladone. Şi i-l va rupe. Din păcate pentru el, i-l va rupe. Mai devreme sau mai tîrziu, sfîrşitul acesta îi va fi.

— Mai devreme sau mai tîrziu! am repetat, nici eu nu ştiam de ce.

Am ştiut după aceea, în drum spre casă, în timp ce reflectam la cele ce-mi spusese Lăpuşneanu: Că Lăpuşneanu, fiind convins că „mai devreme sau mai tîrziu" inevitabilul avea să se întîmple, se ducea atît de des la circ — cărîndu-mă şi pe mine cu el — în speranţa că întîmplarea va face să fie de faţă atunci cînd pantera neagră va *îndrăzni* să-l atace pe Franz Buller. Spera, şi dorea teribil de mult să nu piardă acel spectacol.

De cinci ori îl însoţisem pe Lăpuşneanu la circ şi de fiecare dată, sub o formă sau alta, a discutat cu mine despre inevitabilul ce sta să i se întîmple lui Franz Buller. În vreo două rînduri am avut chiar vaga impresie că Lăpuşneanu era iritat şi dezamăgit că pantera neagră încă nu îndrăznea să-şi atace dresorul. Repet, doar o impresie vagă, care poate că ar fi devenit ceva mai mult — chiar o certitudine — dacă omul acesta nu ar fi degajat din întreaga sa fiinţă un anume farmec greu de definit, de care nu mă puteam sustrage în întregime, în ciuda eforturilor pe care le făceam permanent.

Căpitanul Petre Ovezea mă primi imediat, deşi era în şedinţă de lucru cu colaboratorii săi. Şi mă primi imediat, deoarece presupuse că ne interesa şi pe noi *cazul* pe care abia începuse să-l ancheteze. (În realitate venisem doar să aflu ce anume se întîmplase la circ, dacă, într-adevăr, se întîmplase ceva.)

— Tovarăşe locotenent, după aparenţe, un accident cu urmări tragice. Unul dintre artiştii circului, acela

care executa în fiecare seară un număr de dresură de tigri și pantere, a fost omorît, sfîșiat de una din pantere. Este vorba de o panteră neagră.

Am fost atît de uluit de această veste, încît au trebuit să treacă vreo cîteva clipe pînă să-mi revin.

— De ce ați spus „după aparențe" ? am întrebat ceva mai tîrziu.

— Fiindcă, dacă ținem seama de împrejurarea în care s-a produs accidentul, am putea presupune că este vorba de o crimă.

— Vă rog, tovarășe căpitan, să mă puneți și pe mine în temă. Acum, cînd știu ce s-a întîmplat, mai exact, ce presupuneți că s-a întîmplat, deși nu sînt autorizat s-o fac, vă declar că fie că e vorba de un accident, fie de o crimă premeditată, cazul ne interesează și pe noi în cel mai înalt grad.

— Foarte pe scurt, iată despre ce este vorba : Astăzi, pe la orele șaisprezece, dresorul Franz Buller s-a dus să hrănească fiarele. De obicei de treaba aceasta se ocupa îngrijitorul. Numai că de patru zile îngrijitorul este imobilizat în pat, cu piciorul în ghips. A suferit un accident de mașină de pe urma căruia s-a ales cu o fractură serioasă la piciorul stîng. La ora aceea, întrucît astăzi nu era prevăzut matineu, ci numai spectacolul de seara, din personalul de serviciu numai puțini se aflau la circ. Doar trei oameni. Un amănunt nu lipsit de importanță : nimeni dintre ei nu l-a văzut pe dresor sosind la circ.

— Într-adevăr, un amănunt important, mai ales dacă avem de-a face cu o crimă, așa cum presupuneți.

— Unul dintre îngrijitori ne-a declarat că la un moment dat a auzit un strigăt de ajutor, urmat de urletele fiarelor și, mai mult curios decît alarmat, a alergat la fața locului. A observat atunci că grătarul de la cușca

panterelor era ridicat și că una din pantere, cea neagră, ieșită din cușcă, devora pe cineva. Nu și-a dat seama chiar de la început că era vorba de dresor. A dat alarma, a fost pus în funcțiune furtunul cu apă și atunci pantera, speriată, s-a refugiat înapoi în cușcă. Franz Buller era însă mort, cu grumazul sfîșiat. Asta e tot ceea ce s-a întîmplat.

— Pe dumneavoastră cine v-a sesizat ?

— Ceva mai tîrziu, cineva din conducerea circului. Bănuiesc la ce gîndești. Te întrebi de unde a știut că e vorba de o crimă și că deci este cazul să fim sesizați. Nu s-a gîndit o clipă la crimă. El a fost convins că ceea ce s-a întîmplat nu-i altceva decît un accident, dar, fiindcă accidentul se soldase cu moartea unui om, s-a simțit dator să anunțe miliția.

— Îmi permiteți atunci să vă întreb, cum de ați ajuns dumneavoastră la concluzia că este vorba de o crimă și nu de un accident ?

— Să fim înțeleși, ținu să precizeze căpitanul. Am spus așa : dacă ținem seama de împrejurarea în care s-a produs accidentul, am putea presupune că este vorba de o crimă. Ceea ce nu-i tot una.

— Totuși, ca să ajungeți la această presupunere trebuie că ați avut unele elemente, unele indicii, nu m-am lăsat eu.

— Ne-am pus cîteva întrebări la care răspunsurile se lasă așteptate. Dacă vrei, ne-au sărit în ochi cîteva ciudățenii. De pildă : Franz Buller venise să dea de mîncare animalelor. Ei, bine, atunci cînd a fost sfîșiat, încă nu fusese după mîncare. Asta înseamnă că mai întîi s-a dus să vadă ce fac fiarele. Îngrijitorul care a auzit strigătul de ajutor și care primul s-a repezit la fața locului declară că ușa cuștii în care se aflau panterele

era deschisă. Întrebarea care se impune este următoarea : Cine a deschis-o ? Normal ar fi să răspundem că însuşi dresorul. Totuşi această explicaţie pare foarte puţin probabilă. De ce ? În primul rînd, fiindcă Franz Buller nu avea nici un motiv s-o facă, de vreme ce nu venise cu mîncarea. Dar, să presupunem că, din vreun motiv pe care noi nu-l cunoaştem, sau, pur şi simplu, dintr-un capriciu, Franz a deschis totuşi grătarul. Dar în cazul acesta pantera ar fi trebuit să se repeadă cînd el se afla chiar lîngă cuşcă. Or dresorul a fost doborît mult mai departe, la o distanţă de cuşti de circa trei metri. Şi în cazul acesta, noi ce trebuie să deducem ? Că Franz Buller a deschis uşa, a lăsat-o aşa deschisă şi s-a îndepărtat să aducă mîncarea, iar pantera, profitînd de faptul că el era întors cu spatele, s-a *încumetat* să se repeadă asupra lui ? Nu ! Exclus. O asemenea ipoteză este absurdă. În nici un caz Franz Buller nu putea să lase uşa deschisă şi să plece după mîncare fie şi numai pentru faptul că, în lipsa lui, putea să intre altcineva acolo şi acela să aibă soarta pe care a avut-o el. Chiar dacă am presupune că era beat, tot nu putem accepta la el un asemenea comportament lipsit de responsabilitate, absurd în accepţia adevărată a cuvîntului. Absurd, fiindcă a deschis, absolut fără motiv, cuşca în care se afla cea mai periculoasă dintre fiare — pantera neagră — absurd, fiindcă a lăsat-o apoi deschisă.

— ... Şi atunci ? am întrebat.

— O altă ipoteză însă nu pare absurdă, dacă ţinem seama de poziţia în care se afla cadavrul lui Franz Buller : Cu faţa înspre cuşti. Reţine, cu faţa înspre cuşti şi la o depărtare de acestea de circa trei metri.

— Înţeleg !... Înţeleg ! m-am bucurat sesizînd concluzia logică la care ajunsese căpitanul, pornind de la premisele enunţate. Dumneavoastră presupuneţi că lu-

crurile s-au întîmplat cam în felul următor : Cineva — criminalul — numai cu puțin timp înainte ca dresorul să intre în menajerie, a deschis ușa de la cușca panterelor, probabil abia cînd l-a văzut pe dresor venind la circ. Cînd Franz a intrat pe ușă, pantera neagră, care atunci nici nu se mai afla în cușcă, s-a repezit să-l sfîșie. Într-adevăr, explicația aceasta pare mult mai plauzibilă. Și dacă, într-adevăr, așa s-au întîmplat lucrurile, înseamnă că avem de-a face cu o crimă premeditată.

— Mai există un argument care ne face să bănuim că nu este vorba doar de un simplu accident. O femeie de serviciu, care făcea curățenie pe culoarul pe unde trebuia să treacă Franz Buller cînd a venit la circ, a auzit o voce care a strigat-o : „Tovarășă Lenuța, la telefon". A fost surprinsă că o caută cineva la ora aceea, mai ales că nu se mai întîmplase încă niciodată să fie „chemată la serviciu", cum a declarat ea. Închipuindu-și că nu poate fi decît o greșeală nu s-a grăbit. Dar din nou i s-a atras atenția de aceeași voce : „Ai auzit, tovarășă Lenuța ? Te caută cineva la telefon". Abia atunci s-a decis. Cînd a ajuns în încăperea cu telefonul, a găsit receptorul ridicat, dar la chemarea ei n-a răspuns nimeni.

— Așa pretinde ?

— Așa afirmă, ținu să rectifice căpitanul, și a trebuit să recunosc în sinea mea că formularea lui era cea adecvată în cazul cînd martora prezenta încredere, pe cînd cuvîntul „pretinde" presupune un element de suspiciune. Și nu-mi face de loc impresia că nu spune adevărul, adăugă căpitanul. Or, dacă a fost trimisă la telefon fără ca în realitate s-o fi chemat cineva, înseamnă că farsa — fiindcă în fond a fost o farsă — a

avut drept scop îndepărtarea ei din încăperea unde făcea curăţenie, mai exact de pe coridorul pe unde Franz Buller trebuia să treacă în mod obligatoriu cînd avea să vină la circ.

— Iertaţi-mă, dar întrebarea rămîne în picioare, am obiectat politicos. În ce scop Franz Buller nu trebuia văzut de către femeia de serviciu ?

— Ca ea să nu poată declara ora exactă cînd acesta a venit să-şi hrănească fiarele. Cel puţin aceasta pare a fi singura explicaţie cît de cît plauzibilă.

— Totuşi, cu aproximaţie, se cunoaşte ora, nu ?

— Da ! Orele şaisprezece. În schimb e foarte greu să ne facem o părere în legătură cu mobilul acestei crime, cel puţin în stadiul actual al cercetărilor.

— Şi martora ce-a mai declarat ? Ştie cine a anunţat-o că este chemată la telefon ? Vreau să spun, a recunoscut-o după voce ?

— Martora afirmă că persoana care a anunţat-o se afla într-o încăpere alăturată, dar nu poate preciza a cui era vocea.

— I s-a părut cumva cunoscută ?

— Atunci nu s-a gîndit dacă este sau nu vocea cuiva anume. A reţinut doar că este chemată la telefon. Întrebată de noi dacă nu a recunoscut vocea, ne-a declarat că nu poate „preciza".

— Credeţi că asasinul ar putea fi cineva dinafara circului ?

— Greu de crezut. Aproape exclus. Prea s-a descurcat bine, fie şi numai pentru faptul că a ştiut unde se află telefonul.

— În cazul acesta înseamnă că asasinul lui Franz Buller trebuie neapărat căutat numai printre persoanele aflate în acel timp la circ, am tras concluzia, recunosc, pripită.

— Nu-i chiar atît de simplu, tovarăşe locotenent, ţinu să mă tempereze căpitanul Ovezea. Dacă Franz Buller a putut intra în circ fără ca cineva să-l vadă, de ce să excludem posibilitatea că şi criminalul — mai ales că avea tot interesul să nu fie observat — a izbutit să pătrundă acolo fără ca cineva să prindă de veste.

— În orice caz numai cineva de la circ.

— Bineînţeles. Şi nu-i de loc exclus ca tot el să fi fost cel care a îndepărtat femeia de serviciu de pe sală, trimiţînd-o la telefon.

— Tovarăşe căpitan, nu v-am întrebat dacă atunci cînd Franz Buller a venit la circ era ora cînd în *mod obişnuit* sînt hrănite fiarele.

— Nu era ora obişnuită. Fiarele ar fi trebuit să fie hrănite cel puţin cu două ore mai devreme. Căpitanul schiţă un surîs, pe urmă continuă : Ştiu la ce te gîndeşti. Te întrebi de unde a ştiut asasinul ora exactă cînd dresorul va veni să dea de mîncare fiarelor ? N-a ştiut *exact cînd va veni.* A ştiut însă că, mai devreme sau mai tîrziu, *trebuie să vină.* Şi înarmat cu această convingere, bineînţeles şi cu răbdare, s-a pus să-l pîndească, ascuns undeva unde în nici un caz nu putea fi găsit. Şi atunci cînd l-a văzut venind, şi-a părăsit ascunzătoarea, s-a repezit în camera unde se afla telefonul, pe urmă a anunţat-o pe femeia de serviciu, probabil prefăcîndu-şi vocea, că este căutată la telefon. Ea se duce şi, pînă să ajungă acolo şi să se întoarcă, dresorul a şi intrat în circ fără să-l vadă careva. Asta mi se pare ipoteza cea mai plauzibilă.

Şi fiindcă alta, mai bună, nu-mi dădea prin minte, am fost de acord cu ea.

I-am mulţumit căpitanului Ovezea pentru informaţiile pe care mi le dăduse şi am plecat. Dar în loc să

mă duc la sediu, m-am repezit la circ. Eram sigur că voi avea cu cine sta de vorbă, deşi trecuseră trei ore de cînd se produsese „accidentul". Folosesc termenul acesta fiindcă la circ, toată lumea — şi cînd spun toată lumea înţeleg aproape unanimitatea artiştilor care, după ce se anunţaseră unii pe alţii la telefon, dăduseră fuga acolo după amănunte — era convinsă că nu putea fi vorba decît de un accident stupid, aproape incredibil, dar un accident. Nimănui nu-i trecea prin minte că ar putea fi la mijloc un asasinat.

Am ascultat diferite opinii, am pus unele întrebări, răspunsurile primite mi s-au părut unele extrem de interesante, altele naive, dar o clipă n-am pus la îndoială buna-credinţă şi sinceritatea acelora care le emiteau. Cu alte cuvinte, nici un motiv de suspiciune împotriva cuiva. Şi totuşi era aproape sigur că asasinul — în cazul cînd ipoteza crimei se confirma — nu putea fi decît unul dintre ei, poate tocmai acela care îl căina cel mai mult, care părea cel mai afectat de acel „stupid accident". În ceea ce priveşte părerile lor despre dresor, erau în general bune. Colegele — şi numai unele — îi reproşau că era „cam afemeiat", iar colegii că „nu-şi iubea în suficientă măsură meseria". Am insistat, încercînd să obţin lămuriri suplimentare, dar n-am izbutit să aflu mare lucru.

Am plecat de la circ hotărît să mă duc să stau de vorbă cu acela care în mod obişnuit dădea de mîncare fiarelor, cu Eremia Fecioru — acesta îi era numele — despre care aflasem că era ceva mai mult decît un simplu îngrijitor, mai curînd un fel de cirac al lui Franz Buller şi, în perspectivă, un viitor îmblînzitor. Mai aflasem că între ei existau relaţii de amiciţie şi eram interesat să cunosc părerea acestui om, care, fără voia lui, contribuise la moartea lui Franz. (Dacă nu ar

fi suferit accidentul de mașină, grija de a hrăni fiarele ar fi rămas în sarcina lui și dresorul nu ar fi fost nevoit să se deplaseze personal la circ pentru o treabă atît de neplăcută. Așa gîndeam atunci, ca un profan într-ale meseriei ce eram, și habar nu aveam ce mare importanță are hrănirea animalelor de către dresorul însuși, mai ales cînd e vorba de niște fiare atît de puțin susceptibile dresajului cum sînt panterele.)

Eremia Fecioru locuia în plin centrul Capitalei, într-o garsonieră de pe bulevardul Magheru, la etajul șase. O garsonieră dublă, destul de spațioasă, cu mobilă modernă și oribilă, dar ieftină. Cînd am sunat, cineva s-a uitat prin vizor, mi-a spus „un moment" — o voce de femeie — momentul s-a metamorfozat în cinci minute, abia pe urmă mi s-a deschis.

— Pe cine căutați ? mă întrebă femeia care îmi deschise, îmbrăcată într-o rochie de seară elegantă și cu paiete, care îi stătea bine, fiindcă și ea era frumoasă. Frumoasă, dar de o frumusețe care nu-mi plăcea, fiindcă proprietara acelei frumuseți nu învățase încă să pună în concordanță frumusețea ei nici cu îmbrăcămintea și nici cu fardul. Vreau să spun că încă nu dobîndise arta de a se îmbrăca și farda și, fiindcă n-o dobîndise, frumusețea ei era dezavantajată prin exces în machiaj și vestimentație, din care motiv părea o frumusețe vulgară sau, dacă vreți, una necioplită.

Am recunoscut-o imediat. Era cîntăreață la un bar de noapte pe care, numai cu puține luni în urmă, îl cam frecventasem, seară de seară, în „interes de serviciu". În ceea ce mă privea, nu aveam nici un fel de temere că mă va recunoaște.

— Pe domnul Eremia Fecioru, am răspuns întrebării pusă cu un ton arogant, aproape agresiv.

— Cine sînteţi dumneavoastră ?

— Sînt ziarist. Aş vrea să stau de vorbă cu dumnealui. Ştiu că a suferit un accident, dar nu-l voi reţine decît doar cîteva minute.

— În ce privinţă ? nu se lăsă ea.

— În legătură cu ceea ce s-a întîmplat la circ. După cît am aflat, domnul Eremia Fecioru a fost informat de colegi.

— Poftește-l în casă, Petronela. (Discuţia de mai sus se purta în vestibul.)

— Poftiţi, domnule, se înduplecă ea, pentru ca apoi să adauge cu maliţie : Deşi nu este ora cea mai potrivită pentru vizite.

— Sînt întru totul de acord, doamnă, dar trebuie să fiţi şi dumneavoastră de acord cu mine că nu-i un fapt obişnuit ca un dresor să fie sfîşiat de către una din fiarele sale, am replicat.

Ea îmi aruncă o privire furioasă, dar nu mai puţin impertinentă, şi se dădu deoparte ca să trec, apoi veni după mine, la o anumită distanţă, ca un scutier.

Eremia Fecioru stătea pe o canapea cu piciorul accidentat urcat pe un taburet. Purta o pijama albastră şi un halat de mătase de aceeaşi culoare.

— Poftim, luaţi loc ! mă invită arătîndu-mi un fotoliu în care un om ceva mai voluminos sigur că nu ar fi încăput. Domnul ?

— Vladone ! De la „Informaţia Bucureştiului".

— Ea este soţia mea Petronela. Artistă. Cîntă la barul „Europa". Sînteţi tînăr, aşa că nu se poate să nu cunoaşteţi barul.

— Am fost de cîteva ori.

— Atunci înseamnă că aţi auzit-o cîntînd. Bineînţeles v-a plăcut, nu-i aşa ?

Întrebarea mi-o puse cu un anume ton, parcă o simplă formalitate, convins fiind că era peste putinţă să nu-mi fi plăcut vocea soţiei sale.

— Bineînţeles ! i-am răspuns, întrucît nu aveam nici un interes să-l nemulţumesc.

În realitate, Petronela lui avea o voce de rîşniţă neunsă şi dacă izbutea să cucerească aplauze după fiecare apariţie, aceasta nu se datora faptului că publicul era cucerit de voce, ci de şoldurile şi mai ales de sînii ei, fără nici o rezervă frumoşi, pe care, generoasă, aproape că nu şi-i acoperea de loc.

— Er, eşti imposibil ! se supără prefăcut Petronela. Pur şi simplu l-ai silit pe domnu' să recunoască, din politeţe, că-i place cum cînt.

— Draga mea, ţi-am mai spus că nu pot să fiu de acord cu atîta modestie din partea ta. Eşti cea mai bună cîntăreaţă de muzică uşoară, în ciuda faptului că pe tine nu te trimit peste graniţă, aşa cum se întîmplă cu altele care, odată ajunse acolo, ne fac de ruşine ţara, dîndu-şi poalele peste cap. Noi nu avem relaţii şi în ceea ce te priveşte eşti prea mîndră şi prea cinstită ca să te pretezi la anume compromisuri. Apoi, adresîndu-mi-se : Cred că înţelegeţi, domnule, la ce anume compromisuri mă refer.

Am dat din cap afirmativ, întrebîndu-mă în acelaşi timp dacă Eremia Fecioru era sincer, vreau să spun, dacă era sincer convins că soţia sa era cea mai bună cîntăreaţă de muzică uşoară şi că pseudoanonimatul ei se datora doar lipsei de relaţii şi modestiei exagerate. Se uita la mine aproape indignat că era posibil să i se facă soţiei sale o asemenea nedreptate, în aşa măsură de indignat, încît se îmbujorase vag în obraz. Mi-am zis atunci că nu am nici un motiv să-l bănuiesc de nesinceritate. Probabil ţinea mult la ea şi atunci totul se explica. Fiindcă nu există o prostie mai mare decît să

pretinzi cuiva, care este îndrăgostit, măcar un dram de obiectivitate cînd e vorba de fiinţa pe care o iubeşte.

Eremia Fecioru nu avea mai mult de treizeci şi cinci de ani. Părea a fi şi el un bărbat destul de înalt şi aproape frumos. Cum nu totdeauna frumuseţea este calitatea care place cel mai mult femeilor, pot afirma că, fără a fi un bărbat propriu-zis frumos, Eremia Fecioru sigur că plăcea femeilor. Se degaja din întreaga sa fiinţă ceva foarte viril şi ceva foarte dur, şi cu toate că nu am decît douăzeci şi cinci de ani, nu cred că mă înşel afirmînd că tocmai aceste două însuşiri plac, cel mai mult, femeilor, mai ales acelor femei care nu sînt prea evoluate pe plan spiritual. Ochii verzi, un verde de şopîrlă, erau vioi, neastîmpăraţi şi întrucîtva fascinanţi. (Ceva mai tîrziu aveam să mă conving că atunci cînd Eremia te fixa mai insistent deveneau teribil de fascinanţi. Pe urmă, cred că Eremia a fost primul om pe care îl întîlneam în viaţa mea cu o faţă atît de mobilă. O faţă în stare să exteriorizeze gama întreagă a sentimentelor omeneşti, şi pentru care sînt sigur că l-ar fi invidiat pînă şi cel mai mare actor. De altfel, mă şi întrebam dacă pe scenă nu s-ar fi descurcat destul de bine, măcar în atîta măsură ca să treacă drept un actor mediocru. Şi el nu era decît un îngrijitor de animale la circ. Mă uitam la el, îl analizam şi nu izbuteam să mă conving că omul din faţa mea era doar atît. În aşa măsură mi se părea incredibil şi straniu, încît, la un moment dat, m-am trezit întrebîndu-mă dacă nu cumva greşisem şi nimerisem într-un alt apartament, iar omul cu care stăteam de vorbă era altcineva, în nici un caz îngrijitorul de animale Eremia Fecioru. Am privit în jurul meu, deşi interiorul mi-l întipărisem în minte chiar de cînd păşisem pragul acelei locuinţe, şi ceea ce vedeam — inclusiv pe

Petronela care, în ciuda faptului că avea o voce de rîşniţă neunsă, era frumoasă — îmi era greu să le asociez lui Eremia Fecioru, vreau să spun că îmi era greu să accept că totul aparţinea unui îngrijitor de animale, cu un salariu modest şi, în mod obişnuit, provenind dintr-un anumit mediu social, legat de acesta prin mii de fire — cele economice de pildă — pentru a nu mai pune la socoteală un anumit nivel intelectual şi un anumit grad de civilizaţie, ambele foarte scăzute. Şi cu toate acestea era adevărat. Mă aflam în casa lui Eremia Fecioru şi, fiindcă în privinţa aceasta nu încăpea nici o îndoială, am dedus că omul din faţa mea era cel puţin un om ciudat. Nu vreau să ascund că m-am întrebat dacă nu cumva meseria pe care o avea — termenul e greşit întrucît orice meserie presupune o anume calificare pe cînd aceea de îngrijitor de animale nu — însemna, de fapt, un naufragiu.)

— Încă o dată, vă rog să mă iertaţi că vă deranjez, aşa cum bine aţi remarcat, la o oră atît de nepotrivită. Dar...

— Nu face nimic, domnule, credeţi-mă că pe noi nu ne deranjează de fel. Petronela trebuie să plece la bar, iar eu niciodată nu mă culc pînă nu se înapoiază. Nu-i aşa, draga mea, că nu ne deranjează ?

— Desigur, Er ! Dimpotrivă. Dumneavoastră, ziariştii, sînteţi nişte oameni interesanţi.

Eu mi-am continuat explicaţia, în ciuda asigurărilor lor.

— ...dar materialul în legătură cu întîmplarea nefericită de la circ va trebui să-l predau încă în noaptea aceasta. M-am gîndit că aş putea afla de la dumneavoastră unele amănunte interesante, inedite. Înţelegeţi că fiecare ziarist ambiţionează să fie mai bine informat decît colegii săi.

— Desigur ! Desigur ! Domnule, vă stau la dispoziție. Se uită la ceas, apoi către Petronela : Draga mea, mi se pare că a sosit timpul să pleci.

— Ai dreptate, Er. Chiar trebuie să plec. Și cîteva minute mai tîrziu părăsea apartamentul, dar nu mai înainte de a se lăsa sărutată pe frunte de bărbatu-su, de a-mi surîde și a-mi spune „pa", de parcă m-ar fi cunoscut de cînd lumea.

În sfîrșit, am rămas numai noi doi.

— Și acum la dispoziția dumneavoastră, domnule Vladone.

— Ați aflat ce s-a întîmplat la circ...

— Da ! Mi-a telefonat un coleg. Am fost foarte, foarte impresionat. Bietul Franz ! Un asemenea sfîrșit stupid. Fiindcă a fost stupid, cum nici că se poate mai stupid.

— Dumneavoastră cum vă explicați cele întîmplate ?

Fecioru ridică din umeri, clătină capul, chipul exprima o oarecare stînjeneală, oglindită și în ochii de culoarea cameleonului sau a salamandrei.

— Dumneavoastră pot să v-o spun, mie mi-a fost totdeauna teamă că Franz o va sfîrși rău.

— Ce vreți să înțelegeți prin cuvintele „o va sfîrși rău" ?

— Că, într-o zi, una din fiare îl va omorî.

— Și cum de ați ajuns la această convingere ?

— Ei, convingere ! Am spus temere.

— Bine ! Atunci cum ați ajuns la această temere ?

— Domnule Vladone, dumneavoastră nu știți, fiindcă ați trăit totdeauna departe de circ, și probabil că nici n-ați cunoscut vreun artist de circ...

— Nu !

— Ei, bine, oricare dintre cei ce lucrează la circ vă poate spune că un dresor devine într-un fel robul ani-

malelor pe care le dresează. Mai ales cînd e vorba de niște fiare atît de periculoase cum sînt tigrii, panterele. Dresorul trebuie să fie cît mai mult timp lîngă ele, să le hrănească, să le îngrijească, pe scurt, dresorul trebuie să se comporte în așa fel cu fiarele, încît să le dea impresia că *este* cu ele, adică permanent, chiar și atunci cînd el nu se află în mijlocul lor. Este aceasta una din condițiile de bază ale dresorului, domnule Vladone. Or Franz se pare că uitase tocmai această „lege fundamentală", ca s-o numesc așa. Nu asista măcar la masa fiarelor și nu apărea decît atunci cînd trebuia să execute numărul său. Din acest motiv, fiarele s-au înstrăinat de el, nu vreau să spun că nu-l mai recunoșteau, dar în orice caz începuseră să nu se mai teamă de el. În schimb a început el să aibă frică de ele.

— A fost așa totdeauna ?

— A, nu ! A început să le neglijeze abia în ultimele trei sau patru luni.

— Cunoașteți motivul ?

— Nu !

— Colegii dumneavoastră de la circ mi-au spus că erați buni prieteni.

— Eram prieteni. Buni prieteni este puțin exagerat. Fiindcă dacă, într-adevăr, m-ar fi considerat un bun prieten, nu ar fi ignorat sfatul pe care i l-am dat.

— Ce sfat ?

— De a se comporta față de fiare ca un adevărat dresor. Iar dacă, la rîndul său, s-ar fi considerat prietenul meu, nu ar fi ascuns față de mine ce anume îl frămînta sau ce anume se petrecuse în viața lui care l-a făcut să devină în așa măsură de imprudent.

— Va să zică, dumneavoastră credeți că a existat un motiv foarte serios care l-a făcut să devină, așa cum ați spus, imprudent.

— Fără îndoială.

— N-aţi căutat să aflaţi ?

— Ba da ! L-am întrebat. Franz mi-a replicat că mi se năzare.

— Nu bănuiţi motivul ?

— Nu ! Să ştiţi, am ţinut mult la Franz şi îmi pare tare rău de el. Dacă aş fi fost acolo, poate că nu s-ar fi întîmplat nenorocirea. Dar în urmă cu cîteva zile am avut un accident de maşină, care s-a soldat cu fracturarea piciorului.

Şi îmi arătă piciorul oblojit într-o crustă de ghips.

— Unde s-a întîmplat accidentul ? am întrebat pentru a mă arăta politicos, nu care cumva să-şi închipuie că ignor tot ceea ce nu se referă la Franz Buller.

— Pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti, în apropierea comunei Potigrafu. Maşina a derapat şi, fiindcă veneam cu viteză — viteza permisă bineînţeles — ca să evit un copac, am intrat în şanţul şoselei şi m-am răsturnat. Consecinţa : fractura piciorului. Sînt însă fericit că Petronela care era cu mine nu a păţit nimic. (Chipul său exprima într-adevăr fericire.) Am avut şansa ca tocmai atunci să treacă pe şosea, cu maşina, doctorul Peticaru. Îl cunoaşteţi pe doctorul Peticaru ?

— Nu !

— El m-a transportat acasă cu maşina lui şi tot el mi-a pus piciorul în ghips.

— La spital ?

— Nu, aici la mine.

Chipul atît de expresiv al lui Eremia Fecioru exprimă, din nou, părere de rău, aproape suferinţă. Oftă şi clătină capul într-un fel curios, încă o clipă am avut iluzia că-i tremură ca al unui om bătrîn.

— Dacă n-aş fi avut acest stupid, tîmpit accident, poate că nu i s-ar fi întîmplat nenorocirea lui Franz.

Cînd se uită apoi la mine, avea ochii înlăcrimați.

— Domnule Fecioru, ați fost informat cum s-a întîmplat ? Vreau să spun, în ce împrejurări ? am întrebat, fiindcă nu vedeam în ce fel ar fi putut el împiedica crima, în cazul cînd ipoteza căpitanului Ovezea era întemeiată.

Eremia Fecioru mă privi cu surprindere. Și de data asta, ca de fiecare dată cînd fizionomia feței i se schimba, din nou m-am mirat cu cîtă exactitate chipul oglindea stările sufletești prin care trecea sau cît de precis izbutea să sublinieze prin mimică anumite cuvinte pe care le rostea.

— Amănunte nu cunosc. Mi s-a spus la telefon că a fost omorît de panteră. În așa măsură am fost tulburat de această veste, încît nu mi-a mai dat prin minte să cer detalii, iar persoana care m-a vestit a uitat, la rîndul ei, să mi le dea.

— Cine v-a chemat la telefon ?

— Madam Lucreția care rupe biletele la intrare. Dar de ce mi-ați pus întrebarea ? Are vreo importanță ?

— A uitat sau n-a cunoscut tocmai amănuntul cel mai important : în ce împrejurare a fost sfîșiat de panteră.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți, mă întrerupse el, și chipul său exprima nedumerire, o nedumerire atît de perfectă, încît mi-am zis că mobilitatea chipului său întrecea pînă și pe a celui mai genial mim. A intrat în cușca panterelor și atunci...

— Tocmai asta-i ciudat, domnule Fecioru. N-a intrat acolo. Pantera a ieșit din cușca ei, s-a repezit la dresor și l-a sfîșiat, după toate probabilitățile cînd acesta încă nu apucase să se apropie de cușcă.

— Imposibil !

Chipul său exprima uluială, neîncredere, indignare.

— Adică, domnule Fecioru, ce anume vi se pare imposibil? am întrebat şi, pentru prima dată, abia acum mi-am dat seama că tonul vocii mele nu mai era al unui „gazetar" în căutarea de evenimente, mai mult sau mai puţin senzaţionale, ci de veritabil anchetator. Nu era bine, fiindcă Fecioru putea să observe că nu sînt ceea ce vreau să par şi, devenind suspicios, în cazul cînd avea ceva de ascuns, să se inhibe, în mod deliberat, în şi mai mare măsură. De aceea am căutat să-mi repar greşeala.

— Ştiţi, am venit la dumneavoastră, deranjîndu-vă la o oră atît de nepotrivită, fiindcă mi-am zis că sînteţi singurul în măsură să exprimaţi o părere competentă în legătură cu acest accident. După mine accident, după părerea miliţiei care anchetează cazul, crimă. Dar dumneavoastră ştiţi cum e miliţia. Suspicioasă în ultimul grad, ceea ce, obiectiv vorbind, nu este rău. Nu-i aşa?

— Evident, fu şi el de acord, privindu-mă nedumerit şi parcă întrebîndu-se unde vreau să ajung.

De altfel, încercam acum să folosesc o tactică nouă. Îmi ziceam că dacă vreau să aflu ceva de la el, care ulterior ar putea să-mi fie de folos, nu trebuia să mă arăt prea deştept ci, dimpotrivă, să-l fac să creadă că întîmplarea mă interesa doar din punct de vedere strict profesional, şi numai pentru aspectul ei senzaţional.

— Cum vă spuneam, cei de la miliţie nu exclud posibilitatea ca „accidentul" întîmplat lui Franz Buller să fie de fapt o crimă premeditată.

— Aşa! Şi cum de au ajuns la o asemenea concluzie?

— Ştiţi, eu nu sînt reporter de fapte diverse. Ţin numai locul unui coleg plecat în concediu. Specialitatea

mea este comentariul de politică externă. (Îmi ziceam că dacă vorbesc mult și cam dezlînat, cu atît mai mult îl voi face să creadă că sînt cam sărac cu duhul.) Așa că, în treaba asta, am picat exact ca musca în lapte. N-aș vrea însă ca cei de la redacție să mă creadă chiar de tot ageamiu. De aceea am venit la dumneavoastră care, în definitiv, sînteți specialist...

— Spuneați că miliția presupune că e vorba de crimă, mă întrerupse el. Are vreo dovadă ?

— Tocmai voiam să vă explic. Pantera l-a atacat pe Franz Buller în afara cuștii. Miliția se întreabă : cine a deschis ușa ? Dumneavoastră, ca specialist, cum vedeți cazul ? Mai exact, cum vă explicați că ușa a fost deschisă ? Vi se pare posibil ca cineva s-o fi deschis din nu știu ce motiv, altul decît cu intenție criminală ? Cu alte cuvinte, se poate explica nenorocirea întîmplată lui Franz și altfel decît printr-o crimă premeditată ?

Eremia Fecioru nu se grăbi să răspundă. Părea vădit impresionat de ceea ce aflase de la mine și acum reflecta cu toată seriozitatea pentru a-mi da un răspuns cît mai competent. Din cînd în cînd îmi arunca priviri parcă întrebătoare, sau poate, mai curînd, voia să se convingă dacă nu-mi pierdusem răbdarea așteptînd răspunsul. Dar eu eram calm și, profitînd de acest răgaz, îl cercetam în voie, fără însă a descoperi ceva în plus față de ceea ce observasem în primele minute ale vizitei mele. În cele din urmă se hotărî să vorbească :

— Domnule Vladone, să mă bată Dumnezeu dacă știu ce să vă răspund. Dacă judec la rece, bănuiala miliției mi se pare întemeiată. Pantera l-a atacat, dar nu în cușcă, ci afară. Deci, cineva a deschis ușa. Dar a presupune așa ceva, înseamnă a accepta că cineva, dinadins, avînd nu știu ce de împărțit cu Franz, și-a imaginat acest fel de a-i face de petrecanie. Ei, bine, eu tocmai asta

nu pot crede. Mi se pare absurd ca Franz să fi avut printre noi un dușman atît de înverșunat, încît să-i dorească moartea. În afară, da. Dar dacă a fost crimă, ea n-a putut fi făptuită decît de cineva familiarizat cu topografia circului. De aceea, un străin n-a putut-o comite, iar cineva dintre noi, de asemenea nu, deoarece sînt convins, nimeni nu l-a urît în așa măsură, încît să riște atît de mult. Asta-i părerea mea intimă, domnule Vladone.

— Dar ușa ? Cine a deschis ușa ? am insistat. Că doar nu s-a deschis singură. Mi s-a explicat că ușa este, de fapt, un grătar, care se ridică, atunci cînd trebuie să iasă sau să intre fiarele, și care se lasă după aceea. Singur în nici un caz nu se putea ridica grătarul, decît numai în cazul cînd s-ar fi putut sustrage legii gravitației, ceea ce este absurd, nu-i așa ?

— Mda !... Ușa !... Ușa !... Mda !... Desigur !... (Era evident — îl trăda chipul — că făcea sforțări să găsească o explicație). Desigur, cineva a deschis-o. Vedeți, de aceea spuneam că bănuiala miliției pare justificată. Totuși... Totuși... (Privindu-mă ca și cînd explicația abia în clipa aceea i-ar fi venit în minte.) Dacă a deschis-o Franz ? Și păru că se bucură, explicația nepărîndu-i-se de loc absurdă.

— Găsiți că era firesc s-o deschidă ? Sau considerați că, la un moment dat, din anumite motive, Franz a deschis ușa și, să zicem, a uitat-o deschisă ? Ce spuneți ? E posibil s-o fi uitat deschisă ?

— Fără nici un scop ? Absolut fără nici un scop ? întrebă Fecioru și se uită la mine compătimitor, de parcă mă căina în gînd pentru prostia mea, sau cine știe din ce alt motiv.

— N-am spus *fără nici un scop !* am protestat, cu o voce, alta decît cea obișnuită, fiindcă eram emoționat,

nu-mi era clar de ce, poate fiindcă aveam intuiția că întrebarea lui era foarte importantă, că ea conținea, într-un fel, cheia cu care puteam dezlega enigma, în cazul cînd acceptam, și acceptam, că moartea, accidentală sau premeditată a dresorului reprezenta o enigmă mult mai complicată decît apărea la prima vedere, decît era convins că este chiar căpitanul Ovezea, unul dintre cei mai buni criminaliști.

Aveam intuiția că, întrebîndu-mă, el îmi oferise și dezlegarea enigmei, dar totodată, aceeași intuiție îmi spunea că, deși soluția fusese rostită, că era implicită întrebării, totuși ea îmi scăpa, fiindcă nu eram în stare să înțeleg de ce Fecioru pusese *așa* și nu *altfel* întrebarea, care era doar întrebare în măsura în care nu sesizam tîlcul ascuns, dar ar fi putut deveni soluția enigmei în cazul cînd m-aș fi priceput să înțeleg adevărata ei semnificație. Mi se părea că întrebarea era asemenea unui cuvînt magic, cu efecte miraculoase numai pentru cel care îi cunoștea caracterul esoteric, pe cînd un neinițiat, oricît de multe ori l-ar rosti, efectul nu se va produce. Și fiindcă mă simțeam în situația neinițiatului, furios în interiorul meu pe Fecioru, dar și pe mine, am adăugat : Cu scop sau fără scop este posibil ca Franz să fi lăsat ușa deschisă ?

— Fără scop nu. Adică, n-a putut să uite grătarul ridicat. În nici un caz n-a putut să-l uite.

— În cazul acesta l-a lăsat în mod intenționat ? Afirmați-o deschis : Credeți că Franz, în mod deliberat, a lăsat deschisă ușa ?

— Da ! Așa cred. Am spus : așa cred. N-am spus sînt *convins că așa s-au petrecut lucrurile.*

— Și de ce n-ați spus-o ?

— Fiindcă sînt silit să cred că asta este explicația, de vreme ce nu pot crede că moartea lui Franz este ur-

marea unui act deliberat și criminal. Nu pot crede că altcineva — criminalul — a ridicat grătarul, pentru ca atunci cînd va veni Franz, pantera să se repeadă și să-l sfîșie. Nu pot crede, dar moartea lui este totuși o realitate. Franz a fost sfîșiat de panteră. Nu pot ignora această realitate. Și fiindcă, pe de o parte, n-o pot ignora, iar pe de alta, nici nu pot accepta ipoteza miliției, sînt nevoit să cred că Franz în mod deliberat a lăsat deschisă ușa.

— Bine, dar în ce scop ? am întrebat cu un ton care imediat mi-a părut ridicol, deoarece suna disperat.

Fecioru se uită la mine trist și, în timp ce mă privea, ochii i se umeziră din nou, ochii a căror stare neutră părea a fi duritatea, ochii aceia la fel ca mătasea broaștei la culoare erau — o descopeream abia acum, deși mai plînseseră o dată — oribili : parcă se bulbucaseră dintr-o dată, parcă dintr-o dată, în ciuda lacrimilor, căpătaseră o imobilitate nefirească, asemenea ochilor unui pește pe punctul să moară cînd transparența lor începe să se întunece pe dedesubt. În același timp chipul își înăsprise trăsăturile, vreau să spun că deveniseră parcă mai colțuroase și exprimau în felul acesta un fel de durere molcomă, dar sinceră.

— Dacă un ins lasă deschis robinetul de gaz, astupă toate crăpăturile de la ferestre și ușă, apoi se culcă în pat să adoarmă, oare de ce o face ?

Cuvintele aromeau tristețea, durerea molcomă, precum pîinea cînd e scoasă din cuptor.

— Vreți să spuneți că Franz dinadins a deschis ușa ca pantera să-l sfîșie ? Vreți să spuneți că Franz a înțeles să se sinucidă în acest fel ? am întrebat aproape melodramatic, deși cuvintele mi s-au părut că sună asemenea unui rechizitoriu.

Nu *vreau* să spun, domnule Vladone, cum aţi afirmat, ci sînt nevoit să cred că aşa s-au petrecut lucrurile. Mă credeţi ?

Şi din nou mă privi îndurerat, din nou am fost uimit cît de expresivă era întipărită pe figura sa durerea. Înţelegeţi, era îndurerat că prietenul său Franz sfîrşise cu viaţa într-un astfel de mod, era îndurerat că sfîrşitul lui era stupid ca orice sfîrşit de viaţă, chiar şi al unei gîze. Ce i-aş putea răspunde ? Că dacă durerea sa era sinceră, îl bănuiam în schimb de nesinceritate, de minciună afirmînd, pentru a doua oară, că *era nevoit să creadă*, cînd, în realitate, el ştia precis care era cauza adevărată a morţii lui Franz Buller, dar, din anumite motive, prefera s-o tăinuiască ? Dacă i-aş spune ce gîndesc, aş avea oare vreun cîştig ? L-aş putea convinge să vorbească ? În nici un caz. El, Fecioru, nu era omul care să se intimideze, chiar dacă mi-aş fi dezvăluit adevărata calitate. Nu-l bănuiam. De altfel, ar fi fost absurd să-l bănuiesc atîta vreme cît ştiam că, în timp ce la circ se întîmpla accidentul, sau crima, el era imobilizat în pat, cu piciorul în ghips. Presupuneam că dacă nu voia să vorbească o făcea pentru a nu întina în vreun fel memoria aceluia care îi fusese prieten.

M-am uitat din nou la el. Nu mai mă privea. Parcă uitase că-mi pusese o întrebare, că, punîndu-mi-o, mă privise rugător, parcă implorîndu-mă să-l cred. De unde cîteva minute mai înainte aş fi putut jura că răspunsul meu îi era *necesar*, ca apa şi lumina, acum dintr-o dată, chipul său, această altfel şi uimitoare oglindă, reflecta doar indiferenţă ; nu, nu doar indiferenţă, ci plictiseală şi indiferenţă. Privea undeva în gol şi cu arătătorul mîinii drepte vîrît sub crusta. de ghips de sub genunchi încerca să se scarpine.

Și dintr-o dată am avut sentimentul că persoana mea nu-l mai interesa de fel, că prezența mea îi devenise nesuferită și că abia aștepta să mă vadă plecat. Nu m-am simțit jignit. Înțelegeam, instinctiv, că îi făcusem o impresie proastă și că dacă la început, în primele minute, fusese întrucîtva neliniștit, acum era convins că nu sînt decît un prostănac de care nu are motiv să se teamă. *Să se teamă?* De unde și pînă unde o asemenea concluzie? Da, să se teamă. Să se teamă că eu, gazetarul, pe care îl vedea pentru prima dată în viață năvălind acasă la el într-un mod atît de intempestiv, mă voi pricepe să-l fac să mărturisească un secret cunoscut numai de el, și care, din motive tot numai de el știute, trebuie păstrat.

În definitiv, faptul că mă credea un prostănac nu mă afecta, și am mai spus-o. Doar mă străduisem să-i *impun* o asemenea părere. Și acum, cînd constatam că izbutisem, nu ezitam să mă întreb, cu toată luciditatea, dacă procedasem bine, dacă nu cumva greșisem. Nu, nu greșisem. Eremia Fecioru, ca om, depășea cu mult condiția sa socială. Un om, trăind într-o ambianță ca aceea pe care o puteam observa în jurul meu, care se exprima ca un intelectual și al cărui mecanism de gîndire era al omului cît de cît cultivat, în angrenajul social nu îndeplinea decît funcția minoră și necalificată de îngrijitor de tigri și pantere.

„În definitiv, cine este în realitate acest Eremia Fecioru?" m-am întrebat căutîndu-l din nou cu privirea.

Și din nou l-am văzut preocupat să se scarpine cu arătătorul pe sub crusta de ghips care îi oblojea glezna. Făcea impresia că pur și simplu uitase de prezența mea.

Atunci m-am ridicat să plec.

5

CINE L-A OMORÎT PE FRANZ BULLER

La ora aceea, ar fi trebuit să fiu acasă la Lăpuşneanu, aşa cum ne înţelesesem în ajun. Ştiam că mă aşteaptă, ştiam că va fi surprins, poate chiar necăjit, fiindcă se întîmpla pentru prima dată să-i promit că am să-l vizitez şi totuşi să nu mă ţin de cuvînt. Dar în mod deliberat n-am vrut să mă duc. Trecuseră douăzeci şi patru de ore de cînd luasem cunoştinţă de cele întîmplate la circ şi în tot timpul acesta — chiar în timpul somnului visasem ceva care demonstra că subconştientul meu era permanent preocupat — mă gîndisem la ciudata purtare a lui Lăpuşneanu. Mai exact, continuam să mă întreb dacă fusese doar o simplă întîmplare cînd el îmi spusese aşa, în treacăt, că spectacolul de la circ nu va mai avea loc, sau dacă eventual cunoscuse mai dinainte ceea ce se întîmplase între timp la circ, fără a fi însă în stare a opta pentru una din aceste ipoteze. Şi era greu să optez, pentru că fiecare dintre ele năştea la rîndul ei o mulţime de întrebări, la care de asemenea nu era uşor de dat un răspuns. (Nu-mi plac şaradele deşi în meseria pe care mi-am ales-o mereu te izbeşti de ele şi, dacă vrei să nu greşeşti, trebuie să te fereşti de tentaţia de a le

dezlega cu altfel de metode decît ale meseriei, de cele mai multe ori plictisitoare, ele necesitînd un consum sporit de substanţă cenuşie, pentru a nu pune la socoteală eforturile fizice.) De pildă, dacă el a ştiut de „accident", de ce nu mi-a spus ? De ce s-a mulţumit să observe doar în treacăt : „Mi se pare că în seara asta este... relache" ? Iar pe urmă, cînd i-am spus că aveam deja biletele în buzunar, ceea ce însemna că spectacolul totuşi va avea loc, mi-a replicat că *probabil* s-a înşelat. Fără îndoială, dacă aflase între timp ce se întîmplase la circ nu avea motiv să păstreze secretul faţă de mine decît numai... decît numai dacă era amestecat şi el în vreun fel. Pe de altă parte, dacă era amestecat, din prudenţă — cea mai elementară — n-ar fi trebuit să-mi spună că spectacolul nu va mai avea loc. Or dacă aşa se prezenta situaţia, puteam să optez pentru vreuna din ipoteze ? Nu puteam, hotărît nu puteam, şi tocmai din acest motiv nu ţineam să-l văd sau, în orice caz, nu mai înainte de a-mi forma o părere personală în legătură cu „accidentul" sau crima, eventual nu mai înainte de a fi acumulat informaţii care să mă pună în situaţia de a fi în măsură să abordez, cît de cît în cunoştinţă de cauză, o discuţie cu el.

Şi în timp ce Lăpuşneanu mă aştepta, eu mă îndreptam spre locuinţa lui Franz Buller. Aflasem că era însurat şi că locuia în cartierul Titan, într-un bloc nou. N-a fost uşor să-l găsesc şi cînd, în sfîrşit, liftul a început să urce la etajul patru, în gînd am felicitat pe poştaşii oficiului respectiv că izbuteau să se descurce în acel labirint de case asemenea.

Am sunat la uşa apartamentului şi am aşteptat să mi se deschidă. Am aşteptat poate un minut şi, fiindcă nu mi-a deschis nimeni iar dinăuntru nu răzbea vreun zgomot, am mai sunat o dată, aproape convins că nu era

nimeni acasă. M-am înşelat. Am auzit paşi apropiindu-se, nările au perceput miros de tutun, am auzit după aceea exclamaţia furioasă „cine dracu' să-l ia o mai fi ?" şi, în fine, uşa se deschise larg. Persoana care mă drăcuise înainte de a mă vedea era femeie, una bătrînă, cam de vreo cincizeci şi cinci de ani, înaltă, grasă, îmbrăcată într-o rochie de casă de culoare roşu aprins, numai cu puţin mai aprins decît roşul părului foarte unsuros, atît de unsuros, încît părea că abia şi-l scosese dintr-un lighean plin cu sînge. Era violent fardată — fardul nu izbutea să ascundă porii prea mari ai feţei — şi strîngea între dinţi un ţigaret lung de cel puţin douăzeci de centimetri, în vîrful căruia fumega un chiştoc de ţigară ordinară dacă ţineam seama de mirosul pe care îl degaja.

Mă măsură din cap pînă în picioare cu un interes periferic, parcă aş fi fost o gînganie şi nu un om, pe urmă se răsti la mine :

— Eşti şi dumneata de la miliţie, nu-i aşa ? Şi fără să mai aştepte răspunsul meu : Alteeva mai bun nu aveţi de făcut decît să sîcîiţi oamenii !

— Nu sînt, doamnă, de la miliţie. Sînt gazetar. (Îmi atribuiam o profesiune care, exceptînd aceea pentru care optasem, nu mi-ar fi displăcut.)

— Gazetar ? Adică sînteţi presa.

— Mda ! am cam îngăimat, convins că are să urmeze refuzul de a mă primi în casă.

Ţinînd uşa cu mîna, ca şi cînd s-ar fi temut că aş putea da buzna în casă neinvitat, întrebă peste umăr :

— Ce fac, Alexico ? E *presa*. Îl primesc ?

— Primeşte-l dracului ! veni răspunsul din casă, dar cam cu jumătate de gură, însă suficient de tare ca să aud.

Mărturisesc, o clipă mi-a trecut prin minte să dau bir cu fugiții, dar, pînă la urmă, mi-am luat inima în dinți și am trecut pragul, convins că îmi va fi mai greu să fac față situației ce mă aștepta decît dacă aș fi avut de înfruntat trei adversari înarmați. În vestibul, după ce mi-am scos fîșul, femeia-uriaș, întinzîndu-mi o mînă mare, aproape cît o lopată, și schițînd un zîmbet care dezvălui o dantură în întregime din aur, îmi spuse :

— Mă recomand : madam Sultana Joarcă. Artistă. Sînt soacra răposatului. Dumneaei e fie-mea.

Avea o voce atît de groasă, de bărbătească, încît, auzindu-mi vocea, aproape că m-am rușinat cît de subțire era în comparație cu a ei.

— Mă numesc Vladone. Sînt gazetar la „Informația Bucureștiului" și mi-am permis să vă deranjez... etc., etc.

— Cel puțin pentru mine, nu-i nici un deranj, domnule. Știți, eu care sînt artistă, adică am fost, fiindcă am ieșit la pensie, am toată stima și considerația față de presă. Noi, artiștii, știm că presa e dată în mă-sa de puternică. Pardon ! Eu cel puțin în tinerețea mea am fost drăguță cu presa. Cînd ieși în arenă și îți faci numărul și te simți urmărită de sute de perechi de ochi, simți un fel de nu știu ce care te unge la inimă. Pe urmă, după ce ai terminat și încep aplauzele, aproape te sufoci de plăcere, ca atunci cînd te strînge pentru prima dată în brațe un bărbat. E grozav, ce mai ! Dar mai grozav e atunci cînd îți vezi numele într-un ziar însoțit de niște laude.

— Ce tot faci acolo, mamă ? Ai să-l plictisești cu palavrele tale.

— Nici o grijă, Alexico. Cu presa, eu totdeauna m-am avut bine. Îl cunoști pe Pontiu, domnule ?

— Care Pontiu ? Nu cred că-l cunosc. După cîte îmi amintesc, nu am nici o cunoștință cu acest nume.

— Ai dreptate, domnule ! Păi dumneata eşti tînăr, n-ai cum să-l cunoşti. Ponţiu era jurnalist la „Universul". În vreo două rînduri a scris şi despre numărul meu de la circ. A scris foarte drăguţ, dar şi eu am fost drăguţă cu el.

Şi închise brusc ochiul stîng, pentru a sublinia prin acest amănunt sensul adevărat al cuvintelor.

— Aţi fost artistă de circ ?

— Am fost. Dresoare de porumbei. Ce număr, domnule, ce număr ! Am fost supranumită „regina porumbeilor".

Îmi era peste putinţă să înţeleg cum de a fost posibil ca muntele acesta de femeie să fie supranumită „regina porumbeilor". Şi fiindcă, la un moment dat, am văzut-o cu închipuirea înconjurată de nişte porumbei, tabloul acesta imaginar mi s-a părut atît de grotesc, încît deodată am simţit nevoia să izbucnesc în rîs, unul irezistibil, la fel ca atunci cînd îţi vine să strănuţi şi, în ciuda sforţărilor făcute, simţi că nu te poţi abţine. Am scos batista din buzunar, am dus-o la gură şi, ca să nu rîd, am început să tuşesc. Cred că în clipele ce au urmat, în vestibulul acela — fiindcă discuţia acolo era purtată — s-a auzit cea mai stranie tuse ce a chinuit vreodată un om de la facerea lumii şi pînă în prezent. O tuse amestecată cu rîs sau poate mai curînd un rîs care se voia tuse, şi care se metamorfoza într-un fel de behăit, dacă nu cumva era un fel de compromis între behăit şi un răget măgăresc.

— Vai de mine, domnule dragă, dar ce se întîmplă cu dumneata ! se nelinişti Sultana. Nu cumva eşti ofticos, săracul de matale ?

— Nici o grijă, doamnă, am liniştit-o, izbutind să sugrum rîsul. Sînt perfect sănătos.

— Să te cred ? mă suspectă ea, scrutîndu-mă cu neîncredere.

— Neapărat !

— Dacă eşti ofticos, domnule, te rog să pleci, că eu de boala asta mă tem ca de mînia lui Dumnezeu. Adică nu numai de ea mă tem, ci de toate bolile cu microbi, fiindcă nu ştiu ce fel de organism am eu, dar mă îmbolnăvesc foarte repede, deşi cine se uită la mine n-ar crede.

— Mamă, nu mai termini cu prostiile ? Adu-l în casă, sau dă-l pe uşă afară.

— Cum să-l dau dacă e de la presă ? Apoi către mine : Scuzaţi-o ! E nervoasă, săraca. Înţelegeţi, nu ?

Am dat afirmativ din cap şi m-am străduit să impun chipului meu o mină de circumstanţă.

Sultana îmi făcu semn să avansez. Am păşit în panderie şi, după ce am străbătut-o pe jumătate, am intrat într-o încăpere a cărei uşă era deschisă. Ghemuită pe o canapea, în partea cea mai întunecată a încăperii, luminată doar de o veioză, am descoperit-o pe soţia lui Franz Buller. Avea un şal pe umeri, iar o cuvertură îi acoperea genunchii. Lîngă braţul canapelei de care se rezema era trasă o măsuţă rotundă pe care se afla un pahar cu picior, pîntecos şi gol, din acele în care se serveşte coniac.

— Ea e fie-mea, Alexica. Dumnealui e jurnalist — cum spuneai că te cheamă ?

— Vladone. Bună ziua, doamnă. Vă cer şi dumneavoastră iertare că vă deranjez.

Alexica mă măsură din cap pînă în picioare, după care îmi răspunse cu un ton lipsit de bunăvoinţă, cum lipsiţi de bunăvoinţă păreau ochii vag migdalaţi şi sticlitori cu care mă cercetase.

— Într-adevăr, ne deranjezi. Pe mama se pare mult mai puțin, dacă nu de loc, în schimb pe mine, categoric, mă deranjezi. Dar, în sfîrșit, dacă tot ai venit...

— Vă mulțumesc !

— Poftim, ia loc, domnule Vladone !

M-am așezat într-un scaun care scîrțîi, parcă ar fi scrîșnit Sultana din dinții ei metalici.

— Mută-te de pe scaunul acela, fiindcă ești în pericol să te prăbușești. Abia se mai ține pe picioare, mă avertiză ea.

M-am mutat pe un fotoliu. Era multă mobilă în încăperea aceea, ca la „Consignația" și desperecheată, tot ca acolo. Acum fiind ceva mai aproape de Alexica o puteam vedea mai bine. Era mult mai tînără decît fusese Franz, de cel mult douăzeci și cinci de ani. Nu era frumoasă, dar nici nu se putea spune că-i urîtă. Mi-a părut puțin cam fanată, dar nu eram sigur dacă era și în realitate sau numai mi se părea, fiindcă ținuta îi era neglijentă și fiindcă plînsese. (Dacă nu cumva abia se trezise din somn.) Nepieptănată, mai exact, cam ciufulită, cu fardul de pe obraji și buze necesitînd a fi neapărat reînnoit, cu bluza pe care o purta, veche și în vreo două locuri cu pete, Alexica, cel puțin în după-amiaza aceea, nu părea prea atrăgătoare.

Continuă să mă examineze neîncrezătoare și după ce mă văzu instalat în fotoliu, parcă regretînd că acceptase să rămîn. Avea niște ochi care la început mi s-au părut ciudați, intrigîndu-mă, și abia după ce privirile ni s-au încrucișat de mai multe ori am înțeles că de fapt nu erau propriu-zis ciudați, ci doar în măsura în care pot părea așa ochii unei femei care, brusc, îți amintesc pe cei ai unei pantere. Dacă îmi amintesc bine, după ce am făcut această constatare am fost surprins neplăcut și, pur și simplu, am simțit față de ea aproape repulsie,

motiv pentru care, după ce am clipit de mai multe ori, a trebuit să privesc în altă parte.

— De ce ai venit, domnule... cum te cheamă ?

— V-am mai spus : Vladone.

— Mi-ai spus, da ; dar astăzi sînt cam obosită. Deci, domnule Vladone, ce anume motiv te aduce la mine ?

— La noi ! ţinu să precizeze Sultana.

— Iartă-mă, mamă ! La noi !

— Ştiţi, meseria...

Mă pregăteam să debitez micul meu discurs introductiv, dar ea mă întrerupse :

— Meseria ? Ia mai slăbeşte-mă, domnule ! Dumneata nu eşti ziarist, aşa cum nu sînt eu acum Claudia Cardinale. Dumneata eşti tot de la miliţie.

— Greşiţi, doamnă. Nu sînt de la miliţie.

Alexica îmi rîse în nas :

— Pe mine nu mă duci, domnule.

Sultana se agită în fotoliul pe care îl ocupase şi arcurile, literalmente, gemură de parcă ar fi fost nişte fiinţe vii.

— Alexico dragă, cred că te înşeli. Eu mă pricep la jurnalişti...

— Mai lasă-mă în pace, mamă ! Dumneata uiţi mereu că a trecut un sfert de veac de cînd îţi plăceau ziariştii şi te culcai, pe rînd, cu fiecare dacă scriau măcar două rînduri despre numărul tău tîmpit de la circ, lăudîndu-te. Eu îţi spun că ăsta e tot de la miliţie. Şi dumneata ştii că în privinţa asta nu mă înşel. Instinctul mă avertizează prompt cînd mă aflu în imediata apropiere a unuia dintre ei, chiar dacă nu poartă uniformă. Experienţa...

— Alexica — se nelinişti Sultana — cred că n-ai de gînd să povesteşti...

— Puţin îmi pasă ! De altfel, dacă nu ştie, are s-o afle de vreme ce am cazier ! Domnule de la miliţie, află, dacă n-ai aflat-o pînă acum, că am cazier. Am stat la zdup doi ani...

— Un an şi şapte luni, ţinu să precizeze Sultana.

— N-are importanţă. Un an şi şapte luni sau doi ani, cam tot dracu' ăla-i, mamă. Termenul e cel spus de mama, şi asta s-a întîmplat cînd aveam douăzeci de ani. Ştiai ?

— Nu, fiindcă nu sînt de la miliţie.

— Aiurea ! Mă rog, dacă nu ştiai ai aflat acum de la mine. M-au închis pentru prostituţie. Ce vrei ? Rătăciri ale tinereţii. Şi acum cred că te-am convins că mă pricep la copoi.

Nu avea nici un rost să recunosc. Ar fi însemnat să ratez totul, de vreme ce era aşa de pornită împotriva „copoilor".

— Poftiţi legitimaţia mea de ziarist, i-am pus dinainte carnetul.

Ea nici nu catadicsi să se uite.

— Să lăsăm trucurile astea. Le cunosc. Nu înţelegi că dacă am stat acolo un an şi şapte luni, am ieşit după aceea bacalaureată ?

— Alexica, pentru Dumnezeu, nu te-am mai auzit vorbind aşa de ani de zile. Ce dracu' te-a găsit ? Dumnealui ar putea crede că...

— Puţin îmi pasă ce ar putea crede el ! Ştii ce-şi închipuie mama ? Că dumneata...

Nu mai continuă. Se ridică, luă de pe măsuţă paharul gol, ieşi din cameră şi lipsi două minute. În lipsa ei, Sultana îmi şopti :

— Să nu iei în seamă ce spune. Nu ştiu ce i-a venit s-o facă pe nebuna tocmai cu dumneata, presa.

N-am apucat să-i răspund, fiindcă Alexica reveni, cu același pahar gol în mînă. Purta o fustă ieftină, probabil de stamba, boțită, mai scurtă în spate decît în față. Papucii erau noi, în schimb ciorapii aveau o mulțime de ochiuri scăpate, iar dunga strîmbă. Avea picioare frumoase și șoldurile la fel. Puse pe măsuță paharul gol care mai păstra mirosul de coniac — am înțeles că Alexica întrerupsese conversația ca să se ducă să tragă o dușcă — pe urmă se cuibări din nou pe canapea, reluînd discuția exact de acolo de unde o lăsase.

— ...că dumneata, auzindu-mă vorbind astfel, ai să crezi că am rămas tot aia pe care voi ați vîrît-o la zdup. Mie însă puțin îmi pasă ce ai să crezi. Dar dacă ai să crezi așa, te vei înșela. Fiindcă după ce am ieșit de acolo, am zis stop. O spun nu ca să mă laud. De altfel nu-i nici o scofală de capul meu. Și poate că dacă nu l-aș fi cunoscut pe Franz, cu toate că am zis stop, aș mai fi scrîntit-o. Dar el m-a luat de nevastă. Am devenit madam Alexa Buller. Ce nume! Să mori de rîs, nu-i așa? Am ținut la el și nu l-am înșelat niciodată. Poți să mă crezi. Mama are dreptate. Așa, la șmecherie, n-am mai vorbit de cînd am ieșit de acolo. Dar nu vorbesc în felul acesta decît numai cînd am de-a face cu unul ca de-alde dumneata. După ce am avut plăcerea să vă cunosc, am căpătat un fel de — cum naiba se spune, mamă? — da, un fel de alergie. E suficient să mă găsesc în fața unui copoi ca imediat să-mi dau în petic. Dar văd că taci. Ce, ai amuțit? — Nu! Vă ascultam.

— Gata! M-ai ascultat, acum e rîndul dumitale să vorbești. Ce anume vrei să știi?

— Îl cunoașteți pe Eremia Fecioru?

— Săracu'!

— De ce îl compătimiți ?

— Fiindcă are o nevastă care îl înșală. Cîntă la bar.

— Știu.

— A fost prieten cu soțul dumneavoastră ?

— Franz ținea mult la el. Îl prețuia. Prieteni ? Mă rog ! Chiar dacă n-au fost prieteni la cataramă, totuși se cheamă că prieteni au fost. Dar de ce mă întrebi ? Că voi, ăștia de la miliție, nu puneți întrebări numai de dragul de a întreba.

Am oftat fățarnic și am privit-o cu un aer resemnat.

— N-am ce să fac ! Văd că nu vă pot convinge că nu sînt de la miliție.

— Foarte bine ai spus : nu mă poți convinge. Așa că dă-i drumul : De ce te interesează dacă au fost prieteni ?

— De ce ? Fiindcă domnul Fecioru presupune că soțul dumneavoastră *a vrut* să i se întîmple accidentul, am relansat, privind-o cu o candoare aproape stupidă.

Sultana și Alexica se priviră o clipă, parcă stupefiate, pe urmă, ultima, foindu-se sub pătura în care își învelise și spatele, deși în cameră era cald, întrebă cu o voce iritată :

— Ce dracu' ai înțeles cînd ai spus că Franz *a vrut* să i se întîmple ceva ?

— Nu mi-a spus-o direct, dar domnul Fecioru mi-a dat de înțeles că nu exclude posibilitatea ca soțul dumneavoastră, vrînd să termine cu viața, a ales acel mod original de a-i pune capăt.

Sultana izbucni în rîs, plesnindu-se într-una peste coapse. Rîdea și parcă începuseră să se rostogolească la vale niște bolovani dintr-un vîrf de munte.

— Auzi, Alexica, auzi ? Lui Franz i s-a urît cu viața și atunci a poruncit panterei să-l mănînce. Ce mai ! Să mori de rîs nu alta !

Şi iarăşi rîse, iarăşi se rostogoli la vale un torent de bolovani şi sfărîmături de stîncă.

— Da' mai taci dracului, mamă ! se răsti la ea Alexica. Pe urmă, către mine, scrutîndu-mă neîncrezătoare, ca şi cînd ar fi pus la îndoială cele ce afirmasem. Ţi-a spus *el* asta ?

— Doamnă, nu direct, ci mi-a dat să înţeleg.

— Nu cumva ai înţeles greşit ? N-aş vrea să te jignesc, dar nu sînt convinsă că eşti foarte inteligent. Vezi, eu sînt sinceră. Iar dacă dumneata mi-ai spune că sînt o tîmpită eu nu m-aş supăra. Nu m-aş supăra, fiindcă nu sînt.

— Din acelaşi motiv nu mă supăr nici eu.

— Uite, replica asta a dumitale m-a convins că eşti inteligent. Pe urmă, după cîteva clipe, parcă de matură chibzuinţă : Deci aşa ţi-a spus : că Franz, probabil, s-a sinucis.

— Mi-a dat să înţeleg, am precizat din nou. Dumneavoastră ce părere aveţi ?

— E o mare tîmpenie ! Lui Franz îi era frică de moarte. Iar de Coca avea pur şi simplu groază.

— Cine-i Coca ?

— Pantera neagră. Fiara care l-a sfîşiat. E clar că-i o tîmpenie. Chiar dacă Franz ar fi dorit să se sinucidă, poţi să fii sigur că ar fi ales o altă moarte mai... comodă decît aceea de a fi sfîşiat de colţii panterei.

Alexica iarăşi se ridică şi dispăru în bucătărie. Reveni cu paharul gol care din nou îmi gîdilă nările cu aroma de coniac.

— Serveşti, domnule jurnalist, o cafea ? mă întrebă Sultana.

— Mulţumesc, doamnă. Nu vă deranjaţi.

— Cum doriți. Eu, totuși, parcă aș bea o cafeluță.

— Mamă, să nu te atingi de sticlă ! țipă la ea Alexica.

— Bine !... Bine !

Sultana oftă și renunță la „cafeluță".

— E ciudat că domnul Fecioru și-a putut închipui că soțul dumneavoastră s-a sinucis, am insinuat.

— Ba nu-i de loc, domnule.

Am ciulit, cum se spune, urechile. Poate aflam totuși ceva ?

— Nu-i ? am întrebat cu prefăcută naivitate.

— Ascultă, domnule Vlădone, nu încerca să mă prosteşti. Ce gîndesc am spus-o tipului care, înaintea dumitale, m-a plictisit cu o mulțime de întrebări stupide.

— Iertați-mă, dar eu pînă acum nu v-am întrebat nimic. Sau aproape nimic. Iar în ceea ce privește pe „tipul" — cum l-ați numit — de la miliție, vă spun, încă o dată, că n-am cu el nici în clin și nici în mînecă. Habar nu am *ce* și *cît* i-ați spus din tot ceea ce știți și eventual păstrați numai pentru dumneavoastră.

Alexica iarăși mă învălui într-o privire bănuitoare, pe urmă gînditoare.

— Naiba să te ia, copoiule ! Pînă la urmă, te pomenești că izbutești să mă convingi că nu ești de la miliție.

— Neîncrederea dumneavoastră nu este prin nimic justificată, am asigurat-o cu ton mieros.

Dar probabil că am făcut o greșeală, fiindcă am auzit-o răstindu-se la mine.

— Ascultă ! Să știi că nu am nimic de ascuns. Așa că recomandarea de a avea încredere în dumneata nu mă privește în nici un fel. Înțelegi ?

— Nu !

— Înțelegi, dar vrei să afli ceva de la mine și de aceea o faci pe naivul. Haide, spune ce anume vrei să știi !

— Care-i părerea dumneavoastră în legătură cu accidentul soţului ?

— Dar dacă am mai spus-o o dată, de ce s-o repet ?

— Fiindcă eu nu sînt de la miliţie.

— Fie ! Nu eşti. Gata, îţi spun ce le-am spus şi lor. Le-am spus că dacă şi-au băgat în cap că Franz a murit din altă pricină decît datorită unei întîmplări stupide, înseamnă că-şi vor pierde timpul umblînd după cai morţi ca să le ia potcoavele. Ei, acum eşti mulţumit ?

— Nu prea, doamnă.

— De ce ?

— Chiar dumneavoastră aţi afirmat că prezenţa unui reprezentant al miliţiei vă produce un fel de alergie. De aceea, deoarece a trebuit să *suportaţi* prezenţa nu a unuia, ci a cel puţin doi ofiţeri de miliţie, înclin să cred că alergia a fost ceva mai puternică, eventual dublă.

— Da ! Şi ?

— Datorită acestei duble alergii, vă rog să nu vă supăraţi că v-o spun, sînt aproape convins că nu le-aţi spus exact ceea ce gîndiţi. N-aş vrea să credeţi că merg pînă acolo cu neîncrederea încît să vă suspectez că le-aţi îndrugat pur şi simplu nişte minciuni, însă mi-e greu să admit că le-aţi spus absolut *tot ceea ce gîndiţi* sau, eventual, *ceea ce ştiţi*.

— Mamă !

— Da, Alexico ! Doreşti ceva ? întrebă Sultana ridicîndu-se pe jumătate din fotoliu.

— Mamă, e deştept şi şmecher jurnalistul ăsta al dumitale.

— Cei din presă sînt toţi foc de deştepţi, Alexico, dar mai ales şmecheri. Se pricep să te învîrtă pe degete, uite aşa. De-aia n-am putut rezista nici unuia, pe vremea cînd eram tînără şi frumoasă.

— Domnule Vlad...

— Vladone ! am rectificat imediat.

— Domnule Vladone, n-ai gîndit rău. Într-adevăr, deoarece copoii nu-mi sînt simpatici, deşi sînt acum o femeie onorabilă, nu le-am spus ce gîndesc. Dumitale însă îţi voi spune. Şi să nu-ţi închipui că sînt atît de proastă încît să mă îmbăt cu apă de ploaie. Adică, ştiu că după ce vei pleca de aici, te vei duce glonţ la miliţie să spui ce ai aflat de la mine. Dar asta puţin îmi pasă. Înseamnă că le-o vei spune dumneata şi că n-au aflat-o direct de la mine.

Eram numai ochi şi urechi, dar Alexica se ridică, apucă paharul gol şi se grăbi să dispară în bucătărie. Cînd se înapoie de acolo cu paharul gol, ochii îi străluceau ceva mai tare, şi m-am întrebat dacă nu cumva se îmbătase, în ciuda faptului că mersul îi era încă sigur.

— Dumitale îţi spun ceea ce gîndesc : pe Franz l-a sfîşiat pantera, fiindcă cineva a pus la cale totul. Nu-i un accident, domnule Vlad, ci...

— Vladone !

— ...domnule Vladone, ci crimă. Cri-mă !... Cri-mă !...

— De acord, crimă ! Bănuiesc şi cei de la miliţie. Dovezi însă nu au. Le caută, şi poate le vor găsi. Dumneavoastră aţi ajuns la această părere abia după ce aţi aflat de bănuiala miliţiei ?

— Nu ! Eu am ştiut înaintea ei. Am ştiut *de la început*.

— Înainte chiar de a cunoaşte împrejurările în care soţul dumneavoastră şi-a găsit moartea ?

— Înainte !

— Asta e foarte interesant. *Aţi ştiut* sau numai aţi *bănuit* că ar putea fi vorba de crimă ?

— A fost ceva mai mult decît o bănuială.

— Şi pe ce s-a bazat această convingere a dumneavoastră ?

— Franz ştia că va fi omorît.

Era, într-adevăr, o informaţie preţioasă. În sfîrşit, un pas înainte. Oare Alexica îmi va da posibilitatea să mai fac încă vreo cîţiva ?

— Săracu' de el *ştia !* îl compătimi Sultana şi, deodată cu cuvintele, în ochi îi apărură lacrimi, mari, cît două boabe de coacăze.

— Desigur, v-a dat unele amănunte, am tatonat cu prudenţă.

— Să fie de atunci o lună, nu-i aşa, mamă ?

— Nu !... Nu !... Mai mult de trei săptămîni nu-s.

— Fie ! În urmă cu trei săptămîni, după spectacol, a venit acasă foarte neliniştit, foarte speriat. Mi-a spus că e obosit şi că vrea să se culce.

— Nici n-a vrut să mănînce, completă Sultana.

— Am făcut patul şi ne-am culcat. Dar nu puteă dormi. Mereu se răsucea cînd pe o parte, cînd pe alta, şi ofta. „Ce se întîmplă cu tine, Franz ?" l-am întrebat. La început a tăcut. Pînă la urmă însă, mi-a mărturisit că cineva şi-a pus în gînd să-l „cureţe".

— Cine ? nu m-am putut stăpîni să nu întreb.

— Nu ştia.

— Poate n-a vrut să spună ?

— Nu cred. „Bine, dar de unde ştii ? l-am întrebat. A încercat cineva ?" „Nu, încă nu ! Dar *simt* că mi se pregăteşte moartea. Nu ştiu *cînd* se va întîmpla, nu ştiu *cum* se va întîmpla, dar simt că sînt condamnat". Cînd am auzit cuvîntul „condamnat", l-am întrebat : „Ascultă, Franz, nu cumva te-ai înhăitat cu nu ştiu cine, şi acum ţi-a pus gînd rău, naiba ştie din ce motiv ?' El a protestat, s-a jurat că nici vorbă nu-i de aşa ceva, că nici nu se simte vinovat în vreun fel, dar că era

totuşi condamnat să moară. Mai mult de atît n-am izbutit să scot de la el.

— Totuşi dacă n-a vrut să vă spună ?

— Dacă ar fi ştiut sau ar fi bănuit pe cineva mi-ar fi spus. Eu de fiecare dată cînd am vrut să scot ceva de la Franz am izbutit.

— Nu ştia, dar totuşi era convins că va fi omorît, am observat eu.

— Şi după cum vezi nu s-a înşelat.

— E aproape de necrezut !

— *E aproape*, ai spus. N-ai îndrăznit să spui : *este de necrezut*.

— Cum aş fi putut, dacă totuşi inevitabilul s-a întîmplat.

— Bine ai spus : inevitabilul. Dar dacă el n-a ştiut, în schimb ştiu cu cine este vinovat de moartea lui.

— Ştiţi ? am întrebat, mărturisesc, cum nu se mai poate de sceptic.

— Cred că ştiu. Ilinca !

— ...Şi, mă rog, cine este Ilinca ?

Am întrebat, dar imediat mi-am adus aminte că văzusem la circ un număr de acrobaţie, care în program era trecut : *Duo temerarele : FENIA ŞI ILINCA*.

— Se vede că nu te duci la circ...

— Presa niciodată nu s-a dat în vînt după circ, interveni în discuţie Sultana, întrerupînd-o.

— Mamă, te rog nu te mai vîrî în vorbă nitam-nisam, şi nu mă mai întrerupe. Apoi către mine : Ilinca, da. E acrobată. Are un număr idiot împreună cu soră-sa.

Nu era de loc „idiot" numărul celor două surori, dimpotrivă, era foarte bine făcut, şi nu numai după opinia mea, un profan, care nu mai fusesem la circ din anii copilăriei, ci a lui Lăpuşneanu, care îmi dovedise că

este foarte competent, atît de competent, încît mă întrebam dacă nu cumva în tinereţe, lucrase şi el acolo.

— Susţineţi că Ilinca-acrobata este aceea care a pus la cale „accidentul" ?

Vorbeam eufemistic şi nu aveam nici un motiv. Dar probabil că am folosit termenul „accident" fiindcă mi se părea incredibil că acrobata regizase asasinarea lui Franz. Vreau să spun că îmi era greu să asociez numele ei de acuzaţia : „crimă premeditată".

— Da !

Un „da" categoric, pronunţat totuşi cu indiferenţă, aproape să cred că o plictisea faptul că trebuia să repete un lucru asupra căruia nu avea nici un fel de îndoială. După aceea se ridică şi iarăşi dispăru în bucătărie pentru două minute. Cînd reveni ochii îi străluceau şi mai tare, dar prin nimic altceva nu se cunoştea că s-ar fi îmbătat cumva. Şi fiindcă presupuneam că drumul spre bucătărie începuse să-l facă mai înainte de venirea mea — paharul gol de pe măsuţă, prezent acolo încă din clipa cînd păşisem în cameră, constituia dovada — mă întrebam, fără voia mea, după cîtă cantitate de alcool consumată beţia începea să pună stăpînire pe ea.

— De vreme ce afirmaţi atît de categoric, înseamnă că aveţi şi dovezi.

— Parcă ziceai că nu eşti de la miliţie ?

— Nu sînt !

— Atunci de ce gîndeşti ca ăia ?

— Nu cred că trebuie să fii neapărat de la miliţie, ca să-ţi vină în minte constatarea că, atunci cînd acuzi pe cineva că a comis o crimă, trebuie s-o dovedeşti.

— Mai întîi, domnule, eu n-am declarat aşa ceva ălora de la miliţie. Dimpotrivă — şi mi se pare că ţi-am mai spus-o — le-am atras atenţia că dacă vor să gă-

seacă neapărat pe cineva vinovat de moartea lui Franz, înseamnă să umble după cai morți să le ia potcoavele. Am mai spus-o, da ?

— Da ! am recunoscut.

— Deci în fața lor nu am acuzat pe nimeni, și cu atît mai puțin pe Ilinca. În al doilea rînd, dumneata ești un... particular. Un jurnalist, în cazul cînd ești cu adevărat. În definitiv, puțin îmi pasă ce ești în realitate. Cu alte cuvinte, dacă dumneata ești un particular, față de dumneata pot să declar orice fără ca prin aceasta să fiu obligată să dovedesc temeinicia afirmațiilor mele. Așa că, vrei să mă crezi, bine. Nu vrei, tot bine.

— Dacă ați fi în locul meu, n-ați dori să cunoașteți adevărul adevărat ?

— Presa, presa-i al naibii de curioasă ! exclamă admirativ Sultana.

— Dar de vreme ce nu sînt, habar nu am ce înseamnă să vrei să cunoști adevărul, îmi replică Alexica, ignorînd intervenția mamei sale.

— Atunci permiteți-mi să vă întreb, dacă dovezile vă lipsesc sau, pur și simplu, nu vreți să mi le aduceți și mie la cunoștință ?

— Poate că le cunosc, dar poate că nu le cunosc.

Răspunsul acesta echivoc mă descumpăni. Îmi dădeam seama că nu va vorbi, oricît de șiret aș încerca să fiu. Am făcut, rapid, următorul raționament : Dacă are sau nu dovezi nu pot afla. Dar poate, încercînd, descopăr sau măcar întrevăd mobilul acestei crime cu atît mai monstruoase cu cît asasinul — sau asasina — a folosit, ca armă, bestialitatea unei fiare, a panterei.

— Ilinca l-a cunoscut *bine* pe soțul dumneavoastră ?

— Ea, da ! El n-a știut ce-i poate ei pielea !

— Mă rog, dacă au fost colegi, am afectat naivitate.

— Nu fi prost. Nu asta am înţeles cînd ţi-am spus că l-a cunoscut *bine*. Am înţeles că Ilinca s-a culcat cu el.

— Înţeleg ! Vreţi să spuneţi că moartea soţului dumneavoastră intră în categoria crimelor pasionale.

— Asemenea clasificări pe mine mă plictisesc. Ei, fir-ar a dracului, pentru mine crima e crimă, fie că-i pasională sau că are drept scop jaful, răzbunarea ori nu mai ştiu eu ce altă explicaţie.

Fenia şi Ilinca Gogolea erau gemene. Locuiau într-un apartament mic dintr-un bloc de pe Colentina şi aveau douăzeci şi doi de ani fiecare. Fuseseră angajate la circ prin transfer, ca să nu-şi piardă vechimea în cîmpul muncii, după cum mi-au declarat mai tîrziu, cînd ne-am împrietenit. Mai înainte, lucraseră amîndouă ca vînzătoare la magazinul Bucureşti, una la raionul cu gablonzuri, cealaltă la articole de mercerie. De obicei gemenii seamănă între ei. Fenia şi Ilinca făceau excepţie. Fenia era mult mai înaltă şi mai voinică decît Ilinca şi era mai frumoasă decît ea. Ilinca era o fată subţirică, blondă, cu o figură de iepuraş permanent în stare de mirare — motiv pentru care cîştiga simpatia tuturora — veselă, contaminant de veselă şi care, fără nici un efort, vreau să spun fără intenţie, şi aproape fără să-şi dea seama, se pricepea să stîrnească rîsul. Cei cîţiva pistrui de pe obraji şi gropiţele care apăreau cînd zîmbea, precum şi amabilitatea ei permanentă, chiar şi atunci cînd avea de-a face cu clientele cele mai nehotărîte — însuşire atît de rară la lucrătoarele din comerţul nostru — toate aceste calităţi contribuiau, în mare măsură ca Ilinca să fie răsfăţată atît de colege cît şi de cliente,

totdeauna în număr mare la raionul cu articole de mercerie.

Fenia nu avea pistrui, nu știa să rîdă și cu atît mai puțin să-i facă pe alții să rîdă, era brunetă, avea ochi frumoși — ai Ilincăi erau ca de veveriță — de care era foarte mîndră, o feminitate pe care bărbații o descopereau fără nici un efort și, fiindcă se știa frumoasă, era distantă și politicoasă, dar de o politețe care irita mai rău decît o mojicie.

Surorile între ele se iubeau mult, niciodată nu se certau, poate fiindcă se statornicise regula ca hotărîrile să le ia Fenia, iar Ilinca să fie totdeauna de acord cu inițiativele și deciziile ei.

Bărbații nu constituiau un motiv de discordie între cele două surori. Pentru Fenia, ei erau nu un scop, ci mijlocul prin care stabilea propria ei cinestezie fizică și psihică. Vreau să spun că îi considera necesari în aceeași măsură în care avea absolută trebuință de săpun, de buretele de baie, de peria cu care își peria frumosul ei păr negru care, datorită ondulației sale naturale, nu avea nevoie de „permanent", indispensabil pentru părul blond și puțin cam țeapăn al Ilincăi. De aceea, Fenia nu fusese niciodată îndrăgostită de vreun bărbat, deși cunoscuse o mulțime, iar Ilinca ar fi fost oricînd gata să jure că soră-si nici nu i se va întîmpla vreodată așa ceva. De altfel, deși era frumoasă, deși feminitatea ei era în stare să trezească elanuri tinerești pînă și unui sexagenar, din cauză că era arogantă și foarte puțin pricepută în a face conversație, bărbații se plictiseau de ea înainte ca ea să se plictisească de ei.

În schimb Ilinca avea o fire pasională. S-a îndrăgostit pentru prima dată la vîrsta de zece ani de un preot catolic, foarte tînăr și foarte distins — bineînțeles o dragoste platonică — și a devenit femeie la vîrsta de

șaisprezece ani, culcîndu-se cu un bărbat însurat de care se îndrăgostise nebunește, și pe care nu l-a uitat niciodată, nici după ce a mai fost îndrăgostită, succesiv, și de alți bărbați. Ilinca înceta să iubească un bărbat pentru a se îndrăgosti de un altul și fiindcă dragostea îi crea o stare de permanentă euforie, se simțea fericită, era veselă, în așa măsură sincer de veselă, încît veselia ei devenea molipsitoare pentru cei din jurul ei. Fenia n-o înțelegea, dar nici n-o condamna. O accepta așa cum era și fiindcă ținea la ea — în măsura în care o persoană cu firea ei poate ține la alta — cumva o compătimea că era „dependentă" de bărbați fie și numai pentru faptul că putea suferi din cauza lor. La rîndul său Ilinca nu avea nimic împotriva caracterului și temperamentului Feniei, dar își spunea că niciodată n-ar putea fi ca ea, și că nici nu-și dorea.

În ciuda veseliei, în ciuda faptului că era fericită pentru fiecare clipă pe care viața i-o dăruia, Ilinca se descoperea adesea nemulțumită, deși niciodată nu-și putea explica motivul. Îl bănuia vag, dar dacă cineva i-ar fi dezvăluit cauza, sigur că ar fi protestat, convinsă că acela se înșală. Ilincăi nu-i era clar că slujba pe care o avea n-o satisfăcea. Își dădea seama că era preferabilă multor altora, recunoștea că în cea mai mare parte din timp îi și plăcea, dar erau momente cînd își dorea cu totul altceva, nici ea nu știa ce anume. Dacă i s-ar fi cerut să opteze pentru o altfel de muncă, s-ar fi găsit într-o mare încurcătură și, temîndu-se să nu cadă din lac în puț, ar fi declarat că preferă să rămînă și pe mai departe acolo unde se afla. Într-o zi, cînd i-a mărturisit Feniei nemulțumirea sa — nu aveau secrete una față de alta — aceasta a privit-o cu mare mirare și aproape a fost indignată că Ilinca poate să-și dorească o altă ocupație. Ea, Fenia, se sim-

ţea foarte bine, ştia că în scurtă vreme va deveni şefă de raion, că după alt cîtva timp iarăşi va fi avansată şi că atunci cînd va veni vremea să iasă la pensie, va fi apucat să urce toate treptele pe care le putea rîvni o fată modestă ca ea, modestă nu dintr-un fel de noblețe sufletească, ci dintr-un fel de lene congenitală, convertită într-un fel de maximă ad-hoc : de a nu tinde către ceva care necesită eforturi prea mari şi care ar periclita echilibrul ei interior.

După cum se poate vedea, Fenia şi Ilinca erau două surori gemene care — printr-o curiozitate a naturii — nu semănau nici fizic şi nici sufleteşte. (Aş zice, cu atît mai puţin sufleteşte.) Gîndeau diferit, simţeau diferit, aveau preferinţe diferite, cu excepţia uneia singure : amîndurora le plăcea la nebunie circul. La cinematograf se duceau des, la teatru mai rar, la Operă niciodată, iar în ceea ce priveşte concertele niciodată nu le trecuse vreodată prin minte că ar putea să le intereseze, nici măcar unul de muzică uşoară. În schimb de la circ erau nelipsite, în ciuda faptului că acolo programul aproape că nu cunoaşte variaţie. Dar nici Fenia şi nici Ilinca nu se plictiseau să vadă de zeci de ori aceleaşi numere de acrobaţie, de dresaj, echilibristică sau prestidigitaţie. Ajunseseră să fie cunoscute de controloarele de bilete, de garderobiere, de plasatoare, de femeia de la bufet sau de la toaletă. Pînă şi unii dintre „artişti" sau „artiste" începuseră să le cunoască, şi nu o dată se întîmpla ca după ce îşi făceau numărul, atunci cînd începeau aplauzele, să le caute cu privirea pe cele două surori pentru a avea confirmarea dacă acesta fusese sau nu reuşit.

Şi acum, după ce aţi aflat toate acestea despre cele două surori — informaţii pe care eu le-am obţinut nu fără eforturi şi risipă de diplomaţie — desigur că nu veţi

mai fi miraţi aflînd că, într-o zi, amîndouă surorile au cerut conducerii magazinului transferul lor la circ, unde urmau să fie angajate în calitate de „artiste acrobate". Faptul acesta a constituit un adevărat eveniment pentru personalul magazinului şi consecinţa a fost că, după aceea, timp de mai bine de o lună, începînd cu liftierii, femeile de serviciu şi terminînd cu directorii, cu toţi şi-au făcut timp să se ducă la circ, ca să le vadă „producîndu-se" pe cele două surori.

A cui a fost ideea de a deveni artiste de circ n-am putut afla. Fenia mi-a declarat că a Ilincăi, iar aceasta a încercat să mă convingă că iniţiativa a aparţinut Feniei. În schimb, amîndouă surorile au fost de acord că alegerea numărului, dar mai ales detaliile, fiindcă numerele de la circ sînt în general limitate, a aparţinut Ilincăi. S-au pregătit acasă timp de mai multe luni, sub supravegherea unui fost acrobat ieşit la pensie, şi cînd numărul lor a fost pus perfect la punct, s-au prezentat pentru probă. L-au executat cu atîta desăvîrşită măiestrie, încît cei care trebuiau să se pronunţe au fost unanimi în a recunoaşte incontestabilul lor talent. (Angajarea lor ulterioară s-a datorat şi — e drept într-o oarecare măsură — pe de o parte frumuseţii Feniei, iar pe de alta, farmecului personal tonifiant al Ilincăi.)

M-a primit Ilinca. Fenia — spre norocul meu — nu era acasă. (Spun spre norocul meu, fiindcă, după cum mi-am putut da seama mai tîrziu cînd, vizitîndu-le, s-a întîmplat să fie acasă amîndouă surorile, Ilinca, atunci cînd sora ei era de faţă, devenea mai puţin spontană.)

Ilinca era îmbrăcată în doliu. Rochie neagră, ciorapi negri, pantofi de casă negri, o brăţară din mărgele

negre la încheietura mîinii stîngi, o panglică neagră îi strîngea părul blond. Acasă îmi păru mult mai mică și mult mai firavă decît în arenă atunci cînd executa, împreună cu Fenia, numărul lor care, după părerea cunoscătorilor, atingea perfecțiunea.

Mă primi în casă fără să mă întrebe cine sînt și de ce am venit. Părea după altă lume. Se așeză, uitînd să mă invite să iau loc. Stătea cu mîinile în poală, ca o fetiță cuminte. Din cauza cordelușei care îi strîngea părul părea mult mai tînără. Se uita la mine, dar nu sînt sigur că mă vedea. Adică mă vedea, dar spiritul ei parcă nu lua cunoștință de prezența mea. Părea năucită, pur și simplu părea năucită. De ce ? De durere ? De frică ? Și purta doliu. După Franz ? Alexica o acuzase de crimă. Îl omorîse pe Franz și acum purta doliu după el ? Părea incredibil. *Părea*. Dar dacă totuși... E atît de nepătruns abisul din sufletul oamenilor, încît, mai ales într-o meserie ca a mea, nu trebuie să te lași înșelat de aparențe.

La un moment dat Ilinca păru că se dezmeticește. Se uită la mine cu uimire încercînd să zîmbească, fără însă să izbutească. Reuși doar să-și arate, foarte timid, gropițele :

— Nici nu v-am întrebat cine sînteți. Iertați-mă. Nu mă simt prea bine. Vă rog, ce doriți ?

— Domnișoară, nu am nici o legătură cu miliția, cu toate acestea sînt interesat, ca și miliția, să aflu adevărul în legătură cu accidentul dresorului Franz Buller.

Ilinca își trecu palma peste frunte, parcă încercînd să se concentreze ca să poată înțelege ce-i spuneam.

— Înțeleg, vreți să cunoașteți părerea mea dacă a fost accident sau ceva mai grav.

— Crimă ! am precizat.
— Da. Dacă a fost crimă.
— Părerea dumneavoastră care-i ? A fost sau nu ?
— Am impresia că puneţi mare preţ pe răspunsul meu.
— Într-un fel, da !
— Mă măguliţi, mi-a răspuns, şi nu mi-am putut da seama dacă era sau nu ironică.
— Îmi puteţi răspunde ?
— Da !
Am aşteptat să continue, dar n-a mai urmat nimic.
— Ezitaţi ? De ce ?
Ea tresări şi abia atunci mi-am dat seama că, de fapt, nu fusese ezitare, ci că o furaseră gîndurile.
— Ce m-aţi întrebat ?
— De ce ezitaţi să-mi răspundeţi ?
— Nu ezit. Vă răspund. A fost crimă. Cineva a dat drumul panterei. Dinadins i-a dat drumul.
— Este convingerea dumneavoastră ?
— Nu şi a dumneavoastră ? Aşa credeam.
— De ce neapărat şi a mea ? am întrebat, deoarece nu înţelegeam de unde şi pînă unde ajunsese la o asemenea concluzie.
— Am avut sentimentul că dumneavoastră aţi vrut doar să vă confirm un punct de vedere deja format. Nu înţeleg, v-o repet, de ce aţi avut nevoie ca tocmai eu să vi-l confirm.
— Aveţi să aflaţi imediat. În prealabil vă rog să-mi spuneţi unde vă găseaţi cînd s-a comis „accidentul" ?
— La circ, veni răspunsul prompt şi cu tonul cel mai firesc. Mă privi deschis, poate cumva vag întrebător, ca şi cînd voia să se convingă dacă o cred sau nu. Şeful meu, colonelul Mănăilă, îmi atrăsese atenţia, în

mai multe rînduri, că în meseria noastră nu ne este permis să avem simpatii sau antipatii cu anticipaţie, cu alte cuvinte, că atunci cînd cercetăm pe cineva despre a cărui vinovăţie nu există nici o dovadă, sîntem datori să ne menţinem într-o strictă obiectivitate. Mi-am amintit de această recomandare în momentul cînd Ilinca mă privi deschis şi vag întrebător, fiindcă abia acum îmi dădeam seama că, încă din prima clipă cînd o văzusem, începuse să se insinueze în sufletul meu un sentiment de simpatie faţă de ea. Alexica o acuzase de crimă premeditată, venisem să tatonez terenul — poate că termenul nu este cel mai potrivit — încă nu aveam nici o dovadă că învinuirea era sau nu întemeiată şi, cu toate acestea, faţă de Ilinca simţeam o reală simpatie — mă refer la acea simpatie pe care ţi-o trezesc oamenii sinceri şi cinstiţi — şi cred că n-aş exagera spunînd că, nu ştiu din ce motiv, o compătimeam.

Desigur, aşa ceva era în contradicţie totală cu recomandarea pe care mi-o făcuse şeful meu, de aceea — cred că numai din acest motiv — în speranţa că îmi voi redobîndi minimul de obiectivitate necesar, am început să întreb cu mai multă persuasiune :

— Unde anume vă aflaţi ?

— În cabină.

— Ce făceaţi acolo ? Cred că nu veţi încerca să mă convingeţi că aţi venit atît de devreme la circ pentru spectacolul de seară.

— De ce să vă conving de ceva care nu este adevărat ? Venisem fiindcă aveam întîlnire cu Franz. Îl aşteptam. Ştiam că va veni să dea de mîncare animalelor.

— V-aţi dat întîlnire în cabină ?

— Nu !

— Atunci de ce l-aţi aşteptat acolo ? Eraţi sigură că va veni să vă caute ? Avea vreun motiv s-o facă, de vreme ce pînă la spectacol mai erau cel puţin patru ore ?

— Nu avea nici unul !

— Atunci ? Explicaţi-mi de ce l-aţi aşteptat în cabină ? Putea să vină şi să plece de la circ fără ca dumneavoastră să prindeţi de veste.

— Nu aveam de gînd să-l aştept acolo tot timpul. Sosisem ceva mai devreme şi, pînă la venirea lui, în altă parte nu aveam unde să-l aştept. Tocmai cînd mă pregăteam să mă duc să văd dacă a venit, s-a dat alarma. Dar de ce îmi puneţi asemenea întrebări ?

Şi fiindcă nu-mi puteam inhiba simpatia ce o simţeam faţă de ea, din dorinţa de a redeveni obiectiv, am forţat nota, dînd dialogului nostru o desfăşurare la care n-aş fi recurs în alte condiţii.

— De ce ? Fiindcă există cineva care ne-a declarat că Franz a murit din cauza dumneavoastră.

Ilinca mă privi de parcă îi vorbisem într-o limbă pe care n-o cunoştea de loc.

— Cum, adică, din cauza mea ? Nu înţeleg ! Pentru numele lui Dumnezeu, ce vreţi să spuneţi ?

— Domnişoară, cineva v-a acuzat de crimă. Cineva susţine că dumneavoastră aţi dat drumul panterei.

Ilinca păru că tot nu înţelege. Se uita la mine cu o privire rătăcită, de parcă nu ar mai fi fost în toate minţile. Apoi ochii i se umeziră de lacrimi, mai întîi i se umeziră, pe urmă începu să plîngă de-a binelea.

— Eu !... Eu l-am omorît ?

— Nu l-aţi omorît ?

Era o întrebare stupidă, de ageamiu, fiindcă în nici un caz nu mi-era permis s-o cred pe cuvînt.

— Eu să-l omor ? Pe el ? Tocmai pe el ? Domnule,... domnule, dar e o infamie ! Tocmai pe el !

Cuvintele sunau atît de convingător, dar mie nu-mi era permis *s-o cred*. Asta pe de o parte. Pe de alta, cuvintele „tocmai pe el" mă iritaseră. Atunci nu mi-am dat seama dar, ulterior, reflectînd la cele discutate cu ea, am înţeles că, de fapt, n-a fost propriu-zis iritare, ci mai curînd un fel de iraţională invidie că, referindu-se la un bărbat, o femeie fusese în stare să smulgă din sufletul ei accente atît de sincere, ceea ce nu putea să însemne altceva decît că ţinuse mult la el, abstracţie făcînd de faptul că eventual îl ucisese. De altfel, acesta a fost motivul că am întrebat cu şi mai multă asprime :

— În definitiv de ce „tocmai pe el" nu l-aţi fi omorît ? Ce relaţii au existat între dumneavoastră ?

— De prietenie.

— Vă atrag atenţia, domnişoară, că este în interesul dumneavoastră să-mi spuneţi numai adevărul.

— Şi de ce credeţi că vă mint ?

— Sînt informat că relaţiile dintre dumneavoastră şi Franz Buller au fost de altă natură.

Categoric, mereu călcam în strîchini. În nici un caz nu în felul acesta trebuia purtat dialogul. Jucam cu cărţile pe faţă, îi dam ei posibilitatea — în cazul cînd bineînţeles era vinovată — să-şi construiască o baricadă de argumente ca să se apere înapoia ei.

— Dumnezeule, ce proşti sînt oamenii ! Îmi dau seama că prostia lor ar putea să mă piardă. De pildă, cum aş putea să vă dovedesc, domnule, că între mine şi Franz n-au existat decît relaţii de prietenie ?

— Într-adevăr, foarte greu. În ultima vreme aţi fost văzuţi tot timpul împreună. Veneaţi la repetiţii împreună, plecaţi împreună, aproape zilnic Franz vă vizita acasă,

și nu pleca prea devreme. Din cauza interesului pe care vi-l purta, între el și soția lui au avut loc violente scene de familie. Aveți cunoștință ?

— Da ! Mi-a spus Franz. Și totuși nu v-am mințit...

— N-au existat decît relații de prietenie ? Susțineți încă ?

— Relații de prietenie, și începutul unor relații de... muncă.

— Vreți să spuneți că Franz intenționa să vă inițieze în meseria de dresoare ?

— Nu ! În nici un caz.

Vru să continue, pe urmă renunță. Ochii i se umplură din nou de lacrimi și n-am mai știut dacă tăcuse, fiindcă voise să continue sau fiindcă nu mai fusese în stare din cauza plînsului.

Am așteptat cîteva clipe, pe urmă, văzînd că tace, deși nu mai plîngea, am insistat :

— Atunci, la ce anume relații de muncă v-ați referit ?

— Am să vă spun. Numai de mă veți putea crede.

Și se uită la mine rugător. Părea atît de mică și de neajutorată. Parcă era o fetiță. Dar eu știam că femeia din fața mea cu trup de fetiță avea, sub pielea delicată și albă, mușchi de oțel, că era o fată puternică și asemenea unei zvîrlugi. Da, știam, totuși îmi făcea plăcere s-o cred mică și neajutorată, deși îmi făgăduisem să fiu cît mai obiectiv și să nu mă las influențat de acuzația categorică a Alexicăi, după toate probabilitățile beată sau aproape beată în clipa cînd o făcuse. Era o poziție contrară aceleia avută puțin mai înainte, cînd încercasem să-mi inhib simpatia ce mi-o inspira acrobata cu un nume atît de puțin potrivit pentru cineva cu o meserie ca a ei.

— Franz avea oroare față de profesiunea lui. Cîndva o îndrăgise, chiar foarte mult, dar în ultimul timp n-o

mai putea suferi. De loc n-o mai putea suferi, ținu ea să precizeze.

— De ce ? am insistat.

— Îi era frică. Nu știu dacă sînteți informat, acum cîteva luni aceeași panteră s-a repezit asupra lui și, numai datorită prezenței sale de spirit și a unui gest reflex extraordinar, Franz s-a ales doar cu vreo cîteva zgîrieturi, destul de serioase, dar, din fericire, doar zgîrieturi. De la întîmplarea aceasta, meseria a început să i se pară odioasă, pur și simplu, fiindcă a prins frica fiarelor. Se gîndea serios să renunțe la ea, călcîndu-și pe mîndrie, dar nu-i dădea prin minte de ce altceva să se apuce. Știți doar că există multe meserii pe care oamenii ajung să le îmbrățișeze nu fiindcă simt o anumită vocație, ci fiindcă trebuie să trăiască. În lumea noastră, toți sîntem niște entuziaști și ne iubim meseria. Cînd n-o mai putem face devenim nefericiți, și murim foarte repede. Am ținut să vă spun toate acestea ca să înțelegeți de ce Franz, hotărît să renunțe la munca de dresor, amîna mereu. Amîna în speranța că-i va veni în minte ideea vreunui alt număr de circ, dar nu unul oarecare — ca să nu-l disprețuiască pe ascuns ceilalți considerîndu-l laș — ci unul care, pe lîngă noutate, să conțină și un anume grad de periculozitate. Înțelegeți ? Era în căutare.

— ...Și mai înainte de a găsi, a suferit „accidentul", am crezut că anticipez.

— Nu ! Lucrurile s-au întîmplat puțin altfel. Pe sora mea Fenia o cunoașteți ?

— Doar din vedere, am dat un răspuns vag.

— Eu cu ea avem un număr de acrobație...

— Pe care îl executați admirabil.

— Mulțumesc ! Și se înroși de plăcere. Pe urmă, întristîndu-se brusc : Din păcate, mult timp nu-l vom

mai putea face. Sora mea s-a îmbolnăvit. O tuberculoză osoasă sau un fel de cancer al oaselor, nu știu precis, și mi se pare că nici medicii nu sînt cu toții de aceeași părere. Oasele ei au început să devină foarte fragile, mai ales cele de la picioare, cu alte cuvinte cele mai solicitate în numărul nostru acrobatic. Medicii i-au interzis să mai lucreze, fiindcă este posibil ca din cauza efortului să survină, în orice moment, o fractură. Dacă nenorocirea se întîmplă în timp ce eu lucrez sus, este foarte posibil să mă accidentez, adică să mă aleg și eu cu o fractură, una gravă dacă nu chiar foarte gravă. Iată-ne, dar, din cauza îmbolnăvirii Feniei, puși în situația de a renunța la numărul nostru, practic de a rămîne fără lucru. Pe de o parte, noi două, pe de alta, Franz. Ce era de făcut? Pe Franz l-ați cunoscut?

— Nu!

— În aparență, un om cam ursuz. În realitate, un om nefericit. Nu s-a înțeles niciodată cu nevastă-sa, care îl teroriza și care, în ultimul timp, a căzut în patima beției.

— Poate știți din ce motiv?

— Nu știu, și nici nu m-a interesat. Nu mă interesează viața particulară a nimănuia. Iar dacă m-am referit la viața particulară a lui Franz am făcut-o numai ca să înțelegeți de ce părea un om ursuz și închis. Numai față de mine nu se manifesta așa. Nu știu de ce, dar în general oamenii îmi acordă încredere și, făcînd din mine confidenta lor, nu-mi ascund nici cele mai intime secrete ale lor. Repet, nu știu de ce. Poate fiindcă mă cred o proastă — și, în consecință, nu se tem de mine. În ceea ce îl privește pe Franz, cred că el mi s-a destăinuit, fiindcă avea încredere în mine. Asta s-a întîmplat în urmă cu vreo lună, adică în perioada cînd

medicii abia descoperiseră boala Feniei şi cînd eu eram în căutarea unei idei pentru un număr pe care să-l execut singură, deoarece pe Fenia, pînă la urmă, trebuie s-o internez în sanatoriu. Bineînţeles, vrînd să-i dovedesc lui Franz că aveam şi eu încredere în el, i-am vorbit de necazul meu, adică de necazul nostru, al meu şi al Feniei. Atunci el s-a bătut cu palma peste frunte, m-a luat în braţe şi a început să danseze prin cameră cu mine. Cînd entuziasmul i s-a mai potolit, am aflat şi eu de ce se bucura atîta. Îi venise ideea unui număr pe care să-l executăm împreună. Franz pretindea că am mult umor şi că, noi amîndoi, am putea deveni un cuplu de clovni extraordinar. Da, extraordinar ! Chiar aşa s-a exprimat.

— Există femei-clovni ? am întrebat.

— Nu prea. Franz spunea că tocmai în aceasta va consta noutatea, şi că eu, cu „mutrişoara" mea, voi reuşi să smulg publicului ropote de aplauze. Ca să fiu sinceră, n-a prea izbutit să mă convingă. Eram încredinţată că exagerează şi că numărul nostru, în cazul cînd va fi acceptat, va însemna un adevărat fiasco. Şi aceasta nu numai din vina mea, ci şi a lui, fiindcă îmi era imposibil să mi-l închipui în postură de clovn tocmai pe el, omul despre care numai puţini dintre colegi ar putea afirma că l-au văzut rîzînd sau numai zîmbind.

— Şi ? am întrebat, deoarece Ilinca, poate fiindcă ochii i se umplură din nou de lacrimi, contenise.

— Franz a ticluit nişte texte, a desenat costumele pe care urma să le îmbrăcăm cînd vom executa numerele noastre de clovnerie şi, după o săptămînă, am început repetiţiile.

— Unde ?

— Aici la mine. Trebuie să vă spun că prima repetiție a însemnat pentru mine ceva... ceva extraordinar. Categoric, ceva extraordinar.

— În ce sens ?

— În sensul că mi-am dat seama că Franz nu se înșelase și că, fără să fiu conștientă de aceasta, aveam talent de clovn. A fost o mare surpriză, dublată de o mare satisfacție. Ați spus că eu și Fenia sîntem bune acrobate ?

— N-o spun eu, un profan, ci specialiștii.

— Tocmai fiindcă specialiștii ne apreciază, cred că nu are să vă pară o lăudăroșenie din partea mea dacă am să vă spun că în ceea ce ne privește pe noi două, publicul nu a fost de loc zgîrcit atunci cînd a trebuit să ne răsplătească aplaudîndu-ne. Tocmai de aceea, după fiecare repetiție cu Franz, anticipînd aplauzele publicului, eram mult mai fericită decît m-am simțit vreodată. Poate vreți să știți de ce ?

— Nu în mod special, totuși nu pot să spun că nu m-ar interesa să aflu.

— Fiindcă nu există o mai mare satisfacție decît aceea de a ști că oamenii te aplaudă, fiindcă ai izbutit să-i faci să rîdă. Nu știu, dar poate că în general oamenii sînt nefericiți de vreme ce se amuză.

— Nu mi-ați spus cum se comporta Franz în postură de clovn, i-am amintit.

— Admirabil !... Extraordinar ! Pot afirma că își descoperise adevărata vocație. Aș zice, domnule, că Franz a fost un clovn genial. Și e regretabil, e trist, e dureros că a trebuit să moară mai înainte ca publicul să ia cunoștință de marele său talent. Măcar o singură dată dacă ar fi apucat să joace. Dar n-a avut noroc.

Săptămîna viitoare ne planificasem să terminăm repetiţiile. Dar ştiţi ce s-a întîmplat.

Şi nu mai continuă, considerînd probabil că tot ceea ce se întîmplase după aceea îmi era cunoscut sau eventual nu mă mai interesa.

— Dacă am înţeles bine, repetiţiile aveau loc aici în mare secret. Este adevărat ?

— În secret, da, în secret.

— De ce ?

— N-am vrut să afle colegii. Voiam să fie pentru toţi o surpriză.

— Şi pentru conducerea circului ?

— Şi. Bineînţeles, orice număr nou trebuie aprobat. Săptămîna viitoare însă conducerea urma să asiste la prima noastră repetiţie în arenă.

— Era cel puţin la curent ?

— Nu. Poimîine Franz trebuia să-l anunţe pe director.

— Va să zică, în afară de domnişoara Fenia, nimeni nu a ştiut că Franz urma să devină partenerul dumneavoastră ?

— Nimeni !

— Mda ! am exclamat stupid, fiindcă nu-mi venea în minte ce aş mai dori să aflu de la ea, întrebîndu-mă totodată dacă mă minţise sau nu. Uitîndu-mă la ea, înclinam să cred că nu, deşi în viaţa mea nu văzusem o femeie clovn şi, de asemenea, cu toate eforturile făcute, nu mi-o puteam închipui făcînd saltimbăcării în arenă, secundată de Franz, sau secundîndu-l pe acesta. Dacă înclinam s-o cred, aceasta se datora numai felului ciudat în care mă privea : foarte deschis, totodată candid, parcă într-un fel de nedumerire de fetiţă naivă şi un pic prostuţă. În schimb, brusc renăşteau toate suspiciunile în clipa cînd mi-l aminteam

pe Franz, așa cum îi păstrasem în minte ultima imagine : în arenă, silind fiarele să se supună voinței lui, cu trăsăturile feței încremenite într-o încordare despre care Lăpușneanu spunea că nu este altceva decît frică, și încă una teribilă. Și fiindcă așa îl vedeam, ca și cînd s-ar fi aflat cu adevărat dinaintea ochilor mei, m-am întrebat, cu un fel de ciudă inexplicabilă — din fericire numai în gînd — învins de scepticism :

„Cum naiba să cred că omul acela era un clovn genial ?"

6

DOMNUL LĂPUȘNEANU FĂGĂDUIEȘTE UN HOROSCOP

Colonelul m-a chemat la raport. Era singur în birou. Stătea în dreptul ferestrei și privea afară în stradă. M-a auzit intrînd, dar nu s-a întors. L-am salutat și am rămas lîngă prag. În ciuda anilor — sigur avea cincizeci și șapte, poate chiar cincizeci și opt de ani — își păstrase silueta. Avea un trup frumos, atletic — auzisem că și-l păstra așa datorită gimnasticii pe care o practica din anii adolescenței — și o vigoare care dezmințea vîrsta. Părul grizonant, cu vălurele, era la fel de bogat ca în anii tinereții. Cu spatele la mine, se sălta mereu pe vîrfuri — un obicei vechi la el — și privea în stradă.

— Ia loc, Vladone! mă invită fără să se întoarcă, și m-am grăbit să dau curs invitației.

De fiecare dată cînd intram în acel birou mă simțeam emoționat. Știu eu? Poate că termenul nu este cel mai potrivit. Era emoție, dar era și altceva. Nu știu cum să explic mai bine. Acel „altceva" însemna poate un fel de satisfacție că îl văd, că voi asculta ce spune și

că, pînă la urmă, cîştigul va fi de partea mea. Din promoţia mea, nu cred că era unul care să nu fi dorit să lucreze cu el. Dar dintre toţi numai puţini — printre aceştia mă număram şi eu — avuseseră şansa aceasta. Despre colonelul Radu Mănăilă cei care îl cunoscuseră, dar mai ales cei care lucraseră cu el vorbeau cu entuziasm. Părerea unanimă era că nu exista la contraspionaj un alt ofiţer mai capabil, deşi despre succesele sale nu se vorbea — eu aş zice : despre *cazurile* elucidate de el — fie că nu erau cunoscute, fie — şi aceasta este mai adevărat — despre aşa ceva nu este obiceiul să se discute. Dar prestigiul de care se bucura — dacă vreţi faima lui de cel mai competent vînător de spioni — nu era pusă de nimeni la îndoială, în ciuda faptului că isprăvile care îi creaseră şi consolidaseră faima erau necunoscute, mai ales de nişte boboci ca de-alde mine.

Trimis să lucrez în subordinele lui, la început am nutrit faţă de el numai acea admiraţie pe care o simte un tînăr cînd are norocul să lucreze pe lîngă o personalitate căreia ar vrea să-i semene. Ulterior însă — şi acest „ulterior", în timp, nu înseamnă mai mult de o săptămînă — am început să ţin la el şi, dacă mă străduiam să nu-l dezamăgesc, ci să-i dau prilejul să fie mulţumit de felul cum mă achitam de însărcinările primite, aceasta ascundea dorinţa intimă, mărturisită pentru prima dată acum — aş putea spune, fără teamă de a greşi, că abia acum ea îmi este mie însumi foarte clară — anume că speram să-i cîştig într-o zi afecţiunea.

Colonelul Radu Mănăilă — prietenul său, maiorul Bogdan Tudoraşcu, îi spunea Ducu — îţi impunea din prima clipă cînd dădeai ochii cu el. (Îţi impunea şi, mai mult, te obliga să recunoşti că te afli în faţa unei personalităţi cînd îl auzeai vorbind, cînd îi urmăreai

argumentația, sau cînd sesizai uluitoarea lui intuiție cu care proiecta în bezna cea mai adîncă măcar o rază de lumină — care însemna începutul clarificării — exact într-un moment cînd toate pistele păreau că se înfundă, cînd orizontul părea închis de jur împrejur.) Îmi amintesc că, prima dată cînd l-am văzut, ceea ce m-a impresionat cel mai mult la el n-a fost chipul său, de o mare distincție și noblețe, n-a fost vocea muzicală, profundă, hotărîtă, ci ochii de un brun discret, care oglindeau parcă o iremediabilă tristețe. Omul acesta, care cunoscuse cele mai mari satisfacții în meseria sa, care era apreciat ca cel mai capabil dintre noi toți, care fusese decorat cu nenumărate ordine și medalii, mi-a părut un om nefericit. Dar cum la vîrsta pe care o am, sufletul omenesc este și rămîne o mare enigmă — pentru unii pînă la moarte (sper că nu și pentru mine, fiindcă problemele sufletului mă pasionează) — n-am crezut că așa ceva este posibil și, pe de o parte, închipuindu-mi că mă înșel, iar pe de alta, vrînd să verific în ce măsură impresia era sau nu justă, am încercat să aflu din altă parte, mai exact de la cei care lucrau cu el de mai mult timp. N-am izbutit, și este firesc de vreme ce biografia unui șef, care conduce un serviciu atît de important ca acela pe care îl conducea colonelul, nu este recomandabil să fie cunoscută de cei pe care îi are în subordine.

Vă spuneam că la scurtă vreme după ce am fost repartizat la contraspionaj, admirației de la început i s-a adăugat o afecțiune care a crescut pe măsură ce am izbutit să-l cunosc mai bine. Dar în și mai mare măsură am început să țin la el în ziua cînd am luat cunoștință de anume întîmplări din viața sa și cînd, după aceea, am putut constata că nu mă înșelasem atunci cînd bănuisem că este un om nefericit.

Despre aceste întîmplări, petrecute cu mulți ani în urmă, cînd colonelul era doar un adolescent, am aflat, cu totul întîmplător, într-o zi cînd m-am dus s-o vizitez pe bunica mea din orașul B., orașul copilăriei mele și, spre surprinderea mea de atunci, orașul copilăriei colonelului Radu Mănăilă. Acasă la bunica — mă aflam în concediu, și nu s-a întîmplat concediu fără ca să nu mă reped, măcar pentru cîteva zile, la B. să privesc Dunărea, să mă plimb cu barca și să dau o raită prin grădina publică a orașului — am găsit-o, venită în vizită, pe menajera colonelului, o bătrînă încîntătoare care, datorită farmecului cu care știa să evoce întîmplări din trecutul nu prea îndepărtat al orașului nostru — întru totul necunoscute mie — m-a cucerit de la început.

Bunica și tușa Sabina fuseseră bune prietene — erau cam de aceeași vîrstă —, colege de școală primară și, cît timp ultima locuise în orașul B., aproape nedespărțite, casele părinților lor fiind învecinate. Erau mai bine de două decenii de cînd tușa Sabina plecase din oraș pentru a-l urma pe colonel — pe atunci abia la începutul carierei sale — în calitate de menajeră. De atunci, în fiecare an revenea măcar pentru cîteva zile la B. — ca un făcut toți acei care am văzut lumina zilei în B. și acum sîntem în „diaspora" simțim nevoia de a reveni în orașul nostru natal o dată pe an, măcar pentru douăzeci și patru de ore — și, bineînțeles, de fiecare dată nu uita să-și viziteze prietena din copilărie, pe bunica.

Cînd m-am dus s-o văd pe bunica, tușa Sabina abia picase cu cîteva minute înaintea mea. Și dacă nu ar fi izbutit să mă cucerească, de la început, prin personalitatea sa, prin farmecul său inefabil de bătrînă încîntătoare, cred că aș fi șters-o abia după cîteva minute,

fiindcă pentru un tînăr de douăzeci și cinci de ani sporovăiala a două bătrînele, depănînd amintiri dintr-un trecut complet necunoscut lui, nu poate decît să-l plictisească. Cucerit însă de farmecul ei, am rămas, și nu mi-a părut rău, fiindcă am aflat drama din adolescența șefului meu, dramă care și-a lăsat amprenta tragică pe întreaga sa existență. Am aflat că pe vremea cînd colonelul încă nu împlinise șaptesprezece ani, tatăl său fusese omorît fără ca poliția să descopere pe ucigaș și, mai ales, fără să fie capabilă să întrevadă mobilul crimei. Și atunci el, deși era doar un băiat de șaptesprezece ani, și-a luat pe umeri greaua sarcină de a descoperi pe asasin și a-l pedepsi, sarcină pe care, datorită și unor împrejurări favorabile, a izbutit s-o ducă la bun sfîrșit. Asasinul — fost prieten din tinerețe al tatălui său — aventurier recrutat de spionajul german, sub masca unui pașnic exportator de cereale, făcea spionaj în orașul B. în favoarea Germaniei hitleriste. Recunoscut întîmplător de fostul său prieten, și temîndu-se că acesta l-ar putea denunța, spionul îl omoară. Iată drama, mai exact o parte din dramă. Adolescentul Radu Mănăilă, descoperind pe asasinul tatălui său, descoperă în același timp că, de fapt, acesta este tatăl fetei pe care el o iubește, în ciuda vîrstei, cu o dragoste adevărată, profundă, pîrjolitoare, cu acel fel de dragoste care, pînă la urmă, mortifică sufletul, făcîndu-l incapabil pentru o altă dragoste. Între cele două sentimente — datorie și dragoste — se dă o luptă din care învingător iese primul. Walther, spionul, își primește pedeapsa iar fata lui, Ingrid, pleacă în străinătate. Trec anii. Între timp adolescentul de ieri a devenit temutul vînător de spioni de azi, și iată că destinul face ca cei doi să se reîntîlnească. Avînd de elucidat un caz tenebros de spionaj, colonelul descoperă

că este implicată și Ingrid, iubita lui — aceeași Ingrid din anii adolescenței — la rîndul ei recrutată în Elveția de un serviciu de spionaj, și trimisă în țară cu o misiune specială. Colonelul care, în ciuda anilor, nu încetase s-o iubească, în clipa cînd urmează s-o aresteze, dă posibilitatea acesteia să se sinucidă [1].

Despre toate acestea am aflat de la tușa Sabina — bunica m-a îndemnat să-i spun așa — și nu expediate în cîteva fraze, așa cum am făcut eu mai sus — ci pe îndelete, cu amănunte relevante și cu accente impresionante. (M-am întrebat de ce a povestit toate aceste întîmplări, cunoscute cel puțin în parte de bunica, și concluzia la care am ajuns a fost că tușa Sabina era în așa măsură ancorată în acel trecut tragic, încît nu se putea sustrage lui, la fel cum nici fiul ei adoptiv — colonelul — nu-l putea uita și, neputîndu-l uita, era sortit să nu mai fie niciodată fericit.) Iar după ce le-am aflat, am simțit că omul îmi devenise drag, aș zice și în altfel drag : pentru nefericirea lui iremediabilă.

Ulterior, cînd cele două bătrîne începură să vorbească despre altceva, total neinteresant din punctul meu de vedere, m-am pregătit să le părăsesc. Dar fusese dat ca ziua aceea să fie una cu multe surprize. În clipa cînd îmi dregeam glasul ca să le mint că trebuie să plec deoarece am întîlnire cu un prieten, cineva a sunat. M-am oferit să mă duc să deschid, dar tușa Sabina a refuzat. „E Ingrid !" mi-a spus și eu, auzind numele, mi-am amintit că fata pe care șeful meu o iubise în adolescență — spioana de mai tîrziu — se numise tot Ingrid. De aceea, din cale-afară de curios, m-am întrebat cine putea fi această altă Ingrid. Aveam să aflu cîteva

[1] Drama colonelului Radu Mănăilă autorul a povestit-o în romanele : „Fiul lui Monte Cristo" și „Doamna în mov".

clipe mai tîrziu : era fata colonelului din prima și ultima căsătorie — a doua dramă din viața sa nefericită —, o fată atît de frumoasă, încît, văzînd-o, mi-am pierdut pur și simplu graiul. N-am mai plecat. Am rămas și m-am comportat atît de idiot — asemenea unui adolescent timid — încît două zile mai tîrziu, cînd mă reîntorceam la București, deși știam că în vagonul alăturat se aflau și ele, Ingrid și tușa Sabina, nu m-am dus să le spun bună ziua, pur și simplu fiindcă îmi era rușine să mai dau ochii cu ea.

De atunci au trecut multe luni, n-am mai văzut-o niciodată, dar n-am uitat-o. N-am uitat-o, și nu o singură dată se întîmplă să mă surprind întrebîndu-mă de ce, în ciuda celor douăzeci și cinci de ani ai mei, toate femeile pe care le cunosc, toate pe care nu le cunosc, dar îmi place să mă uit la ele cînd trec pe lîngă mine pe stradă, mi se pare că le privesc după apusul soarelui, cînd frumusețea unei femei nu mai strălucește.

Cînd colonelul se întoarse cu fața la mine, zîmbea. Era un zîmbet care îl întinerea, un zîmbet aproape strengăresc și, descoperindu-l, m-am întrebat ce anume văzuse jos, în stradă, care îl amuzase sau care, prin asociație, îi trezise probabil amintiri nostime.

— Ce mai face Lăpușneanu, Vladone ?

Era singura întrebare pe care nu doream să mi-o pună și, iată, tocmai de ea nu scăpasem.

— Tovarășe colonel, pe Lăpușneanu nu l-am mai văzut de trei zile.

— Așa !... Și de ce, Vladone ?

— Fiindcă Lăpușneanu a știut ceea ce se întîmplase, la circ, presupun chiar înaintea miliției. (I-am demonstrat cum am ajuns la această concluzie.)

— Şi ai dedus că el n-ar fi străin de cele întîmplate ?
— Am întreprins o mică anchetă...
De data asta i-am raportat tot ceea ce aflasem, şi dumneavoastră cunoaşteţi din paginile anterioare. El mă asculta, fără să mă întrerupă, dar şi fără să mă privească. Numai din cînd în cînd mă învăluia, pentru cîteva secunde, într-o privire vag curioasă.
— Bine ! Şi acum, după ce ai terminat mica dumitale anchetă, cum ai numit-o, la ce concluzie ai ajuns ? Are Lăpuşneanu vreun amestec în „accidentul" de la circ ?
— Tovarăşe colonel este prematur să mă pronunţ. Dacă a *ştiut*...
— ...Înseamnă că este amestecat. Da ?
— Nu există nici o dovadă, am căutat să mă eschivez. Cel puţin deocamdată.
— Bine, dovada încă nu există. Dar după părerea dumitale ?
Aveam impresia că nu era mulţumit de mine, dar nu-mi puteam da seama prin ce anume îl nemulţumisem.
— Tovarăşe colonel, coincidenţele, de cele mai multe ori, sînt suspecte. Lăpuşneanu nu avea de unde să ştie că spectacolul fusese suspendat. Atunci cum de i s-a „năzărit" că este... relache ?
— Categoric nu avea de unde să ştie.
Şi nu mai continuă. Mă privea cu bunăvoinţă. Aştepta să continui. Aveam impresia că el deja îşi făcuse un punct de vedere şi voia să verifice dacă şi al meu, în caz cînd aveam unul, coincidea cu al său.
Dar care era punctul meu de vedere ? Oare aveam vreunul ? Spusesem : „Coincidenţele, de cele mai multe ori, sînt suspecte". Dar oare puteam afirma : „Părerea mea este că Lăpuşneanu are, direct sau indirect, un amestec în «accidentul» dresorului" ? Nu ! În nici un

caz. Fiindcă nu era suficient numai să afirm, ci trebuia să și dovedesc.

Colonelul, văzînd că tac, luă el inițiativa de a continua discuția :

— De ce ți se pare, Vladone, chiar atît de imposibil ca Lăpușneanu să fi aflat despre „accident" ?

— Fiindcă ar însemna că a aflat înaintea miliției.

— De ce neapărat înaintea miliției ?

— Fiindcă atunci cînd noi am ajuns la circ, adică eu și Lăpușneanu, căpitanul Ovezea de la judiciar tocmai pleca de acolo. Asta înseamnă că abia terminase ancheta.

— Și ? Asta nu spune mare lucru, Vladone. „Accidentul" s-a întîmplat pe la patru. Te-ai interesat la ce oră a fost sesizată miliția ?

— Nu ! am recunoscut, simțind cum îmi ard obrajii.

— Să-ți spun eu. Pe la patru și douăzeci, cînd directorul, anunțat telefonic, a ajuns la circ. Deci, în cele douăzeci de minute, telefonul, poți să fii sigur, n-a stat neutralizat. Dar chiar și după venirea miliției vestea a continuat să fie difuzată cu sau fără intenție, cu sau fără vreun interes expres.

— Tovarășe colonel, de fiecare dată cînd am discutat cu Lăpușneanu despre circ, niciodată nu mi-a dat să înțeleg că ar avea cunoștințe printre cei ce lucrează acolo. Desigur, asta nu înseamnă că nu există cineva care l-a informat.

— Dar nu înseamnă nici că a fost informat în mod special. Dumneata știi că anumite întîmplări ieșite din comun se difuzează cu o repeziciune uimitoare, chiar dacă nu au apărut în presă. Mai ales întîmplările cu caracter senzațional — și „accidentul" de la circ face parte din această categorie — se răspîndesc uluitor de repede. Nu este deci exclus ca Lăpușneanu să fi aflat

de cele întîmplate la circ în mod întîmplător, și nu fiindcă a fost anunțat în prealabil de către cineva care lucrează acolo, cu care el se află în relații de prietenie sau de altă natură.

— Dar, în acest caz, de ce nu mi-a spus-o, tovarășe colonel ? De ce a încercat să mă convingă că are *presentimente ?*

— Poate ca să te epateze, Vladone.

— Ca să mă epateze ? Dar de ce, tovarășe colonel ? Din pură vanitate ?

Colonelul se uită lung la mine, cu o privire pe care n-am putut-o tîlcui în nici un fel.

— Știi, Vladone, Lăpușneanu are un fel de a gîndi foarte puțin european. Întortocheat, cu concluzii imprevizibile și numai în aparență fără nici o legătură cu premisele. Aș zice că Lăpușneanu gîndește ca oamenii deștepți din Extremul-Orient.

— Atunci înseamnă că e și foarte șiret, am observat.

— După toate probabilitățile, da !

Întrebarea pe care i-am pus-o a țîșnit spontan, fără s-o fi formulat în prealabil mental. Știți, am o fire în general reținută. O fată cu care am fost prieten cîtva timp pretindea că sînt calculat, dar nu-i adevărat. Am doar o fire reținută, însă în meseria mea, spontaneitatea nu e recomandată. Nu numai cea de comportament, dar, mai ales, aceea de... limbaj cînd întreții un dialog. De aceea, am căpătat obiceiul să formulez mai întîi mental ceea ce vreau să spun. De data asta însă, contrar obiceiului, am gîndit întrebarea în același timp cînd am rostit-o :

— În definitiv, cine este acest Lăpușneanu, tovarășe colonel ?

Nu știu dacă întrebarea mea l-a amuzat, dar n-am nici o îndoială că, auzind-o, a zîmbit.

— Știi, Vladone, chiar mă miram că încă n-ai pus o asemenea întrebare. Dumneata știi puține lucruri despre el. Dar nici eu nu mă pot lăuda că știu mai multe.

— Iertați-mă, tovarășe colonel, dar dacă ne ocupăm de el înseamnă că totuși ceva știm, am obiectat și mi se pare că puțin m-am cam înroșit.

— *Ceva* știm, da ! Ceva care ar putea *deveni* important, dar care, în prezent, nu este. Totuși, ceea ce știm nu este despre el, ci *în legătură cu el.* Și trebuie să fii și dumneata de acord că nu-i același lucru.

— Evident că nu , am recunoscut.

— Și acum probabil ești curios să afli măcar atît : ce știm în legătură cu el ?

— Presupun că îmi va fi de folos în îndeplinirea misiunii pe care mi-ați încredințat-o, i-am răspuns diplomatic.

— Nu sînt convins — s-ar putea chiar să te și încurce — dar am să-ți spun : Cînd dumneata încă nu lucrai aici la noi, ne-a dat destul de mult de lucru, și încă în două rînduri, un spion de talie internațională, pe nume Balthazar [1]. Spun în două rînduri, fiindcă, după ce a fost judecat și condamnat, a izbutit să evadeze. L-am înhățat și a doua oară. Dar acest superspion — fără îndoială un superspion — este un original. Sau, dacă vrei, în așa măsură are o părere excelentă despre sine, încît nu s-a temut să ne pună în gardă, imediat după arestarea sa, că își va lua revanșa. Și-a ținut promisiunea, fiindcă, ți-am mai spus-o, a evadat. Cînd l-am înhățat a doua oară, de asemenea ne-a avertizat că va evada. În prezent se află la închisoare și am luat

[1] De Balthazar, autorul s-a ocupat în două din romanele sale : *Balthazar sosește luni* și *Doamna cu voaletă din Balt Orient Expres,* ambele apărute în Editura Militară.

toate măsurile ca să nu-i mai oferim prilejul să se revanşeze. Totuşi, întrucît e vorba de Balthazar, de acest extraordinar superspion, nu am de loc siguranţa că nu ne va mai oferi surprize. Or, dacă reuşeşte pentru a doua oară să evadeze, mi-e teamă că de data asta va izbuti să şi fugă peste graniţă.

Am profitat de ocazia că şeful îşi aprinse o ţigară ca să întreb :

— Şi ce legătură există între acest Balthazar şi Lăpuşneanu ?

— În aparenţă nici una. Am spus *în aparenţă,* dar s-ar putea ca şi *în realitate* să nu existe vreuna. Aceasta însă este numai o presupunere. Or noi nu putem acţiona doar pe baza unor presupuneri, ci pe certitudini care, din păcate, în prezent ne lipsesc. Cum îţi spuneam, în aparenţă nu există nici o legătură între superspionul Balthazar şi Lăpuşneanu, de vreme ce acesta din urmă stă deoparte, cuminte, fără să se compromită în vreun fel. Dar, desigur, te întrebi : Bine, dar atunci cum am ajuns să-l suspicionăm ? Au trecut exact treizeci de zile de cînd Lăpuşneanu a obţinut aprobarea să viziteze la închisoare pe un anume deţinut de drept comun. Deţinutul se numeşte Dionisie Ţîru şi are de ispăşit o condamnare de patru ani pentru diverse escrocherii. Acest Dionisie Ţîru, poreclit şi „Nepotul", este un escroc de primă clasă. Dotat cu un fizic mai mult decît agreabil, care inspiră încredere, cu un limbaj ales şi cu un mare tupeu, îşi avea sfera de activitate numai în mediul rural. Victimele sale ? Cu predilecţie inginerii agronomi şi zootehnişti cărora le făgăduia, în schimbul unor sume importante de bani, transferul la gospodării sau ferme de stat mai bogate sau mai aproape de oraş. A escrocat multă lume, dar, pînă la urmă, l-au prins. A fost jude-

cat, condamnat și acum își ispășește pedeapsa în aceeași închisoare în care se află și Balthazar.

— ...Și s-au împrietenit ? am vrut să anticipez.

— Balthazar e prea deștept ca să-și închipuie că dacă ar încerca să se împrietenească cu un alt deținut, acest fapt ar putea trece neobservat, că n-ar trezi suspiciuni. De aceea s-a ferit să facă o asemenea prostie. S-au împrietenit ei, da, mai exact, au stabilit ei o anumită legătură, dar cînd și în ce împrejurare nu se cunoaște. Cert este că la un moment dat, conducerea închisorii a fost informată că Balthazar și Dionisie Țîru sînt înțeleși, dar fără să se poată afla în legătură cu ce anume treabă. Te rog să reții : la un moment dat s-a format convingerea că cei doi erau înțeleși, deși amîndoi continuau să se comporte ca și cînd s-ar fi ignorat reciproc. De altfel, cred că știi că, practic, aproape nu există nici un fel de relații între un deținut politic și unul de drept comun.

— În general, deținuților de drept comun cei politici le impun, am spus mai mult ca să aflu în ce măsură informația pe care o dețineam era sau nu adevărată.

— Să știi că nu în toate cazurile. Cu Balthazar însă lucrurile se petrec altfel. Nu numai deținuților, ci și gardienilor Balthazar le impune. În ciuda recomandărilor făcute, Balthazar se bucură de bunăvoința gardienilor care îl *favorizează* fără a călca cu o iotă regulamentul.

— Li s-a atras atenția, tovarășe colonel ? am întrebat din cale-afară de uimit.

— În nenumărate rînduri, dar fără efect practic.

— Fără ? De necrezut !

— Da, fără ! Și pot să te încredințez că dacă ar fi concediați toți paznicii și în locul lor angajați alții, și aceștia s-ar comporta la fel față de Balthazar.

— Cum se explică aceasta ? am întrebat din ce în ce mai uimit.

— Balthazar — așa cel puțin reiese din biografia lui de-a dreptul senzațională — s-a născut în India și a fost în primii ani ai pubertății discipolul unui brahman rătăcitor care probabil l-a învățat unele practici de fachirism și magie. În orice caz este aproape sigur că are o putere de sugestie extraordinară.

— Credeți că atitudinea binevoitoare a gardienilor se datorește acestei însușiri, pe care dumneavoastră ați caracterizat-o drept extraordinară ? am întrebat nu fără un oarecare scepticism.

— Fără îndoială, Vladone, fără îndoială. De aceea ți-am spus mai adineauri că în privința aceasta nu-i nimic de făcut.

— În cazul acesta, tovarășe colonel, situația e destul de delicată.

— Mda ! Nu-i de loc ușoară. Într-un fel, Balthazar mai ales în ultimele patru săptămîni îmi dă coșmare.

— De ce mai ales în ultimele patru săptămîni ? Din cauza lui Lăpușneanu ?

— Da ! Ți-am spus că în urmă cu patru săptămîni i-a făcut o vizită lui Țîru.

— Se cunoșteau mai dinainte ?

— Nu !

— Și ce-au discutat ? Lăpușneanu cum și-a justificat vizita ? am întrebat din ce în ce mai curios.

— Am aici un raport în care este reprodus, cuvînt cu cuvînt, tot ceea ce au discutat. Poftim, citește și dumneata.

Am luat raportul și l-am citit în întregime. Reproduc însă mai jos numai dialogul dintre ei :

L. : Bună ziua !

Ţ. : Salut ! Cine sînteţi ? Am impresia că n-am avut onoarea...

L. : Exact ! Ne vedem astăzi pentru prima dată. Despre dumneata am aflat însă de la cineva căruia i-ai golit buzunarul de zece mii de lei.

Ţ. : Ce să fac ? Nu sînt de vină.

L. : Dar cine ?

Ţ. : Cei care mi-au dat bani.

L. : Cu alte cuvinte cei escrocaţi.

Ţ. : Păi da. Şi să vă explic. Dacă dumneavoastră m-aţi sugestiona să vîr mîna în buzunarul cuiva ca să-i iau portofelul eu aş fi de vină ? Nu. Aşa şi cu năravul meu. Dacă n-ar exista proşti pe lume, eu nu m-aş găsi aici, în concediu forţat, pe termen de patru ani. Prostia unora este sugestia faţă de care devin neputincios. Asta-i, domnule !

L. : Aşa zic şi eu.

Ţ. : Cum ?

L. : Ce-ai auzit. Mie îmi plac şmecherii. De aceea, cînd amicul meu mi-a povestit cum l-ai sărăcit de zece mii de lei, am rîs cu lacrimi. Am fost curios să te cunosc. Eşti aşa cum mi te-am închipuit.

Ţ. : Cum adică, v-aţi închipuit că sînt ?

L. : Ai o figură de intelectual cinstit, în stare să-l determini pe un naiv să-ţi încredinţeze portofelul spre păstrare. Îmi pare bine că te-am cunoscut şi îţi făgăduiesc să te ajut.

Ţ. : În ce fel, domnule ?

L. : Am să fac o cerere de graţiere la Consiliul de Stat. Ai grijă şi poartă-te cum trebuie, ca să nu-mi creezi greutăţi.

— Ţ. : Mulţumesc ! Cum vă numiţi, domnule ?

L. : N-are importanţă ! Închipuie-ţi că mă cheamă R o c c o.

Colonelul întinse mîna să capete înapoi raportul, dar eu, impresionat de cele ce citisem, n-am observat decît mult mai tîrziu.

— Tovarăşe colonel, e clar !

— Ce anume e clar, Vladone ?

— Dialogul acesta are o cheie.

— Nu este chiar greu de presupus, Vladone. Vreau să văd ce anume înţeles îi dai dumneata. Mai exact, ce interpretare.

Era în obiceiul colonelului să ne pună pe noi, cei tineri, în situaţia de a ne simţi ca şi cînd ne-am găsi la un examen. Unii nu prea erau încîntaţi de metodă, dar mie nu-mi displăcea, deşi nu este de loc o treabă uşoară să fii mereu în stare să faci faţă unui examen, ca să zic aşa, pe nepusă masă. Înţelegeam că, procedînd astfel, colonelul încerca să ne obişnuiască a gîndi prompt, mai exact, să ne obişnuiască să întrevedem toate explicaţiile posibile într-o situaţie cînd totul pare fără soluţie sau cînd — şi acesta era cazul în speţă — din cauza explicaţiilor prea multe, puteai foarte uşor s-o iei alăturea cu drumul.

De data asta însă nu prea aveam emoţii, examenul mi se părea destul de uşor.

— Prima parte a dialogului dintre ei nu este importantă. O introducere oarecare, una din multele posibile. Lăpuşneanu putea improviza pe această temă la infinit, singura lui preocupare fiind ca, la un moment dat, să-i spună lui Ţîru că va face cerere de graţiere la Consiliul de Stat.

— Şi crezi că va face ?

Am devenit atent. Colonelul îmi pusese întrebarea nu în mod întîmplător. Era, cum se spune cînd e vorba de examen, o întrebare „încuietoare".

— Va face, tovarăşe colonel. Dacă Lăpuşneanu nu e prost — şi sigur nu este — va face o asemenea cerere. O va face din prudenţă. El ştie că vizita de la vorbitor a fost consemnată şi că, poate, cineva va avea curiozitatea să verifice dacă se va ţine de promisiune. Asta chiar în cazul cînd Lăpuşneanu este convins că noi nu-l bănuim. Şi, repet, o va face din prudenţă, fiindcă, în măsura în care am izbutit să-l cunosc, nu numai că nu-i prost, dar este şi foarte prudent. Va face cerere de graţiere, deşi ştie că nu are nici o şansă ca să fie admisă. Ţîru este recidivist, la a treia condamnare. Atunci de ce Lăpuşneanu i-a mai făgăduit lui Ţîru să-l scoată din închisoare ? Este Lăpuşneanu în aşa măsură străin de legislaţia în vigoare, încît şi-a închipuit că o cerere de graţiere în favoarea lui Ţîru ar putea avea sorţi de izbîndă ? Să zicem că da. Dar Ţîru ? Ţîru care-i uns cu toate alifiile, el măcar ar fi trebuit să ştie că nu are motiv să se bucure. Şi cu toate acestea, l-a crezut, s-a bucurat şi, pe deasupra, i-a şi mulţumit. După părerea mea, ar însemna să dăm dovadă de adevărată naivitate dacă am crede aşa ceva. Se spune că infractorii de drept comun cunosc pe dinafară Codul Penal, tot atît de bine ca judecătorii.

— Şi ceea ce se spune este adevărat, ţinu să mă asigure colonelul.

— Eu, tovarăşe colonel, văd problema astfel : atît Lăpuşneanu cît şi Ţîru ştiu foarte bine că o cerere de graţiere nu are nici o şansă, şi că va fi respinsă. Dacă însă Lăpuşneanu i-a vorbit de ea, a făcut-o nu pentru a-i da escrocului vreo speranţă, ci ca acesta să înţeleagă cu totul altceva. Întrebarea este : ce anume să înţeleagă ? Nu ştiu şi nici nu mă încumet să dau un răspuns. Presupun însă că Lăpuşneanu a transmis lui Balthazar, prin Ţîru, o anume informaţie. Cum n-o putea

face *clar* știind că există niște urechi indiscrete care ascultă dialogul lor, a folosit acest fel de exprimare convențională ca să-l pună de pildă în gardă pe Balthazar că se pregătește evadarea lui. Un cuvînt de asemenea convențional mi se pare a fi și numele de Rocco. Sare în ochi că Lăpușneanu, întrebat de nume, nu a găsit un altul, mai românesc.

— Și ce semnificație crezi că ar putea să aibă numele ?

— Știu eu ? Poate că are semnificația unei parole, fără de care Balthazar nu ar da crezare exprimării convenționale : *cerere de grațiere.* Și am încheiat : Eu așa văd problema, tovarășe colonel.

— Și n-o vezi greșit, Vladone. Categoric, Lăpușneanu s-a dus să-l vadă pe Țîru cu scopul de a transmite prin el lui Balthazar un anume mesaj. Și nu-i exclus ca el să semnifice tocmai ceea ce ai presupus dumneata. Da, nu este exclus, deși s-ar putea să aibă și o altă semnificație. Este o ipoteză care echivalează cu un punct cîștigat, Vladone. Numai că acest punct cîștigat naște o mulțime de întrebări. Întrevezi vreuna ?

Din nou examen ? De fapt, examenul continua. La prima întrebare din biletel răspunsesem bine, sau cel puțin corect. Cea de-a doua la care trebuia să răspund acum nu mi se părea chiar atît de ușoară.

— În primul rînd, trebuie să ne întrebăm ce rol joacă Lăpușneanu în toată povestea asta. Unul de simplu mesager ? Sau mesajul adresat lui Balthazar pornește de la el personal ? În primul caz că rolul lui este unul minor, în al doilea — în cazul cînd prin „cerere de grațiere" trebuie să înțelegem posibila tentativă de evadare a lui Balthazar — că Lăpușneanu este vioara întîia.

— Şi alte întrebări nu-ţi mai sugerează ?

— Ba da ! i-am replicat fiindcă, într-adevăr, nu era singura. De pildă, oare Balthazar l-a folosit pe Ţîru numai ca prin el să-i parvină mesajul lui Lăpuşneanu, sau în planul evadării escrocul urmează să joace şi el un anume rol ? Pe de altă parte, chiar dacă presupunem că Lăpuşneanu este cel care pregăteşte evadarea, e de la sine înţeles că acesta nu va lucra de unul singur. Deci trebuie să ne întrebăm : cine sînt complicii săi, mai exact, instrumentele prin care va acţiona ? Mă rog, dacă mă gîndesc bine-bine, îmi vin în minte încă şi alte întrebări...

— Mda ! mă întrerupse colonelul. Întrebări cu duiumul. Dumneata, Vladone, ai analizat cu destulă competenţă faptele. Într-un mod chiar remarcabil, dacă ţin seama de faptul că eşti încă aproape un boboc printre noi, iar despre Balthazar, pînă acum cîteva minute, habar n-ai avut. Şi probabil de aceea ai dat o importanţă minoră celui de-al doilea cuvînt-cheie din *spiciul* lui Lăpuşneanu.

— Vă referiţi la numele Rocco ?

— Exact. Dumneata ai afirmat că Rocco ar putea fi un fel de parolă, un cuvînt de recunoaştere. S-ar putea să aibă şi alte semnificaţii. De pildă, s-ar putea ca Rocco să fie un individ în carne şi oase, căruia, în planul evadării, îi este hărăzit un rol important.

— Credeţi ?! am exclamat oarecum sceptic, fiindcă nu cunoşteam mai nimic despre faimosul Balthazar.

— Trebuie să ştii că Balthazar a recrutat din toată lumea diverşi indivizi care să-i semene mai mult sau mai puţin, şi care, datorită unui plus de machiaj, la nevoie să acţioneze în locul lui sau să-i servească drept alibi. Ţi-am spus că Balthazar ne-a dat de furcă în două rînduri. Ei bine, în amîndouă cazurile s-a folosit

de dubluri. Prima dată, în timp ce noi, fără să știm, urmăream dublura sa care, ca să ne inducă în eroare, se distra în ficcare seară prin baruri, adevăratul Balthazar acționa nestînjenit în cu totul altă parte. Pînă la urmă, am înțeles jocul lor și am putut elucida cazul, unul dintre cele mai complicate din cariera mea. Balthazar cel adevărat a fost arestat, iar alter-ego-ul lui împușcat de un grănicer la frontieră [1]. A doua oară cînd Balthazar a folosit o dublură a fost ca să evadeze. Izbutind să fie internat la spital în vederea unor analize, dublura i-a luat locul, iar el, Balthazar, a fugit. În prezent, și această a doua dublură se află, ca și Balthazar, în închisoare, bineînțeles nu în aceeași [2].

— În două rînduri s-a folosit de același truc ! m-am mirat.

— Exact, în două rînduri. Deși mi se pare puțin probabil că va încerca și a treia oară, totuși numele de Rocco mă îndeamnă la mare prudență.

— Ce presupuneți ? l-am întrebat.

— Presupun că acest Rocco există, că se află deja în țară, sau că este pe punctul să sosească.

— Considerați că neapărat este vorba de un agent dinafară ?

— Foarte probabil, Vladone. Balthazar a lucrat pentru trustul internațional de spionaj „Nebel". Despre acest trust vi s-a vorbit și la școală, nu-i așa ?

— Da, tovarășe colonel.

— Se pare că trustul are agenți în mai toată lumea și că dispune de un corp special de elită din care fac parte cei mai mari spioni existenți la ora actuală pe

[1] Vezi romanul *Balthazar sosește luni*, Ed. Militară (n.a.).
[2] Vezi romanul *Doamna cu voaletă din Balt Orient Expres*, Ed. Militară (n.a.).

continent. După știința noastră, Balthazar este unul dintre cei mai mari, dacă nu cel mai mare. Faptul că el se află acum la răcoare aici la noi desigur constituie pentru trust o pierdere, aș zice ireparabilă. De aceea ei au încercat, și vor mai încerca, să-l recupereze facilitîndu-i evadarea.

— Așa cum puneți problema pare, într-adevăr, foarte probabil.

— Deci, dacă ținem seama de faptul că pentru ei Balthazar reprezintă agentul cel mai prețios, nu mi se pare imposibil ca trustul să fi trimis un agent special, care să organizeze evadarea lui.

— Adică pe Rocco.

— Da, pe Rocco. Dar dacă acest Rocco se află de pe acum în țară sau urmează să sosească asta nu mai știu. Va trebui însă să aflăm. Dacă a venit sau dacă urmează să vină, și într-un caz, și în celălalt, Lăpușneanu va lua legătura cu el. Lăpușneanu ăsta însă este un om, într-un fel, straniu.

— Straniu ?

Dacă mi s-ar fi cerut să-l caracterizez, sigur nu mi-ar fi dat prin minte să spun despre el că este un om straniu. Un om închis — da ! Un om șiret — da ! Un om violent — în ciuda calmului pe care îl afișa — da ! Și așa mai departe. Un om straniu însă ? De aceea pusesem întrebarea — oarecum spontană — de aceea așteptam să-mi explice în ce fel trebuia să înțeleg *straniul* la Lăpușneanu.

— Da, straniu ! Dacă vrei, ciudat. Un om despre care cei care l-au cunoscut și care au lucrat cot la cot cu el nu-ți pot spune nimic este un om ciudat. Ciudat este un om și atunci cînd trăiește singur, ani de zile, fără prieteni și, mai ales, fără ca în viața lui să fi intervenit o femeie. (Sau, dacă femeia aceea a existat, eventual

dacă există, și totuși nimeni, absolut nimeni nu are cunoștință despre așa ceva.) Ciudat este un om care nu se duce niciodată la vreun spectacol de teatru, de operă, de estradă — nici măcar la cinematograf — dar în schimb se prăpădește după cele de circ. În fine, ciudat este un om care, deși trăiește o existență absolut singulară — nici tu prieteni, nici tu cunoștințe, nevizitînd pe nimeni și nimeni nedeschizîndu-i ușa — deși, un om care, în mod obiectiv, neavînd prieteni, n-ar trebui să aibă nici dușmani, este totuși atacat pe stradă, lovit în cap, și în primejdie de a-și pierde viața, dacă întîmplarea nu făcea să-i vii dumneata în ajutor.

— Dacă îmi permiteți, tovarășe colonel.

— Poftim, Vladone !

— Exemplul acesta din urmă nu mi se pare convingător. După toate probabilitățile, Lăpușneanu a fost atacat de un borfaș cu intenția de a-l prăda. L-a văzut bătrîn...

— Sînt de altă părere, Vladone. Și sînt pentru următoarele motive : În primul rînd, borfași care să atace oameni pe stradă ca să-i prade nu prea există acum la noi. (De altfel, o asemenea faptă se numește mai curînd tîlhărie.) Dar, presupunînd că sămînța lor n-a dispărut cu totul — și fără îndoială că n-a dispărut — strada aceea este prea centrală pentru ca un borfaș — după mine un tîlhar — să se încumete s-o aleagă drept cîmp de operație. În al doilea rînd, agresorul, dacă a urmărit un jaf fără prea multe complicații, ar fi trebuit să-și aleagă o altă victimă și nu pe Lăpușneanu care, într-adevăr, este bătrîn, dar ce fel de bătrîn ? Vînjos, și încă în putere. Nu, Vladone, cine l-a atacat pe Lăpușneanu n-a făcut-o ca să-l jefuiască.

Un punct de vedere, exprimat atît de categoric, nu se putea să nu mă convingă. De altfel, era clar că șeful

meu știa despre Lăpușneanu mult mai mult decît ținuse să mă informeze și, mai ales, mult mai mult decît izbutisem eu să aflu în cele două săptămîni de cînd devenisem „prietenul" lui.

— Va să zică, după părerea dumneavoastră, tovarășe colonel, agresorul l-a atacat în mod deliberat, cu alte cuvinte, un atac premeditat și cu adresă. Dar în ce scop ?

— De unde vrei să știu ? întreabă colonelul cu tonul cel mai firesc. În orice caz nu cu intenția de a-l lichida

— Nu ?

— Nu ! Dacă ar fi avut această intenție, ar fi folosit o armă. Un cuțit, un revolver. Or, din cele ce mi-ai povestit, reiese că agresorul l-a atacat lovindu-l în creștetul capului, probabil cu un săculeț plin cu nisip.

Explicația colonelului mă deruta. Eram gata să accept că atacul fusese cu adresă. Cu alte cuvinte, eram gata să accept că agresiunea fusese premeditată. Mi se părea că cel care îl atacase urmărise, de fapt, să-l lichideze, și că numai prezența mea, în imediata apropiere, îl salvase pe Lăpușneanu de moarte. Dar dacă agresorul nu intenționase lichidarea lui atunci ce urmărise ? Pur și simplu doar să-l ciomăgească ? În nici un caz de vreme ce s-a folosit de un săculeț cu nisip.

— Tovarășe colonel, vă mărturisesc sincer, nu izbutesc să înțeleg ce a urmărit agresorul. Eu am fost convins că a voit să-l omoare. Dumneavoastră însă spuneți — și pe bună dreptate — că dacă aceasta i-ar fi fost intenția, s-ar fi folosit de o armă. Bine, dar atunci...

— Ce a urmărit ? Nu știu ! Nimic însă nu mă oprește să presupun că Lăpușneanu avea asupra sa un obiect, o hîrtie, altceva, în posesia căruia agresorul voia să intre. Asta ar putea fi o explicație, și nu singura.

— Evident, nu singura, a trebuit să fiu de acord.

— Dar să revin la ceea ce-ţi spuneam mai înainte de a mă întrerupe. Că Lăpuşneanu realmente este un om ciudat. Gîndeşte-te numai la faptul că este un om bogat. Ai putut-o constata chiar dumneata.

— Într-adevăr, numai ceea ce mi-a arătat reprezintă bani, nu glumă.

— Ei, bine, dacă nu este un om atît de paşnic pe cît pare, dacă, într-adevăr, pune la cale sau numai are un rol mai mult sau mai puţin însemnat în evadarea plănuită a lui Balthazar, fără să vrei te întrebi : Pentru ce o face ? În nouăzeci şi nouă de cazuri dintr-o sută cei care acceptă să devină agenţi o fac scontînd pe avantaje materiale. Lăpuşneanu însă nu are nevoie de bani. Poate avea oricînd, chiar mai mult decît îi trebuie. Şi în cazul acesta, iarăşi nu pot să nu mă întreb : Nu este ciudat un om care, avînd o situaţie materială bună, şi bătrîn fiind, acceptă să facă spionaj, în ultimă instanţă, să-şi vîndă ţara ? Ce părere ai, Vladone ? Lăpuşneanu este sau nu un om ciudat ?

— Aşa cum puneţi problema, da.

— De ce crezi că ţi-am vorbit de ciudăţenia caracterului lui Lăpuşneanu ? Fiindcă un om ciudat are reacţii ciudate, are un fel ciudat de a vedea lucrurile, de a raţiona. Vezi dumneata, în meseria asta pe care mi-am ales-o, de foarte multe ori am putut să elucidez un caz numai după ce am izbutit ca, înţelegînd mecanismul de gîndire al adversarului meu, să prevăd felul în care va acţiona şi, ştiind aceasta mai dinainte, să contraatac în consecinţă. În ceea ce priveşte însă pe Lăpuşneanu, mecanismul lui de gîndire îmi este oarecum străin. Şi iată că am ajuns la misiunea dumitale. Ea rămîne, pe mai departe, aceeaşi. Să-l *cultivi* pe Lăpuşneanu. Numai

că de azi înainte sper că scopul îţi va fi mult mai limpede decît pînă acum. Trebuie să-l cultivi, fiindcă este foarte important să înţelegem cît mai exact mecanismul său de gîndire. Clar, nu ?

— Da, tovarăşe colonel.

— Încă o dată, Vladone, acesta este *obiectivul principal* al misiunii dumitale.

A doua zi m-am dus să-l vizitez pe Lăpuşneanu. La o măsuţă, pe care o trăsese în faţa ferestrei, examina cu o lupă un briliant de circa patru carate. Mă invită să iau loc, pe urmă continuă să cerceteze nestemata cu un aer grav, aproape sever.

— Vrei s-o vinzi ? am întrebat, încercînd să înjghebez o conversaţie care întîrzia.

— Da de unde ! Îmi place să privesc un diamant. Pur şi simplu să-l privesc. E atîta limpezime într-o piatră !... Dacă ar fi şi sufletele oamenilor la fel, Vladone ! Dacă ar fi...

Nu-mi vorbise niciodată cu un asemenea ton. Parcă a mustrare. Parcă şi cuvintele aveau o semnificaţie ascunsă, care îmi scăpa.

— Poate că n-ar fi chiar atît de bine ! am tatonat terenul.

— Şi, mă rog, de ce n-ar fi bine ?

— Ştiu eu ? Mă întreb dacă oamenii ar mai avea atunci haz. Ar fi cu toţii la fel. Nici buni, nici răi, ci numai oameni cu sufletul limpede, la fel cu piatra pe care o contempli acum, am spus-o într-o doară, şi în glumă, în speranţa că, explicîndu-se, îmi va deveni clar de ce aveam sentimentul că mă mustrase şi că, de fapt, cuvintele ascundeau o anume semnificaţie pe care n-o puteam înţelege.

— Spuneai că oamenii n-ar avea haz ?
— Cred că n-ar avea. Nu eşti de aceeaşi părere ?
— Oamenii nu ar mai avea haz !

Şi deodată începu să rîdă. Nu-l mai auzisem niciodată rîzînd. Avea un rîs sănătos, molipsitor, dar nu şi pentru mine molipsitor. Am rămas pur şi simplu cu gura căscată privindu-l, ascultînd cum rîde. Era un rîs care nu i se potrivea de fel. Mi se părea imposibil ca un om cu o figură atît de tragică să rîdă astfel. Pe de altă parte, rîsul nu i se potrivea, fiindcă astfel nu rîde un om bătrîn. Rîsul lui era al unui om tînăr şi neevoluat. Un rîs gregar, gîlgîitor, din cînd în cînd cu sincope neaşteptate şi bruşte, care te făcea să crezi că, din cauza poftei cu care hohotea, dintr-o dată i se putea face rău, că era pe punctul să-şi piardă răsuflarea şi să leşine. Pe urmă, după ce rîse pînă obosi, redeveni serios, aruncă lupa pe măsuţă şi cu gesturi de avar care trădau şi un fel de duioşie timidă, lăsă să cadă într-o punguliţă din piele de căprioară bobiţa de lacrimă minerală : briliantul.

— Oamenii n-ar mai avea haz, dar în schimb ar fi foarte bine pentru guvernanţii de state. Fiindcă nimic nu ar fi mai uşor decît să conduci nişte oameni care nu sînt nici buni, nici răi, şi din cauza aceasta plictisitori pînă la exagerare. De altfel, cred că nu ar mai exista guvernanţi. În orice caz, sigur că religiile ar dispărea, şi este tot atît de sigur că nu ar mai apărea nici reformatori sociali, fiindcă nu ar mai fi nevoie de ei, de vreme ce toţi oamenii s-ar naşte la fel de puri ca diamantele mele. Vladone, ai rostit un adevăr, un mare adevăr, deşi, sînt convins, ai spus-o doar în glumă : că omenirea n-ar mai avea nici un haz dacă ar deveni pură ca aceste pietre !

— Într-adevăr, am spus-o în glumă.

— Marile adevăruri, Vladone, ca și marile invenții sînt rezultatul unor fericite întîmplări. Dumneata ai rostit un mare adevăr din pură întîmplare, bineînțeles doar în cazul cînd altcineva nu l-a descoperit înaintea dumitale. Dar dacă stau să mă gîndesc bine-bine, cred, Vladone, că nu poți revendica paternitatea acestei idei. Ea este veche, foarte veche, și aparține lui Dumnezeu, în cazul cînd el există.

Eram din ce în ce mai surprins. Categoric, niciodată nu-mi vorbise astfel. Ce se întîmpla cu el ? Divaga sau simula, fiindcă urmărea un anumit scop ? Mi-am adus aminte de cuvintele colonelului. „Străduiește-te să înțelegi mecanismul de gîndire al lui Lăpușneanu. Este foarte important. Constituie obiectivul principal al misiunii dumitale, Vladone". Trebuia să fiu atent. Dacă urmărea ceva, să vedem *în ce fel* își va atinge scopul. De la diamante iată-l ajuns la Dumnezeu.

— Cînd Dumnezeu a creat primii oameni — l-am auzit perorînd — i-a făcut puri ca diamantele. Dar și-a dat seama că a greșit-o și că, în foarte scurtă vreme, se va plictisi de moarte contemplîndu-și opera atît de neinteresantă. Chestia cu șarpele și cu mărul sînt minciuni gogonate, Vladone. Adevărul e altul : Dumnezeu, dîndu-și seama că a cam greșit-o, a apelat la diavol să-l scoată el din încurcătură. Dar nu pe față, ca să nu se facă de rușine că el, Dumnezeu fiind, se întîmplă s-o mai și greșească. „Măi diavole, — i-a spus — uite, eu am cam obosit de cît am trudit ca să plămădesc din țărînă aceste făpturi ale mele. Aș vrea să mă întind puțin, colea sub mărul acela, ca să trag un pui de somn. Tu bagă de seamă ! Nu care cumva să te atingi de ele cît timp voi dormi că pe urmă are să fie vai și amar de tine". Așa i-a spus și s-a culcat, prefăcîndu-se că doarme. Diavolul atîta a așteptat. Cînd a crezut că pe

Dumnezeu l-a furat somnul, repede a luat în mîinile sale cele două suflete și cînd a văzut cît de limpezi și de perfecte erau mai-mai să crape de invidie. Și atunci, de ciudă, a scuipat puțin în sufletul lui Adam, a scuipat ceva mai mult în sufletul Evei. Și uite așa a apărut răul în lume : cu complicitatea tacită a lui Dumnezeu care numai în felul acesta și-a salvat opera de ridicol. Opera și făpturile. Făcu o pauză, pe urmă mă întrebă cu alt ton și parcă fără nici o legătură cu cele ce discutase mai înainte : Ascultă, Vladone, ce părere ai despre psihanaliză ?

— Despre ce ? am întrebat, în așa măsură întrebarea lui mă luase pe nepregătite.

— Despre psihanaliză. Deși ești un om al cifrelor, presupun să ești la curent cu psihanaliza lui Freud.

— *La curent* nu sînt. Sînt numai într-o oarecare măsură informat, i-am răspuns, exagerînd puțin, din prudență, întrucît nu izbuteam să intuiesc scopul pe care îl urmărea.

— Freud vorbește despre sublimare. Ai cunoștință ?

— Da !

— Ei bine, după părerea mea omenirea — în ceea ce privește valorile morale — este victima unei fundamentale erori care s-a petrecut, — Dumnezeu știe cînd ! — probabil cînd ea a intrat în istorie. Eroarea s-a datorat unui proces de sublimare și constă în faptul că binele a ajuns să fie considerat ca deziderat suprem, adică puritatea cristalului, Vladone, cînd, în realitate, factorul de progres și de civilizație a fost, este și va continua să fie răul, scuipatul diavolului. Acest proces de sublimare care s-a petrecut în vremurile primare s-a sustras înțelegerii raționale și astfel s-a ajuns ca omenirea, în loc să adore pe diavol care a salvat pe Dumnezeu de ridicol, îl adoră pe Dumnezeu care n-a fost în stare

să creeze decît niște făpturi aș zice unicelulare din punct de vedere moral și care, fără corecția binefăcătoare a diavolului, ar fi rămas niștea creaturi neinteresante, plictisitoare, mereu aceleași și, în ultimă instanță, ridicole.

— Cu alte cuvinte, trăiască răul ! am glumit. La lada cu gunoi toate religiile, toate concepțiile morale, toate tratatele de etică. Bisericile să fie dărîmate și, în locul lor, să se construiască temple în care să fie adorat Lucifer. Sau, decît să fie dărîmate, mai bine să se tragă cu pensula peste chipurile sfinților și martirilor, și alți zugravi să picteze pe reprezentanții cei mai autentici pe pămînt ai lui Belzebut, adică pe marii criminali, pe marii gangsteri, pe marii escroci și așa mai departe. De acord, domnule Lăpușneanu ?

— Nu rîde, Vladone, nu rîde. Să știi însă că reprezentanții cei mai de frunte ai *răului* ar merita măcar o statuie.

— De ce nu faci dumneata începutul ?

Lăpușneanu lăsă să-i alunece din nou privirile peste chipul meu, ceea ce însemna la el a mă cerceta cu atenție, și îmi spuse cu vocea lui cea mai autentică, vreau să spun cu vocea aceea care impresiona, fiindcă era într-o perfectă concordanță cu gravitatea tragică a chipului :

— Îmi dau seama, Vladone, că dumneata, la vîrsta pe care o ai, nu poți înțelege că adevărul nu este totdeauna pe placul nostru, ci, dimpotrivă, de cele mai multe ori în totală contradicție cu idealurile noastre. Mai tîrziu, o dată cu vîrsta, încet-încet vei înțelege multe lucruri care acum ți se par absurde sau care eventual te indignează. De pildă, sînt aproape convins că ești indignat de felul cum gîndesc *binele* și *răul*. Și ca indignarea dumitale să ajungă pînă la limitele ex-

treme, vreau să-ți fac o confesiune. Ți-am vorbit o dată că sînt preocupat să găsesc pe cineva căruia să-i las, prin testament, întreaga mea avere, inclusiv pietricelele din punguța aceasta. Îți mărturisesc, la un moment dat m-am gîndit la dumneata. Am renunțat însă. Poate vrei să știi de ce ?

— Nu neapărat, domnule Lăpușneanu.

— Asta înseamnă că măcar puțin și tot ești curios să afli. Nu m-am putut hotărî să te fac moștenitorul meu, fiindcă dumneata ești — nu te supăra că ți-o spun ! — plin de prejudecăți. Prejudecată consider și o concepție morală „sănătoasă", cum se spune în zilele noastre. Dumneata, cu idealismul dumitale, cu moralitatea dumitale sănătoasă, cunoscînd proveniența acestei averi, ai fi în stare să refuzi moștenirea. Acesta a fost motivul pentru care te-am șters de pe lista posibililor moștenitori. Dar a mai fost unul mult mai important. Averea mea este o parte — cît a mai rămas — din moștenirea pe care mi-a lăsat-o Smaro. Smaro a fost o ființă lipsită de prejudecăți, lipsită de orice fel de principii morale. Și tocmai de aceea primele sume de bani cîștigate de ea au putut face atît de mulți pui. De la ea — o ființă amorală în accepția adevărată a cuvîntului — averea a trecut la mine, pe vremea aceea — de altfel ca și acum — cu principii morale mai mult sau mai puțin sănătoase, dar, probabil, nu destul de temeinic înrădăcinate de vreme ce, aflînd proveniența acelor milioane, nu le-am refuzat. Acum, dacă aș trece de la mine la dumneata ceea ce a mai rămas din milioanele lui Smaro, averea s-ar *înnobila,* s-ar aristocratiza, s-ar întîmpla ce se întîmplă cînd un sînge de „neam prost" se amestecă, prin mariaj, cu un „sînge nobil". Și pînă la urmă, copiii dumitale sau copiii copiilor dumitale cine știe ce destinație nobilă ar da averii care, inițial,

a fost acumulată din prostituție. Într-un fel, pentru a folosi o comparație, nu te-am făcut moștenitorul meu ca nu cumva banii să se „înnobileze", așa cum s-a întîmplat cu sîngele ofițerului turc de origine siriană, Sadok Selim Saltan, adus ca prizonier în Germania, în veacul al XIV-lea, de contele Lechmotir care, pînă la Ana Margarethe Lindheimer, bunica lui Goethe, s-a tot subțiat, trecînd printr-un număr destul de mare de generații intermediare, pentru a ajunge, într-o nouă calitate, și în vinele aceluia care a fost marele Goethe.

— Domnule Lăpușneanu, din pură curiozitate, dar numai din pură curiozitate, aș vrea să te întreb ce te-ar deranja dacă banii lui Smaro s-ar „înnobila", ca să folosesc termenul dumitale ?

— Dragă Vladone, nu e vorba de... *deranj*. Dar oamenii morali, ca dumneata de pildă...

— Pe mine exclude-mă, fiindcă oricum, cunoscînd originea moștenirii, aș fi refuzat-o, l-am întrerupt pentru a risipi o eventuală confuzie din capul său.

— De data asta nu m-am referit la dumneata, ci am vorbit în general. Voiam să spun că oamenii cinstiți nu știu să prețuiască banii.

— Dumneata, cînd ți s-a lăsat moștenirea erai — așa ai afirmat — un om cinstit...

— Probabil, dar nu în suficientă măsură, de vreme ce eram avocat pledant și în această calitate am apărat o mulțime de indivizi de vinovăția cărora eram perfect conștient. Am făcut-o însă pentru bani și chiar acest fapt constituie o dovadă în plus că prețuiam banii și că nici nu-mi dădea prin minte să mă întreb dacă au sau nu vreun miros, așa cum n-am făcut-o cînd m-am trezit moștenitorul a zece milioane lei. După cum îți poți da seama, nu încerc să par mai bun decît sînt în realitate. Recunoști, nu ?

— Da, desigur. Va să zică, nu vrei să laşi averea dumitale unui om cinstit, fiindcă oamenii cinstiţi nu ştiu să preţuiască banii.

— Exact. Sau, dacă vrei, nu în măsura în care ştie să-i preţuiască cineva care îşi riscă pînă şi libertatea ca să intre în posesia lor. Ei, bine, după o îndelungă deliberare cu mine însumi, m-am hotărît să-l fac moştenitor pe unul dintre aceşti indivizi. E vorba de un escroc, de un mare escroc.

— Va să zică te-ai fixat asupra persoanei, am spus, ciulind, ca să spun aşa, urechile, şi aproape emoţionat, fiindcă bănuiam ce avea să urmeze.

— Da ! Mi s-au povestit de către cineva lucruri uimitoare despre acest escroc extraordinar, care a izbutit să stoarcă de la o mulţime de persoane sume importante de bani, şi nu de la nişte oarecare naivi şi inculţi, ci de la intelectuali. Cel care mi-a povestit a fost el însuşi victima escrocului, dar este în suficientă măsură de lucid ca să facă haz de necaz. Tipul mi-a plăcut în aşa măsură, încît am fost curios să-l cunosc. L-am vizitat la închisoare. E un tip extraordinar şi cu o figură atît de cumsecade, încît nu-i de mirare că a putut păcăli multă lume. În prezent, are de ispăşit o condamnare de patru ani. I-am făgăduit că voi face cerere de graţiere la Consiliul de Stat. Nu are şanse, dar mi-am ţinut făgăduiala.

— Cum se numeşte ? am întrebat, deşi nu mai era nevoie să-mi spună numele întrucît îl cunoşteam.

— Dionisie Ţîru. Peste patru ani, cînd îi vor da drumul, va putea intra în posesia moştenirii, fiindcă eu nu cred să mai trăiesc atîta.

Ştiu să mă stăpînesc. Este şi aceasta una din calităţile indispensabile în meseria noastră. Cu ea te naşti, dar se poate dobîndi şi prin exerciţiu. Cu destulă dificultate,

dar se învață. Eu m-am născut cu ea, dar mi-am și cultivat-o. Dacă cineva ar descărca un pistol lîngă urechea mea nici măcar n-aș tresări. Așa că mi-a fost ușor să rămîn calm, să nu las să mi se oglindească pe față satisfacția. Fiindcă era satisfacție ceea ce am început să simt din clipa cînd am aflat cine era moștenitorul lui Lăpușneanu.

Colonelul îmi recomandase să fac eforturi pentru a înțelege mecanismul de gîndire al lui Lăpușneanu. Iată că el îmi oferise o mostră a acestui mecanism. De la început, Lăpușneanu voise să mă informeze că se fixase asupra moștenitorului, și că acesta era escrocul Dionisie Țîru, în prezent în închisoare. Dar în loc să mi-o spună direct și imediat, fără nici o întortochere, vorbise timp de aproape o oră, construind un eșafodaj de premise paradoxale — temeinicia sau netemeinicia lor nu intră în discuție — pentru a trage la urmă concluzia : că, în conformitate cu concepția sa despre *bine* și *rău*, alegerea lui Dionisie Țîru fusese cea mai nimerită. Era, desigur, un aspect al mecanismului său de gîndire. Dar oare era singurul ? Sau era cel esențial ? Iată întrebări la care, încă nu eram în măsură să dau un răspuns competent. Dar mult mai importantă îmi părea o altă întrebare : De ce ținuse Lăpușneanu să mă informeze că îl destinase pe Țîru moștenitorul său ?

— Vladone, în ce lună ești născut ?

— În iulie. Dar de ce mă întrebi ?

— Fiindcă aș vrea să-ți fac horoscopul. Data viitoare, cînd ai să mai vii la mine, ai să-l ai gata.

— Chiar crezi în prostiile astea, domnule Lăpușneanu ?

— Cine știe ! Poate că într-o zi ai să te găsești în situația ca, vrînd-nevrînd, să recunoști că horoscopul nu-i o prostie.

7

HOROSCOPUL LOCOTENENTULUI VLADONE

Lăpuşneanu închise televizorul şi, petrecîndu-şi braţul pe după umărul meu, îmi spuse :

— Îmi pare bine că ai venit. Haide să stăm de vorbă.

Vocea îi era afectuoasă, cum afectuoase păreau a fi şi privirile pe care le lăsa să alunece peste faţa mea, într-un fel învăluindu-mă în ele ca într-o nevăzută eşarfă. Ne-am aşezat în cîte un fotoliu în faţa măsuţei joase pe care se aflau, mai dinainte, ca şi cînd ar fi prevăzut vizita mea, o sticlă cu *scotch* şi două pahare.

— Ce mai faci ?

— Mulţumesc !

Era pentru prima dată cînd mă întîmpina cu asemenea cuvinte banale şi parcă tot pentru prima dată mă privea aşa cum mă privea, deşi diferenţa o constituia doar o nuanţă atît de înşelător vizibilă, încît, dacă n-aş fi fost atît de atent în a observa şi înregistra tot ceea ce se referea la el, probabil că n-aş fi sesizat-o. Mă privea în aparenţă ca de obicei, adică bucurîndu-se că mă vede, că nu l-am uitat, dar, suprapunîndu-se acestui fel de a mă privi, ca şi cînd peste o dîră de lumină se suprapune o alta, provenind dintr-o sursă diferită şi ceva mai pu-

ternică — repet, numai ceva mai puternică — am descoperit un fel de curiozitate, poate răutăcioasă ? poate numai ironică ?

Banalitatea cu care începuse dialogul, felul cum mă privea mă intrigau și îmi făgăduii să fiu foarte atent, în alertă. Poate că termenul are să vă mire, dar aveam intuiția că Lăpușneanu îmi pregătea ceva, că sta să înceapă — dacă nu cumva începuse — un fel de competiție între noi pe care era foarte important s-o cîștig, printre altele și pentru faptul că, simțeam, același lucru își dorea și el. Nu știu dacă acesta a fost motivul, dar am impresia că am întrebat numai fiindcă voiam să scap de senzația neplăcută că ne aflam în situația a doi adversari care, înainte de a începe lupta, se studiază reciproc :

— Ce ai mai făcut, de alaltăieri cînd ne-am văzut, domnule Lăpușneanu ?

— Mai nimic ! Dar dumneata, Vladone ?

— Slujbă... Am fost la cinematograf. Am dormit... Am citit o carte plictisitoare... Cam atît.

— Cu sănătatea ?

— Bine ! am replicat, din ce în ce mai uimit că dialogul decurge în felul acesta banal, după ce primele lui cuvinte fuseseră : *„Îmi pare bine că ai venit. Haide să stăm de vorbă !“* Or, după felul cum discutasem pînă acum, se părea că sîntem doi oameni care s-au întîlnit în mod cu totul întîmplător, care nu au nimic a-și spune și care, numai din politețe, schimbă niște banalități în stare să ucidă pe cineva priceput în a face conversație.

— Da ? Sănătos ? Sănătos ?

— Sănătos. Cel puțin după știința mea. Nu mă doare nimic. Dar de ce insistența aceasta, domnule Lăpușneanu ?

— Iartă-mă, am fost puțin cam brutal.

Nu înțelegeam nimic. Eram intrigat. Își bătea joc de mine ? Înnebunise între timp ? Urmărea ceva și o luase iarăși pe departe ?

— Brutal ? Ce vrei să spui ?

— Să-ți spun ? Să nu-ți spun ?

Și se uită la mine ca și cînd m-ar fi compătimit.

— Ce anume ? S-a întîmplat ceva ? am insistat.

— Ai uitat că ți-am făgăduit să-ți fac horoscopul ?

— Bineînțeles că am uitat. Ți-am spus că nu cred în asemenea prostii. Ce Dumnezeu, în era zborurilor interplanetare ? ! Să fim serioși, domnule Lăpușneanu.

— Eu totuși ți-am făcut horoscopul. Și — indiferent de ce crezi și ce nu crezi — te avertizez, Vladone, că horoscopul nu a ieșit de loc bine.

— Nu mai spune !

— Eu, care nu sînt un sceptic, — așa cum ești dumneata — consider că ai motive să fii îngrijorat.

— Mă rog, și ce spune horoscopul meu ?

— Ceva rău, Vladone. Spune că vei muri !

— Ce, asta-i o noutate ? Acesta-i destinul nostru. Mai devreme sau mai tîrziu, murim cu toții, i-am replicat, deși am bănuit că nu la acel sfîrșit inevitabil se referise el.

— În cît avem astăzi ?

— În trei iulie.

— ...Și cîți ani spui că ai ?

— Douăzeci și cinci. Îi voi împlini la douăzeci și doi, luna asta.

— Dragă Vladone, horoscopul dumitale spune că vei muri în decursul acestei luni.

Vorbise grav, cu accente aproape dramatice, ca un bătrîn actor de tragedie.

— Ce vorbești, domnule Lăpușneanu ! Chiar atît de puțin mai am de trăit ?

— Așa spune horoscopul dumitale.

— Poate spune și *cum* voi muri ? am întrebat cu ton de zeflemea.

— Spune ! Și nu mai continuă.

— Cum ?

— Vei muri de moarte violentă !

— Destul de vag, domnule Lăpușneanu. Moarte violentă înseamnă și accident de mașină, și o cărămidă care îți pică în cap de la o bina, și un cuțit în spate sau un glonte în inimă. Și, mă rog, în cîte alte feluri se mai poate să mori de o moarte violentă !

— Ai dreptate ! De moarte violentă se poate muri în mai multe feluri. Dar dumneata vei muri de o anumită moarte.

— Da ? Și horoscopul meu o indică ?

— Bineînțeles. Te vei sinucide, Vladone. Îți vei zbura creierii.

— Imposibil ! Nu am revolver.

— Îți vei zbura creierii, Vladone. Nu ai revolver? Ți-l vei procura.

— Cunoști vreun magazin care vinde arme de foc, domnule Lăpușneanu ? am întrebat cu același ton, ca el să nu aibă nici o îndoială că nu luam în serios prevestirea lui.

— Îți vei procura un revolver, crede-mă. De unde, nu știu. Dar vei face rost de el. Poate îl vei fura de la cineva. Îl vei fura și, ține minte, mai înainte de a se scurge toate zilele acestei luni, îți vei zbura creierii !

— Și dumneata ține minte, domnule Lăpușneanu, că în prima duminică din luna august ești invitatul meu. Vom lua masa la Capșa și vom bea un pahar de șampanie în cinstea supraviețuirii mele. Ești de acord ?

— Pot să te asigur că voi fi foarte bucuros dacă se va întîmpla așa. Din păcate... din păcate, Vladone, horoscoapele pe care eu le întocmesc sînt totdeauna exacte. Totdeauna.

— De data asta, cînd l-ai întocmit pe al meu, pe undeva ai greșit.

— Vorbești cu atîta siguranță, încît poate că aș sfîrși prin a te crede dacă nu aș vedea pe chipul dumitale *ceva* care îmi dă certitudinea că te înșeli.

— Și ce vezi pe chipul meu ?

— Ceva care nu e vizibil pentru toată lumea. Văd pe chipul dumitale întipărită pecetea morții, Vladone. Moartea te-a însemnat mai demult, și așteaptă numai să se împlinească sorocul implacabil. Acum el s-a apropiat. Încă puțin și... și de bunăvoie, Vladone, vei întoarce spatele vieții. Acum pot să ți-o spun : pecetea morții am descoperit-o pe chipul dumitale încă din seara cînd ne-am cunoscut. Și mi-a fost tare milă. Cred că aceasta m-a determinat să mă apropii de dumneata. Eu fusesem — cel puțin așa cred — foarte aproape de moarte și am scăpat datorită intervenției prompte a unui tînăr — dumneata. Eu, un om bătrîn, îmi era dat să mai trăiesc. M-am uitat la dumneata, salvatorul meu, și am tresărit. Îți amintești că am tresărit ?

Nu-mi aminteam să se fi întîmplat așa ceva. Dimpotrivă, îmi aminteam — aș fi fost în stare chiar să jur — că nu tresărise de fel.

— Ai tresărit ? Probabil că n-am băgat de seamă.

— Nu încape nici o îndoială că n-ai observat. Dar am tresărit și mi s-a strîns inima de mila dumitale, căci descoperisem pecetea morții. Mi-am zis atunci : „Uite, eu sînt bătrîn, și soarta mi-a mai hărăzit încă destule zile de trăit, pe cînd tînărul acesta simpatic și săritor va trebui să moară curînd, fiindcă, iată, văd și recu-

nosc pe chipul său stigmatul morții, blestematul stigmat al morții!" Așa mi-am spus atunci. Iar dacă am dorit să-ți fac horoscopul, am făcut-o în speranța că el îmi va spune că mă înșel și că doar mi se pare că văd pe chipul dumitale stigmatul morții.

Îl ascultam și aveam sentimentul că totul se întîmplă ca într-un vis. Un vis în care cineva încerca să mă convingă că în următoarele douăzeci și șapte de zile voi muri, din proprie inițiativă, zburîndu-mi creierii. Da, asta se străduia să mă convingă și, fiindcă vedea că nu izbutește, numai cu mare greutate reușea să-și ascundă furia. Fiindcă era furios, deși, în aparență, îmi vorbea cu ton persuasiv și parcă dinadins cu menajamente. Îl simțeam furios și, la un moment dat, cînd din nou și-a alunecat privirile asupra mea, am descoperit în ochii lui ceva amenințător, fiindcă ei deveniseră metalici și ascuțiți ca o lamă de cuțit.

Îmi părea că totul se întîmplă ca într-un coșmar, și nici nu se putea să-mi pară altfel, de vreme ce era nefiresc, era absurd, era dement ca cineva să vrea să te convingă cu tot dinadinsul că vei muri, cînd, în mod obișnuit, față de un om despre care se știe că este iremediabil sortit morții, cei din jurul lui se întrec în a inventa fel de fel de minciuni cu scopul de a-l face să creadă că moartea, pe care el o presimte, se va îndepărta de la căpătîiul său și că, în ciuda tuturor aparențelor, va supraviețui. Și atunci m-am întrebat dacă nu cumva Lăpușneanu era nebun. Nu era, în nici un caz nu era, deși purtarea lui mă silea să ajung la o asemenea concluzie. Dar dacă nu era nebun, ce urmărea? Fiindcă, sigur, ceva urmărea. Mă întrebam și deodată bănuiala se prinse ca o ventuză în mine: Nu cumva Lăpușneanu mă amenința și mă avertiza în același timp? Dar asta era valabil numai într-un singur caz. Numai în cazul cînd

știa cine sînt în realitate. Dar cum să fi putut afla ? Îmi jucasem doar rolul fără greșeală. Dar dacă totuși aflase, însemna că era mai periculos decît mi-l închipuiam, decît credea despre el că este însuși colonelul Mănăilă.

— Domnule Lăpușneanu, zău că nu înțeleg ! m-am auzit vorbindu-i. Vrei să mă convingi pe mine că mă voi sinucide sau pe dumneata că horoscoapele pe care le întocmești sînt infailibile ? Dacă vrei să mă convingi pe mine, te avertizez că nu vei izbuti. Am de gînd să trăiesc mulți ani și n-am nici o îndoială că așa se va întîmpla, deoarece în familia noastră se trăiește mult, de la optzeci și cinci de ani în sus.

Lăpușneanu își sprijini coatele pe genunchi și își prinse tîmplele în palme. Rămase așa cîteva minute, cu ochii închiși, de parcă brusc, pe dinăuntru, îl muncea cumplit o mare durere. De altfel, și chipul său exprima acum suferință. Trăsăturile i se crispaseră, buza inferioară îi tremura, ca într-un fel de tic pe care nu-l putea stăpîni, iar fruntea, atîta cît se mai vedea de sub palme, era lividă și umezită de transpirație, ca o frunte de bucătăreasă. Îl priveam — îmi regăsisem calmul — și mă întrebam dacă suferea realmente sau era numai poză, urmărind cine știe ce, poate să risipească — în cazul cînd le intuise — eventualele mele bănuieli.

— Sînt un bătrîn ticălos ! l-am auzit ocărîndu-se ceva mai tîrziu.

— Cum ai ajuns la această constatare ? l-am întrebat nu fără ironie.

El iarăși își alunecă privirile peste mine — erau reci și umede ca niște salamandre — pe urmă : Știi, azi-noapte am avut o nouă criză. Am crezut că voi muri. Mi-e teribil frică de moarte, Vladone. Și fiindcă mi-e atîta frică, fiindcă știu că zilele îmi sînt numărate, am ajuns să urăsc

tinerețea. Pînă și pe tine să te urăsc, Vladone, pe tine care mi-ai salvat odată viața.

— Te rog să nu mai vorbim despre asta, domnule Lăpușneanu.

— Trebuie. Cîteodată este absolut necesar. De exemplu acum. De ce ? Fiindcă mai adineauri, cînd ai intrat pe ușă și cînd am văzut cît ești de tînăr, debordînd de sănătate, te-am urît, Vladone. Te-am urît gîndindu-mă că tu, după ce eu nu voi mai fi, vei continua să trăiești, să te bucuri de soare, de munte, de mare, să te bucuri de anotimpuri, să te bucuri de dragoste și de tot. Și atunci, deoarece te uram, mi-a venit în minte să te tulbur, să te sperii, să-ți inoculez în sînge teribila spaimă a morții iminente. Dar n-am izbutit. Se pare că n-am izbutit. Din fericire, se pare că n-am izbutit, și nici nu-ți închipui ce bine îmi pare că nu s-a întîmplat așa. Te rog să ierți pe un bătrîn care, în egoismul său, a fost capabil de o asemenea ticăloșie.

— Va să zică, nu mi-ai făcut nici un fel de horoscop ?

— Nu. Nu mă pricep la horoscoape. Te-am mințit. Din răutate, fiindcă frica de moarte mă face rău, egoist și mă împinge să vă urăsc pe voi, tinerii, să urăsc tot ceea ce dospește de viață, pînă și anotimpul acesta cînd grînele se coc, cînd fructele se pîrguiesc, cînd viața în jurul meu își etalează, cu nerușinare, exuberanța. Și eu, ei, bine, eu simt că moartea îmi dă tîrcoale.

Oftă, își trecu palmele peste față, pe urmă turnă în pahare *scotch*, mai întîi într-al său, foarte puțin, într-al meu apoi, aproape umplîndu-mi-l.

— Te rog, Vladone, să ierți pe un bătrîn egoist și prost.

Fără să aștepte, parcă și fără să-l intereseze dacă eram sau nu dispus să-l „iert", dădu peste cap cele cîteva picături de băutură din pahar. Acum, parcă mai mult

ca altă dată, avea un chip tragic, acum mai mult decît oricînd fața sa, ca într-o oglindă, lăsa să se reflecte o suferință adîncă, iremediabilă care mă impresionă, așa cum se mai întîmplase în situații similare. Dar numai cîteva clipe, fiindcă imediat după aceea am simțit cum mă crispez într-un fel de refuz total de a-i da cît de cît crezare, din care motiv numai cu mare greutate m-am stăpînit să nu-i strig în față :

„Degeaba, domnule Lăpușneanu, joci teatru. Nu mă voi mai lăsa *impresionat* de masca dumitale tragică".

Altele au fost însă cuvintele pe care le-am rostit tare :

— Ce-ar fi dacă am discuta despre lucruri ceva mai vesele ? i-am propus.

— Despre ce ? întrebă el cu naivitate, nu știu dacă sinceră sau prefăcută.

— Știu eu ? Apropo, pleci undeva în vara asta ?

— Nicăieri. Unde să mă duc ? La vîrsta mea, singur și bolnav. Dacă va fi să mor, cel puțin să mor în patul meu. Dumneata cînd îți iei concediu ?

— Abia în septembrie.

— Și ai să pleci undeva ?

— Intenționez. O jumătate din timp la mare, cealaltă jumătate la munte, probabil la Sinaia.

— Nu mi-ai spus, Vladone, dacă ești însurat.

— Nu sînt.

— Dacă vrei să mă asculți, nu te grăbi cu însurătoarea ! Ai tot timpul. Și mai ales păzește-te să te însori din dragoste. Dragostea e o stare anormală. E un fel de gripă. Și așa cum nici un medic nu te-ar sfătui să escaladezi munții avînd temperatură și guturai, nici eu nu te sfătuiesc să te însori cu cineva de care ești îndrăgostit. Cînd iubești o femeie, de fapt n-o iubești pe ea, ci iubești propria ta imagine despre felul cum tre-

buie să fie și să arate femeia pe care ți-o dorești. Mistificarea este atît de perfectă, încît bieții de noi nu ne dăm seama de acest lucru. Abia după ce criza a trecut și temperatura a revenit la normal, ochii ni se deschid și începem să vedem femeia așa cum este ea și nu cum ne-am închipuit-o, mai exact, începem s-o comparăm cu propria noastră imagine despre femeia care ne-ar plăcea. Și cum între imaginea reală și reprezentarea ei ideală, în nouăzeci de cazuri dintr-o sută, nu există nici un fel de corespondență, deziluzia este totală. De aceea, Vladone, ascultă-mă și caută să faci o căsătorie lucidă. Însoară-te cu o femeie, mai exact însoară-te numai cu acea femeie despre care te-ai convins, după ce ai supus-o unor teste, că are cele mai puține defecte sau, mai exact, că defectele ei nu sînt de natură ca, intrînd în conflict cu propriile tale defecte — include printre ele, în primul rînd, egoismul — să transforme convieţuirea voastră într-un fel de infern.

— Mulțumesc pentru sfat, domnule Lăpușneanu. Cînd mă voi hotărî să mă însor, poate că voi ține seama de el.

— Să ții, Vladone, să ții. Nu te învăț de rău.

După aceea, conversația sucombă. Doream să plec, dar nu mă puteam hotărî. Vag aveam sentimentul că urma să se întîmple ceva, sau că Lăpușneanu îmi rezervase și o altă surpriză. Deocamdată tăcea. Tăceam și eu, neștiind ce aș putea spune ca să reanim conversația. Privea încruntat paharul cu un aer nemulțumit, aproape dușmănos.

— Vrei să-ți mai torn puțin *scotch* ?

— Nu ! Știi că n-am voie să beau. (Nu știam. Nu mi-o spusese încă niciodată. Și în clipa următoare, fără nici o tranziție). Ai mai fost la circ ?

— Eu ? Ce naiba să caut acolo de unul singur. Știi doar că m-am dus de cîteva ori numai ca să-ți fac dumitale plăcere.

— Nu știu de ce, dar am avut impresia că între timp ai mai fost și de unul singur.

— Și de ce ai *avut* impresia asta ?

— Poate fiindcă mi-am închipuit că însoțindu-mă, ai descoperit farmecul spectacolului de circ. E reconfortant. Categoric reconfortant. Nu, zău, chiar nu te-a cucerit de fel circul ?

Vorbea serios ? Vorbea ironic ? N-aș fi putut spune cu certitudine.

— Dar dumneata ai mai fost ? am întrebat și imediat după aceea, auzind răspunsul lui, nu mi-a părut de loc rău că am făcut-o.

— Nu ! Și nu cred că am să mă mai duc așa de curînd.

— De ce ?

Lăpușneanu privi împrejur cu o rotire a ochilor aproape discretă, ca și cînd ar fi vrut să se convingă că nu-i cineva pe aproape care să audă ceea ce intenționa să-mi spună, apoi, cu ton întrucîtva confidențial :

— Dumitale pot să-ți spun. Îmi place circul. Totuși nu în așa măsură încît să văd același spectacol mai devreme de o lună. Or noi, în mai puțin de două săptămîni, am fost — de cîte ori ?

— De cinci ori.

— Serios ? Aproape că nu-mi vine să cred că este adevărat. Dar dacă m-am dus de-atîtea ori, cărîndu-te și pe dumneata cu mine, am făcut-o numai din cauza dresorului, a acelui nenorocit de dresor, care aproape murea de frică de fiecare dată cînd trebuia să lucreze cu fiarele. Eram convins că într-o seară una din ele îl va sfîșia, și dacă mă duceam atît de des o făceam doar ca să nu pierd ocazia, rară, de a vedea cum o fiară

sfîşie un om. Ştii, cînd eram foarte tînăr, un adolescent, mai trăia un unchi de-al meu care era dascăl la biserică. Avea o voce extraordinară şi dacă nu a ajuns cîntăreţ de operă aceasta se datoreşte numai faptului că în satul lui — unul de munte din judeţul Buzău — nu i se ivise prilejul să ia cunoştinţă că există un teatru unde chiar şi atunci cînd unul dintre protagonişti cere un pahar cu apă o face cîntînd. Pe unchiul Fanache îl vedeam numai vara, în timpul vacanţei. Mă trimitea la el maică-mea ca să aibă de hrănit o gură mai puţin timp de trei luni. El mi-a pus în mînă cel mai palpitant roman, dar şi cel mai imoral — Biblia — primul pe care l-am citit în viaţa mea, şi tot datorită lui am dobîndit cunoştinţe din cele mai vaste în ceea ce priveşte varietatea torturilor şi rafinamentul cu care ele au fost cîndva aplicate într-o anumită perioadă a istoriei.

— Cum asta ? am întrebat, fiindcă nu-mi dădeam seama la ce anume se referă.

— Foarte simplu. Însoţindu-l la biserică şi răsfoind cărţile de cult, am descoperit printre ele una numită Minei. Ea conţine rugăciuni, pe zile, ce se cîntă întru proslăvirea unuia sau mai multor sfinţi care şi-au jertfit viaţa „mărturisind pe Hristos", cum se spune acolo. Pariez că dumneata, care eşti tînăr şi probabil comunist pe deasupra, n-ai cunoştinţă că există o asemenea carte, în douăsprezece volume, adică unul pentru fiecare lună a anului. Ai auzit ?

— Nu ! am recunoscut.

— Eram sigur. Ei, bine, citirea vieţii sfinţilor mucenici a constituit cea de-a doua lectură importantă — şi nu mai puţin pasionantă — din adolescenţa mea. Din cartea aceea am luat cunoştinţă cît de felurite au fost torturile la care au fost supuşi creştinii pînă a nu deveni creştinismul religie oficială, şi cu cît rafinament şi com-

petență erau ele aplicate. Citeam și vedeam cu închipuirea tot ceea ce anonimii biografi descriau cu lux de amănunte. De multe ori mă trezeam cu ochii scăldați în lacrimi de mila vreunei mucenițe aruncate de vie într-un cazan cu untdelemn încins, într-un cuptor înroșit sau mai întîi unsă cu smoală și apoi dîndu-i-se foc, ca să ardă ca o torță. Dar cel mai mult mă impresiona cînd citeam că nu mai țin minte care mucenici „s-au săvîrșit din viață sfîșiați de fiare sălbatice, în arena circului, din nu știu care oraș de pe vremea împăratului Decius sau Dioclețian. Din multele și feluritele torturi la care erau supuși creștinii, cea mai spectaculoasă aceasta mi se părea. Vedeam arena cu mulțimea de creștini îngrămădită într-un colț, bărbați și femei de-a valma, vedeam tribunele pline de spectatori, toți în togi albe, imaculate și, la un moment dat, vedeam fiarele năvălind în arenă, repezindu-se asupra mulțimii de creștini, auzeam țipetele lor de groază, amestecate cu urletele animalelor și cu cîntecele de slavă ale celor care continuau să cînte pînă cînd le venea și lor rîndul să fie devorați. Spectacolul la care asistam doar cu închipuirea mă îngrozea, dar, în același timp, îmi și plăcea. Și ți-o mărturisesc — indiferent ce ai să gîndești despre mine — am rămas încă de pe atunci cu un fel de curiozitate, de care însă n-am fost conștient pînă a nu-mi da seama ce soartă îl aștepta pe răposatul dresor : curiozitatea de a vedea, pe viu ca să spun așa, cum o fiară sălbatică sfîșie un om.

Vorbe... Îmi dădeam seama că nu erau doar vorbe, înșirate numai de dragul de a le rosti, ci că toate la un loc alcătuiau eșafodajul unui raționament ce se voia riguros logic și prin care el urmărea să mă convingă de un anumit lucru. Raționamentul acesta, redus la minimum

de cuvinte, plivit deci de buruiana verbialismului, se putea reduce la un simplu silogism :

— *Încă din anii copilăriei, ca urmare a lecturii vieţii unor sfinţi din Minei, mi-am dorit — mai mult sau mai puţin conştient — să fiu martor cînd o fiară sfîşie un om.*

— *Ducîndu-mă la circ, mi-am dat seama că, mai curînd sau mai tîrziu, dresorul, care, dintr-un motiv sau altul, prinsese frică de tigrii şi panterele sale, va sfîrşi prin a fi mîncat de acestea.*

— *Deci, am continuat să mă duc la circ, deoarece n-am voit să pierd momentul cînd se va întîmpla evenimentul pe care mi-l doresc încă din anii adolescenţei.*

Da, aceasta era, în ultimă instanţă, ceea ce voia să mă convingă. Cu alte cuvinte, voia să mă facă să cred că *nu trebuia să caut un alt motiv.* Că, eventual, aş fi putut ajunge la concluzia că este nebun sau, mai curînd, un sadic puţin îi păsa. (Mi-o şi spusese : „Şi ţi-o mărturisesc — indiferent de ce ai să crezi despre mine...“). Pe el îl interesa doar să nu caut o anume explicaţie, să nu fac *o anume apropiere* între el şi Franz Buller, dresorul.

Colonelul mă sfătuise să încerc a pătrunde mecanismul gîndirii lui Lăpuşneanu şi, iată, puteam afirma, aproape fără teamă că voi greşi, că începusem să înţeleg acest mecanism. Asemuiam felul lui de a gîndi cu un rîu cu apă multă, căruia nu-i place să curgă numai între maluri, ci îşi iese din albie, formînd mai multe meandre, pentru ca, la un moment dat, să revină la matcă. Comparaţia e numai parţial potrivită. Fiindcă rîul dacă se revarsă, dacă formează meandre rebele şi capricioase, aceasta se datoreşte întîmplării, pe cînd Lăpuşneanu, jonglînd cu cuvintele, n-o făcea de dragul acestora, ci urmărind obiective precise pe care, dacă le camufla la

început prin digresiuni, o făcea pentru ca, la sfîrșit, ele să-ți apară cu evidență și realmente stringent logice.

— Mi-e atîta ciudă că nenorocitul ăla de dresor s-a lăsat mîncat în culise și nu în arenă, încît pentru multă vreme nu cred că am să fiu tentat să mai calc pe la circ.

Era aceasta o a doua concluzie în strînsă legătură cu cea dinainte, și avea același scop : Să mă anunțe că nu se va mai duce la circ și, ca să nu mi se pară suspect, să-mi explice motivul.

— Se pare că nu ești la curent cu cele întîmplate la circ, am spus sorbind o înghițitură din paharul în care *scotchul* se cam trezise.

— Ce ? Nu cumva n-a murit dresorul? A fost un zvon fals ? întrebă el cu atîta candoare, încît, în gînd, l-am aplaudat pentru arta cu care se prefăcea, deoarece îmi era imposibil să cred că nu aflase ceea ce tot orașul știa.

— De murit a murit. Numai că nu a fost accident, ci crimă. Cineva — criminalul — a dat drumul panterei care l-a sfîșiat pe dresor.

— Nu mai spune ! E absolut sigur ?

— Absolut sigur !

După cîteva clipe, în care timp am tăcut amîndoi, deodată a căzut întrebarea lui :

— Și dumneata, Vladone, cum se face că ești atît de bine informat ? Ai niscai cunoștințe pe la miliție ?

— Am un prieten care lucrează la judiciar. L-am întîlnit aseară întîmplător și i-am cerut să-mi spună dacă este adevărat ceea ce se zvonește în oraș. Anume că la circ s-a comis o crimă. Mă mir cum n-ai auzit și dumneata.

— Cine era să mă informeze ? Știi doar cît de singur sînt. Cu excepția dumitale nimeni nu-mi trece pragul.

Şi oftă. Pe urmă, în speranţa că n-am auzit, începu să tuşească violent, cavernos, ca un tuberculos, spre marea mea mirare, deoarece pînă în clipa aceea nu-l mai auzisem tuşind.

— Totuşi, cineva s-a găsit să te informeze că dresorul a suferit un „accident".

— Am auzit la „Alimentara" în timp ce stăteam la coadă. Discutau doi domni, dar vorbeau numai de un accident mortal. Nu ştiu de unde ai scos-o dumneata că tot oraşul ştie că la circ s-a întîmplat o crimă.

— N-am scos-o de nicăieri, fiindcă, într-adevăr, tot oraşul ştie că dresorul n-ar fi murit dacă nu s-ar fi găsit un binevoitor care să dea drumul panterei, am susţinut, deşi nu eram de loc sigur că *tot oraşul ştie*. Dar urmăream un anumit plan şi voiam să văd cum va reacţiona pînă la urmă.

— Atunci înseamnă că domnii de la „Alimentara" nu erau bine informaţi, conchise el cu tonul cel mai firesc şi parcă dorind să pună capăt unei controverse lipsită de importanţă. Apoi, după o pauză, întrebînd cu indiferenţă, parcă numai ca să menţină conversaţia : Şi cei de la miliţie ce fac ? Au pus mîna pe criminal ?

— Încă nu. Se pare că cercetările sînt foarte avansate şi că, în cîteva zile, vor fi în posesia unor dovezi suficiente ca să-l poată aresta.

— Interesant ! Probabil că e vorba tot de cineva de la circ. Nu-i aşa ?

Mi-am ticluit o mină de parcă ştiam mult mai mult, dar, din anumite motive, nu voiam să vorbesc.

— Se pare că e vorba de un caz mult mai complicat.

— Adică ? întrebă în aparenţă tot fără interes.

— Ştii, n-aş vrea să comit vreo indiscreţie... Prietenul meu mi-a făcut multe destăinuiri, dar mi-a atras atenţia că sînt strict confidenţiale.

— Mă rog !... Mă rog !... Personal *cazul* nu mă pasionează. Caraghiosul acela de dresor m-a interesat cît timp era în viaţă. Acum, cînd nu mai este, crede-mă că îmi pasă prea puţin dacă a murit din întîmplare sau a fost victima unei crime premeditate.

— În definitiv — am părut că mă răzgîndesc — dacă prietenul meu a avut încredere în mine, de ce n-aş avea eu în dumneata, de vreme ce îmi faci impresia că eşti discreţia personificată ?

— Asta este o treabă care te priveşte numai pe dumneata,Vladone. Eu chiar îţi recomand să nu treci peste recomandarea pe care ţi-a făcut-o prietenul dumitale, deşi mă pricep să păstrez un secret.

— Tocmai de aceea nu mi se pare că aş comite o indiscreţie, domnule Lăpuşneanu. Şi apoi sînt curios să cunosc părerea dumitale.

— Şi de ce tocmai părerea mea ? întrebă el cu prudenţă.

— Pentru că dumneata ai intuiţii extraordinare.

— Ai constatat ?

— Desigur ! Nu-mi iese din minte că *ai ştiut* ce s-a întîmplat la circ, am insinuat, dar cu tonul cel mai firesc din lume, de parcă ar fi fost vorba de un lucru fără importanţă. Am insinuat în mod deliberat, şi acum voiam să văd cum va reacţiona.

— Asta de unde ai mai scos-o ? O spuse cu indiferenţă, ca şi cînd n-ar fi sesizat că-i întindeam o capcană.

— Cred că m-am exprimat greşit. Am vrut să spun că dumneata ai ştiut că s-a întîmplat *ceva* la circ, din care motiv spectacolul nu va mai avea loc.

— Ce-i cu dumneata, Vladone ? Observ că şi de data asta te-ai exprimat greşit. Mă surprinde, fiindcă nu o dată am admirat la dumneata o mare precizie în exprimare, puţin obişnuită la un băiat de douăzeci şi cinci

de ani. Presupun că ai vrut să spui cu totul altceva. Nu-i așa ?

Para fără nici un fel de iritare, vorbindu-mi profesoral — nu știu dacă termenul este cel mai potrivit, dar altul nu găsesc — așa de parcă își luase sarcina să-mi dea unele îndrumări elementare de comportament, fără ca aceasta să-i facă mare plăcere.

— Am vrut să spun exact ceea ce am spus, i-am replicat, privindu-l cu un aer nevinovat. Datorită intuiției dumitale extraordinare, ai știut că s-a întîmplat ceva la circ și că spectacolul nu va mai avea loc.

— N-am știut, ci am *presimțit*, ceea ce înseamnă cu totul altceva. Asta în primul rînd. În al doilea, am presimțit că nu va mai avea loc spectacolul, dar nu fiindcă s-a întîmplat ceva, ci fiindcă actorii mai trebuie și ei să se odihnească, adică, am presupus un *relache*. Am presimțit, Vladone — și te rog să reții ! — că e zi de repaus, ținu să precizeze cu același ton de amabilitate condescendentă, după care mută paharul aflat în fața sa ceva mai departe, gest care, într-un fel, trăda o anumită nervozitate.

— Dar n-am spus-o cu nici o intenție ! am protestat cu candoare.

— Bineînțeles că nu ! fu el de acord. Știi, însă, nu îmi place să mi se atribuie merite mai mari decît sînt cele pe care le am. E drept, cîteodată am presimțiri interesante. Așa s-a întîmplat și atunci. Dar a crede că am un asemenea dar extraordinar ca să fi putut prevedea ce s-a întîmplat în realitate la circ înseamnă că mă supraapreciezi, Vladone.

Bine o mai întorsese... Va să zică dumnealui ţinuse să facă precizările de mai înainte numai din modestie. În orice caz, eu încă nu-mi atinsesem obiectivul.

— Am impresia că discuţia noastră a cam deviat, am spus în chip de reproş.

— Despre ce naiba vorbeam ? întrebă aproape fără interes, deşi eram convins că ştie şi că, în sinea sa, era curios ca ea să fie reluată.

— Eram pe punctul să-ţi spun ce am aflat de la prietenul meu care lucrează la miliţie.

— Dacă între timp nu te-ai răzgîndit, poftim, te ascult !

— Prietenul meu este de părere că asasinarea lui Franz Buller are implicaţii mult mai grave...

— Ce fel de implicaţii ?

— Politice. El crede că acela care a deschis cuşca panterei nu este decît un instrument şi că adevăratul vinovat sau, eventual, *adevăraţii vinovaţi* nu trebuie căutaţi la circ, ci în cu totul altă parte.

— Unde ?

— Nu ştiu fiindcă n-a voit să-mi spună. El presupune că dresorul a fost ucis ca pedeapsă. Probabil că a primit vreo însărcinare pe care, din anumite motive, a refuzat s-o execute şi atunci l-au lichidat.

— Ce anume motive ? întrebă cu o naivitate sinceră sau numai bine jucată.

— Probabil teama de consecinţe în cazul cînd ar fi prins.

— Ca să vezi ce prost. S-a temut de consecinţe în cazul că va fi prins, dar nu s-a temut de ceea ce i se va întîmpla dacă va refuza să execute ordinul primit. Categoric, un prost şi un caraghios.

— Probabil că nu a fost prea deştept dacă s-a lăsat momit aşa, prosteşte, am convenit. Pe urmă, făcînd o

pauză, și privindu-l în ochi : Ești la curent că Franz Buller n-a murit pe loc și că, înainte de a-și da duhul, a vorbit ?

I-am „destăinuit" vestea fără să clipesc și cu un ton de parcă i-aș fi împărtășit un mare secret. Mărturisesc, m-am temut că nu mă va crede, dar, din felul cum și-a alunecat privirile peste fața mea, am înțeles că minciuna mea îl surprinsese. Și în ciuda faptului că se păstra calm, am avut vaga impresie că trecea prin momente de panică.

— Nu mai spune ! Și ce i-a spus prietenului dumitale ?

— Un nume. Doar un nume.

— Ei, un nume nu spune mare lucru ! păru că se consolează.

— Prietenul meu nu-i de aceeași părere, l-am contrazis. Numele — așa mi-a spus — l-a îndreptat spre pista cea bună.

— Adică ?

Toate întrebările lui erau rostite cu un ton de om plictisit la culme.

— Prietenul meu speră să pună mîna pe toți cei implicați în acest asasinat. Știi cum se procedează în asemenea cazuri.

— Nu !

— Mi-a explicat prietenul meu. Există două procedee. Cel bănuit ori este anchetat și supus unui adevărat tir de întrebări pînă cînd nu mai poate și mărturisește absolut tot, ori este lăsat liber și filat permanent pînă cînd sînt depistați toți complicii, în cazul cînd ei există.

— Și prietenul dumitale pentru care din aceste două procedee a optat ?

— Nu știu ! Asta nu mi-a spus. În orice caz, prietenul meu este cum nu se poate mai optimist. Mi-a de-

clarat că, într-o săptămînă, cazul de la circ va fi complet elucidat.

— Dacă este atît de optimist, înseamnă că are în mînă măcar un fir de care poate să tragă vîrtos, fără să-i fie teamă că se va rupe.

Nu sînt foarte sigur, dar am avut impresia că înapoia cuvintelor se ascundea intenția de a fi un pic ironic. Asta nu prea m-a neliniștit. Eram mulțumit de minciuna pe care o ticluisem ad-hoc și pe care, după toate probabilitățile, el o înghițise ca pe o gălușcă. Și dacă o înghițise, dacă Lăpușneanu într-adevăr avea vreun amestec în „accidentul" întîmplat lui Franz Buller, mai mult ca sigur că faptul acesta nu va rămîne fără urmări. Pe ce scontam ? Scontam pe factorul psihologic. Dacă Lăpușneanu avea vreun amestec, aflînd de la mine că dresorul, înainte de a muri, apucase să vorbească, va intra în panică. Or dacă intra în panică, fără îndoială că va căuta, sub o formă sau alta, să-și pună în gardă complicii, pe care noi nu-i cunoșteam, dar, cel puțin în ceea ce mă privea, nu aveam nici o îndoială că ei există. Și dacă așa urma să se întîmple, „umbra" lui — în locul meu, acum altcineva îl fila — avea să afle cine sînt ei. Da, acesta fusese raționamentul pe care îl făcusem atunci cînd îi cîrpisem minciuna pe care el se repezise s-o înghită precum brotacul o muscă.

— Prietenul dumitale este foarte deștept ?

— În orice caz nu e prost, i-am răspuns în doi peri.

Cum s-a mai desfășurat dialogul dintre noi doi în următoarele douăzeci de minute nu mai are importanță. După aceea m-am ridicat să plec.

— Cînd mai treci pe la mine, Vladone ?

— Zilele astea.

M-a condus pînă la ușă. Cînd am ajuns acolo m-a apucat de braț și, într-un gest parcă de tandrețe, m-a si-

lit să-l urmez înapoi, pînă în dreptul ferestrei. Cînd am ajuns acolo, a dat de o parte perdeaua și m-a întors în așa fel ca lumina să-mi bată drept în față. Cîteva minute — mie mi se părură o veșnicie — mă examină cu un aer de compătimire, de dureroasă compătimire.

— Și totuși, Vladone — l-am auzit — pe chipul dumitale există stigmatul morții.

Își luă mîinile de pe umerii mei, îmi întoarse spatele, preocupat parcă de ceea ce vedea jos, în stradă. Dar jos nu se petrecea nimic deosebit. Un cîine se furișa pe lîngă ziduri, îngîndurat și hămesit. Am plecat fără să-i mai adresez vreun cuvînt. Cînd am ajuns în stradă, în timp ce mă îndepărtam, am întors capul, căutîndu-l cu privirea. Era tot acolo, la fereastră, dar privea în direcția inversă.

„A fost oare din nou un avertisment și o amenințare ?" m-am întrebat. Am grăbit pasul și am început să fluier. Nu eram nemulțumit de felul cum decursese întrevederea noastră. Aveam ce raporta colonelului Mănăilă.

Am simțit nevoia s-o revăd pe Ilinca. Aveam sentimentul că nu-mi spusese tot ceea ce știa, dar nu în mod deliberat, fiindcă ar fi avut un motiv sau motive, personale, ci doar fiindcă omisese s-o facă. Poate că ar trebui să adaug că Ilinca îmi inspira în continuare încredere, că n-o bănuiam a fi vinovată și că, la fel ca toată lumea, fusesem și încă eram *contaminat* de farmecul ei personal.

Cînd am ajuns acasă la ele n-am găsit-o decît pe Fenia. Ea mi-a deschis. Era în combinezon. Fără să-mi dea timp să-i spun bună ziua, mă tutui :

— Tu ești ziaristul ! Haide intră.

— De unde știți...

— Mi te-a descris Ilinca. Exact așa cum ești mi te-a descris. Acum ea nu-i acasă.

— Vine curînd ?

— S-ar putea să vină, s-ar putea să nu vină. Adică să mai întîrzie.

Își scoase combinezonul, rămase numai cu sutienul și chiloții pe ea și începu să defileze prin fața mea de la oglindă la șifonier, de acolo în baie și apoi ruta inversă, foarte grăbită, foarte aferată. Mi-am dat seama că n-o făcea ca să mă provoace, ci, pur și simplu, se comporta ca și cînd aș fi fost o ființă fără sex. Era, mai exact, lipsită de pudoare și, dacă ții minte, explicația nu mi s-a părut atunci greu de găsit. În fiecare seară — nu mai pun la socoteală matinéurile — Fenia apărea în arenă aproximativ „îmbrăcată" ca acum cînd defila prin fața mea. Faptul că se afla în apartamentul ei și nu la circ, faptul că eram un străin, un bărbat pe care îl vedea pentru prima dată nu constituiau impedimente. Eram pentru ea — cel puțin din acest punct de vedere — „public", dacă vreți eram un reprezentant al publicului care, seară de seară, începea prin a-i admira carnația superbă, pentru ca apoi să se lase cucerit de frumoasele ei picioare.

— Cînd credeți că aș putea-o găsi singură acasă ?

— Nu știu. Dar ce treabă ai cu ea ?

— Aș vrea să mai stau puțin de vorbă cu dumneaei.

— Cu mine nu poți să stai de vorbă ?

— Văd că ești grăbită, i-am replicat devenind mai puțin reverențios.

— Cine ți-a spus că sînt grăbită ? Mă îmbrac, atîta tot. Cum te cheamă ?

— Vladone ?

— Și mai cum ?

— Iulian.

— Ascultă, Vladone ! Ilinca e o aiurită. Umblă cu capul prin nori, săraca ! E tare neajutorată, draga de ea.

Dacă i-ai spune că-i poți preface lacrimile — fiindcă de cînd cu nenorocirea întîmplată lui Franz plînge mai tot timpul — ziceam că dacă ai minți-o că-i poți preface lacrimile în perle veritabile ea te-ar crede. Așa că nu-i de mirare că a înghițit tot ce i-ai turuit mai deunăzi.

— Și n-ar fi trebuit să creadă? am întrebat, indispus de „realismul" ei, care nu-mi făcea de loc plăcere.

— Nu chiar totul, Iulian, nu chiar totul.

— Mă rog, și ce anume n-ar fi trebuit să creadă, după părerea ta? am început s-o tutuiesc la rîndul meu.

— De pildă, n-ar fi trebuit să te creadă că în cazul Franz ai devenit mai curios decît o mahalagioaică numai ca să te arăți foarte deștept față de cei de la ziar. Eu cred că ai un motiv special de te agiți atîta.

— Ei, mă agit! am protestat, cam cu o jumătate de gură, fiindcă, judecînd la rece, mă *agitam*.

— Bineînțeles că te agiți. De ce? Nu știu, dar nici nu te întreb, fiindcă știu că n-ai să-mi spui adevărul.

Poate că are să vi se pară curios, dar aceasta este realitatea. Am avut intuiția că pot avea încredere în ea. Pe de o parte, *propriu-zis încredere*, pe de alta, încredere *că va ști* să păstreze secretul. Deci, i-am spus că nu sînt gazetar, i-am spus că „accidentul" dresorului ne interesa și pe noi cei ce aveam sarcina să veghem la securitatea statului. Ea mă ascultă — între timp se îmbrăcase și se pieptănase — fără să mă întrerupă, fără să se mire și, mai ales, fără să facă impresia că acorda vreo importanță celor aflate de la mine. Pe urmă, cu voce hotărîtă, care nu admitea să fie contrazisă:

— Ce-i în capul vostru nu știu, și nici nu sînt prea curioasă să aflu. Un lucru vreau să-ți spun, și să știi că este așa cum îți spun eu: Franz a fost un om cinstit.

Dacă a existat vreo chestie, el, Franz, n-a avut nici un amestec. Şi în cazul cînd, într-adevăr, a fost curăţat, asta s-a întîmplat numai fiindcă, în naivitatea lui, a picat exact ca musca în lapte. Şi doară tu ştii ce se întîmplă cu o muscă atunci cînd pică în lapte.

— Se îneacă !

— Exact ! Bietului Franz i s-a întîmplat la fel.

— În această privinţă sîntem absolut de acord, Fenia, m-am hotărît să-i spun şi eu pe nume. Spune-mi, Ilinca l-a iubit ?

— Nu ! Era prea asemenea ei ca să-l iubească. Ştii, noi două sîntem gemene, dar nu ne asemănăm de loc. Ilinca şi Franz se asemănau atît de mult la fire de parcă ei erau gemeni. Au fost doar buni prieteni. Se înţelegeau perfect, aş zice că îşi ghiceau pînă şi gîndurile. Şi apoi, amîndoi erau pasionaţi de numerele lor de clovnerie pe care le pregăteau. Cînd făceau repetiţii, se amuzau teribil şi se întreceau unul pe altul în a improviza. Dacă nu s-ar fi întîmplat nenorocirea cu Franz ar fi avut un succes nebun, poţi să fii sigur, iar în ceea ce mă priveşte aş mai fi încercat o ultimă şansă.

— La ce anume şansă te referi, Fenia ? am întrebat, impresionat de faptul că brusc se întristase, ea care, mai înainte, povestise cu un aer degajat, neutral.

— Ilinca ţi-a povestit că sînt bolnavă ?

— Numai aşa în treacăt, m-am eschivat de la un răspuns foarte precis, fiindcă nu ştiam dacă Fenia considera aceasta ca o indiscreţie pe care Ilinca n-ar fi trebuit s-o comită.

— Da, sînt bolnavă. Oasele mele devin din ce în ce mai fragile, asemenea cu ale copiilor. Dar poate că oasele copiilor nici nu sînt chiar atît de fragile pe cît se crede. Cad de atîtea ori pe jos şi nu păţesc nimica, pe cînd eu sînt în pericol să cad, fiindcă, într-o zi, oasele

picioarelor mele nu vor mai avea puterea să susțină greutatea trupului. Înțelegi ce groaznic lucru stă să mi se întîmple ? În orice caz noi două nu mai putem executa numărul nostru. Cînd am aflat de la medici ce primejdie mă paște, am fost îngrozită. Și nu atît pentru mine cît pentru Ilinca. Pentru ea circul reprezintă totul. A-și cîștiga existența în altă parte i se părea ceva de neconceput. De aceea, cînd Franz i-a propus să lucreze împreună, cel mai mult eu m-am bucurat. Pe de altă parte, știind-o pe ea asigurată în ceea ce privește existența, puteam încerca marea cu degetul, ca să spun așa. Un doctor i-a vîrît în cap că dacă m-aș interna la un anume sanatoriu unde, cică, un medic de acolo, nu știu prin ce tratament, a realizat niște vindecări miraculoase, aș avea și eu șansa să mă însănătoșesc. Mie, un alt medic, profesor, mi-a spus exact contrariu. Adică nu mi-a dat nici o speranță. Poate te gîndești că n-ar fi trebuit s-o facă ? Greșești ! A făcut foarte bine. El și-a dat seama că nu sînt o muierușcă proastă, că sînt în stare să suport adevărul. Totuși, de dragul Ilincăi, aș fi fost dispusă să mă internez la acel sanatoriu. Dar s-a întîmplat nenorocirea cu Franz. Și, acum, iată-ne în aer : pe mine și pe Ilinca. Împreună nu mai putem lucra. Ieri am fost la spital. Mi-au făcut din nou o radiografie. E și mai rău ca săptămîna trecută. De data asta mi-au interzis categoric să mai lucrez. M-au avertizat că dacă mi se rupe vreun os, nu există nici o șansă să se mai sudeze și că nu voi mai putea umbla niciodată.

— Și ce ai de gînd, Fenia ? Ai să-i asculți ?

— Trebuie. Am s-o fac nu pentru mine, ci pentru Ilinca. Ai văzut vreodată numărul nostru ?

— L-am văzut !

— Ea lucrează la înălțime în timp ce eu sprijin pe picioare prăjina. Dacă am ghinionul să mi se frîngă vreun

os în timpul cînd ea lucrează sus, i se poate întîmpla şi ei un accident. Gata, nu mai lucrez. De altfel, nu mai are nici un sens, de vreme ce m-am hotărît.

— Nu înţeleg, Fenia, la ce te referi ?

— Azi în cîte sîntem ? Parcă în patru iulie. Ei, bine, în zece m-am hotărît : Termin cu viaţa !

— Cred că nu vorbeşti serios, Fenia, i-am spus, deşi eram convins exact de contrariu.

— Vorbesc foarte serios, Iulian. Am *planificat* — şi accentuă cuvîntul „planificat" — pentru ziua aceea, şi n-am de gînd să mai amîn.

— Fără să încerci ?

— Ce ?

— Şansa pe care ţi-a dat-o acel medic în care tu nu vrei să ai încredere, ceea ce e o prostie, nu te supăra că ţi-o spun.

— Sînt convinsă că nu-i o şansă, că nu există nici o şansă. Dar, chiar dacă ar fi, refuz să încerc. *Acum* refuz să încerc.

— De ce *acum* refuzi şi mai înainte erai dispusă să încerci ?

— De ce ? Ştii unde-i acum Ilinca ?

— Nu !

— La conducere. Vrea să-l convingă pe director să-i aprobe ca să ia locul lui Franz.

— Să devină dresoare ? m-am mirat. Bine, dar presupun că habar nu are măcar de abeceul acestei meserii.

— Nu-i chiar aşa. De abeceul oricărui număr de circ avem cunoştinţă fiecare dintre cei care ne cîştigăm pîinea acolo. Cînd e vorba însă de fiare...

— Desigur, nu-i suficient numai atît. N-ai încercat s-o convingi să renunţe, să caute altceva ?

— Ba da, dar dacă îi intră ei ceva în cap, gata, nu mai este nimic de făcut. Să ştii, Ilinca ar putea deveni o bună dresoare. Dar asta nu înseamnă că va fi ferită de pericole. Dacă nu toţi, dar aproape toţi dresorii o sfîrşesc prost. Chiar dacă nu mor sfîşiaţi de fiare, puţini scapă nebetegiţi, din care motiv sînt nevoiţi să renunţe la meserie. Mai ales acum, după cele întîmplate lui Franz, n-aş putea suporta s-o ştiu pe Ilinca, seară de seară, în cuşca fiarelor. N-aş putea, înţelegi ? N-aş putea !

— Înţeleg.

— Cred că de grijă, de frică, aş sfîrşi prin a înnebuni. Dacă mor şi într-o zi — ferească Dumnezeu ! — i se întîmplă ei ceva, eu n-am să ştiu. Ţi-o spun ţie, acesta este motivul principal pentru care refuz să încerc acea unică şansă. Eu, acolo la sanatoriu, şi Ilinca aici, seară de seară... imposibil, absolut imposibil ! Făcu o pauză. Şi apoi mai am un motiv, strict personal, care m-a decis *să mă planific*. Medicii mi-au spus că nu am voie să fac dragoste. Eu nu sînt o isterică. Totuşi îmi place să fac dragoste, aşa cum îmi place să mănînc, să dorm, să mă spăl şi aşa mai departe. Înţelegi ce vreau să spun ? Deşi a face dragoste n-a constituit niciodată ţelul suprem al vieţii mele, totuşi, să ştii că îţi este interzis lucrul acesta, pentru tot restul vieţii, cînd n-ai nici măcar douăzeci şi cinci de ani, devine ceva îngrozitor. Înseamnă să-mi pierd echilibrul interior, să devin o dezaxată, în stare de cine ştie ce perversităţi, şi eu nu vreau să ajung aşa.

Nu aveam nici o îndoială că era hotărîtă şi că va respecta termenul planificat dacă nu avea să intervină ceva care s-o determine să renunţe sau care s-o împiedice. Îmi era milă de ea şi, într-un fel, o admiram pe

fata asta frumoasă pentru echilibrul ei interior, la care ținea atît de mult, încît, acum, cînd îl știa în primejdie să și-l piardă, prefera mai curînd să moară.

— Ascultă, Fenia ! Știu că de vreme ce te-ai hotărît, nu cuvintele mele au să te facă să renunți. Și dacă îți vorbesc așa, n-o fac în nici un caz cu intenția să te *prelucrez*. Vreau numai să observ că ești egoistă.

— Eu egoistă ? îmi replică indignată, atît de indignată, încît începu să-i tremure buza inferioară, e drept abia perceptibil.

— Da, egoistă. Ți-ai planificat încă șase zile de viață, dar în aceste zile — spui doar că Ilinca e foarte încăpățînată — nu vei izbuti s-o convingi să renunțe la hotărîrea de a deveni dresoare.

— Nu, desigur că nu. Dar n-aș izbuti nici dacă aș încerca un an.

— De unde știi? De unde această anticipată siguranță? Numai fiindcă o știi încăpățînată ? Dar oricît de încăpățînată ar fi, o vei putea convinge să renunțe, fiindcă presupun că ține și ea mult la tine.

— Ține. Dar ea e disperată. Ea nu poate părăsi circul. Doamne Dumnezeule, mi se pare că ți-am mai spus o dată ! De ce vrei să se apuce, acum cînd nu mai putem lucra împreună ? Numerele de circ totuși sînt limitate. Cam aceleași în toată lumea. Spune și tu ce vrei să facă ? Văd că taci. Ascultă ce-ți spun : De vreme ce postul de dresor este vacant, Ilinca nu va renunța la planul ei.

Un gînd mi s-a părut ispititor și totodată salvator :

— Fenia, ce-ar fi dacă în locul lui Franz ați face împreună numerele acelea de clovnerie ?

Fenia se uită la mine de parcă s-ar fi îndoit serios că sînt în toate mințile.

— Crede-mă, Iulian, în viața mea nu am auzit ca cineva să-mi facă o propunere mai stupidă. Păi bine, omule, Franz avea talent, era ului'or, pe cînd eu nu am de loc — de loc. Am rata numărul și publicul ne-ar huidui. N-am umor nici de doi bani și sînt atît de puțin receptivă la el, încît atunci cînd cineva face un banc mai subtil pur și simplu nu-l înțeleg decît mult mai tîrziu, abia după ce toți ceilalți s-au săturat de rîs. Crede-mă, propunerea ta e stupidă. Auzi ! Stu-pi-dă !

— Bine, Fenia, e stupidă. Gata ! Presupune că nici nu ți-am făcut-o. Te rog să-mi răspunzi însă la o altă întrebare : Dacă Ilinca nu va fi dresoare, tot nu vei renunța să te sinucizi ?

— Nici întrebarea asta nu e mai puțin stupidă, decît doar dacă ai tu puterea s-o convingi să renunțe, sau eventual să-l influențezi pe director să nu accepte propunerea ei. Ești tu, Iulian, în stare să...

— Mai întîi răspunde la întrebarea pe care ți-am pus-o.

— Dacă ea renunță, cred că aș putea să amîn termenul planificat. Dar de ce ignori cea de-a doua cauză ? Nu crezi că e importantă ?

Eram mulțumit și cu *amînarea termenului.* Îmi spuneam că formula „timpul le rezolvă pe toate" nu este valabilă numai în diplomație.

— Ba da !... Bineînțeles !...

— Poți tu, Iulian, s-o determini să renunțe la nebunia ei ?

— S-o conving să renunțe nu mă simt în stare. Am să încerc altceva.

— Ce ?

— Să-l conving pe director că nu Ilinca este persoana cea mai indicată să ia locul lui Franz Buller.

— Ar fi grozav, Iulian, se bucură ea. Dar crezi că vei izbuti ?

— Nu promit nimic. Voi încerca numai.

Câteva minute nu ne-am mai vorbit. La ce se gîndea Fenia nu știu. Eu însă mă întrebam dacă voi izbuti să-l conving pe director, fără să dezvălui *taina* Feniei.

La un moment dat am auzit-o :

— Dumnezeule, ce înseamnă neșansa în viața unui om !

— La cine te referi, Fenia ? am întrebat.

— La Franz. O viață întreagă a fost un dresor mediocru. Publicul nu și-a putut da seama de asta. Îl aplauda cu entuziasm. În general publicul de circ este generos. Noi însă, cei din lumea circului, știam că nu era mare lucru de capul lui. Înțelegi ? O viață întreagă și-a greșit meseria și cînd, în sfîrșit, își descoperise adevărata chemare, moartea nu l-a cruțat. Dacă baremi ați descoperi cine a făcut-o !

Și din nou am avut ceea ce s-ar putea numi o fericită inspirație. Am scos din buzunar fotografia lui Lăpușneanu și i-am arătat-o.

— Ți-e cumva cunoscută figura acestui om ?

Fenia privi fotografia cu atenție, încruntînd puțin sprîncenele.

— Cred că da... L-am văzut pe undeva... Da, figura mi-e cunoscută. În general am o memorie a figurilor destul de bună. Unde l-am văzut oare ? Desigur — se bucură ea după cîteva clipe — l-am văzut, în vreo două rînduri, plecînd, după spectacol, împreună cu Franz.

— Fenia, ceea ce spui tu e foarte, foarte important. Ești absolut sigură ?

— Absolut sigură. Domnul acesta îl ducea de braț pe Franz și probabil încerca să-l convingă de ceva, fiindcă dădea tot timpul din mînă. Apoi, privindu-mă aproape îngrozită : Ascultă, Iulian, nu cumva domnul acesta bine i-a făcut de petrecanie ? Imposibil !

— Nu știu încă nimic, Fenia. Uite, pe hîrtia asta am scris numărul telefonului meu de acasă. Sună-mă dacă ai să ai vreodată nevoie de mine.

A DISPĂRUT ILINCA-ACROBATA !

Trecuse de miezul nopții cînd m-a trezit din somn telefonul ; punînd capăt coșmarului, unul cumplit, în care Ilinca era sfîșiată de un tigru în timp ce eu, în ciuda sforțărilor disperate pe care le făceam, nu eram în stare să scot revolverul și să-l împușc, trăgînd în urechea fiarei aflată foarte aproape de mine.

Am aprins veioza și am bîjbîit cu ochii încă închiși după receptor. Pînă la urmă l-am găsit și a trebuit să treacă secunde în șir pînă să recunosc vocea.

— Iulian, tu ești ?

— Eu.

— Sînt eu, Fenia. Poți să vii pînă la mine ?

— S-a întîmplat ceva ?

— Am să-ți explic dacă ai să vii. Vii ?

— Vin !

— Grăbește-te numai, fiindcă... fiindcă.

Am auzit un hohot de plîns, pe urmă clinchetul specific. Fenia închisese.

Am început să mă îmbrac în mare grabă, încercînd să-mi închipui ce anume a putut-o determina pe Fenia să-mi telefoneze la o oră atît de tîrzie. Fără îndoială că

se întîmplase ceva grav, dar ce anume ? Mă gîndeam la un anumit lucru, dar era atît de oribil, încît refuzam să accept. Cînd am ieşit în stradă, am început să alerg înspre staţia de autobuze, în speranţa că voi prinde ultimul tur, înainte de a se retrage. Dar am avut noroc să-mi iasă în cale un taxi. Deoarece la ora aceea circulaţia era minimă, am ajuns în douăzeci de minute.

Fenia mă aştepta. A auzit liftul oprindu-se la etajul lor şi mi-a deschis încă mai înainte de a apuca să sun. Era îmbrăcată ca pentru stradă. Mă întrebam dacă se pregătea să plece, fără să mă mai aştepte, sau eventual venise tîrziu acasă — cînd îmi telefonase — şi încă nu apucase să se dezbrace.

— Ce s-a întîmplat, Fenia ? Unde-i Ilinca ?

— Nu ştiu. Dimineaţa a plecat la circ — ţi-am spus — şi de atunci nu s-a mai întors. Nu ştiu ce-i cu ea. Mi-e teamă, Iulian. Mi-e teamă pentru ea.

— Crezi că a făcut o prostie, Fenia ?

— Ce prostie ? Nu înţeleg la ce anume te gîndeşti. Şi mă privi sincer nedumerită.

— La prostia pe care te gîndeşti şi tu s-o faci.

— Nu vorbi prostii ! Ilinca nu-i fiinţa care să se sinucidă.

— Atunci ? am insistat, fiindcă nici prin minte nu-mi trecea ce anume bănuia.

— Mi-e teamă să nu i se fi întîmplat o nenorocire. Înţelegi la ce mă gîndesc.

— Nu ! Nu înţeleg de loc, i-am replicat înciudat.

— Dacă i s-a întîmplat şi ei un „accident" ?

— Ei, un accident !

Presupunerea Feniei mi se părea absurdă. Cineva s-o fi omorît pe Ilinca ? Dar de ce ? Tocmai pe ea, răsfăţata tuturora şi, pînă la proba contrarie, cea mai puţin susceptibilă de a trezi suspiciuni ? Dar pe urmă, am

devenit brusc bănuitor. În definitiv cum de-i trecuse Feniei prin minte o asemenea bănuială ? Desigur, numai în cazul cînd exista un motiv doar de ea cunoscut, cu alte cuvinte, numai în cazul cînd, într-un fel sau altul, fusese şi ea amestecată în combinaţia tenebroasă din pricina căreia soarta lui Franz fusese pecetluită. Ce Dumnezeu, oare Ilinca şi Fenia erau în aşa măsură dibace în a juca roluri cu totul contrare firii lor adevărate, încît izbutiseră să mă înduce în eroare ? Îmi venea greu să cred, fiindcă, în diferitele ocazii ce mi se iviseră pînă atunci, — e drept, nu prea multe — putusem constata că nu greşisem în aprecierea oamenilor cu care avusesem de-a face.

Şi iarăşi m-am întrebat :

„Oare Fenia şi Ilinca jucaseră cu mine roluri care li se potriveau ca o mănuşă şi izbutiseră să mă ducă de nas ?"

— Da, ei, Iulian. Gîndeşte-te ! Nu s-a mai întîmplat niciodată aşa ceva. Dimpotrivă, luasem amîndouă obiceiul ca de fiecare dată cînd una dintre noi, din anumite motive, întîrzie, s-o anunţe pe cealaltă telefonic. Şi, uite, au trecut optsprezece ore fără ca Ilinca să dea vreun semn de viaţă. E anormal... Este imposibil ca...

Şi nu mai continuă. Începu să se plimbe prin cameră, agitată, mai curînd speriată.

— Vrei să spui că este imposibil ca Ilinca să fie în viaţă şi totuşi să nu fi telefonat ?

— Nu s-a mai întîmplat niciodată. Mă auzi ? Niciodată ! repetă ea, aprinzîndu-şi o ţigară pe care, după ce trase cîteva fumuri, o zvîrli aprinsă pe covor. M-am aplecat, am ridicat-o şi am stins-o în scrumieră.

— Bagă de seamă, Fenia — i-am atras atenţia — sper că nu ai de gînd să arzi de vie, ca bonzii din Vietnam.

— Îți mulțumesc. Nici n-am observat. Sînt... sînt înnebunită de spaimă, Iulian.

— Știi ce-ți propun, Fenia ? m-am hotărît brusc, deși chiar de la început aveam îndoieli că procedez just. Haide să discutăm serios.

— Dar pînă acum ce am făcut ? veni prompt răspunsul ei. Zău, Iulian, cîteodată am impresia că nu ești prea priceput în meseria ta.

— S-ar putea să ai dreptate. S-ar putea să nu fiu în meseria mea decît un ageamiu. Totuși îmi asum riscul și-ți propun să discutăm cu cărțile pe față.

— Ascultă, ești chiar în toate mințile ? mă întrebă ea, măsurîndu-mă din cap și pînă în picioare, parcă spre a se convinge.

La capătul acestui examen ochii ei exprimau cum nu se poate mai limpede că nu mai avea nici un fel de îndoială în ceea ce privește dereglarea facultăților mele mintale. Întrucît avusesem mai multe ocazii să constat capacitatea femeilor de a disimula, n-am renunțat la planul meu.

— Ce-mi ascunzi, Fenia ? Haide, dă-i drumul !

— Nu-ți ascund nimic.

— Ba îmi ascunzi. Spuneai că ești neliniștită din cauza Ilincăi ?

— Pentru numele lui Dumnezeu, de cîte ori vrei să ți-o spun ?

— Noi însă stăm de vorbă, discutăm în loc să acționăm în favoarea Ilincăi.

— Eu discut ? se răsti la mine. Eu te-am chemat ca să mă ajuți, ca să întreprinzi ceva pentru salvarea ei.

— Atîta vreme cît nu vrei să vorbești nu pot face nimic.

— Dar înțelege, omule, că nu știu nimic.

— Fenia, să admitem deocamdată că nu știi nimic, că *nu-mi ascunzi nimic*. În cazul acesta, văzînd că Ilinca nu dă nici un semn de viață, ar fi trebuit să te gîndești la orice, dar în nici un caz să te *temi că a avut și ea soarta lui Franz*. Ai fi putut să te temi că i s-a întîmplat un accident pe stradă — în cel mai rău caz — dar nu că, în mod premeditat, cineva a omorît-o. Asta, repet, numai în cel mai rău caz, fiindcă nu văd de ce întîrzierea ei a trebuit să te neliniștească. În definitiv, este chiar imposibil ca la ora aceasta, Ilinca să fie în brațele unui bărbat ?

— Fără să-mi telefoneze în prealabil că va întîrzia? Imposibil !

— Revenind la ceea ce îți spuneam mai adineauri, numai într-un singur caz ai avea motiv să crezi că a fost omorîtă : numai în cazul cînd știi ceva, ceva atît de grav, încît asasinarea ei — poate de acela care a deschis și cușca panterei — să ți se pară posibilă. Ei, bine, Fenia, ce știi ? Ce-mi ascunzi ?

Fenia se uită la mine uluită. Dacă simula, simula perfect. Simula cu o artă care atingea perfecțiunea :

— Cum să te conving că nu-ți ascund nimic ? Doar să mă jur. Dar parcă ai să mă crezi chiar dacă am să mă jur ? !... Totuși îți jur că nu-ți ascund nimic. Tu spui că n-ar fi trebuit să-mi vină în minte că Ilincăi i s-a întîmplat o nenorocire decît în cazul cînd știu ceva și îți ascund. Mă rog, în locul tău poate că și eu aș gîndi la fel. Totuși nu ai dreptate. Dacă mi-e teamă să nu i se fi întîmplat ceva, mi-e teamă nu fiindcă știu că există un anume motiv, ci pentru că a fost prietenă cu Franz, care a sfîrșit-o așa cum știi că a sfîrșit-o. M-am gîndit : dacă Franz s-a vîrît ca musca în lapte — adică numai din prostie — nu cumva tot din prostie a vîrît-o și pe ea ? La asta m-am gîndit, numai la asta.

Dar de ascuns ceva, încă o dată îți spun, nu-ți ascund nimic.

Nu avea rost să insist. Chiar dacă îmi ascundea ceva, tot nu avea să-mi spună, oricît aș mai fi insistat. De vreme ce n-o făcuse pînă acum, nu avea s-o facă nici de acum încolo.

— Crezi, Fenia, că este cu desăvîrșire exclus să fie acum la un bărbat ?

— Exclus.

— La ora actuală Ilinca are un... prieten ?

— Vrei să spui un amant ? Ești pudic, Iulian, ca o fecioară din evul mediu. Nu, nu are nici unul. Pînă a nu începe să repete cu Franz numărul lor, avea unul. El însă a rupt-o cu ea, se pare din gelozie.

— Era gelos pe Franz ?

— Da ! Deși între ei n-a fost nimic. Totuși, n-ar fi fost exclus ca, mai tîrziu, Ilinca să fi sfîrșit prin a se îndrăgosti de Franz. Ce vrei ? E atît de sentimentală, atît de exagerată ! Dacă avea nevoie să se culce cu un bărbat sau dacă îi plăcea unul mai mult decît cel de pînă atunci, imediat își vîra în cap că îl iubește. Fără să-și vîre asta în cap nu era în stare să facă dragoste cu un bărbat. Totdeauna m-am mirat cu cîtă ușurință izbutea să-și închipuie că este îndrăgostită.

— Cum îl cheamă pe ultimul ei amant ?

— Este absolut nevoie să știi ?

— Este, Fenia.

— În cazul acesta n-am încotro. Îl cheamă Nicuță Dragavei — este pictor — și locuiește pe strada Mușețelului, la numărul zece. Pe urmă, în panică : Te implor, Iulian ! Nu mă mai tortura cu întrebările tale stupide, ci grăbește-te să faci ceva pentru ea. Trebuie !... Trebuie !

Să fac ceva! Dar ce? Îmi era peste putință să mă conving că Ilinca avusese soarta lui Franz. Dar la fel de peste putință îmi era și să exclud, ca imposibilă, posibilitatea de a i se fi întîmplat un „accident". În orice caz, ceva trebuia întreprins. Neapărat trebuia să aflu dacă temerea Feniei era sau nu justificată.

— Eu am să plec acum, Fenia. În orice caz nu de aici de la tine voi putea afla ce s-a întîmplat — în cazul cînd s-a întîmplat ceva — cu Ilinca. Tu culcă-te. Ia în prealabil un somnifer ca să poți dormi. Cînd am să am vești, te sun imediat.

M-am dus direct la sediu. Pînă să mă hotărăsc să-l sun pe șef, au trecut cîteva minute. Pînă la urmă l-am sunat să-i raportez *dispariția Ilincăi.* Mi-am dat seama imediat că acorda faptului o importanță mult mai mare decît — mărturisesc — eu îi acordasem. Îmi puse cîteva întrebări la care n-am fost în stare să răspund — ele nu-mi trecuseră în prealabil prin minte ca să acționez în consecință —, pe urmă mă sfătui să încerc să-i dau de urmă, folosind „căile obișnuite". Asta însemna că ar fi trebuit să încep prin a utiliza telefonul. Dar întrucît *simțisem,* după ton, îngrijorarea colonelului, am cerut o mașină de serviciu și m-am deplasat personal pe la toate spitalele, pe la toate secțiile de miliție, dar fără nici un rezultat pozitiv. Nici în cursul zilei și nici în timpul nopții nu fusese internată la vreunul din spitale o pacientă cu semnalmentele Ilincăi, iar în ceea ce privește secțiile de miliție de asemenea nu înregistraseră vreun „caz" în care victima sau făptașa să fi fost sora Feniei. Ilinca *dispăruse,* dar abia acum, cînd epuizasem mijloacele obișnuite de investigare, ipoteza crimei începu să mi se pară probabilă. Nu ne rămînea decît să așteptăm să se facă ziuă ca să

începeapă cercetările în locurile unde, în timpul nopții, se putea comite o crimă fără riscuri prea mari, dacă nu chiar întru totul fără riscuri : parcurile, locurile virane, și așa mai departe.

Măsurile fură luate încă înainte de a se lumina și, în timp ce, frînt de oboseală, plecam acasă să fur cîteva ore de somn, echipele se pregăteau să plece pe teren. La ora prînzului se înapoiară toate, raportînd insuccesul misiunii lor. Asta însemna că mai existau speranțe ca Ilinca să fie încă în viață, deși dispariția ei fără urmă rămînea pe mai departe motiv de mare neliniște. Dacă trăia, de ce nu dădea nici un semn de viață ? O făcea în mod deliberat ? Sau i se interzicea ? În primul caz, însemna că dispariția era voluntară, în cel de-al doilea, că era sechestrată într-un anume loc și de către o anume persoană.

În cursul dimineții, am făcut un drum pînă la circ. Acolo am stat de vorbă, în primul rînd, cu directorul. Redau, în rîndurile ce urmează, dialogul cu acesta.

— Cîteva informații în legătură cu Ilinca, tovarășe director.

— Vă stau la dispoziție.

— Am aflat că ieri a cerut să fie primită de dumneavoastră ! Este adevărat ?

— Da ! Și am primit-o.

— De ce a venit ?

— Ca să-mi facă o propunere năstrușnică. De cînd Franz Buller s-a prăpădit, practic noi nu mai avem un dresor pentru tigrii și panterele noastre. Mare mi-a fost mirarea cînd am auzit-o că dorește să-l înlocuiască pe Franz.

— Dumneavoastră cum ați reacționat ?

— V-am spus, la început propunerea ei mi s-a părut năstrușnică. Ea, o bucățică de om, dresoare de tigri și pantere !

— Vreți să spuneți că n-o credeți apță pentru o asemenea treabă ?

— A, nu ! Fata asta, pe cît e de simpatică și pare o fetiță răzgîiată căreia mușai trebuie să-i faci pe plac, pe atît e de serioasă în muncă și cu multă voință. Sînt sigur că ar izbuti să se facă ascultată de fiare. Totuși riscurile există. Și fiindcă ele există, nu aș fi de acord ca tocmai ea să și le asume. Ilinca ne-a cucerit pe toți și, o mărturisesc, n-am scăpat nici eu.

— Deci ați refuzat-o ?

— Cine poate s-o refuze pe Ilinca ?! V-am spus că toată lumea o răsfață, inclusiv eu. N-am refuzat-o, ci numai i-am cerut răgaz să mă mai gîndesc.

— Mai există vreo altă propunere, tovarășe director ?

— Există una din partea îngrijitorului. Îl cheamă Eremia Fecioru.

— Îl știu ! l-am informat ca să nu se piardă în detalii inutile, care nu mă interesau. S-a făcut bine ? Avea piciorul în ghips.

— Este încă în concediu medical. Mi-a trimis însă o cerere prin nevastă-sa, care e cîntăreață la un bar de noapte.

— Îl credeți mai indicat decît Ilinca ?

— Categoric ! Animalele îl cunosc și au frică de el. De fapt, în ultimul an, aproape numai el s-a ocupat îndeaproape de ele. De aceea este și mai îndreptățit decît Ilinca să pretindă locul lui Franz. Are să-mi pară rău, dar va trebui să accept propunerea lui, deși, sincer să fiu, aș prefera-o pe Ilinca. Omul nu-mi este simpatic.

— De ce ? Există vreun motiv special ?

— Nu ! Pur și simplu nu-mi este simpatic. Poate numai pentru faptul că fiarele se tem de el.

— În schimb Franz Buller se temea el de fiare. Se temea și, pînă la urmă, a pățit-o.

— Nici așa nu e bine. În orice caz, nu asta are importanță în luarea unei hotărîri. Căci dacă, în ciuda faptului că nu-mi este simpatic, pînă la urmă pe el am să-l prefer, aceasta se va întîmpla fiindcă Fecioru își cunoaște meseria, pe cînd Ilinca trebuie s-o învețe abia de acum încolo.

— V-ați angajat cumva față de el ?

— Nu ! M-a căutat la telefon cîteva minute după ce Ilinca a plecat de la mine, ca să mă întrebe dacă i-am citit cererea și dacă i-am aprobat-o. I-am răspuns că încă nu m-am hotărît, și că mai am și alte propuneri.

— I-ați pomenit de Ilinca ?

— Da ! Am dat-o pe ea ca exemplu. În orice caz, pot să vă asigur că nu i-am lăsat prea multe speranțe. Din tonul meu reținut, dimpotrivă, cred că a tras concluzia, pripită desigur, că răspunsul va fi negativ.

— Vă mai amintiți ce oră era cînd ați primit-o pe Ilinca ?

— Desigur. Zece și jumătate.

— Și la ce oră a plecat ?

— Cred că se făcuse unsprezece.

— Ce impresie v-a făcut ? Nu vi s-a părut cumva agitată, cumva neliniștită ? Nu ați avut impresia că o preocupă ceva ?

— Nu ! Mi s-a părut în nota obișnuită. Apoi cu alt ton : Dumneavoastră mi-ați pus o mulțime de întrebări. V-aș pune și eu una singură.

— Poftim !

— A făcut Ilinca vreo faptă nepermisă, sau i s-a întîmplat ceva rău ?

— Tovarăşe director, nu pot să vă răspund decît atîta : deocamdată ne străduim să aflăm răspuns exact la întrebările pe care mi le-aţi pus.

N-am părăsit imediat circul. Am mai rămas să stau de vorbă cu unii din artiştii prezenţi. Mă interesa să aflu la ce oră Ilinca părăsise circul. N-a fost prea greu. Trei persoane mi-au indicat ora unsprezece şi cinci sau şi zece minute. Deci, imediat după convorbirea pe care o avusese cu directorul.

Tocmai mă pregăteam de plecare, cînd s-a apropiat de mine Filomel. Filomel era pitic şi împreună cu soţia sa, Filomela, şi ea pitică, se produceau în fiecare seară cu un număr de dresură de porumbei.

— Domnule dragă, dacă îmi permiteţi, eu sînt Filomel. Artist, dresor de porumbei.

Şi îmi întinse mîna, o mînă de copil, frumoasă, cu unghiile date cu lac sidefiu. I-am strîns-o, la rîndul meu, şi mi-am spus numele.

— Dumneavoastră sînteţi de la miliţie, nu-i aşa?

— Să zicem ! am lăsat întrebarea fără un răspuns categoric.

— Domnule Vladone, aţi avea ceva împotrivă dacă ne-aţi face o vizită acasă la noi după-amiază ? Soţia mea, Filomela, şi cu mine ne-am simţi foarte onoraţi dacă nu ne-aţi refuza. De altfel, domnule Vladone, cred că v-am putea spune unele lucruri care, fără îndoială, vă vor interesa.

Avea un glas piţigăiat de băieţandru la vîrsta cînd i se schimbă vocea. Am observat că vorbea doar atît de tare cît era nevoie ca să aud numai eu, nu şi alte eventuale urechi indiscrete, şi că îşi plimba în toate părţile ochii săi bulbucaţi, care semănau teribil cu ochii unei muşte privită prin microscop.

— Domnule Filomel, vin cu cea mai mare plăcere. Unde locuiți ?

Îmi spuse adresa, insistînd să mi-o însemn, nu care cumva să uit și să mă aștepte zadarnic. I-am făcut pe plac, deși am o memorie destul de bună ca să rețină ceva mai mult decît o simplă adresă.

— Atunci veniți negreșit, nu-i așa ? Cînd am să-i comunic Filomelei acordul dumneavoastră are să fie cum nu se poate mai fericită. Vă rog să mă credeți, domnule Vladone.

Și Filomel se înclină în fața mea cu o naturalețe de om de lume.

„*Duo Filomel și Filomela, dresură de porumbei*", locuiau într-un cartier cu case tip, fără etaj, case *gospodărești* de pe vremuri, cu o batistă de grădiniță în față și cu o panglicuță de curte în formă de L — pe latura din dreapta și în continuare în spatele casei, acolo unde oamenii, cît timp primăria le permisese, crescuseră găini și cîte un porc. Acum doar cîini mai zăreai prin curți, și nu în toate, fiindcă nu toți oamenii înțeleg să-i hrănească doar pentru plăcerea de a avea un animal pe lîngă casă. Cum și pe hoți îi împuținase miliția, mulți renunțaseră la cîini, iar puținii care mai existau în cartier erau corcituri din rasele cele mici și plăpînde.

Casele erau tip, gardurile de asemenea — stîlpi de beton din loc în loc și între ei plasă de sîrmă — grădinițele, cu foarte mici variații, aceleași : trandafiri și regina nopții. Uniformitatea era absolută pe mai multe străzi, toate liniștite, cu circulație puțină, pe unele cu atît de puțină circulație, încît iarba creștea în voie printre pietrele de rîu cu care erau pavate, în timp ce trotuarele, cu toate asfaltate, erau crăpate și roase de intemperii.

Și în timp ce mă avîntasem pe una din străzi, vag înduioșat și vag trist — nici acum nu știu motivul — mă tot uitam după numărul casei, convins că aceea în care locuiau Filomel și Filomela nu putea fi decît una din casele acelea siameze de pe cea mai liniștită stradă, cu atît de multe și atît de blînde turturele, încît, țopăind și ciugulind te miri ce de pe trotuar, aproape că nu se fereau cînd treceai pe lîngă ele. Mare mi-a fost surpriza — la început surpriza, fiindcă încîntarea a venit mai tîrziu — cînd am dat cu ochii de casa lor. Am fost atît de surprins, încît o clipă am crezut că greșisem strada, ceea ce n-ar fi fost de mirare, fiindcă semănau atît de mult între ele. Am întrebat pe un trecător de numele străzii și el m-a convins că nu greșisem. Asta însemna că în casa în dreptul căreia mă oprisem locuia într-adevăr familia de pitici. Casa se deosebea de toate celelalte, fiindcă nu era de zid, ci de lemn. La o primă vedere părea o baracă — exceptînd mărimea — la fel ca acelea construite de nemți în timpul războiului. Știu eu ? Poate că inițial, chiar atunci fusese construită. Ulterior însă, suferise unele modificări exterioare care o făcuseră să semene mai mult a casă de locuit decît a baracă. Anume, fusese adăugată o prispă, la care ajungeai urcînd cinci trepte mărunte. Acoperișul se sprijinea pe patru stîlpi, dar numai pe latura prispei, împrejmuită cu un mic gărduleț, tot de lemn, care însă nu se vedea din cauza viței sălbatice ce îl îmbrăca într-un fel de horbotă vegetală. Căsuța avea în față și o grădiniță cu trandafiri și, la fel ca în celelalte grădini, cu regina nopții. Pe acoperișul înclinat, în formă de triunghi, se semețea o antenă foarte complicată de televizor.

Am urcat cele cîteva trepte și am sunat. Mi-a deschis Filomel. Era îmbrăcat în haine negre, „haine de seară“,

cu cămașă albă și papion, hainele cu care apărea, seară de seară, la circ, cînd executa numărul de dresură, mai exact, cînd o ajuta pe Filomela, fiindcă se părea că ea este aceea de care ascultă porumbeii, și nu el. Am înțeles că îmbrăcase costumul de gală în cinstea mea.

— În sfîrșit, iată-vă, domnule Vladoire ! se bucură el întinzîndu-mi mîna lui de băiețaș. Sîntem bucuroși că vă vedem.

Făcînd onorurile casei mă conduse într-o încăpere, care nu era altceva decît un fel de *living-room*. Dacă țin seama de înălțimea amfitrionilor mei, aș putea spune că încăperea era uriașă : un dreptunghi de $^3/_4$ metri. (Pe dinăuntru, casa toată era tencuită și zugrăvită în culori vesele, odihnitoare.) În *living-room*, pereții aveau culoarea cerului de vară, iar mobila de dimensiuni cum nu mai văzusem și, desigur, cum nu există de cumpărat la nici unul din magazinele de specialitate. Mă refer la canapea, la cele două fotolii, la măsuță, la bibliotecă. Erau de proporții reduse și de bună calitate, construite fără îndoială de vreun meșter care, adăugase îndemînării plăcerea de a meșteri asemenea obiecte destinate unei familii de oameni ceva mai mari decît păpușile. Singura piesă de mărime naturală era pianina, fiindcă vioara ce se odihnea pe cutia pianului era una de trei sferturi, ca pentru băieții de zece ani. Pupitrul din metal — de alamă mi se pare — era și el mic și, întrucît am o vedere foarte bună, am putut citi de departe pe coperta partiturii că era vorba de un caiet cu Sonatele lui Beethoven.

Cînd am intrat acolo, de pe canapeaua pe care stătuse răsfoind o revistă, se ridică Filomela și veni spre mine cu mîna întinsă. Spre deosebire de Filomel, ea era îmbrăcată într-un chimono de mătase care o prindea foarte bine. În primele clipe am avut impresia că vine

spre mine o fetiță care, pentru propria ei plăcere, îmbrăcase chimonoul și papucii, se coafase, se fardase cu o artă transmisă din generație în generație încă de la stră-străbunica Eva. De altfel, chiar după vîrstă, Filomela nu părea a avea mai mult de treizeci de ani, iar bărbatul ei era poate mai tînăr decît ea cu doi sau chiar trei ani.

— Domnule Vladone, îmi era teamă că nu veți veni ! îmi declară ea cu sinceritate, și surîse oarecum stînjenită. Avea ochi căprui, candizi, aș zice niște ochi suavi, deși nu știu dacă se poate folosi acest termen pentru a defini niște ochi care atunci cînd te privesc îți vine să te bucuri că există și asemenea ochi și că, fără nici o exagerare, dacă ei pot exista, atunci merită să trăiești și să iubești oamenii. Luați loc, domnule Vladone ! mă invită arătîndu-mi canapeaua.

— Mulțumesc, doamnă !

Și m-am așezat cu precauție și nu fără o oarecare neliniște, fiindcă mă întrebam în ce măsură canapeluța aceea va putea suporta greutatea trupului meu.

— Domnule Vladone, nu trebuie să aveți teamă. E drept, este de proporții ceva mai reduse, dar tot ce construiesc eu, cu mîna mea, îmi place să fie solid întocmit, mă asigură el, intuind ezitarea mea.

— Dumneavoastră ați construit mobila ?

— El, cu mîna lui, tot ceea ce există în această casă, domnule Vladone, i-o luă înainte Filomela. În spatele casei și-a instalat un mic atelier de tîmplărie. E foarte priceput. De altfel se vede, nu-i așa ?

— Felicitările mele, domnule Filomel ! l-am firitisit și nu din politețe.

Filomel părea a fi un foarte bun tîmplar de mobile. Piticul înclină puțin capul, în semn că-mi mulțumește

și schiță un mic zîmbet de om care își cunoaște și își apreciază just propria-i valoare.

Și acum cred că a venit timpul să vă spun ce stranie senzație am avut, tot timpul, din clipa venirii mele acolo și pînă am părăsit originala căsuță în care locuiau Filomel și Filomela. Încă din clipa cînd am pășit pragul casei lor am avut sentimentul că pătrund într-o altă lume, într-una în care oamenii sînt de statură mică, toți, fără excepție, și că, neavînd cunoștință că undeva, în altă parte, există oameni a căror înălțime medie este, să zicem, de un metru șaizeci, nu au complexe, se comportă firesc și — tocmai într-asta consta ciudățenia — se străduiesc, pe cît le stă în putință, ca musafirul lor — adică eu — să nu se simtă prost, fiindcă nu este asemenea lor din punct de vedere al staturii. Vreau să spun că n-am avut o clipă sentimentul că mă aflu în fața unui pitic și a unei pitice, că ignoram cu desăvîrșire acest lucru, că, pur și simplu, nu-i diferențiam, că *nu-i vedeam pitici.*

M-am așezat pe canapea, Filomela a luat loc în fotoliu, iar Filomel s-a dus la bar — unul minuscul, ca toate celelalte piese din încăpere — și, deschizîndu-l, mă întrebă :

— Domnule Vladone, ce preferați : coniac sau *whisky?*

— Coniac. Și fiindcă Filomela mă cerceta cu un fel de curiozitate foarte lucidă, am observat : Aveți o casă foarte frumoasă, doamnă Filomela.

— Da ? Chiar vă place ?

— Credeți-mă că n-o spun din politețe. Mă surprinde că primăria v-a dat voie să vă construiți, în plin București, o casă din lemn.

— Nu ne-am construit-o noi, ci a fost ridicată de nemți în timpul războiului ca să le servească drept magazie de efecte. Noi am cerut numai permisiunea

s-o folosim. Nu aveam casă, locuiam pe atunci foarte prost şi cei de la spaţiu, ca să scape de noi, ne-au dat o repartiţie pe această magazie. Am făcut rost de nişte bani cu împrumut, şi cu ce economii mai aveam noi, am tocmit un meşter zidar ieşit la pensie s-o tencuiască pe dinăuntru şi s-o zugrăvească. După aceea, puţin cîte puţin, am şi mobilat-o, cumpărînd mobilă veche, pe care Filomel a transformat-o şi a recondiţionat-o.

— Cum de v-a dat în minte să transformaţi o baracă în casă de locuit ? ! m-am mirat. Vreau să spun că sînteţi extraordinari dacă aţi putut *vedea* într-o nenorocită de baracă o virtuală casă de locuit.

— Filomela, arată domnului Vladone fotografia, o invită Filomel pe nevastă-sa, apropiindu-se de masă cu tava pe care se aflau trei pahare cu coniac.

— Mi-e teamă să nu-l plictisim, dragă, ezită ea.

— Pe domnul Vladone îl interesează şi lucruri care nu sînt în directă legătură cu preocupările dumisale profesionale, observă el. Domnul Vladone este un om superior.

N-o spunea ca să mă măgulească, n-o spunea nici ironic ; se părea că nu făcuse decît să exprime o apreciere de care era sincer convins.

Filomela se ridică, dispăru în camera alăturată şi se înapoie de acolo cu o fotografie cu care, pînă să ajungă lîngă mine, îşi făcu vînt, de parcă ar fi fost un evantai, cu o graţie pe care o găseam încîntătoare. Cînd fu de partea cealaltă a măsuţei, aflată între canapeluţă şi minusculele fotolii, mi-o întinse. Era o fotografie de mărimea unei cărţi poştale, pe hîrtie subţire, îngălbenită de vreme, şi reprezenta o căsuţă cu cerdac din secolul trecut, aşa cum avem prilejul să le mai vedem doar în filmele *western*, căsuţă tipică de colonist. În faţa uşii de intrare, pe prispă, stînd în picioare şi ţinîndu-se

pe după mijloc, un bărbat și o femeie. El mult mai tînăr, probabil nu mai în vîrstă de patruzeci de ani, înalt, frumos, voinic, ars de soare și de vînturi. Ea la fel de înaltă, grasă și aproape urîtă. Filomela care, între timp, se așezase lîngă mine pe canapea începu să-mi explice.

— El e unchiul Geo. Unchiul lui Filomel, și ea este soția lui. Casa era a lor și se afla undeva, nu știu unde, în statul Ohio. Fotografia datează de prin o mie nouă sute douăzeci și trei, și a fost trimisă de către unchiul Geo mamei sale, adică bunicii lui Filomel.

— Povestește-i, Filomela, de unchiul Geo ! o îndemnă el.

— Ești absolut sigur că are să-l intereseze ? voi ea, în prealabil, să se asigure.

— Povestiți-mi ! Sigur că are să mă intereseze.

— Unchiul Geo a fost primul turist român care a făcut înconjurul lumii pe jos. Bunica păstra, într-o cutie din palisandru — din palisandru, Filomel ?

— Da, din palisandru.

— ...păstra o mulțime de tăieturi din ziarele vremii și din diverse țări pe unde a umblat, în care se vorbea despre unchiul Geo, reproducîndu-i-se și fotografia.

— Spune-i de ce a fugit din țară, Filomela, o îndemnă din nou.

— A fugit ca să scape de închisoare. În timp ce făcea armata, s-a înfuriat o dată pe comandantul său fiindcă l-a pedepsit pe nedrept și, ca să se răzbune, l-a bătut în fața întregului pluton, care n-a cutezat să intervină. L-a bătut cu trunchiul unui copăcel pe care l-a smuls din pămînt, cu rădăcină cu tot, fiindcă, din cele declarate de bunica, se pare că unchiul Geo avea o putere herculeană. După aceea a dezertat și, mai tîrziu, a fugit din țară, ascuns în cala unui cargou cu pavilion egip-

tean venit la Brăila să încarce cherestea. (Nu atunci, dar mai tîrziu, amintindu-mi de cele povestite despre acel „unchi Geo", m-am întrebat cum de a fost posibil ca din sîngele din care se plămădiseră generații de oameni normali să se nască un omuleț, un pitic, Filomel.

— Nu se știe dacă unchiul Geo a terminat de făcut pe jos înconjurul întregii lumi — preluă povestirea Filomel — cert este însă că atunci cînd a ajuns în America s-a stabilit acolo. S-a însurat cu femeia din fotografie și, cîțiva ani, i-a trimis bunicii în fiecare lună dolari, nu prea mulți, dar, atîția cîți primea, ei îi ajungeau să ducă o viață ferită de lipsuri. Pe urmă, dintr-o dată n-a mai scris și nici n-a mai trimis bani. Buniça s-a dus la consulat, a cerut să i se comunice dacă mai trăiește sau nu, dar după luni de așteptare, a primit răspuns că persoana de care se interesează nu mai locuiește la adresa indicată și că n-a putut fi găsită nici după minuțioase cercetări întreprinse de autorități. Ce s-o fi întîmplat cu el numai Dumnezeu știe !

— Nu vă place căsuța ? mă întrebă Filomela.

— E drăguță, am recunoscut din politețe, ca să nu-i dezamăgesc. Era o simplă casă de lemn, așa cum probabil mai există și astăzi într-unele orașe din Statele Unite, o casă ca multe, multe altele pe vremea aceea — la început de secol — o casă fără nici un fel de personalitate.

— Noi, cînd am descoperit fotografia, printre niște acte vechi, am fost încîntați și, poate fiindcă pe atunci nu aveam casă, ne-am dorit una la fel. Dorința ni s-a îndeplinit în ziua cînd, datorită întîmplării, am descoperit această baracă. Am transformat-o, am făcut din ea o casă în care ne simțim bine și pe care n-am schimba-o nici pentru un palat. Ne-am străduit să creăm aici o

ambianță... pe măsura noastră. (Fu prima aluzie la infirmitatea lor.)

— Domnule Vladone — mă îmbie cu paharul în mînă Filomel — vă urez mult noroc în activitatea profesională și, încă o dată, țin să vă spun că prezența dumneavoastră ne onorează.

Am băut toți trei — de fapt, Filomela mai mult și-a muiat buzele decît a băut — pe urmă s-au așternut între noi cîteva minute de tăcere stînjenitoare. Ei parcă nu se hotărau să abordeze subiectul pentru care mă chemaseră, iar eu n-o făceam, de teamă să n-o jignesc pe Filomela care se purta ca o doamnă și care avea un farmec și o grație cuceritoare.

Și fiindcă tăcerea se prelungea, am întrebat :

— Cine cîntă la vioară ? Dumneavoastră, domnule Filomel ?

— Nu, soția mea. Eu o acompaniez la pian. Ne place la amîndoi muzica. De altfel, înțelegeți cred că nouă nu ne prea face plăcere să ieșim în lume, la spectacole, de pildă. Oamenii sînt atît de curioși ! (Era a doua aluzie la infirmitatea lor.) De aceea preferăm să stăm acasă și izbutim să ne umplem timpul fără să regretăm că ducem o viață atît de retrasă. Citim, facem muzică, privim la televizor, discutăm. Ne simțim bine, nu sîntem invidioși pe ceilalți oameni, nici nu regretăm că destinul nostru ar fi putut fi altfel. De multe ori chiar ne gîndim că, dacă el ar fi fost altfel, dacă am fi fost și noi ca ceilalți oameni, poate că n-am fi izbutit să realizăm ceea ce am realizat.

— Ce ? am întrebat aproape fără voia mea.

— Un echilibru interior, domnule Vladone. După părerea noastră oamenii, chiar și cei mai normali, au nevoie de un echilibru lăuntric. Din păcate ei nu sînt conștienți de acest lucru. Și întrucît nu se cunosc în

suficientă măsură — nici nu se obosesc să se cunoască — sînt nefericiți, fiindcă ori își doresc în viață mai mult decît merită, ori prea puțin în comparație cu posibilitățile lor reale pe care dacă nu ei, în orice caz subconștientul lor le cunoaște măcar atîta cît este necesar ca să-i facă să se simtă nefericiți. Noi doi — eu și Filomela — am izbutit să înțelegem dimensiunile noastre interioare — probabil nouă ne-a fost mai ușor, fiindcă sîntem altfel configurați fizic în comparație cu ceilalți oameni — și, înțelegîndu-ne, să realizăm un anume echilibru sufletesc, fără de care, în ciuda faptului că ne iubim — mă întreb dacă nu cumva faptul că ne iubim este efectul echilibrului și nu cauza lui — ne-am fi simțit amîndoi niște nefericiți și, mai mult ca sigur, ne-am fi lăsat consumați de cea mai josnică invidie față de ceilalți oameni.

Filomel vorbise cu multă demnitate, ușor îmbujorat și fără nici un fel de afectare. Eram convins că nu-mi înșirase vorbe ca să mă impresioneze, ci că în realitate izbutiseră acolo unde nouăzeci la sută dintre cei care încearcă dau greș : să realizeze echilibrul de care vorbea.

— Filomel, domnul Vladone ar putea crede că vrei să te lauzi, îl certă nevastă-sa.

— Doamnă, nici nu-mi trece prin minte așa ceva, am protestat sincer. Vă port mare stimă și îmi pare foarte bine că v-am cunoscut. În profesiunea mea nu prea am ocazia să întîlnesc mulți oameni cumsecade. Dimpotrivă. Așa că a face cunoștința unor oameni ca dumneavoastră e reconfortant. Să nu luați cuvîntul în sens peiorativ. Vreau să spun : știind că există și oameni ca dumneavoastră, îți îndeplinești îndatoririle cu mai multă cerbicie, fiindcă îți dai seama că ei trebuie apărați.

— Aţi spus bine, domnule Vladone. Trebuie apăraţi, fu de acord Filomela.

— Vă gîndiţi la ceva special, doamnă ? Consideraţi că există cineva care vă pune în primejdie viaţa ?

— Nu, domnule, nu la noi m-am referit. Cine şi-ar pune mintea cu doi oameni ca noi, cărora ar putea să le vină de hac un băiat de şaptesprezece ani, zurbagiu şi cîinos ? M-am referit la altcineva, la o colegă de-a noastră. La Ilinca. O cunoaşteţi, fiindcă am auzit, azi-dimineaţă, că vă interesaţi de ea.

Va să zică despre Ilinca era vorba. Ceea ce voiau să-mi comunice, şi pentru care motiv mă invitaseră la ei acasă, era în legătură cu ea. Şi, cine ştie ? Poate că datorită lor îmi voi putea explica misterul dispariţiei ei.

— Da, m-am interesat de fata aceea. Voiam să stau de vorbă şi cu ea. Am fost informat că în ultimul timp fusese prietenă bună cu Franz Buller. Cică pregăteau împreună un număr de clovnerie, le-am dat o explicaţie ad-hoc, fiindcă nu consideram necesar să afle de la mine — în cazul cînd nu aflaseră din altă parte — că Ilinca dispăruse.

— Cum, n-aţi fost informat că Ilinca a dispărut ? întrebă Filomela oarecum contrariată.

De vreme ce aflaseră, nu avea rost să neg. Dar, pentru ca nu cumva să se simtă jigniţi că n-o recunoscusem de la început, le-am dat următoarea explicaţie, care nu era întru totul neadevărată.

— M-a informat sora ei, Fenia. Era foarte alarmată, neliniştită. Vă mărturisesc însă că în ceea ce mă priveşte nu văd nici un motiv care să mă determine să împărtăşesc neliniştea ei. Cred că e vorba de o escapadă sentimentală — am auzit că Ilincăi i se aprind repede călcîiele după un bărbat — şi că, în cîteva zile, se va întoarce acasă, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. De

cînd cu „accidentul" întîmplat lui Franz, în general toți cei care lucrează la circ au devenit puțin cam nervoși. Vreau să spun că ei se așteaptă ca prima crimă să atragă după sine și pe a doua. Repet, acesta este motivul pentru care nu împărtășesc neliniștea Feniei care, în treacăt fie spus, este aproape convinsă că sora ei a avut soarta lui Franz Buller.

— Domnule Vladone, faceți rău că nu împărtășiți temerea Feniei !

Reproșul fu rostit de Filomela care, probabil uimită de curajul ei, se înroși, vag intimidată.

N-am apucat să-i răspund, fiindcă Filomel întrebă :

— Fenia se teme că Ilinca nu mai e în viață ?

— Da ! Așa mi-a spus.

Filomel rămase cîteva clipe pe gînduri, pe urmă, după ce schimbă priviri semnificative cu soția sa :

— Filomela, spune tu. Apoi în chip de explicație, către mine : Ea povestește mult mai concis.

Înainte de a începe, Filomela îi surîse în semn de mulțumire.

— Domnule Vladone, noi îi stimăm și-i prețuim pe toți colegii noștri. Dar ne este dragă numai Ilinca. Probabil că nu vă spun o noutate, fiindcă toată lumea o simpatizează. E totuși o nuanță, măcar o nuanță, domnule Vladone, fiindcă pentru noi Ilinca este mai mult decît o colegă, ea ne este prietenă. Dintre toate colegele numai despre ea putem spune că ne este prietenă. Noi nu primim vizite, dar nu fiindcă sîntem niște oameni ursuzi, nesociabili, ci fiindcă nu am îndrăznit niciodată să invităm pe cineva, întrucît știam dinainte că nu le va face plăcere să vină. Veți spune poate că exagerez.

— Mi-e greu să mă pronunț, doamnă, m-am eschivat.

— Nu exagerez. Dovada ? Iată, nici unul nu s-a oferit să ne viziteze, ceea ce, vă mărturisesc, sincer ne-ar fi făcut mare plăcere. Nu-i aşa, Filomel ?

— Mare plăcere, desigur.

— Cu excepţia Ilincăi. Ea a venit, din proprie iniţiativă, în urmă cu vreo doi ani. Spunea că a trecut prin faţa casei şi s-a gîndit să vadă cum ne-am instalat. S-a comportat admirabil, ca şi cînd ar fi fost una din vizitele ei obişnuite. Pe urmă a venit de mai multe ori. Nu uita să ne felicite — ţinea minte — cînd era ziua mea de naştere sau a lui Filomel, şi să ne ofere cîte un mic cadou. Înţelegeţi, domnule Vladone, că am îndrăgit-o foarte mult, că pur şi simplu o iubim şi că am fi nenorociţi pentru tot restul zilelor noastre dacă, ferească Dumnezeu, i s-ar întîmpla ceva ?

— În cazul cînd nu i s-a întîmplat, ţinu să precizeze Filomel, cu o voce care îi tremura, ca şi cînd s-ar fi luptat cu lacrimile.

— Nu-ţi pierde curajul, dragul meu, îl consolă ea. Nu avem dreptul, atîta vreme cît miliţia — se referea la mine — face eforturi ca să-i dea de urmă. Nu-i aşa, domnule Vladone ? mă întrebă, dar nu fiindcă era efectiv convinsă de ajutorul nostru, ci în speranţa că eu, arătîndu-mă la fel de optimist, optimismul meu va avea un efect salutar asupra moralului soţului ei.

— Bineînţeles, doamnă, că nu trebuie să desperaţi, mai ales că ceea ce urmează să aflu de la dumneavoastră ne va fi de un real ajutor ca s-o găsim.

— Alaltăieri a venit aici la noi. Spunea că a trecut numai aşa, ca să vadă ce mai facem. Mi-am dat seama că era un pretext, fiindcă dimineaţa ne văzusem la circ. Pe de altă parte, ne-am mai dat seama că e teribil de neliniştită.

— Iartă-mă, Filomela, că te întrerup, dar era mai mult decît neliniştită. Părea îngrozită, părea că era stăpînită de o frică teribilă.

— Da, ai dreptate. N-am îndrăznit s-o întrebăm de ce şi ne-am prefăcut că nu observăm nimic. La un moment dat a vrut să ştie dacă am fi de acord să lucrăm toţi trei împreună. Am întrebat-o la ce anume se referă. Ne-a răspuns că încă nu s-a gîndit, dar că vrea numai să ştie dacă, în principiu, sîntem sau nu de acord. Ne-a pus într-o situaţie mai mult decît delicată. S-o refuzăm nu voiam, dar ne era şi foarte greu să acceptăm. Noi avem numărul nostru, pe care încercăm să-l perfecţionăm mereu. Place mult publicului. Cînd ne aplaudă, simţim că el, publicul, a devenit parcă mai bun. Numărul nostru nu-i dă emoţii tari, ci pur şi simplu îl încîntă. De aceea v-am spus că ne e dragă munca pe care o facem. Ne gîndim să trecem la dresura şi a altor păsărele. Nu ştim dacă sînteţi informat, dar în străinătate genul acesta de dresură a atins perfecţiunea. Cum vă spuneam, ca să n-o supărăm pe Ilinca, i-am cerut să ne dea timp de gîndire, şi i-am făgăduit că va primi răspunsul nostru peste cîteva zile.

— E curios că v-a făcut o asemenea propunere. Ieri a fost la director şi i-a cerut să fie de acord ca să ia locul lui Franz Buller. Ştiaţi ?

— Ştiam !

— De la ea ?

— Nu, nu de la ea. Am aflat la circ.

— Şi ? Cum aţi primit vestea ?

— Am fost pur şi simplu îngroziţi.

— Credeţi că a recurs la soluţia aceasta, fiindcă şi-a dat seama că pe dumneavoastră propunerea de a lucra împreună nu prea vă încînta ?

— În nici un caz, domnule Vladone. De altfel, ceva mai tîrziu, ne-a mărturisit că a fost numai aşa un gînd care i-a trecut prin minte şi la care va trebui să reflecteze mai serios numai în cazul cînd directorul nu va accepta să-l înlocuiască ea pe Franz.

— Şi dumneavoastră n-aţi încercat s-o convingeţi să renunţe ? am întrebat.

— Ba da ! vorbi acum Filomel. Cu menajamente am încercat s-o fac să înţeleagă că dresura de fiare nu era pentru ea. Dar credeţi că auzea măcar ce-i spuneam ? Aş ! Se frămînta neliniştită şi, la un moment dat, a izbucnit în plîns. Cînd a văzut-o că plînge, a început să plîngă şi Filomela. Domnule Vladone, plîngeau amîndouă şi eu nu ştiam cum să le potolesc. N-a fost aşa, Filomela ?

— Ce vrei ? Dacă am văzut-o că plînge nu mai m-am putut abţine. Cînd n-am mai plîns, am întrebat-o ce se întîmplă cu ea. Abia atunci ne-a spus. Ne-a spus că se află într-o mare primejdie, că-i este frică să nu aibă şi ea soarta lui Franz. „De ce ?" am întrebat-o. „Cred că ştiu cine l-a omorît pe Franz", mi-a răspuns.

— Vă rog să vă aduceţi aminte ! A spus : *cred* că ştiu sau *ştiu* cine l-a omorît pe Franz ?

— A spus „cred că ştiu...". Nu-i aşa, Filomela ?

— Da, exact aşa a spus.

— Şi dumneavoastră nu i-aţi cerut explicaţii ?

— Ce fel de explicaţii ? întrebă Filomela.

— Ce anume motiv avea să se teamă, deoarece, obiectiv vorbind, faptul că bănuia, numai bănuia cine l-a omorît pe Franz nu constituia un motiv să se teamă că o aştepta şi pe ea aceeaşi soartă.

— Cam aşa i-am pus şi eu problema, se însufleţi Filomel. „Dragă Ilinca — i-am spus — faptul că ştii — sau numai bănuieşti — cine l-a ucis, nu-i un motiv să te temi, atîta vreme cît el, asasinul, nu ştie că tu ştii".

„Din păcate, cred că *el* știe că eu știu". Acesta a fost răspunsul ei, domnule Vladone. Am sfătuit-o să se adreseze dumneavoastră, dar ea mi-a răspuns că încă nu a sosit momentul. Voia ca, în prealabil, să se convingă, adică să nu mai aibă nici un fel de dubiu în ceea ce privește persoana asasinului. „Înțelegeți? Dacă acela pe care eu îl bănuiesc este nevinovat înseamnă să-l nedreptățesc. Mai bine aștept pînă am să fiu absolut sigură".

— ...Și asta nu e totul, se grăbi să adauge Filomela. Cînd s-a mai potolit, ne-a întrebat dacă am vrea să-i facem „un mare, un foarte mare serviciu". Fără să stăm o clipă pe gînduri, i-am promis. Ei, bine, domnule Vladone, ce serviciu credeți că ne-a cerut? N-aveți să ghiciți, de aceea vă spun eu. Ne-a rugat să-i punem casa la dispoziție, pentru două-trei ore, în după-amiaza zilei de vineri, adică pentru ieri după-amiaza.

— Bineînțeles că ați acceptat.

— Cum am fi putut-o refuza, domnule Vladone, mai ales că și-a dat cuvîntul de onoare că nu se va întîlni cu un bărbat, ci cu o femeie.

— Cu o femeie? am întrebat prostește, fiindcă auzisem foarte bine.

— Da, cu o femeie. I-am spus unde îi vom lăsa cheia.

— Între ce ore v-ați înțeles să lipsiți de acasă?

— Între cinci și șapte.

— Va să zică, între cinci și șapte Ilinca s-a întîlnit aici la dumneavoastră cu o anumită persoană, după spusele ei o femeie.

— Stați, domnule Vladone, că nu-i așa. N-a venit. Și tocmai acesta e motivul că sîntem neliniștiți, că am intrat în panică, la fel ca Fenia, soră-sa. Dacă n-a venit înseamnă că a fost împiedicată să vină, iar faptul că a dispărut fără urmă înseamnă, ar putea să însemne, ei,

bine, nu vreau, nu pot să mă gîndesc la ceea ce ar putea să însemne.

— Şi de unde ştiţi că n-a venit ? am întrebat.

Întrebarea nu era lipsită de sens, căci, de vreme ce lăsaseră cheia într-un anumit loc, Ilinca a putut veni şi pleca fără să lase după ea *dovezi* că trecuse pe acolo, mai ales dacă se întîlnise cu o femeie, cu care nu făcuse altceva decît să stea de vorbă.

— Teoretic aveţi dreptate, domnule Vladone. Numai că, în realitate, lucrurile se prezintă altfel. Dacă Ilinca în lipsa noastră ar fi venit totuşi, n-ar fi trebuit să găsim cheia în locul unde i-o lăsasem. Ştiţi, noi avem două chei de la uşa de intrare. Am vrut să-i dăm ei una, dar a refuzat. „Lăsaţi-o într-un anumit loc de unde s-o iau cînd voi veni. La plecare am s-o iau cu mine şi am să v-o aduc mîine la circ", ne-a propus ea. Bineînţeles că am fost de acord. Ne-am înţeles să-i lăsăm cheia sub un ghiveci cu flori. Cînd ne-am întors acasă am găsit-o în *acelaşi* loc unde o lăsasem şi *cum* o lăsasem. Am fost neliniştiţi cînd ne-am convins că n-a venit şi am devenit teribil de neliniştiţi astăzi, cînd am văzut că n-a dat pe la circ.

Filomela tăcu şi se uită întrebător la omul ei, ca şi cînd voia să-i ceară părerea dacă spusese tot ceea ce considerau ei necesar că trebuie să cunosc. El înclină din cap şi, din felul cum o privi, am înţeles că nutrea o mare admiraţie faţă de ea, şi că o considera mult superioară lui, ceea ce părea a fi o apreciere exagerată, dar explicabilă de vreme ce — nu încăpea nici o îndoială — o iubea mult.

— Domnule Vladone, despre aceasta am vrut să stăm de vorbă cu dumneavoastră, să vă cunoaştem părerea. Dumneavoastră sînteţi un om de meserie pe cînd noi sîntem cu desăvîrşire străini de o astfel de lume, mai mult

decît alţi oameni. Aş spune, domnule Vladone, că, datorită unor condiţii obiective şi implacabile — Filomel din nou făcea aluzie la infirmitatea lor — noi trăim într-un mediu sterilizat, aici, în casa aceasta, care într-o mare măsură este şi lumea noastră, avînd ca suport moral în primul rînd, dragostea noastră, iar în al doilea, muzica. Eu cred, domnule Vladone, că Dumnezeu cînd şi-a dat seama că a creat o lume pidosnică şi imperfectă, înspăimîntat la gîndul că făpturile lui cînd vor ajunge la conştiinţa de sine vor fi îngrozitor de nenorocite, le-a insuflat harul muzicii. Fără această consolare, oamenii nu ar mai fi avut putere să supravieţuiască şi s-ar fi sinucis. Apoi, după cîteva clipe : Iată, v-am spus tot ceea ce am crezut noi că trebuie să cunoaşteţi. Ei, bine, acum care este părerea dumneavoastră ?

Într-un fel, întrebarea lui mi se părea naivă. Fiindcă, supraapreciindu-mă, îşi închipuia că eram în stare să văd limpede, ca lumina zilei, acolo unde pentru ei era beznă, una şi mai cumplită decît aceea a nopţii. Cele ce aflasem de la ei în loc să mă ajute să încropesc o ipoteză, cît de cît plauzibilă, dimpotrivă mă deruta, nu mai ştiam de care fir, dintre cele ipotetic posibile, să trag. Bineînţeles nu le puteam spune că, deşi cunoşteam şi alte fapte decît cele furnizate de ei, necunoscutele şi pentru mine, ca şi pentru ei, erau aproximativ aceleaşi. Ei aşteptau răspunsul meu şi eu ezitam să-l dau, temîndu-mă să nu-i dezamăgesc. Din încurcătură m-a scos întrebarea lui Filomel, întrebare la care puteam da un răspuns dacă nu în deplină cunoştinţă de cauză — una obiectivă — atunci în cunoştinţă de cauză subiectivă. (Vreau să înţeleg prin aceasta pe cale de intuiţie.)

— Domnule Vladone, după părerea dumneavoastră Ilinca mai este în viaţă ?

— Da, domnule Filomel, părerea mea este că Ilinca trăiește. Și am explicat cu un argument la care, cîteva minute mai înainte, nici nu mă gîndisem. Iată cum văd eu lucrurile : Ilinca a intenționat să se întîlnească aici la dumneavoastră cu o anume persoană. Dar, după toate probabilitățile, nu s-a întîlnit...

— *Sigur* nu s-a întîlnit ! mă întrerupse Filomel.

— Asta ce poate să însemne ? Nimic altceva decît că s-a răzgîndit. De ce ? Ei, bine, eu cred că s-a răzgîndit, fiindcă, între timp, pe o cale sau alta, a aflat că viața îi este *realmente* în pericol. Și atunci înfricoșată de moarte s-a ascuns. După părerea mea, Ilinca nu dă nici un semn de viață, deoarece se teme să nu descopere unde se ascunde și eventual să afle și cel care a pus la cale asasinarea lui Franz Buller, respectiv cel care acum i-a pus și ei gînd rău.

— Mda ! Ar fi o explicație, fu și el de acord.

— Bine ! Se ascunde de frică. Dar măcar pe Fenia ar trebui s-o anunțe. Sau pe dumneavoastră, ca s-o apărați. Sînt întrebări, nu ?

— Sînt ! se grăbi s-o aprobe Filomel.

— Dar cea mai importantă — continuă ea — mi se pare următoarea : Dacă ea se ascunde, dacă, de frică, nu îndrăznește s-o vestească nici măcar pe Fenia, deși știe cît de mult ține soră-sa la ea, înseamnă că are o foarte mare încredere, aș zice o încredere oarbă în persoana la care se adăpostește. Ei, bine, cine ar putea fi persoana aceea ? N-aș vrea să vă închipuiți că încercăm să ne supraapreciem, domnule Vladone, dar eu cred că singurele persoane în care ea ar fi putut avea deplină încredere noi sîntem. Și cu toate acestea nu la noi a apelat.

— Dragă, eu cred că aici tu n-ai dreptate, o contrazise omul ei. Desigur, în noi putea avea încredere deplină. Foarte probabil că Ilinca știa lucrul acesta. Totuși a pre-

ferat un alt loc. Nu știu dacă acolo se simte mai în siguranță decît aici, dar cert este că pe acela l-a preferat. După părerea mea, tocmai fiindcă este vorba de o femeie, Ilinca a cerut protecția unui bărbat. Care o fi acela nu știm. Dar dumneavoastră, domnule Vladone, dacă vreți să descoperiți locul unde ea se ascunde, căutați bărbatul care o adăpostește. Poate că Fenia ar putea să vă dea unele informații care să vă pună pe drumul cel bun. Eu așa gîndesc. Nu am pretenția că e bine, mai ales că în viața mea nu am citit măcar un singur roman polițist.

— Deși nu ați citit nici un roman polițist — așa cum ați afirmat — cred că ați exprimat un punct de vedere just. Plecînd de la dumneavoastră, am să mă duc la Fenia. Poate că ea cunoaște pe bărbatul în care Ilinca a putut avea deplină încredere...

— Preferîndu-l unor prieteni, mă întrerupse Filomela cu amărăciune, și îmbujorîndu-se de rușine pentru reprosul indirect adresat aceleia pe care amîndoi o îndrăgiseră atît de mult.

— Exact, preferîndu-l. Și m-am ridicat, pregătindu-mă de plecare. Dar mi-am adus aminte de fotografie, fotografia lui Lăpușneanu. Am scos-o din buzunar și am arătat-o mai întîi Filomelei : Vă rog să-mi spuneți dacă vă este cunoscută figura acestui om.

— Nu ! îmi răspunse după ce se uită cu multă atenție la ea.

— Dar dumneavoastră ?

Filomel, luînd în mînă fotografia, păru sceptic. Probabil se gîndea că dacă omul era necunoscut Filomelei, nici el nu avea de unde să-l cunoască. Dar de abia își aruncă privirea pe fotografie și tresări.

— Îl știu !

— Adică ? am întrebat nerăbdător, fiindcă laconismul lui nu-mi spunea nimic.

— L-am văzut o dată la circ.

— În sală ?

— Nu ! În menajerie. Stăteau de vorbă, el şi cu Franz, lîngă cuştile fiarelor. Cînd m-au văzut, au tăcut şi Franz s-a îndepărtat puţin, chipurile să verifice dacă mînca şi pantera neagră.

— Spuneţi-mi, un străin cum poate pătrunde acolo ?

— Nu poate, fiindcă nu e voie.

— Înseamnă că l-a introdus Franz ?

— Fără îndoială.

— Şi aţi avut impresia că, atunci cînd v-au zărit, cei doi au întrerupt în mod intenţionat conversaţia ?

— Aşa am avut impresia.

— L-aţi mai văzut şi altă dată stînd de vorbă cu Franz ?

— Numai atunci, domnule Vladone. I-am reţinut figura, fiindcă ea ţi se impune. Nu se întîmplă des să întîlneşti un om atît de puţin obişnuit.

— În ce sens „puţin obişnuit", domnule Filomel ?

— În sensul că sînt puţini oamenii cu atîta distincţie, cu atîta demnitate de... de domn adevărat. Cînd l-am văzut, prima impresie a fost că mă găsesc în faţa unui reprezentant al unei vechi familii, care suferă fiindcă nu are urmaşi. Să nu rîdeţi de mine, dar impresia asta mi-a făcut-o.

— Va să zică o impresie bună ?

Filomel întîrzie puţin cu răspunsul :

— N-aş putea spune că da, în ciuda celor afirmate pînă acum.

— Cum vine asta ? am insistat. Ce anume nu v-a plăcut la el ?

— Nu-i ușor să vă explic, domnule Vladone. Vedeți, noi, adică eu și soția mea, în ciuda echilibrului de care vă vorbeam, sîntem deosebit de susceptibili. De altfel, cred că fără această susceptibilitate nu am fi izbutit să realizăm echilibrul. Într-un fel, sîntem ca orbii cărora li se ascut la maximum celelalte simțuri cu care suplinesc, într-o mai mare sau mai mică măsură, pe cel pierdut. În ceea ce ne privește, nu știm dacă simțurile ni s-au ascuțit sau dacă nu cumva am dobîndit unul în plus, acela de a *intui* oamenii, și astfel de a simți față de ei, după caz, simpatie sau antipatie. Este posibil ca nu totdeauna *perceperea* intuitivă a oamenilor în înfățișarea lor lăuntrică — aceea care nu se vede și, fiindcă nu se vede, este ignorată de multă lume — să funcționeze la noi absolut fără greșeală. Poate că așa s-a întîmplat chiar în cazul care vă interesează. Mie însă omul, în ciuda înfățișării sale categoric impresionantă, nu mi-a plăcut. Cînd s-a uitat la mine — Dumnezeule cum s-a uitat ! — instinctiv m-am oprit și, dacă aș fi fost un războinic de pe vremuri, aș fi ridicat imediat scutul ca să parez o eventuală lovitură de spadă. Mai mult — nu știu, poate că mă înșel și în privința asta — dacă omul acela mie îmi producea mai curînd repulsie decît frică, în schimb cred că lui Franz îi era frică de el.

— Domnule Filomel, de ce credeți că a fost Franz ucis ?

— Nu știu !... Nu știu !... Ceea ce aș putea să vă spun este ceea ce am simțit în ultimul timp : că ceva nu este în regulă, că ceva se urzește în umbră. Am simțit, și iată că nu m-am înșelat. Franz a fost sfîșiat de panteră, Ilinca a dispărut. Și... și, ei, bine, domnule Vladone, simțim că încă nu s-a terminat, *că vor urma și alte evenimente*. Nu-i așa, Filomela ?

— Noi așa simțim, domnule Vladone.

FILOMEL DOVEDEȘTE APTITUDINI DETECTIVISTICE

Strada Mușețelului mai bine s-ar fi numit strada Castanilor, fiindcă pe ambele trotuare, cu ani în urmă, fuseseră plantați puieți de castani care, acum, fiecare seamănă cu o vînjoasă și vegetală parașută. E o stradă mică, sub o sută de metri, cu vile micuțe și cochete — toate numai parter și etaj — construite și locuite de membrii aceleiași familii, un adevărat clan al cărui întemeietor fusese un precupeț — Gogu Sărmanu — care, în timpul și imediat după primul război mondial, făcuse o avere fantastică și care își procopsise toate neamurile, aduse de la țară, din Oltenia, punîndu-le să lucreze mai întîi pentru el, iar mai tîrziu, după ce căpătau experiență și prindeau cheag, îi lăsa să meargă pe propriile lor picioare, convins că priceperea de a face avere nu era o însușire proprie numai lui, ci a întregului clan.

Actuala stradă numită a Mușețelului fusese, inițial, grădină și livadă, și aparținuse unui lipovean, angrosist de coloniale, pe care Gogu o cumpărase mai pe nimic în timpul marii crize din treizeci și trei. Grădina o parcelă și parcelele le vîndu mai tîrziu cu bani grei, după ce pe

o parte din ea întemeie strada Muşeţelului, o stradă numai cu vile, fiecare altfel concepută — deşi după planurile aceluiaşi arhitect — şi în care, aşa cum am mai spus, Gogu îşi instală clanul, foarte numeros de altfel. Din acest motiv, pentru oamenii din cartier strada Muşeţelului era cunoscută mai curînd sub numele de strada lui Gogu Sărmanu, chiar şi după ce acesta s-a petrecut dintre cei vii, în preajma celui de-al doilea război mondial, lăsînd o avere de milioane celor trei copii ai săi, dintre care unul, băiatul cel mare, ajuns chirurg cu renume, se stabili în Franţa pentru totdeauna.

Cînd au luat fiinţă oficiile de închiriere şi cînd conflictele legate de spaţiul locativ au generat drame şi tragedii — de comedii nu mai vorbesc, fiindcă au fost puţine — ignorate de scriitori sau poate necunoscute de ei — Dumnezeule, cîte nu se mai întîmplă şi astăzi! — strada Muşeţelului s-a mai împestriţat, vreau să spun că în casele de pe această stradă au început să locuiască nu numai reprezentanţii clanului Gogu Sărmanu. Aşa a ajuns pictorul Nicuţă Dragavei să ocupe, în folosinţă exclusivă, o frumuseţe de apartament de patru camere, dintre care una fusese transformată în atelier, înlocuind doi pereţi de zid prin alţi doi de sticlă.

Cînd am sunat la sonerie, nu mi-a deschis nimeni. În schimb am auzit că cineva întreabă: „Cine este?" Vocea care întreba din casă, vag răguşită, ajungea la mine printr-un mic difuzor care era instalat în locul „vasist-dasului" şi care, de pe palier, nu se deosebea prin nimic de acesta din urmă. Din precauţie, dar, mai exact, fiindcă informaţiile pe care le obţinusem în prealabil nu făceau de loc cinste pictorului, de altfel talentat, mi-am spus numai numele. Am auzit un clinchet, pe urmă, aceeaşi voce mă invită să intru. Am apăsat pe clanţă şi uşa s-a deschis. Am păşit în vestibul, pe urmă într-o

altă încăpere, holul, mobilat cu mobilă veche, de calitate, dar eterogenă. Direct pe pereți erau pictate diferite animale care însă toate aveau capete de femei: câini, pisici, șobolani, iepuri, găini, asini, șerpi, șopîrle, salamandre, bufnițe, ciori, tigri, leoaice, pantere și multe altele. Era atît de multă mobilă în hol, încît făcea impresia că fusese adusă acolo din toate celelalte încăperi, unde urma să aibă loc o curățenie generală. M-am oprit în prag, neștiind încotro să apuc, fiindcă în hol existau trei uși. Pînă la urmă, m-am putut orienta după zgomot. Dinapoia uneia dintre uși se auzeau rîsete. În direcția aceea m-am îndreptat, strecurîndu-mă — ca într-un adevărat slalom fără schiuri — printre mobilele înșirate în drumul meu parcă dinadins. Rîsetele erau de femei, un duet de rîsete, la un diapazon foarte înalt, parcă mereu în crescendo, întrecîndu-se unul pe celălalt, ca două primadone care vor, cu orice chip, să tranșeze rivalitatea între ele, cu riscul de a le plesni coardele vocale.

Din cauza rîsetelor n-am mai bătut la ușă — am presupus că nu voi fi auzit — ci am intrat de-a dreptul. Primele clipe, dar numai primele clipe, am crezut că nimerisem greșit, în sala de repetiții a vreunui teatru de revistă sau în cel mai bun caz de operetă. Am descoperit însă tablourile de pe pereți, cel de pe șevalet — neterminat — pereții de sticlă, și am înțeles că totuși mă aflam în atelierul pictorului și am dedus că insul acesta, despre care mi se povestiseră multe, repeta probabil un fragment dintr-un spectacol ce intenționa să-l ofere prietenilor săi, cine știe cu ce prilej festiv.

Personajul principal din această piesetă părea a fi însuși Nicuță Dragavei, pe care l-am recunoscut în ciuda travestiului, măcar că nu-l mai văzusem decît în fotografie. Stătea turcește pe o saltea „Relaxa" și era

costumat în turc. Şalvari, conduri cu vîrful întors ca o prova de gondolă veneţiană, un brîu lat cu două pistoale de arnăut înfipte în el, işlic şi turban verde, înfăşurat în jurul capului cu multă măiestrie. Pe turban, pe la mijlocul frunţii, era prinsă o piatră de culoare verde, care ar fi vrut să fie un smarald, dar care nu era decît o piatră fără valoare din acele cu care se împodobesc pumnalele ce se vînd pe cîteva lire în bazarul din Istanbul. Costumaţiei acesteia Nicuţă adăugase machiajul : o mustaţă tătărească neagră şi lucioasă ce se prelungea, subţiindu-se, pînă mai jos de maxilare, unindu-se şi pierzîndu-se într-o bărbuţă de ţap. Sprîncenele şi le îngroşase şi le lungise cu dermatograf, iar pe obrazul stîng o linie trasă în formă de semilună, începînd cam din dreptul nării şi pînă aproape de lobul urechii, voia să dea iluzia unei cicatrice, probabil cauzată de o cumplită tăietură de iatagan, intenţie reuşită aproape perfect prin amestecul a două culori, nu ştiu care. De acolo din prag unde mă aflam, obrazul pictorului părea că purta, pentru tot restul vieţii, o cicatrice roşie-vînătă, adîncă şi oribilă. Lîngă el, pe saltea, se afla tot tacîmul unei veritabile narghilele, din ciubucul căreia trăgea din cînd în cînd, tacticos şi cu voluptate de veritabil paşă sau cadiu.

La o depărtare de cinci sau şase metri de salteaua „Relaxa" pe care *trona* Nicuţă, se aflau cele două fete, care, în clipa cînd eu am deschis uşa, tocmai se încleştaseră ca doi luptători de greco-romane. Sub picioarele lor se afla un prea frumos covor de Buhara. Fetele nu aveau pe ele decît un slip şi chiar dacă nu aş fi avut douăzeci şi cinci de ani, ci optzeci de ani, tot aş fi observat cu încîntare că trupurile erau frumoase ca de odalisce şi pronunţat bronzate, dovadă că, în mod obiş-

nuit, ele își petreceau ziua la strand, probabil la cel de la „Lido", ca să le agațe turiștii străini.

Văzîndu-mă, fetele se opriră, își descleștară brațele și, ducîndu-și în același timp mîinile la spate — ca la comandă — se uitară întrebător la pictor. Deși gestul păru spontan, am fost convins că fusese deliberat și că amîndouă urmăriseră să ia poziția cea mai convenabilă sînilor goi, adică să-i pună în așa măsură în valoare, încît frumusețea lor să devină evidentă chiar pentru un necunoscător.

Nicuță Dragavei, fără să acorde vreo atenție privirilor întrebătoare ale celor două fete, răsucindu-și puțin trunchiul, dar rămînînd în aceeași poziție rigidă, mă cercetă cu niște ochi care exprimau un pic de curiozitate și un pic de dispreț, privire ce parcă voia să spună : „Cine dracu mai ești și tu care dai așa buzna să strici petrecerea oamenilor ?"

M-am apropiat de salteaua lui, i-am spus numele și gradul și am adăugat „din Consiliul Securității Statului". Dragavei mă măsură din cap pînă în picioare, cîntărindu-mă parcă din ochi, pe urmă, adresîndu-se fetelor :

— Ei, voi moafelor, îmbrăcarea și ușcheala !

Le vorbi cu același ton cu care ar fi poruncit unor cîini să iasă din cameră. Fetele îl ascultară și, fără să se grăbească, trecură pe lîngă mine, privindu-mă curioase, pe buze cu un surîs copiat de pe nu știu ce fotografii de tinere femei ce fac reclama vreunei mărci de săpun, de parfum sau de desuuri.

Abia cînd ele dispărură din atelier, Dragavei părăsi salteaua, mormăind :

— Mi-ai stricat petrecerea, domnule. Ce naiba, puteai să pici și dumneata ceva mai tîrziu, sau mîine. Acum, te rog să mă scuzi cîteva minute ca să mă demachiez.

Și dispăru după un paravan.

Am privit în jurul meu. Atelierul era mare, vreo patruzeci metri pătraţi. Pereţii de zid erau plini cu pînze. Jos, de-a lungul aceloraşi pereţi, alte tablouri puse unul lîngă altul şi în picioare. Pe şevalet o pînză neterminată. Trecînd în revistă zecile de pînze, m-am întrebat dacă Dragavei era nebun, farsor sau pur şi simplu un mîzgălici fără prea mult talent, dar şmecher, care voia să prostească pe toată lumea. Pînzele atîrnate pe pereţi, ca şi aceea neterminată de pe şevalet reprezentau balauri. Balauri cu două, cu trei, cu patru, cu zece capete, cu nenumărate capete. Capetele ce păreau a fi excrescenţele nenumăratelor tentacule reprezentau femei, fiecare un alt chip de femeie. Chipurile erau de o varietate uluitoare, de la cele serafice pînă la cele mai bestiale. Balaurii îşi aveau orientate tentaculele într-o singură direcţie, de obicei spre unul din colţurile tabloului unde se vedea o pată de culoare, totdeauna albastră, care însă, privită cu atenţie, reprezenta un bărbat călare pe un cal cu aripi, cu paloş la şold, cu arc pe umărul stîng, şi cu săgeţi în tolbă. Călăreţul şi calul erau pictaţi, peste culoarea albastră, în culoare azurie şi din această cauză aveai iluzia că ai de-a face doar cu o pată de culoare bleumarin, peste care pictorul adăugase o alta, de culoare bleu ciel. Chiar cînd tabloul era mare de un metru şi jumătate pe un metru — chiar cînd era şi mai mare — pata care *încifra* pe Făt-Frumos — fiindcă voinicul cu paloş, călare pe un cal înaripat, pe acest erou de poveste voia să-l semnifice — nu avea un diametru mai mare de zece, cel mult douăzeci centimetri la pînzele ce depăşeau dimensiunile amintite mai sus. Pe restul pînzei, balaurul sau caracatiţa — cum vreţi să-i spuneţi — îşi etala tentaculele vînjoase şi hidoase, terminate fiecare cu cîte un cap de femeie. Şi dacă ex-

presia fiecărui chip de femeie era alta — nu semănau două între ele — în schimb privirea la toate era aceeaşi, vreau să spun că ele exprimau toate, fără nici un fel de excepţie, un fel de hămesire. Hidrele din toate tablourile îşi întindeau tentaculele în direcţia omuleţului camuflat în pata aparent insignifiantă, iar femeile cu care se terminau tentaculele priveau hămesite la el, la Făt-Frumos, care părea trist, trist, parcă anticipîndu-şi sfîrşitul.

Am găsit un scaun şi m-am aşezat. Acum, după ce privisem mai pe îndelete pînzele, trebuie să recunosc, mă impresionaseră. Deşi nu am cunoştinţe de specialitate, deşi nu am alt criteriu de apreciere decît bunul simţ — care devine inutil în cazul picturii abstracte —recunoşteam că totuşi un om lipsit de talent nu ar fi fost în stare să realizeze o varietate atît de luxuriantă de chipuri de femei, dar, mai ales, nu s-ar fi priceput să facă să se oglindească în ochii tuturora una şi aceeaşi privire : hămeseala după omuleţ, în ultimă instanţă, după bărbat, şi, un merit incontestabil mai mare, nu s-ar fi priceput să facă evidentă, uluitor de evidentă, acea totală şi tragică neputinţă a omuleţului, acea abandonare sfîşietoare şi anticipată a omuleţului în faţa furiei telurice a hidrei cu nenumărate capete.

Dacă vă amintiţi, am menţionat că, ducîndu-mă la pictorul Dragavei, îmi luasem în prealabil unele informaţii. Şi acum, privindu-i pînzele, îmi reaminteam de ele :

Anul de hotar 1944 l-a găsit elev la o şcoală de meserii unde fusese remarcat de profesorul de desen. A întrerupt şcoala şi a plecat cu o brigadă de tineret, mînat de entuziasm. Acolo, însă, pe şantier se muncea nu glumă, şi nici mîncarea nu era grozavă. El, şmecher, s-a declarat imediat artist şi a început să facă portretele şefilor şantierului de reconstrucţie, ale şefilor de brigadă,

precum și diverse „scene de muncă", care apoi erau expuse la „colțul roșu" și prin dormitoarele băieților. Cu prima ocazie favorabilă care i s-a ivit a șters-o de pe șantier. A urmat o perioadă destul de obscură pentru el, dar în care se pare că s-a descurcat destul de bine. De fiecare dată cînd s-a întîmplat să rămînă fără bani, s-a priceput să cîștige alții, cu ușurință. Metoda s-a dovedit a fi sigură : făcea o escapadă în vreun oraș de provincie, lua legătura cu autoritățile locale și le propunea să decoreze cluburile întreprinderilor sau colțurile roșii, să picteze chipuri de fruntași în producție, panouri și grafice pentru propaganda vizuală. Degajat, cu un tupeu extraordinar, cu un debit de performanță, pătrundea peste tot, obținea tot ceea ce voia. Revenea după aceea în Capitală, plin de bani și se punea pe cheltuit. Dar Dragavei s-a priceput nu numai să cîștige bine, dar să-și facă relații mai ales prin femei care, datorită virilității lui ieșite din comun, îi cădeau, ca mușteie, la picioare. Deștept — o deșteptăciune dublată cu un fel de secăturism căruia i se mai putea da numele și de arivism — s-a ferit să rupă legăturile cu unele femei de pe urma cărora își dădea seama că nu are decît de cîștigat. Anumite guri rele afirmau — și probabil nu fără dreptate — că ascensiunea lui s-a datorat, în mare măsură, zelului depus de admiratoare, ele fiind cele care s-au zbătut, în fel și chip, în a-l propulsa, pe de o parte pe linie administrativă, iar pe de alta, în a-l impune opiniei publice ca pe un pictor dacă nu de geniu, în orice caz ca pe un tînăr cu un talent excepțional, talent ce îl situa, pe scara valorilor, mult deasupra maeștrilor consacrați, dintr-un anumit punct de vedere al „idolilor". Cu ani în urmă, în diferite cercuri intelectuale, mai ales acolo unde femeile se impun prin număr, se crease obiceiul să se discute neapărat și despre arta lui Nicuță

Dragavei — totdeauna la superlativ — exprimîndu-se părerea că toți aceia care îndrăznesc să formuleze nu critici — asta ar fi echivalat cu un adevărat scandal! — ci măcar rezerve în ceea ce privește „geniul" acestuia, pur și simplu fac dovada unei lipse crase de competență. Asta nu înseamnă că nu a existat și o opinie defavorabilă mult tămîiatului artist, critici severe apărînd în presa cotidiană și în revistele de specialitate. Urmarea a fost că, pentru un anume timp, despre Dragavei nu s-a mai vorbit de loc, ori numai ironic sau, mai curînd, ca de o speranță ce dezamăgise. Totuși, admiratoarele — în privința aceasta femeile sînt neîntrecute — nu s-au dat bătute. Au continuat să *lucreze* la refacerea reputației lui artistice și să comenteze aventurile *erotico-neconformiste* ale acestuia cu aceeași amuzantă îngăduință cu care ar fi privit isprăvile unui adolescent în perioada de exacerbare a propriului său eu.

Despre toate acestea mi-am amintit în timp ce îl așteptam să se reîntoarcă din încăperea vecină și despre încă altele. De pildă, cum de ajunsese proprietarul acelui frumos apartament, cel mai frumos din toate cîte existau pe strada Mușețelului. Inițial aparținuse unei nepoate a lui Gogu Sărmanu, care fusese căsătorită cu un ofițer de carieră — într-un timp atașat militar într-o țară din apusul Europei — avînd gradul de colonel. Sfîrșitul războiului o găsi pe coloneleasă văduvă de numai șase luni, bărbatul ei curățîndu-se fulgerător, în urma unui infarct miocardic, la vîrsta de numai patruzeci și opt de ani. Un an mai tîrziu îl cunoștea pe Nicuță Dragavei, cu cinsprezece ani mai tînăr decît ea, îl primea în casă și, îndrăgostită nebunește de el, la insistențele acestuia, transcria apartamentul pe numele lui. Doi ani mai tîrziu, părăsită, înjosită, maltratată, transformată, într-un fel de servitoare, Silvia Beldeanu

își punea capăt zilelor. Și de aceasta mi-am reamintit, dar și de altceva. Anume că Nicuță Dragavei a fost printre primii care, redescoperind valoarea artistică a icoanelor pe sticlă și în general a vechilar icoane de lemn risipite în număr mare prin satele țării, s-a grăbit, întreprinzînd un „turneu" care a durat șase luni, să cumpere, pe nimica, pe cele mai frumoase și mai valoroase. Dar dacă Dragavei nu a fost primul care a redescoperit valoarea icoanelor noastre, în schimb a fost primul care a lansat moda în *lumea subțire*. Și dacă astăzi mai sînt unii care au obiceiul să-și uzeze mașinile, proprietate personală, în căutarea nu știu cărui sat sau cătun, ascuns prin cine știe ce coclauri, sperînd a găsi niscai icoane, niscai străchini, niscai oale, niscai furci sau niscai linguri de preț cu care apoi, revenind la București, să-și împodobească locuința și să se laude față de prieteni, invitați special în acest scop și tratați cu *whisky*, cu *scotch*, cu *gin*, cu *bacardi*, cu *campari* sau coniac franțuzesc, ei, bine, dacă mai există încă asemenea colecționari — și ei există ! — aceasta se datorește modei lansate de Nicuță Dragavei.

Nicuță Dragavei reveni în atelier nu mai devreme de douăzeci de minute. Se demachease, dar totodată făcuse și un duș, după cum am putut deduce, fiindcă atunci cînd reveni se ștergea pe cap cu un prosop. Era gol — își petrecuse în jurul șalelor un alt prosop — și încălțase niște papuci caraghioși, mai curînd niște saboți, numai Dumnezeu știe de unde și-i procurase, fiindcă din comerț în nici un caz. Era un bărbat de patruzeci și cinci de ani, înalt, cu un trup bine făcut. Părul, care la această vîrstă începe să se rărească, era încă des și bogat, așa cum îl au alții la douăzeci de ani. Nu era un bărbat

urît — femeile declarau că este foarte frumos — dar nu cred că toate femeile îi cedau fără excepție din cauza aceasta, ci mai curînd datorită îndrăznelii agresive pe care o trădau ochii săi vulturești, pătrunzători, aș zice, nu știu prin ce anume, fascinanți.

Nu găsi de cuviință să se scuze că mă făcuse să-l aștept atîta, și nici că se înfățișa într-o ținută în care este jignitor să primești pe cineva pe care îl vezi pentru prima dată, mai ales cînd știi că întrevederea pe care musafirul ți-o solicită are un caracter mai mult sau mai puțin oficial. Mi-am dat însă seama că în mod ostentativ apăruse dezbrăcat, voind să-mi dovedească prin aceasta că puțin se sinchisește de mine și că tocmai faptul că nu se sinchisea demonstra că nu are motiv să se teamă de instituția pe care o reprezentam.

— Domnule, mi-ai stricat petrecerea, reluă el reproșul, frecîndu-și cu prosopul hălăciuga de păr castaniu, vag încărunțit doar pe la tîmple. Apropo, cum ai spus că te cheamă ?

Tonul degajat, familiar cu care îmi vorbea nu-mi făcea plăcere, dar m-am menținut calm și i-am răspuns accentuînd formula de reverență în speranța că prin aceasta va înțelege că îl invit indirect să facă și el la fel.

— Sînt locotenentul major Vladone din Consiliul Securității și am venit pentru a vă cere unele informații pe care numai dumneavoastră mi le puteți da. Dacă v-am deranjat — și sigur v-am deranjat de vreme ce-o afirmați — vă rog să mă iertați. Nu am de gînd să vă răpesc mult timp.

— Acum, dacă tot m-ai deranjat, nu mai are importanță timpul. Și doar mă amuzam așa de bine !

— Da ? Eu am crezut că sînteți la o repetiție...

— Aşi ! mă întrerupse el. Nici o repetiţie. Mă amuzam cu moafele alea. Drăguţe, nu-i aşa ? Faci nişte ochi, domnule... domnule Vladone ! Dacă dumneata nu îndrăzneşti s-o mărturiseşti deschis, ochii însă, fără voia dumitale, îmi ţin un adevărat discurs despre morala proletară. Şi asta fără ca să ştii încă nimic. Ei bine, domnule, vreau să-ţi ofer un motiv care să justifice indignarea dumitale : Zilele acestea am perfectat o înţelegere cu popa şi epitropia din comuna Stupina ca să le zugrăvesc biserica. Nu te mira, mă ocup şi cu chestii de-astea, dacă ies bani. Şi din afacerea asta au să iasă bani frumoşi, domnule Vladone. Stupina e un sat frumos, bogat şi fără bărbaţi, fiindcă bărbaţii, care sînt toţi tăietori de păduri, mai tot anul şi-l petrec în munţi, pe la parchete. Cîştigă bine şi au case, domnule, vilişoare nu alta. Şi fiindcă în tot satul numai biserica arată ca vai de lume, popa i-a convins să contribuie cu toţii ca să zugrăvească din nou biserica. Dar nu ştii cum i-a convins. Să te strici de rîs nu alta. Mi-a povestit chiar popa. Ei, tăietorii de păduri, au perioade anume din an cînd coboară din munte. Atunci îşi lasă borţoase muierile, se însoară şi-şi botează copiii. Popa i-a adunat în curtea bisericii şi le-a ţinut un discurs. Da' ce discurs ! O capodoperă, domnule Vladone. Nu pot să ţi-l reproduc în întregime că nu-l mai ţin minte. În rezumat, popa le-a spus cam aşa : „Măi oameni buni, din douăsprezece luni cîte are anul, voi lipsiţi de acasă mai bine de jumătate. În lipsa voastră, muierile vă rămîn singure şi pînă şi în Biblie, cartea cea sfîntă, se spune că nu-i bine ca femeia să stea mult timp singură cu fundul pe cămaşă. Că atunci diavolul îşi aduce aminte că i-a fost aliată cînd l-a înfruntat pe Dumnezeu, ca să-l strice pe om din nevinovăţia în care acesta îl plămădise în ultima lui zi de muncă, după care s-a odihnit. Şi dacă îşi aduce aminte de ea,

ei doi repede se înțeleg, și iată pe femeie gata să păcătuiască imediat ce se ivește prilejul. Iar dacă nu se ivește el singur, are grijă Satana, că doar asta îi este hartul lăsat de la Dumnezeu. În lipsa voastră eu le povățuiesc, le îndemn să vină la biserică, să se spovedească și să se roage, da' ele știți ce-mi spun ?" „Păi, părinte, am veni noi la biserică, însă biserica matale e tare urîtă. Afumată de nu se mai vede un sfînt, nici de pe pereți și nici de pe catapiteazmă". „Ați auzit ce spun muierile voastre, cameni buni ? Ei, bine, eu vă propun să puneți mînă de la mînă ca să zugrăvim din nou biserica. Căutăm un zugrav bun și îi cerem să picteze numai sfinți tineri : pe alde sfîntu' Gheorghe, pe alde sfîntu' Dumitru, pe alde sfîntu' Mina și încă alți, ca atunci cînd vor veni muierile la biserică să se zgîiască la fețele lor luminate și să se umple de evlavie."

Îl ascultam cam cu o ureche, întrebîndu-mă dacă în mod obișnuit vorbea atît de mult — probabil pentru plăcerea de a se asculta pe sine — sau, la adăpostul potopului de vorbe, încerca să cîștige timp, eventual să-și ascundă neliniștea ? Răspunsul însă întîrzie. Aflasem însă despre el că nu era omul care se pierde ușor cu firea și că avea un tupeu și o cutezanță care îl ajutaseră să dea „lovituri" serioase pe vremea cînd toți impostorii, care se declarau *creatori*, se preocupau să profite copios de încrederea și dragostea cu care erau primiți aceia care reprezentau arta nouă „legată de popor".

— Ei, bine, domnule — cum spuneai că te cheamă ? a, da, Vladone ei, bine, domnule Vladone, cu acest discurs i-a convins pe țapinari să-și dezlege băierile pungii. Suma pentru restaurarea bisericii s-a strîns și eu, mare șmecher și bun de gură, am obținut comanda. Bineînțeles nu am de gînd să mă spetesc zugrăvind sfinții

la care zgîindu-se muierile din Stupina să se umple de evlavie, căci am eu „negrii mei". Dar din cele ce ţi-am povestit pînă acum nu reiese nimic scandalos, aşa-i ? Ei, bine, află că asta abia acum urmează : Cînd ai venit dumneata, moafele acelea erau pe punctul să se încaiere, la propunerea mea. Le-am ţinut şi lor un mic, un foarte mic discurs. Apropo, bei ceva ? mă întrebă, ridicîndu-se într-o rînă pe sofaua pe care se lungise şi de unde îmi vorbise pînă atunci.

— Nu ! Mulţumesc !

— Cum, nu vrei chiar nimic, nimic? Măcar un... pepsi, căci am şi din asta. Numai lapte să nu-mi ceri că n-am.

Ironia era evidentă. Am înghiţit afrontul, păstrîndu-mă calm. Ce vreţi, răbdarea este şi ea una din virtuţile de care noi nu avem voie să ne dispensăm.

— Absolut nimic, domnule Dragavei.

— În definitiv, treaba dumitale. Şi acum, de vreme ce ai refuzat trataţia, să trecem la... afaceri. Ce te aduce la mine, domnule ?

— Să vă cer unele informaţii în legătură cu Ilinca...

— Care Ilinca ? „Flotanta" ?

Am înţeles că Dragavei mai cunoştea o fată cu numele Ilinca şi că aceea avea porecla de „Flotanta", probabil fiindcă era din provincie.

— Nu la ea mă refer. (Formulînd astfel răspunsul îl făceam să creadă că o cunoşteam şi pe „Flotanta".)

— Nu ? Atunci te referi la „Circăreasa" ?

Pentru Dragavei, Ilinca era *Circăreasa*. Pentru el, una era „Flotanta", alta „Circăreasa". Faptul că la amîndouă le dăduse porecle însemna că nu făcea deosebire între ele şi, dacă ţineam seama de obiceiul celor de teapa lui de a da porecle fetelor cu care se *distrau* şi care, la rîndul lor, nu ridicau pretenţii de a fi considerate altceva decît *fete care distrează*, însemna că Ilinca

nu însemna nimic în viața lui, că fusese o aventură, în cel mai bun caz o aventură, fiindcă unul ca el — cunoșteam acest gen de petrecăreț neconformist — nu considera nici măcar aventuri absolut toate cazurile cînd, pentru prima dată, făcea dragoste cu o femeie.

— Mă refer, da, la Ilinca, artista de circ.

— Mă rog, și cu ce anume aș putea să-ți fiu de folos ?

Degeaba mă mențineam în limitele stricte ale politeții. El părea că nu observa sau, chiar dacă observa, nu era dispus să mă imite.

— Domnule Dragavei, între dumneavoastră și Ilinca au existat relații intime. Exact, nu știu cum să le numesc, privind lucrurile din punctul dumneavoastră de vedere. Din punctul ei de vedere dacă le privesc, pot afirma că Ilinca a fost îndrăgostită de dumneavoastră.

— Și ce dacă s-a îndrăgostit de mine ? Ce sînt eu vinovat dacă femeile mă plac ? În ceea ce privește pe Circăreasă, află, domnule, că nici nu mi-a plăcut. Deși m-am culcat cu ea de cîteva ori, aș protesta cu vehemență dacă dumneata ai afirma că mi-a fost amantă. Presupun că ai cam douăzeci și cinci de ani — poate chiar mai mult — și nu pot să cred că la vîrsta asta mai poți pretinde că un bărbat consideră amantă absolut fiecare femeie cu care se culcă.

— Dar cum s-ar putea numi, domnule ? am întrebat nu fiindcă eram curios să aflu, ci doar din nevoia de a-l cunoaște mai bine.

— Nu știu ! În ceea ce mă privește, se întîmplă să fac dragoste cu unele femei fără să le consider amante și, mai ales, fără să mă consider amantul lor. Dar apropo de Circăreasă. Află că nici nu mi-a plăcut. Poate ai să mă întrebi : „Atunci de ce te-ai culcat cu ea ?"

— Nu vă întreb, fiindcă nu e greu de presupus. Probabil din capriciu.

— Nu chiar, domnule. Mi-a plăcut să fac o baie de puritate. Circăreasa, deşi a mai cunoscut şi alţi bărbaţi înaintea mea, era de o puritate aproape incredibilă. Şi întrucît mi-am închipuit că se dăruie cu aceeaşi înduioşătoare candoare, n-am putut rezista tentaţiei de a mă purifica puţintel. Asta a fost tot, domnule. M-am simţit după aceea reconfortat ca după o baie de aburi, dar de plăcut nu mi-a plăcut. Sora ei, da ! Ea îmi place. Cu ea însă nu m-am culcat, fiindcă la acest capitol este antipodul Circăresei. Dacă m-aş fi culcat cu ea, m-aş fi simţit profund jignit ca bărbat.

— De ce ?

— Fiindcă Fenia — parcă aşa o cheamă ? — nu face nici o deosebire între un bărbat, o periuţă de dinţi, o cremă de faţă, un depilator, o sticluţă cu colonie sau creionul dermatograf. Toate sînt pentru ea de strictă utilitate, dar limitate în timp. Din cauza aceasta mi-am inhibat plăcerea de a face dragoste cu ea. Clar, domnule ?

— Nici că se poate mai clar, deşi nu pare interesant. V-aş ruga însă să-mi răspundeţi la următoarea întrebare. Ilinca a venit să vă vadă — sau v-a cerut să vă întîlniţi undeva în oraş — să zicem în ultimele patruzeci şi opt de ore ?

— Şi ce te interesează pe dumneata ? Mi se pare că viaţa mea particulară nu priveşte pe nimeni, şi cu atît mai puţin pe dumneavoastră, cei de la securitate, fiindcă nu văd în ce măsură securitatea statului este sau nu în pericol dacă m-am întîlnit sau nu cu Circăreasa în ultimele patruzeci şi opt de ore.

— Domnule Dragavei, v-am pus o întrebare precisă şi, vă rog să mă credeţi, punîndu-v-o, nu mi-am depăşit sarcinile.

— Nu ? Ei, iacă, domnule, că punctele noastre de vedere nu coincid. Dar cum nu există aici o terță persoană căreia să-i cerem să hotărască unde sfîrșește dreptul dumitale de a te amesteca în viața mea particulară și unde începe dreptul meu de a-ți interzice să-ți vîri nasul acolo unde legea nu-ți îngăduie să ți-l vîri, dă-mi voie să te întreb : Ce se întîmplă dacă refuz și pe mai departe să-ți răspund ?

— Mă obligați să vă informez că de patruzeci și opt de ore Ilinca este dispărută, și că veți fi silit să suportați consecințele în cazul cînd, ulterior, vom afla că dumneavoastră ați cunoscut unele fapte care ne-ar fi putut ușura cercetările și ați refuzat să ni le aduceți la cunoștință.

— Serios ? Păi de ce n-ai spus-o de la început, domnule ?

Mi-am dat seama că a fost suficient un ton ceva mai ferm din partea mea ca licheaua din el să iasă la suprafață.

— Deci, a venit sau nu să vă vadă ?

— Mai întîi, mi-a dat un telefon.

— Cînd ?

— Alaltăieri, dimineața. Mi-a spus că are să-mi spună ceva extrem de grav, care nu suferă amînare și mi-a cerut s-o întîlnesc într-un anumit loc, adică în casa unor prieteni de-ai ei.

— Vă rog, strada, numărul !

Mi le spuse, și am înțeles că Ilinca îi dăduse întîlnire în casa Filomelei.

— Am refuzat, deși ea a insistat. Mi-am închipuit că e un truc de-al ei, ca să mă încurce din nou. Cunosc femeile și știu că în chestii de-astea sînt neîntrecute, și că nu există o prostie mai mare pentru un bărbat

decît să accepte să se mai întîlnească o dată cu o femeie după ce a rupt cu ea orice fel de relații.

— Și ?

— Mai tîrziu a venit aici.

— Cînd mai tîrziu ?

— După-amiază. Adică, pe seară. Cred că pe la șase. Mi-a spus că o paște o mare primejdie și mi-a cerut s-o găzduiesc aici la mine cîteva zile. Dacă la telefon am crezut că e doar un pretext, acum, cînd venise să-mi ceară s-o adăpostesc, și încă pe mai multe zile, n-am mai avut nici o îndoială că inventase toată povestea în speranța că va izbuti să mă recîștige. Am fost de neînduplecat, deși a insistat, deși m-a implorat, deși a plîns, ceea ce m-a impresionat cel mai puțin, deoarece trucul cel mai obișnuit pe care o femeie îl folosește ca să te ducă de nas sînt lacrimile. Dumneata spui că a dispărut. Crezi că i s-a putut întîmpla o nenorocire ?

— Foarte posibil ! am exagerat, ca să-l sperii puțin, fiindcă îmi făcea plăcere să văd cum aroganța lui se dezumflase treptat, ca o roată de bicicletă înțepată cu un ghimpe.

— Te rog să mă crezi, dacă mi-ar fi trecut prin minte, măcar pentru o singură clipă, că, într-adevăr, primejdia de care îmi vorbea este reală, aș fi primit-o, deși m-ar fi stînjenit. Eu, însă, am crezut — așa cum ți-am mai spus — altceva. Și am crezut, fiindcă mi-am dat seama că încă mai ține la mine. Asta însemna că era genul de femeie care îmi convenea cel mai puțin. Te rog să mă crezi că îmi apăr cu dinții independența. Nimic nu-i mai ușor decît să te culci cu o femeie, dar în schimb e dificil să scapi de ea. Nu știu dacă îți dai seama ce dificultăți se nasc la un moment dat dacă ai succes la

femei. Te solicită mai mult decît te interesează şi, cu cît sînt mai multe femeile pe care le-ai respins, cu atît mai multe ţi se oferă. Dacă şi în alte domenii de activitate ar dovedi aceeaşi rîvnă, femeile ar deveni cele mai formidabile şi mai de nepreţuit agente de publicitate. Te rog să mă crezi, fiindcă îţi vorbeşte un om cu experienţă, adică un om pe care faima de cuceritor a început să-l oboseacă.

— Domnule Dragavei, mai am a vă pune două întrebări. Prima : Ilinca nu v-a spus ce anume pericol o paşte ?

— Nu !

— Şi n-aţi întrebat-o ?

— Nu, de vreme ce am crezut că e un truc ! Mi-a spus doar că îi este viaţa în pericol. La plecare, cînd s-a convins că orice insistenţă din partea ei este zadarnică, a adăugat : „Dacă mi se va întîmpla ceva, să ştii că ai să mă ai pe conştiinţă !"

— Şi nici după cuvintele acestea nu aţi crezut-o ? am întrebat.

— Abia după cuvintele astea am fost şi mai hotărît să mă scap de ea. Eram convins că foloseşte ultimul argument ce-i mai stătea la dispoziţie : şantajul.

— Adică ? am întrebat cu naivitate, în ciuda faptului că acum cunoşteam ceva mai bine omul. Dar m-am convins imediat că nu în suficientă măsură, de vreme ce n-am bănuit răspunsul lui.

— Eu, domnule, am dat următoarea interpretare cuvintelor ei : „Bagă de seamă, tu mă respingi, dar eu nu pot trăi fără tine şi astfel mă obligi să mă sinucid. Bagă de seamă, ai să mă ai pe conştiinţă".

— Şi acum a doua întrebare, şi ultima, domnule Dragavei : Eşti absolut sigur că ai refuzat s-o ajuţi, şi că nu se află cumva ascunsă aici la dumneata ?

— Domnule Vladone, presupun că nu vrei să-ţi baţi joc de mine, nu-i aşa ?

După întrevederea cu Nicuţă Dragavei mă lămurisem numai în legătură cu două probleme care, deşi nu lipsite de importanţă, nu-mi dădeau dreptul să afirm că ancheta pe care o întreprindeam avansase cu ceva. Prima : ştiam acum că Ilinca îşi minţise prietenii şi că intenţionase să se întîlnească la ei acasă nu cu o femeie — aşa cum le spusese — ci cu fostul ei amant. A doua : că nu se ascundea la Dragavei. Deci ipoteza că ea apelase la cineva în care avea încredere — respectiv la bărbatul pe care continua să-l iubească — deşi se dovedise justă, nu dusese la nici un rezultat practic, întrucît Dragavei, crezînd că ea încearcă să-l recîştige, o respinsese. Totuşi ipoteza, ca punct de reper, continua să rămînă valabilă. Dacă Dragavei refuzase s-o ascundă şi dacă ea trebuia să-şi caute altundeva o ascunzătoare, era firesc să trag concluzia că, plecînd de la pictor, se dusese să apeleze la cineva în care de asemenea avea deplină încredere. Cine putea fi însă persoana aceea ? O prietenă ? Poate un alt bărbat ? Vreau să spun, bărbatul care trecuse prin viaţa ei înaintea lui Dragavei ? Dar de ce neapărat la acela ? Poate că refuzul, şi încă brutal al pictorului, o învăţase minte, într-un fel o învăţase minte. Vreau să spun că dacă ea s-a gîndit să apeleze tot la unul dintre foştii ei amanţi, nu era de loc sigur că se adresase aceluia care îl precedase pe Dragavei. Era mai firesc să presupun că de data asta a reflectat mai mult şi l-a ales nu pe acela pe care *ea l-a iubit* cel mai mult, ci că a apelat la acela care, după părerea ei, *a iubit-o cel mai mult,* la acela care eventual continua s-o iubească sau continua să se simtă legat de ea

măcar în atîta măsură ca s-o ajute, fie chiar din milă. Da, mi se părea că așa trebuia pusă problema. Dar acceptînd ca probabilă această ipoteză, nu puteam ignora marea dificultate de a da de urma acelui om. Desigur, Fenia mă putea ajuta. Era foarte probabil că ea cunoștea, să zicem după nume, pe toți bărbații pe care îi iubise Ilinca, deși dacă țineam seama de ceea ce aflasem, că starea normală a Ilincăi era aceea de a fi permanent îndrăgostită, nu era chiar atît de sigur că soră-sa avea cunoștință absolut de toți bărbații pe care Ilinca îi iubise sau numai crezuse că-i iubește. Dar presupunînd că-i știa pe toți, îi știa probabil numai după nume. Eu însă mergeam mai departe și eram gata să accept chiar și ipoteza că Fenia cunoștea adresa fiecăruia dintre ei. În schimb mi se părea imposibil ca ea să-mi poată spune care dintre ei o iubise cel mai mult pe Ilinca. Totuși trebuia să stau de vorbă cu ea.

De data asta am găsit-o pe Fenia bolnavă, literalmente bolnavă de neliniște.

— Tot nu i-ai dat de urmă ? mă întrebă cum pășii pe ușă.

— Nu ! Am venit să mă ajuți.

— Eu ?

— Tu ! Fenia, e aproape sigur că se ascunde la un bărbat.

— Ai căutat-o la Nicuță Dragavei ?

— Nu-i acolo.

— Dacă nu s-a dus la el, sigur n-a apelat la altcineva. Pe nimeni n-a iubit ea mai mult decît pe pictor.

— A fost la el, i-a cerut s-o ajute, dar a refuzat-o, crezînd că totul nu-i decît o manevră ca să-l recîștige. Eu cred că, după ce a plecat de la el, nu s-a dus la bărbatul pe care după Dragavei l-a iubit cel mai mult,

ci la bărbatul care el a iubit-o cel mai mult. Ai tu idee, Fenia, cine ar putea fi ?

— De unde vrei să știu ?

— Presupun că Ilinca îți făcea confesiuni...

— Îmi făcea, da ! Dar ea mereu trebuia să fie îndrăgostită de cineva, și despre fiecare spunea că o iubește mai mult decît cel dinainte.

— Fenia, după părerea ta, au fost mulți bărbați pe care Ilinca i-a iubit ?

— Dumnezeule, că prost mai ești, Iulian ! Păi bine, măi băiete, de unde vrei să-i știu chiar pe toți ? Puteam s-o iau pe Ilinca în serios de fiecare dată cînd îmi spunea că este îndrăgostită ?

— Va să zică nu mă poți ajuta.

— Îmi pare rău, Iulian, dar nu mi-a trecut niciodată prin minte să țin contabilitatea bărbaților de care Ilinca a crezut că este îndrăgostită, fiindcă într-o zi ea va dispărea și, ca să-i dăm de urmă, va trebui s-o căutăm pe la fiecare.

Cîteodată Fenia avea umor fără ca să fie conștientă de aceasta.

Trecură două săptămîni. Despre Ilinca nici o veste. Între timp, fuseseră făcute investigații cu scopul de a se descoperi fie bîrlogul unde se ascundea, fie — întrucît ipoteza nu putea fi exclusă din capul locului — cadavrul, în cazul cînd fusese omorîtă, așa cum, din zi în zi, Fenia era mai convinsă. (Numărul lor de la circ fusese scos din program, iar ea se afla deocamdată în concediu medical, urmînd ca în scurt timp să fie pensionată, din motive de boală.)

Într-una din zile, m-a sunat Filomel :

— Nimic nou, domnule Vladone ?

— Încă nimic. Dar știți ce spune proverbul : orice piedică spre bine. Evident în cazul care ne interesează pe amîndoi e vorba de un *bine* foarte-foarte relativ, domnule Filomel.

— Ce vreți să spuneți ? se grăbi să mă întrebe, nelăsîndu-mi timp să-i explic.

— Faptul că Ilinca nu dă încă un semn de viață exclude cu totul temerile Feniei că i s-a întîmplat ceva rău.

Exageram puțin, dar, ca să fiu sincer, chiar și mie îmi era necesară această exagerare conștientă, fiindcă existau momente cînd moralul meu nu era chiar „în ordine".

— Domnule Vladone, pe la noi pe la circ n-ați mai dat !

Filomel pronunțase cuvintele cu un anumit ton care m-a făcut mai întîi să tresar, pe urmă să devin foarte atent.

— Într-adevăr, n-am mai trecut. Am fost însă ocupat pînă peste cap. Cred că n-ar strica să trec pe acolo într-una din zilele următoare.

— N-ar strica de loc. Dacă vă faceți timp să treceți neapărat mîine, ar fi chiar foarte bine. Veți avea ce vedea.

— Bine, domnule Filomel, voi face tot posibilul să vin.

— Cel mai nimerit ar fi în jurul orei unsprezece, domnule Vladone.

— De acord, în jurul orei unsprezece.

Telefonul lui Filomel mă intrigă. Era clar că nu mă sunase ca să mă întrebe dacă descoperisem ascunzătoarea Ilincăi. Mă sunase ca să-mi atragă atenția că, a doua zi prezența mea la circ era absolut necesară,

și nu la orice oră, ci neapărat în jurul orei unsprezece. Spusese : *„Veți avea ce vedea!"* Oare ce urma să se întîmple în jurul orei unsprezece ? O clipă mi-a trecut prin minte să-i fac o vizită acasă, dar am renunțat. Și am renunțat deoarece m-am gîndit că de vreme ce nu mă invitase acasă la el, însemna fie că nu-i făcea plăcere să mă primească — ceea ce nu prea îmi venea să cred — fie că avea motive speciale să nu dorească acest lucru. De pildă, din prudență. Nu știu de ce, dar ultima alternativă mi se păru mai plauzibilă. Am fost curios să aflu de unde îmi telefonase. Am făcut numărul circului și am cerut să mi-l dea la telefon.

— Cine întreabă ? mă chestionă o voce de femeie de la celălalt capăt al firului.

— Un prieten.

— Astăzi n-au venit. Nici el nici soția.

— Mulțumesc !

Și am închis. Va să zică îmi telefonase din oraș — acasă nu avea telefon — și totuși fusese — sau poate mi se păruse mie — foarte circumspect. De ce ? Descoperirea aceasta îmi întări convingerea că motive speciale îl determinaseră să-mi telefoneze și că aceleași motive îl siliseră să fie cît mai concis în comunicarea pe care mi-o făcuse.

A doua zi, la ora unsprezece, eram la circ. Ca din întîmplare, primul cu care am dat ochii a fost Filomel.

— Vă salut, vă salut ! îmi spuse el, înclinîndu-se cît mai reverențios posibil. Cred că nu vă confund. Dumneavoastră ați anchetat cazul atunci cînd și-a găsit moartea dresorul nostru, se prefăcu el, privindu-mă candid.

Am marșat și eu, înțelegînd imediat că o făcea cu un anume scop. Pe de altă parte, eram intrigat că deși

nu vedeam pe nimeni pe aproape, el se comporta ca şi cînd cineva asculta convorbirea noastră.

— Nu vă înşelaţi, domnule. Dumneavoastră sînteţi domnul Filomel, dresorul de porumbei...

— Soţia mea este propriu-zis dresoarea, eu mai mult o asist. Aţi venit la tovarăşul director ?

— Da, la dînsul, am confirmat, deşi nu aceasta îmi fusese intenţia.

— Să ştiţi, tovarăşul director nu e la birou, ci în sală. Asistă la prima repetiţie a noului nostru dresor.

— Aveţi un nou dresor ? am continuat jocul.

— A fost promovat îngrijitorul. Cred că tovarăşul director a făcut o alegere bună. Dacă îmi permiteţi, vă conduc la dumnealui. Aţi picat tocmai bine, fiindcă îmi închipui că nu veţi avea timp să veniţi la spectacolul de gală.

— Sînteţi foarte amabil, domnule Filomel.

— Permiteţi-mi s-o iau înainte, ca să vă arăt drumul.

Şi într-adevăr, o porni înaintea mea. După ce ne-am îndepărtat, la un moment dat, alăturîndu-mi-se pentru o clipă, îmi şopti.

— Să fiţi foarte atent la felul cum lucrează Eremia Fecioru.

Atît ! Iarăşi o porni înainte. Mă conduse în sală, mi-l arătă de departe pe director, ca şi cînd nu l-aş fi cunoscut, pe urmă dispăru. Directorul mă descoperi şi îmi făcu semn să mă apropii.

— Ceva nou, tovarăşe locotenent ? mă întrebă strîngîndu-mi mîna.

— Deocamdată nimic. Am venit numai ca să mai aflu care mai este atmosfera de aici. În legătură cu „accidentul“ bineînţeles. N-a transpirat încă nimic ?

— Nimic, tovarăşe locotenent.

O știam fără să mi-o spună el, dar trebuia, într-un fel, să-mi justific prezența la circ. (Dacă între timp ar fi *transpirat* ceva, dacă ar fi fost emise între timp alte păreri în legătură cu un presupus asasin, altele decît cele de care luasem cunoștință cu prilejul anchetei, aș fi fost mai de mult informat, bineînțeles pe altă cale decît prin „sursa" director.)

În clipa aceea băieții terminară de întins plasa pe deasupra gardului metalic și fiarele începură să intre în arenă una cîte una. Ultima apăru pantera neagră, aceea care îl sfîșiase pe Franz Buller.

Încă din primele clipe am remarcat cît de mult se deosebea Eremia Fecioru de predecesorul său. Chiar dacă a trebuit să-mi atragă atenția Lăpușneanu că lui Franz îi era teamă de fiare, odată avertizat, mi-a fost apoi ușor să-mi dau seama de acest lucru, de fiecare dată cînd asistam la numărul său. Acum însă, avînd deja o experiență cîștigată — cîștigată datorită lui Lăpușneanu — nu era nevoie să-mi atragă nimeni atenția că lui Eremia nu-i era de loc frică de tigrii și panterele lui, că, dimpotrivă, îi făcea o reală plăcere să lucreze cu ele.

Era îmbrăcat în negru. Pantofi de lac negri, pantaloni negri, un fel de tunică și ea neagră. Comparîndu-l cu răposatul Franz, îl găseam mai înalt și mai suplu. Chipul parcă nu era real, parcă purta un fel de mască de culoarea fildeșului, căreia îi fusese imprimat un zîmbet crud cum nu mai văzusem altul. Un zîmbet ce parcă te înghețа, un zîmbet feroce și, oricît ar părea de curios, poate incredibil, la un moment dat am avut impresia — repet numai din cauza zîmbetului — că acolo în arenă nu era un om și fiare, ci numai fiare, dintre care cea mai periculoasă era omul în negru, nu tigrii,

nu panterele, nici măcar pantera neagră care îl sfîșiase pe Franz Buller. O clipă am simțit nevoia să privesc în altă parte și, cînd am făcut-o, l-am descoperit pe Filomel, de partea cealaltă a arenei, sus, în ultimul rînd. Și cu toate că distanța era destul de mare pînă acolo, am observat că el nu se uita cum lucrează Eremia, ci privea numai la mine, ca și cînd încerca să descifreze pe chipul meu ce impresie îmi făcea noul dresor.

Ce impresie îmi făcea? Lucra magistral. Cel puțin pentru mine, ca profan, acesta era calificativul pe care i-l dădeam. Totuși, ca să am o confirmare — sau o infirmare — a propriei mele impresii, am privit cu coada ochiului la director, la ceilalți care asistau la repetiție, toți oameni de circ, cunoscători cu alte cuvinte. Și, în măsura în care mă pricep să descifrez ce exprimă chipurile oamenilor, mi-am dat seama că apreciau favorabil felul cum Eremia lucra cu animalele, cum le făcea să se supună voinței lui. Căci ele se supuneau, făceau tot ceea ce li se cerea și ceea ce fuseseră învățate, cu atîta docilitate, încît, la început, am crezut că și lor le plăcea să se supună voinței dresorului. Dar abia cînd a venit rîndul să lucreze cu felinele și cînd am văzut cît de docilă era pantera neagră am înțeles ceea ce pînă atunci îmi scăpase. Am înțeles că ea, teribila, recalcitranta și ferocea panteră neagră se supunea voinței lui Eremia de frică. Ea, celelalte pantere, ca și tigrii se supuneau, fiindcă erau parcă înnebunite de frică, de frica omului în negru, cu bici într-o mînă și cu un ciomag în cealaltă. În schimb, se părea că pe Eremia docilitatea fiarelor îl nemulțumește. Se părea că i-ar fi plăcut mult mai mult dacă ele ar fi manifestat o oarecare opoziție, așa cum se întîmpla cînd lucra predecesorul său, Franz Buller. Și fiindcă nu-i plăcea, fiindcă,

mai ales, docilitatea panterei negre părea că-l nemulțumește cel mai mult, o aținta, plesnind din bici în imediata ei apropiere, prefăcîndu-se că vrea s-o împungă cu ciomagul. Și de fiecare dată cînd proceda așa, pantera lăsa să-i scape un urlet, și cu timiditate — da, cu timiditate — întindea laba să apuce ciomagul, într-un gest care îmi amintea de un mîț, cînd dă să prindă cu ghearele motocelul cu care îl întărîtă un copil.

După ce termină numărul, după ce fiarele, una cîte una, părăsiră arena, izbucniră aplauze, iar cîteva voci strigară „bravo". Și abia atunci dispăru zîmbetul, mai degrabă rînjetul acela feroce, abia atunci se însufleți și masca de fildeș — chipul său.

— Lucrează magistral ! am auzit o voce lîngă mine.

Cam în aceiași termeni se exprimă și directorul ceva mai tîrziu, în biroul său.

— Lui Eremia nu i se va întîmpla niciodată ceea ce i s-a întîmplat lui Franz Buller. Ce părere aveți, tovarășe director ?

— Nu ! Categoric, nu !

Pe urmă am mai stat de vorbă, punînd întrebări lipsite de importanță și primind răspunsuri la fel de fără importanță, pe care le ascultam numai cu o ureche, fiindcă mă întrebam — fără însă să găsesc un răspuns mulțumitor — de ce ținuse Filomel să asist la repetiția aceea.

Am căutat să scurtez cît mai mult conversația cu directorul. (Ea fusese necesară pentru a nu părea suspectă vizita mea la circ, nu lui, ci persoanei de care se temuse Filomel și din care motiv jucase teatru și mă obligase și pe mine să joc).

Cînd, după aproape o jumătate de oră, am plecat de la circ, în timp ce mă aflam pe Ștefan cel Mare, la întretăierea cu Dorobanți, și așteptam să se schimbe stopul,

l-am descoperit pe Filomel, pe trotuar, oprit și el acolo din același motiv, și l-am invitat să urce în mașină. Avu, la început, un moment de ezitare, dar acceptă.

— Vă conduc acasă, domnule Filomel.

— Sînteți foarte amabil, domnule Vladone.

Am așteptat să deschidă el discuția, dar Filomel tăcea și nu părea de loc dispus s-o facă.

— Directorul spunea că Eremia lucrează magistral, am luat eu inițiativa.

— Lucrează impecabil ! recunoscu el, dar fără nici un entuziasm.

— Deși se spune că despre morți trebuie să vorbești numai de bine, totuși, obiectiv vorbind, Franz era un ageamiu pe lîngă Eremia. Nu sînteți de părere ?

— Franz avea altă metodă.

— Nu înțeleg ! Cum, există mai multe metode de dresaj ?

— Numai două. Una dură, brutală, bazată pe chinuirea animalelor cu sălbăticie, cealaltă bazată pe metoda, ca să zic așa, a recompensei. Animalul este făcut să înțeleagă că dacă va executa ceea ce-i cere dresorul va căpăta la sfîrșit recompensa, respectiv mîncare. Prima metodă se bazează pe terorizarea animalelor. Ca să execute anumite mișcări, sînt bătute, înțepate, arse cu un fier roșu, mă rog, o mulțime de asemenea grozăvii care aproape le înnebunesc de frică. Dacă ați fost atent la comportamentul panterei negre, ați observat desigur că Eremia a dat-o și pe ea pe brazdă. Săraca, făcea totul, înnebunită de teamă, nu care cumva s-o atingă cu ciomagul de care îi este teribil de frică. Desigur, nu vă dă prin minte de ce.

— Nu !

— Ați observat că ciomagul avea înfiptă în vîrf un fel de rozetă roșie ?

— Da !... Da !... Îmi amintesc.

— Rozeta este confecționată din același material din care se fac așa-zișii „ochi de pisică". Și știți de ce ? Ca pantera să creadă că ciomagul cu rozeta înfiptă în vîrf este de fapt drugul înroșit în foc, drug pe care Eremia l-a folosit ca s-o dea pe brazdă. Și acum cred că ați înțeles în ce constă deosebirea dintre metoda răposatului Franz și metoda lui Eremia..

— Mda ! Și are aceasta vreo importanță ?

Filomel se uită cu coada ochiului la mine. Ochii lui de băiat trist exprimau parcă reproș.

— Domnule Vladone, Filomela spune că Eremia este un om odios.

O spusese cu mîndrie, ca și cînd Filomela, fiind autoritate supremă în materie, judecata ei de valoare trebuia acceptată și de mine, fără nici un fel de ezitare, și fără amendament.

— Într-adevăr, Eremia nu este omul care să-ți devină agreabil.

— Este odios, domnule Vladone, odios în toată accepția adevărată a cuvîntului.

— Probabil că doamna Filomela, dacă are o asemenea părere despre el, net defavorabilă, se bazează pe anumite fapte...

— Nu vă este suficient că folosește o asemenea metodă ? îmi replică, întrerupîndu-mă, mînios.

Categoric, Filomel era pornit contra lui Eremia, dar nu-mi dădeam seama din ce motiv. În schimb aveam intuiția că, din proprie inițiativă, nu-mi va destăinui motivul antipatiei, care părea a fi profundă. De aceea m-am hotărît să-i cer să joace cu cărțile pe față.

— Domnule Filomel, ce se întîmplă cu dumneavoastră ?

— Și de ce credeți că *se întîmplă* ceva ?

— Fiindcă, domnule Filomel, parcă n-ați mai fi același om pe care l-am cunoscut, în urmă cu două săptămîni, acasă la dumneavoastră. Ba aș cuteza să spun că aproape nu mai sînteți omul care m-a chemat ieri la telefon și care m-a invitat să asist la ultima repetiție a lui Eremia Fecioru înainte de spectacolul în care va debuta ca dresor. Omul acela a ținut să-mi atragă atenția că, dacă voi veni, *voi avea ce vedea.*

— Și n-ați avut ce vedea, domnule Vladone ?

— Am văzut că Eremia lucrează ca un maestru cu fiarele. La asta v-ați referit cînd ați spus că voi avea ce vedea ?

— Domnule Vladone, iertați-mă că v-o spun, dar sînt surprins cum nu vă sare în ochi un fapt izbitor care, după mine, ar trebui... ar trebui să vă dea de gîndit.

— Ce anume ? Poate pentru dumneavoastră, care aproape că ați deschis ochii sub cupola circului, acel fapt la care vă referiți este, într-adevăr, izbitor, dar nu și pentru omul dinafară.

— Dacă Filomela ar fi de față și ar auzi ce vreau să vă spun, ar fi supărată că-mi permit să o fac. Cum însă ea nu este prezentă și cum intenția mea nu este să vă jignesc, îmi îngădui să vă spun că dumneavoastră, ca polițist, ar fi trebuit să observați cît de mult îi place lui Eremia să lucreze cu animalele. Îi place teribil de mult, domnule Vladone, îi place atîta, încît pînă acum ar fi trebuit să înțeleagă că pentru Eremia nu există o altă plăcere mai mare, că a fi dresor *reprezintă țelul vieții sale.*

Am înțeles care era gîndul real al lui Filomel, pe care mi-l prezentase împodobit în horbotă de cuvinte. Am înțeles și l-am privit admirativ, fără nici un fel de re-

sentimente, pentru că el izbutise să vadă acolo unde mie nici măcar nu-mi dăduse prin minte să privesc. Avea perfectă dreptate. După plăcerea cu care lucra se putea trage concluzia că pentru Eremia a fi dresor însemna într-adevăr ţelul suprem al vieţii sale, şi că era din cale-afară de satisfăcut că izbutise să-l atingă. Dar Filomel, făcîndu-mă să văd acest lucru, mă obliga, indirect, să mă întreb : Bine, iată că Eremia Fecioru şi-a atins ţelul. Este dresor în locul lui Franz Buller. Dar oare *cum şi l-a atins?* Şi l-a atins numai datorită întîmplării — „accidentul" suferit de Franz — sau dăduse şi el o mînă de ajutor ? Iată, aceasta era întrebarea pe care Filomel mă obliga să mi-o pun, în cazul cînd acceptam că pentru Eremia a fi dresor însemna tot ceea ce îşi dorea cel mai mult.

— Şi mai este ceva care ar fi trebuit să vă sară în ochi, domnule Vladone.

— Mai este ? am întrebat nu mai puţin curios.

— Da ! Lui Eremia nu numai că îi place teribil de mult să lucreze cu animalele, dar e de mirare felul *cum* lucrează.

— Cum, domnule Filomel ? am întrebat din nou cu mare uimire, fiindcă, pentru a doua oară, Filomel mă ajuta să privesc problema dintr-o perspectivă la care de asemenea nu mă gîndisem.

— Nu ca un debutant, domnule Vladone, ci ca unul cu experienţă. Aţi descoperit unele ezitări la el, unele stîngăcii caracteristice începătorului ? Eu n-am observat.

— Aveţi dreptate ! Eremia a lăsat impresia că de o viaţă de om n-a făcut altceva decît să silească fiarele să execute toate figurile — aşa li se spune ? — incluse în numărul său.

— Vedeţi ?

— Bine, dar ce vreți să insinuați ? Că Eremia, deși pînă la moartea lui Franz n-a ocupat decît un post modest de îngrijitor, cîndva a fost dresor ?

— Nu, domnule Vladone, nu asta vreau să insinuez. Observația aceasta nu face decît să completeze pe cea dinainte.

Avea dreptate, într-un fel o completa. Totuși am cerut explicații.

— În ce fel credeți că o completează ?

— Desigur, mi se pare puțin probabil ca Eremia să fi fost cîndva dresor. Nu însă imposibil. Dumneavoastră, care dispuneți de mijloacele necesare, puteți afla cu ce și-a cîștigat el existența pînă a nu fi angajat la noi la circ. Personal însă, exclud o asemenea posibilitate. Eremia n-a fost dresor, ci *a devenit*. În cît timp ? Păi sînt numai trei săptămîni de cînd a murit Franz. O săptămînă trebuie s-o excludem, deoarece a stat în casă cu piciorul imobilizat în ghips. Deci, în decurs de numai două săptămîni, în care timp n-a făcut decît doar cîteva repetiții, Eremia a putut deveni un dresor excepțional, mult mai bun decît Franz, care avea experiența a mulți ani de dresaj.

— Și cum se explică asta, domnule Filomel ?

— Mi-ați pus întrebarea pe care tocmai voiam să v-o pun eu dumneavoastră. Ei, bine, cum se explică, domnule Vladone, că lui Eremia i-a trebuit atît de puțin timp ca să devină un dresor de prima mînă, să devină, așa cum s-ar spune, peste noapte dresor ? După părerea mea, nu există decît o singură explicație. Aceea că el s-a *pregătit mai de mult* pentru ziua cînd va ajunge dresor.

— A fost oare posibil ? Cum, fără să prindă nimeni de veste ? am întrebat din nou sceptic.

— Știți, înainte, cînd existau patroni-meseriași și cînd aveau dreptul să aibă ucenici, aceștia din urmă trebuiau *să fure* meseria, fiindcă a-i învăța pe ucenici într-un mod organizat, și după anumite criterii mai mult sau mai puțin didactice, nu intra în preocupările lor. Ucenicul fura meseria privind cum lucrează maistrul, calfele. Ei, bine, eu cred că dacă Eremia a *furat meseria,* înseamnă că i-a plăcut. Și dacă i-a plăcut atîta încît a învățat-o „pe furate", este de presupus că a și rîvnit să-i ia locul lui Franz. Nu-i așa că această observație completează pe prima, domnule Vladone ?

— Da, o completează.

— În sfîrșit, bine că ați înțeles.

— Haide să discutăm deschis, domnule Filomel. Dumneavoastră susțineți următorul lucru : că Eremia Fecioru, angajat ca îngrijitor, la un moment dat și-a dat seama că meseria de dresor îi place teribil de mult și că își dorește să ajungă la rîndul său dresor. Dorința aceasta devine țelul vieții sale. Circul are însă dresor. Pe Franz Buller. Franz Buller e încă tînăr. El mai poate trăi încă mulți ani. Singura lui șansă, a lui Eremia, ar fi dacă lui Franz i s-ar întîmpla un accident. Să-l sfîșie vreuna din fiare sau să-l vatăme în așa măsură, încît să-l facă inapt pentru meseria de dresor. Speranța aceasta îi este întreținută și de faptul că lui Franz, de la o vreme, începe să-i fie frică de fiare, care, la rîndul lor, simțind prin instinct că nu trebuie să se mai teamă de el, devin din ce în ce mai agresive. Mai ales pantera neagră.

— Scuzați-mă că vă întrerup ! interveni Filomel. Ați privit problema cum nu se poate mai just, dar numai pînă la un punct. Dumneavoastră ați spus că Eremia, observînd că lui Franz a început să-i fie frică de fiarele

lui, a îndrăznit să spere că, pînă la urmă, îl vor omorî sau, în cel mai bun caz, îl vor schilodi. Ei, bine, aici aţi greşit. Nu, domnule Vladone, cînd Eremia a observat că Franz a început să se teamă de fiare, i-a încolţit în suflet nu speranţa că ele vor juca rolul hazardului, ci ideea de a ajuta el hazardul, de a da el prilejul fiarelor să-l sfîşie pe Franz. Iată, aceasta a fost rectificarea pe care am ţinut s-o fac. Şi, acum, vă rog să continuaţi, domnule Vladone.

— Nu mai am ce adăuga, deoarece dumneavoastră aţi anticipat concluzia la care, în mod implicit, trebuia să ajung. Deci, domnule Filomel, dumneavoastră îl acuzaţi pe Eremia Fecioru că a pus la cale asasinarea lui Franz ca să-i ia locul.

— Nu-l acuz, fiindcă nu am dovezi. Or, fără dovezi, nu există acuzaţie. Este doar o presupunere. Dacă presupunerea aceasta v-o însuşiţi şi dumneavoastră, ca ea să se poată transforma în acuzaţie, va trebui să descoperiţi dovezile necesare.

— Eremia Fecioru are un alibi. Accidentul de maşină.

— Are. Dar el n-a lucrat singur. A avut un complice. Complicele lui a dat drumul panterei.

— Da ! N-a lucrat singur. Adică el n-a lucrat de loc, ci a lăsat toate pe seama complicelui. Nu avem nici un fel de idee cine ar putea fi. Poate ştiţi dumneavoastră ?

— Nu, domnule Vladone.

— Aş vrea să vă pun o întrebare. Cînd m-aţi invitat la dumneavoastră, îl bănuiaţi încă de pe atunci pe Eremia ?

— Nu ! Omul ni-era, atît mie cît şi soţiei mele, teribil de antipatic. Poate că exista un embrion de bănuială.

— Şi datorită cărui fapt embrionul acela s-a transformat în certitudine ? Fiindcă — nu-i aşa, domnule

Filomel ? — sînteţi convins că Eremia l-a omorît pe Franz Buller.

— Bănuiala a devenit ceva mai mult decît atît cînd l-am văzut cu cîtă plăcere, cu cîtă firească degajare lucrează cu fiarele, degajare pe care n-o poţi căpăta decît prin rutină.

— Mai adineauri, la circ, mi-aţi vorbit de parcă aveaţi certitudinea că cineva ascultă sau ar putea asculta ce vorbim. Este adevărat ?

— M-am gîndit că *s-ar putea ca cineva să asculte.* N-am vrut ca acela să-şi dea seama că sîntem întrucîtva cunoştinţe mai vechi.

— De ce ?

— Domnule Vladone, dacă natura a avut proasta inspiraţie să mă facă de proporţii reduse, poate că şi curajul meu este mai mic decît al unui om normal configurat.

10

O NOUĂ TENTATIVĂ DE CRIMĂ, DE DATA ASTA NEIZBUTITĂ

Am raportat şefului meu, colonelul Mănăilă, ultima discuţie avută cu Filomel, dar el avea multe rezerve în ceea ce priveşte convingerea acestuia că Eremia Fecioru îl omorîse pe Franz Buller numai ca să-i ia locul.

— Vezi dumneata, Vladone, Eremia nu pare a fi omul care să comită o crimă numai ca să-şi vadă visul cu ochii, adică să ajungă dresor în locul lui Franz.

— Tovarăşe colonel, dacă l-aţi vedea cît de mare plăcere îi face să lucreze cu animalele ! Iertaţi-mă, dacă l-aţi vedea nu aţi spune că nu este omul care să comită o crimă doar ca să-şi vadă visul cu ochii. E născut pentru meseria de dresor, şi îmi închipui că turba de furie cînd îl vedea pe Franz tremurînd de frica fiarelor, în timp ce el, care s-ar fi priceput să le strunească, să le supună voinţei sale, trebuia să se mulţumească cu slujba umilă de îngrijitor, adică să le dea de mîncare, să spele şi să cureţe cuştile.

— În rîndul infractorilor de drept comun există o categorie de declasaţi care sînt în stare să comită spar-

geri, escrocherii, să şantajeze, să violeze, pe scurt, să comită dacă vrei toate infracţiunile, cu excepţia uneia singure : să ucidă. Iar dacă vreodată se întîmplă ca totuşi unul dintre aceştia să comită o crimă, poţi să fii sigur că ori n-a făcut-o în deplină cunoştinţă de cauză — din punctul lui de vedere bineînţeles — ori tentaţia, miza sau cum vrei s-o numeşti a fost atît de mare, încît, orbit de ea, a băgat cuţitul sau a tras cu revolverul. Ţi-am dat acest exemplu, fiindcă Eremia Fecioru face parte din categoria indivizilor care, dacă li se iveşte ocazia, sînt în stare să comită toate mîrşăviile, cu excepţia crimei.

— Va să zică, după dumneavoastră, Eremia trebuie scos din cauză. Dacă am să-i spun lui Filomel că bănuiala lui este neîntemeiată are să fie dezamăgit şi are să-şi facă o părere cum nu se poate mai proastă despre noi.

— Să fim înţeleşi, Vladone. Eu n-am spus că Eremia Fecioru trebuie scos din cîmpul obiectivului nostru. Eu am afirmat că numai pentru motivul arătat de dumneata, respectiv de Filomel, Eremia nu a comis o crimă, fiind prea laş ca să rişte totul doar pentru atîta, deşi acest *atîta*, recunosc, pentru el reprezintă foarte mult. Dumneata n-ar fi trebuit să te grăbeşti să tragi concluzia eronată pe care ai tras-o. De ce ? Fiindcă, dacă reflectezi mai adînc la cele spuse de mine, vei descoperi că afirmaţia mea conţine, implicit, o anume rezervă. Sesizezi care anume, Vladone ?

M-am gîndit, dar, din păcate, nu *vedeam* rezerva.

— Nu, tovarăşe colonel.

— Iat-o : dacă Eremia Fecioru l-a ucis totuşi pe Franz Buller, învingîndu-şi teama de a vărsa sînge, atunci înseamnă că a făcut-o din cu totul alt motiv, mult mai tentant decît acela de a ajunge dresor în locul lui Franz.

Repet, *dacă* el l-a omorît, şi cînd spun aceasta subînţeleg : cu participarea directă a unui complice. Deocamdată nu avem nici o dovadă, şi Filomel avea dreptate cînd afirma că, pînă cînd nu vom avea în mînă probele necesare, vinovăţia lui Fecioru este o simplă presupunere, adevărată sau falsă deocamdată în egală măsură. Nu putem ignora faptul că el, Fecioru, are un alibi puternic. Aceasta pe de o parte. Pe de alta, toţi acei care s-au aflat la circ în momentul cînd s-a produs „accidentul" au dovedit, cu martori, că practic n-au avut posibilitatea să deschidă cuşca panterei, întrucît se aflau în cu totul altă parte. Dacă persistăm în ideea că asasinul este totuşi unul dintre ei, trebuie atunci să admitem că nu e vorba de un singur criminal, ci de doi, înţeleşi în prealabil să-şi demonstreze alibiul, bazîndu-se fiecare pe mărturia celuilalt. Or, după părerea mea, ipoteza a doi complici nu se susţine.

— Într-adevăr, nu se susţine, tovarăşe colonel, a trebuit să recunosc.

— Rămîne în picioare cealaltă ipoteză. Că asasinul — complicele lui Eremia, în cazul cînd acesta din urmă a pus la cale crima — nu trebuie căutat printre oamenii de serviciu care se aflau la ora aceea la circ şi care, întrucît nu urmăreau nimic rău, nu au avut motiv să se ferească unul de celălalt. Cu alte cuvinte, probabil că asasinul s-a înfiinţat la circ numai cu puţin înainte de ora cînd ştia că Franz va veni să dea de mîncare fiarelor, a pătruns înăuntru fără ca cineva să-l observe, s-a ascuns undeva — dacă este un angajat al circului, aşa cum pare cel mai probabil, a ştiut unde anume ca să nu fie surprins — şi, cînd Franz a pătruns în incinta unde se află cuştile fiarelor — mai probabil numai cu puţine minute înainte, dacă nu chiar cu secunde — a

dat drumul panterei. După aceea, fără să mai aştepte să vadă ce se mai întîmplă, a izbutit să părăsească circul fără ca cineva să-l vadă, folosind, probabil, acelaşi itinerar ca şi la venire. De altfel, noi am mai discutat despre aceasta, Vladone.

— Da, tovarăşe colonel, şi aţi fost şi atunci de acord că aceasta este singura ipoteză care rezistă.

— Sînt si acum. Vreau însă să-ţi mai spun ceva. Ceva despre care pînă acum nu am avut prilejul să-ţi vorbesc. Tovarăşul maior Bogdan Tudoraşcu a primit sarcina să se ocupe şi el de „accidentul" de la circ, dar numai sub un singur aspect, foarte delicat. Sarcina lui a fost să verifice, cu toată discreţia posibilă, care dintre angajaţii circului nu pot dovedi, aducînd mărturia unei terţe persoane, ce au făcut în timpul cînd la circ se întîmpla „accidentul". Ei, bine, află, Vladone, că absolut toţi au un alibi.

— Toti ?

— Toţi, Vladone ! Toţi !...

— În cazul acesta, tovarăşe colonel, nu există decît două posibilităţi : ori alibiul unuia este fals, ori crima a fost comisă de o persoană străină, vreau să spun din-afara circului.

— O persoană străină care a ştiut pe unde să se furişeze în circ şi unde să se ascundă, fără să fie văzută de careva ?

Obiecţia colonelului nu era de neglijat.

— În cazul acesta înseamnă că alibiul unuia dintre ei este fals.

— Evident !... Dar al cui, Vladone ? Al cui ? Îţi dai seama că problema e mult mai complicată decît pare la prima vedere, decît îi pare prietenului dumitale Filomel ? Gîndeşte-te că dacă noi am avea nu bănuiala, ci

certitudinea că Eremia l-a omorît pe Franz, lucrurile n-ar deveni mai puțin complicate de vreme ce nu avem dovezi de nici un fel, de vreme ce toți aceia care, teoretic, ar fi putut comite crima au cîte un alibi.

Abia acum mi-am reamintit ceea ce aflasem de la Filomel cînd i-am arătat fotografia lui Lăpușneanu.

— Tovarășe colonel, totuși nu este exclus ca cineva străin să fi pătruns în circ și acela să fi pus la cale „accidentul". Cineva care nu pătrundea acolo pentru prima dată. Filomel l-a văzut o dată pe Lăpușneanu stînd de vorbă cu Franz lîngă cuștile fiarelor. Asta a fost o dată. Dar de unde știm noi că nu s-a mai întîmplat și altă dată ? Dar chiar dacă presupunem că atunci s-a întîmplat pentru prima și ultima dată, unui om ca Lăpușneanu nu cred că i-a fost greu să se furișeze neobservat în circ, mai ales dacă urmărea să-l omoare pe Franz.

— Înscrie-l, Vladone, și pe el pe lista celor care au un alibi. Verificat !

— În cazul acesta... Am ridicat din umeri, am oftat și n-am mai continuat. Pe urmă, amintindu-mi : Tovarășe colonel, mîine seară, Eremia Fecioru va apărea pentru prima dată în public. Îmi permit să vă sugerez că ar trebui să-l vedeți cum lucrează. (Descopeream că tot mă cramponam de ipoteza sugerată de Filomel.)

— Nu am timp, Vladone. Te sfătuiesc însă să nu lipsești dumneata și îți sugerez să verifici dacă soția lui Fecioru, cîntăreața, are să asiste la debutul lui.

Am privit lung la colonel, întrebîndu-mă ce voia să însemne această recomandare, dar chipul șefului meu era de nepătruns.

În seara spectacolului de debut al lui Eremia, mă aflam prezent în sală. Făcusem rost de un loc tocmai

în rîndurile de sus, ca să pot observa fără să fiu văzut. Era o măsură de prudență pe care o luasem nu fiindcă mă gîndisem la ceva foarte precis, ci mai curînd intrigat de recomandarea pe care mi-o făcuse șeful de a asista la spectacol... spre a verifica dacă Petronela avea să asiste la debutul bărbatului ei.

De la locul meu am căutat-o cu privirea, dar nici pînă în clipa cînd a început spectacolul n-am zărit-o. În schimb, l-am descoperit pe Lăpușneanu. Avea, ca de obicei, unul din locurile cele mai bune. Am observat că multă lume se uita la el cu un fel de uimită curiozitate. Pentru mine nu era o noutate. De fiecare dată cînd îl însoțisem la circ, observasem că Lăpușneanu stîrnea curiozitatea multora. Circul are o categorie specială de spectatori, exceptînd copiii care, mai ales la matinee, formează majoritatea. Or spectatorilor obișnuiți de circ Lăpușneanu, cu figura lui distinsă și tragică de boier de pe vremuri, le stîrnea aceeași curiozitate uimită pe care cineva ar stîrni-o într-un bufet periferic dacă ar apărea în frac și cu „țilindru". Și, ca de obicei, Lăpușneanu nu le dădea atenție, de parcă nici nu ar fi băgat în seamă că monopolizase atenția celor din jurul său: a bărbaților, dar mai ales a femeilor. Nu eram sigur, dar îmi făcea impresia că era preocupat de ceva sau că aștepta pe cineva. Își lăsa ochii să alunece cînd în dreapta, cînd în stînga, iar la un moment dat — purtare care m-a uimit cel mai mult, fiindcă era un om care ținea la „maniere", cum obișnuia el să spună — l-am văzut ridicîndu-se în picioare, întorcîndu-se cu spatele la manej, ca să treacă în revistă spectatorii, începînd cu cei din primele rînduri și pînă la cei din ultimul rînd, acolo unde mă aflam și eu, dar, spre norocul meu, exact în partea opusă. Probabil că nu descoperi pe cine căuta, fiindcă după aceea se așeză din nou pe locul său, într-o

poziție ceva mai rigidă și, pînă la începerea spectacolului, nu mai privi nici în dreapta, nici în stînga. Și nu știu de ce, probabil din cauza rigidității, a felului țeapăn de a sta în fotoliu, la un moment dat am avut iluzia că insul pe care îl priveam nu era Lăpușneanu, ci un general hitlerist în haine civile, venit la circ să se deconecteze.

Curînd după aceea a început spectacolul, dar, fiindcă îl cunoșteam pe dinafară și nu mai rezistam să-l văd încă o dată, am ieșit în foaier și am intrat în vorbă cu o garderobieră. Am pălăvrăgit de una, de alta și astfel am putut afla de la ea că Petronela nu venise la circ și că, probabil, nici nu va veni, întrucît „are spectacol la bar". Eu însă știam că explicația nu stă în picioare, deoarece programul de la bar începea după miezul nopții și că deci, dacă ar fi voit să asiste la debutul soțului ei, o putea face fără teamă că va întîrzia. Or dacă ea totuși absenta, explicația trebuie că era alta, pentru mine greu de sesizat, dar probabil nu și pentru șeful meu de vreme ce îmi recomandase să asist neapărat la „spectacolul de gală".

Am revenit în sală cu puțin înainte de a începe numărul prietenilor mei Filomel și Filomela. Fără nici un fel de exagerare, am urmărit numărul cu aceeași plăcută surpriză cu care îl urmărisem de prima dată. Erau amîndoi fermecători și, rog să fiu crezut pe cuvînt, se purtau într-un anumit fel de firesc și de demn, încît nu numai eu, ci sînt sigur că și cei mai mulți dintre spectatori ignorau cu desăvîrșire că dresorii erau pitici. În ciuda puținătății trupului ei, Filomela era atît de mult femeie, atît de grațioasă în felul cum se mișca în manej, iar Filomel atît de curtenitor cu ea și atît de demn, încît impunea prin prestanță, printr-un farmec

personal — comun amîndurora de altfel — captînd bunăvoința și simpatia spectatorilor. Cred că explicația acelei simpatii și a ropotelor de aplauze de la sfîrșit consta, în primul rînd, în faptul că dresajul lor era așa de desăvîrșit și cu efecte atît de neprevăzute, încît nu o dată am auzit în jurul meu exclamații de uimire, de încîntare. Pe de altă parte, contribuia la desăvîrșirea succesului și faptul că încîntătoarele performanțe de dresaj erau realizate de porumbei, a căror frumusețe și gingășie te cuceresc chiar și atunci cînd numai îi privești.

După ce și-au încheiat numărul și după ce am aplaudat pînă au început să mă doară palmele, din nou am ieșit din sală și n-am mai revenit decît ca să asist la ultimul număr din program, „dresură de tigri și pantere", respectiv la debutul în public al lui Eremia Fecioru. (Am verificat încă o dată : Petronela nu se afla în sală.) Cînd i-am văzut zîmbetul feroce, cînd am văzut cît de speriate erau fiarele, pur și simplu mi s-a făcut silă și am părăsit sala, de data asta definitiv.

În foaier nu mai era nimeni : garderobierele, fata de la bufet, controloarele de bilete, toată lumea se dusese în sală să-l vadă pe Eremia Fecioru. Am plecat de la circ fără să mă vadă nimeni și fără să văd pe careva dintre cei ce făceau parte din personalul circului.

La circ venisem cu o mașină de serviciu — „Dacia" mea era la gresat — care, după ce mă lăsase la intrare, plecase. Acum am pornit-o pe jos, hotărît ca jumătate din drumul pe care îl aveam de parcurs pînă acasă să-l folosesc spre a face puțină mișcare. Noaptea era minunată și întrucît la ora aceea circulația vehiculelor se rărise, aerul începuse să fie ceva mai curat. Cu mîinile în buzunare, mergeam agale și făceam sforțări să nu mă gîndesc la nimic precis, pur și simplu, să mă bucur

că am răgazul să mă plimb într-o noapte frumoasă și ceva mai răcoroasă ca de obicei, să respir aerul curat, care sigur mi se părea mai curat decît era el în realitate fiindcă veneam de la circ. (Aerul de acolo, chiar în condițiile unui circ modern, încă nu a putut fi purificat întru totul de anumite mirosuri specifice : de băligar și de fiară.)

Mergeam pe strada Tunari, la ora aceea pustie și, în ciuda eforturilor pe care le făceam, nu izbuteam să mă gîndesc la lucruri care nu aveau nici o legătură cu munca mea, de pildă la ceva foarte vesel, și astfel să mă pot realmente deconecta. Fără voia mea, îmi venea în minte rînjetul feroce al lui Eremia, sau mi-l aduceam aminte pe Lăpușneanu care îmi păruse întrucîtva neliniștit. Oare pe cine se așteptase să găsească în sală și, neaflîndu-l, îl căutase cu privirea ? Poate pe mine ! O asemenea presupunere mi se părea puțin probabilă, exceptînd doar cazul cînd el era perfect informat de tot ceea ce făcusem în ultimele trei-patru zile, adică de cînd nu mă mai dusesem să-l vizitez, mai exact, din ziua cînd încercase să mă convingă că descoperise pe chipul meu „stigmatul morții". Și nu mă mai dusesem, pentru că șeful îmi recomandase „să nu-l mai cultiv cu prea multă asiduitate".

Și iată că, în timp ce mergeam pe stradă, gîndindu-mă la ceea ce Lăpușneanu voise să mă convingă că este prevestire, dar în realitate era o amenințare destul de transparentă, deodată am auzit în spatele meu o voce de femeie, care mi se păru vag cunoscută :

— Ei, domnule !

M-am întors și am văzut la o depărtare nu mai mare de trei sau patru metri o femeie care îndreptase spre mine un revolver și pe care s-a grăbit să-l descarce

în clipa cînd m-a văzut întorcîndu-mă cu faţa spre ea. Dar fie datorită faptului că m-am ferit instinctiv, fie că pur şi simplu femeia era o proastă trăgătoare — cred că aceasta este explicaţia — glonţele trecu pe lîngă urechile mele vîjîind. În clipa următoare mă şi repezeam, izbutind să-i smulg arma din mînă.

— Ce se întîmplă cu dumneata, Ilinca ? am întrebat-o nu mai puţin uimit decît dumneavoastră cînd am recunoscut-o. Ea se uită la mine cu nişte ochi de halucinată, o clipă, două, clipind mărunt, pe urmă, furioasă :

— Lasă-mă ! Ce te legi de mine pe stradă, domnule ? Dacă nu-mi dai drumul strig după ajutor.

Nu i-am dat drumul. Am silit-o să meargă, şi ea se supuse şovăind, cu paşi de automat.

— Haide, te duc acasă, Ilinca. Sora ta, Fenia, are să fie tare bucuroasă cînd are să te vadă.

Nu-mi răspunse. Privea drept înainte şi eu, care n-o scăpam o clipă din ochi, nu eram sigur dacă măcar aude sau nu. Aveam o bănuială vagă cu privire la ceea ce se întîmpla cu ea, dar mi se părea atît de absurdă, încît refuzam să-mi cred ochilor, cum se spune. La un moment dat, din nou încercă să-şi smulgă braţul din mîna mea.

— Lasă-mă ! Nu auzi ? Lasă-mă dacă îţi spun !

— Mergem acasă, Ilinca. Te aşteaptă Fenia. Să ştii, Fenia e foarte bolnavă acum şi are mare nevoie de ajutorul tău.

— Lasă-mă !... Te rog, lasă-mă ! începu să se roage de mine şi să plîngă. Trebuie să plec... să mă reîntorc, nu înţelegi ?

Mă uitam cu disperare după un taxi, dar afurisitele astea de taxiuri îţi apar în cale sau le vezi aşteptînd şi dormitînd în staţii numai atunci cînd n-ai nevoie de ele.

— Uite, Ilinca, stația lui 88. Ne urcăm în el, și într-un sfert de oră sîntem acasă. Ea se uită la mine de parcă abia acum descoperea că sînt lîngă ea. Mă recunoști, Ilinca ?

— Cine ești ? Ce vrei ?

— Nu mă recunoști ?

— Nu !

— Atunci de ce ai încercat să mă împuști ?

— Eu ! Să te împușc ? Și începu din nou să plîngă. Lasă-mă să plec ! Trebuie să mă lași să plec.

Mi-am zis atunci că desigur e mai bine să-i dau iluzia că-i fac pe plac și, de departe s-o urmăresc. Aveam să văd unde intră și, astfel prin ea, să ajung la persoana care o adusese într-un asemenea hal.

— Vrei să pleci, Ilinca ? Poftim, pleacă !

Și am dat drumul brațului. Ea răsuflă ușurată și păru că se bucură în așa măsură, încît începu să rîdă ușurel. Îmi întoarse spatele, făcu numai doi pași, pe urmă înoepu să caute cu disperare în poșetă.

— Ce cauți, Ilinca ?

— Caut !... Am pierdut ceva...

— Ce ?

— Nu știu !...

În vocea ei era disperare. Am înțeles că se referea la revolverul care acum se odihnea în buzunarul meu. Bincînțeles nici prin gînd nu-mi trecea să i-l restitui. Ea continuă să caute îndîrjită și, la un moment dat, începu să arunce pe jos întreg conținutul poșetei. M-am aplecat și am strîns toate acele nimicuri importante ce se află în mod obișnuit în poseta unei femei.

— Vezi ? Nu-i în poșetă. Probabil că ai pierdut pe drum ceea ce cauți.

— Am pierdut ? se neliniști ea și îi dădură lacrimile în ochi.

I-am pus înapoi în poșetă tot ceea ce risipise pe jos, i-am închis-o și i-am dat-o.

— Acum du-te, Ilinca ! Nu te necăji din pricina obiectului pe care l-ai pierdut. Persoana care te așteaptă are să-ți dea altul.

Ea, docilă, nu mai spuse nimic. Se părea că o convinsesem, fiindcă se depărtă de mine, în direcția dincotro venisem. Am lăsat-o să se distanțeze, pe urmă am început s-o urmăresc. Mi-am dat imediat seama că o puteam face cu ușurință, întrucît Ilinca mergea ca și cînd ar fi fost dusă de un duh rău.

Cînd reveni pe Ștefan cel Mare, trecu strada pînă în stație și luă tramvaiul 26. M-am urcat în remorcă. Nu mă observă nici atunci și nici mai tîrziu cînd coborî la stația Ana Ipătescu. De acolo merse pe jos pînă cînd ajunse în Calea Victoriei. O porni apoi înspre Academia R.S.R. Odată ajunsă acolo, grăbi pasul, dar tot cu mersul acela ca de somnambulă. După ce trecu strada Frumoasă din nou încetini pașii, ca să cerceteze casele, de pe ambele părți ale străzii. Era evident că încerca să recunoască o anume casă, dar nu izbutea. Cînd ajunse în dreptul magazinului de mobilă din apropierea Palatului Republicii, se opri dezorientată, pe urmă se întoarse și merse grăbindu-se, pînă în dreptul străzii Piața Amzei. Acolo se opri nehotărîtă. Făcu vreo cîțiva pași, înainte, înapoi — de cîteva ori — ca un copil care s-a rătăcit și nu mai știe cum să ajungă acasă, și, la un moment dat, izbucni în plîns.

M-am apropiat de ea și i-am luat brațul.

— Ai uitat unde stă, așa-i ?

— Da ! îmi răspunse ea printre lacrimi.

— Lasă, Ilinca, te duc eu acolo, am minţit-o. Vrei ?

— Vreau.

I-am luat braţul, făcînd calea întoarsă înspre Athénée Palace, în speranţa că acolo voi găsi un taxi. De data asta am avut noroc. În mai puţin de jumătate de oră, sunam la uşa apartamentului lor. Ne deschise Fenia. Cînd ne văzu, scoase mai întîi un ţipăt, pe urmă se repezi s-o îmbrăţişeze pe Ilinca. Ilinca se lăsă îmbrăţişată, dar nu arătă în nici un fel că se bucură de revedere. Părea cu totul indiferentă şi absentă, încît m-am întrebat, cu nelinişte, dacă îşi dădea seama unde se află şi dacă o recunoscuse pe Fenia.

— Ce s-a întîmplat cu tine, dragă Ilinca ? Unde ai fost ? Povesteşte, haide povesteşte !

Dar în loc să dea curs invitaţiei, Ilinca începu să caşte.

— Vai de mine, ce somn îmi este ! Vreau să dorm.

Şi cu ochii pe jumătate închişi, începu să se dezbrace. Fenia o ajută, apoi o vîrî în pat. Cîteva clipe mai tîrziu, dormea un somn profund, ca de tăietor de pădure.

Fenia mă invită în cealaltă cameră să stăm de vorbă, să-i povestesc unde şi în ce împrejurare o găsisem. Cînd a aflat că Ilinca încercase să mă împuşte, izbucni în lacrimi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce crezi că se întîmplă cu ea ? Oare şi-a pierdut minţile ?

Nu, minţile nu şi le pierduse, dar ea se comportase ca şi cînd şi le-ar fi pierdut.

— Acum că este acasă, trebuie să ai mare grijă de ea. Mai ales nu trebuie s-o laşi o clipă singură.

— Crezi că s-ar putea să *dispară* din nou ?

— Nu ştiu !... Nu cred !...

M-am ridicat să plec. Se făcuse aproape ora trei dimineaţa. Eram frînt, dar nu atît din cauza oboselii cît

a emoţiilor prin care trecusem. Ce vreţi, numai printr-o simplă întîmplare nu eram acum un cadavru !... Numai datorită unei simple întîmplări *previziunea* lui Lăpuşneanu nu se adeverise. În vestibul, înainte de a mă despărţi de Fenia, m-am oprit — recunosc, instinctiv — să mă uit în oglindă.

Ea, oarecum mirată că îmi arde de aşa ceva la ora aceea şi după atîtea peripeţii, îmi spuse nu fără ironie.

— Lasă că eşti băiat frumos, Iulian !

Numai că eu îmi priveam chipul în oglindă din cu totul alt motiv. Voiseм să văd dacă nu cumva descopăr şi eu stigmatul de care îmi vorbise Lăpuşneanu : stigmatul morţii !

Dimineaţa, cînd încă nu mă dădusem jos din pat, a început să sune telefonul. Am ridicat receptorul. La celălalt capăt al firului era Fenia. Cînd i-am recunoscut vocea am înţeles că se întîmplase ceva rău.

— Eu sînt, Fenia. Spune !

— Ilinca ! Ilinca iarăşi a dispărut.

— Într-o jumătate de oră sînt la tine.

Îmi pieriseră somnul, oboseala. Eram furios pe Fenia că o *lăsase* pe Ilinca să dispară. Dispăruse mai înainte de a apuca să-i raportez şefului că o găsiserem. Dar, oricît de importantă fusese vestea, nu voiseм să-l deranjez la ora două noaptea. Acum, sigur mă aştepta o papară din partea lui.

Cînd am ajuns acasă la Fenia, am găsit-o plînsă, cu o faţă devastată.

— Povesteşte cum s-a întîmplat, i-am cerut cu un ton cam iritat, întrucît starea în care se afla nu izbutise să risipească enervarea care mă cuprinsese în clipa cînd aflasem că Ilinca din nou dispăruse.

— Nu am mare lucru să povestesc, Iulian. După ce ai plecat, am încercat să adorm, dar n-am izbutit. Din cauza emoţiilor, din cauza gîndurilor, din cauza primejdiei în care se aflase biata Ilinca. Gîndeşte-te, ce se întîmpla dacă te nimerea şi te omora? O închideau, sigur că o închideau, şi încă cine ştie pe cîţi ani.

— Ce rost are să discutăm despre ce s-ar fi întîmplat dacă mă nimerea? Nu m-a nimerit, eu sînt în viaţă, în schimb ea a dispărut din nou. Asta este ceea ce trebuie să ne preocupe acum. Deci, ai încercat să dormi, n-ai izbutit şi atunci probabil ai luat ceva, un barbituric, da?

— De unde ştii?

— Mă rog, nu-i greu de presupus. Şi pe urmă?

— Am adormit, am avut un coşmar, nu-l mai ţin minte, în somn făceam sforţări să mă trezesc, dar n-am izbutit. Cînd am izbutit — fiindcă am impresia că toată noaptea m-am zbuciumat ca să mă trezesc — primul meu gînd a fost la Ilinca. Am strigat-o — crezînd că este în baie — dar nu mi-a răspuns. M-am dat jos din pat. Ea nicăieri. Rochia pe care a purtat-o uite-o colo, pe scaun. S-a îmbrăcat cu o altă rochie, s-a încălţat cu alţi pantofi. Asta e tot. Ce crezi, tu ce crezi?

— Ce pot să *cred* altceva decît că a plecat.

— A plecat de bunăvoie sau au răpit-o?

— Ai prea multă fantezie, Fenia.

— Bine, dacă n-au răpit-o, atunci cum de a putut face una ca asta? Explică-mi!

— Nu ştiu dacă *era ea* cînd a făcut „una ca asta", cum spui tu!

Fenia se uită la mine nedumerită. Nu înţelegea nimic. Dar dacă pentru ea era greu de înţeles ce se întîmplase

cu Ilinca, pentru mine, care înţelegeam sau aveam pretenţia că înţeleg, era incredibil.

— Presupui că Ilinca a fost drogată şi că tot ceea ce a făcut se datoreşte efectului drogurilor ?

— Nu exclud această posibilitate, Fenia. Dar nu cred că aceasta este explicaţia.

— Atunci ?

— Cred că Ilinca se află sub puterea unei voinţe străine.

— Iulian, înseamnă că ea...

Şi nu mai continuă, speriată de moarte de concluzia la care singură ajunsese.

— Înseamnă că, fiind sub puterea aceleiaşi voinţe, nu este exclus să încerce a doua oară să mă împuşte, poate de data asta cu mai mulţi sorţi de izbîndă.

Fenia deveni palidă şi începu să tremure.

— Dumnezeule !... Doamne Dumnezeule ! murmură ea îngrozită. Cine şi ce are cu tine, Iulian, de s-a înverşunat atîta împotriva ta ?

— Nu ştiu, Fenia. De obicei indivizii pe care noi îi vînăm nu prea au curajul să atenteze la viaţa noastră. Se pare însă că de data aceasta, pe individul în cauză nu-l sperie pedeapsa capitală.

Plecînd de la Fenia, m-am dus la sediu şi am cerut să mă primească şeful. Mărturisesc, eram cam neliniştit, fiindcă abia acum, cînd Ilinca dispăruse din nou, îmi dădeam seama ce mare greşeală făcusem că nu-i raportasem imediat, telefonic, ceea ce se întîmplase. Dacă aş fi făcut-o, probabil că el n-ar fi fost de părere s-o duc acasă pe Ilinca. De altfel, dacă aş fi gîndit ceva mai puţin superficial, de pildă ca acuma — e drept că *acum* mi se poate aplica proverbul : „dă-mi, doamne, mintea românului cea de pe urmă“ — singur aş fi ajuns la con-

cluzia că pe Ilinca nu trebuia s-o duc acasă, ci într-un loc care să ofere garanții că de acolo nu va mai putea să dispară.

Colonelul Mănăilă mă primi imediat și, cum am pășit pragul, mi-am dat seama că era foarte bine dispus. Dar abia după ce am început să rostesc primele fraze se posomorî brusc, și îmi ceru să mă opresc.

— Vei continua după ce va veni tovarășul maior Bogdan Tudorașcu.

Îl chemă la telefon și cîteva minute după aceea l-am văzut apărînd în prag.

Pînă acum nu am avut prilejul să vă vorbesc despre maiorul Bogdan Tudorașcu. Este adjunctul colonelului și cel mai bun prieten al acestuia, deși, ca vîrstă, între ei există o diferență de aproape zece ani. Prietenia dintre ei este cunoscută de toată lumea, și pentru unii constitue prilej de mare mirare, întrucît au firi complet diferite. Dacă „șeful" este o fire reflexivă, o fire introvertită — termenul nu trebuie înțeles în sens peiorativ — dacă este puțin sociabil și foarte puțin vorbăreț, dacă are o logică impecabilă și cu o putere de analiză care îl ajută să descopere absolut toate laturile unei probleme, mai exact, toate implicațiile posibile, maiorul Bogdan este în schimb un extrovertit, de un optimism debordant, extrem de sociabil și cu un umor care lipsește șefului. Spre deosebire de acesta din urmă, al cărui limbaj în orice împrejurare este „academic" — chiar cînd se întîmplă să fie supărat nu ridică tonul și nici nu folosește cuvinte „tari" care ar putea jigni pe cel vinovat — maiorul Bogdan utilizează un limbaj șmecheresc, dovedind o rodnică inspirație în a inventa expresii nu tocmai alese — unele împrumutate de-a drep-

tul din argoul delincvenților de drept comun — mai ales în momentele de foarte proastă dispoziție.

Este un bărbat înalt, cu un trup atletic care place mult femeilor. Față de colonel — șeful și amicul său — nutrește o mare admirație, o atît de mare admirație, încît, în caz de primejdie, ar fi în stare să se lase ciuruit de gloanțe ca să salveze viața prietenului său. Admirația aceasta nu este de natură pur subiectivă — doar fiindcă îi este prieten și ține la el — ci ea s-a născut și a crescut prin adăugiri în decursul anilor de cînd lucrează împreună, timp în care maiorul s-a convins că șeful știe să vadă acolo unde, pentru maior, există doar beznă desăvîrșită. Vreau să spun că admirația pe care i-o poartă se explică prin nenumăratele succese repurtate împreună, în realizarea cărora aportul colonelului a fost hotărîtor. Iar în ceea ce privește celălalt sentiment pe care maiorul îl nutrește față de colonel — sentimentul de prietenie — el se datorește, între altele, și faptului că în decursul anilor colonelul a influențat permanent caracterul subalternului său, și încă în așa măsură, încît acesta recunoștea că, pe „parcurs", își însușise „școala bătrînului", și că, însușindu-și-o, devenise mai aplecat spre analiză, mai puțin superficial, vreau să spun mai puțin pripit în a emite ipoteze fără o investigare atentă cu antenele speciale ale rațiunii, investigație care, după părerea colonelului, trebuie să premeargă pe aceea de teren.

Maiorul Bogdan Tudorașcu intră în birou bine dispus, ca de obicei, și se așeză în fotoliul pe care și-l trase la o distanță convenabilă de biroul șefului. Următorul lucru pe care îl făcu fu să schițeze gestul de a-și pune picioarele pe birou, dar, numai fiindcă mă aflam și eu

de față, renunță nu fără un oftat de părere de rău, pe care nu izbuti să și-l înăbușe.

— Ce se mai aude, Vladone — glumi el — mai durează mult pînă să deprinzi arta de a dresa lei și pantere?

— Tovarășul locotenent Vladone a venit să-mi raporteze un fapt grav care s-a întîmplat în noaptea asta. Te-am chemat și pe tine, Bogdan, fiindcă te interesează în mod deosebit. Va să zică, Vladone, pe strada Tunari, Ilinca a încercat să te împuște. Continuă, te rog!

Am povestit, cu cît mai multe amănunte, tot ceea ce vă este deja cunoscut din relatările de pînă acum. Colonelul tot timpul privi într-o anumită direcție, înspre fereastră, iar maiorul lăsase nenumărate „amprente" ale dinților săi pe un creion găsit pe biroul șefului. Cînd am terminat, colonelul se sprijini de speteaza fotoliului, oarecum destinzîndu-se, iar maiorul, preocupat de ceea ce aflase, distras cu alte cuvinte, întinse picioarele rezemîndu-și-le de birou. Dar o privire severă a șefului îl făcu să și le retragă imediat.

— Ce mai, chestia se îngroașă, Ducule. (Ducu era șeful, al cărui prenume era Radu.)

— Spune-mi, Vladone, ți-ai dat seama încă de azi-noapte că Ilinca se află sub puterea unei alte persoane?

Era întrebarea de care mă temusem și care n-aș fi vrut să-mi fie pusă, dar, iată, tocmai cu ea începuse colonelul.

— Da, tovarășe colonel. Totuși nu am crezut necesar s-o pun la adăpost de acea influență. Recunosc, n-am judecat cu suficientă maturitate. Dar, tovarășe colonel — și n-o spun în chip de scuză — eram încă sub impresia celor întîmplate. Nu e puțin lucru să auzi cum îți fluieră pe lîngă ureche un glonte și apoi să constați că persoana care a tras în tine este... Ilinca. Oboseala, emoția...

— Bine, bine, să trecem peste asta, spuse colonelul, aprinzîndu-şi o ţigară. Sper că îţi va servi ca învăţămînt pentru viitor. Cînd te găseşti în faţa unei situaţii noi şi neobişnuite, nu trebuie să te mulţumeşti numai cu acele aspecte ale problemei care îţi apar după o sumară analiză a situaţiei, ci trebuie să te sileşti să descoperi absolut toate aspectele, toate laturile problemei şi abia după aceea să acţionezi. Este exact ceea ce trebuie să facem acum. Adică să examinăm cu multă seriozitate şi luciditate noua situaţie în care ne găsim. Ce părere ai, Bogdane, sîntem sau nu în posesia unor elemente noi ?

— Sîntem, desigur că sîntem.

— Adică ?

— Păi, în primul rînd, ştim sigur că Ilinca trăieşte. Ştim că a fost răpită... oare termenul e potrivit, Ducule ?

— Nu prea. Poate ar fi mai bine spus *ademenită.*

— În regulă ! Ştim că Ilinca a fost ademenită nu pentru ca să i se facă de petrecanie, ci ca să fie *dresată* să-l ucidă pe Vladone care, în treacăt fie spus, azi-noapte a cam feştelit iacaua. Ştim că prevestirea lui Lăpuşneanu, chiar dacă nu s-a adeverit întru totul, atentatul împotriva lui Vladone neizbutind, totuşi putem accepta că bătrînul vulpoi nu este străin de ceea ce i s-a întîmplat tînărului nostru colaborator. (Şi spunînd aceasta îmi făcu strengăreşte cu ochiul, parcă spre a mă face să înţeleg că nu trebuie să fiu prea necăjit fiindcă „feştelisem iacaua", cum se exprimase.) Mai ştim... ce mai ştim ? Că s-ar putea ca persoana care o ţine pe Ilinca sub influenţa sa s-o determine să încerce pentru a doua oară să-l trimită pe Vladone al nostru pe lumea cealaltă. După mine, cam acestea ar fi elementele noi. Şi trebuie să ne gîndim ce facem cu Vladone.

Colonelul se uită în treacăt la mine, pe urmă, examinînd cu atenţie vîrful unui creion care avea un vîrf foarte lung şi foarte ascuţit :

— Elementele noi în loc să simplifice, dimpotrivă, complică şi mai mult problema. La ora actuală avem mai multe necunoscute de rezolvat decît atunci cînd am pornit să elucidăm acest caz. Nu ţi se pare, Bogdane ?

Maiorul făcu o observaţie care mi se păru foarte „deşteaptă" — era o expresie de-a lui — şi care mie nici nu-mi dăduse prin minte.

— Ai spus *acest caz ?*

— Da !

— Naiba să mă ia, Ducule, dacă am habar *care este cazul.* Cînd ne-am înhămat la treaba asta, *cazul* părea a fi posibila tentativă de evadare a lui Balthazar. Este, Ducule ?

— Este. Şi ?

— Acum, după cele ce s-au întîmplat între timp, lui Vladone, pe stradă, altora la circ, zău că nu mai ştiu care mai este cazul. De ce ? Fiindcă nu văd ce legătură poate să existe între o eventuală evadare a „magului" Balthazar şi uciderea lui Franz Buller, ademenirea Ilincăi, tentativa de asasinat a lui Vladone. Şi fiindcă nu văd legătura, am impresia că umblăm dacă nu după mai mulţi iepuri, atunci sigur după doi. Cu alte cuvinte, sînt două cazuri, şi fiindcă nu sîntem în stare să delimităm pe fiecare, am cam încurcat borcanele, motiv pentru care batem pasul pe loc, dînd posibilitate *amicilor* să preia ei iniţiativa.

— Nu cred că e bine să te pronunţi chiar atît de categoric, observă colonelul. Era mult mai normal, mai logic să fi spus : problema care ni se pune acum, după toate cele întîmplate, este de a şti dacă avem de-a face cu *două cazuri* sau numai cu unul singur care, din

anumite motive, deocamdată necunoscute nouă, ne deformează optica, făcîndu-ne să credem că şi în realitate sînt două.

— Tu eşti atunci de părere că avem de-a face cu un singur caz ?

— Nu e vorba de ce cred eu. Presupunînd că într-adevăr aşa cred, nu înseamnă că am aprioric dreptate, că nu greşesc. Cred că deocamdată nu putem da un răspuns precis şi că, în prealabil, trebuie să mai examinăm o dată faptele, cu mai multă luciditate şi spirit de discernămînt.

— Acum ? întrebă maiorul.

— Acum ! Ce, nu-ţi convine ? Ai altă treabă mai urgentă ? În cazul acesta putem amîna pentru mai tîrziu.

— Să nu amînăm, deşi aş avea eu ceva treabă cu madam Petronela, dar cred că la ora asta dumneaei nici nu s-a sculat. Astă-noapte, la bar, după program, a băut cam multă şampanie cu *Boul Apis*.

— Cu cine ? am întrebat fără voia mea.

— Cu un tip care seamănă cu un bou Apis. Nu ştiu dacă seamănă chiar cu unul veritabil — nu-mi amintesc să fi văzut vreunul — dar seamănă sigur cu un bou obişnuit. De fapt, *seamănă* e un fel de a spune, Vladone. Seamănă cu un bou doar într-atîta, că i se citeşte pe figura placidă un fel de docilitate blajină atît de înduioşătoare, încît îţi vine să-i pui dinainte nişte uruială de porumb sau o mînă de fîn.

După ce îmi dădu explicaţia de mai sus cu tonul cel mai serios, îşi aprinse la rîndul său o ţigară.

— În cazul acesta să începem, Bogdane. Vrei să încerci tu ?

— Mă rog, n-am încotro. Numai că nu prea ştiu cu ce să încep.

— Eu zic să începi cu începutul, îi propuse colonelul.

— Din păcate, habar nu am care anume fapt a constituit începutul.

— Începutul ne-a fost impus de calendar, Bogdane. Calendarul care ne-a obligat să ne aducem aminte că au trecut opt luni de cînd Balthazar se află din nou în închisoare. Gîndindu-ne că prima dată a încercat să evadeze tot cam după o asemenea perioadă de timp, ne-am spus că n-ar strica dacă ne-am informa cum își mai petrece acolo timpul. Aceasta a fost începutul, Bogdane.

— Exact. Ne-am informat. La început tot ce am aflat a însemnat bine mersi, cu excepția atitudinii stranii a escrocului Dionisie Țîru care, în ciuda lipsei oricărei dovezi, părea neîndoios că se afla sub influența lui Balthazar. Asta ne-a făcut să ne întrebăm dacă nu cumva Balthazar va încerca să scoată castanele din foc folosindu-l pe Dionisie Țîru, cu alte cuvinte, dacă nu cumva îl va utiliza pe Țîru ca să evadeze din închisoare. A fost o presupunere care ne-a fost ulterior confirmată de vizita pe care Lăpușneanu i-a făcut-o la închisoare. Amănuntele se cunosc, deci nu mai este cazul să le reamintesc. Întrucît, după primele investigații discrete se părea că Lăpușneanu nici usturoi nu mîncase și nici gura nu-i puțea, dumneata, Vladone, ai primit sarcina să te ocupi de el mai îndeaproape, să devii umbra lui discretă. Numai că, datorită întîmplării, ai fost obligat să te transformi din umbră în îngerul său păzitor.

— Eu ? am întrebat cu naivitate, fiindcă nu mi-a dat imediat prin minte la ce anume se referă.

— Dumneata, bineînțeles. N-a fost atacat pe stradă și nu a trebuit să intervii dumneata ca să-l ajuți să ajungă acasă viu și nevătămat ?

— Ba da !

— Păi ! Asta ce înseamnă altceva decît că te-ai transformat în îngerul lui păzitor ? A doua zi, după ce am aflat de aventura dumitale din timpul nopţii, repede m-am uitat să văd dacă între timp nu-ţi crescuseră aripile. După această întîmplare ai primit sarcina să-l cultivi pe Lăpuşneanu. Că l-ai *cultivat* bine sau prost, nu mă încumet încă să mă pronunţ. Cert este însă că la un moment dat, cînd de fapt ar fi trebuit ca voi să fi devenit buni prieteni, deodată el „descoperă" pe chipul dumitale *stigmatul morţii*, iar la scurtă vreme după aceea, adică astă-noapte, numai puţin a lipsit ca profeţia lui să se adeverească şi, la ora asta, să te afli în audienţă de prezentare bunului Dumnezeu.

— Te întrerup, Bogdane. Ai spus mai adineauri că Vladone a primit sarcina să-l cultive pe Lăpuşneanu. Nu crezi că lucrurile s-au întîmplat invers ?

— Stai puţin, şefule. Nu cumva vrei să spui că noi am venit plasaţi, că, de fapt, *Lăpuşneanu l-a cultivat* pe Vladone ?

— Ce, ţi se pare imposibil ?

— Imposibil ? Nimic nu este imposibil. Dacă înţeleg bine, tu vezi lucrurile cam aşa : Lăpuşneanu, vulpoi bătrîn şi nedus la biserică, descoperă la un moment dat — poate vei fi călcat în strachini, Vladone, fără să-ţi dai seama — că i-a mai crescut o umbră şi acum are două. Cum încă nu s-a născut un om cu două umbre, îşi dă imediat seama ce hram poartă cea de-a doua. Treaba nu-i convine. El ştie că dacă a apucat să aibă încă o umbră, uşor nu va scăpa de ea. Atunci se gîndeşte s-o *neutralizeze*. Urmarea a fost că a început el să te cultive, lăsîndu-ţi iluzia că-l cultivi dumneata pe el. Şiret domnul „Mască tragică" ăsta ?

— Tovarăşe maior, este părerea dumneavoastră ? am întrebat de loc convins.

— De ce întrebi? Ţi se pare chiar atît de absurdă?

— Dacă şi el a intenţionat să mă cultive ca să mă „neutralizeze", aşa cum aţi afirmat, înseamnă că, de fapt, nimeni nu l-a atacat atunci pe stradă şi că, în realitate, n-a fost decît o punere în scenă cu scopul de a se împrieteni cu mine. Mă rog, teoretic, sînt gata să accept ipoteza dumneavoastră. În practică însă nu, deoarece ştiu sigur că nu i-am dat ocazia să mă descopere ca pe a doua lui umbră.

— Nu mai fi chiar atît de sigur, Vladone, că în timp ce te considerai umbră, şi încă una al naibii de discretă, de fapt, dumnealui te purta după el ca pe un căţel de lesă. Află, Vladone, că pe vremea cînd eram tînăr ca dumneata, am luat şi eu asemenea plase, ţinu maiorul să mă consolez.

— Tovarăşe maior, îmi permit să vă spun că, după părerea mea, îl supraapreciaţi pe Lăpuşneanu, nu m-am lăsat, deşi îmi dădeam seama că ar fi putut să-mi replice imediat — şi pe bună dreptate — că aceasta putea să însemne tot atît de bine că şi eu mă supraapreciam.

Maiorul însă avu delicateţea să mă cruţe, şi reluă discuţia, expunînd în continuare faptele care, deşi îmi erau toate cunoscute, le ascultam cu interes sporit, fiindcă ele erau prezentate într-o anume succesiune care te obliga să le priveşti dintr-o cu totul altă perspectivă.

— Te-a invitat la el acasă. Te-a rugat să-l însoţeşti de mai multe ori la circ, ţi-a destăinuit care este originea averii sale — moştenirea Smaro — şi ţi-a explicat de ce s-a hotărît să-l facă legatar universal al întregii sale averi tocmai pe escrocul Dionisie Ţîru. Pînă aici totul este în regulă. Mai exact, totul se leagă din punct de vedere logic. Mai departe nu mai ştiu ce interpretare să dau faptelor, ca expunerea să fie la fel de logică. Haide să spunem că şi tentativa de asasinare a dumitale

se poate lega de cele întîmplate. Adică, voind să scape de dumneata...

— De ce ? îl întrerupse colonelul.

— De ce ? Naiba ştie de ce ! Probabil că îl consideră pe Vladone mult mai periculos. Sau poate din alt motiv, şi atunci se hotărăşte să te suprime. Dar fiindcă nu are curajul s-o facă singur, se foloseşte de Ilinca pe care o *ademeneşte*, o hipnotizează şi îi porunceşte să te expedieze acolo unde nimănui nu-i place să se ducă, chiar dacă are o sută de ani. Da, şi aceste fapte se pot lega, deşi nu chiar foarte bine — adică nu chiar foarte logic — de celelalte. Dar mai departe ? Mai departe nu văd ce legătură poate să existe între toate aceste evenimente şi cele întîmplate la circ. De aceea — am spus-o şi mai adineauri — am sentimentul că, de fapt, ne găsim în faţa a *două cazuri* şi că pînă acum, numai din greşeală, le-am unificat.

Şi maiorul, vrînd să arate că terminase ceea ce avea de spus, strivi ţigara în scrumiera în care chiştoacele păreau nişte fosile de rîme. Mă întrebam dacă într-adevăr umblasem să rezolvăm două cazuri, convinşi fiind că-i unul singur, şi aproape eram gata să-i dau dreptate. Totuşi, aveam unele rezerve.

— Dacă îmi permiteţi...

— Spune, Vladone ! mă încurajă colonelul.

— Tovarăşe maior, aţi afirmat că, din punct de vedere logic, ipoteza că Lăpuşneanu s-a folosit de Ilinca nu se *prea* leagă de celelalte fapte. Iertaţi-mă, dar, după mine, ori se leagă, ori nu se leagă. Dacă se leagă atunci probabil se leagă şi celelalte fapte întîmplate la circ, iar dacă nu se leagă, înseamnă că Ilinca n-a acţionat la ordinul lui Lăpuşneanu, ci la al altuia, care de asemenea are interes să mă cureţe, prorocirea cu *stigmatul morţii* fiind doar o simplă coincidenţă. Or, în acest ultim caz,

sincer vă spun, nu văd de ce m-ar fi cultivat Lăpușneanu și, mai ales, ce a urmărit cînd m-a avertizat că mă paște moartea, exceptînd doar cazul că este nebun, ceea ce îmi este imposibil să cred.

— Deci, dumneata Vladone, ce părerea ai ? Ne găsim în fața a două cazuri diferite ? întrebă colonelul.

— Tovarășe colonel, cu argumente nu pot demonstra pînă la capăt nici una, nici cealaltă ipoteză. Totuși aș înclina să cred că este vorba de un singur caz.

Colonelul păru că se gîndește, privind distrat spre fereastră.

— Să presupunem că sînt două cazuri, vorbi el ceva mai tîrziu. Un prim caz în care trebuie înglobate toate faptele în legătură cu posibila tentativă de evadare a lui Balthazar și al doilea, cel care se referă la evenimentele petrecute la circ. Sînteți de acord ?

— Ele chiar așa se prezintă, adică, ele chiar așa ne apar delimitate, ținu să precizeze maiorul. Acum unifică-le, Ducule !

— Să vedem. Există personaje care ne dau de lucru în ambele cazuri ? Există ! Unul este Lăpușneanu. În primul *caz*, adică în pregătirea evadării lui Balthazar, se pare că Lăpușneanu este vioara întîi, cel puțin pînă apare un altul ; în cel de-al doilea, bătrînul pare a fi doar „unul din orchestră".

— „Pare" numai ? voi să știe maiorul.

— Din datele de care dispunem, pare numai. Dacă însă, în realitate, joacă și aici un rol important, nu știm, și nu cred că este bine să construim o ipoteză pornind doar de la niște supoziții. Dar să avansăm puțin. Mai există vreun alt personaj care are vreun „rol" în amîndouă cazurile ? Nu ! Deci este vorba numai de Lăpușneanu. Acest Lăpușneanu este un mare amator de circ. În decurs de două săptămîni se duce, și te cară și pe

dumneata, Vladone, nu mai puțin de cinci ori. Îți atrage atenția că lui Franz îi este frică de fiare și „secretul" acesta ți-l mai confirmă alte multe persoane de la circ. Mai mult, îți destăinuie de ce se duce atît de des acolo : nu fiindcă l-ar pasiona chiar atît de mult spectacolul, ci ca să fie de față atunci cînd fiarele îl vor sfîșia pe dresor. Deși explicația aceasta este cam trasă de păr, am fi putut-o considera sinceră în cazul cînd pentru Lăpușneanu Franz Buller era un dresor pe care îl vedea doar cînd apărea în arenă, ca să execute numărul său de dresaj. Or, din declarațiile unor martori, reiese că Lăpușneanu îl cunoștea personal pe Franz Buller. Au fost văzuți împreună la restaurant, iar Filomel i-a surprins discutînd în incinta unde se află cuștile fiarelor. Faptul că au fost văzuți împreună doar de două sau trei ori nu înseamnă că s-au întîlnit numai atunci. Și iată că, vrînd-nevrînd, trebuie să ne punem întrebarea : Ce fel de legături au existat între Franz și Lăpușneanu ? Au fost cumva complici ? Dacă da, ce urmăreau ? Puneau la cale evadarea lui Balthazar ? Dacă da, oare ce rol urma să joace dresorul ? Pe urmă, dacă într-adevăr au fost complici, cine l-a asasinat pe Franz ? Lăpușneanu ? Dacă da, ce motiv a avut acesta să-l ucidă ?

— Nu prea ține, Ducule ! îl întrerupse maiorul.

— Nici eu nu pretind că „ține", cum spui tu. Eu nu fac decît să privesc problema sub toate aspectele. Mergînd mai departe, sîntem obligați să ne mai întrebăm : Să presupunem că între Franz și Lăpușneanu n-au existat relații de complicitate. Să presupunem că Lăpușneanu, avînd nevoie de ajutorul lui Franz, îi propune să ia parte la o anume acțiune, oferindu-i în schimb bani sau altceva. Acesta însă, de teamă, sau din alt motiv, refuză. Ei, bine, putem sau nu trage concluzia că Lăpușneanu, temîndu-se că Franz ar putea să vorbească, nu gă-

seşte altă cale să se scape de dresor decît să-l omoare ? Ce părere aveţi ? Refuzul l-ar fi putut determina pe Lăpuşneanu să comită o crimă ?

— Da, dar numai în cazul cînd ceea ce Franz ar fi fost în măsură să divulge avea repercusiuni foarte grave pentru Lăpuşneanu.

— Ce înţelegi prin „foarte grave" ?

— Nimic altceva decît ceea ce spune cuvîntul. Ce naiba, Ducule, sper că nu ai pretenţia să ghicesc — nu sînt Mafalda — ce anume a putut considera Lăpuşneanu că este foarte grav pentru el şi, ca să-şi apere pielea, l-a curăţat pe dresor.

— Vladone, ţi-a făcut Lăpuşneanu impresia că este cam sărac cu duhul ? mă întrebă colonelul.

— Dimpotrivă, susţin că este foarte deştept şi, în egală măsură, şiret, perfid.

— În acest caz, credeţi că a putut fi chiar atît de prost, încă să dezvăluie lui Franz anumite lucruri grave şi în defavoarea sa, cu alte cuvinte, credeţi că s-a dat legat de mîini şi de picioare fără ca, în prealabil, să se asigure că dresorul nu-l va trăda, chiar dacă nu va accepta să lucreze pentru el ?

— Greu de presupus, tovarăşe colonel, am recunoscut.

— Dar să presupunem că, realmente, s-a găsit descoperit în faţa lui Franz. Ca să recurgă la crimă — ca măsură extremă — Lăpuşneanu trebuia să aibă certitudinea că dacă îl va lăsa în viaţă, Franz îl va trăda. Ei, bine, eu nu cred că Franz a fost omul care şi-ar fi asumat un asemenea risc, animat de sentimente mai elevate, de pildă, din patriotism. Franz a fost un om laş.

— Fiindcă la un moment dat a început să-i fie teamă de animalele lui ? întrebă maiorul nu fără o oarecare intenţie de ironie.

— Nu asta m-a convins că a fost un laș. Și-a demonstrat lașitatea în ziua cînd, dîndu-și seama că a început să se teamă de fiare, n-a avut curajul să-și schimbe meseria.

— Pînă la urmă s-a hotărît, observă maiorul.

— A fost meritul Ilincăi nu al lui, Bogdane. Dacă Fenia nu s-ar fi îmbolnăvit și dacă Ilinca nu ar fi fost în căutarea unui număr nou de circ, Franz ar fi continuat să rămînă dresor și poate că, mai devreme sau mai tîrziu, fiarele tot l-ar fi sfîșiat. Adevăratul laș este acela care nu are curajul să renunțe la condiția sa umană cînd simte că ea îi devine fatală, ci, dintr-un fel de inerție, dintr-un fel de neputință de a se smulge destinului său, se complace în situația dată. Revin la Lăpușneanu despre care Vladone, care a avut prilejul să-l cunoască mai bine, ne-a spus că nu este de loc un om prost. Or dacă este într-adevăr așa — și nu avem nici un motiv să ne îndoim de aprecierea aceasta — înseamnă că el și-a putut da seama că un om laș ca Franz nu va avea curajul să divulge, să-l vîndă și, în consecință, ar face o prostie dacă l-ar curăța. Și apoi nu trebuie să uităm că dacă, într-adevăr, Lăpușneanu lucrează pentru Balthazar, pregătindu-i evadarea, el are nevoie de liniște. În ceea ce mă privește, nu pot crede că Lăpușneanu a riscat să-l omoare pe Franz știind că Vladone — adică noi, Securitatea — se interesează de el.

— În cazul acesta înseamnă că, după tine, altcineva l-a curățat, trase concluzia maiorul.

— Dar de ce? am întrebat. Numai ca să-i pună bețe în roate lui Lăpușneanu?

— Probabil. Dar nu-i exclus să-l fi omorît pur și simplu pentru că Franz îi stătea în drum.

— Stai, bătrîne, — îl luă gura pe dinainte pe maior, uitînd că eram și eu de față — în cazul acesta ne în-

toarcem exact de unde am plecat. Revenim la ipoteza că Franz a fost ucis de Fecioru ca să-i ia locul. Or noi am convenit că nu pare de loc posibil ca Eremia să-l fi ucis.

— Nu, Bogdane, nu asta am convenit. Am convenit — adu-ți aminte! — că Eremia Fecioru, numai pentru ca să-i ia locul de dresor, nu s-ar fi încumetat să comită o crimă. Dar asta nu exclude cealaltă ipoteză : ca totuși, să-l fi ucis, însă pentru o *miză mult mai mare*. O asemenea concluzie infirmă însă ipoteza inițială, anume că avem de-a face *doar cu un singur caz*. Eu însă nu văd o miză mai mare decît : pregătirea evadării lui Balthazar. Dar în ipoteza „cazului unic" — pe care deja am analizat-o — uciderea lui Franz de către Lăpușneanu nu se susține, întrucît între ei existau relații de complicitate. Și atunci, deoarece cînd analizăm faptele din punctul de vedere al relațiilor dintre Franz și Lăpușneanu crima pare o absurditate, în flagrantă contradicție cu miza, de ce nu ne-ar apărea la fel și dacă privim problema prin prisma raporturilor Eremia—Franz, de vreme ce miza, logic vorbind, nu poate fi alta. A accepta două mize înseamnă a accepta două cazuri diferite. Un caz în care uciderea lui Franz contravine obiectivului final — eliberarea lui Balthazar —, celălalt în care descotorosirea de dresor se impune ca o necesitate, fiindcă numai astfel se poate atinge scopul final — altul decît cel al primului caz.

— Care, Ducule ? întrebă maiorul.

— Nu știm. Deocamdată, nu știm.

— Ai izbutit iarăși să despici firul în patru. Nu pot să te urmăresc în ciuda eforturilor făcute, din care motiv zău că a început să mă doară capul. De aceea, te rog, lămurește-mă : Sînt sau nu două cazuri ? Fiindcă, după argumentația ta, crima — uciderea lui Franz —

pledează pentru existența a două cazuri. Și dacă da, haide să împărțim sarcinile. Numește, pe de o parte, pe cei ce vor trebui să se ocupe de primul caz — posibila evadare a lui Balthazar —, iar pe de alta pe cei care să se ocupe de evenimentele de la circ.

— Nu știu dacă e bine să ne risipim forțele. Și întrucît în stadiul actual al cercetărilor nu sîntem în stare să putem răspunde cu precizie la întrebarea dacă ne găsim sau nu în fața a *două cazuri, cu mize complet diferite,* eu v-aș propune să ne gîndim toți trei și să ne străduim a găsi un răspuns la următoarea întrebare: Cine a avut interesul să-l ucidă pe Franz Buller? Să căutăm un răspuns, altul decît cel de pînă acum. Uciderea dresorului ne încurcă mult, aș zice cel mai mult. Dar dacă vom găsi un răspuns, sarcina ne va fi cu mult ușurată.

Maiorul Bogdan Tudorașcu voi să adauge ceva, dar se răzgîndi, mulțumindu-se să ridice din umeri. Gestul parcă voia să spună: „La ce bun?" Am înțeles că era necăjit, fiindcă nici măcar acum, cînd discuția părea încheiată, nu se lămurise dacă șeful era categoric de părere că avem de rezolvat un singur caz, sau, dezbătînd problema pe toate fețele, pînă la urmă, se convinsese că totuși erau două cazuri, fără nici o legătură între ele, deși aveam de-a face cu indivizi care păreau că au roluri în amîndouă?

În ceea ce mă privea, nu eram nici eu mai clarificat decît maiorul.

— Ducule, ce facem cu Vladone? Eu zic să-l trimitem în concediu pînă rezolvăm noi „cazurile". Dacă Ilinca a încercat o dată...

— Nu dau bir cu fugiții, tovarășe maior, am protestat și, vă mărturisesc, eram indignat că se putuse gîndi la o asemenea soluție.

— Vezi, Bogdane ? Vladone nu e de acord, şi pe bună dreptate. În definitiv, pe cîmpul de luptă nu se părăseşte o poziţie foarte importantă, dar periculoasă, pentru o alta mai puţin periculoasă dar neimportantă. După părerea mea, ceea ce trebuie să facem este să descoperim, cît mai curînd posibil, ascunzătoarea Ilincăi. Un indiciu avem...

— Avem ? întrebă cu neîncredere maiorul.

— Avem ! E drept, unul foarte vag. Vladone spune că, urmărind-o pe Ilinca, a observat că ea căuta o *anume* casă pe porţiunea dintre strada Frumoasă şi Palatul Republicii.

— Asta înseamnă să căutăm acul în carul cu fîn.

— Tovarăşe colonel, cred că am putea delimita şi mai bine.... sectorul. Ilinca a devenit foarte atentă în căutarea acelei case pe porţiunea dintre Piaţa Amzei şi Palatul Republicii. După părerea mea, acum ea se ascunde într-una din aceste case.

— Şi, ce, e puţin ? Fă socoteala cîte apartamente există.

— Desigur, uşor nu-i. Trebuie totuşi să facem ceva ca s-o descoperim. Şi asta nu numai pentru că s-ar putea ca Ilinca, ascultînd de voinţa acelei persoane sub a cărei influenţă se află, să atenteze încă o dată asupra vieţii lui Vladone. Dar este foarte posibil ca bietei fete să i se poruncească să execute cine ştie ce altă ticăloşie, observă şeful.

Închise după aceea carneţelul, dîndu-ne astfel să înţelegem că şedinţa se terminase.

Mă simţeam foarte obosit şi foarte deprimat. Nu-mi puteam ierta pentru că avusesem proasta inspiraţie s-o duc acasă pe Ilinca. Avusese dreptate maiorul : feştelisem iacaua. Dacă mi-ar fi dat prin minte s-o duc la

sediu, sigur că acum situația s-ar fi prezentat în cu totul altă lumină. Gata ! Mă comportasem ca un agheamiu și regretele erau absolut inutile. Șeful mă lăsase liber pentru tot restul zilei și, îndreptîndu-mă spre casă, nu-mi doream altceva decît să dorm, neîntors, douăsprezece ore cel puțin.

Cînd am ajuns acasă, m-am dezbrăcat și m-am vîrît în pat, oftînd de mulțumire. Dar, mai înainte de a adormi, mi-am amintit că, după plecarea mea, șeful și maiorul rămăseseră să elaboreze un plan amănunțit în scopul depistării apartamentului în care se ascundea Ilinca. După aceea m-a furat somnul.

La un moment dat, am auzit că sună telefonul. Am auzit, dar eram ferm convins că dorm, că doar visez că sună telefonul și că eforturile pe care le făceam ca să mă trezesc se întîmplau doar în vis.

Totuși, pînă la urmă, mi-am dat seama că nu e vis și că telefonul sună cu adevărat. Cu chiu cu vai am întins mîna după receptor.

— Cine-i ?

— Eu, Fenia ! Uf, bine că te-am găsit acasă.

— Ce s-a mai întîmplat, Fenia ?

— Vino imediat !

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Nu pot să-ți spun la telefon. Vino imediat ! Vii ?

— Mă îmbrac și vin imediat.

Cînd am ajuns acasă la Fenia surpriza a fost mare, a fost pur și simplu uluitoare. Ilinca era acolo și, în clipa cînd am intrat pe ușă, făcea gimnastică suedeză.

— A, domnul Vladone !... Bună ziua, domnule Vladone ! Ce mai faceți ?

— Mulțumesc... Bine, am îngăimat neștiind ce atitudine trebuie să adopt. Dumneavoastră, domnișoară Ilinca ?

— Eu ? Vezi ce fac : gimnastică. Cred că în ultimul timp m-am cam îngrășat. Nu-i, așa Fenia ?

— Nu-mi face impresia. Dimpotrivă. Mai curînd s-ar zice că în ultimul timp n-ai prea mîncat.

— De ce spui așa ? Tu ești în măsură să știi, tot așa de bine ca și mine, dacă am mîncat sau nu.

Era clar că nu-și amintea nimic din ceea ce i se întîmplase în cele două săptămîni cît fusese dispărută de acasă.

— Ei, atunci îți spun, ca să știi, că n-ai prea avut poftă de mîncare și că ai slăbit, o drese Fenia.

— Foarte posibil. Totuși de gimnastică am nevoie ca să mă mențin în formă. Apoi către mine : Ce se mai aude, domnule Vladone ?

— În legătură cu ce ?

— În legătură cu Franz. Adică în legătură cu nenorocirea întîmplată lui Franz. Ați descoperit cine a dat drumul panterei ?

— Încă nu, domnișoară. Ancheta înaintează greu. Nimeni nu știe nimic sau, poate, nimeni nu vrea să vorbească.

— De mîine am să încerc să lucrez.

— Ce ?

— Să lucrez cu animalele. Deși directorul nu mi-a promis categoric, sper să-l conving să accepte.

— Nu-l vei convinge. De altfel, circul are, în locul lui Franz, un alt dresor oficial.

— Pe cine ? se neliniști ea, și cred că nu exagerez dacă spun, îngălbenindu-se.

— Pe Eremia Fecioru. Fostul îngrijitor.

— Bine, dar în cazul acesta directorul este un... un om de nimic. E drept, nu mi-a promis, dar mi-a dat să înțeleg că mă va prefera.

— Se poate ! Dar de atunci au trecut mai bine de două săptămîni şi în tot acest timp... dumneata, ei, bine, dumneata ştii că în tot acest timp ai fost dispărută ?

Ilinca se uită lung la mine. Avea o privire tristă, aproape disperată. Îi tremura uşor buza, ca şi cînd ar fi fost gata să izbucnească în plîns.

— Şi Fenia mi-a spus acelaşi lucru. Că am lipsit de acasă. Cît ? Două săptămîni, domnule Vladone ?

— Da, două săptămîni.

— Două săptămîni ! Dumnezeule, două săptămîni !... De necrezut.

Îşi prinse tîmplele în palme şi rămase aşa, cu privirea aţintită în gol, minute în şir.

— Domnişoară Ilinca, nu-ţi aminteşti chiar de fel unde ai locuit în tot acest timp ?

— Nu !

— Şi nici ce ai făcut ?

— Nu !... Nu !... Am impresia că v-aţi vorbit ca să mă scoateţi din minţi.

Mi-am dat seama că nu e prudent să insist. Situaţia era mult prea delicată şi dacă, de bine de rău, începusem să mă pricep în meserie, totuşi într-o problemă atît de specială ca hipnotismul eram cu desăvîrşire ignorant. Trebuia să cer sfatul unui specialist pentru a nu comite cine ştie ce greşeală de nereparat sau greu reparabilă.

— Fenia !

— Da, Ilinca.

— Te rog să mă ierţi !

— De ce, Ilinca ?

— Dacă nu mă minţi şi eu într-adevăr am lipsit de acasă atîtea zile, înseamnă că ai fost tare neliniştită din cauza mea. Ca şi cînd nu era destul necazul cu boala ta.

— Nu e nimic, Ilinca. Sînt bucuroasă că te-ai întors şi că eşti sănătoasă. Acum totul are să fie bine.

— Trebuie să mă gîndesc la un număr grozav. Mai grozav decît acela pe care începusem să-l pregătesc împreună cu Franz.

Şi în ochii ei, pentru cîteva clipe, reveni speranţa. Dar pe urmă, imediat, se întunecă :

— Domnule Vladone, nimic nu-mi amintesc. Dar nimic... nimic.

— Nu făcea din asta o problemă, domnişoară Ilinca. Ai să-ţi aminteşti, cu timpul ai să-ţi aminteşti.

— Dar dacă nu-mi amintesc ? Apoi dacă am putut pleca de acasă, înseamnă că am fost tare bolnavă. Am văzut un film, cu un bărbat care suferise un şoc şi îşi pierduse memoria. N-o recunoaştea nici pe soţia lui. Dar eu, dacă vă recunosc, înseamnă că mi-am revenit, că nu mai sînt bolnavă.

— De bună seamă că nu mai eşti bolnavă, o asigură Fenia ca s-o liniştească, fiindcă Ilinca era acum tare tulburată.

— ... Şi dacă mă apucă din nou ?

Mi-am dat seama că se ivise momentul cel mai potrivit ca să pregătesc terenul :

— Nu cred că se va mai întîmpla aşa ceva. Totuşi, pentru o mai bună siguranţă, nu strică dacă am consulta un specialist. Asta mai mult pentru liniştea dumitale, ca să nu-ţi faci griji inutile. Eşti de acord, domnişoară Ilinca ?

— Sînt. Dar e un medic bun ?

— Cel mai bun pe care îl avem în ţară.

— Atunci cînd mă duci la el ?

— După-amiază. Trebuie să vorbesc în prealabil cu el, ca să te consulte aşa cum trebuie. E un prieten vechi

și ținem mult unul la altul, i-am îndrugat povești fără nici un fel de scrupule.

— Bine, atunci te aștept după-amiază. Pe la ce oră ?

— Să zicem pe la șase.

Își prinse din nou tîmplele în palme, și am auzit-o :

— Domnule Vladone, mi-e atîta teamă !

— Nu ai nici un motiv. Ai să vezi că are să-ți spună că ești sănătoasă.

— Dar nu pentru asta mă tem acum. Mă tem să nu fi făcut ceva rău cît timp am fost bolnavă, în perioada de criză.

Nu-i puteam spune că încercase să mă împuște. Nu-i puteam spune nici că, pînă la un punct, mă temeam să nu fi fost silită să facă „rău" și altcuiva, nu numai mie.

— Domnișoară Ilinca, pînă după-amiază nu mai e mult, doar cîteva ore. Așa că nu are rost să-ți faci griji.

— Poate că ai dreptate, domnule Vladone.

Și părăsi camera. Intră în baie să-și facă dușul de după gimnastică.

— Ei, cum s-a întîmplat ?

— Simplu ! A sunat, i-am deschis, mi-a dat bună-dimineața și a început să se comporte ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, ca și cînd ar fi coborît pînă jos, să cumpere ziarul de la debit. După aceea te-am sunat pe dumneata. Și acum ce facem ? Chiar ai de gînd s-o duci la un specialist ?

— Este absolut necesar. Trebuie să aflăm ce s-a întîmplat cu ea. Dă-mi voie să dau un telefon.

L-am chemat pe șef și i-am raportat tot ceea ce se întîmplase.

— Ce credeți, tovarășe colonel, acum că s-a reîntors de bunăvoie, o pot lăsa acasă sau trebuie să ne asigurăm că nu se va mai întîmpla să dispară ?

— Dacă s-a întors „de bunăvoie", înseamnă că, de fapt, *i s-a permis* să se întoarcă. Or asta presupune că persoana sub influența căreia se afla nu mai are nevoie de ea. Eventual *deocamdată* nu mai are nevoie de ea. Așa că nu e cazul să forțăm nota, fără să cunoaștem opinia specialistului. Știi cărui medic trebuie să te adresezi ?

— Nu prea ! Îmi puteți da o sugestie ?

— Profesorul Elinescu este cel mai bun. Caută-l chiar acum și cere-i, oficial, să te primească. Înainte de a te duce cu Ilinca este necesar să stai de vorbă cu el. Cine știe ! Poate va considera că este prematur s-o consulte.

Curînd după ce am plecat de la Fenia, goneam spre clinica unde lucra profesorul. Mă primi imediat. I-am relatat tot ceea ce am considerat că trebuie să cunoască, precizînd că ne-ar interesa foarte mult dacă am putea afla ce anume i se ceruse să facă tot timpul cît fusese sub influența celui care o hipnotizase.

— Sub influența hipnozei, tovarășe profesor, a încercat să împuște pe cineva și numai datorită faptului că nu mai ținuse în mînă un revolver, persoana în cauză a scăpat cu viață. Noi însă ne întrebăm dacă nu cumva a comis totuși o crimă asupra unei alte persoane. Credeți, tovarășe profesor, că ar fi posibil să aflăm ?

Profesorul Elinescu era printre puținii medici specialiști în hipnoză. În clinica ce o conducea, o folosea ca metodă curativă. În cazurile grave — mă refer la cele psihopatologice — utiliza și metodele recomandate de psihanaliză. (În tinerețe, profesorul făcuse practică într-o clinică din Austria, unde se practica, aproape în exclusivitate, ca metodă curativă, psihanaliza.)

— Teoretic, da ! Dar pînă nu văd pacienta, mi-e greu să mă pronunț. Vă dați seama că dacă cel sub influența

căruia s-a aflat şi la a cărui comandă a încercat să omoare i-a dat drumul să se reîntoarcă acasă, înseamnă că, în prealabil, i-a poruncit *să uite* tot ceea ce nu este în avantajul lui ca ea să ţină minte. Deci, ca să mă pot pronunţa, trebuie să văd pacienta. Problema care se pune este de a şti cît de puternic a fost influenţat subconştientul ei de către hipnotizator. Cu alte cuvinte, ca să reuşim, trebuie ca porunca pe care eu am să i-o dau să neutralizeze, în subconştientul ei, comanda dată de cel dinaintea mea. Veniţi după-amiază cu pacienta.

— Tovarăşe profesor, s-ar putea să asist şi eu la experienţă ?

— Consideraţi că este absolut necesar ?

— Voi stenografia tot ceea ce va spune. Presupun că nu va fi un monolog foarte coerent. Cunoscînd însă multe amănunte, pe care dumneavoastră nu aveţi de unde să le ştiţi — şi nici nu este necesar — îmi va fi mai uşor să descifrez sensul, semnificaţia acelui monolog.

— Bine, vom aranja să asistaţi fără ca pacienta să ştie, fiindcă asta ar inhiba-o.

După-amiază m-am dus cu maşina la ele acasă. Între timp, din oră în oră, Fenia mă anunţase că „totul este în ordine".

Ilinca mă aştepta gata îmbrăcată. Era palidă, era tristă, era speriată, era frămîntată de un fel de nelinişte care o făcea să tresară la fiecare zgomot, de fiecare dată cînd eu sau Fenia, din nebăgare de seamă, vorbeam ceva mai tare.

— Domnule Vladone, ai să-mi spui adevărul ? Promite-mi că n-ai să-mi ascunzi nimic din ceea ce are să-ţi spună doctorul Elinescu.

— De ce-i spui „domnule Vladone" ? Spune-i Iulian, o corectă Fenia.

— De ce să-i spun aşa ? Abia ne cunoaştem.

— Fiindcă e prietenul nostru, Ilinca.

— Am o mare încredere în el. Simt multă simpatie pentru el, dar nu-i pot spune decît „domnul Vladone".

Simţea multă simpatie pentru mine, totuşi încercase să mă omoare.

— Spune-mi cum vrei, domnişoară Ilinca. Dar e timpul să plecăm. Doctorul ne-a fixat o oră şi nu aş vrea să întîrziem.

— Să mergem ! Desigur, nu trebuie să întîrziem. Tu ne aştepţi aici acasă, Fenia, nu-i aşa ?

— Bineînţeles !

Ilinca o îmbrăţişă şi lăcrimă. Parcă îşi lua rămas bun de la ea, pregătindu-se să plece într-o lungă călătorie.

Cînd am ajuns jos, în stradă, i-am cerut să stea în maşină lîngă mine, dar refuză. Se urcă în spate, se ghemui într-un colţ şi închise ochii, parcă dintr-o dată istovită. Şi fiindcă observă că mă uit la ea prin oglinda retrovizoare, îmi spuse, cu un ton de parcă mi-ar fi împărtăşit o mare taină :

— Mă simt aşa de bolnavă, domnule Vladone !

— Ce ai, domnişoară Ilinca ?

— Nu ştiu !... Mă simt bolnavă.

— Cum, adică, te simţi bolnavă ?

— Nu ştiu ! Nu ştiu să explic. Am o senzaţie ciudată, ca şi cînd aş fi bolnavă, foarte bolnavă.

— Să-i spui şi doctorului Elinescu. În el trebuie să ai deplină încredere, domnişoară Ilinca. E renumit în toată Europa. La el vin pacienţi din ţări ca Franţa, Italia, Germania, Austria, ca să-i consulte, am exagerat în mod intenţionat, fiindcă, deşi nu eram specialist, îmi dădeam seama că profesorul va reuşi în măsura în care

ea, Ilinca, va fi impresionată, covîrșită de personalitatea și prestigiul lui. Și fiindcă eram convins de aceasta, m-am gîndit că nu fac rău dacă dădeam profesorului o mînă de ajutor. (Observasem că Ilinca avea mare încredere în mine.)

Exact la ora fixată de profesor am sunat la ușa de intrare. Pînă a ni se deschide, Ilinca, apucîndu-mi brațul, îmi șopti :

— Domnule Vladone, sînt emoționată, sînt tare, tare emoționată.

— Nu trebuie să fii, domnișoară Ilinca. Sau poate că asta nu are așa de mare importanță. Important este să ai încredere în profesor. Să ai încredere așa cum ai în Fenia sau în mine, dacă mă socotești prieten.

— Am să am, îți promit că am să am. Dumneata ai să fii de față ?

— Nu ! Cum îți închipui așa ceva ?

— Foarte bine ! Tocmai voiam să te rog să mă lași numai cu profesorul.

O soră veni să ne deschidă. Ne introduse în cabinetul profesorului.

— Tovarășe profesor, dumneaei este persoana de care v-am vorbit...

— Luați loc, domnișoară. Pe dumneavoastră vă rog să treceți dincolo, în sala de așteptare.

Am ieșit. Sora mă luă de mînă și mă conduse într-o altă încăpere, alăturată cabinetului în care profesorul consulta. Ușa era deschisă și camuflată de o draperie de catifea. Un fotoliu era tras chiar lîngă draperie. Sora îmi făcu semn să iau loc, după care mă lăsă singur. Din locul unde mă aflam puteam auzi tot ce se vorbește în cabinet.

Profesorul începu prin a pune întrebări banale, de rigoare : nume, prenume, etate, profesiune etc, etc.

Urmară apoi altele, ceva mai speciale. De pildă, profesorul voi să știe dacă Ilincăi îi plăcea meseria de acrobată, dacă mai lucrase cineva din familia lor la circ, puse niște întrebări, care mie mi se părură puțin cam deplasate, în legătură cu părinții ei și multe alte asemenea întrebări. Abia după aproape o jumătate de oră îi ceru să se întindă pe un fotoliu de formă ciudată pe care îl observasem încă de prima dată. Fotoliul — așa am dedus văzînd niște pîrghii și niște rotițe — la nevoie putea fi înclinat pînă la poziția orizontală. După ce o invită să ia loc în fotoliul acela, am auzit un fel de huruit și am dedus că profesorul înclinase fotoliul. În sfîrșit, cînd zgomotul metalic conteni, l-am auzit pe profesor invitînd-o pe Ilinca să doarmă. Vocea aproape că nu i-am mai recunoscut-o. Căpătase niște accente ciudate. Devenise insinuantă, mîngîietoare și totuși poruncitoare. Repetă invitația, căută s-o convingă că-i este somn, că simte pleoapele foarte grele, că s-ar simți foarte bine dacă le-ar închide, că „*acum* e foarte bine" și că, iată, *a adormit*. Am înțeles că experiența reușise și că acum Ilinca era adîncită într-un somn hipnotic.

— Ilinca, astăzi este vineri și sîntem în cinci iulie. Îți amintești ?

— Da !

— Te afli în cabinetul directorului tău. Haide, spune-i de ce ai venit la el. Spune, el te ascultă. (Toate referirile la data de 5 iulie precum și celelalte care au urmat profesorul le cunoștea din relatările mele.)

— Tovarășe director, v-am informat că sora mea, Fenia, este grav bolnavă și că medicii i-au interzis să mai lucreze. Trebuie să renunțăm la numărul nostru. Pe viitor, va trebui să lucrez pentru amîndouă. Medicii

m-au sfătuit s-o internez la un sanatoriu, dar Fenia refuză.

— Bine, am să vorbesc și eu cu ea și sper s-o conving să-și îngrijească sănătatea. (Ilinca reproducea dialogul cu directorul circului.)

— Vă mulțumesc. Eu însă ce voi face? Trebuie să lucrez, nu-i așa?

— Am să mă gîndesc. Poate te combini cu cineva și continuați împreună. Sau poate te-ai gîndit dumneata la ceva nou?

— Tovarășe director, vreau să fac dresură în locul lui Franz.

— Nu se poate, Ilinca. Nu e o treabă pentru dumneata. Dresura de fiare e o meserie grea și periculoasă. Mai ales brutală. Dumneta ești prea fină pentru o asemenea treabă.

— Tovarășe director, eu vreau să fac dresură. Mie nu mi-e frică de animale. Veți vedea și vă veți mira cît de bine am să mă descurc. Vă rog, tovarășe director.

— Dragă Ilinca, nu-ți promit nimic. Să mă mai gîndesc. Să mă consult și cu ceilalți tovarăși din colectivul de conducere. Lasă-mi timp să chibzuiesc bine înainte de a mă putea hotărî.

— Bine, tovarășe director. Am să aștept. Eu însă sper că nu mă veți refuza înainte de a vă convinge dacă sînt sau nu în stare să lucrez cu animalele.

Trecură cîteva clipe fără ca Ilinca să mai continue.

— ...Și pe urmă ce s-a întîmplat?

— Am plecat de la director.

— Ai plecat și ce ai mai făcut?

— N-am mai rămas la circ. De la Dinamo am luat troleibuzul 88 spre oraș.

— Te-ai întîlnit cu cineva în troleibuz?

— Nu!

— Unde ai coborît din troleibuz ?
— La Universitate. Da, la Universitate.
— Şi ?
— Am mers pe jos pînă în Calea Victoriei. Voiam să cumpăr de la Nestor nişte prăjituri pentru Fenia. De altfel simţeam nevoia de puţină mişcare. Eram tulburată, necăjită. Nu mă aşteptam ca directorul să mă refuze. Am cumpărat prăjituri. Am mîncat şi eu una acolo.

Ilinca dintr-o dată tăcu. Profesorul aşteptă să continue, aşteptam şi eu, care stenografiam pe un caiet tot ceea ce relata Ilinca.

— Pe urmă ce ai mai făcut ?
— (!)
— Trebuie să-mi spui ce ai mai făcut !
— Nu ştiu !... Nu mai ştiu. Apoi, după cîteva clipe : Mi se pare că m-a furat somnul, domnule profesor. (Am înţeles că se trezise brusc din somnul ei hipnotic.)
— Dormi!... Trebuie să dormi! Uite ce somn îţi este!... Dormi !... Dormi ! Iarăşi cîteva clipe de linişte. Adormise din nou Ilinca ? Din întrebarea pe care i-o puse profesorul am înţeles că da. Eşti la „Nestor", aşa-i ?
— Da, sînt la „Nestor".
— Ai chemat fata şi i-ai cerut să-ţi facă plata. Haide descrie-mi cum arată chelneriţa.
— O femeie mai în vîrstă... Cam grasă... Cam repezită... Are pantofi decupaţi la vîrf. Chiar m-am mirat că responsabila o lasă să poarte asemenea pantofi. Face o impresie penibilă.
— I-ai plătit ?
— Da !
— I-ai dat şi bacşiş ?
— Doi lei !
— Pe urmă ai plecat ?
— (!)

— Pe urmă ai plecat, nu-i așa Ilinca ?
— Nu știu !
— Nu-ți amintești ?
— Nu !
— Încearcă.
— Încerc, dar nu pot !
— Îți poruncesc să-ți amintești. Mă auzi ? Trebuie, trebuie să-ți amintești.
— Domnule profesor, nu mai pot să mai stau culcată. (Am înțeles că Ilinca din nou se trezise.)
— Foarte bine, domnișoară Ilinca.
Mînui din nou mecanismul și fotoliul reveni în poziție normală.
— Domnule profesor, în poziția asta mă simt parcă mai bine. Putem continua.
— Pentru astăzi e suficient. Mîine, la aceeași oră, puteți veni din nou ? Cred că va fi nevoie să ne vedem de cîteva ori înainte de a mă putea fixa asupra diagnosticului.
— Am să vin. Fiindcă e absolut necesar să aflu.
— Să aflați ce, domnișoară Ilinca ?
Ilinca se uită disperată la profesor.
— Exact nu știu ce anume vreau să aflu. Dar din tot ce am făcut timp de două săptămîni este *ceva* foarte important despre care trebuie să aflu neapărat.
— Dacă doriți atît de mult, veți afla. Dar numai dacă doriți cu adevărat să aflați.
Cîteva minute mai tîrziu, eram din nou în mașină cu Ilinca. De data asta ea acceptă să stea în față, în dreapta mea.
— Ai auzit ce a spus profesorul ? mă întrebă la un moment dat.
— Ce ?

— Ai auzit fiindcă tocmai intraseşi să-ţi iei rămas bun.

— Nu ştiu la ce te referi.

— L-am întrebat dacă voi afla ce s-a întîmplat cu mine cît timp am lipsit de acasă şi mi-a spus că da, dacă doresc într-adevăr să aflu. Oare ce a vrut să spună prin acele cuvinte ?

Nu eram chiar foarte sigur, dar bănuiam. Probabil că profesorul se referise la faptul că ea, Ilinca, în două rînduri se trezise din somnul hipnotic, exact în clipa cînd ar fi trebuit să spună cu cine se întîlnise la cofetăria Nestor sau eventual imediat după aceea. Asta ce putea să însemne ? Nimic altceva decît că Ilinca se afla încă sub influenţa puternică a *voinţei* care îi poruncise să uite tot ceea ce i se întîmplase. Dar mai putea să însemne şi altceva : Că, în ciuda dorinţei categoric exprimată, de fapt, în subconştient, nu voia, *refuza* să ia cunoştinţă de ceea ce se întîmplase, mai exact, refuza să afle ce anume făcuse şi nu i-ar fi făcut plăcere să-şi amintească. Dar, bineînţeles, n-am considerat necesar să-i împărtăşesc părerea mea de teamă ca nu cumva în loc să ajut, să fac şi mai dificilă sarcina profesorului.

— Habar nu am ! i-am răspuns cu o voce cît mai naturală.

Pe urmă, pînă acasă la ea, aproape că nu ne-am mai vorbit. Tare aş fi fost curios să ştiu la ce se gîndeşte, dar cîteodată, din felul cum se uita la mine cu coada ochiului, am avut impresia că, la rîndul ei, nu era mai puţin curioasă să ştie ce gînduri mă frămîntă.

Am lăsat-o în faţa casei, după ce, în prealabil, ne-am înţeles să trec a doua zi ca să mergem la profesor. Înainte de a ne despărţi, i-am recomandat să fie punctuală.

După ce ne-am despărţit, m-am întors pentru cîteva minute la sediu. Mai exact, numai atîta cît a fost nevoie

să iau o fotografie a Ilincăi. Cu ea în buzunar m-am dus la „Nestor". Am recunoscut chelneriţa după pantofii cu vîrfurile decupate. I-am arătat fotografia şi am întrebat-o dacă îşi aminteşte s-o fi servit în urmă cu două săptămîni.

— Mi-o amintesc, tovarăşe, chiar foarte bine. De altfel, o cunoşteam mai dinainte. Ştiam că e artistă la circ, fiindcă o văzusem, în vreo două rînduri, cînd m-am dus cu băieţelul meu.

— Ce a servit ? Îţi aminteşti cumva ?

— Da ! Un profiterol.

— La care masă a stat ?

— Din întîmplare, tovarăşe chiar la masa aceasta pe care o ocupaţi dumneavoastră.

— A venit singură sau însoţită ?

— Singură !

— Şi a rămas tot timpul singură ?

— Absolut singură.

— Eu totuşi am fost informat că ceva mai tîrziu cineva s-a aşezat la masa ei şi că apoi au plecat împreună, am minţit spre a mă convinge dacă ospătăriţa spune sau nu adevărul.

— Dacă cineva v-a spus aşa ceva, să ştiţi, tovarăşe, că v-a minţit. A fost tot timpul singură, şi a plecat singură.

Cîştigasem însă un punct. Ştiam acum că Ilinca venise şi plecase singură, cu alte cuvinte, că acolo, la cofetărie, nu se *întîmplase* ceva care ar fi putut să ne intereseze. Asta însemna că *aventura* ei începuse abia după plecarea ei de la „Nestor".

Mai departe oare ce se întîmplase ?

11

ÎN SFÎRȘIT, O RAZĂ DE LUMINĂ

A doua zi am dus-o pe Ilinca la profesor și din nou am luat loc în spatele draperiei cu caietul pe genunchi, pregătindu-mă să stenografiez tot ceeea ce aveam să aud.

Cea de-a doua ședință începu. Ilinca răspundea docilă întrebărilor profesorului. Acesta, informat de mine telefonic în legătură cu investigațiile pe care le făcusem la cofetărie, trecu peste acest amănunt, dar amintind de el.

— *Ești* pe calea Victoriei. Abia ai ieșit din cofetărie. Ți-a plăcut înghețata ?

— Mult !

— Era un profiterol ?

— Da !

— Pe calea Victoriei e multă lume, așa-i ?

— Nu chiar așa de multă.

— Înghețată ai mîncat. Acum ce ai să faci ? Ai o întîlnire, nu-i așa ?

— Nu !

— Atunci ce ai de gînd să faci ?

— Să mă plimb puțin.

— Încotro porneşti ?
— Înspre Piaţa Victoriei.
— Bine ! Ai pornit. Mergi încet, nu-i aşa ?
— Încet ! De ce să mă grăbesc ? Nu am nimic de făcut.
— Perfect ! Plimbă-te !
Trecură două minute.
— Acum ce faci, Ilinca ?
— Mă plimb.
— Pe ce stradă te afli ?
— Tot pe Calea Victoriei.
— Cam pe unde ?
— Sînt în dreptul străzii „Piaţa Amzei". Iar în clipa următoare : „Spuneţi că mă cunoaşteţi ? Da ? Eu nu. Dar nu are importanţă. Îmi face plăcere să vă cunosc, domnişoară".
Pe urmă se trezi. Am bănuit că s-a trezit, fiindcă l-am auzit pe profesor :
— Dormi ! Trebuie să dormi ! Ai adormit ! Acum ai adormit. Acum dormi profund. Aşa. Spune-mi ce face femeia care te-a oprit ? A plecat ?
— Merge alături de mine.
— Şi ce-ţi spune ?
— Nimic ! E atît de frumoasă. Sînt emoţionată de frumoasă ce este, şi din cauza aceasta aproape nu îndrăznesc să-i vorbesc.
— Ceva totuşi îţi spune. Ce ?
— Că m-a văzut la circ şi că numărul nostru — al meu şi al Feniei — i-a plăcut foarte mult.
— Şi altceva ? Acum, *acum* ce-ţi spune ?
— Mă întreabă dacă aş accepta ca, în locul lui Franz, să exersez cu altcineva numărul de clovnerii.
— Şi dumneata ce-i răspunzi ?
— Că propunerea ei nu poate decît să mă bucure.

— Ea ce-ţi răspunde ?
— Mă invită la ea acasă ca să-l cunosc pe viitorul meu partener.
— Pe ce stradă ?
— Pe Calea Victoriei.
— La ce număr ?
— Nu ştiu. Nu m-a interesat.
— Locuieşte într-un bloc ?
— Da. Un bloc mare. În acelaşi bloc se află o farmacie.
— La ce etaj stă ?
— Nu ştiu !
— Acum sînteţi amîndouă în lift. Da ?
— Da !... Am ajuns.
— Aţi mers mult ?
— Nu ştiu. N-am fost atentă. M-am uitat tot timpul la ea. Este atît de frumoasă !
— Ea ce a făcut cît timp liftul urca ?
— A căutat cheia în poşetă. A găsit-o cînd liftul s-a oprit.
— Acum aţi coborît din lift. Aţi coborît ?
— Da !
— Încotro o luaţi ? La dreapta sau la stînga ?
— La dreapta. Ea descuie uşa.
— Sînt mai multe uşi ?
— Da !
— Cîte ? Numără-le !
— Trei.
— Ea pe care o deschide ?
— Pe cea din mijloc.
— Acum aţi intrat în apartament. *El* este acolo ?
— Da !
— Acum ţi se prezintă ?
— Da !

— Cum a spus că-l cheamă ?
— Îl cheamă... Nu știu ! Am uitat.
— Îți poruncesc să-ți amintești !
Cîteva minute de pauză. Așteptam, cu creionul pregătit și emoționat.
— Nu știu ! Nu pot să-mi amintesc.
— Descrie-mi-l !
— Nu pot ! Stă pe canapea, dar nu-l mai văd. E acolo, dar nu-l mai văd.
— Ba îl vezi ! Spune cum arată ! E tînăr ?
— Nu, bătrîn ! Un bătrîn frumos ! N-am văzut în viața mea un bătrîn mai frumos. Și mi-e milă de el. Nu știu de ce mi-e atîta milă de el. Mă uit la el și îmi dau lacrimile.
— Acum *îl vezi,* nu-i așa ?
— Tot nu-l văd. Mă uit la el, nu-l văd, dar îmi dau lacrimile, fiindcă mi-e milă de el.
— De ce ți-e milă ?
— Nu știu!... Mi-e milă, fiindcă știu că a suferit mult.
— Ți-a spus el ?
— Nu !
— Atunci de unde știi ?
— Ce curios ! Nu-l văd, dar știu că are o figură pe care, dacă o privești, după aceea nu se poate să nu-l compătimești.
— El ți-a spus că a suferit ?
— Nu ! Dar mi-am dat seama din clipa cînd l-am văzut. Acum însă nu-l mai văd, deși stă în celălalt fotoliu.
— Stai și tu într-un fotoliu ?
— Da !
— Dar gazda ?
— Ea stă în spatele meu.
— Descrie-mi-o cum arată !

— E frumoasă, e nespus de frumoasă !
— Descrie-mi-o, insistă profesorul.
— E frumoasă !... E frumoasă !...
— Blondă ?
— Brună !
— Înaltă ?
— Da ! Înaltă.
— Spune-mi în ce fel e frumoasă !
— Nu ştiu ! Erna e frumoasă ! Nu pot găsi cuvinte să ţi-o descriu.
— O cheamă Erna ?
— Am spus că o cheamă Erna ?
— Aşa ai spus.
— Se poate. Dar eu nu-mi amintesc dacă aşa o cheamă.
— Erna stă tot în spatele fotoliului dumitale ?
— Nu.
— Dar unde ?
— Nu mai e în cameră.
— Dar bătrînul ? El ce face ?
— Stă tot în fotoliu şi mă priveşte. Ce ciudat mă priveşte !
— Va să zică acum îl vezi ?
— Nu-l văd ! Dar ştiu că se uită la mine într-un mod ciudat. Atît de ciudat ! Vai, şi ce somn mi se face. Niciodată nu mi-a fost atîta somn. Cred că acum am adormit.
— În somn, mai simţi pe aproape prezenţa bătrînului ?
— Da ! S-a apropiat de fotoliu, se uită cum dorm şi... şi...
— Îţi spune ceva, aşa-i ?
— Parcă ! Îmi şopteşte ceva.
— Ce ? Concentrează-te să auzi, să înţelegi !

Am auzit un sunet care aducea a scîncet sau a ceva asemănător.

— Domnule profesor, mi-e sete. Şi e atîta zăpuşeală aici. Vreţi să deschideţi fereastra ?

Am înţeles că Ilinca se trezise brusc din somnul ei hipnotic.

— Am să sun sora să vă dea un pahar cu apă şi să deschidă fereastra.

— Vă mulţumesc, domnule profesor.

— Mîine puteţi veni la aceeaşi oră ?

— Desigur.

— Atunci pe mîine, domnişoară.

— Domnule profesor, am să ştiu ?

— Aveţi să vă vindecaţi.

— Sînt bolnavă ?

— Aţi fost ! Sînteţi în convalescenţă. Trebuie însă create condiţiile ca să nu vă mai îmbolnăviţi niciodată.

Auzind pe profesor spunînd aceste cuvinte, am fost, recunosc, destul de sceptic. Înclinam, mai curînd, să cred că nu el, ci noi eram cei mai în măsură să-i făgăduim că vom crea condiţiile necesare ca să nu se mai îmbolnăvească. Dar pentru aceasta, era necesar, în prealabil, s-o descoperim pe Erna, fiindcă, după aceea, ne va fi uşor să verificăm dacă bătrînul frumos, pe care, *după ce îl priveai, îţi dădeai seama că suferise mult în viaţă* era una şi aceeaşi persoană cu *bătrînul frumos, de o tragică frumuseţe*, Lăpuşneanu.

După ce am condus-o acasă pe Ilinca, m-am întors la sediu să reportez şefului cum decursese cea de-a doua şedinţă de hipnotism. Deşi nici de data asta rezultatul nu fusese cel scontat de profesor — Ilinca opunînd rezistenţă la *anumite porunci* ale lui, ceea ce însemna că încă mai era sub influenţa voinţei anterioare —, totuşi

un succes fusese înregistrat și, cum aveam să constat ceva mai tîrziu, unul cu mult mai important decît îl bănuiam.

În biroul șefului se afla și maiorul Bogdan Tudorașcu. Mai întîi am făcut o expunere rezumativă a modului cum decursese experiența, după care am trecut la lectura stenogramei, adică la citirea întrebărilor profesorului și la răspunsurile Ilincăi. Mă ascultau amîndoi în tăcere, fără să mă întrerupă, și cu atîta impenetrabilă seriozitate, încît eu, care îi priveam din cînd în cînd pe furiș, nu-mi puteam da seama dacă realmente îi interesau cele citite de mine. Abia în clipa cînd luară cunoștință că femeia care, pe stradă, o acostase pe Ilinca se numea Erna, maiorul, ieșind din mutenia și parcă din impasibila sa nemișcare, după ce mai întîi pocni din degete, aproape la fel de tare cît o împușcătură de pistol cu capse, întrebă :

— Erna ai spus ?

— Da, Erna, tovarășe maior.

— Auziși, tovarășe colonel, ce pretinde Vladone ? Că miss frumusețe aia se numește Erna. *Er-na !* silabisi el, după care începu să-și frece palmele de satisfacție.

— Da ! Dar nu cred că e momentul să jubilezi, Bogdane.

— Nu ? De ce ? Coincidență nu poate să fie. Să existe două femei date naibii de frumoase, să se numească amîndouă Erna, și amîndouă să stea în același bloc, la același etaj și în același apartament, fiindcă accept să-mi tai mustața dacă nu este vorba de apartamentul cu numărul 43. Indiciul cel mai sigur e că la parterul blocului se află o farmacie.

— O cunoașteți pe Erna ? am întrebat uimit de ceea ce auzeam.

— Și încă foarte bine, Vladone. E frumoasă foc, pe bărbați îi culege pe toți cu fărașul, iar femeile — și

tocmai prin asta se deosebeşte de toate celelalte surate ale ei — în loc s-o urască din invidie se gudură pe lîngă ea ca nişte căţeluşe, cerşind un zîmbet, o vorbă amabilă sau chiar o mîngîiere. Este, măi Vladone, cea mai a naibii femeie din cîte există. Deşi ne-a dat cel mai mult de lucru, pînă la urmă a ieşit basma curată.

— Nu exagera, măi băiete, îl certă colonelul. Ştii foarte bine că am contribuit şi noi ca, atunci cînd celelalte *călugăriţe* şi-au primit pedeapsa,[1] ea să iasă — cum ai spus tu — basma curată.

— Îmi permiteţi, această Erna a mai fost amestecată într-un caz de spionaj şi... şi aţi cruţat-o ? am întrebat, nevenindu-mi să cred.

— Dacă am cruţat-o ? Termenul nu este cel mai potrivit, Vladone, se grăbi să mă lămurească maiorul. Cazul „călugăriţelor" a fost cel mai dificil din toate cîte a trebuit să rezolvăm. Într-o zi am să-ţi dau dosarul să-l studiezi. Are să fie foarte instructiv pentru dumneata. Pînă atunci însă, în cîteva cuvinte, iată despre ce-i vorba. Călugăriţele de care ţi-am vorbit — toate ale naibii de frumoase — făceau spionaj fără intenţie expresă, aşa după cum domnul Jourdain făcea proză fără să ştie. Racolau diverse persoane, mai exact numai bărbaţi cu funcţii importante în instituţii sau întreprinderi şi, după ce smulgeau de la ei informaţii cu caracter secret sau strict secret, îi denunţau, dar nu mai înainte de a avea siguranţa că aceştia — dîndu-şi seama că au fost descoperiţi — se vor sinucide în prealabil. Văd că faci, Vladone, nişte ochi de parcă ţi-aş povesti basmul

[1] *Cazul* privind activitatea de spionaj a „călugăriţelor" şi a „stareţei" lor a fost povestit de autor în romanul „Doamna cu voaletă din Balt Orient Expres".

cu cocoşul roşu. Mă rog, ai avea şi de ce. Despre ceva asemănător n-ai mai auzit, aşa-i ?

— N-am auzit, tovarăşe maior.

— Nici noi — adică tovarăşul colonel şi cu mine — pînă a nu avea de-a face cu ele. A fost, cum ţi-am mai spus, cazul cel mai dificil pe care l-am avut de rezolvat. La anchetă şi apoi la proces, „călugăriţele" au susţinut că ele n-au făcut propriu-zis spionaj, întrucît informaţiile pe care le obţineau de la amanţii lor reprezentau pentru ele o armă sigură prin care îi puteau „distruge".

— Şi de ce să-i... distrugă ? am întrebat, din ce în ce mai uimit.

— Nu acum e momentul cel mai potrivit să-ţi explic. Cred că e suficient dacă ştii că ele se străduiau să-i „distrugă" nu ca indivizi luaţi în parte, ci ca reprezentanţi ai sexului tare, fiecare dintre ele avînd motive serioase să urască bărbaţii.

— Am înţeles. Ceva de natură patologică.

— Mai mult sau mai puţin. Deci ele s-au apărat şi la anchetă şi la proces aşa cum ţi-am explicat. Şi întrucît „stareţa" a luat asupra sa întreaga vină, confirmînd că ele, „călugăriţele", nu aveau cunoştinţă ce destinaţie dădea ea informaţiilor obţinute de ciracele ei, ele au fost condamnate la pedepse mai uşoare. În orice caz parşivă femeie Sevasta Dodu...

— Stareţa ? am întrebat.

— Da, ea ! Acesta e numele ei.

— Şi Erna ? Ea ce rol a jucat ? A făcut şi ea parte din „cinul" călugăriţelor ?

— După toate probabilităţile, se pare că da, interveni în discuţie colonelul care ascultase tot timpul, într-o oarecare măsură absent.

— Şi ? Pe ea la cîţi ani au condamnat-o ?

— A fost achitată. Toate călugăriţele au apărat-o cu dinţii. Dar cel mai mult Sevasta Dodu, stareţa.

— Şi dumneavoastră n-aţi putut produce dovezi suficiente de vinovăţie ? am continuat să întreb, din ce în ce mai mirat de cele ce auzeam.

— N-am putut dovedi rolul real pe care îl jucase în „afacerea călugăriţelor". De aceea, pedeapsa pe care eventual ar fi putut-o primi nu ar fi echivalat, nici pe departe, cu gradul adevărat de vinovăţie, presupus de noi, dar, din păcate, nedovedit prin probe.

— De ce anume o bănuiaţi, tovarăşe colonel ?

— Că, de fapt, ea era stareţa şi nu Sevasta Dodu, care, dacă s-a grăbit să ia asupra sa întreaga vină, a făcut-o numai ca s-o scoată din cauză, cu alte cuvinte, ca Erna să rămînă liberă. Dîndu-ne seama ce anume urmăreşte Sevasta Dodu, ne-am gîndit că decît s-o includem în proces pe Erna şi să primească o pedeapsă minimă, ridicolă în comparaţie cu adevărata ei vină, este mai bine dacă o lăsăm liberă, dar, în schimb, o ţinem sub observaţie.

— Speram că Erna, mai devreme sau mai tîrziu, îşi va da în petic, ţinu să adauge maiorul Bogdan, punînd astfel punctul pe i.

— Cît timp a trecut de la proces ? Parcă spuneaţi opt luni ?

— Opt luni, da ! preluă în continuare discuţia colonelul.

— Şi în tot acest timp, spre marea noastră surprindere, Erna nu şi-a dat de loc în petic, adăugă maiorul.

— Cel puţin aşa am crezut noi, ţinu să fie mai precis colonelul. În primele trei luni, deşi supravegherea a fost permanentă, rezultatele s-au dovedit a fi absolut negative. Erna s-a purtat, cum obişnuieşte să spună maiorul Bogdan, ca o veritabilă uşă de biserică. După aceea

s-a renunțat la filajul ei permanent. Periodic însă, el a fost reluat, pentru un timp determinat, dar tot fără rezultat. Ultimul sondaj periodic a avut loc în urmă cu două luni și frumoasa Erna din nou ne-a convins că are o conduită ireproșabilă.

Maiorul Bogdan își aprinse o țigară exact în momentul cînd colonelul și-o stingea pe a sa, strivind chiștocul în scrumiera care deborda de mucuri. Pesemne că aveam o mutră tare caraghioasă, fiindcă șefii mei, uitîndu-se la mine, zîmbiră, iar maiorul glumi :

— Vladone, faci niște ochi de parcă ți-am fi arătat o jucărie miraculoasă de existența căreia, în ciuda eforturilor, nu izbutești să te convingi că ceea ce vezi este posibil să existe. Adevărat ?

— Tovarășe maior, Erna asta pare a fi, într-adevăr, miraculoasă, dar nu ca o jucărie...

— Pardon ! Ca o miraculoasă jucărie primejdioasă. A naibii de periculoasă, Vladone !

— Păi dacă e chiar atît de periculoasă, ar trebui să ne grăbim s-o facem inofensivă, mi-am dat cu părerea, dar imediat mi-a părut rău, fiindcă șeful, colonelul, printr-un singur cuvînt, mă dezumflă :

— Cum ?

Într-adevăr nu era chiar atît de simplu. N-o puteam face inofensivă, decît într-un singur fel : arestînd-o. Dar ce dovezi aveam împotriva ei ?

— Te-ai gîndit s-o arestăm ? nu mă slăbi colonelul.

— Mda !

— Ce vină îi aduci, Vladone ?

Nici una ! Ce, o puteam învinui că se făcuse vinovată de culpa : „sechestrare de persoană", respectiv de sechestrarea Ilincăi ? Nicidecum, de vreme ce n-o puteam dovedi în vreun fel. Sau : o puteam acuza de complicitate în acțiunea de instigare la crimă prin hipnotism ?

Tot nu, de vreme ce Ilinca nu-şi mai amintea nimic. Şi chiar dacă şi-ar fi adus aminte, simpla ei mărturie nu putea constitui probă în justiţie decît numai în cazul cînd declaraţia ei ar putea fi întărită de un aviz de specialitate din partea profesorului Elinescu. Dar întrucît el încă nu era în măsură să se pronunţe definitiv, şedinţele cu Ilinca continuînd încă practic, Erna era deocamdată deasupra oricărei bănuieli. (Din punct de vedere formal bineînţeles.) Am oftat înainte de a răspunde :

— Cam nu, tovarăşe colonel !

— Vezi ? Deocamdată nici nu se pune problema reţinerii ei, Vladone.

— Şi atunci ? am întrebat, n-am putut să nu întreb, deşi, chiar înainte de a o formula, întrebarea mi s-a părut stupidă.

— Vom relua supravegherea permanentă a Ernei. Nu se poate ca de data asta să nu prindem un fir, de care să tragem.

— Tovarăşe colonel dacă îmi permiteţi...

— Poftim, Vladone !

— Ceva nu mi-e clar. Mai exact, ceva mă surprinde. Spuneaţi că ultimul filaj de sondaj a fost efectuat în urmă cu două luni.

— ... Şi a durat două săptămîni.

— Deci, timp de o lună şi jumătate Erna a avut libertatea să se mişte în voie şi să acţioneze cum a dorit. Vreau să spun că noi nu am avut de unde să luăm cunoştinţă de cele ce am aflat de la Ilinca. Nici că a racolat-o pe stradă, nici că a adus-o în apartamentul ei şi cu atît mai puţin ce s-a întîmplat acolo după aceea. Totuşi, după ce eu am încetat să fiu umbra lui Lăpuşneanu, după ştiinţa mea altcineva m-a înlocuit.

— Bineînţeles ! confirmă maiorul Bogdan.

— Ei, bine, tovarășul care m-a înlocuit v-a raportat vreodată că Lăpușneanu o vizitează pe Erna ? Fiindcă, măcar o dată, atunci cînd a hipnotizat-o pe Ilinca, poruncindu-i să mă omoare, Lăpușneanu s-a dus acasă la ea. Am spus „măcar o dată", dar *influențarea* Ilincăi este foarte probabil să se fi petrecut în decursul a mai multor ședințe.

— Observația lui Vladone e cum nu se poate mai interesantă, mă lăudă maiorul.

— Ei, bine, află că nici unul din rapoarte, și le-am citit cu atenție, nu semnalează că Lăpușneanu s-a dus s-o vadă pe locatara apartamentului cu numărul 43, respectiv pe Erna Caroți.

— Atunci înseamnă că nu Lăpușneanu este acela care, acasă la Erna, a hipnotizat-o pe Ilinca ? am întrebat.

— Nu aceasta este singura concluzie pe care trebuie s-o tragem. Nu neapărat, Vladone.

— Dar nu putem accepta nici concluzia că „umbra" lui Lăpușneanu este un gură-cască, luă maiorul apărarea lucrătorului nostru.

— Lăpușneanu este un om a cărui inteligență nu ne este permis s-o subapreciem. Cel puțin din cele ce cunoaștem pînă acum despre el. De aceea, nu exclud posibilitatea ca totuși să se fi dus acasă la Erna — și nu numai o dată — fără ca filajul să prindă de veste. Desigur este o ipoteză greu de admis — oamenii noștri au doar multă experiență, verificată în nenumărate cazuri — totuși nici nu trebuie exclusă din capul locului. Dacă, într-adevăr, nu ne înșelăm și Lăpușneanu măcar o singură dată s-a văzut cu Erna acasă la ea, înseamnă că a găsit posibilitatea să se sustragă supravegherii, înseamnă — și asta mi se pare și mai important — că a făcut-o dinadins, fiindcă se știe supravegheat.

— Dar dacă nu el e hipnotizatorul ? Dacă e altcineva ? întrebă maiorul.

— Atîta vreme cît nu avem o dovadă certă, întrebarea ta, Bogdane, nu-i absolut fără rost. Totuşi, cel puţin în ceea ce mă priveşte, înclin să cred că este vorba de Lăpuşneanu, obiectă colonelul.

Cîteva clipe, discuţia lîncezi. Am profitat de aceasta ca să întreb :

— Tovarăşe colonel, ce trebuie să facem ca să aflăm, vreau să spun ca să căpătăm certitudinea că între Lăpuşneanu şi Erna există relaţii de complicitate ?

— Dacă o vom pune pe Erna din nou sub supraveghere — şi o vom pune imediat — nu se poate să nu aflăm. Chiar dacă Lăpuşneanu a „inventat" vreo metodă de a se sustrage urmăririi, am însă îndoieli serioase că metoda lui ar putea fi aplicată cu acelaşi succes şi de către Erna. Apoi, adresîndu-mi-se : Următoarea şedinţă la profesorul Elinescu va avea loc mîine ?

- - Da ! Mîine !

- - A treia ?

— A treia, tovarăşe colonel.

— Ar putea fi hotărîtoare. Şi păru preocupat de ceva.

— Am impresia că vă frămîntă ceva, tovarăşe colonel, observă Bogdan, care atunci cînd îşi amintea de mine folosea formula protocolară, iar atunci cînd uita că sînt şi eu de faţă îi spunea pur şi simplu : Ducu.

— Mă preocupă soarta Ilincăi, veni răspunsul colonelului, şi răspunsul lui constitui pentru noi — vreau să spun pentru mine şi maior — realmente o surpriză.

Pe şef îl îngrijora soarta Ilincăi ! La orice m-aş fi gîndit numai la aşa ceva nu. Chiar acum, cînd colonelul ne atrăgea atenţia, îmi era imposibil să întrevăd din ce anume punct de vedere îl îngrijora soarta Ilincăi.

Şi probabil că nici pentru maior nu era o problemă uşor de rezolvat, fiindcă l-am auzit întrebînd :

— Poftim ! Te preocupă soarta Ilincăi ! Asta de unde ai mai scos-o ? Extraordinar de mult îţi place să complici lucrurile, Ducule. Naiba să mă ia dacă n-am dreptate !

— Ei, da ! Mă îngrijorează. Vă propun să urmăriţi raţionamentul pe care vreau să-l fac : Într-una din zile Ilinca dispare. Timp de două săptămîni nu ştim nimic despre ea şi chiar începem să credem că nu mai este în viaţă. La un moment dat, adică în urmă cu cîteva zile, dumneata, Vladone, eşti pe punctul de a fi împuşcat chiar de ea. O face în stare de transă şi, cîteva minute după aceea nu-şi mai aminteşte că numai puţin a lipsit să devină o criminală. Dumneata o duci acasă, dar în aceeaşi noapte dispare, pentru ca a doua zi să revină singură, şi să se comporte ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, cu alte cuvinte, ca şi cînd n-ar fi dispărut de acasă nici o clipă. Ce concluzie trebuie trasă din analiza acestor fapte ? A dispărut Ilinca de bunăvoie ? Nu ! De bunăvoie absenţa ei a durat atît de mult ? Nu ! Tentativa de asasinat împotriva dumitale, Vladone, este un act premeditat de ea însăşi ? Acelaşi răspuns negativ. A fugit noaptea de acasă, ca să se reîntoarcă probabil la Erna, fiindcă aşa a vrut ea ? Tot nu ! În fine, s-a reîntors definitiv — presupun că definitiv — de bunăvoie ? Şi la această întrebare răspunsul este acelaşi : nu ! Deci concluzia pe care o putem trage — deocamdată una parţială — este că Ilinca a fost momită de către Erna cu scopul ca, prin ea, ei să se scape de dumneata, Vladone. Datorită însă neîndemînării ei, şi a sansei dumitale, planul nu le-a reuşit. După aceea, noaptea, Ilinca a fugit de acasă şi s-a întors la Erna, fiindcă Lăpuşneanu — în cazul cînd el este acela care se pricepe

la o asemenea treabă — i-a poruncit ca, după comiterea asasinatului să revină acolo. Ilinca însă n-a putut da *imediat* ascultare acelei *porunci*, deoarece ai împiedicat-o dumneata. Ulterior însă, după ce ai plecat de la ele, şi în timp ce Fenia dormea, s-a îmbrăcat şi a *fugit* la Erna, pentru ca a doua zi să revină acasă de bunăvoie. Dar oare de bunăvoie ? Nu ! A revenit fiindcă Lăpuşneanu i-a poruncit să se întoarcă, însă nu mai înainte de a-i *cere să uite tot ceea ce se referea* la, hai să spunem, aventura prin care trecuse. Cît de puternică a fost voinţa de care ea a trebuit să asculte o dovedeşte şi faptul că profesorul Elinescu n-a izbutit nici după două şedinţe de hipnotism s-o facă să-şi amintească absolut tot ceea ce s-a întîmplat cu ea în timpul absenţei sale de acasă.

— Profesorul speră că, pînă la urmă, va reuşi, am intervenit.

— Să nu anticipăm Vladone. Urmăreşte-mă, te rog ! îmi ceru el. Deci o altă concluzie parţială este şi aceasta : că atunci cînd i-au dat drumul să se întoarcă acasă, Erna şi Lăpuşneanu au fost convinşi că Ilinca *nu-şi va aminti nimic din cele ce-i ceruseră să facă* şi că deci în nici un caz nu *ar putea reprezenta pentru ei o primejdie reală*. Dacă ar fi avut măcar o umbră de îndoială, *Ilinca nu s-ar mai fi întors niciodată acasă*.

— Vrei să spui, Ducule, că i-ar fi făcut de petrecanie ? întrebă maiorul.

— Da ! Cred că aşa s-ar fi întîmplat. Or dacă Ilinca este astăzi vie şi în libertate, aceasta se datoreşte faptului — repet — că ei au considerat-o inofensivă.

— Inofensivă, fiindcă nu-şi va aminti. Totuşi... Şi maiorul nu mai continuă.

— Spune ce anume nu-ţi place în raţionamentul meu ? voi să ştie colonelul.

— Cum de au putut fi atît de siguri ? In definitiv, iată că totuşi există o posibilitate ca ea să-şi amintească. Profesorul ne-a asigurat că, aplicînd metoda folosită de Lăpuşneanu — hipnoza — pînă la urmă Ilinca îşi va aduce aminte. Cum se spune, cui pe cui se scoate !

— Obiecţia ta, Bogdane, e judicioasă. Tu faci următorul raţionament : bine, dar ei nu s-au gîndit că şi nouă ne va da prin minte să apelăm la un specialist în hipnoză ? Eu îţi răspund : ca să nu se fi gîndit chiar de loc nu prea îmi vine să cred. Le-a dat lor prin minte, dar numai ca probabilitate.

— Şi au riscat ? întrebă maiorul nu prea convins.

— Trebuie să te gîndeşti puţin la situaţia lor. Dacă planul le reuşea şi Ilinca îl împuşca pe Vladone, ar fi fost totul în regulă. De ce ? Fiindcă după aceea Lăpuşneanu probabil i-ar fi *poruncit Ilincăi să folosească*, aceeaşi armă ca să se sinucidă. Tentativa însă a dat greş. În cazul acesta ce le rămînea de făcut ? Ori repetarea tentativei, ori renunţarea la ea. Au optat pentru ultima soluţie.

— De ce ? am întrebat, fiindcă mi se părea că ei renunţaseră prea uşor să mă „cureţe"... cu mîna Ilincăi.

— Fiindcă acum erai avertizat şi deci în mai mare măsură pregătit să acţionezi pentru a zădărnici o nouă tentativă. Nu-i exclus să fi renunţat şi pentru că s-au convins de marea neîndemînare a Ilincăi. Fiind deci nevoiţi să renunţe, şi ca să se considere absolut la adăpost de orice surpriză, ar fi trebuit să se scape de Ilinca. Deci să comită *ei* o crimă. Din ce motiv au voit să se scape de tine, Vladone, nu ştim. *Încă* nu ştim. Un motiv trebuie că a existat, şi probabil unul foarte puternic. Totuşi n-au acţionat *ei* direct. Desigur, nu din considerente de ordin moral, ci din prudenţă. N-au renunţat însă să te lichideze, însă au încercat s-o facă

înarmînd mîna Ilincăi. Asta înseamnă că dacă, din prudență, s-au ferit să te omoare, din același motiv nu au cutezat s-o curețe nici pe Ilinca, convinși fiind că ea reprezenta pentru ei doar o primejdie *virtuală*, nu una *reală* și *iminentă*.

— Acum, datorită profesorului Elinescu, nu mai este *doar* virtuală, observă maiorul.

— Da, nu mai e doar virtuală, ci a devenit reală. Întrebarea care se pune și la care vă invit să răspundeți este : au ei cunoștință că primejdia din virtuală a devenit reală ? Ce crezi, Vladone ?

Răspunsul nu mi se părea chiar din cale-afară de greu :

— Tovarășe colonel, de acord că Lăpușneanu și Erna nu au cutezat s-o omoare pe Ilinca atîta vreme cît ea reprezenta pentru ei doar o primejdie virtuală. Asta pe de o parte. Pe de alta, nu-i cred nici așa de proști ca să-mi închipui că ei s-au mulțumit să știe că, pentru moment, Ilinca nu reprezintă o primejdie iminentă, fără să ia unele măsuri care să le permită să afle, din timp, dacă ea *devine eventual o primejdie reală pentru ei*. Vreau să spun, părerea mea este că și după ce au lăsat-o să se întoarcă acasă, au continuat și continuă să se ocupe de ea.

— Cu alte cuvinte, ești de părere că sînt tot timpul cu ochii pe ea.

— Exact, tovarășe maior. Or dacă așa s-a întîmplat, înseamnă că ei sînt la curent cu vizitele la profesorul Elinescu. Și cum se cunoaște că profesorul folosește ca metodă terapeutică hipnoza, fără îndoială că acum ei *știu* cu certitudine că primejdia care îi paște a devenit reală.

— Un raționament just, Vladone, mă laudă colonelul. Îi mai lipsește doar concluzia. Ei, bine, Vladone, care

este concluzia ce se desprinde din raţionamentul dumitale ?

— Tovarăşe colonel, dacă Lăpuşneanu şi Erna s-au ferit să comită o crimă atîta vreme cît pericolul ce-i pîndea din partea Ilincăi era doar virtual, acum, cînd a devenit real, probabil că nu vor mai ezita s-o facă. Vreau să spun că, după părerea mea, viaţa Ilincăi este în pericol. Ca ei să nu mai aibă motiv să se teamă, Ilinca trebuie să dispară, ea unicul şi cel mai primejdios martor împotriva lor.

— Exact ! Aceasta este concluzia logică, Vladone. Viaţa Ilincăi este în pericol şi noi trebuie s-o apărăm împotriva...

— ... împotriva lui Lăpuşneanu şi a Ernei, am completat.

— Şi împotriva ei înseşi, Vladone. Da, şi împotriva ei înseşi. Fiindcă nu este exclus ca Ilinca din nou să dispară, subconştientul ei din nou să fie supus *vechei influenţe* — şi după aceea ea să se autoexecute, punîndu-şi capăt zilelor. O astfel de crimă ar fi conformă cu felul de a acţiona al lui Lăpuşneanu şi al Ernei. Întrucît ea ne aminteşte — mie şi maiorului Bogdan — de metoda „călugăriţelor" care îşi distrugeau amanţii, determinîndu-i să se sinucidă. De aceea eu îţi propun, Vladone, să te duci la Ilinca şi s-o convingi să se interneze pentru cîteva zile — probabil că va fi nevoie de mai multe, dar dumneata spune-i aşa ca să n-o sperii — la clinica profesorului Elinescu. Spune-i că propunerea vine din partea lui şi că, dacă vrea cu adevărat să-şi amintească tot ceea ce i s-a întîmplat în cele două săptămîni, trebuie să-l asculte. Eu, între timp, voi vorbi cu profesorul ca s-o primească. Va accepta, sînt sigur. După ce ai îndeplinit această misiune, n-ar strica să-i

mai faci o vizită lui Lăpuşneanu. Prima după tentativa de asasinat, nu-i aşa ?

— Prima, tovarăşe colonel.

— Să vedem cum va reacţiona bătrînul. În orice caz poţi discuta despre atentat, punîndu-l în legătură cu previziunea lui. Arată-te impresionat de precizia acestei previziuni. În regulă, Vladone ?

— Da, tovarăşe colonel.

Pe Ilinca am convins-o, fără nici o dificultate, să se interneze. Despărţindu-mă de ea, a trebuit să-i promit, pe cuvînt de onoare, că am s-o vizitez în fiecare zi. Bineînţeles că am făcut-o cu oarecare strîngere de inimă, deoarece nu eram de loc sigur că slujba îmi va îngădui ca absolut în fiecare zi să-mi pot ţine făgăduiala. După aceea, m-am dus la Lăpuşneanu. Pe drum, mi-am spus că, în prealabil, ar trebui să trec pe la sediu, ca să-mi procur o fotografie a Ernei. Dar întrucît nu primisem nici un fel de însărcinare directă în legătură cu ea, am renunţat. (Prea aflasem multe lucruri despre ea — toate senzaţionale — ca să nu fiu măcar în atîta măsură de curios încît să doresc a vedea cum arată cel puţin în fotografie.)

Pe Lăpuşneanu l-am găsit acasă. Abia am apucat să sun că mi-a şi deschis.

— A, dumneata, Vladone ! Dacă ai venit, poftim, intră !

Am fost în aşa măsură de surprins, încît am uitat să-i spun bună-ziua, şi abia la a doua invitaţie am reuşit să trec pragul şi să păşesc în vestibul. Nu mă pierd uşor cu firea, şi am fost învăţat să mă stăpînesc, să disimulez ceea ce simt. Dar „şocul" a fost prea puternic. De fiecare dată cînd mă duceam să-l văd venea să mă întîmpine îmbrăcat într-un halat de casă de mătase.

De data asta purta un frac impecabil, de parcă abia picase de la un spectacol sau, fiindcă era prea devreme pentru așa ceva, ca și cînd se pregătea să se ducă la vreo recepție. Se întîmpla pentru prima dată să-l văd astfel îmbrăcat și, trebuie s-o recunosc, l-am privit admirativ, spunîndu-mi în gînd că acum realmente era cel mai frumos bătrîn din toți bărbații în vîrstă care existau în orașul acesta mare. Era un bătrîn atît de frumos, cu o ținută atît de distinsă, încît aproape că mă intimida.

— Nu mă așteptam să te văd tocmai în seara asta, Vladone!

Tonul cuvintelor suna vag a reproș.

— Am impresia că am picat într-un moment nepotrivit, am spus și, dacă el ar fi confirmat, m-aș fi retras imediat, cu un sentiment de mare ușurare, fără să-mi fie foarte clar motivul. (Nu-mi este nici acum.)

— Nu pe dumneata te așteptam, dar, dacă ai venit, rămîi. Chiar te rog să rămîi.

Ce trebuia să deduc oare? Că se îmbrăcase așa, fiindcă aștepta o vizită? O asemenea explicație mi se părea însă absurdă. Cînd s-a mai pomenit să primești pe cineva, acasă la tine, în ținută de gală, în afară de cazul cînd dai o recepție la care ai invitat persoane din cale afară de simandicoase.

Cînd am intrat în camera unde mă primea în mod obișnuit, chiar din prag mi-am dat seama că avea un aer festiv. Toate cele douăsprezece lumini în chip de lumînare ale candelabrului erau aprinse, de asemenea cele trei aplice. Pe bufet, într-o vază mare, își etala frumusețea un buchet enorm de trandafiri albi. Într-o frapieră se răceau două sticle de șampanie. Fursecuri și prăjituri în tablale.

„Așa primești numai o femeie!" mi-am zis și mi-a fost imposibil să nu zîmbesc, fiindcă mi se părea absurd ca Lăpușneanu, la vîrsta lui, să fi dat întîlnire în apartamentul său unei femei.

— Ia loc, Vladone! mă invită el, arătîndu-mi fotoliul în care obișnuiam să stau de fiecare dată cînd veneam să-l vizitez. La rîndul său, ocupă celălalt fotoliu.

Pe măsuță se afla un număr oarecare de diamante, cred că vreo zece sau douăsprezece. Lăpușneanu îmi zîmbi, alunecîndu-și o clipă privirile peste fața mea, pe urmă, admirînd diamantele răsfirate într-o dezordine relativă, începu să-și facă de lucru cu ele, grupîndu-le într-o anumită ordine. L-am privit cîtva timp cum „lucrează", pe urmă l-am întrebat:

— Ce faci, domnule Lăpușneanu?

— Dau în bobi, Vladone.

Da în bobi! Și bobii erau diamante! Cîteva clipe, dar numai cîteva clipe, m-am crezut într-o lume de iluzii. De carton și iluzii. Cîteva clipe, interiorul acela florentin, trandafirii ce se împăunau în vază, șampania ce se frapa, eu uimit din cale afară și, în fine, Lăpușneanu în haine de seară — totul îmi da iluzia că jucam o secvență dintr-un film în care el, Lăpușneanu, interpreta rolul lui Monte Cristo, al unui Monte Cristo bătrîn, un film care s-ar fi putut intitula „Bătrînețea lui Monte Cristo" sau eventual „Amurgul lui Monte Cristo". Iluzia era atît de perfectă, încît, la un moment dat, am început să privesc pe furiș în dreapta și în stînga, în căutarea aparatului de filmat.

Dar clipele acelea au trecut, iluzia s-a spulberat și m-am trezit urmărind cu atenție cum Lăpușneanu împărțea bobii — diamantele — în mai multe grupe, cum apoi le aduna, le făcea să sune în palmă, pentru ca apoi din nou să le arunce pe masă cu o îndemînare de in-

vidiat, fiindcă pietrele niciodată nu se rostogoleau mai departe decît dorea el, împrăștiind scînteieri, asemenea unor suliţe minuscule, inegale şi multicolore.

— Ce spun bobii, domnule Lăpuşneanu ?

Nu-mi răspunse. Parcă nici nu m-ar fi auzit. În schimb chipul său deveni şi mai tragic decît îl ştiam. În colţul stîng al gurii apăruse, între timp, o cută care adăuga măştii tragice o nuanţă de nemulţumire. Prin fereastra deschisă, noaptea privea timidă, neîndrăznind să se strecoare în casă, de teamă să nu fie preschimbată în raze de lumină galben-roşiatică şi grea la fel ca lumina ce curgea din candelabrul cu douăsprezece braţe, din cele trei aplice.

La numai cei douăzeci şi cinci de ani ai mei, nu am avut cînd să trăiesc prea multe întîmplări neobişnuite. Dar noaptea despre care vă povestesc era stranie şi mă stăpînea un sentiment straniu, un fel de vrajă ciudată, de parcă realitatea pe care o trăiam era de fapt o irealitate de care eram cum nu se poate mai conştient, vreau să spun că simţeam ceva asemănător cu ceea ce simţi cînd dormi şi, visînd, ai sentimentul că, de fapt, totul se întîmplă doar în vis, că nu există motiv de neliniște.

În cele din urmă, Lăpuşneanu se plictisi să dea în bobi. Adună diamantele, le vîrî într-o pungă, pe care apoi o aruncă neglijent într-unul din sertarele bufetului.

— În seara asta bobii au căzut prost, Vladone. Foarte prost. Dacă aş fi superstiţios, ar trebui să-mi fie frică.

— De cine ?

Nu-mi răspunse. Un zîmbet tragic, mai exact un început de zîmbet tragic, apoi fără nici un fel de legătură cu întrebarea pe care i-o pusesem :

— N-ai mai venit de mult timp pe la mine, Vladone. De ce ?

Împrejurarea era acum favorabilă ca să dau curs indicațiilor colonelului Mănăilă.

— Numai puțin a lipsit, domnule Lăpușneanu, ca să nu te mai văd niciodată.

— Ce vorbești ! Și de ce ?

— Cum, chiar nu bănuiești ? Întrebarea era cam ambiguă, dar în mod deliberat era așa.

— Nu ! Categoric, nu !

— Cineva a încercat să mă omoare, domnule Lăpușneanu. O femeie, după toate probabilitățile o nevropată.

— Ferește-te de femei, Vladone. Deși nu am avut de-a face cu prea multe, sfatul pe care ți l-am dat să știi că nu pornește de la un incompetent în materie. De altfel, nu mă mir că trezești asemenea pasiuni, fiindcă ești un bărbat care, fără îndoială, place femeilor.

Vorbea ca și cînd vestea o afla de la mine, ca și cînd el n-ar fi avut nici un amestec, ca și cînd era convins că exagerez și, deci, nu trebuia să mă ia prea în serios.

— Nu-i ceea ce îți închipui, domnule Lăpușneanu, i-am răspuns, intrînd în joc. (Eram curios să văd cît de departe va merge.) Pe femeia care a încercat să mă omoare o cunoști și dumneata, am plasat cu aerul cel mai nevinovat o lovitură piezișă, de data asta și mai curios să văd cum va reacționa.

— Eu ? întrebă. Vocea suna aproape indiferentă, totuși mi s-a părut că sesizez un vag accent de neliniște.

— Dumneata. Pe Ilinca o cunoști doar.

— Ilinca ? Habar n-am la cine anume te referi.

— Ilinca !... Fenia !... Cele două acrobate de la circ...

— Da !... Da !... Acum mi-am adus aminte. Și ea, Ilinca, păpușica aia simpatică, a încercat să te omoare ? Nu cumva glumești, Vladone ?

— Nu glumesc de loc ! A încercat să mă împuște. Norocul meu a fost că nu i-a dat prin minte ca, înainte de

a se hotărî să mă omoare, să învețe cum se ține un revolver în mînă. Dar fiindcă n-a făcut-o, glontele în loc să mă nimerească, a trecut, spre norocul meu, pe lîngă ureche.

— Ce naiba a avut de împărțit cu dumneata ? I-ai promis că o iei de nevastă ? Parcă nu-mi vine să cred că ai putut face o asemenea prostie. Ține minte, Vladone ! Nu te încurca niciodată cu artistele de circ, cu surorile medicale sau cu funcționarele de la O.N.T. Nu se lasă pînă nu-ți pun pirostriile pe cap.

Mărturisesc, nu m-am putut abține să nu-l admir pentru modul natural și dezinvolt cu care juca. Mai mult, dedublîndu-mă, celălalt din mine, fiindcă se știa nevăzut, îl aplauda cu căldură și, asemenea unui puști de la galerie, striga : „Bravo, Lăpușneanu ! Bis, Lăpușneanu!"

— Dar ți-am spus, domnule Lăpușneanu că nu-i ceea ce îți închipui. Cu fata aceea, mai înainte, dacă vorbisem de două ori. Aș zice că aproape nu-i reținusem numele. Și cu toate acestea a încercat să mă împuște. Dumneata, care ești mai în vîrstă decît mine, și cu mai multă experiență de viață, ce explicație dai gestului ei ? Mă interesează mult să cunosc părerea dumitale, am conchis privindu-l cu multă candoare. În definitiv, dacă îl admiram pentru felul impecabil cum juca, aveam și eu ambiția, imitîndu-l, să nu rămîn mai prejos.

— Dacă nu aș ști că ești un om serios, căruia nu-i plac farsele, aș crede că pur și simplu îmi îndrugi povești. Totul pare atît de incredibil ! Apoi, după o pauză : Și vrei să-mi cunoști părerea ?

— Îți mărturisesc, domnule Lăpușneanu, de data asta am venit la dumneata nu numai pentru plăcerea de a te vedea, ci și ca să te rog să mă ajuți a înțelege ceea ce, singur, nu sînt în stare.

— Naiba să mă ia dacă știu ce să-ți răspund, Vladone. Ea ce spune ? Cum explică gestul ei ?

Am înțeles că era extrem de interesat să afle răspuns la întrebarea pe care mi-o pusese. Spera că, din răspunsul meu, își va putea da seama dacă Ilinca își *reamintise* ceva. Desigur nu mi-l închipuiam chiar atît de naiv încît să creadă că voi juca deschis, cu cărțile pe masă, dar bănuiam că urmărea să mă manevreze în așa fel, încît să afle de la mine dacă Ilinca devenise pentru el o *primejdie reală*.

— Nu dă nici un fel de explicație. Nu-și amintește nimic. Eu însă cred că joacă tare ! am punctat din nou.

— Nu înțeleg ce vrei să spui ! Cum, adică, joacă tare ?

Era ceva mai mult decît curiozitate. Era, dacă vreți, o curiozitate interesată. Dar era, în același timp, și o adiere de panică.

— Domnule Lăpușneanu, cu dumneata pot vorbi deschis. Părerea mea este că Ilinca a fost pusă de cineva să mă omoare...

— Nu fi caraghios, Vladone! Cine și ce motiv ar avea să te lichideze ?

Mi-a plăcut termenul *lichideze*, fiindcă exprima, cel mai bine, intenția aceluia care înarmase mîna Ilincăi, respectiv mîna lui, dacă nu cumva și a Ernei, și de asemenea mi-a plăcut graba cu care m-a întrerupt și pe care eu am considerat-o — ulterior aveam să mă conving că nu greșisem — gafă.

— Mă gîndesc, domnule Lăpușneanu, că probabil există unele persoane care au interesul să mă lichideze. Mă refer la acele persoane care au un amestec, direct sau indirect, în crima de la circ.

— Cum, Vladone, ești convins că s-a comis o crimă ?

— Nu numai eu, domnule Lăpușneanu, ci și organele care cercetează cazul.

— Va să zică, miliția are acum suficiente dovezi ca să abordeze ipoteza crimei ?

— Da !

— Bine, dar dumneata ce rol joci în toată povestea asta ? Ești și dumneata de la... miliție ?

— Știi bine că nu sînt. Dar cazul mă interesează. Independent de investigațiile miliției, m-am angajat și eu în niște cercetări personale.

— În ce scop ?

— Să-l descopăr pe asasin, domnule Lăpușneanu. Ambiționez s-o iau înaintea miliției.

— Ambiționezi !

Am descifrat o nuanță de ironie. Privirile lui din nou alunecară peste chipul meu ca pe un derdeluș, numai că de data asta ceva mai altfel, aș zice *mai lent*, dar n-aș putea explica mai clar ce înțeleg prin aceasta.

— Da, ambiționez și, dumitale pot să ți-o spun, am descoperit o pistă de care miliția, cel puțin deocamdată, habar nu are. Sînt convins că, investigînd mai departe, nu peste mult timp voi da de urma aceluia care a *montat* uciderea lui Franz Buller.

— Vladone, mă uimești. De altfel de la început, vreau să spun de cînd te-am cunoscut, deseori mi-ai oferit prilejuri de a mă uimi. Niciodată însă ca acum. Orice mi-aș fi putut închipui despre dumneata, dar ca să te văd în ipostază de detectiv amator, așa ceva în nici un caz nu mi-ar fi dat prin minte. Dar, mă rog ! Nu mai țin minte unde am citit că, pînă moare, omul învață într-una. Totuși ceva nu înțeleg, Vladone.

— Ce anume ?

— Spuneai că, investigînd pe cont propriu, ai găsit o pistă care, speri, te va conduce la asasin.

— Sau la asasini dacă sînt mai mulți.

— Bănuiești că sînt mai mulți ?

Din nou punea o întrebare care mi se păru imprudentă.

— Așa presupun.

— Mai spuneai că fata aceea, Ilinca — acrobata —, a fost pusă de către asasin sau asasini să te lichideze. Asta înseamnă că acrobata este și ea amestecată. Nu ?

— Nu știu ! i-am răspuns, convins că răspunsul nu-l va mulțumi, fiindcă era incert, dar era nu din întîmplare, ci fiindcă eu voiam să fie așa.

— Mă rog ! De fapt, nu are o prea mare importanță.

— Important e altceva, vreau să spun mult mai important...

— Evident, mai important este de a ști de ce individul care a omorît pe dresor... Apropo, pe cine bănuiești ? întrebă cu o indiferență bine jucată.

— Domnule Lăpușneanu, în toate romanele polițiste detectivul, mai înainte de a fi complet convins de vinovăția celuia pe care îl bănuiește, se ferește să dezvăluie numele asasinului, pînă și colaboratorului său cel mai apropiat.

— Bine, dar eu nu sînt... colaboratorul dumitale.

— Evident, nu ești, dar din prudență — intenționat foloseam un cuvînt cu dublu înțeles — îngăduie-mi să fiu... discret.

— Din prudență ? Ce, n-ai încredere în mine ?

Din nou punctasem. Datorită ambiguității cuvîntului folosit în mod deliberat, Lăpușneanu comisese o nouă greșeală.

— Vai, domnule Lăpușneanu, dar nu este vorba despre asta. Am folosit cuvîntul „prudență" în sensul că, neavînd certitudinea deplină a vinovăției aceluia pe care îl bănuiesc, prudența îmi dictează să nu pronunț nici un nume pînă cînd nu voi avea dovezi certe.

— Mă rog !... Mă rog !... Dar mi se pare că discuția noastră a cam deviat.

— Crezi ? m-am îndoit.

— Ai dreptate, sîntem tot în temă. Totuși, parcă începusem să spun ceva. Ce anume însă nu-mi mai amintesc de fel... Stai că mi-am adus aminte. Voiam să te întreb de ce vezi în încercarea de a te lichida neapărat mîna aceluia care — așa zici dumneata — a „montat" și asasinarea dresorului ?

Iată era o întrebare la care nu mă așteptam și care, într-un fel, mă dezamăgea. Trebuia oare să încep a mă îndoi de inteligența lui Lăpușneanu ? Căci dacă încerca să mă convingă — și aceasta părea a-i fi intenția — că tentativa de asasinat împotriva mea nu avea nici o legătură cu moartea lui Franz — după ce-i spusesem că investigam pe cont propriu — asta însemna.

Ca să-i înțeleg mai bine intenția, m-am eschivat, întrebînd la rîndul meu.

— Dumneata, domnule Lăpușneanu, ce crezi ?

— Eu, Vladone, sînt un om — probabil ai observat — care pune mare bază pe logică. Ai să spui poate că logica asta a mea se numește formală și că mai există una, cea dialectică. Se poate. Numai că eu sînt prea bătrîn ca să mă mai pot obișnui să gîndesc după alte reguli decît cele pe care le-am deprins, deodată cu limba, încă din pruncie. Or, dacă privesc problema dumitale folosind ca instrument de gîndire postulatele logicii, nu pot să nu ajung la următoarea concluzie, care înseamnă, în fond, o nedumerire : Bine, dumneata ți-ai asumat un rol pe care nimeni nu ți l-a încredințat, acela de a investiga pe cont propriu. Dar nu ești singurul. Miliția cercetează și ea. Dumneata spui că în ultimă instanță asasinul dresorului, prin mîna acrobatei, a în-

cercat să te omoare. O spui şi eşti convins de acest lucru. Nu-i aşa ?

— Da !

— Bine, dar dumneata nu eşti singurul care ambiţionează să-l descopere pe asasin. Mai este şi miliţia, respectiv mai sînt şi cei care conduc ancheta. Ţinînd seama de faptul că miliţia este o instituţie organizată şi dotată cu personal de specialitate, pentru a nu mai pune la socoteală aparatele de care dispune, şansele de a da de urma asasinului — cel puţin teoretic — sînt de partea ei. Deci asasinul ar trebui să se teamă — şi probabil că aşa se şi întîmplă — mai curînd de miliţie decît de dumneata. Şi dacă el este convins că ar putea îndepărta pericolul care îl paşte comiţînd alte crime, respectiv ucigînd pe cei care îl caută, atunci ar fi trebuit să înceapă cu cei de la miliţie. În realitate s-a întîmplat cu totul altfel. Pe ei îi lasă în pace, în schimb încearcă să te lichideze pe dumneata înarmînd mîna acrobatei. Nu te supăra, Vladone, dar presupunerea asta a dumitale mi se pare de-a dreptul absurdă.

— Se poate. Dar realitatea aceasta este. Ilinca n-a fost decît un instrument. Ea n-a făcut decît să execute un ordin — şi am accentuat asupra cuvîntului „ordin" — transmis de adevăratul criminal, acelaşi care a *regizat* crima împotriva dresorului. De ce s-a hotărît să mă lichideze tocmai pe mine ? Poate că de mine se teme mai mult decît de cei de la miliţie.

— Nu, Vladone. Raţionamentul dumitale nu stă în picioare. Zici : „S-a hotărît să mă lichideze pentru că de mine se teme mai mult decît de cei de la miliţie". Să zicem că, momentan, dumneata ai avansat ceva mai mult decît confraţii dumitale oficiali. Dar asta nu înseamnă că mîine ei nu vor dibui pista pe care ai descoperit-o şi eventual chiar să ţi-o ia înainte. Şi atunci,

după dumneata, ce va face asasinul ? Va încerca să-i lichideze şi pe ei ? Da, dar numai într-un singur caz, dacă este nebun. Fiindcă numai un nebun şi-ar putea imagina că, omorînd nişte ofiţeri de miliţie, unul după altul, situaţia lui s-ar îmbunătăţi. Numai un nebun ar putea ignora faptul că miliţia, ca instituţie, nu se rezumă numai la acei ofiţeri şi că locul celor ucişi nu va fi ocupat de alţii. Repet, numai un nebun şi-ar putea închipui că va putea ucide toată miliţia, ca să se salveze. Spune-mi, Vladone, îl crezi nebun ?

— În nici un caz !

— Foarte just. Nu este nebun. Dar dacă nu este nebun, atunci refuz să cred că a putut să-şi închipuie că, lichidîndu-te, se va putea salva.

Vrînd-nevrînd, trebuia să constat că argumentaţia sa era, formal cel puţin, perfect logică. Va să zică voia să mă convingă — şi spera că va izbuti — că fusesem victima unui atentat stupid, care nu avea nici o legătură cu crima de la circ. Ce urmărea ?

— În cazul acesta presupui că Ilinca nu este sau, mai exact, n-a fost în toate minţile atunci cînd a încercat să mă omoare ?

Lăpuşneanu mă privi, o clipă numai, şi aş putea jura că ochii exprimau compătimire, milă.

— Nu, Vladone, nu cred nici că saltimbanca este nebună. Cred altceva.

— Ce ?

— Ţii neapărat să cunoşti părerea mea ?

— Bineînţeles ! Ţi-am spus că am venit ca să-ţi cunosc părerea fie numai şi pentru faptul că dumneata eşti de meserie jurist.

— Nu ştiu dacă părerea mea are să-ţi facă plăcere, Vladone.

— Ce importanță are dacă are să-mi facă sau nu plăcere ? Important este că simt nevoia unei păreri competente.

— În cazul acesta, iată ce cred eu. Cred că nimeni nu a încercat să te împuște. Cred că nu este decît o poveste scornită de dumneata. Da, asta este părerea mea !

Acum venise rîndul lui Lăpușneanu să puncteze. Fusese o lovitură la care nu mă așteptasem, o receptionasem din plin, și a trebuit să treacă minute ca să-mi revin. Și cînd spun „să-mi revin", înțeleg : pînă să-mi dea prin minte în ce fel să reacționez. Pînă la urmă m-am decis, n-aș putea spune că hotărîrea a fost urmarea unei deliberări foarte lucide, ci pur și simplu am acordat prioritate instinctului care, în anumite situații, preia, pentru scurt timp, prerogativele rațiunii.

Am început să rîd înveselit, aparent înveselit, cu atîta poftă, încît, în gînd, m-am felicitat singur.

— De ce rîzi, Vladone ? mă întrebă.

— Fiindcă m-ai ghicit. Ai dreptate, nimeni nu a încercat să mă omoare. Am inventat toată povestea, iar biata Ilinca nu are nici un amestec. Te felicit, domnule Lăpușneanu. Că ești foarte inteligent am constatat mai demult, aș spune chiar de la început. Dar abia în seara aceasta am remarcat că ești și foarte perspicace. Mă gîndesc... Domnule Lăpușneanu, ce-ar fi dacă te-ai ocupa puțin de cazul de la circ ? Jurist ești, apropo, pe vremuri, cînd ai practicat avocatura, ce specialitate aveai ?

— Penalist.

— Cu atît mai bine. Ce-ar fi dacă, la rîndul dumitale, ai investiga pe cont propriu ? Nu zău, chiar nu te ispitește de fel să dai de urma asasinului ?

— Nu vorbi prostii, Vladone ! Ce-mi pasă mie cine l-a omorît pe dresor ? Dacă vrei să ştii, are să-mi pară rău în cazul cînd miliţia, sau dumneata, aveţi să-i daţi de urmă. În definitiv, acela nu a făcut decît să forţeze puţin mîna destinului. Fiindcă lui Franz îi era scris ca într-o zi să fie sfîşiat de fiare. Apoi, după o pauză : Mi se pare, Vladone, că-mi eşti dator cu un răspuns ?

— Eu ? m-am mirat prefăcut.

— Da, dumneata. Dacă nimeni nu a încercat să te lichideze, de ce mi-ai îndrugat toată povestea ?

— E rîndul meu să-ţi pun aceeaşi întrebare pe care mi-ai pus-o : Vrei un răspuns sincer-sincer ?

— Da !

— Ca să-ţi dau iluzia că prevestirile dumitale se adeveresc. Adu-ţi aminte că, ultima dată cînd am fost la dumneata, mi-ai prezis că voi muri. Îţi aduci aminte ?

— Da !

— Mi-ai spus atunci că port pe faţă... „stigmatul morţii". Mai adineauri, venind încoace, mi-am zis : „Dacă va afla că cineva a încercat să-mi facă de petrecanie, va fi convins că povestea lui s-a adeverit". Iată, acesta a fost motivul. Eşti supărat pe mine, domnule Lăpuşneanu ?

— Nu !

— Aş fi curios să ştiu dacă „stigmatul morţii" mai stăruie pe chipul meu.

Lăpuşneanu îmi aruncă o privire fugară, pe urmă, cu o voce glacială :

— Bineînţeles, Vladone !

În clipa următoare se auzi soneria. Lăpuşneanu se uită la ceas şi, răsuflînd uşurat, spuse :

— În sfîrşit !

12

ERNA CAROȚI REINTRĂ ÎN SCENĂ

De cîteva secunde eram singur în încăperea scăldată în mierea luminii îmbelșugate. Trandafirii care se împăunau în vaza Gallé parfumau aerul și obiectele, în ciuda faptului că fereastra era deschisă. Eram convins că pînă și hainele pe care le purtam se îmbibaseră de mirosul puternic al trandafirilor care, tocmai fiindcă era atît de pătrunzător, nu-mi mai plăcea, și aproape că îmi producea greață. Privind sticlele de șampanie care se răceau, deodată m-am alarmat la gîndul că s-ar putea ca și vinul din sticle să se fi contaminat de mirosul florilor, greu și tulburător.

Toate aceste gînduri erau periferice. De fapt, în clipele acelea eram preocupat de cu totul altceva. Ciuleam urechile încercînd să înțeleg dacă persoana cu care Lăpușneanu stătea de vorbă în vestibul era bărbat sau femeie. Dar oricît mă străduiam nu izbuteam să receptionez nici un fel de zgomot de voci. Dacă nu cumva plecase, însemna că vorbeau în șoaptă. Mi-am adus aminte că, auzind soneria de la intrare, Lăpușneanu exclamase: „În sfîrșit!" Era aceasta dovada că întîrzia în vestibul, fiindcă sta de vorbă cu persoana pe care o

așteptase, și în onoarea căreia pregătise șampania, sandvișurile, prăjiturile. Probabil are să vi se pară curios, dar, în afară de faptul că eram intrigat de faptul că Lăpușneanu întîrzia, eram și emoționat. Cred că mai întîi am fost emoționat și abia după aceea intrigat. Dintr-o dată am avut sentimentul că atmosfera din jurul meu se încărcase brusc de mister, că totul devenise straniu, aproape înfricoșător, în ciuda faptului că *decorul* era atît de festiv. Mi se făcuse dintr-o dată cald, fruntea mi-o simții umedă de transpirație. Mi-am șters-o cu batista și, în clipa cînd tocmai o vîrîsem înapoi în buzunar, în cadrul ușii apăru Lăpușneanu cu mîna strecurată sub brațul unei femei pe care acum o vedeam pentru prima dată. O femeie tînără, îmbrăcată într-o rochie de seară, foarte elegantă și foarte excentrică, în așa măsură de excentrică, încît m-am întrebat — nu știu pentru a cîta oară — dacă nu cumva creatorii de modele sînt, fără ca ei să-și dea seama, adevărații umoriști.

Femeia era frumoasă cum încă nu mai văzusem alta ca ea, de o frumusețe dură, carnală, parșivă, sălbatică și egoistă. Privind-o, în timp ce mă ridicam în picioare, așa cum cere buna-cuviință, ca s-o salut, un gînd năstrușnic mi-a trecut prin minte. Că dacă în orașul ăsta mare ar exista zece femei frumoase în *genul* ei, bărbații s-ar măcelări ca să le stăpînească.

— Dragă Erna, dă-mi voie să ți-l prezint pe tînărul meu prieten Vladone. Ea este domnișoara Erna Caroți, logodnica mea.

Erna Caroți! Numai cu cîteva ore mai înainte colonelul Mănăilă și maiorul Tudorașcu îmi vorbiseră de ea, după toate probabilitățile, adevărata „stareță" a „călugărițelor" care, acum, se aflau cu toate la închisoare, cu excepția ei, a Ernei.

Erna îmi întinse mîna și a trebuit să i-o strîng. Cred că a fost mirată văzînd că nu i-o sărut. Erna avea o mînă îngustă, cu degete lungi și cu unghii violent vopsite într-un roșu de culoarea sîngelui. Atingerea mîinii ei mi-a dat o senzație ciudată, aș zice o senzație adolescentină, fiindcă am simțit ceva asemănător cu ceea ce am simțit cînd, la vîrsta de cincisprezece ani, o femeie frumoasă m-a mîngîiat pe obraz.

Erna se așează pe canapea, drept în fața mea. Alături, luă loc Lăpușneanu și, în ciuda diferenței de vîrstă — în jurul a patruzeci de ani — alcătuiau o pereche, n-aș zice potrivită, ci una care nu părea nici grotescă și nici nu ar fi putut stîrni zîmbete, acele zîmbete maliționse ce apar în mod spontan pe buzele oamenilor atunci cînd văd o pereche total nepotrivită ca vîrstă. Și cred că aceasta se datora, în primul rînd, prestanței, aerului de mare senior, specifice lui Lăpușneanu.

Erna purta o rochie violetă care îi lăsa descoperit tot spatele și care avea un decolteu ce, mai curînd, îi descoperea decît îi acoperea sînii frumoși și într-un fel agresivi — am spus că în ansamblu frumusețea ei era agresivă — de o albeață aproape ireală. Stătea picior peste picior și rochia se mula perfect de-a lungul coapsei prelungi, fără cusur, ce pornea din șold ceva mai sus decît la marea majoritate a femeilor. Brațele îi erau goale, marmoreene, sculpturale și albe, albe ca o zăpadă fierbinte. O priveam — nu-mi puteam lui ochii de la ea — și o admiram fără rezerve cu un entuziasm de adolescent. O priveam și îmi spuneam că dacă ar fi fost cu desăvîrșire goală probabil că nu ar fi izbutit să mă emoționeze cu mult mai mult decît acum cînd era îmbrăcată cu rochia violetă ale cărei detalii urmăreau parcă un singur scop : să scoată și mai mult în evidență frumusețea ei tulburătoare. Stătea tolănită leneș pe

canapea, cu braţele desfăcute în lături, ca şi cînd s-ar fi pregătit să îmbrăţişeze pe cineva. O priveam tulburat cum nu mai fusesem niciodată în faţa unei femei, şi făceam sforţări disperate să mă smulg vrajei, să mă păstrez lucid, dar nu izbuteam. Braţele ei albe exercitau asupra mea un fel de fascinaţie aproape irezistibilă, de parcă ele mă chemau, de parcă atîta aşteptau : să mă apropii ca să se încolăcească în jurul grumazului meu, într-o îmbrăţişare a cărei plăcere doare asemenea unei dureri. Ca să mă pot smulge totuşi vrajei, m-am ridicat.

— Domnule Lăpuşneanu, mi-a făcut plăcere să te revăd...

— Ce, vrei să pleci ? Nu se poate, Vladone. Spune-i şi tu, Erna, să mai rămînă. Să ştii, Vladone este o prezenţă foarte agreabilă.

Ultimele trei cuvinte veniseră după o oarecare întîrziere, probabil fiindcă înlocuiseră la repezeală altele, rostite doar în gînd. În orice caz, căutate sau nu, ele nu mi-au făcut plăcere, aproape că m-am simţit jignit.

— Tata are dreptate, domnule Vladone. Te rog şi eu să rămîi. Cred că-mi va face plăcere să ne cunoaştem mai bine.

— *Tata ?* am întrebat îndoindu-mă că auzisem bine. Lăpuşneanu mi-o prezentase doar ca logodnică. De aceea m-am uitat la el întrebător. Lăpuşneanu începu să rîdă cu poftă. Dar, în ciuda faptului că rîdea înveselit, chipul său rămînea tragic şi abia acum am putut să constat că Lăpuşneanu devenea urît numai cînd rîdea, deoarece atunci chipul său semăna cu o mască grotească.

— Ţi-am plătit polita, Vladone, începu el să-mi explice, după ce izbuti să nu mai rîdă. Dumneata mi-ai servit chestia cu acrobata care, chipurile, a încercat

să te lichideze, eu te-am făcut să crezi că Erna este logodnica mea. Mărturisește că m-ai crezut.

— Sigur că te-am crezut.

— Atunci sîntem chit. Mă mir însă cum dumneata, un om inteligent, ai putut să crezi că eu, Lăpușneanu, m-aș putea căsători cu o fată mai tînără decît mine cu patruzeci de ani.

— Domnul lucrează la circ ? întrebă Erna.

— Nu, Erna, dar are cunoștințe în lumea circului. Apoi, către mine : Văd că încă nu ți-ai revenit din surprindere. (De fapt, nu eram propriu-zis surprins. Eram mai curînd intrigat. Mă întrebam ce urmărește el în fond ? Sau, mai exact, ce trebuia să cred din toată povestea asta ?) Da, Vladone, Erna este fiica mea. Am regăsit-o după atîția ani, și numai cu totul întîmplător. Am greșit mult față de mama ei, iar ea, mama ei, a greșit și mai mult față de Erna, fiindcă a abandonat-o pe stradă. Erna și-a petrecut toată copilăria și adolescența la „Casa copilului".

— Tată ! îl mustră Erna. Ce rost are să-ți mai amintești de toate acestea ?

— Mă simt foarte vinovat față de tine, Erna !

— Eu sînt foarte bucuroasă că ne-am regăsit. Ți-am spus că nu-ți port pică. Nu i-aș fi purtat nici mamei dacă ar mai fi trăit.

Erna, fiica „abandonată" a lui Lăpușneanu !... Regăsirea după mai bine de douăzeci de ani !... Regretele tatălui „denaturat" !... Clemența Ernei !... Bucuria ei de a-și regăsi tatăl !... Sentimentul de dragoste filială care încă nu dispăruse !... Flori !... Șampanie !... Prăjituri !... Frac și rochie de seară !... Iluminație specială !... Ce trebuia să cred din toată povestea ? Era ceva adevărat sau totul pus la cale de Lăpușneanu care urmărea *un anume* scop ? Melodrama — doar totul amintea de

o melodramă celebră de pe vremuri, care a făcut să curgă fluvii de lacrimi din ochii spectatorilor, dar mai ales ai spectatoarelor — era perfect regizată. Dacă n-aș fi știut cine este Erna, dacă n-aș fi avut motive de suspiciune împotriva lui Lăpușneanu, fără îndoială că cei doi m-ar fi convins. Dar așa... Categoric totul este pus la cale de către cei doi complici și în nici un caz nu-mi era permis să mă las impresionat de melodramatica piesetă a „familiei reîntregite".

„După toate probabilitățile — mi-am zis — ei pun ceva la cale împotriva mea".

Mi-am spus „după toate probabilitățile" și nu „categoric", fiindcă, deocamdată cel puțin, nu era decît o presupunere. Dimineața, e drept, îi dădusem un telefon lui Lăpușneanu, ca să mă interesez de sănătatea lui și, în treacăt, să-l anunț că „într-una din zilele astea am să trec pe la dumneata să te văd". Numai că „într-una din zilele astea" fusese, în realitate, doar cîteva ore mai tîrziu. Deci „piesuța", cel puțin după aparențe, nu părea a fi fost montată special pentru mine. Lăpușneanu nu a avut de unde să știe că am să-i trec pragul în aceeași zi. Și totuși... Instinctul îmi spunea că dacă nu aș fi venit să-l vizitez, Lăpușneanu nu și-ar fi *găsit* fiica, nu ar fi îmbrăcat fracul, nu s-ar fi pregătit să sărbătorească duiosul eveniment, iar Erna, această teribilă Erna, nu ar fi arborat rochia violetă care îmi tulbura sîngele tot atît de mult cît mă tulburase prima femeie goală pe care o văzusem în anii adolescenței.

Da, după toate aparențele, Lăpușneanu nu avea de unde să știe că voi veni la el în aceeași zi, ca să se *pregătească*. Și cu toate acestea aș fi putut jura că mica festivitate nu ar fi avut loc dacă nu m-aș fi aflat acum acolo.

— Dragă Erna, nu vrei să faci tu oficiul de gazdă ? Sînt convins că lui Vladone îi este sete.

— Cu mare plăcere, tăticule !

Tăticule ! Asta întrecea pe toate. Să mori de rîs nu alta. Şi cu toate acestea nici n-am zîmbit. Deşi nu era de faţă, deşi habar nu avea în ce situaţie mă aflam, am auzit la urechea mea vocea maiorului Bogdan, şoptindu-mi : „Vladone, fii atent că ăştia vor să te lucreze. În foi de viţă, Vladone, vor să te lucreze ! Fereşte-te !"

Recomandarea maiorului — de fapt, propria recomandare pe care mi-o făceam — era de prisos, fiindcă mă aflam în gardă, fiindcă eram hotărît să casc bine ochii şi să deschid bine urechile, ca să nu-mi scape nimic din ceea ce aveam să văd şi să aud.

Erna desfundă sticla de şampanie, cu o îndemînare pentru care ar fi putut-o invidia pînă şi cel mai experimentat chelner, umplu cupele, după care ne invită să bem.

— În sănătatea ta, tăticule !

— Să trăieşti, fetiţa tatei !

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, domnule Vladone, mi se adresă Erna, ciocnind paharul ei de al meu.

— Nu mai puţin mie, domnişoară Erna.

— Erna, Vladone, ce-ar fi dacă v-aţi tutui ? propuse Lăpuşneanu.

— Eu n-am nimic împotrivă, se învoi Erna.

— Vladone, care e numele dumitale cel mic !

— Ai uitat, domnule Lăpuşneanu ?

— Mi l-ai spus vreodată ?

— Bineînţeles !

— Atunci înseamnă că am uitat.

— Mă cheamă Iulian.

— Auzi, Erna ? Îl cheamă Iulian. Aşa să-l strigi de acum încolo. Ai auzit că şi el este de acord să vă tutuiţi.

Nu-mi dădusem acordul şi afirmaţia lui era pură invenţie. Totuşi nu vedeam de ce m-aş fi opus ca eu şi Erna să ne tutuim.

— Nu, papa ! Eu am să-i spun Vladone. Îmi place numele Iulian, dar nu în aşa măsură ca Vladone. Ai ceva împotrivă ?

— Nu !

Tată !... Tăticule ! Papa ! Dumnezeule, ce fiică adorabilă putea fi Erna ! Şi el, Lăpuşneanu, părea a fi în culmea fericirii. Ochii îi străluceau şi chipul său tragic îşi îmblînzise trăsăturile aproape pînă la metamorfoză. Probabil că nu peste multă vreme, de fericire că îşi regăsise fiica, chipul său nu va mai păstra nimic din ceea ce numisem eu cîndva „mască tragică".

— Erna, mai umple-mi paharul ! ceru Lăpuşneanu.

— Tăicuţule, ia-o mai încet. La vîrsta dumitale, şampania băută pe nerăsuflate bine în nici un caz nu poate să-ţi facă.

— Fetiţa mea dragă, sînt atît de bucuros, sînt atît de fericit.

— Tocmai de aceea, tăticulică, tocmai de aceea. Nu-i aşa, Vladone ? îmi ceru ea părerea, umplînd totuşi paharul lui Lăpuşneanu.

— Cred că domnul Lăpuşneanu are suficient antrenament, ca să nu se resimtă după cîteva pahare de şampanie.

— Bravo, Vladone. Dumneata ai o mare calitate. Te pricepi să discerni esenţialul din faptele cele mai nesemnificative. Apoi, către Erna : Să ştii, Erna, băiatul ăsta are un cap echilibrat...

— Aproape că mi-am dat seama și singură, tată. Mă întreb însă dacă se pricepe să facă curte femeilor. Spune-mi, Vladone, te pricepi ?

— Presupun că da.

— Atunci mie de ce nu-mi faci ? Chiar nu mă placi de loc ?

Dacă o plăceam ? Dacă n-ar fi fost *Erna* pînă în clipa aceea m-ar fi dat gata, vreau să spun că m-aș fi îndrăgostit de ea. Dar era *Erna* și trebuia să mă păstrez lucid, trebuia să mă feresc de ea. Erna era o primejdie, pentru mine era o primejdie, instinctiv îmi dădeam seama, instinctul îmi spunea că în clipele acelea ea reprezenta pentru mine o primejdie mult mai mare decît Lăpușneanu, deși același instinct știa — eu încă nu eram deplin convins — că ei doi erau în prealabil înțeleși și că urmăreau ceva, Dumnezeu știe ce, însă în orice caz *ceva* care mă privea direct, și că tocmai în aceasta consta primejdia ce mă pîndea.

Erna se uita la mine provocător, trupul ei de animal tînăr și din cale-afară de frumos mă invita să-l privesc, să-l *apreciez* și, din felul cum mă cerceta, era evident că aștepta, vag nerăbdătoare, răspunsul meu.

— Ba da, Erna. Ești foarte frumoasă și nu cred că există un bărbat care să nu te placă.

— Atunci are să fie bine, Vladone !

N-am înțeles semnificația ascunsă a cuvintelor — dacă exista una — în schimb nu mi-a scăpat tonul vag ironic cu care fuseseră rostite.

— Așa nădăjduiesc și eu, Erna, i-am replicat gîndindu-mă la cu totul altceva, gîndindu-mă că deși eram încolțit — termenul să nu vi se pară nepotrivit, fiindcă acesta era sentimentul care mă încerca — speram să scap, vreau să spun, speram că voi izbuti să le dejoc planul.

Speranța aceasta a avut însă o existență efemeră, fiindcă la puțină vreme după aceea a sucombat, presentimentul unei primejdii iminente a devenit din nou precumpănitor, și încă în așa măsură, încît, brusc, m-am hotărît să dau bir cu fugiții.

— Domnule Lăpușneanu, mie dați-mi voie să mă retrag...

— Dar nu se poate, Vladone ! protestă Erna. Taicuță, nu care cumva să-i dai voie să plece !

— Auzi ce spune Erna ? Te rog, fă-ne plăcerea și nu pleca atît de repede.

Erna veni lîngă mine, îmi luă brațul și mă sili să stau pe canapea lîngă ea. Îmi era imposibil să nu-i fac pe plac. Un incendiu mă mistuia pe dinăuntru și a trebuit să-mi moi buzele în șampanie. Literalmente numai mi-am muiat buzele, deoarece îmi făgăduisem să fiu atent și să nu beau spre a mă putea păstra lucid, în măsura în care un bărbat, aflat în imediata ei apropiere, își putea păstra luciditatea.

— Sper că ai să fii atît de drăguț să mă conduci acasă, îmi propuse Erna, privindu-mă, aș zice, doar șăgalnic dacă țin seama de intenția ei, fiindcă în realitate Erna în nici un caz nu era în stare să privească șăgalnic bărbații. Erna îi privea — mă privea acum — într-un anumit fel ciudat care însemna : *luare în posesiune*. Da, în clipa aceea mi-am dat seama că ea mă și luase în posesiune. Descoperirea m-a iritat, biciuindu-mi luciditatea. Urmarea a fost că, într-o oarecare măsură, m-am regăsit. Și fiindcă m-am regăsit, mi-am putut da seama că tactica pe care trebuia s-o adopt — cea mai bună în împrejurarea aceea — era de a fi eu tot timpul în ofensivă și de a nu aștepta, pasiv, *să văd ce are să se întîmple*.

— Regret, dar nu cred că voi putea rămîne atîta timp. De altfel, aici are loc o reuniune de familie şi, într-un fel, mă simt un intrus.

— O reuniune de familie ! Bine ai spus, Vladone. Dar una la care noi te-am primit cu dragă inimă. Nu-i aşa, Erna ? (Lăpuşneanu avea tot timpul nevoie ca Erna să-l aprobe.)

— Desigur, tăticule !

— Şi mai există un motiv care mă determină să nu întîrzii mult în mijlocul dumneavoastră, am adăugat. Ştiţi, de felul meu sînt o fire cam sentimentală. Cînd am aflat că dumneata, Erna, eşti fiica domnului Lăpuşneanu, abandonată şi regăsită după mai bine de douăzeci de ani, în aşa măsură am fost şi sînt mişcat, emoţionat, înduioşat — nici eu nu ştiu foarte exact cum se numeşte sentimentul care mă stăpîneşte în clipele acestea — încît mi-e teamă nu care cumva să mă vedeţi lăcrimînd, ca o domnişoară de pension. Ar fi mai mare ruşinea.

— N-ar fi nici o ruşine, Vladone, ci ai dovedi că eşti un tînăr cu foarte multă sensibilitate, ţinu să mă asigure Lăpuşneanu.

— Tăticu are dreptate, îl susţinu Erna, mîngîindu-mă pe obraz.

— Se poate, dar mie nu mi-ar plăcea să mă descopăr într-o asemenea postură. Dar apropo ! Mi-am adus aminte de cele ce-mi spuneai în legătură cu Dionisie Ţîru.

— Ce-ţi spuneam ?

— Că intenţionezi să-i laşi lui toată averea dumitale, mobilă şi imobilă, cum se spune în termeni de specialitate. Presupun că n-ai apucat să întreprinzi ceva serios în direcţia asta ?

— Nu !

— Acum, după ce ți-ai regăsit fiica, cred că ai renunțat la proiectul dumitale, care și așa era destul de fantezist.

— Bineînțeles.

— Tăticu mi-a vorbit de acel Dionisie Țîru. Ne-am gîndit să facem totuși ceva pentru el.

— Ce ? am voit să știu.

— Încă nu ne-am hotărît. În orice caz, nu-l vom abandona. În nici un caz ! Apoi, cu alt ton : Ei, drăcia dracului ! Dar dumneata, Vladone, nu bei de loc.

— Cum să nu. Am golit două cupe.

— Eu sînt femeie și am bătut pînă acuma trei. Nu se poate Vladone, trebuie să bem „Bruderschaft" !

Umplu paharele și nu se lăsă pînă nu mă convinse să bem „Bruderschaft". Nu eram eu omul să mă îmbăt din cîteva pahare, dar iarăși mi-am zis că trebuie să fiu prudent, fiindcă Erna asta probabil urmărea.

— Ei, acum sînteți frate și soră de cruce ! observă Lăpușneanu venind să stea pe un fotoliu, drept în fața mea.

El băuse mult mai mult decît mine și parcă începuse să se exprime cu o oarecare greutate. Dar curînd după aceea mi-am dat seama că mă înșelam. Stătea pe fotoliu, într-o poziție puțin cam rigidă, și se uita la mine. Cînd ochii noștri s-au întîlnit am tresărit fără voia mea. Pentru prima dată de cînd îl cunoscusem ochii lui mă priveau cu adevărat, așa cum privește un om pe un semen al său, nu mai alunecau peste chipul meu, ca de obicei, ca întotdeauna. Și iată, făcînd această descoperire, cu uimire și cu un fel de teamă incipientă, constatam totodată că din ochii lui metalici, reci, aspri, țîșneau niște fascicole care nu erau lumină, dar care păreau lumină — una galbenă — asemenea emanațiilor unor

misterioase și invizibile particule. Brusc am sesizat primejdia. Am sesizat-o cu un minut mai înainte de a fi prea tîrziu, și reacția imediată, instinctivă a fost că mi-am mutat privirea în altă parte.

— Uită-te la mine, Vladone !

Dar fiindcă sesizasem primejdia, nu l-am ascultat.

— De ce, domnule Lăpușneanu ?

— Fiindcă îmi faci impresia că ești obosit, chiar foarte obosit. Vreau să mă conving dacă este adevărat. Haide, privește-mă, Vladone !

Nu mai aveam nici o îndoială. Va să zică aceasta era primejdia de care mă temusem și pe care o presimțeam tot timpul. Lăpușneanu intenționa să mă hipnotizeze, să mă supună voinței sale, urmînd probabil ca ulterior să se folosească de mine pentru un anume scop, așa cum procedase și cu Ilinca. Ce trebuia să fac ? O clipă, m-a ispitit gîndul să mă pretez jocului, dar am renunțat dîndu-mi seama cît de mult riscam. Dacă nu izbuteam să mă păstrez lucid, dacă voința lui, mai puternică, o subjuga pe a mea și realmente mă hipnotiza ? Da, era un mare risc și mie, în situația în care mă aflam, nu-mi era permis să risc. Trebuia să mă sustrag influenței lui, însă fără ca el să bănuiască, o clipă măcar, că îi pricepusem jocul.

— Găsești că sînt obosit, domnule Lăpușneanu ? Te înșeli. Apoi către Erna : Haide să dansăm, Erna ! i-am cerut apucînd-o de mijloc și silind-o să se ridice. Erna, luată pe nepusă masă, nu avu încotro și mă urmă. Am dansat după muzica pe care am prins-o la un aparat de radio portativ. Dansam, și Erna manevra în așa fel ca eu să mă găsesc mai tot timpul cu spatele la Lăpușneanu. Și de cîte ori izbutea — și izbutea, fiindcă nu voiam ca ea să-și dea seama că-i pricepusem manevra

— se uita la bătrîn într-un anumit fel, care mie nu-mi spunea nimic, dar care pentru Lăpuşneanu avea desigur o anume semnificaţie.

Am dansat vreo douăzeci de minute, pe urmă ne-am oprit.

— Ei, gata, m-am plictisit, Vladone.

— Foarte bine, Erna. Ne oprim atunci.

Şi am dus-o înapoi pînă la canapea. După aceea, făcîndu-mi vînt cu batista, m-am îndreptat spre fereastra deschisă, chipurile să mă răcoresc, în realitate, ca să chibzuiesc. Acum, cînd nu mai aveam nici o îndoială că Lăpuşneanu intenţiona să mă hipnotizeze, oare ce atitudine trebuia să adopt? Din păcate răspunsul în situaţia în care mă aflam nu era decît unul singur: să dau bir cu fugiţii! Dacă nu voiam să am soarta Ilincăi, trebuia să plec imediat. Dacă mai întîrziam numai puţin, Lăpuşneanu, singur sau ajutat de Erna, — în ce fel ajutat nu-mi dădeam seama — avea să-şi atingă scopul.

Dar mai înainte de a mă putea hotărî, am auzit vocea în panică a Ernei:

— Vai de mine, tăticule, ce-i cu dumneata? Te simţi rău?

M-am întors să văd ce se întîmplă.

— Fetiţa mea, cred că am băut prea multă şampanie. Ştii, la vîrsta mea, nu trebuia.

— Tăticule, tăticule, şi doar ţi-am spus să nu mai bei că are să ţi se facă rău!

— Nu te supăra, fata mea. Am să mă întind puţin şi are să-mi treacă. Dădu să se ridice din fotoliu, dar nu izbuti. Vladone, vrei să mă ajuţi? L-am ajutat să se ridice. Te rog, condu-mă pînă în dormitor.

— Sprijină-te de braţul meu, domnule Lăpuşneanu.

Se sprijini de braţul meu şi, păşind încet, încet, se lăsă condus în dormitor. Acolo, se culcă, aşa îmbrăcat, peste cuvertura de mătase.

— Îmi pare rău că din cauza mea petrecerea s-a stricat, abia cînd Erna începuse să se amuze. Nu-i aşa că începuse să se amuze ?

— N-am prea fost atent, domnule Lăpuşneanu.

— Îţi spun eu că abia începuse să se amuze. Păcat. Nu ar fi trebuit să beau atîta. Acum du-te la ea. Ţine-i de urît... pînă una alta. (Nu-mi era clar ce voise să înţeleagă prin „pînă una alta", dar nu l-am întrebat.)

M-am întors la Erna. Am găsit-o umplînd paharele : al meu şi al ei.

— Crezi, Vladone, că are nevoie de mine ? A trecut atît de puţin timp de cînd ne-am regăsit, încît eu, care am crescut la „Casa copilului", nu prea ştiu care sînt îndatoririle unei fiice faţă de tatăl ei.

— Deocamdată nu cred că este nevoie. N-am impresia că e ceva grav. Cred, mai curînd, că este obosit. Dar, spune-mi, cum de te-a descoperit ?

— Ca să-ţi povestesc ar dura prea mult. Îţi făgăduiesc s-o fac altă dată, cînd ne vom mai vedea. Fiindcă, sper, ne vom mai vedea. Nu-i aşa ?

— Depinde numai de dumneata, Erna, am minţit. Ei, dar acum trebuie să plec.

— De ce ? E încă devreme. Nu-i nici unsprezece.

— Cred că bătrînul are totuşi nevoie de dumneata.

— Bine, uriciosule, dacă ţii neapărat să pleci, nu te mai opresc. Însă înainte de a mă lăsa singură, haide să mai bem un pahar împreună. Să toastăm pentru prietenia noastră, Vladone. Vrei ?

Am acceptat. Ca să scap de ea, preţul pe care trebuia să-l plătesc — încă un pahar de şampanie — nu era de

loc mare. De altfel, eram în stare să suport mai multe fără teamă că am să mă îmbăt. Am ciocnit paharele şi — aşa cum ne înţelesesem — le-am golit pînă la fund. În clipa următoare Erna începu să rîdă. Nu chiar de la început mi-am dat seama că rîsul ei era deplasat. Mi-am dat seama ceva mai tîrziu, cînd am văzut că nu contenește.

— De ce rîzi, Erna ?

Nu mi-a răspuns ? Nu am mai fost eu în stare să înţeleg ? Nu ştiu ! Ştiu doar că, mai *înainte de a uita totul*, mi-am zis : „Mi-a pus ceva în pahar". Şi mai ştiu ceva, vreau să spun că îmi mai aduc aminte de ceva : că mă dădeam parcă în scrînciob, că aveam senzaţia de prăbuşire într-un gol imens şi, într-o clipă de disperare, am întins mîna s-o prind pe Erna, dar nu fiindcă speram că ea mă va putea salva, şi fiindcă doream mult-mult ca, de vreme ce tot mă prăbuşeam, să nu fiu singur, în clipele următoare s-o simt alături de mine, convins fiind că prăbuşirea avea să se transforme dintr-una cumplită într-una voluptoasă.

Pe urmă, ce s-a mai întîmplat cu mine nu ştiu. Ştiu că m-am trezit mergînd pe stradă, noaptea, în drum spre casă, abia tîrîndu-mi paşii, obosit din cale-afară, chinuit de o cumplită durere de cap. În schimb nu ştiam dacă migrena se datora faptului că băusem probabil mult sau fiindcă nu izbuteam să-mi amintesc, în nici un fel, ce se întîmplase cu mine după ce am ştiut că Erna îmi turnase ceva în pahar.

Am dormit douăzeci şi patru de ore, şi poate că aş mai fi dormit încă dacă nu ar fi venit să mă caute maiorul Bogdan. De fapt, m-au trezit cuvintele :

— Ei, Vladone, n-ai de gînd să te scoli ?

Dar nu numai cuvintele. Cred, mai curînd, că zgîlțiiturile la care mă supuse șeful meu secund — destul de brutale de altfel — reușiră să alunge somnul. În primele clipe nu l-am recunoscut, probabil fiindcă nu izbutisem să mă dezmeticesc imediat. Cînd, în sfîrșit, l-am recunoscut, și cînd am aflat că somnul meu durase douăzeci și patru de ore, am sărit din pat și am început să mă îmbrac în grabă. Îmi adusesem aminte că încă în ajun ar fi trebuit s-o vizitez pe Ilinca la clinica unde se afla internată. Îi promisesem că am să trec s-o văd în fiecare zi și iată că, încă de la început, îmi călcasem promisiunea.

— Copăcel, Vladone ! încercă să mă tempereze maiorul. Na, ia de aici o țigară și povestește ce ți s-a întîmplat. Așa cum arăți la față, s-ar putea crede că te-a doborît băutura. Cum de ai izbutit să te îmbeți într-un asemenea hal ? Șeful — să știi ! — îți pregătește o papară.

— Tovarășe maior, ați mai pomenit ca cineva să se îmbete într-un asemenea hal încît să nu se mai trezească din somn douăzeci și patru de ore numai fiindcă a băut doar patru cupe de șampanie ?

— Șampanie ? Ce, mă omule, dumneata faci chef cu șampanie ?

Era clar că maiorul nici nu bănuia ce anume mi se întîmplase.

— Nu mă omor după ea, tovarășe maior. Dar Lăpușneanu a sărbătorit un eveniment important din viața lui și cu acest prilej a servit șampanie. Nu l-am putut refuza.

— Va să zică la Lăpușneanu ai scăpat caii !

— Nu i-am scăpat de loc. V-am spus că n-am băut decît patru cupe de șampanie. Erna însă mi-a pus ceva în pahar. Nu știu ce anume, dar m-a dat imediat gata.

— Cine ? Erna ?

— *Erna Caroți !*

Maiorul își trase un fotoliu lîngă fereastră, își aprinse o nouă țigară și îmi ceru, aproape poruncindu-mi :

— Povestește, Vladone !

I-am povestit totul și, pe măsură ce-i povesteam, se posomora tot mai mult. Cînd am terminat, rămase cîtva timp pe gînduri.

— ... Și cînd te-ai dezmeticit ai constatat că te aflai pe stradă ?

— Da !

— Și nu-ți mai amintești nimic, nimic din ceea ce s-a întîmplat cu dumneata după ce ai băut ultimul pahar de șampanie ?

— Nu !

— Și nici acum nu-ți amintești ?

— Nu, tovarășe maior.

— Nu se poate să nu-ți amintești chiar nimic. Încearcă, Vladone !

— Nimic, tovarășe maior. Absolut nimic. Doar dacă n-a fost vis ceea ce mie mi se pare că a fost vis...

— Ce anume ?

— Că m-am culcat cu Erna. Dar sigur că așa ceva nu s-a întîmplat decît în vis, tovarășe maior.

— Și altceva nu-ți mai amintești să fi... visat ? insistă el.

Nu, altceva nu-mi aminteam. Oricît de mult doream, nu-mi aminteam.

— Nimic !

— Te-au driblat rău de tot, măi băiete ! mă compătimi el.

— Știu ! Dar ce-au urmărit ?

— E greu de răspuns. Adică e greu de răspuns ce urmăresc cu tine, Vladone. Pot să-ți spun însă că pen-

tru mine și „șef" ceea ce ți s-a întîmplat nu constituie o noutate. A mai fost cineva care, în cîteva rînduri, s-a *trezit* pe stradă, încercînd să-și aducă aminte ce i se întîmplase într-o anume casă unde se dusese să facă dragoste cu una din „călugărițe". Despre „călugărițe" ai aflat cîte ceva de la șef. Îl chema Franțochi și era ospătar într-un bar de noapte. Să sperăm că Erna nu va reuși cu tine ceea ce a reușit cu acel ospătar.

— Dar cu el ce a *reușit ?*

— A reușit să-l determine să otrăvească pe o „călugăriță" care se răzvrătise. [1]

— Sînteți și dumneavoastră de părere că mai întîi a încercat să mă hipnotizeze ?

— Dacă Lăpușneanu este acela care a hipnotizat-o pe Ilinca — și se pare că el dacă ținem seama de cele aflate datorită experiențelor profesorului Elinescu — atunci sigur că podoaba de Lăpușneanu a încercat același lucru și cu dumneata. Văzînd însă că opui rezistență, au recurs la altceva : te-au drogat.

— Bine, dar în ce scop ?

— Ți-am mai spus că nu știu. Ceva însă urmăresc ei și cu tine. Apoi, după cîteva clipe : Dacă am ști ce ți-au făcut pînă a nu adormi.

— Cum, credeți că, în afară de faptul că m-au drogat, *mi-au mai făcut ceva ?*

— E de presupus. Să vedem ce spune și șeful. Haide, îmbracă-te, să mergem la sediu. Ne așteaptă. Eram amîndoi îngrijorați. Nu ne dădea prin minte ce ți s-a putut întîmpla.

— Chiar n-ați știut nimic în legătură cu mine ? am

[1] Vezi romanul „Doamna cu voaletă din Balt Orient Expres" (N. A.).

observat convins că maiorul exagerează măcar puţin.

— Nu !

— Bine, dar filajul de la locuinţa lui Lăpuşneanu ? Nu m-a văzut intrînd la el, plecînd ? De asemenea pe Erna ?

— Haide, îmbracă-te, şi la sediu ai să afli mult mai multe. Eu n-am citit rapoartele. Şeful are să-ţi risipească toate... nedumeririle.

— De ce să mă aşteptaţi, tovarăşe maior ? Vă promit să fac totul în viteză. N-are să treacă nici zece minute după ce veţi ajunge la sediu şi am picat şi eu.

— Lasă că nu sînt chiat atît de grăbit, iar în privinţa răbdării am destulă, chiar şi atunci cînd îmi lipseşte tutunul. De altfel, din balcon, privelişte a ce se oferă ochiului este prea frumoasă şi odihnitoare ca să-mi mai rămînă timp să mă plictisesc.

N-am înţeles de ce maiorul ţinea musai să mă însoţească, dar n-am crezut că este cazul să fac din aceasta o problemă. Primele mişcări au fost executate cu precizia şi rutina căpătate la şcoala militară. Dar numai după cîteva secunde elanul meu sucombă. Brusc, am uitat că maiorul mă aşteaptă şi că, spre a nu se plictisi, contemplă, de la înălţimea etajului cinci, panorama oraşului. O lene — pe care n-o percepeam ca atare — se strecură în mădularele mele, devenite dintr-o dată grele, obosite ca după un marş forţat cu întreg echipamentul de război în spate. O lene totuşi plăcută, molcomă, dulceagă. M-am întins, am căscat, mi-am aprins o ţigară şi m-am aşezat comod pe marginea patului. De fapt, acum ar fi trebuit să fac duşul de care aveam atît de multă nevoie. „Am timp, că doar n-au intrat zilele în sac !" mi-am zis, căscînd din nou. Lenea pe care o simţeam molcomă şi dulceagă ca un fruct tropical se metamorfoză într-un fel de reverie foarte plăcută.

Am simţit nevoia să mă întind în pat şi să închid ochii. Sub pleoape nu vedeam nimic. Era un întuneric de culoarea cenuşei. Părea că o apă gri vine dinspre stînga, asemenea unei viituri, şi curge înspre dreapta, absolut fără nici un zgomot. Pe urmă, apa se transformă într-un fel de pastă mişcătoare, mai exact într-o lavă multicoloră care se deplasa în aceeaşi direcţie, ameninţătoare. Ceva mai tîrziu n-a mai fost sub pleoape nici viitură, nici lavă multicoloră şi foarte plăcută la privit. N-a mai fost nimic pînă cînd brusc, am văzut-o pe Erna. Erna goală sub mine, apăsîndu-mi capul între sînii ei feciorelnici, Erna încolăcindu-mă ca o meduză, Erna aţîţîndu-mă, biciuindu-mi sîngele. Erna istovindu-se şi istovindu-mă. Totul a durat probabil numai cîteva secunde, după care din nou am văzut lava multicoloră deplasîndu-se de la dreapta la stînga. Şi am ştiut că ceea ce văzusem mai adineauri sub pleoape nu fusese amintirea unui vis, ci că totul se *întîmplase aievea* în noaptea precedentă, în casa lui Lăpuşneanu.

A fost o certitudine şi ea s-a materializat într-o tresărire interioară a întregului meu trup, într-un fel de altfel de spasm, şi am simţit cum după aceea încep să se tînguie, în felul lor, sîngele, carnea, porii de dorul Ernei. Dorul acesta era atît de puternic, atît de imperativ, încît nimic nu mai avea importanţă, nimic din propria mea viaţă, din tot ceea ce se întîmpla pe lume, în afară de mine. Simţeam că trebuie s-o văd pe Erna, indiferent de ceea ce avea să se întîmple după aceea cu mine.

— Eşti gata, Vladone ?

Era maiorul. M-am dezmeticit şi am sărit din pat. Dumnezeule, ce se petrecea cu mine, ce se întîmpla cu mine ? Mă aştepta şeful la sediu, mă aştepta maiorul pe balcon.

— Îndată, tovarăşe maior !

N-am mai făcut duşul. Mi-am spălat numai faţa şi m-am îmbrăcat într-un timp record.

— Tovarăşe maior, sînt gata.

Maiorul mă măsură din cap pînă în picioare — parcă spre a-mi verifica ţinuta — îşi opri privirile, ceva mai îndelung, pe chipul meu, pe urmă, cu voce care dezmintea cuvintele :

— În regulă, Vladone !

Am tresărit şi m-am înroşit ca un adolescent.

Şeful mă primi cu cuvintele :

— Ai avut o noapte agitată, Vladone.

M-am uitat la el decepţionat. Cum putea numi noaptea aceea *agitată ?* Fusese o noapte miraculoasă, o noapte cum nu mai trăisem alta în viaţa mea, şi cum îmi doream să fie de acum încolo toate nopţile pînă la capătul zilelor mele.

— Da, tovarăşe colonel ! am confirmat din vîrful buzelor.

— Ia loc, Vladone ! Şi tu, Bogdane !

M-am executat. Înregistram că şeful era sau numai părea abătut. De asemenea că maiorul, parcă molipsindu-se fulgerător, arăta şi el la fel. Îşi pipăia pe dinafară buzunarele în căutarea pachetului cu ţigări. Nu-l găsi.

— Iau şi eu o ţigară ! se invită, întinzîndu-se după pachetul şefului. Vrei şi dumneata una, Vladone ?

— Nu ! Mulţumesc ! Gura îmi era amară şi înmăcläită. Nu aveam de loc chef să fumez. În schimb, teribil mai poftеam niste coniac. Nu prea mă dau în vînt după băutură — şi cu atît mai puţin după băuturile tari — dar acum aş fi băut cu plăcere un pahar de coniac bun.

— Raportează, Vladone ! am auzit vocea colonelului, parcă venind de foarte departe, ca şi cînd nu s-ar fi aflat dinapoia biroului, la un pas de mine, ci într-o altă încăpere.

Şi am început să povestesc pe îndelete, cu amănunte — ştiam cîtă importanţă acorda şeful amănuntelor — tot ceea ce mi se întîmplase, mai exact, ceea ce îmi mai aduceam aminte că se întîmplase cu mine. Povesteam absolut fără nici un interes, dar nu fiindcă mai povestisem o dată maiorului, ci, pur şi simplu, fiindcă mi se păreau fapte petrecute foarte de demult, şi pentru care motiv acum nu mai aveau nici un fel de importanţă sau poate, mai curînd, ca şi cînd, narîndu-le cu conştiinciozitate, o făceam în virtutea disciplinei care îmi intrase în sînge. Doar atunci cînd pomeneam numele Ernei simţeam pentru cîteva clipe, doar pentru cîteva clipe, ceva asemănător cu ceea ce aş fi simţit dacă fotoliul pe care stăteam s-ar fi transformat brusc într-un carusel care, învîrtindu-se vertiginos, m-ar fi ameţit plăcut, ca într-un început de beţie carnală.

Cînd am încheiat raportul, colonelul întrebă cu o voce în care am avut impresia că descopăr accente de compasiune, ceea ce m-a mirat foarte mult, întrucît nu înţelegeam motivul acelei compasiuni, de vreme ce *totul se terminase* şi, mai ales, de vreme ce totul se *întîmplase mai demult, într-un trecut greu de definit.*

— Da, tovarăşe colonel. Dar nu înţeleg de ce... M-am oprit la timp, ca să nu rostesc o necuviinţă. În gînd însă, am rostit fraza pînă la capăt : ...daţi atîta importanţă unor fleacuri.

— Ce nu înţelegi, Vladone ? mă încolţi colonelul.

Trebuia să găsesc o explicaţie. Căutam, dar nu găseam nici una. Ce să-i spun că... nu înţelegeam ? Pînă la urmă

am găsit ceva care realmente însemna pentru mine nedumerire :

— Nu înțeleg, tovarășe colonel, de ce filajul nu v-a raportat că Erna l-a vizitat pe Lăpușneanu. Ce Dumnezeu a păzit ?

— Fiindcă *n-a observat*. Lucrătorul nostru declară că în seara zilei cînd dumneata afirmi că ea a venit la Lăpușneanu, Erna nu s-a mișcat de acasă.

— Totuși era ea, Erna !

— Ea ?

Și colonelul îmi puse dinainte fotografia ei.

— Da, tovarășe colonel.

— Eram sigur că ai s-o recunoști. Ieri seară, pe la orele opt și jumătate...

— Poate era nouă, am ținut să precizez.

— ...Pe la orele nouă, Erna a venit la Lăpușneanu acasă.

— În raport, filajul Ernei consemnează ceva ? întrebă maiorul.

Colonelul deschise un dosar și luă o foaie de hîrtie bătută la mașină :

— Uite ce scrie Rîmniceanu. El răspunde de filajul Ernei : „*S-a întors pe jos acasă, pe la orele șaisprezece, după ce a luat masa la restaurantul «Cina». Nu a mai ieșit pînă a doua zi, la orele zece, cînd a luat micul dejun la «Nestor». Altceva nimic de semnalat, în afară de faptul că pe la orele douăzeci și unu o ambulanță a «Salvării» a staționat cîtva timp în fața blocului. La volan era un bărbat în halat alb. A intrat în bloc unde a zăbovit cinci minute. A revenit însoțit de o bătrînă pe care a urcat-o în față, lîngă dînsul. Am presupus că e vorba de o cursă particulară, bătrîna fiind vreo rudă a șoferului pe care acesta trebuia s-o ducă undeva*“,

etc, etc. Să vedem ce zice acum Pantea. El răspunde de filajul lui Lăpușneanu. La început, colonelul citi în gînd, plimbînd pe deasupra rîndurilor un creion roșu, pe urmă, în timp ce chipul său exprima clar surprindere, mare mirare, creionul roșu desenă pe marginea din stînga a hîrtiei o acoladă perfectă. Ascultați ce surpriză ne oferă raportul lui Pantea care, bineînțeles, semnalează venirea dumitale, Vladone : „*La orele douăzeci și unu și patrusprezece minute, o ambulanță a «Salvării» a oprit în fața blocului. Din ea a coborît o femeie îmbrăcată în halat alb, după care mașina a plecat. Am presupus că femeia în halat este vreo o doctoriță ce locuiește în bloc care, după ce a ieșit din gardă, s-a folosit de duba «Salvării» ca să ajungă acasă. Incolo nimic de semnalat*".

— Și de Vladone ce spune raportul ? voi să știe maiorul. Nu specifică la ce oră a plecat de la Lăpușneanu ?

— Ba da ! La orele trei dimineața.

— Atît de tîrziu ! m-am mirat, dar ca și cînd faptul se referea la altcineva.

Abia acum am fost cu adevărat conștient ce se întîmplase cu mine. Dar ceea ce descopeream despre mine însumi nu mă interesa, și fiindcă eram, în același timp, subiect și obiect, constatam, dedublîndu-mă, că interesul acesta nu era de loc *profesional*, ci unul aș zice obiectivist, vreau să spun că, luînd cunoștință de niște fapte comise de mine, despre care habar nu avusesem, eram curios nu mai mult, și nu într-altfel, decît aș fi fost dacă le-aș fi citit într-un ziar, eu, un oarecare cetățean de pe stradă.

— Da, atît de tîrziu !

— Vrei să verifici dacă măcar într-unul din rapoarte este consemnat numărul „Salvării" ? ceru maiorul.

— N-am ce să verific, Bogdane. Nici Rîmniceanu și nici Pantea nu au crezut că este necesar să rețină numărul. Deci, iată-ne în fața unei situații noi și, într-un fel, inexplicabilă.

— Inexplicabilă ? am întrebat cu relativa curiozitate a omului dinafară, atras de aspectul insolit al faptelor.

— Da, inexplicabilă, Vladone ! Și ai să fii și dumneata imediat de acord de ce. În prealabil însă este necesar să vedem care sînt datele problemei în lumina celor aflate recent. Ce am aflat deci ? Că Erna a izbutit să păcălească filajul. Cu alte cuvinte, în timp ce acesta o credea acasă, ea, deghizată în bătrînă, o șterge cu o ambulanță a „Salvării". Ambulanța o transportă acasă la Lăpușneanu. Numai că acum celălalt filaj semnalează nu o bătrînă, ci o „doctoriță" în halat alb pe care tot o ambulanță — probabil aceeași — o aduce „acasă" după orele de gardă la spital. Asta ce înseamnă ?

— Înseamnă — se grăbi să comenteze maiorul — că filajul din Calea Victoriei și-a sunat atît de tare zurgălăii, încît Erna i-a auzit și, în consecință, și-a luat măsurile necesare de precauție ca, cel puțin în anumite deplasări, să nu poată fi urmărită. Ar trebui să-i cam frecăm ridichea lui Rîmniceanu.

— Eu nu pot fi chiar atît de categoric, Bogdane. Nu trebuie să ignori faptul că în cazul „călugărițelor" Erna a ieșit, cum ai spune tu, basma curată, deși, după părerea noastră, ea a fost *capul*. Ei bine, de ce să credem că, hotărîndu-se să acționeze din nou, de data asta prudența de care a dat atunci dovadă a părăsit-o brusc ? Nu-i mai normal să presupunem că acum are motive să devină și mai prudentă, aș zice excesiv de prudentă ? Doar ea știe că dacă ne mai pică o dată în mînă, va trebui să plătească și pentru păcatele din trecut.

— Bine !... Bine !... Să zicem că m-ai convins, murmură maiorul.

— Deci mi se pare foarte posibil ca Erna, fără să fi prins de veste că este filată, din proprie inițiativă, și ca măsură de maximă prudență, în împrejurări deosebite folosește diverse trucuri ca să scape de o eventuală urmărire. O împrejurare deosebită a fost vizita din noaptea precedentă pe care Erna i-a făcut-o lui Lăpușneanu. Desigur, vrem nu vrem, trebuie să ne întrebăm : Ce a căutat la Lăpușneanu ?

Întrebarea ne era adresată nouă, mie și maiorului. Bănuiam că șefului i-ar fi plăcut dacă eu aș fi formulat răspunsul pe care îl aștepta. Numai că interesul cu care ascultasem la început scăzuse treptat și acum dialogul dintre el și maior aproape că începuse să mă plictisească. Sesizînd această lipsă de interes, îmi spuneam că „se întîmplă ceva grav cu mine", cred că aveam chiar mustrări de conștiință, dar nu puteam alunga nici plictiseala — de fapt începutul de plictiseală — și nici nu eram în stare să mă regăsesc în „pielea" de ofițer de contraspionaj. Pe de altă parte, îl urmărisem cu atît de puțină atenție, încît aproape că nu sesizam sensul întrebării.

În locul meu răspunse maiorul Bogdan.

— În nici un caz să sărbătorească... reîntregirea familiei.

— În nici un caz !

— Iordane că Erna e fata lui abandonată etc, etc.

— Și atunci ?

— Toată chestia, după mine, vrăjeală pentru Vladone al nostru.

— Exact ! De aceea spuneam mai adineauri că, într-un fel, faptele ne apar ca inexplicabile. Nu e greu, desigur,

să tragem concluzia că Lăpușneanu și Erna i-au pus... gînd rău lui Vladone. Întîi, Lăpușneanu a încercat să-l hipnotizeze, așa cum a procedat cu Ilinca. Nu i-a reușit, fiindcă Vladone, avertizat, nu s-a lăsat prins. Pe urmă, i-au pus ceva în șampanie.

— M-au îmbătat, am spus.

— Nu știu dacă a fost numai atît, replică șeful, dar nu mai înainte de cîteva clipe de ezitare.

— Ce altceva ar mai putea fi, tovarășe colonel ? am întrebat cu aceeași curiozitate periferică.

— Ar mai putea fi și altceva, Vladone, *și altceva!*

Era evident că nu voia să răspundă, convins fiind că voi înțelege singur la ce anume „altceva" se gîndise. Dar eu eram prea obosit, dar, mai ales, prea plictisit de tot ceea ce auzisem, și în măsura în care auzisem. Desigur, era important tot ceea ce se spusese, era importantă problema în sine. Dar era mult mai important altceva, la care nu voiam să mă gîndesc, dar la care sigur că voi începe să mă gîndesc mai tîrziu, cînd se va termina ședința, cînd aveam să fiu singur, cînd aveam să *pot* să mă gîndesc la singurul lucru la care realmente mi-ar fi plăcut, și nu numai cu gîndul, ci cu întreaga mea ființă. Pare desigur absurd : Cum să mă gîndesc cu întreaga mea ființă ? Și totuși așa simțeam.

Maiorul Bogdan se uită la mine lung, pe urmă întrebă pe colonel :

— Cu Rîmniceanu și Pantea stau eu de vorbă ?

Am avut însă impresia că maiorul întrebase mai mult ca să schimbe vorba.

— Bineînțeles. Poate că își aduce aminte careva de numărul ambulanței.

— Sau poate au reținut vreun alt amănunt care să ajute la identificarea ei.

— Este foarte important să descoperim ambulanța. Dacă o depistăm ajungem și la complicii Ernei, sau cel puțin la unul singur.

— Mie ce însărcinare îmi dați, tovarășe colonel ? am întrebat.

— Deocamdată nici una. Să vedem cum va mai evolua situația. Nu se poate ca reuniunea la care ai luat parte *să nu aibă urmări,* Vladone.

Am fost cum nu se poate mai bucuros că, deocamdată cel puțin, mă lasă liber.

— Cred că pentru ziua de astăzi e destul, l-am auzit pe colonel. Dumneata, Vladone, poți pleca. Tu, Bogdane, rămîi, fiindcă mai am ceva de discutat cu tine.

Am plecat aproape bine dispus, și nici nu mi-a dat prin minte să mă întreb ce anume avea de discutat colonelul cu maiorul Bogdan în absența mea.

13

ALIBIUL DOCTORULUI PETICARU

Cînd am ieşit în stradă, deşi soarele apusese, căldura era mare. Oamenii treceau pe lîngă mine transpiraţi şi obosiţi. Feţele lor aveau o culoare ciudată şi se părea că mult nu ar fi trebuit ca ele să ajungă la punctul cînd aveau să înceapă a se topi. M-am îndreptat spre „Rosinanta" mea, chiar am descuiat-o, dar gîndul că înăuntru mă voi simţi ca într-un cuptor m-a făcut să renunţ.

Am pornit-o pe jos, la întîmplare. În sfîrşit, eram singur. În timpul şedinţei imi dorisem atîta clipa aceasta şi iată, acum, cînd ea venise, mă întrebam de ce o dorisem ? Nu-mi mai aminteam. Eram intrigat şi neliniştit. Ce se întîmpla cu mine ? Pe urmă, brusc, mi-am amintit. Voisem să fiu singur ca să mă pot gîndi în linişte la Erna. Doream s-o văd, doream nebuneşte, dar în acelaşi timp eram încă în suficientă măsură de lucid ca să-mi interzic acest lucru. Deşi nu-l întrebasem pe colonel, ştiam că, dacă aş fi făcut-o, mi-ar fi interzis categoric s-o caut. Bine, nu o voi căuta în mod expres. Dar dacă mă voi duce să-l vizitez pe Lăpuşneanu asta nu va însemna că pe ea o caut. În definitiv, colonelul

nu-mi dăduse o nouă însărcinare, dar nici nu *anulase* pe cea veche. Deci, formal, vizitîndu-l, însemna că sînt în „exercițiul funcțiunii".

Am pornit spre strada Rozelor pe jos, deși pînă acolo aveam destul de mult de mers. Dar asta nu mă deranja. Aveam timp suficient *ca să mă conving*. Fiindcă, în ciuda faptului că eram conștient că încalc un ordin superior, instinctul îmi spunea că în nici un caz nu trebuia să mă duc la Lăpușneanu. Or tocmai de aceea aveam nevoie de timp : ca să mă conving că trebuia totuși să-l văd. *Trebuia!* Fără să-mi dau seama, am început să grăbesc pasul. Ceva mai tîrziu, mereu mai nerăbdător, am sfîrșit prin a lua un taxi. Cînd am ajuns la capătul străzii, i-am cerut șoferului să oprească. Am plătit și mi-am continuat drumul pe jos. În sfîrșit, iată-mă peste drum de casa în care locuia Lăpușneanu. Ferestrele apartamentului erau luminate, deși abia se întunecase. Era deci acasă. Dar, ciudat, acum, privind ferestrele luminate, descopeream cu uimire că nu mai eram de loc interesat să urc. Și nu mai eram fiindcă, fără să verific, *știam* că Lăpușneanu e singur, că, în nici un caz, n-am s-o găsesc acolo pe Erna. Și eu doar pe ea voiam s-o văd, numai pe ea. Mai devreme, încercînd să analizez ce se petrece cu mine, descoperisem, cu mare mirare, că dacă doream atît de mult s-o văd, aceasta se datora faptului că voiam să verific în ce măsură Erna cea reală corespundea cu Erna din aducerea mea aminte, și îmi spusesem că o astfel de curiozitate nu poate fi decît una de natură strict profesională. Acum însă, nu mai am nici un fel de îndoială că încercasem să mă mistific.

Priveam ferestrele luminate și chipul meu oglindea, fără îndoială, dezamăgire. Îmi spuneam că pierd timpul, că nu are rost să mai întîrzii pe strada aceea, și cu toate

acestea continuam să rămîn. Rămîneam, pe de o parte, fiindcă mă întrebam dacă totuşi nu era cazul să urc la Lăpuşneanu măcar pentru cinci minute, iar pe de alta, fiindcă nu mă puteam decide încotro să-mi îndrept paşii : Acasă ? Înapoi la sediu ? Spre apartamentul din Calea Victoriei unde locuia Erna ? Dar la ea în nici un caz nu mă puteam duce. Însemna să mă dau de gol, să desconspir ceea ce Erna probabil încă nu cunoştea, cu alte cuvinte, să compromit acţiunea noastră. Aşa ceva nu eram încă în stare să fac. Cel mai înţelept lucru era să iau masa în oraş şi apoi să mă duc să mă culc, înghiţind în prealabil niscai somnifere ca să pot dormi, fiindcă, fără îndoială, aveam să am insomnii.

Pînă la urmă, gîndul acesta izbuti să mă urnească din loc. Am făcut calea întoarsă, cu ochii după un taxi care să mă ducă acasă. N-am avut noroc. Am mers pe jos, pe străzi ale căror nume nu le cunoşteam şi pe care nu mai călcasem niciodată, pînă cînd deodată mi-am dat seama că strada, casele îmi erau cunoscute. Totuşi a trebuit să mai treacă minute în şir pînă să înţeleg că mă aflu pe strada pe care locuiau Filomel şi Filomela. Încă vreo douăzeci — treizeci de paşi şi aveam să ajung în dreptul casei lor.

Am simţit nevoia să-i revăd. Îmi erau amîndoi simpatici şi de fiecare dată cînd stătusem cu ei de vorbă îmi făcuse o reală plăcere. Numai că de data aceasta motivul era altul. Nu fiindcă îmi făcea plăcere voiam să-i revăd, ci fiindcă, procedînd astfel, îmi dovedeam că nu neglijam obligaţiile mele profesionale. Vreau să spun că în felul acesta voiam să neutralizez nemulţumirea ce mă sîcîia : că mă preocupau mai mult problemele mele personale — de fapt una singură : Erna — decît cele de serviciu.

Am grăbit pasul. Cînd am ajuns în fața casei lor, atît de urîtă pe dinafară, încît cu greu și numai într-o oarecare măsură izbutea s-o înfrumusețeze grădina minusculă, am avut o clipă de ezitare. Fereastra dinspre curte era deschisă și se auzeau pînă în stradă vioara Filomelei care cînta ceva de Paganini acompaniată de pianul lui Filomel. Am ascultat cîteva minute, pe urmă m-am decis. Am intrat în curte și am sunat la soneria de la intrare. A trebuit să sun de trei ori — a treia oară foarte lung — ca să mă audă, în așa măsură cei doi soți erau absorbiți de muzica pe care o cîntau.

Mi-a deschis Filomel. Fu foarte surprins că mă vede, dar și bucuros.

— A, dumneavoastră, domnule Vladone ! Poftiți !... Poftiți !... Filomela se va bucura cînd vă va vedea. O porni înainte și, de departe, strigă : Filomela, ghicește repede cine a venit să ne vadă !

— Nu-mi dă prin minte. Cine ?

— Domnul Vladone.

Filomela apăru în prag. Cînd dădu cu ochii de mine, exclamă :

— Ce bine ne pare, domnule Vladone !

Cînd am trecut dincolo, în camera unde se afla pianul, m-am așezat cu grijă pe canapeaua pe care stătusem și prima dată.

— Domnule Vladone, dacă nu veneați dumneavoastră, intenționam să vă caut eu, mă anunță Filomel.

— De ce, domnule Filomel ? S-a mai întîmplat ceva la circ ?

— Nu ! Acolo totul este „în regulă"... ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Și totuși a fost omorît un om : Franz ! Dar despre asta nimeni nu mai vorbește. Și nu pentru că nu vor să bată apa în piuă, de vreme ce

criminalul a rămas nedescoperit, ci pur și simplu pentru că le este indiferent dacă va fi sau nu descoperit. Pur și simplu, fiindcă aproape au uitat ce s-a întîmplat. E atît de trist, domnule Vladone, cînd ești nevoit să constați cît de egoiști sînt oamenii ! Dacă unul de alături moare, cei mai mulți sînt gata să meargă mai departe, bucuroși că ei au scăpat, bucuroși că moartea pe ei i-a ocolit.

— Înțeleg ! Intenționați să mă căutați ca să aflați de la mine cum mai decurge ancheta.

— Nu, domnule Vladone. Am voit să vin la dumneavoastră cu rugămintea să interveniți sau să garantați pentru noi ca să ni se permită s-o vizităm pe Ilinca la clinica unde a fost internată. Pînă acum, în două rînduri am încercat s-o vedem, dar de fiecare dată ni s-a interzis, motivîndu-se că starea sănătății ei nu-i îngăduie să primească vizite.

— Dar de ce suferă, domnule Vladone ? voi să știe Filomela.

Bineînțeles nu aveam de gînd — nu-mi era permis — să le dau explicația adevărată. Înainte de a apuca să răspund, întrebarea lui Filomel făcu răspunsul și mai dificil.

— Domnule Vladone, personal sînt convins că nu din cauza stării sănătății ei precare nu ni se dă voie s-o vedem. Motivul este desigur altul. Nu cumva interdicția de a primi vizite se datorește faptului că este îngrijită, din punct de vedere medical, sub stare de arest ? Sîntem foarte neliniștiți. Mai ales Filomela.

— Vă rog să mă credeți că presupunerea dumneavoastră nu are nici un temei, domnule Filomel. De altfel, lucrul acesta vi-l poate confirma și Fenia. Cu ea n-ați stat de vorbă ?

— Ba da ! Dar, ca să fiu sincer, ea ne-a făcut impresia că ascunde ceva de noi. Şi tocmai acesta a fost motivul că am devenit bănuitor.

Aflînd aceasta, am fost bucuros că Fenia ştiuse să păstreze secretul, şi meritul ei era cu atît mai mare cu cît ea manifestase un scepticism total în ceea ce priveşte necesitatea internării Ilincăi, ca măsură preventivă.

— Nu mă îndoiesc, domnule Filomel, că sînteţi un bun psiholog, totuşi să ştiţi că Fenia nu are ce să ascundă de dumneavoastră. Sau dacă da, şi eu nu ştiu, acel *ceva* nu este de natură să vă îngrijoreze. *Noi* nu avem nimic a-i reproşa Ilincăi şi prietenia pe care i-o arătaţi o merită cu prisosinţă.

— Ne-aţi luat o piatră de pe inimă, domnule Vladone ! răsuflă uşurată Filomela.

— Aţi putea interveni pentru noi ca să ne lase s-o vedem ? insistă Filomel.

— Nu vă pot promite dinainte. Am să mă interesez cum se mai simte şi, dacă sănătatea ei permite, vă rog să mă credeţi că dumneavoastră veţi fi primii care o veţi vedea.

— Bine, dar de ce suferă ? întrebă Filomela.

— Trece printr-o foarte serioasă tulburare psihică, am inventat ad-hoc un diagnostic. Profesorul Elinescu speră s-o pună pe picioare în scurtă vreme.

Cîteva clipe n-a mai vorbit nici unul dintre noi.

— Ei, cum se mai descurcă noul dresor ? am întrebat cînd mi-am dat seama că, în mod surprinzător, conversaţia stagnase.

— Admirabil ! Ştiţi — nu v-am ascuns — că Eremia Fecioru nu mi-e simpatic, dar sînt nevoit să recunosc deschis că în materie de dresaj e un as. Cred că în turneul pe care circul nostru îl va întreprinde în străi-

nătate, numerele de dresaj ale lui Eremia se vor bucura de un real succes.

— Cum, plecați în turneu ? am întrebat devenind brusc în așa măsură interesat de vestea pe care o aflam, încît m-am mirat eu însumi.

— Circul pleacă la întîi august.

— Presupun că sînteți bucuroși...

— De ce să fim ? întrebă Filomel.

— Că veți vedea o țară străină, am explicat, cu gîndul în altă parte, fiindcă vestea pe care mi-o dăduse avu asupra mea un efect aș zice salutar. „Salutar" în sensul că pur și simplu mă dezmeticisem din starea de relativă apatie în care mă aflasem. Vreau să spun că mă simțeam acum în mai mare măsură locotenentul Vladone de la contraspionaj decît mă simțisem cîteva minute mai înainte.

— Noi încă nu sîntem siguri că vom pleca, spuse Filomel cu părere de rău, dar cu multă demnitate.

— De ce ?

— Se pare că numărul nostru este apreciat ca mult prea modest în comparație cu ceea ce s-a realizat aiurea în materie de dresură de păsări, îmi explică Filomela.

— Dacă acest criteriu ar sta la baza selecționării și a celorlalte numere, cu excepția lui Fecioru și a zburătorilor, n-ar mai trebui să plece nimeni.

— Considerați că vi se face o nedreptate ? am întrebat.

— Asta nu. De altfel în ceea ce ne privește, încă nu s-a luat o hotărîre definitivă.

— Personal sînt convins că veți pleca și dumneavoastră.

Am spus-o cam din vîrful buzelor, deoarece în clipele acelea îmi era complet indiferent dacă prietenii mei vor fi sau nu selecționați. Faptul că circul se pregă-

tea să plece în turneu peste graniță continua să mi se pară o noutate extraordinară, și încă în așa măsură, încît a-mi prelungi vizita și a continua conversația cu ei o consideram aproape o corvoadă. De aceea, scuzîndu-mă că treburile mă silesc să-i părăsesc atît de repede am plecat.

Cu troleibuzul și apoi cu un taxi am ajuns la sediu. Speram să-l mai găsesc acolo pe șef. Plecase. Nu l-am mai găsit nici pe maiorul Bogdan. Eram nerăbdător să le comunic și lor vestea că circul pleca în turneu, convins fiind că vor acorda informației aceeași importanță pe care eu i-o acordam.

„Au s-o afle mîine dimineață", mi-am zis, pregătindu-mă să plec acasă.

Totuși nu mă puteam hotărî să amîn pînă a doua zi. Șeful trebuia încunoștințat, deși informația obținută nu implica luarea unor măsuri de maximă urgență. Colonelul trebuia informat *imediat* dintr-un alt motiv, aș zice unul egoist. Speram ca din discuția ce avea să urmeze, *să pot înțelege eu însumi* de ce era foarte important ceea ce aflasem de la Filomel. Eram convins că șeful — îl cunoșteam măcar în atîta măsură — va vedea mult mai departe decît eram eu în stare.

În ciuda faptului că se făcuse tîrziu, l-am sunat acasă. După al treilea apel, cineva a ridicat receptorul și am auzit vocea puțin cam somnoroasă a colonelului :

— Alo ! Cine-i ?

— Locotenentul Vladone la telefon. Tovarășe colonel, îmi permiteți să raportez...

— Raportează !

— Tovarășe colonel, la începutul lunii august, circul pleacă în turneu. Știați ?

— (!)

— Tovarăşe colonel, mi-am permis să vă deranjez la ora asta, fiindcă am crezut că trebuie să vă informez imediat.

— Ai făcut foarte bine, Vladone. Şi... şi mă bucur că ţi-ai dat seama de importanţa problemei.

Ultimele cuvinte ale colonelului nu-mi făcură nici un fel de plăcere. Faptul că mă lăudase fiindcă sesizasem importanţa problemei — plecarea circului în turneu — însemna că avea o părere foarte proastă despre mine. Fiindcă una e să nu sesizezi importanţa unei probleme şi alta să nu fii în stare a înţelege în ce constă ea. Or eu — am recunoscut-o şi ceva mai sus — eram capabil să intuiesc *doar* importanţa nu şi problema în sine, ceea ce este cu totul altceva. (Totuşi nu aveam dreptul să mă simt jignit, fiindcă interpretarea pe care o dădeam cuvintelor colonelului era cu totul eronată. Dar de aceasta îşi vor da singuri seama cititorii, pe măsură ce vor lua cunoştinţă de evenimentele în curs de desfăşurare). Dar întrucît mă simţeam jignit, mi-am permis să replic :

— E la mintea cocoşului, tovarăşe colonel, şi măcar atîta minte cît a cocoşului cred că am şi eu.

— N-am vrut să te jignesc, Vladone. Sper că într-o zi — care probabil nu este prea departe — vei înţelege şi dumneata ce anume am vrut să spun. Apoi cu alt ton : Ei, acum du-te şi dumneata de te culcă. Noapte bună.

— Să trăiţi !

Am pus receptorul în furcă şi am rămas locului descumpănit. Ce voise să spună colonelul ? Nu înţelegeam. Eram, da, descumpănit, dar simţeam cum încet, încet tristeţea mă încearcă. O tristeţe inexplicabilă, aproape dureroasă. Am plecat spre casă. M-am urcat în „Rosi-

nanta" mea și zece minute mai tîrziu mă aflam în lift, urcînd spre apartamentul meu. În momentul cînd am intrat în vestibul a început să sune telefonul. M-am repezit să ridic receptorul, dar cînd am ajuns la un pas de aparat am încremenit locului, nemaiîndrăznind să fac acel ultim pas. Da, cred că acesta este termenul cel mai potrivit. *N-am îndrăznit!* Nu știu dacă trebuie să afirm că în general am presimțiri. Niciodată nu mi-am pus o asemenea întrebare. Știu însă, cu o certitudine aproape absolută, că pericolul îl presimt. Am verificat în mai multe rînduri. Și iată că ceea ce m-a împiedicat să fac acel ultim pas sau numai să întind mîna ca să ridic receptorul a fost presentimentul unui pericol iminent. Poate că afirmația mea are să vă mire. Poate că aveți să vă întrebați: „Bine dar ce pericol putea să te amenințe dacă ridicai receptorul?" Dacă vă gîndiți la un pericol material și imediat, întrebarea dumneavoastră pare legitimă. Desigur, ridicînd receptorul, nu avea să se declanșeze o explozie care să mă ucidă. Numai că nu despre un asemenea pericol este vorba, și nu la așa ceva mă gîndeam atunci. De fapt, nu mă gîndeam la nimic precis, ci pur și simplu simțeam că nu trebuie să ridic receptorul, căci, dacă îl voi ridica, mă voi găsi într-o mare primejdie.

Telefonul suna. De cele mai multe ori cînd el sună și nu vrei să știi cine te cheamă ai impresia că apelul se repetă din ce în ce mai des și parcă din ce în ce mai alarmant, încît, pînă la urmă, nu mai poți rezista și, călcînd în picioare propria-ți hotărîre, sfîrșești prin a ridica receptorul, deși știi că, un minut mai tîrziu, vei regreta. Ei, bine, de data asta nu se întîmplă așa. Apelul se repetă la intervale uniforme — așa cum se întîmplă în realitate, absolut în toate cazurile — dar mie mi se părea că lucrul acesta se petrecea nu în mod necesar

și obiectiv, ci că, dimpotrivă, uniformitatea apelului era un indiciu sigur că insul care mă căuta dispunea de timp suficient, că nu avea nici un motiv să se grăbească și că, în consecință, mă va suna mereu-mereu pînă cînd, înnebunit, voi sfîrși prin a răspunde.

Încremenit locului, de parcă prinsesem rădăcini, ascultam apelul, voiam teribil de mult să aflu cine mă caută și pentru ce, dar teama era mult mai puternică. Telefonul suna, eu îmi strîngeam pumnii și, pe nesimțite, transpirația mă invadă, la fel ca într-un coșmar. La un moment dat, și mult mai curînd decît mă așteptasem, apelul conteni. Am răsuflat ușurat și, cu batista, mi-am șters transpirația de pe frunte, de pe față, de pe gît. Pe urmă, în timp ce îmi scoteam haina, deodată m-a cuprins un fel de disperare că fusesem atît de prost și mă încăpățînasem să nu ridic receptorul. Acum, în contrast cu ceea ce simțisem tot timpul cît sunase telefonul, regretam că teama mă împiedicase să aflu cine mă chemase, deși, chiar de la primul apel, aceasta fusese dorința mea cea mai intimă, cea mai arzătoare, fiindcă, de fapt, știusem de la început că la capătul celălalt al firului se aflase Erna. Ea fusese, Erna, mă sunase dintr-un motiv numai de ea știut, și dacă nu răspunsesem sigur că de acum încolo nu avea să mă mai cheme. Pierdusem pentru totdeauna șansa unică — habar nu aveam despre ce anume șansă era vorba — și certitudinea aceasta în așa măsură mă deznădăjdui, încît mi-am zis că viața nu mai are nici un sens pentru mine. În așa măsură sinuciderea mi se păru unica rezolvare posibilă, încît m-am îndreptat spre ușa ce da în balcon, hotărît să mă arunc pe fereastră. De vreme ce pot relata *astăzi* cele întîmplate *atunci,* înseamnă că totuși n-am făcut-o, că în ultima clipă am renunțat sau că s-a în-

tîmplat ceva care m-a împiedicat s-o fac. Ce anume însă nu știu. Dar nu numai atîta nu știu. Nu știu ce s-a mai întîmplat imediat după aceea și pînă a doua zi dimineața cînd mi-am dat seama că mă aflu, mai exact, cînd m-am dezmeticit propriu-zis și mi-am dat seama că mă aflu în biroul colonelului Mănăilă.

Stăteam pe un scaun, lîngă fereastră. Maiorul Bogdan era și el de față. Habar nu aveam dacă venise înainte sau după mine. Vorbea, și șeful îl asculta cu atenție. A trebuit să fac eforturi ca să înțeleg ce spune. Cînd am izbutit, am început să ascult și eu cu atenție.

— Pantea n-a reținut nici un amănunt și cu atît mai puțin numărul ambulanței. Nici el și nici ceilalți. Rîmniceanu însă a căscat mai bine ochii. El a observat că ambulanța avea o aripă lovită. Bineînțeles că numărul nici el nu l-a reținut. Aripa lovită constituie totuși un indiciu. L-am trimis pe Picioruș să descopere sanitara și pe șofer.

— Și a reușit ? am întrebat, deși nu aveam nici o îndoială că da, întrucît locotenentul-major Picioruș se bucura de faima că era capabil să descopere un anume individ printre o sută alții, toți semănînd între ei.

— Bineînțeles. Acuși trebuie să pice aici cu șoferul respectiv.

Colonelul se uită la ceas, se miră cît de repede trecuse timpul, pe urmă către maior :

— Eu sînt chemat la șeful cel mare. Dacă, în lipsa mea, pică Picioruș cu șoferul, anchetează-l tu, Bogdane.

— În regulă. De altfel, numai pentru atîta lucru, nici nu era cazul să pierzi tu timpul. Iar ceva mai tîrziu, după plecarea colonelului, către mine : Cum te mai simți, Vladone ?

M-am uitat la el surprins, de aceea i-am răspuns cu oarecare întîrziere :

— Perfect, tovarășe maior. Pot să vă întreb de ce mi-ați pus această întrebare ? Las cumva impresia că aș fi bolnav ?

— Pari cam obosit, Vladone. Apoi imediat, parcă de teamă să nu mă sperie : Dar s-ar putea să fie doar o simplă impresie de-a mea.

— Vă asigur, tovarășe maior, că este o simplă impresie.

În clipa următoare, Picioruș introduse în birou pe șoferul ambulanței cu care, după toate probabilitățile, Erna se deplasase deghizată de la locuința ei la aceea a lui Lăpușneanu.

Șoferul era un om trecut de cincizeci de ani, mărunt, gras, cu o chelie pronunțată și cu un neg mare între sprîncenele stufoase. Ochii spălăciți îi erau tare neastîmpărați, probabil și din cauză că-i era teamă. Se spune că există trei feluri de oameni : buni, răi și șoferi. Despre șoferul introdus în birou de către Picioruș nu era ușor să-ți faci o părere. N-am izbutit nici după cîteva minute, așa că mi-am zis : „Șofer !" Și cu asta m-am mulțumit.

— Să trăiți !

— Ia loc ! îl invită maiorul. (Între timp Picioruș se eclipsase din birou, pesemne mai avînd și o altă însărcinare de îndeplinit.)

Șoferul se așează pe scaun și, din cauza greutății, scaunul scînci.

— Cum te cheamă ?

— Sînpetru. Gheorghe Sînpetru.

— Presupun că știi de ce te afli acum aici la noi.

— Nu știu. Știu că nu mă simt vinovat cu nimic. Asta știu, și știu sigur.

— Luni după-amiază ai fost de serviciu, da ?

— Luni asta care a trecut ?

— Da !

— Am fost. N-aș mai fi fost !

— De ce ?

— Păi spuneți și dumneavoastră. Am luat ambulanța în primire la ora două. La două și jumătate prima cursă. O fată care încercase să se sinucidă. Pe la patru, unul căruia i-a plesnit primusul și era gata-gata să ardă ca o așchie. Pe urmă...

— Nu e nevoie să-mi înșiri toate cursele pe care le-ai făcut în după-amiaza aceea. Mie să-mi spui ce ai făcut după orele opt seara. Dar îți atrag atenția să nu-mi înșiri verzi și uscate.

— După orele opt seara ?

— Da, după orele douăzeci.

— Va să zică asta-i ! Măi fir-ar al dracului să fie !

Începu să se frămînte pe scaun și să se caute prin buzunare.

— Vrei o țigară ? îl întrebă maiorul.

— Nu ! Caut batista.

Și într-adevăr avea nevoie de batistă ca să-și șteargă transpirația, dintr-o dată foarte abundentă. Pînă la urmă o găsi. Își șterse fața, fruntea, palmele, o vîrî înapoi în buzunar, după care se uită la maior fără să deschidă gura.

— Ai de gînd să vorbești, Sînpetru ?

— N-am ce să spun. Că dacă am să vă spun adevărul tot nu aveți să mă credeți, așa că mai bine tac. Tac, și faceți cu mine ce vreți.

— N-ai de unde să știi dacă am să te cred sau nu. Așa că eu te sfătuiesc să-i dai drumul.

— Păi cum să mă credeți dacă nu-i de crezut ?

— Ce anume nu-i de crezut ?

— Vreți să spuneți că aveți să mă credeți dacă am să vă zic : „Măi tovarășe, poți să mă și omori, dar eu habar

nu am ce s-a întîmplat cu mine între opt și zece în noaptea aceea."

Am făcut ochii mari și mi-am zis că Sînpetru ăsta trebuie că era sărac-rău cu duhul dacă își închipuia că îl va putea prosti pe maior. Iar cînd, apoi, l-am auzit pe acesta spunîndu-i că-l crede, am presupus că-i o tactică de-a lui, ca să-i cîștige încrederea.

— Bine, nu-ți amintești. Dar ia încearcă să-ți aduci aminte ce ai făcut pînă în clipa cînd ai început să nu-ți mai amintești. Să zicem, cam de pe la ora nouăsprezece, adică de pe la ora șapte seara.

— Păi să încerc. La șapte seara eram în curtea spitalului. Stăteam de vorbă cu portarul. Discutam despre campionatul mondial de fotbal. El zicea...

— Treci peste ce zicea portarul.

— Aveți dreptate, că nu asta e important. Ne-am cam ciorovăit pînă pe la șapte și jumătate. Nu! Pînă pe la opt fără un sfert. Atunci am primit ordin să mă duc după unul care are o criză de apendicită tocmai în Colentina. Ce mai! Zi afurisită. Asta era a șasea cursă de cînd intrasem în serviciu. Dar ce era să fac? Am plecat. De plecat am plecat, dar de ajuns acolo n-am ajuns.

— De ce? Ce ți s-a întîmplat pe drum?

— Păi tocmai asta-i de mirare: habar nu am ce mi s-a întîmplat. Îmi aduc aminte că, la un moment dat, mi-am dat seama că stau cu motorul oprit și cu mîinile pe volan. Am crezut că am rămas în pană și chiar m-am mirat că stau așa, fără să fac nimic. Mă pregăteam să cobor ca să cercetez motorul. Dar, mai înainte, am apăsat pe accelerator, și iată că motorul funcționa. Mă uit afară să văd unde mă aflu. Tocmai pe Filantropia, aproape de Chibrit, unde-i un complex alimentar. I se spune „la Ciupercă". Eu aveam cursă pe Colentina și iată că mă aflam pe Filantropia. Mă uit la ceas: zece!

De la spital plecasem la opt fără un sfert. N-am mai stat pe gînduri. I-am dat bătaie la adresa de pe Colentina. Cînd am ajuns, mi s-a spus că pe bolnav îl transportase o altă ambulanţă. M-am întors la spital şi am minţit că am avut o pană afurisită. Dacă le spuneam adevărul cine m-ar fi crezut ?

Şi se uită întrebător la maior.

— Va să zică aşa s-au petrecut lucrurile, conchise acesta.

— Aşa.

— Spune-mi, Sînpetru, cînd ai plecat de la spital sau în drum spre pacientul acela nu ai luat pe nimeni în maşină ?

— Propriu-zis nu am luat pe nimeni.

— Ce înseamnă la dumneata : propriu-zis nu ai luat pe nimeni ? Nepropriu-zis ai luat ?

— Să vedeţi. Domnul doctor Peticaru urma să meargă cu mine la bolnav, ca să constate dacă trebuia într-adevăr internat. S-a urcat lîngă mine şi mi-a spus să mă abat puţin din drum ca să-l las la un atelier mecanic unde dăduse maşina lui la gresat. Zicea că, după ce îl duc acolo, eu să-mi continui cursa, că el mă va ajunge din urmă, ba mi-o va lua chiar înainte.

— Şi ? L-ai dus la atelier ?

— Cred că l-am dus.

— De ce numai „crezi“ ? Ce, nu eşti sigur ?

— Nu-mi amintesc de fel — aşa cum v-am mai spus — ce am făcut pe drum. Dar pesemne că l-am dus, fiindcă domnul doctor a ajuns acasă la pacient înaintea mea. Acolo, văzînd că nu mai am de gînd să vin, a cerut la garaj să-i trimită o altă ambulanţă.

— Pe doctor spuneai că-l cheamă Peticaru ? am întrebat.

— Da, Peticaru.

Numele îmi era foarte cunoscut, dar nu-mi aminteam de fel dacă îl cunoscusem cîndva, sau îmi vorbise cineva despre un oarecare medic Peticaru.

— Altceva Sînpetru ? întrebă maiorul.

— Nimic !

— În cazul acesta eşti liber. Un moment numai să vină cineva ca să te conducă.

— Înseamnă că m-aţi crezut ! exclamă cu o uimire ce părea sinceră.

— Da, Sînpetru, te-am crezut. Şi tare mi-e teamă că eşti mai puţin convins că-i adevărat ce mi-ai spus decît sînt eu că nu mi-ai îndrugat braşoave.

— Mă întreb, tovarăşe, am să fiu vreodată în stare să înţeleg ce s-a întîmplat cu mine ?

— Iată o întrebare la care eu în nici un caz nu sînt în măsură să-ţi răspund.

Această ultimă parte a dialogului dintre maior şi şofer am transcris-o cam „după ureche", cum se spune — şi nu sînt sigur că n-am mai adăugat ceva şi de la mine — deoarece eram preocupat să-mi aduc aminte cu ce prilej auzisem pronunţîndu-se numele doctorului Peticaru. După ce şoferul părăsi încăperea, maiorul mă întrebă :

— Îl cunoşti cumva pe doctorul Peticaru ?

— Personal nu cred să-l fi cunoscut. Sînt însă sigur că cineva mi-a vorbit de el. Cine însă, şi în ce împrejurare, nu izbutesc să-mi aduc aminte. Dar abia am pronunţat aceste cuvinte, că brusc mi-am amintit. Tovarăşe maior, doctorul Peticaru... ei, bine, ştiu cine-i doctorul Peticaru. Doctorul Peticaru este medicul care a pus în ghips piciorul fracturat al lui Eremia Fecioru.

— Noul dresor !

— Da !... El !...

Maiorul fluieră şi trosni din degete ca puştii.

— Vladone, mi se pare că s-a prins ceva în undiță. Al naibii să fiu dacă nu s-a prins ceva ! Poate chiar un pește mare-mare !

Și începu să se plimbe prin cameră agitat. În ochi i se citea o mare satisfacție, pe care și-o manifesta fie frecîndu-și mîinile, fie făcîndu-mi din ochi, de fiecare dată cînd trecea prin fața mea.

Doctorul Romulus Peticaru era chirurg, și încă unul foarte bun, deși destul de tînăr. (Nu avea mai mult de treizeci de ani.) Confrații, cei în suficientă măsură de obiectivi ca să recunoască fără patimă și meritele altora, spuneau despre el că „are mîna lui Djuvara". Ca înfățișare însă, omul nu-ți spunea mare lucru. Un tip obișnuit, greu de reținut, de statură potrivită, modest îmbrăcat și, cel puțin după aparențe, timid. Deși toată lumea îi recunoștea talentul — pînă și invidioșii — datorită modestiei sale nimeni nu-i acorda considerația ce i s-ar fi cuvenit. Pînă și subalternii — asistenții și asistentele medicale — își permiteau să fie față de el ireverențioși și, în unele împrejurări, de un familiarism aproape jignitor. El nu se supăra niciodată și părea că nici nu observă purtarea lor. Și poate tocmai datorită faptului că nu era arogant și nici vindicativ întreg personalul ținea la el.

M-am convins de acest lucru în timpul anchetei discrete pe care am întreprins-o la spital — din însărcinarea maiorului Bogdan — la puțină vreme după audierea șoferului Gheorghe Sînpetru. Toți acei cu care am stat de vorbă l-au lăudat, atît din punct de vedere profesional, cît, mai ales, ca om. „Pîinea lui Dumnezeu", „om cu inimă de aur", „bun să-l pui pe rană" etc, etc — cu asemenea cuvinte își încheiau cei chestionați caracterizarea.

Întîmplarea a făcut să-l și întîlnesc pe unul din coridoarele spitalului. Tocmai ieșea de la o operație — mi s-a spus că de la una foarte grea — și, dacă o soră nu mi-ar fi atras atenția cine este, aș fi putut crede că omul care tocmai trecuse pe lîngă mine, absent și obosit, — purta un halat nu prea curat, o tichie pleoștită trasă pînă deasupra sprîncenelor și niște tenișI albi, scîlciați — sigur aș fi crezut că insul cu care îmi încrucișasem pașii era un infirmier sau eventual un autopsier. Am fost surprins cît de fără importanță arăta și, privind în urma lui, mi-am zis că, probabil, nici o femeie nu s-ar pierde cu firea din cauza lui.

Doctorul Peticaru ocupa un apartament dintr-un bloc de pe strada Știrbei Vodă, la etajul trei, unde trăia singur. Pînă în urmă cu doi ani, locuise acolo împreună cu mama lui, care însă murise subit, în timp ce asista la o slujbă religioasă în biserica din cartier. Părerile colocatarilor excelente. Nimic suspect. În concluzie, numai aprecieri elogioase de la persoanele cele mai diferite ca profesiune și preocupări. La toate acestea mai trebuie adăugat că verificarea declarației șoferului Sînpetru confirma întru totul afirmațiile acestuia. Într-adevăr, la orele douăzeci doctorul Peticaru se prezentase la atelier pentru a-și lua în primire mașina gresată și pusă la punct — o „Dacia" 1300 — iar la douăzeci și douăzeci și cinci de minute suna la ușa apartamentului de unde urma să fie ridicat bolnavul de apendicită. Acolo, așteptase timp de zece minute ambulanța condusă de Sînpetru și, văzînd că întîrzie, telefonase la spital și ceruse să se trimită o altă mașină.

Cînd m-am prezentat la maior pentru a-mi face raportul, acesta mă ascultă în tăcere, posomorîndu-se pe măsură ce afla că *totul* pleda în favoarea doctorului.

În încheiere, mi-am permis să fac următoarea observație :

— Așa că, tovarășe maior, mi se pare că ne-am bucurat de pomană și că în undiță nu vom izbuti să prindem nici măcar un peștișor.

— Eu sînt convins exact de contrariu, Vladone. Totul e bine și frumos, adică, după datele obținute de dumneata, doctorul ăsta nici usturoi n-a mîncat nici gura nu-i miroase. Mă rog, mă rog, aș fi gata să mi-l pun și eu pe rană, dacă aș găsi răspunsuri mulțumitoare la următoarele întrebări. Prima : De ce l-a așteptat pe Sînpetru numai zece minute ? A doua : De ce a telefonat la spital după altă ambulanță cînd, în mod normal, ar fi *trebuit s-o aștepte* pe aceea condusă de Sînpetru.

— De ce ? Păi e simplu, tovarășe maior. Și-a închipuit că Sînpetru a avut o pană și, întrucît starea bolnavului necesita urgență...

— Ia-o mai încet, bobocule, mă întrerupse. În definitiv, o pană, în cele mai multe din cazuri, poate fi remediată în maximum jumătate de oră. Ia să facem o mică socoteală, deși mie cifrele îmi produc o adevărată alergie. Va să zică : la orele douăzeci Sînpetru îl lasă la atelierul de reparații și pleacă imediat la bolnav. Să încercăm să ne închipuim ce a făcut după aceea doctorul. S-a urcat imediat la volan și mînă repede în Colentina ? Imposibil. A controlat, cît de cît mașina, ca să știe pe ce dă banii. A mai schimbat măcar cîteva cuvinte cu cel care i-a pus-o la punct. Nu mult, dar zece minute au mai trecut. Abia după aceea a plecat. Drumul a durat cincisprezece-douăzeci de minute. În sfîrșit, ajunge acasă la bolnav și acolo constată că ambulanța n-a sosit încă. Așteaptă zece minute. Deci, una peste alta, cam treizeci și cinci, maximum patruzeci de minute de cînd se despărțise de Sînpetru. În treizeci-patruzeci de minute,

numai puține pene nu se remediază. Asta ce înseamnă ? Înseamnă că, în mod normal, Peticaru ar fi trebuit să aștepte în continuare pe Sînpetru și nu să telefoneze fiindcă, dacă punem la socoteală că distanța de la spital și pînă acasă la bolnav nu putea fi străbătută în mai puțin de cincisprezece-douăzeci de minute, este la mintea cocoșului că domnul ăsta Peticaru nu trebuia să cheme a doua ambulanță, ci ar fi trebuit să-i dea prin minte că Sînpetru va izbuti să vină de hac penei în mai puțin timp decît i-ar trebui unei alte ambulanțe să ajungă de la spital pînă în Colentina.

— Dar sînt și pene care nu se pot remedia imediat, am obiectat.

— Sînt, desigur. Dar doctorul trebuia să știe, mai ales că are mașină proprietate personală, că Sînpetru, în cazul cînd constata că a suferit o pană pe care n-o putea remedia singur, era obligat să anunțe pe șeful de garaj ca să-l depaneze și totodată să trimită la bolnav o altă ambulanță. Înțelegi ? Doctorul Peticaru trebuia ori să aștepte ambulanța — măcar douăzeci de minute, și abia după accea să se intereseze la garaj dacă i s-a întîmplat ceva lui Sînpetru și, în caz afirmativ, să ceară o altă ambulanță — ori să-l urce pe bolnav în mașina sa și să-l ducă la spital. Doctorul însă n-a făcut nici una nici alta. În schimb ce a făcut ? A telefonat la garaj numai după zece minute, i-a administrat bolnavului un calmant, după care s-a cărat fără să mai aștepte să vadă care ambulanță va veni mai repede.

— Asta ce înseamnă, tovarășe maior ?

— Înseamnă că doctorul a telefonat după altă mașină, fiindcă a *știut că Sînpetru nu va sosi la destinație.*

Concluzia la care ajunsese maiorul era ispititoare. De altfel, o altă explicație mai plauzibilă nu vedeam.

— Spune-mi, Vladone, ai trecut şi pe la atelierul de reparat ? Este unul particular ?

— Da.

— Cu cine ai stat de vorbă, cu patronul ?

— Cu el.

— Ce impresie ţi-a făcut ?

— Pare un om cinstit.

— Rămîne de văzut dacă numai pare sau este şi în realitate.

— La ce anume vă gîndiţi, tovarăşe maior ?

— Mă gîndesc la multe. De pildă, mă întreb dacă Sînpetru l-a dus realmente pe doctor la atelier. Şi fiindcă probabil am făcut nişte ochi foarte mari, maiorul explică : Adu-ţi aminte ce ne-a spus şoferul. La întrebarea mea dacă l-a dus acolo, mi-a răspuns : „Cred că da". Pe urmă, cînd l-am întrebat de ce *numai* crede, mi-a dat următoarea explicaţie : „Nu-mi amintesc de fel ce am făcut pe drum. Dar, pesemne, l-am dus, fiindcă domnul doctor a ajuns acasă la pacient înainte mea". Acum înţelegi ? În definitiv, ce dovadă avem noi că realmente l-a dus la atelier ? Declaraţia doctorului, confirmată de aceea a patronului atelierului. Dar dacă acesta din urmă a fost „sfătuit" *ce să spună* în cazul cînd ar fi întrebat ?

Iată o presupunere la care nu mă gîndisem. De altfel, în ultimele trei zile era pentru a treia oară cînd constatam alarmat şi cu mare amărăciune că dintr-o dată capacitatea mea de înţelegere a unor situaţii ceva mai deosebite slăbise, cum de asemenea observasem — încă şi mai alarmat — că însuşi interesul pentru munca pe care o desfăşuram nu mai era acelaşi. O parte din fiinţa mea — şi nu cea mai neînsemnată — se izola, se retranşa înapoia unor metereze de indiferenţă, inexistente pînă acum cîteva zile. Constatarea aceasta mă îngrijora,

mă alarma, mă înspăimînta, îmi crea complexe de inferioritate, şi nu numai complexe. Nu-mi face plăcere să folosesc cuvinte demonetizate, dar realitatea era că în ultimele patruzeci şi şase de ore, de fiecare dată cînd îmi aduceam aminte de indiferenţa relativă cu care priveam însărcinările primite simţeam că mă încearcă adevărate mustrări de conştiinţă. Şi această indiferenţă era cu atît mai gravă cu cît îmi iubeam meseria. Mi-o iubeam şi totuşi o priveam cu indiferenţă, deocamdată relativă indiferenţă, ale cărei consecinţe începuseră deja să se manifeste, ele constînd în slăbirea capacităţii de înţelegere a unor situaţii dificile, în ultimă instanţă un regres de perspicacitate. De pildă, numai aşa se explica de ce nu sesizasem imediat că era posibil să existe o înţelegere prealabilă între doctorul Peticaru şi patronul atelierului de reparat auto.

— Mda ! O asemenea presupunere n-o putem exclude din capul locului, am mormăit înciudat.

— Ai spus bine : presupunere. Numai că va trebui să ne convingem, cît mai curînd posibil, dacă realmente este doar o presupunere. În cazul că este, va trebui s-o dăm naibii, ca să nu ne mai încurce.

— Neapărat, tovarăşe maior.

Şi întrucît maiorul Bogdan Tudoraşcu era un om căruia nu-i plăcea să tergiverseze lucrurile, pînă în seară izbuti să afle că Marin Antohie, proprietarul atelierului de reparaţii auto, era vărul doctorului Peticaru.

Descoperirea aceasta mă convinse că optimismul maiorului nu fusese de loc exagerat şi că în undiţă prinsesem — aşa cum se exprimase el — niscai peşte, poate chiar unul foarte mare.

De cînd Ilinca fusese internată la clinica profesorului Elinescu încă nu izbutisem să-mi fac timp ca s-o vizi-

tez. Nu eram la curent nici cu ultimele rezultate ale experienței la care probabil continuase să fie ea supusă. De fapt, ca să fiu foarte sincer, nu lipsa de timp fusese cauza adevărată pentru care nu-mi călcase piciorul pe la clinică, ci lipsa de interes, acea lipsă de interes de care am vorbit mai sus, ce mă rodea pe dinăuntru ca o altfel de boală misterioasă și perfidă. Și poate că ar mai fi trecut cine știe cîte zile pînă să mă hotărăsc dacă șeful nu m-ar fi întrebat într-o zi :

— Pe la profesorul Elinescu ai mai trecut, Vladone ? A avansat cu ceva ?

— Tovarășe colonel, n-am mai dat pe la clinică... Am fost...

— Du-te astăzi și după aceea vino la mine să-mi raportezi, nu mă lăsă el să formulez o scuză, ca și cînd ar fi știut că va fi una mincinoasă.

Pe profesorul Elinescu l-am găsit în cabinetul său de la clinică.

— Chiar mă miram că m-ați lăsat să răsuflu liniștit cîteva zile, glumi el.

— Asta mi-a și fost intenția, domnule profesor, am glumit la rîndul meu.

— Vreți să știți ce am mai aflat, așa-i ?

— Ne interesează mult.

— Dacă vreți să știți ce anume s-a întîmplat și în realitate din ceea ce ați presupus că s-a întîmplat cît timp Ilinca a fost sub influența acelui om, vă pot spune că, în afară de faptul că i s-a *poruncit* să vă asasineze, altceva rău n-a mai făcut.

— Cine i-a poruncit ? Bărbatul în vîrstă cu care s-a întîlnit în apartamentul Ernei ?

— Da ! El !

— Va să zică Ilinca și-a reamintit.

— În stare de somn hipnotic şi-a reamintit totul, domnule Vladone. După ce am aflat ceea ce ne-a interesat, i-am poruncit să uite şi i-am sugerat ca, atunci cînd se va trezi, să-şi reamintească numai lucruri plăcute.

— De pildă ?

— Că a fost într-o excursie cu o prietenă, în Bucegi, la cota 1400.

— Şi dacă într-o zi îi vine în minte să se ducă s-o caute pe acea prietenă ?

— Nici o grijă în privinţa aceasta. I-am *sugerat* că „prietena" este de fapt o tînără suedeză căreia întîmplător i-a făcut cunoştinţă în holul hotelului „Postăvarul" din Sinaia, şi care acum cîteva zile s-a întors în ţara ei natală. Cîtva timp va aştepta o scrisoare de la ea, pe urmă o va uita, cel mult regretînd că suedeza nu a găsit de cuviinţă să-i trimită măcar o ilustrată. În concluzie, pacienta poate să părăsească în orice clipă clinica.

— Din păcate, va trebui s-o mai găzduiţi cîtva timp, domnule profesor. Din anumite motive va trebui s-o mai găzduiţi.

— Personal nu am nimic împotrivă. Numai că în prealabil trebuie s-o convingeţi să rămînă, fiindcă se arată foarte nerăbdătoare să ne părăsească, deşi, aici, toată lumea, medici, surori şi bolnavi o răsfaţă.

— Am să caut s-o conving, şi sper să reuşesc. Aş dori să vă mai pun o întrebare, domnule profesor. Aţi spus că după ce aţi aflat ceea ce vă interesa să ştiţi, i-aţi poruncit să uite. De ce aţi procedat aşa ?

— Domnule Vladone, de vreme ce îmi puneţi această întrebare presupun că dumneavoastră — ca instituţie nu ca persoană — v-ar fi convenit ca ea să-şi aducă aminte de tot ce a făcut cît timp s-a aflat sub influenţa unei voinţe străine, eventual pentru a o putea folosi ca martoră.

— În nici un caz, domnule profesor. Mărturia ei în nici un caz nu ar putea constitui probă în justiție, ci, mai curînd, o declarație din partea dumneavoastră, în care să consemnați constatările la care ați ajuns în urma experiențelor efectuate, ne-ar putea fi utilă.

— Asta e cu totul altceva, și o asemenea declarație sînt gata să o dau oricînd, dacă mă asigurați că pacienta nu va lua niciodată cunoștință de ea. Căci trebuie să înțelegeți că dacă i-am cerut să uite, am făcut-o din considerente pur morale. Închipuiți-vă ce s-ar putea întîmpla de pildă cu dumneavoastră dacă într-o zi ați afla că în timp ce erați într-o totală dependență față de voința altcuiva, la porunca acestuia, ați încercat să ucideți un om pe care îl stimați și față de care simțiți poate afecțiune.

— Domnule profesor, pot să vă asigur că Ilinca niciodată nu va afla că numai puțin a lipsit să devină o criminală.

— Cu atît mai bine, domnule Vladone, cu atît mai bine.

Luîndu-mi rămas bun de la profesor, m-am dus s-o caut pe Ilinca. Am găsit-o instalată într-o rezervă. O infirmieră drăguță își făcea de lucru pe coridor, în imediata apropiere a rezervei, și cînd am văzut-o, mi-am zis că eram singurul care știam că „infirmiera" avea legătură cu spitalul doar într-atîta că purta un halat alb, deoarece, în realitate, era o lucrătoare a noastră trimisă acolo să asigure securitatea personală a Ilincăi.

Ilinca își manifestă bucuria că mă vede într-un mod atît de expansiv, încît mă îmbrățișă și mă sărută, fapt care avu drept consecință că m-am înroșit ca un adolescent, în ciuda faptului că atît îmbrățișarea cît și sărutul au fost cum nu se poate mai caste.

— Ce bine îmi pare că te văd, domnule Vladone. Ai venit să mă iei de aici ?

Am evitat să-i răspund şi am întrebat-o la rîndul meu cum se mai simte.

— Perfect, domnule Vladone, perfect. Şi sînt fericită, aproape fericită. Dar nu mă întrebi de ce ?

— De ce, domnişoară Ilinca ?

— Sînt fericită pentru că acuma *ştiu*. Ştiu, îmi amintesc tot, tot ce s-a întîmplat atunci. Şi sînt fericită, mai ales, pentru că nu are de ce să-mi fie ruşine de ceea ce am făcut în zilele acelea. Închipuie-ţi, am cunoscut o fată frumoasă la Sinaia, am urcat cu ea la „cota 1400" şi am petrecut împreună cîteva zile admirabile. Era suedeză şi o chema Martha. Sînt sigură că zilele astea am să primesc o scrisoare de la ea. Dar dumneata ce ai făcut în tot acest timp ? De ce nu ţi-ai ţinut promisiunea ? Mi-ai făgăduit doar că vei trece să mă vezi în fiecare zi.

— Am fost bolnav, domnişoară Ilinca, am minţit fără nici un fel de remuşcare, împrumutînd chipului o mină perfect adevărată.

— Şi acum ? Acum eşti sănătos ? se nelinişti ea.

— Acum da. De altfel n-a fost decît o gripă uşoară.

Pe urmă, reamintindu-şi :

— Ai venit să mă iei de aici, nu-i aşa ?

— Din păcate, domnişoară Ilinca, profesorul consideră că va trebui să mai rămîi încă vreo cîteva zile.

— Nici nu mă gîndesc.

— Trebuie, domnişoară Ilinca. Te rog să mai ai răbdare cîteva zile.

— Cîte ? voi ea să ştie.

— Maximum o săptămînă.

— Bine. Dar, să ştii, mai mult de o săptămînă nu rămîn. Dacă peste o săptămînă nu mă scoţi de aici, am să fug din clinică.

I-am promis cam din vîrful buzelor, fiindcă nu eram de loc convins că într-o săptămînă vom izbuti să rezolvăm toate necunoscutele. După aceea, am vorbit despre o mulţime de alte lucruri, fără importanţă, mai exact a vorbit Ilinca, rolul meu mărginindu-se în a asculta şi a da din cînd în cînd din cap aprobativ.

La plecare, Ilinca îmi prinse la butonieră o garoafă albă pe care o luă dintr-un vas în care se lăfăia un potpuriu de flori — garoafe, trandafiri, bujori, gladiole etc — semn că ele nu proveneau doar de la o singură persoană.

14

DOCTORUL PETICARU ÎNCHEIE SOCOTELILE

Colonelul era singur în birou. Avea dinaintea sa, pe birou, faimosul său carneţel cu scoarţe din material plastic, de culoare vernil, în care obişnuia să facă însemnări — nimeni nu citise măcar o singură însemnare, nici măcar maiorul Bogdan, prietenul şi cel mai apropiat colaborator al său — de obicei telegrafice, scrise cu cerneală de diferite culori, după un anumit cod al său, fiindcă fiecare culoare de cerneală avea o anume semnificaţie.

Mă ascultă pînă la capăt jucîndu-se cu stiloul, fără să-mi pună vreo întrebare, aşa cum îi era obiceiul. Abia cînd am terminat ceru amănunte în legătură cu vizita pe care o făcusem la clinică, pentru ca, la un moment dat, să-mi pună o întrebare care mă surprinse :

— Te-ai găsit vreodată în situaţia de a fi singur într-o împrejurare — hai să-i spunem dramatică — şi să ţi se facă frică, atîta frică încît să-ţi pierzi capul ?

— Tovarăşe colonel m-am găsit în vreo două rînduri în asemenea situaţii, dar, în ciuda faptului că-mi era foarte frică, nu mi-am pierdut capul.

— Asta e foarte bine. Ţine minte, Vladone, că indiferent de gravitatea situaţiei în care te afli, dacă izbuteşti să nu-ţi pierzi capul, pînă la urmă scapi.

— Da, bineînţeles ! am spus prosteşte, în aşa măsură îmi dădeau de gîndit cuvintele lui.

— Şi acum te poţi duce, Vladone.

L-am salutat şi m-am îndreptat spre uşă. Dar înainte de a ieşi, o nouă recomandare mă ţintui în prag, de-a dreptul enigmatică :

— Să ţii minte, Vladone, că dacă într-o zi te vei găsi într-o împrejurare critică, să-ţi aduci aminte, să nu care cumva să uiţi că, în ciuda aparenţelor, nu vei fi singur.

— Am să ţin minte, tovarăşe colonel.

Am ieşit din biroul lui închizînd uşa cu infinite precauţii, nici eu nu ştiu de ce. M-am dus să-l caut pe maiorul Bogdan. Speram că el va fi în măsură să mă ajute să înţeleg adevărata semnificaţie a recomandării ce mi-o făcuse colonelul. Dar nu l-am găsit. Şi ceilalţi colegi erau plecaţi. O tristeţe inexplicabilă mă copleşi. M-am învîrtit fără rost, pe urmă am plecat. M-am urcat în „Rosinanta" mea şi am pornit motorul. Acasă ! Simţeam nevoia să fiu la mine, să mă întind în pat şi să mă gîndesc la cele ce-mi spusese colonelul. Pe drum, tot timpul, numai la asta m-am gîndit. Şi dacă n-am făcut nici un accident, aceasta se datoreşte faptului că reflexele funcţionează la mine ireproşabil.

Cînd am oprit, am crezut că mă aflu în faţa casei în care locuiam. Dar, spre surprinderea mea, am constatat că oprisem în faţa blocului în care locuia Lăpuşneanu. Am pus frîna de mînă, am scos cheia de contact şi, coborînd, am încuiat maşina. Am urcat cu liftul. Am sunat o singură dată şi, mai înainte de a apuca să sun

a doua oară, uşa s-a deschis şi l-am văzut pe Lăpuşneanu.

— Te aşteptam, Vladone !

Cuvintele lui m-au mirat. Cum naiba ştiuse că voi veni cînd eu habar nu avusesem ? Am vrut să-l întreb, dar am renunţat. Şi am renunţat, fiindcă am aspirat mirosul unui anume parfum care avu darul să-mi înnebunească sîngele. M-am grăbit să trec dincolo, în sufragerie. Şi încă din prag am descoperit-o pe Erna.

— Ce faci, Vladone ?

Abia cînd am văzut-o şi cînd am auzit-o adresîndu-mi-se, mi-am dat seama cît de mult o doream.

Două săptămîni !... În următoarele două săptămîni totul s-a terminat cu bine. „Cazul" a fost rezolvat şi cei vinovaţi au fost arestaţi. Carneţelul cu scoarţe vernil — încă unul din faimoasele carneţele ale colonelului Radu Mănăilă — s-a adăugat celorlalte, acelora ce odihnesc în despărţitura inferioară a fişetului în aşteptarea zilei cînd şeful meu va ieşi la pensie şi îşi va scrie memoriile.

Două săptămîni în care timp s-au întîmplat multe evenimente, unele importante, altele stranii, iar altele cu epiloguri de-a dreptul senzaţionale. În rezolvarea acestui „caz", fiecare din echipa de lucru a colonelului şi-a avut partea lui de contribuţie. Printre aceştia mă număr şi eu. Numai că nu în sensul dorit de mine şi, presupun, nici pentru cititorii acestei cărţi. Şi datorită acestui fapt, în paginile următoare relatarea întîmplărilor o voi face nu folosind amintirile şi propriile mele impresii, ci reconstituind faptele din cele ce am putut afla ulterior de la colegii mei. Îmi dau seama că nu am fost în suficientă măsură de clar. Aţi putea deci obiecta : „Bine, domnule, faptul că în desfăşurarea vi-

itoare a evenimentelor ai jucat un rol, altul decît acela pe care ţi l-ai dorit, nu constituie un motiv serios ca să-ţi modifici metoda de a prezenta faptele". Fără îndoială, o asemenea obiecţie ar fi întru totul justificată. Numai că eu încă n-am apucat să vă împărtăşesc adevăratul motiv pentru care, reconstituind în continuare întîmplările, trebuie să folosesc — permiteţi-mi să spun ca „material documentar" — „izvoare" străine. Motivul este următorul: Deşi în tot timpul acelor două săptămîni am fost prezent în miezul evenimentelor, acţionînd într-un fel sau altul, totuşi n u a m c u n o ş t i n ţ ă ce s-a întîmplat şi nici ce rol am jucat decît indirect, din mărturiile colegilor mei. Vreau să spun că nu-mi aduc aminte sau, dacă vreţi, nu ştiu precis ce s-a întîmplat în realitate cu mine şi ce a fost doar vis, halucinaţie sau coşmar. Cu alte cuvinte, am amintiri din perioada respectivă, dar îmi este imposibil să-mi dau seama care dintre ele sînt cu adevărat aduceri aminte şi nu capricii ale fanteziei mele, supralicitată, din motive independente de voinţa mea, decît numai dacă le confrunt cu relatările colonelului Mănăilă, ale maiorului Bogdan, ale lui Piciorus, la care se adaugă lectura atentă a tuturor pieselor din dosarul voluminos.

Am ţinut să fac aceste precizări pentru a nu da prilej cititorilor acestei cărţi să se mire că, începînd cu acest capitol, nu voi mai istorisi evenimentele la persoana întîi, ci situîndu-mă în postura autorului care ştie tot ce se întîmplă şi povesteşte totul în mod obiectiv, cu alte cuvinte voi folosi metoda clasică a romanului realist, metodă atît de disprețuită de partizanii „noului roman", dar mai ales de impostori.

*

Maiorul Bogdan Tudoraşcu intră în biroul colonelului Radu Mănăilă cu un aer triumfător :

— Bătrîne, îţi scoţi pălăria ?

— Fără să ştiu despre ce-i vorba ? Haide, deşartă-ţi desaga, băiete !

Maiorul se tolăni într-un fotoliu, îşi întinse picioarele şi cîteva clipe şi le contemplă, parcă mirîndu-se cît de lungi erau.

— Eremia Fecioru e un om fără prejudecăţi. Adică n-are cea mai a naibii prejudecată : gelozia.

— Aşa !... Şi, mă rog, cum ai ajuns să constaţi lucrul acesta ?

Maiorul, ca şi cînd nu ar fi auzit întrebarea, continuă :

— Parcă am citit pe undeva un panseu care suna cam aşa : „Va veni o vreme cînd unui soţ, aflînd că soţia lui s-a culcat cu altcineva, îi va părea tot atît de puţin rău pe cît i-ar părea dacă ar afla că o carte pe care el a citit-o şi i-a plăcut a mai fost citită şi de alţii."

— A scris cineva aşa ceva ? Mă rog, dacă o spui, te cred. Dar nu văd legătura.

— Ţii minte că te-am invitat cîndva la bar s-o asculţi pe Petronela, dar tu m-ai refuzat. Eu m-am dus o dată, şi apoi m-am mai dus de cîteva ori. Cîntă... mă rog, dacă mai eşti şi puţin ameţit nu poţi deosebi dacă miorlăie o pisică sau cîntă Petronela.

— Atunci de ce te-ai dus ? Cîntăreţele astea de bar sînt periculoase ca un recipient cu nitroglicerină.

— Nici o grijă ! Nu-i genul meu. Dacă m-am dus de mai multe ori acolo a fost fiindcă nu mi-a plăcut ceva la ea.

— Ce ?

— Prima dată habar n-am avut ce anume nu-mi place la dumneaei. Mi-am zis doar că poartă alt hram decît acela pe care îl declară. Cînd m-am dus a doua oară s-o ascult cum miorlăie ca o pisică pe acoperiș în săptămîna brînzei, am *citit-o*.

— Ce-ai citit ?

— Am observat că are un fel de idiosincrasie față de străini, turiști, oameni de afaceri sau ce naiba or mai fi fost ei în seara aceea. Asta nu prea mi-a mirosit a bine. Tu știi că, în general, cîntărețele astea de bar sînt de felul lor cosmopolite. Petronela noastră însă neam. Asta mie nu mi-a plăcut. Mi-am zis : „Bogdane, băiete, ăsta nu-i hramul adevărat al Petronelei. Ia să tragi tu puțin de firul ăsta, poate că iese ceva". Și am tras puțin, dar, știi, cu grijă, nu cumva să se rupă.

— Și ?

— Și, printre picături, am început să mă „ocup" discret de dumneaei. Rezultatul a fost că m-am convins că, într-adevăr, altul îi este hramul.

— Nu crezi, Bogdane, că ar fi cazul să nu-ți lăbărțezi într-un mod atît de indecent expunerea ? îi atrase atenția colonelul.

— Ce vrei, bătrîne ? Tu știi că în nici un caz concizia nu face parte din calitățile cu care m-a înzestrat mama-natură. Așa că lasă-mă să-ți raportez așa cum mă pricep.

— Poftim ! se resemnă colonelul.

— Ce-am constatat ? Că Petronela dacă se arăta de-a dreptul nepoliticoasă cu străinii, în schimb era numai miere cu ai noștri, însă numai cu românașii noștri care au optat pentru o anume profesiune, aceea de inginer. Dar nu care cumva să-ți închipui că se arăta amabilă cu orice fel de ingineri, de pildă, cu unul de la nu știu ce nenorocită de cooperativă de confecționat scobitori, cremă de ghete sau cîrlige de rufe. Ferit-a

sfîntul ! Petronela preferă doar pe inginerii ce lucrează în întreprinderi de interes republican, mai ales pe cei din provincie. Unii dintre ei, atunci cînd vin la Bucureşti în interes de serviciu, simt nevoia să se deconecteze la bar, scuturîndu-se de nişte bani pe care, în oraşul lor, nu au cum să-i cheltuiască sau, chiar dacă au, n-o fac din prudenţă, fiindcă mai ales în provincie se aplică proverbul : „Foaie verde lobodă, gura lumii slobodă". Ei, bine, în săptămîna asta de cînd am pus-o sub observaţie pe Petronela, am putut constata că are o mulţime de „prieteni" ingineri. Asta a fost prima şi de loc de lepădat constatare. Reţine, bătrîne !

— Bine !... Bine !... Am reţinut.

— Pe urmă ce am mai constatat ? Am constatat că noul dresor, Eremia Fecioru, este un om lipsit de prejudecăţi şi că se bucură cînd nevastă-sa face dragoste cu vreunul din aceşti ingineri.

— Şi, mă rog, de unde ştii tu că se *bucură ?*

— Ştiu, fiindcă pe unii dintre amanţii ei Petronela îi aduce acasă şi aproape de fiecare dată cînd se întîmplă aşa Eremia pleacă la circ să dea de mîncare bestiilor lui — am aflat că nu lasă pe nimeni altcineva să le hrănească — sau îi vine chef să se beţivească la un „local familiar" din apropiere. În fine, am mai constatat ceva : că singurul „prieten" al Petronelei care nu-i inginer este doctorul Peticaru, pe care îl vizitează în apartamentul lui şi unde — deschide bine urechile, bătrîne ! — se mai întîlneşte şi cu alţi bărbaţi, bineînţeles cînd doctorul este de gardă la spital sau ocupat cu vreo operaţie. Deci, cîte constatări ţi-am înşirat pînă acum ?

— Trei !

— Atunci mai este una. A, da ! Am mai constatat că şi Eremia este în relaţii bune cu doctorul pe care, în

decurs de numai o săptămînă, l-a vizitat acasă în două rînduri. Iată, bătrîne, cele patru constatări, şi acum, vrei nu vrei, trebuie să-ţi scoţi pălăria, fiindcă în nici un caz nu poţi spune că nu sînt deosebit de interesante.

— Bine, îmi scot pălăria, deşi constatările tale mai curînd *pot deveni* interesante decît sînt efectiv la ora actuală.

— Cum poţi face o asemenea afirmaţie ? se indignă maiorul. Datorită constatărilor mele, *acum* o mulţime de *chestii* se leagă. Acum ştim precis că doctorul, dresorul, pramatia de nevastă-sa, Lăpuşneanu şi Erna sînt o apă şi-un pămînt, că toţi fac parte din aceeaşi gaşcă. Şi, dacă vrei, numitorul comun este doctorul Peticaru. Cînd Eremia îşi rupe piciorul în accidentul de maşină, doctorul Peticaru i-l pune în ghips. Cînd Erna are nevoie să se ducă la Lăpuşneanu acasă, doctorul Peticaru o transportă personal cu ambulanţa „Salvării". În fine, acelaşi doctor Peticaru pune la dispoziţia Petronelei apartamentul ca să se întîlnească acolo cu amanţii ei. Ei, bine, după tine toate acestea nu înseamnă decît nişte constatări care *pot* avea valoare doar în viitor, într-unul mai apropiat sau eventual mai îndepărtat ? Ce Dumnezeu, bătrîne, doar acum ştim precis că-i putem băga pe toţi în aceeaşi oală.

— Şi ? Asta am presupus-o noi mai demult.

— Am presupus-o, dar acum ştim cu certitudine.

— Şi dacă ştim ? Dovezi avem ? Nici una ! Deocamdată nici una. Să presupunem că îl chemăm aici la noi pe Lăpuşneanu, îl înghesuim cu întrebările şi pînă la urmă îl silim să mărturisească adevărul, de pildă, că intenţionează să-l elibereze pe Balthazar. Simpla lui recunoaştere nu constituie însă probă în justiţie, atîta vreme cît nu putem prezenta dovezi materiale. Noi

presupunem că ei pun la cale evadarea lui Balthazar. Dar atîta vreme cît nu au trecut la fapte, nu pot fi învinuiți, trimiși în judecată. Iată de ce ți-am spus că deocamdată constatările tale sînt interesante, dar eficiente pot deveni eventual în viitor.

— Cînd ?

— Cînd vom ști ceva mai mult decît știm astăzi. Cînd vom ști, de pildă, dacă faptul că Petronela se culcă numai cu ingineri are la bază un anume substrat sau pur și simplu manifestă o preferință accentuată față de această profesiune, așa cum, pe vremuri, era suficient ca un bărbat să poarte uniformă de ofițer și să-și zornăie pintenii, ca toate fetele să se dea în vînt după el. Tu însă presupui că nu-i vorba de o simplă preferință.

— Nu-i, bătrîne ! Aș fi în stare să pun rămășag pe orice.

— Foarte probabil ! Dar este o convingere subiectivă. Noi trebuie însă să dovedim că într-adevăr pe Petronela o interesează anumiți bărbați nu pentru potența lor ca masculi, ci fiindcă încearcă să obțină de la ei unele informații cu caracter secret. Presupunînd că ne convingem de acest lucru, încă n-am ajuns la capătul străduințiilor noastre, căci, fără îndoială, Petronela adună asemenea informații nu ca să-și facă o colecție personală, ci ca să le plaseze mai departe, aceluia care are nevoie de ele. Cui însă ? Ai afirmat că Petronelei nu-i face plăcere să aibă legături cu străinii. Oare *absolut cu nici un* străin, sau există unul cu care face excepție ? Iar dacă realmente nu face excepție cu nimeni, atunci trebuie să-l descoperim pe acela care are buletin de identitate și nu pașaport, dar prin comportamentul său trădător este mai odios decît un străin care, printre

alte ocupații nevinovate, se îndeletnicește și cu spionajul.

— În cazul acesta, dacă am înțeles bine, obiectivul imediat ar fi să ne lămurim cît mai exact care sînt relațiile dintre Petronela și inginerii cu care ea se întîlnește. Este ?

— Exact ! Sînt mulți ?

— Eu am depistat doar patru. Doi de la Brașov, doi de aici, din București.

— Le-ai aflat numele, unde lucrează ?

— Bineînțeles. Pe cei din București lasă-i în seama mea. Pe brașoveni aș propune să-i dăm pe mîna lui Vladone. Băiatul îmi place și cred că se va descurca bine.

— În nici un caz lui Vladone.

— De ce, bătrîne ? Pînă de curînd aveai o părere bună despre el. Ceva mai tîrziu, ca și cînd abia și-ar fi amintit : Știu eu ? Poate că ai dreptate. Ce-ar fi dacă l-am trimite în concediu ?

— Nu cred că ar fi o soluție prea bună.

— Atunci să-i dăm o însărcinare în provincie, pînă cînd le venim de hac cîntăreților și celorlalți.

— Ar însemna să-l jignim, Bogdane. Nu ! Îl păstrăm aici. Și dacă vrei să știi, eu sînt convins că ne va fi de mare folos.

— Ce vrei să spui, bătrîne ?

— Nimic mai mult decît ceea ce ai auzit. Am să reflectez ce însărcinare să-i dau, care să nu ne stînjenească și totodată să-l avem sub ochii noștri. La Brașov, cred că e bine să se deplaseze Piciorus, iar Dorobanțu să se ocupe mai îndeaproape de doctorul Peticaru. Despre el știm cel mai puțin, deși mă intrigă cel mai mult. Poate fiindcă știm atît de puțin.

Locotenentul-major Dorobanțu aștepta să coboare liftul ca să urce pînă la etajul patru, unde urma să „schimbe o parolă" cu un locatar dintr-un apartament vecin cu al doctorului. Domnul Grigoraș era pensionar căferist și de cînd se mutase în bloc, împreună cu fiică-sa și ginerele, se străduia să se deprindă cu noua situație, dar fără să izbutească. Stătuse mai înainte în cartierul Steaua și ajunsese să se mute în bloc prin schimb de locuință. Și fiindcă acolo unde stătuse mai înainte avusese curte și grădină, iar aici doar un balcon, care fiind orientat spre miazăzi era mai toată ziua pîrjolit de soare, se obișnuise să coboare cu un scaun în fața blocului și să stea acolo pînă cînd soarele puternic îl gonea din nou în casă.

Locotenentul-major Dorobanțu avea un fler deosebit în a descoperi oamenii cei mai vorbăreți și în același timp cel mai bine informați. De obicei, aceștia sînt pensionari sau pensionare, oameni în vîrstă care, după ce au muncit o viață întreagă, acum, cînd nu mai au ce face, ca să le treacă timpul mai ușor, vor să știe tot ce se întîmplă pe la vecini, pentru ca să aibă apoi subiect de tăifăsuială cu ceilalți locatari ai casei sau cu vreun prieten. De aceea, atunci cînd i se încredința o sarcină de informare, Dorobanțu apela la pensionari și, cum avea o răbdare angelică, știind să asculte, dar mai ales să orienteze discuția în direcția voită de el, izbutea totdeauna să obțină toate relațiile de care avea nevoie.

Era a doua oară cînd venea la domnul Grigoraș, de data asta ca să verifice dacă o văzuse vreodată pe Erna intrînd sau ieșind din apartamentul doctorului Peticaru, în care scop aducea cu el, în buzunar, mai multe fotografii ale fostei cîntărețe. Nu fusese inițiativa lui, a

lui Dorobanțu, ci a maiorului care, într-o discuție cu colonelul Mănăilă, afirmase :

— Bătrîne, dacă aflăm că și Erna îl vizitează pe doctor, atunci putem presupune că nu Erna, ci Peticaru este vioara întîia.

Colonelul se arătase sceptic, dar găsise utilă propunerea maiorului.

Dorobanțu sună la soneria apartamentului și domnul Grigoraș veni imediat să-i deschidă.

— A, dumneavoastră erați ! Extraordinar, tovarășe, extraordinar ! Închipuiți-vă, am visat azi-noapte că jucam împreună table. Dimineața, cînd m-am trezit și mi-am amintit de vis, mi-am zis : „Să știi, Grigoraș, că tovarășul acela are să te mai viziteze". Și poftim, visul s-a realizat.

În clipa aceea se auzi o împușcătură. Zgomotul venea din apartamentul doctorului Peticaru. Domnul Grigoraș care nu auzea foarte bine și care nu se pricepea de loc să deosebească zgomotul unei împușcături de rateul unei mașini, nu-i dădu nici o atenție. Dorobanțu însă se repezi la ușa apartamentului vecin și sună la sonerie. După cîteva secunde, dîndu-și seama că nu avea șanse să i se deschidă, se dădu cîțiva pași înapoi, repezindu-se apoi cu umărul în ușă. Ușa însă nu ceda. Nu ceda nici a doua oară, ci abia a treia oară, cînd se repeziră amîndoi, el și domnul Grigoraș. Cînd au pătruns în dormitor l-au găsit pe doctorul Peticaru prăbușit lîngă pat, împușcat în tîmplă.

Dorobanțu telefonă colonelului și, după ce primi aprobarea acestuia, anunță procuratura. Pînă la venirea expertului criminalist, a medicului legist și a fotografului, în prezența domnului Grigoraș, Dorobanțu inițiie o primă și superficială percheziție a apartamentului, soldat cu un rezultat negativ. Doctorul Peticaru, zburîn-

du-şi creierii, nu găsise de cuviinţă să explice ce anume motiv îl îndemnase să ia o asemenea hotărîre extremă. Dar nici ulterior, cu prilejul celei de-a doua percheziţii, de această dată efectuată de o echipă expertă, nu se descoperi absolut nimic compromiţător. În ceea ce priveşte cauzele, sinuciderea doctorului, în ciuda cercetărilor întreprinse, continuă să rămînă învăluită în mister. Colegii de la spital primiră vestea cu multă părere de rău şi, întrebaţi, nici unul nu fu în stare să furnizeze o explicaţie cît de cît credibilă. Singurii care probabil cunoşteau motivul sinuciderii lui Peticaru erau Erna şi Petronela — fără îndoială că şi Lăpuşneanu — dar pe ei în nici un caz nu-i puteau audia, din motive de tactică : „Ca să nu se sperie vînatul", cum se exprimase maiorul.

În zilele imediat următoare, maiorul Bogdan şi locotenentul-major Piciorus — unul în Capitală, celălalt la Braşov — întreprinseră cercetări spre a verifica în ce măsură inginerii cărora Petronela le acordase graţiile ei, sub patronajul binevoitor al dresorului, erau doar nişte soţi infideli — toţi patru fiind însuraţi — sau, mult mai mult decît atît, nişte trădători de patrie. Rezultatul acestor cercetări fu cel scontat, dar numai în parte, deoarece doi dintre ingineri, unul din Bucureşti şi celălalt din Braşov, trebuiră să fie scoşi din cauză, împotriva lor negăsindu-se nici cel mai mic indiciu de vinovăţie. În schimb, vinovăţia celorlalţi doi părea mai mult decît evidentă. Amîndoi ocupau în întreprinderile unde lucrau posturi însemnate, amîndoi erau buni tehnicieni, buni organizatori, cu iniţiativă şi cu multe idei noi şi originale în ceea ce priveşte organizarea producţiei. Pe scurt, amîndoi se bucurau de încrederea conducerii şi de simpatia salariaţilor în subordine.

Investigînd în legătură cu inginerul Paul Nedelcu — cel de la întreprinderea din București — maiorul Bogdan izbuti să afle chiar mai mult decît se aștepta. În munca de informare pe teren a ști să întrebi presupune un adevărat talent. De aceea maiorul, care deseori avea păreri oarecum paradoxale într-o serie de probleme legate de meseria sa, afirma că aceasta presupune o adevărată artă, pe care el o practica — așa declarase în mai multe rînduri — cu pasiune nu numai pentru că obținea totdeauna rezultatele scontate, ci fiindcă i se oferea astfel prilejul să studieze psihologia oamenilor din cele mai variate straturi sociale. La ce concluzii ajunsese în legătură cu firea omenească de pe urma acestor studii nu se confesase nimănui. Însă, în forul său intim, nu numai o dată își spusese, cu amărăciune, că dacă nu voia să ajungă la concluzia că omenirea nu prea are cu ce se mîndri, trebuia să facă abstracție de firea intimă a majorității oamenilor.

În ceea ce privește arta de a se informa, după părerea maiorului, ea consta nu atît în a ști *ce* să întrebi, ci *cum* să întrebi pentru a-l face pe cel care poate să-ți ofere informații utile să se gîndească și să-i *sară în ochi*, abia în clipa cînd îl întrebi, fapte și atitudini de comportament la persoana care te interesează, pînă în clipa aceea aparent nesesizate sau considerate ca lipsite de importanță.

Punînd în joc toată „arta" sa, maiorul izbuti să afle despre inginerul Nedelcu un fapt care, prin importanță, covîrșea pe toate celelalte. Află că era cel mai bine informat inginer din uzină și că era la curent cu tot ce se întîmpla în fiecare secție, iar în anumite probleme mult mai bine chiar decît directorul sau inginerul-șef.

— Și cum vă explicați aceasta ? întrebase maiorul.

— Nedelcu este un temperament dinamic. Energia de care dispune, capacitatea sa intelectuală sînt mult mai mari decît este nevoie ca munca şi secţia pe care o conduce să meargă ca pe roate. Şi fiindcă surplusul de energie trebuie într-un fel cheltuit, Nedelcu se interesează de problemele ce ţin de alte secţii, dacă vreţi, de problemele de ansamblu ale întreprinderii. Aceasta pe de o parte. Pe de alta, nu numai că se oferă să pună umărul ori de cîte ori este solicitat, dar o face şi din proprie iniţiativă dînd un sfat competent sau sugerînd într-o problemă spinoasă de producţie o soluţie la care nimeni nu se gîndise pînă atunci.

— Din cele ce-mi spuneţi, se pare că inginerul Nedelcu are mai multe specialităţi.

— Specialitatea lui de bază este oţeluri fine, dar într-o întreprindere ca a noastră, specialităţile sînt, în cea mai mare parte, înrudite.

— În afară de oţeluri fine, în ce alt sector şi-a dovedit competenţa ? Bineînţeles, mă refer la alte sectoare decît cel de care răspunde direct.

— Pe Nedelcu al nostru — şi acest „al nostru" îl făcu pe maior să strivească în scrumieră ţigara abia aprinsă — l-au preocupat problemele legate de investiţii. Nu ştiu dacă sînteţi la curent, dar uzina noastră este încă foarte tînără şi ea urmează să fie înzestrată, în decursul întregului cincinal, cu maşini şi utilaje produse o parte în ţară, iar o altă parte urmînd a fi importată. În privinţa investiţiilor este foarte competent, deşi nu lucrează direct la acest sector. Este atît de competent, încît a fost solicitat să studieze diverse oferte ale unor firme din occident privind maşinile ce urmează a fi aduse dinafară.

— Spuneţi-mi, inginerul Nedelcu este însurat ? Are familie ?

— Bineînțeles. Soție și doi copii, amîndoi foarte reușiți.

— Păi dacă este atît de mult solicitat, cînd mai are timp să se mai ocupe și de familie ?. Din cele ce mi-ați povestit, sînt ispitit să trag concluzia că inginerul mănîncă și doarme la uzină.

— Să nu exagerăm, tovarășe. Omul își mai ia de lucru și acasă, mai ales cînd îl solicită alții.

— Păi i se permite să scoată din întreprindere documente care au, mai mult sau mai puțin, un caracter secret ?

— Să fim serioși ! Nedelcu e doar un om de bază în fabrică. Toată lumea este de acord că trebuie să existe vigilență. Dar vigilența nu trebuie înțeleasă nici ea în mod mecanic, fiindcă există pericolul să sărim peste cal.

Maiorul oftă a părere de rău, gîndindu-se cît de mulți „gură-cască" există în diverse locuri de muncă.

Cît privește pe Picioruș, nici el nu-și pierdu timpul la Brașov. Inginerul de care se ocupă — pe nume Abel Nicoară — nu era un personaj de prim ordin în întreprinderea unde funcționa, în schimb lucra într-o secție importantă ale cărei produse aveau un caracter secret. În legătură cu acest inginer cei din întreprindere nu aveau păreri prea bune. Deși priceput din punct de vedere profesional, ca om era puțin agreat, fiindcă avea o fire impulsivă, era invidios pe succesele altora și aiurit. Fusese în două rînduri căsătorit, divorțase tot de atîtea ori, și recent își anunțase colegii că intenționează să se însoare a treia oară cu o „artistă de la București". Și întrucît la București nu fusese văzut decît în compania Petronelei, se putea trage concluzia că ori își mințise colegii, ori Petronela îl îmbrobodise că va divorța de dresor, măritîndu-se cu el.

*

Ar fi trebuit să fie o şedinţă operativa, convocată de colonelul Radu Mănăilă. Erau prezenţi : maiorul Bogdan Tudoraşcu, locotenentul-major Dorobanţu şi Picioruş.

Chiar la începutul şedinţei Dorobanţu întrebase :

— Dar cu Vladone ce se întîmplă ?

— Pe el nu l-am convocat.

Răspunsul laconic al şefului îl nedumeri pe Dorobanţu, care schimbă priviri întrebătoare cu Picioruş, şi el nu mai puţin nedumerit. Nici unul dintre ei nu îndrăzni însă să ceară explicaţii suplimentare. Pe urmă, şedinţa decurse după tipicul tuturor şedinţelor operative : scurte informări în legătură cu sarcinile îndeplinite, trasarea altora noi, ca obiective imediate. Picioruş închise carnetul în care făcuse unele însemnări. Dorobanţu se pregăti să se ridice. Maiorul se uită la ceas făcînd socoteala cîte minute îi vor trebui ca să ajungă la întreprinderea unde lucra inginerul Nedelcu. În clipa aceea sună telefonul.

Colonelul ridică receptorul.

— Alo !... Da, eu sînt. Cum ? Absolut precis ? Mulţumesc. Apoi, ceva mai tîrziu — cînd convorbirea telefonică luă sfîrşit — către cei prezenţi : Vă aduc la cunoştinţă că Petronela a fost solicitată pentru un turneu în occident.

Cîteva secunde nu reacţionă nimeni în nici un fel, în aşa măsură vestea îi surprinse pe toţi. Primul care îşi reveni fu maiorul Bogdan :

— Tocmai pe aia, cu voce ca o rîşniţă ruginită de cafea ? E clar, tovarăşe colonel ! (Cînd era toată „echipa" maiorul nu-i mai spunea pe nume.)

— Ce anume e *clar ?*

— Că toată chestia e aranjată. Tocmai acum, cînd circul urmează să plece în turneu, hop că este şi dum-

neaei solicitată să cînte cam tot în aceleași orașe. E clar că e un aranjament.

— Propunerea pornește chiar de la un impresar ? se arătă sceptic Dorobanțu.

— Tovarășe colonel, A.R.I.A.[1] a mai făcut afaceri cu acel impresar ? întrebă la rîndul său maiorul.

— Pînă acum niciodată. Persoana care m-a chemat la telefon a ținut să-mi atragă atenția asupra acestui fapt.

— Ascultați-mă pe mine ! În orașele unde va cînta Petronela noastră se vor scumpi ouăle. Cei care se vor pîrli și se vor duce s-o asculte, vor reveni ca să se răzbune, bombardînd-o cu ouă.

— Tovarășe colonel, — interveni în discuție Picioruș, înroșindu-se așa cum îi era obiceiul — sceptic sînt și eu. Cred că mai curînd ajung eu dresor de tigri și lei decît Petronela să cînte acolo unde, chipurile, este solicitată. Tovarășul maior are dreptate, că nu-i decît un aranjament. Impresarul acela, chiar dacă este în realitate impresar, sigur că n-a făcut oferta din proprie inițiativă și dacă va trebui să avanseze A.R.I.A.-ei vreo sumă de bani, nu din buzunarul lui o va plăti.

— Bine gîndit, Picioruș ! îl lăudă maiorul cu un ton de parcă ar fi anunțat o performanță sportivă. Iată cum văd eu problema, tovarășe colonel. Pot să-i dau drumul ?

Toți cunoșteau felul pitoresc de a se exprima al maiorului, așa că nimeni nu se miră de acel „pot să-i dau drumul".

— Expune-ți punctul de vedere, Bogdane, acceptă colonelul.

[1] Agenția Română de Impresariat Artistic (N.A.).

— Peste o săptămînă, circul are să plece în turneu pe timp de o lună. Printre cei care urmează să se deplaseze este și Eremia Fecioru, noul dresor, care l-a înlocuit pe Franz Buller. Dar iată că la puțină vreme după ce Eremia *a știut* sigur că va pleca, un impresar oarecare o solicită pe nevastă-sa pentru o serie de concerte. Coincidență ? Pe naiba ! Ei au aranjat să ajungă amîndoi în același timp în occident, fiindcă nu mai au de gînd să se reîntoarcă. Pagubă în ciuperci ! Nu pierdem decît niște pramatii. Dar asta nu reprezintă decît aspectul superficial al problemei. Ea este însă mult mai gravă...

— Înainte de a continua — îl întrerupse colonelul — țin să te informez că discuțiile în legătură cu schimbul reciproc de artiști de circ în cadrul unui turneu de o lună de zile au început în urmă cu vreo patru luni. La un moment dat au fost chiar sistate, pentru scurtă vreme, și pe urmă reluate. De treaba aceasta am luat cunoștință telefonic abia adineauri. Acum poți continua. Sper că precizarea pe care am făcut-o vine în sprijinul punctului de vedere pe care vrei să-l expui.

— Ba bine că nu, bătr... — îl luă gura pe dinainte pe maior — vreau să spun : tovarășe colonel. Va să zică amîndoi vor s-o întindă din țară. Soții Fecioru nu au rude în apus. Madam Fecioru, este știut, se ferește să aibă legături cu străinii. Dacă vreunul, la bar, încearcă s-o invite la masa lui, îl refuză cu atîta dispreț suveran, încît ai zice că e Liz Taylor în rolul Cleopatrei. Deci, nici tu rude în străinătate și nici tu prieteni străini „făcuți" la bar sau în altă parte. Asta pe de o parte. Pe de alta, oricît de puțin ne-am pricepe noi în a-i aprecia calitățile vocale, sîntem cu toții de acord — și nu numai noi — că Petronela e o cîntăreață mediocră care „merge" într-un bar de noapte, unde majoritatea consu-

matorilor vin cherchеliți din altă parte. Nici un impresar, care nu este filantrop și nici nebun, nu ar angaja-o, fiindcă ar însemna nu să cîștige, ci să piardă bani. Și cu toate astea, iată că există unul care îi oferă un angajament pe timp de o lună...

— Cu dreptul de prelungire, am uitat să vă spun, ținu să adauge colonelul.

— E, poftim ! Cu dreptul de prelungire. Vă întreb : Ne putem noi lăsa prostiți de asemenea iordane ? În nici un caz ! Impresarul acela nu riscă nici măcar un dolar. El este plătit de altcineva sau, mai exact, altcineva plătește cheltuielile de deplasare ale Petronelei, precum și eventuale alte cheltuieli. Dar dacă punem astfel problema vrem-nu-vrem, trebuie să ne întrebăm : De vreme ce soții Fecioru nu au rude în străinătate, nici prieteni, cine este acela care plătește și în ce scop ? Fiindcă din pură... filantropie n-o face. Atunci ? Nu cumva cel care, pînă la urmă, are de cîștigat cel mai mult este tocmai „filantropul" ?

— Cum adică ? voi să știe Dorobanțu care, se pare, urmărea mai greu raționamentul maiorului.

— Foarte simplu. „Filantropul" speră că atunci cînd ambii soți vor ajunge acolo va obține de la ei *ceva* care valorează mult mai mult decît niște amărîți de dolari pe care urmează să-i avanseze ca s-o scoată din țară pe Petronela, fiindcă în legătură cu Eremia „nu are probleme", de vreme ce acesta urmează să plece în turneu o dată cu circul. Ce anume speră să obțină de asemenea nu e greu de ghicit, dacă ne gîndim la slăbiciunea permanentă și constantă a Petronelei față de anume ingineri, ca, de pildă, inginerii Nedelcu și Nicoară. Desigur, nu sîntem încă în posesia unei dovezi certe că aceștia i-au pasat Petronelei materiale secrete, dar avem toate motivele să credem că așa s-a întîmplat.

Şi în cazul acesta o nouă întrebare se impune : Ce a făcut Petronela cu materialele, mai exact cu fotocopiile acelor documente de vreme ce originalele se află la întreprinderile respective ? Le-a pasat mai departe ? Posibil. Totuşi, după cele ce am putut verifica noi pînă în prezent, o asemenea ipoteză pare puţin probabilă. De ce ? Fiindcă nici Petronela şi nici vreunul din admiratorii ei nu au legătură cu cineva din afară, venit în ţară în chip de turist sau om de afaceri. Am putea atunci presupune că microfilmele au ajuns în mîna lui Lăpuşneanu care, la rîndul său, urmează să le predea lui Balthazar ca să le scoată el din ţară după ce evadează ?

— Mult prea complicat, Bogdane, şi imprudent, se pronunţă colonelul. Să zicem că Lăpuşneanu — încă nu ştim pe ce cale — reuşeşte să-l scoată din închisoare pe Balthazar. Dar asta nu înseamnă că a izbutit să-l facă şi scăpat peste graniţă. Balthazar nu va putea să se considere cu adevărat liber decît numai în cazul cînd izbuteşte nu numai să evadeze, dar să şi treacă frontiera. Or o asemenea performanţă e mult mai dificilă chiar decît evadarea. Şi asta o ştie nu numai Balthazar, ci este de presupus că o ştie şi Lăpuşneanu. De aceea, mi se pare puţin probabil că Lăpuşneanu ar risca să-i încredinţeze lui Balthazar microfilmele unor documente secrete obţinute cu destulă greutate. Iată, dar, de ce cred, Bogdane, că microfilmele — în cazul cînd ele există, şi sigur există — nu au fost predate lui Lăpuşneanu...

— Şi nu vor fi nici de acum încolo, completă maiorul. În schimb pare mult mai probabil că se încearcă scoaterea microfilmelor din ţară de către unul din soţii Fecioru. Problema se pune : de către cine ?

— Este de presupus de către Eremia, îşi dădu cu părerea Picioruş.

— Bineînțeles că dresorul va încerca să le scoată.

— Gîndiți-vă — se însufleți Picioruș — că circul pleacă nu numai cu oameni și animale, dar și cu o mulțime de bagaje și materiale. Închipuiți-vă cîte posibilități va avea la dispoziție Fecioru.

— Și în cazul acesta ce este de făcut? se neliniști Dorobanțu. Intervenim ca să se anuleze turneul?

— În nici un caz, Dorobanțu. În nici un caz! replică hotărît colonelul. Ar însemna să procedăm ca necugetatul acela care dorind să scape de șoareci a dat foc locuinței.

— Atunci să nu i se dea pașaport lui Eremia Fecioru, propuse tot Dorobanțu. Adică să plece circul în turneu, dar să se renunțe în program la numerele de dresură.

— Nu-i nici aceasta o soluție prea fericită, Dorobanțu, cel puțin din trei motive. Primul fiindcă programul a fost comunicat celeilalte părți, al doilea, fiindcă dresura lui Eremia constituie numărul de rezistență din programul cu care artiștii noștri de circ se prezintă acolo și în fine al treilea motiv: cum justificăm conducerii anularea vizei de ieșire? Avem vreo *dovadă certă* că Eremia Fecioru intenționează să scoată din țară fotocopiile unor documente cu caracter secret? Nu! Avem, e drept, certitudinea subiectivă! Asta, da; dar fără dovada materială ea nu valorează mare lucru.

— Categoric! fu de acord și maiorul Bogdan. Dacă îl oprim să plece o dată cu ceilalți, îl punem în gardă și — cine știe? — poate, ca să se pună la adăpost, distruge tocmai proba materială. Pe cînd dacă nu-i anulăm pașaportul el va crede că ne-a prostit și, liniștit, se va face forte să scoată din țară ceea ce dorește să scoată. Numai că noi, înainte de a trece frontiera, va trebui să găsim microfilmele. În felul acesta vom termina cu acest domn Eremia, ca să putem apoi spune

că, în legătură cu documentele, a nimerit-o ca omonimul său cu oiştea în gard. Aşa că, personal, sînt întru totul de părerea tovarăşului colonel că nu trebuie să-l alarmăm pe Eremia.

— Exact ! Nu trebuie să-l alarmăm. Desigur, nu-i de loc uşor să aflăm, din timp, unde va ascunde microfilmele. (Folosesc viitorul, fiindcă nu cred că ele au fost de pe acum introduse în ascunzătoare, în cazul cînd Eremia s-a fixat asupra uneia.) Dar, grea sau foarte grea, nu avem ce face. Este sarcina noastră şi trebuie s-o aducem la îndeplinire. Dacă vom reuşi — şi eu sînt convins că aşa se va întîmpla — satisfacţia noastră a tuturora va fi mare. Sînteţi liberi. Pe dumneata, Bogdan, te rog să mai rămîi puţin. Vreau să elaborăm un plan foarte amănunţit de supraveghere permanentă a lui Eremia : cît timp se află la circ, într-o măsură substanţial sporită în preajma plecării şi, mai ales, în tren pînă la frontieră.

Cu o săptămînă înainte de plecarea circului în turneu, noul îngrijitor îşi dădu demisia. După promovarea sa în funcţie de dresor, Eremia Fecioru ceruse ca postul de îngrijitor, rămas acum avacant, să fie ocupat de altcineva. Şi ţinuse să aibă un ajutor nu atît pentru că avea efectiv nevoie — Fecioru îşi petrecea aproape tot timpul liber cu fiarele sale, motiv pentru care se considera „robul" lor — ci pentru a avea un om căruia să-i poată comanda, şi de care să se facă ascultat. Îngrijitorul se numea Boris Naicu, dar toată lumea la circ îi spunea „Scîndurică", poreclă care îi fusese dată în timpul cît fusese închis pentru mici escrocherii — el le numea găinării, de care cei de la circ n-ar fi aflat niciodată dacă el, Boris Naicu, nu le-ar fi popularizat.

Scîndurică era înalt, slab — mijloc de viespe — avea un nas imens și o voce de scapet. Meseria de îngrijitor la fiare a acceptat-o la început de nevoie — abia ieșise din închisoare — pe urmă, după ce s-a obișnuit, și-a dat seama că viața de circ îi place teribil de mult. N-o spunea nimănui, dar îi admira mult pe clovni, și visul lui era să se vadă într-o zi pe arenă, făcînd giumbușlucuri ca să se prăpădească de rîs lumea din staluri și de la galerie. De aceea, nu asculta decît din politețe sfaturile lui Eremia care încerca să-l inițieze în secretele dresajului. „Bagă bine în devlă, Scîndurică, fiindcă într-o zi s-ar putea să-mi iei locul, așa cum și eu l-am înlocuit pe răposatul Franz". Lui Scîndurică însă numai de dresură nu-i ardea, spre marea dezamăgire a lui Eremia, care era convins că îngrijitorul avea „stofă". De aceea nu-i păru rău cînd i se aduse la cunoștință că acesta își dăduse demisia. Fără îndoială că ar fi fost din cale-afară de mirat dacă ar fi aflat că Scîndurică *acceptase* să-și dea demisia abia după ce fusese convins că este vorba de una formală și că, după reîntoarcerea circului din turneu, va fi imediat reprimit în slujbă.

În locul lui fu angajat un ins de aproape cincizeci de ani, față de care, încă din prima zi, Eremia simți o antipatie inexplicabilă, dar care se risipi numai după cîteva zile cînd află că și Filimon Sineală — așa se numea noul îngrijitor — trecuse prin închisoare. Mai mult, antipatia se transformă în simpatie atunci cînd observă că Filimon manifesta pe de o parte un interes deosebit față de meseria de dresor, iar pe de-alta, că îl admira pe el, Eremia, și încă în așa măsură, încît atunci cînd i se adresa nu folosea apelativul de „domnule" sau „tovarășe", ci pe acela de „maestre". Măgulit în orgoliul său, Eremia prinsese și o mai mare slăbiciune pentru noul îngrijitor atunci cînd acesta, ca și cînd l-ar fi luat

gura pe dinainte, în mai multe rînduri, lăsă să-i scape nişte cuvinte „nechibzuite", din care el, Eremia, putuse trage concluzia că Filimon făcea parte din categoria celor nemulţumiţi de regim.

În ajunul zilei cînd circul trebuia să plece în turneu, Eremia ţinu să se scape cît mai devreme de prezenţa îngrijitorului. Acesta însă îşi mai făcu de lucru, prin menajerie, parcă dinadins ca Eremia Fecioru să-i aprecieze conştiinciozitatea. În sfîrşit, dădu bună-seara „maestrului" şi plecă, mai exact, se prefăcu doar că pleacă. În realitate, se ascunse într-un anume loc de unde putea să vadă ce se întîmplă, în cazul cînd *ceva* urma să se întîmple în altă parte decît în încăperea unde se aflau cuştile fiarelor. Fiindcă, dacă acel *ceva* se întîmpla în menajerie, microaparatele instalate acolo aveau să imprime totul pe peliculă, în imagini succesive.

Eremia Fecioru, după presupusa plecare a îngrijitorului, întîrzie în menajerie aproape o oră, după care părăsi circul. La plecare, paznicul îl auzi fluierînd o melodie veselă, semn neîndoios că era cum nu se poate mai bine dispus.

Dimineaţa, la gara Băneasa, cuştile cu tigrii şi panterele circului fură îmbarcate în vagoane de marfă. Cei care urmau să facă deplasarea, artiştii şi oficialii, se instalară într-un vagon de clasă. Îngrijitorul Filimon Sineală — „primise" paşaportul în ultima clipă — era obligat să facă întreaga călătorie în vagonul unde se aflau fiarele sălbatice, ca să le poarte de grijă tot timpul cît avea să dureze transportul pe calea ferată.

La frontieră ajunseră a doua zi dimineaţa. Grănicerii începură controlul paşapoartelor, iar vameşii pe cel al bagajelor. Totul se desfăşură fără nici un fel de

șicane din partea acestora, fără prea multe emoții în ceea ce privește pe artiști. Ceva mai mult dură controlul bagajelor lui Eremia Fecioru, dar amănuntul acesta numai puțini dintre colegii lui îl remarcară, după cum, de asemenea nu observară că în timpul călătoriei pînă la frontieră, el, Eremia, izbutea cu greu să ascundă proasta dispoziție ce îl stăpînea din cauză că Petronelei, care ar fi trebuit să fie plecată din țară de cel puțin o săptămînă, încă nu-i „ieșise" pașaportul.

După ce și bagajul dresorului fu controlat, vameșul întrebă :

— Dacă nu mă înșel, dumneavoastră sînteți dresorul ?

— Da ! Eu sînt.

— În cazul acesta, vă rog să mă însoțiți pînă la vagonul unde se află cuștile fiarelor.

— De ce ?

— O simplă formalitate.

Eremia ridică din umeri și își privi într-un anume fel colegii, încît înțeleseră cu toții ce exprimau ochii lui : „N-am încotro, trebuie să-i fac pe plac nebunului".

Coborîră pe peron. Eremia înainte, vameșul în urmă și, ca din întîmplare, acesta din urmă ținînd mîna în buzunarul surtucului. Ajunseră la vagonul în care se aflau cuștile. Ca din pămînt apărură și doi grăniceri înarmați cu puști și nu cu automate.

— Urcați-vă, domnule Fecioru.

— După dumneavoastră.

— Urcați-vă ! îi ceru vameșul pentru a doua oară, cu o voce care nu admitea contrazicere.

Eremia se urcă. Îl urmă vameșul, iar după el, cei doi grăniceri.

— Şi acum ce facem, vameşule ? întrebă Eremia ironic, totuşi, pentru un bun observator, uşor neliniştit.

Vameşul luă dintr-un colţ ciomagul şi biciul — Eremia se miră că se aflau acolo, fiindcă el le pusese în altă parte — şi i le întinse dresorului.

— Va trebui să intrăm amîndoi în cuşca panterei negre. Dumneata o vei ţine la respect, în timp ce eu voi avea puţină treabă. Ostaşii ăştia îţi vor da o mînă de ajutor în cazul cînd prezenţa mea, devenind dezagreabilă panterei, i-ar veni poftă acesteia să se apropie de mine, ca să mi se prezinte.

— Glumiţi ?

— De loc ! Te rog să faci aşa cum ţi-am cerut !

Eremia ridică din umeri — voia parcă să arate că el se spală pe mîini ca Pilat pentru cazul cînd avea să se întîmple ceva vameşului — pe urmă se apropie de uşă. Îl urmară vameşul şi grănicerii ce se postară de o parte şi de alta a cuştii, cu puştile îndreptate înspre pantera care îi adulmecă arătîndu-şi colţii.

Eremia deschise uşa. În clipa aceea vameşul observă că dresorului îi tremura buza inferioară şi că era palid de frică, dar nu de frica panterei, ci fiindcă îl zgîlţîia pe dinăuntru o frică din cu totul alt motiv. Cîteva clipe mai tîrziu, Eremia pătrundea în cuşcă.

— Fă-o să se refugieze în colţul stîng ! îi porunci vameşul.

Eremia sili pantera să se supună. Abia acum intră în cuşcă şi vameşul care avea în mîini o daltă, un ciocan şi un cleşte. Se îndreptă exact în partea opusă aceleia unde se afla acum pantera neagră, îngenunche şi, folosindu-se de daltă şi ciocan, izbuti să salte puţin cuiele în care era prinsă duşumeaua ce pardosea cuşca, numai

atît cît era necesar ca să apuce cu cleştele floarea piroanelor şi să le tragă afară, unul cîte unul. După ce toate cele patru piroane fură scoase, folosindu-se din nou de daltă, vameşul ridică mai întîi, apoi dădu de o parte o bucată de duşumea nu mai mare de cincisprezece centimetri. Vîrî mîna înăuntru şi scoase de acolo patru casete minuscule ce protejau patru microfilme. După aceea, tacticos, ca şi cînd nu s-ar fi aflat în cuşca unei pantere care se bucura de faima tristă că-l ucisese pe fostul ei dresor, puse la locul ei bucăţica de duşumea.

Ieşi apoi din cuşcă, făcînd un semn dresorului să-l urmeze.

— Domnule Eremia Fecioru, te arestez pentru tentativă de trecere frauduloasă peste frontieră a unor documente secrete. *Deocamdată* pentru atît.

Vameşul era maiorul Bogdan Tudoraşcu.

În timp ce calabalîcul circului era transportat cu camioanele la gara Băneasa, Picioruş introducea în biroul colonelului Radu Mănăilă o femeie care ceruse, telefonic, să fie audiată „în legătură cu sinuciderea doctorului Peticaru".

— Mă numesc Emanuela Timuş şi sînt soră medicală.

Emanuela Timuş era o femeie tînără, de cel mult douăzeci şi unu de ani, care, fără să fie frumoasă, avea acel „ceva" care face ca unele femei să *sară* în ochi bărbaţilor chiar din prima clipă cînd le văd.

— Vă stau la dispoziţie, tovarăşă Timuş, o invită colonelul să vorbească, fiindcă observase că, după ce se prezentase, sora medicală nu mai continuase.

— Am fost asistenta doctorului Peticaru. Apoi după o pauză : Şi prietena lui intimă. Înţelegeţi ce vreau să

spun. Cunosc adevărata cauză a sinuciderii sale şi am venit... şi am venit să vă informez şi pe dumneavoastră.

— Vă mulţumim !

— Doctorul Peticaru s-a sinucis fiindcă a făcut ceva care l-a dezonorat. În aşa măsură s-a simţit dezonorat din punct de vedere profesional, încît a crezut că singura şansă ce-i rămînea ca să-şi spele dezonoarea era sinuciderea. Şi s-a sinucis !

Emanuela avea un fel de a vorbi emfatic, cu un ton grav şi patetic. Se opri, probabil aştepta ca ofiţerul din faţa ei s-o întrebe ceva, dar, văzînd că acesta tace, continuă :

— Desigur, sînt obligată să vă spun ce anume faptă dezonorantă — mai ales acest cuvînt îl rostea cu mult patetism — a putut comite doctorul care, să ştiţi, a fost un om integru în accepţia adevărată a cuvîntului. Ei, bine, aflaţi că prin mărturie falsă a dat posibilitatea unei anume persoane să-şi creeze un alibi. Unei anume persoane — este vorba de un bărbat — care a comis o crimă.

Colonelul nu trăda prin nimic interesul cu care asculta declaraţia Emanuelei şi nici satisfacţia că ştia, mai înainte ca Emanuela să-i divulge numele, cine era acela care îşi crease un alibi, bazîndu-se pe mărturia falsă a doctorului.

— Vă rog să explicaţi.

— Cineva a apelat la doctor să-i pună un picior în ghips fără ca piciorul să fie şi în realitate fracturat, iar mai tîrziu, atunci cînd a fost întrebat de miliţie dacă este adevărat a răspuns afirmativ. Trebuie însă să precizez că atunci cînd doctorul a dat declaraţia la miliţie

habar nu a avut că prin mărturia sa falsă ajuta pe un criminal să se sustragă pedepsei. Cînd a aflat era prea tîrziu. Dacă ar fi revenit asupra declarației ar fi însemnat ca *dezonoarea* lui să devină de domeniu public. Pe de altă parte, i-a fost frică să nu fie acuzat de complicitate la crimă.

— Cunoașteți numele persoanei căreia doctorul Peticaru i-a facilitat, fără intenție, un alibi ?

— Nu !

— Nici nu l-ați văzut vreodată ?

— Ba da ! Atunci cînd m-a trimis acasă la el să-i scot ghipsul.

— Nu cumva este individul din această fotografie ?

Emanuela privi doar o clipă fotografia lui Eremia Fecioru și exclamă :

— El este. Da !

— Mi-ați spus că ați fost prietena intimă a doctorului Peticaru.

— Exact !

— În cazul acesta probabil cunoașteți ce l-a determinat să dea o declarație falsă. Mai exact, în ce fel și din ce motiv era obligat doctorul față de individul din fotografie ?

— A voit să fie amabil față de soția lui. Ea l-a rugat. De altfel, doctorul a fost indus în eroare de către această femeie. L-a mințit că trebuie să convingă pe cei de la circulație că soțul ei are piciorul în ghips, ca să nu i se retragă permisul de conducere.

— Nu din curiozitate sînt obligat să vă pun totuși o anume întrebare : *Soția* a fost și ea prietena intimă a doctorului ?

— Da ! Dar înaintea mea. Doctorul a voit s-o servească în virtutea vechii prietenii. De altfel, trebuie să știți că doctorul a fost un mare naiv, care putea fi păcălit pînă și de un copil. În schimb, un om cinstit, aproape incredibil de cinstit. Dovadă gestul extrem la care a recurs. Decît dezonorat — față de propria sa conștiință — a preferat moartea.

— Un ofițer de la noi a solicitat părerea mai multor persoane de la spital, în legătură cu mobilul sinuciderii doctorului. Cu dumneavoastră a stat de vorbă ?

— Da ! veni răspunsul, dar după o oarecare întîrziere.

— Și de ce n-ați mărturisit atunci tot ceea ce știați ?

— Domnule, despre morți nu se vorbește decît numai de bine. Doctorul Peticaru se împușcase ca reputația sa să rămînă neîntinată. Dacă spuneam tot ce știam, însemna ca eu, care l-am iubit, să-l compromit cu bună știință. Cum aș fi putut-o face ? Nu puteam !

— Totuși acum puteți. De ce ?

— Pentru că am avut timp suficient să reflectez la cele întîmplate și să mă conving că, tăcînd, acopăr un criminal, îl ajut să scape de pedeapsă. Pe de altă parte; scontez pe discreția dumneavoastră.

— Mda ! În orice caz, mai bine mai tîrziu decît niciodată, conchise colonelul, nu fără o ascunsă intenție ironică.

— Nu-i așa ? se grăbi să confirme Emanuela care nu sesiză ironia.

— Domnișoară Timuș, aș vrea să vă mai pun cîteva întrebări. Sînteți absolut sigură că doctorul Peticaru s-a băgat în treaba asta urîtă numai ca să fie drăguț cu fosta lui prietenă intimă ?

— O, da !

— Doctorul Peticaru a fost chirurg, da ?

— Unul dintre cei mai mari din generaţia mai tînără.

— Aveţi cumva cunoştinţă dacă, în afară de chirurgie, nu-l pasiona, să zicem, şi hipnotismul ?

— Nu am ! Nu cred !

— În cazul acesta vă mulţumim pentru cele ce ne-aţi relatat. Altă întrebare nu am a vă pune.

15

OARE ȘEFUL SE TEME DE RĂZBUNAREA ERNEI ?

În ziua cînd Eremia Fecioru, sub stare de arest, era adus la București pentru a fi interogat, un tînăr locotenent de securitate părăsea Bucureștiul într-o „Dacia", îndreptîndu-se spre orașul A... Acolo se afla închisoarea unde își ispășea pedeapsa superspionul Balthazar.

În dreapta ofițerului se afla un bătrîn impunător prin morga sa aristocratică, dar în același timp tragică. Ofițerul conducea cu multă siguranță și tovarășul său de călătorie, supraveghindu-l de aproape, nu putea decît să-l admire și, într-un fel, să-l invidieze. Nu-și vorbeau. Bătrînul pentru a nu-l distrage — se temea mult de accidente — ofițerul, fiindcă nu dorea să facă, în nici un fel, conversație, deoarece își simțea capul golit de gînduri. Căldura începuse încă de dimineață și, pe măsură ce orele înaintau, ea creștea, creștea mereu. Ofițerul care încă de cînd porniseră se simțise obosit de parcă toată noaptea nu ar fi închis ochii — de altfel nu-și amintea în ce fel și-o petrecuse — numai după o oră în așa măsură era de trudit, încît numai făcînd mari sforțări izbutea să se mențină treaz. Dar după alte trei

ore, dîndu-şi seama că va aţipi la volan, scoase maşina de pe panglica şoselei, îşi potrivi scaunul rabatabil ca pentru somn şi, înainte de a închide ochii, explică bătrînului :

— Trebuie să dorm un sfert de oră, altfel s-ar putea să fac un accident. Nu mai sînt stăpîn pe volan.

— Bine ! Dormi ! Eu am să cobor.

Ofiţerul închise ochii şi adormi imediat, iar bătrînul coborî şi începu să se plimbe în imediata apropiere a maşinii. Era furios că survenise această întîrziere neprevăzută, dar, fiindcă se temea de accidente, nu avea încotro şi trebuia să se resemneze. Exact după un sfert de oră ofiţerul se trezi singur şi făcu semn bătrînului urce în maşină, ceea ce acesta se grăbi să facă.

— Ei, crezi că acum ai să poţi să conduci ? întrebă pe ofiţer.

— Acum sînt parcă un alt om.

După cîteva minute, „Dacia" gonea cu o sută zece kilometri pe oră.

Ajunseră la A... Sosind la închisoare, ofiţerul ceru să fie condus la director. Cîteva minute mai tîrziu se afla în biroul acestuia.

Pavel Leahu, directorul, îl invită să ia loc, după care deschise plicul înmînat de locotenent — plicul purta antetul : Consiliul Securităţii Statului — tăindu-l la un capăt cu un cuţitaş din lemn sculptat, fără îndoială opera de artizanat a vreunui deţinut. Plicul conţinea o adresă semnată de un general din conducerea Consiliului Securităţii Statului prin care se ordona directorului închisorii să predea ofiţerului pe deţinutul Balthazar, în vederea unui surplus de interogatoriu.

— Unde vă este însoțitorul, tovarășe locotenent ?
— În mașină.
— Atunci să vă dau doi gardieni...
— Nu este nevoie.
— Mă simt obligat să vă atrag atenția că acest thazar...
— ...Este periculos. Știu. Îmi asum toată răspunderea. iște cătușe cred că vor fi suficiente.
– Mă rog ! După ce vi l-am predat, eu nu mai am un fel de răspundere.
— V-am spus că-mi asum *toată* răspunderea.
În mai puțin de jumătate de oră, ofițerul urca în ia" lui pe superspionul Balthazar și o pornea înapoi e București, străbătînd aceleași străzi pe care mai ecuse la venire.
— A mers greu ? întrebă bătrînul pe ofițer.
De loc !
— Mă numesc Lăpușneanu, se recomandă bătrînul lui althazar.
— Încîntat. În ceea ce mă privește, cred că nu mai te nevoie să mă recomand.
— Bineînțeles că nu. Mă simt onorat că am izbutit. ed că numai geniul dumneavoastră ne-a inspirat.
Balthazar înclină capul și zîmbi, dar nimeni nu ar fi ut spune ce anume semnificație avea acel zîmbet [1].
La o depărtare de circa treizeci de kilometri de ora- ... se află o pădurice de mesteceni albi, denumită ei de prin partea locului „Hora mesteceniior". Cînd așina ajunse în dreptul păduricii, ofițerul, părăsind

[1] Deoarece în romanul „Balthazar sosește luni" autorul a entat un amplu portret fizic și moral al superspionului althazar, nu mai consideră necesar să se repete (N.A.).

9 — Astă-seară, relache.

șoseaua, viră într-acolo. Pătrunse spre inima ei pe un drum de căruță și, cînd ajunse acolo, opri motorul. Coborî și, săltînd capota sub care se afla portbagajul, scoase o valiză, în care se afla îmbrăcăminte : un costum de haine, cămașă, cravată, chiloți, ciorapi și o pereche de pantofi. După aceea, în timp ce Balthazar se îmbrăca, haina de deținut fu îngropată într-o groapă săpată în mare grabă de către ofițer cu o lopată pe care o scosese din portbagaj.

Totul nu dură decît maximum douăzeci de minute, după care „Dacia" gonea din nou pe șoseaua asfaltată spre București. Ajunseră noaptea, după orele douăzeci și două, toți trei istoviți de călătorie, dar mai ales ofițerul care, exceptînd timpul cît durase întrevederea cu directorul închisorii și jumătatea de oră petrecută în pădurice, stătuse încontinuu la volan, adică peste șaisprezece ore. Mașina opri în fața unui bloc de pe Calea Victoriei. Coborîră toți trei și, cîteva clipe mai tîrziu, liftul urcă obosit cu ei la unul din etaje. Cînd ajunseră, Lăpușneanu apăsă de trei ori butonul soneriei de la ușa de intrare a unui apartament : primul apel scurt, al doilea lung iar al treilea din nou scurt. Cîteva clipe de așteptare, care lor li se părură din cale-afară de lungi. În sfîrșit, se auziră pași de cealaltă parte a ușii, după care imediat aceasta se deschise.

— Intrați ! îi invită femeia care le deschise.

Toți trei, grăbiți, se strecurară în vestibul.

— Ți-l prezint pe domnul Balthazar.

Femeia murmură ceva de neînțeles și abia în clipa aceea Lăpușneanu înțelese că *ceva* nu este în ordine. Primul lui gînd fu să dea bir cu fugiții și chiar duse mîna spre clanța ușii. Auzi însă în spatele său o voce cam batjocoritoare și renunță, dîndu-și seama că totul este pierdut :

— Ușurel, domnule Lăpușneanu.

Era maiorul Bogdan Tudorașcu. Balthazar îl recunoscu, ochii îi scînteiară o clipă de furie neputincioasă, pe urmă redeveniră cei de totdeauna. Numai locotenentul rămase calm, nepăsător, parcă dormind de-a-n-picioarelea, cu ochii deschiși, sau ca și cînd tot ceea ce se petrecea în jurul său nu-l privea de loc.

— Haide, poftiți în casă. Vă așteaptă gazda cea mare ! îi invită maiorul, zîmbind cu acel zîmbet care apărea pe buzele sale numai în anumite împrejurări, și care părea tot atît de tăios ca lama unui brici.

Dincolo îi aștepta colonelul Radu Mănăilă.

— Ce mai faci, domnule Balthazar ?

Cînd dădu cu ochii de colonel, Balthazar începu să rîdă cu mare poftă.

— Domnule maior, pardon, domnule colonel — felicitările mele, văd că ați fost avansat ! — sînteți omul care mi-ați oferit pînă acum cele mai neașteptate surprize și, vă rog să mă credeți, vă admir sincer. Ați cîștigat de trei ori la rînd. Sînteți formidabil ! Vă atrag însă atenția că de data aceasta meritul dumneavoastră și al echipei este ceva mai mic, deoarece planul efemerei mele evadări de astăzi nu-mi aparține, așa cum s-a întîmplat cu prilejul precedentei tentative. Cum s-ar spune, este o evadare... peste plan care, din păcate, n-a fost gîndită cu suficientă maturitate.

— Ești un optimist incorigibil, domnule Balthazar, îl ironiză maiorul Bogdan.

— Nu contest că sînt. Nu înțeleg însă la ce anume vă referiți.

— La faptul că îți place să crezi că, dacă ai fi evadat, punînd în aplicare unul din faimoasele dumitale planuri, noi nu te-am fi prins.

— Domnule colonel, colaboratorul dumneavoastră — și arătă cu capul pe maior — mă silește să fac o mărturisire pe care voiam s-o las pentru mai tîrziu, cînd vom fi numai între patru ochi, nu de alta, dar ca să nu-i dezamăgesc pe acest domn amabil și pe această domnișoară pe care, mărturisesc, este o încîntare s-o privești.

— N-o vezi acum pentru prima dată, i-o reteză colonelul, dar asta este o altă treabă. Aștept mărturisirea dumitale.

— Deși mai am cîteva planuri pregătite, vă declar că nu voi încerca să fac uz de ele. Pînă acum, înfruntarea dintre mine și instituția din care faceți parte, reprezentată prin dumneavoastră și colaboratorii dumneavoastră, am considerat-o ca un fel de competiție în care am fost înfrînt de două ori consecutiv. De fiecare dată, înfrîngerea m-a îndîrjit, m-a ambiționat să cîștig următoarea înfruntare. Iată însă că acum, după această ultimă înfrîngere, sînt dispus să mă declar bătut și să renunț la revanșă, deși nu am nici o îndoială — și în privința aceasta domnul maior are dreptate, sînt un optimist — că, dacă aș mai încerca, aș cîștiga mai înainte de a irosi și ultimul plan de evadare conceput de mine. Cu alte cuvinte, renunț și mă consider bătut, dar nu fiindcă mă simt inferior, ci fiindcă, v-o spun deschis, condițiile de viață din închisorile dumneavoastră sînt dezamăgitoare în ceea ce mă privește. De aceea, renunțînd la lupta directă, îmi voi da consimțămîntul — pînă acum am refuzat — ca trustul să negocieze eliberarea și extrădarea mea, cît mai urgent posibil.

Balthazar tăcu. Se uită cu interes la Erna — mai întîi cu interes — apoi cu un fel de compasiune.

Colonelul făcu semn lui Picioruș să se apropie — între timp acesta apăruse din bucătărie — șoptindu-i ceva la ureche.

— Vladone, du-te cu Picioruș !

Vladone — fiindcă el era locotenentul care facilitase evadarea lui Balthazar — tresări, se uită la colonel ca și cînd nu ar fi auzit ceea ce-i spusese, pe urmă se ridică și porni spre ieșire, urmat îndeaproape de Picioruș. Părăsind încăperea, nici acum nu-și dădea seama că tot timpul fusese supravegheat și că directorul închisorii, predîndu-i-l pe Balthazar, executase un ordin de sus. Colonelul privi după el, și ochii lui exprimau tristețe și compasiune.

Lăpușneanu tăcea. În cîteva ore slăbise parcă, în orice caz sigur îmbătrînise. Mai bine spus, acum arăta exact vîrsta pe care o avea. În ciuda faptului că se uita la colonel, era aproape sigur că nu-l vedea, preocupat să contemple, cu un fel de disperare mută, propria sa mînă.

— Te-am întrebat ceva, domnule Lăpușneanu.

— M-ați întrebat, da. Dar ce m-ați întrebat ? Știu, mi-am adus aminte. Vreți să știți de ce am încercat să-l lichidez pe Vladone folosind-o pe acrobată.

— De ce ?

— Nu știu exact cînd a început să mă urmărească. La un moment dat însă, am observat. Mi-am zis că ar fi în avantajul meu dacă, într-un fel oarecare, mi l-aș apropia, împrietenindu-mă cu el. Într-o noapte am simulat că am fost atacat pe stradă de un borfaș oarecare. Am devenit apoi prieteni, vorbă să fie. Amîndoi jucam teatru, cu o singură deosebire : eu știam că joacă, pe cînd el despre mine nu. L-am văzut atît de

tînăr și am crezut că voi izbuti să-l duc de nas. Repede însă mi-am dat seama că m-am înșelat. Mi-am dat seama că era, că, mai ales, putea deveni periculos. Și atunci m-am gîndit să-l suprim.

— Cine a hipnotizat-o pe Ilinca ? Dumneata sau Erna Caroți ?

— Eu !

— Ați și drogat-o ?

— Pe ea nu.

— Pe Vladone însă da, așa-i ?

— Da !

— De ce ați ales-o tocmai pe Ilinca ?

— A fost o simplă întîmplare. Mi-am dat seama că este un mediu foarte bun. Asta este singura și adevărata explicație. De altfel, ulterior cînd am hipnotizat-o, m-am convins că am avut dreptate. A mers foarte ușor.

— Și, mă rog, *cum* de ți-ai dat seama ? La circ, în timp ce ea și cu soră-sa își făceau numărul ?

— Nu acolo, ci într-un local unde venise însoțită de răposatul Franz Buller.

— Ce legături ai avut cu dresorul ? Ați fost văzuți împreună la restaurant, la circ...

— N-am avut propriu-zis legături. Am încercat să-l racolez, ca să *ne* — retractînd imediat — *mă* ajute.

— În legătură cu ce anume să te ajute ?

— Întîmplător am aflat, cu luni de zile în urmă, că circul va pleca în occident pentru a da un număr de spectacole. Am încercat să-l conving să scoată peste graniță niște materiale cu caracter secret. N-am izbutit. Mi-a spus că nu vrea să riște să fie prins și să ajungă la închisoare. Pînă la urmă am renunțat și l-am lăsat în plata Domnului.

— Nu ți-a fost teamă că ar putea să te denunțe ?

— Mi-a fost, dar l-am amenințat că dacă mi se întîmplă ceva, *alții* vor avea grijă să-l lichideze. Înțelegeți ? L-am făcut să creadă că sîntem mai mulți.

— A cui a fost ideea de a-l lichida asmuțind — dacă se poate spune — pantera neagră asupra lui ?

— Nu știu ! Nu am nici un amestec în treaba asta. De altfel, Franz era condamnat. Mai devreme sau mai tîrziu, pantera tot l-ar fi rupt în bucăți.

— Dacă nu dumneata, atunci poate Erna Caroți are vreun amestec ?

— Nici ea ! Cînd am aflat *cum a murit* Franz, surpriza Ernei n-a fost mai mică decît a mea.

— Ce legături au existat între dumneata și doctorul Peticaru ?

— De afaceri. I-am făcut rost de cinci mii de mărci din R. F..G

— După știința mea nu ai la bancă un cont în devize.

— Nu am, evident. Prin „mica publicitate" am anunțat că vînd un briliant de trei carate. S-au prezentat mai mulți amatori. Printre aceștia și un străin care mi-a oferit cinci mii de mărci federale. Am făcut tîrgul.

— Ce aveai nevoie de mărci ?

— Nu aveam. Dar mi-am zis că nu strică dacă le am. Cine știe la ce mi-ar putea folosi într-o zi. Și, într-adevăr, n-am gîndit rău. Ocazia s-a ivit.

— Și fiindcă i-ai vîndut niște mărci, doctorul s-a simțit în așa măsură obligat față de dumneata, încît a acceptat s-o transporte pe Erna acasă la dumneata, cu o ambulanță a „Salvării" avînd în prealabil grijă să hipnotizeze pe șoferul de pe ambulanță ?

— Nu l-a hipnotizat. Nu cred că se pricepea la așa ceva. L-a tratat cu o țigară care l-a adormit imediat.

— Bine, l-a narcotizat. La întrebare însă tot nu mi-ai răspuns. Numai pentru că i-ai făcut rost de cinci mii de mărci a acceptat să vă „ajute", riscînd atîta, fiindcă a riscat atunci cînd l-a narcotizat pe șofer ?

— Nu pentru asta. A făcut-o pentru că... l-a rugat Erna.

— L-a rugat tot atît de frumos cum l-a *rugat* pe locotenentul Vladone ?

— Doctorul Peticaru a ținut atît de mult la ea, încît, de dragul ei, ar fi făcut orice i-ar fi cerut ea, se eschivă Lăpușneanu să răspundă direct.

Colonelul își aminti ce declarase Emanuela Timuș, și se întrebă dacă, auzind depoziția lui Lăpușneanu cu privire la relațiile dintre doctor și Erna, ar mai avea aceeași părere bună despre fostul ei amant.

— Și acum, domnule Lăpușneanu, vrei să-mi spui ce legături au existat între dumneata și Erna ?

— Aceleași ca între doctor și Erna sau între ea și colaboratorul dumneavoastră Vladone.

— Domnule Lăpușneanu e nevoie să-ți amintesc de vîrsta pe care o ai ?

— Nu e nevoie, domnule colonel, fiindcă o cunosc. Cu toate acestea, adevărul acesta este.

— Vladone, doctorul Peticaru sînt victime. Dumneata însă în nici un caz nu te poți considera victimă. Dumneata ești asociatul ei, ești, în cel mai rău caz, locotenentul ei.

— Nu, domnule colonel, sînt victimă la fel ca și ei. Iar dacă în același timp sînt, adică am fost locotenentul ei, asta e cu totul altceva. Erna a trebuit să aibă pe cineva care s-o ajute, s-o secundeze. M-a ales pe mine. Probabil m-a ales din două motive. Primul : datorită vîrstei o incomodam cel mai puțin. Al doilea : ea și-a

dat seama că fiind prea bătrîn, acceptînd s-o secundez, nu-mi va fi teamă de consecinţe. Cu alte cuvinte, eliberat de teamă, ca locotenent, cum v-aţi exprimat dumneavoastră, îi puteam fi mult mai util decît unul mai tînăr.

— De cînd o cunoşti ?

— De un an.

— În cazul acesta fără îndoială că ştii ce urmăreşte.

— A urmărit să-l ajute pe Balthazar să evadeze.

— Dar despre Balthazar ce ştii ?

— Că e un as al spionajului, un adevărat geniu.

— Şi ce altceva a mai urmărit ?

— Cine, Erna ? Nimic !

— Ţi-a vorbit de nişte... *călugăriţe ?*

— Niciodată !

— Cuvîntul „Nebel" îţi spune ceva ?

— Nu !

— Erna ştie şi ea să hipnotizeze ?

— Nu !

— Degeaba te străduieşti să-i iei apărarea, domnule Lăpuşneanu. Să nu-ţi faci iluzii că am să te cred. Află că situaţia Ernei este catastrofală. Înţelegi ? *Catastrofală !*

Pe Eremia Fecioru îl anchetă maiorul Bogdan Tudoraşcu. Înaintea lui o audiase pe Petronela, nevastă-sa. La început Petronela negase totul, afectînd o indignare bine jucată. Cum de-şi permitea el, maiorul, să-i aducă grava acuzaţie că se culca în mod deliberat cu anumiţi bărbaţi pe care îi silea apoi să-i predea documente secrete din întreprinderea unde lucrau ? Într-adevăr, nu i-a fost *credincioasă* lui Er — Eremia — dar

în meseria ei a rămîne fidelă unui singur bărbat însemna să-şi grăbească, în mod deliberat, sfîrşitul carierei de cîntăreaţă. De altfel, viaţa ei particulară nu interesa pe nimeni şi, după ştiinţa ei, nici o lege nu interzice vreunei femei să facă absolut tot ce vrea cu corpul ei, atîta vreme cît nu şi-l vinde. Or ea desfide pe oricine ar afirma că s-a culcat vreodată cu un bărbat pentru bani. Şi apoi nu este suficient ca maiorul s-o acuze, ci trebuie s-o şi dovedească. Să facă bine maiorul şi să-i arate măcar un singur asemenea document secret găsit asupra sa sau, în urma unei percheziţii efectuate, la locuinţa lor.

Afectînd indignare şi răţoindu-se la maior, Petronela era convinsă că Eremia se afla acum dincolo de graniţă. Habar nu avea că el fusese arestat şi, cu atît mai puţin, că fuseseră descoperite microfilmele. Cînd însă maiorul o puse la curent cu cele întîmplate, se dezumflă imediat. Dîndu-şi seama că a continua să nege însemna să-şi agraveze situaţia, recunoscu totul, dădu numele acelora care, lăsîndu-se îmbrobodiţi de ea, îi „împrumutau" documente secrete, pe care ulterior Eremia le fotografia cu un aparat special. Pe lista „victimelor" sale figurau şi numele inginerilor Paul Nedelcu şi Abel Nicoară, despre care s-a mai vorbit în paginile acestei cărţi. Aceştia la rîndul lor, puşi în faţa probelor — fotocopiile documentelor şi declaraţia Petronelei — se recunoscură vinovaţi.

Anchetarea lui Eremia Fecioru nu puse nici ea probleme deosebite maiorului Bogdan :

— Spune-mi, domnule Fecioru, ce aveai de gînd să faci cu microfilmele pe care intenţionai să le scoţi din ţară ?

— Să le vînd.

— Cui ?

— Aceluia care mi-ar fi oferit mai mult. Trebuia să-mi încropesc un fond de rezistenţă pînă cînd aveam să-mi fac un rost.

— Intenţionai să rămîi acolo ?

— Da ! Pe urmă, imediat, cu ciudă : Dar cum dracu aţi aflat unde am ascuns microfilmele ?

— Domnule Fecioru, eu sînt cel care pune întrebări, i-o reteză maiorul, care în nici un caz nu-i putea spune că aparatele instalate în menajerie fixaseră pe peliculă, trădîndu-l, momentul cînd el meşterise ascunzătoarea din cuşca panterei.

— Cum ai făcut rost de documente ?

— Nu vreau să spun.

— Domnule Fecioru, află că şi soţia dumitale a fost arestată. Ştim că ea procura documentele, că dumneata numai le fotografiai, după care le restituiaţi aceluia care vi le *împrumutase*. A recunoscut totul, a dat amănunte, numele indivizilor pe care i-a convins să trădeze. Dă-ţi seama că nu are rost să mai negi.

— Dacă ea a mărturisit...

— A cui a fost ideea ? A ei sau a dumitale ?

— A mea. De mult mă bătea gîndul să plec din ţară. Ştiam însă că nu-i uşor să te descurci acolo cînd nu ai o meserie calificată. Acolo, totul e banul. Dacă nu-l ai sau dacă nu te pricepi să-l cîştigi, eşti la pămînt. Mi-am zis : Dacă plec, trebuie să duc cu mine ceva care să valoreze bani. Ce anume însă ? Bijuterii n-am, obiecte de artă ioc, devize cu atît mai puţin. Totuşi, cum naiba să fac eu rost de nişte capital — mic, mare — care să mă ajute să mă pun pe picioare ? Atunci mi-a dat prin

minte să procur ceva documente secrete, să le fotografiez și, dacă dă Dumnezeu să ajung în apus, să le scot la vînzare. M-am sfătuit cu Petronela care a găsit ideea foarte bună, oferindu-se să facă rost de ele. Petronela e o femeie care place mult bărbaților. Sper că ați observat. Și pe lumea asta sînt destui bărbați care, pentru un fund de muiere, sînt în stare de orice. Pentru Petronela nu s-a pus nici măcar problema să-i caute. Veneau ei la ea. Adică la bar. Că doar dumneavoastră știți ce fel de lume vine la bar. Acolo i-a pescuit ea pe fraieri. Pe urmă, amintindu-și din nou : Nu înțeleg cum de ați aflat unde am ascuns microfilmele !

— Spune mai departe, domnule Fecioru.

— Păi n-am spus ? Am spus tot. Am spus că Petronela m-a ajutat. Ce mai vreți de la mine ?

— Nici pe departe n-ai spus *tot*, domnule Fecioru. Dar haide să-ți dau o mînă de ajutor, punîndu-ți eu întrebări. E bine ?

— Dumneavoastră nu mă puteți ajuta altfel decît ajută funia pe spînzurat ! izbucni el cu furie oarecum reținută.

— Va să zică dumneata ai făcut rost de acele microfilme ca să le vinzi cînd vei ajunge în occident cui îți va oferi mai mult. Așa ai spus, nu ?

— Da !

— Cum aveai de gînd să procedezi ? Sau, dacă vrei, cum te-ai gîndit să găsești persoana pe care ar fi putut s-o intereseze „marfa“ ce o aveai de vînzare ?

— Nu asta m-a preocupat. Principalul pentru mine era să pot pleca. Odată ajuns acolo, vorba proverbului : Lac să fie că broaște-s destule !

— Va să zică, nu cunoști pe nimeni în străinătate amator de niscai informații cu caracter secret ?

— Nu !

— Încearcă să-ţi aduci aminte. Poate că totuşi izbuteşti.

— N-am ce să-mi amintesc.

— Nu cumva te-ai gîndit că ar putea să intereseze marfa dumitale pe *impresarul* care i-a oferit un angajament soţiei dumitale, prin A.R.I.A. ?

— Nu văd legătura...

— Spune drept, domnule Fecioru. Nu cumva individul acela este impresar aşa cum sînt eu vicarul patriarhiei ? Nu cumva impresarul acela, aflînd că pleci în turneu cu circul şi ştiind că vei lua cu dumneata un material preţios, s-a oferit să avanseze nişte bani, nu în scopul filantropic de a vă „reîntregi" familia acolo, ci fiindcă sconta că, făcîndu-vă acest mic serviciu, va putea obţine de la dumneata, în exclusivitate, şi eventual la un preţ mai redus, ceea ce aduceai din ţară ?

— Aveţi multă imaginaţie, iertaţi-mă. Vă jur însă că n-am cunoştinţă de nimic din ceea ce mi-aţi spus.

— Domnule Fecioru, la noi există destule cîntăreţe de muzică uşoară, mai bune decît soţia dumitale, şi cu toate acestea nu prea se grăbesc impresarii să le ofere angajamente. În schimb, pentru soţia dumitale s-a găsit un asemenea impresar. Cum îţi explici ?

— Foarte simplu : Petronela a avut o asemenea şansă. N-o consider nemeritată, deoarece are o voce foarte frumoasă. Asta-i ! Credeţi-mă că vă spun adevărul, şi nu mai căutaţi pete în soare. De ce v-aş minţi ? Situaţia mea şi a Petronelei în nici un caz nu s-ar agrava dacă aş recunoaşte ceea ce presupuneţi. Nu pot însă s-o fac, fiindcă ar însemna să afirm un neadevăr.

Eremia Fecioru părea sincer.

— Spuneai că soţia dumitale s-a oferit să facă ea rost de materialele care, în Apus, puteau fi transformate în bani. Ea de ce a făcut-o ? În mod absolut dezinteresat a fost de acord să scoată castanele din foc în locul dumitale, sau deoarece intenţiona să plece şi ea din ţară ?

— Mda !

— Dumneata urma să pleci în turneu cu circul. Ea, însă, cum se gîndea să procedeze, în cazul cînd nu venea oferta impresarului ?

— Să se înscrie la vreo excursie : Austria, Turcia, Franţa...

— N-a mai fost însă nevoie, fiindcă a venit tocmai la timp oferta misteriosului impresar de turnee artistice.

— Da!... Da!... Da! Puteţi să nu mă credeţi, dar acesta este adevărul.

— Domnule Fecioru, recunoaşte şi dumneata că toată povestea asta e cusută cu aţă albă.

— Eu nu văd aţa albă. Credeţi-mă !

— Bine ! Atunci să mergem mai departe. Dumneata ştii ce înseamnă un alibi ?

— Cine nu ştie ! ?

— Ei, bine, află că al dumitale a căzut. E la pămînt.

— Nu ştiu la ce anume alibi vă referiţi ! spuse Eremia cu o voce numai vag de tot alterată.

— Chiar nu ştii ? Mă refer la „accidentul" de maşină pe care l-ai suferit, cînd ţi-ai fracturat piciorul şi doctorul Peticaru ţi l-a „pus" în ghips. A fost un alibi fain, n-am ce spune. Ai reuşit să risipeşti bănuielile împotriva dumitale. De altfel, nu a fost o treabă prea grea, de vreme ce doctorul Peticaru trecea în ochii tuturor drept un om integru.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți ! Pur și simplu nu înțeleg ! protestă Eremia, care, sesizînd noua primejdie, se pregătea să lupte.

— Ba înțelegi prea bine, domnule Fecioru. Ai avut nevoie de acest alibi ca să nu cadă asupra dumitale bănuiala de a-l fi ucis pe Franz Buller.

— Simple presupuneri. De dovedit însă nu puteți dovedi, fiindcă nu aveți ce dovedi. Adevărul este că mi-am fracturat piciorul, adevărul este că doctorul Peticaru mi l-a pus în ghips, adevărul este că, timp de două săptămîni, n-am ieșit de loc din casă.

— Domnule Fecioru, ai intrat la apă și încerci să înoți în speranța că te vei putea salva. Speranța dumitale se bazează pe faptul că doctorul s-a sinucis și, prin moartea lui, ai scăpat de unicul martor periculos. Nu te legăna însă în această iluzie, fiindcă există un martor căruia doctorul i-a mărturisit, înainte de a se sinucide, că a acceptat să te „ajute", de dragul Petronelei, soția dumitale. Iată dovada care dezminte afirmația dumitale. Și, te avertizez, nu este singura. Dacă ți-ai fracturat piciorul cu adevărat, lucrul acesta se poate constata la raze. Te voi trimite să ți se facă o radiografie, și nu am nici o îndoială că aparatul nu va confirma aserțiunea dumitale. Dacă adaugi la aceasta și mărturisirea soției dumitale, care ți-a fost complice, îți va fi ușor să înțelegi că ești la pămînt și că nu mai are nici un rost să-l iei pe *nu* în brațe. De cîștigat nu cîștigi nimic, dimpotrivă nu faci decît să-ți agravezi situația. Și acum, după ce te-am avertizat, ca să nu zici că sînt om rău, te întreb : Ai sau nu de gînd să spui adevărul ?

— Ce vreți să știți ?

— De ce l-ai omorît pe Franz Buller ?

Eremia părea distrus. Se afla în faza cînd era conștient că orice rezistență devine inutilă. „Aștia știu totul !"

Mai devreme sau mai tîrziu, vinovații ajung să trăiască acest moment critic psihologic, cînd nu mai sînt în stare să lupte, cînd adevărul le țîșnește pe buze chiar pe deasupra voinței lor.

— N-a fost un singur motiv. Au fost două. Mai întîi, fiindcă l-am urît, l-am disprețuit.

— De ce ? Ce ți-a făcut ?

— Mie, nimic ! Nu-l puteam suferi, fiindcă era las, fiindcă se temea de fiare. Îmi călca pe nervi. Cînd îl vedeam cum lucrează cu ele, ca și cînd le implora să-l asculte, cînd îi citeam în ochi cît de frică îi este, mă simțeam eu jignit în demnitatea mea de om. Nu puteam înțelege cum de era posibil să-i fie atîta frică de niște amărîți de tigri, de scîrba aia de pantera neagră, cum de nu-i era rușine să-i fie în așa hal frică. Dacă n-aș fi fost convins că într-o zi una din fiare îl va ucide, mai de mult i-aș fi făcut de petrecanie, nu știu cum, dar i-aș fi făcut. Eram însă convins că așa se va întîmpla. Pe urmă, mi-a dat prin minte să dau o mînă de ajutor destinului. Am început să ațîț pantera neagră împotriva lui.

— S-o ațîți ? întrebă maiorul care nu înțelegea în ce fel putea fi ațîțată o fiară ca să-și devoreze dresorul.

— Nu știu dacă aveți cunoștință — probabil nu — că fiarele au un miros dezvoltat și foarte selectiv. Mai ales mirosul dresorului lor le este foarte familiar. În general, mirosurile ființelor vii excită apetitul fiarelor. Nu însă și mirosul dresorului. Fiarele se supun dresorului de frică. Ele nu uită că, la început, cînd au fost dresate, fiecare mișcare pe care dresorul le cere s-o execute a însemnat pentru ele durere. Ele știu că, dacă nu se vor supune, vor simți din nou durerea de la

început și, fiindcă nu le place s-o mai simtă, se supun. Și, întrucît nu uită că durerile pe care le-au îndurat la începutul dresajului lor au fost cauzate de dresor, au mare frică de el. Avînd însă atîta frică de el, mirosul lui nu le excită apetitul, ci îl inhibă. Cunoscînd lucrul acesta, ce m-am gîndit ? Să procedez în așa fel, încît mirosul lui Franz, în loc să inhibe, să stimuleze la maximum apetitul panterei negre. Iată cum am procedat : Într-o zi i-am șterpelit o cămașă și, cînd a sosit ora să hrănesc fiarele, am înfășurat *prînzul* destinat panterei — o bucată de carne — în cămașa lui Franz. Altă dată am înfășurat-o într-un prosop de-al lui. Și așa mai departe, zile în șir, așteptînd rezultatul. Adică am așteptat ziua cînd pantera va confunda în așa măsură mirosul lui Franz cu mirosul bucății de carne, încît, dacă într-o zi avea să fie lăsată dinadins să flămînzească, mai tîrziu cînd se va găsi față în față cu el, să *nu mai recunoască* mirosul acestuia, ci doar mirosul cărnii cu care își potolește foamea. Acesta a fost primul motiv.

— Și al doilea ?

— Am aflat că circul nostru pleacă în turneu. Ca să plec o dată cu ceilalți, trebuia să-i iau locul lui Franz. Și întrucît pantera era acum *pregătită* să-l atace, m-am hotărît să nu pierd acest prilej. Am făcut totul cu mîna mea, fără ajutorul cuiva. Iată, acum știți cum s-a întîmplat.

Colonelul Radu Mănăilă își rezervase dreptul s-o anchetеze personal pe Erna Caroți, convins că audierea ei va fi cea mai dificilă. Cînd fu introdusă în birou, Erna nu se așeză imediat, ci abia după ce privi de jur împrejur, ca și cînd încerca să-și reamintească dacă recunoștea mobilierul și ce se mai găsea în încăperea aceea.

— Ia loc ! o invită pentru a doua oară colonelul.

Erna se așează și își pironi privirile asupra colonelului, dar nu cu o anume intenție, ci în mod cu totul întîmplător.

— Dacă îți aduci aminte, Erna Caroți, nu este pentru prima dată cînd te afli în această încăpere.

— Nu, bineînțeles. Au trecut de atunci niște luni, și constat că aici nu s-a schimbat nimic. Sînteți conservator, domnule colonel.

— Există însă o oarecare deosebire între situația dumitale de atunci și aceasta în care te afli astăzi.

— Atunci eram nevinovată, iar astăzi... Ei, bine, astăzi mă puteți vîrî în închisoare pentru că l-am ajutat pe Balthazar să evadeze.

— Crezi că numai pentru atîta, Erna Caroți ?

— Mai există și alte capete de acuzare împotriva mea ?

— Din păcate pentru dumneata, da !

— Care sînt acelea ?

— Dacă îți spun două nume : Ilinca și Vladone, ești lămurită ?

— Nu !

— În stare de hipnoză, Ilinca a încercat să-l împuște pe unul dintre colaboratorii mei. Dumneata și Lăpușneanu ați neglijat ca, înainte de a o trimite să ucidă, s-o învățați să mînuiască un pistol. Hipnotizat și drogat, Vladone te-a ajutat să-l faci scăpat de la închisoare pe Balthazar. La sugestia dumitale — și folosesc cuvîntul *sugestie* în accepția lui științifică — Vladone, folosind o hîrtie cu „antetul" Consiliului Securității Statului, falsificînd și o semnătură, s-a prezentat la închisoare, cerînd directorului să i-l pună la dispoziție pe deținutul Balt-

hazar. Întrucît cererea verbală era confirmată de cele scrise în adresă, directorul s-a conformat. Acesta este cel de-al doilea cap de acuzare, Erna Caroţi.

— Domnule colonel, prima acuzare o resping de plano. Habar nu am să hipnotizez, deci nu am *sugestionat-o* să-l ucidă pe colaboratorul dumneavoastră. Dacă acea Ilinca de care mi-aţi vorbit, şi de care habar nu am, fiindcă n-am văzut-o niciodată, dacă într-adevăr a încercat să-l omoare a avut motivele ei. Întrebaţi-o pe ea, nu pe mine. Deşi nu sînt juristă, cred că nici un judecător nu va reţine acuzaţia că fata aceea a încercat să ucidă fiind sub influenţa hipnotică — aşa se spune oare ? — a mea sau a lui Lăpuşneanu, ci va vedea în ea ceea ce, de fapt, a şi fost : acţiunea iresponsabilă a unei nevropate. În ceea ce priveşte pe tînărul Vladone — pronunţa cuvîntul „tînăr" de parcă ea ar fi avut cel puţin cincizeci de ani — de asemenea nu-mi recunosc nici o vină. Nu l-am hipnotizat, nu l-am drogat şi în nici un caz nu mă simt vinovat cu nimic dacă el, din dragoste faţă de mine, a acceptat să mă ajute. În definitiv este major, ofiţer de securitate şi trebuie să răspundă de faptele sale. Vina mea nu are nici o legătură cu el. Mă recunosc vinovată de a fi pus la cale evadarea lui Balthazar. Atît şi nimic mai mult. Şi pentru această vină probabil că mi se va da maximum de pedeapsă. Dar, repet, numai pentru atît.

Vorbea calm, foarte lucidă şi făcea impresia că nu-i este cîtuşi de puţin frică. Era frumoasă, dar palidă acum era — numai puţin — parcă şi mai frumoasă şi, întrucît nu ţinea să placă, se trăda cît de inabordabilă era în ţesătura intimă a fiinţei sale : o biată femeie *traumatizată*. Şi îşi aminti ceea ce îi spusese Sevasta Dodu —

„stareța" adevărată sau numai presupusă — atunci cînd o arestase, în urmă cu opt luni, și cînd izbutise să rezolve unul dintre cele mai grele și mai stranii cazuri din toată cariera sa, „cazul călugărițelor" :

„... În primul rînd, țin să vă informez că ele, „călugărițele" mele, sînt toate, din punct de vedere sexual, niște traumatizate. Una a fost violată la treisprezece ani. Alta, pentru a scăpa de atacul unui tată predispus la incest, numai puțin a lipsit să-l ucidă. O alta, amăgită de făgăduiala mincinoasă a unui bătrîn libidinos, a trebuit să-i suporte mîngîierile neputincioase și perverse..."[1]

Privind-o, colonelul nu mai avu nici o îndoială că în țesătura intimă a ființei sale, Erna era cu adevărat o biată femeie traumatizată, poate cea mai grav traumatizată dintre toate „călugărițele" și probabil tocmai din acest motiv ea și nu Sevasta Dodu, aflată acum în închisoare, fusese *stareța* lor. Dar asta era o convingere intimă pe care însă n-o putea dovedi, atîta vreme cît probele lipseau, iar ea, Erna, probabil nu era dispusă — și după cît făcea impresia nu era — să vorbească.

— Erna Caroți, nu-ți face iluzii.

— Niciodată nu mi-a plăcut să-mi fac iluzii.

— Totuși acum îți faci. Ai auzit de profesorul Elinescu ?

— Am auzit. Ce-i cu el ?

— Ilinca se află sub îngrijirea sa. Mai exact, a fost. El este cel mai mare specialist al nostru în materie de hipnoză, pe care o aplică pacienților săi ca metodă de

[1] Din romanul „Doamna cu voaletă din Balt Orient Expres" (A.N.).

vindecare. Supunînd-o unui tratament, profesorul a izbutit s-o facă să-şi *reamintească* tot ceea ce Lăpuşneanu i-a poruncit *să uite*. Ilinca a povestit tot ce i s-a întîmplat din clipa cînd ai acostat-o pe stradă, pe Calea Victoriei, pînă cînd i-ai dat drumul să se întoarcă acasă, dar nu mai înainte de a-i porunci să uite totul. Profesorul a consemnat „spovedania" ei într-un proces-verbal sau într-un memoriu, cum vrei să-l numeşti, şi, în ciuda faptului că nu s-a prea întîmplat aşa ceva, *expertiza* profesorului Elinescu va putea constitui probă în justiţie. De asemenea în ceea ce priveşte pe Vladone. El se află tot sub îngrijirea profesorului. Pot să-ţi spun că s-a constatat că a fost în mai multe rînduri drogat şi că aportul său hotărîtor în evadarea lui Balthazar se explică prin aceea că a acţionat sub influenţa hipnozei. Am ţinut să-ţi spun toate acestea ca să-ţi dai seama că e inutil să-ţi mai faci iluzii, Erna Caroţi.

— Dumneavoastră vă faceţi iluzii, închipuindu-vă că eu îmi fac iluzii.

Era un răspuns echivoc, fiindcă putea să fie interpretat şi în sensul că Erna nu-şi făcea de fel iluzii că avea să fie sancţionată doar numai pentru vina de a fi pus la cale evadarea lui Balthazar.

— Erna Caroţi pentru a doua oară ai încercat să-l salvezi pe Balthazar. De ce ?

— Eu nu am cunoştinţă să mai fi încercat vreodată, domnule colonel.

— Să zicem atunci că pentru prima dată. De ce ?

— Fiindcă am o mare admiraţie pentru el, fiindcă, urîndu-vă, şi ştiind că el se află în închisoare din cauza dumneavoastră, voiam să-i dau satisfacţia de a-şi lua revanşa.

— Şi pe *mine* de ce mă urăşti ?

— Am o mulţime de motive, dintre care unul foarte-foarte important. Bineînţeles că nu sînt dispusă să mă confensez dumneavoastră, aşa că este inutil să mă întrebaţi care este acel motiv foarte important pentru care vă urăsc. Pot în schimb să vă mărturisesc altceva : de ce l-am ales tocmai pe tînărul Vladone să-i sucesc capul în aşa măsură — reţineţi, să-i sucesc capul, atît şi nimic mai mult — încît evadarea lui Balthazar să se datoreze, în cea mai mare parte, aportului adus de tînărul dumneavoastră colaborator, probabil cel mai tînăr. Fiindcă vă urăsc, fiindcă am voit să mă răzbun. Faptul că Balthazar nu mai este liber diminuează satisfacţia răzbunării. Probabil că timpul pe care îl voi petrece la închisoare va reînsufleţi dorinţa răzbunării. Se va întîmpla cu mine ceea ce se întîmplă cu acele baterii care se încarcă singure sub influenţa razelor solare. Nu ştiu cît de mare va fi pedeapsa pe care urmează s-o primesc. Dar dacă voi putea supravieţui regimului de închisoare, sau dacă nu voi fi prea bătrînă cînd voi ieşi iar dumneavoastră nu veţi fi apucat pînă atunci să ieşiţi la pensie, cred că veţi mai auzi de mine, fiindcă atunci vă voi urî în aşa măsură, încît veţi începe să vă temeţi de răzbunarea mea.

— Eu cred că ştiu de ce mă urăşti, Erna Caroţi.

— Nu încercaţi să fiţi şiret cu mine. Sînt mult mai şireată decît dumneavoastră şi, în general, mult mai şireată decît mă credeţi.

— Şi foarte inteligentă, Erna Caroţi. Inteligentă şi prudentă. Dovadă că toate „călugăriţele" *dumitale* sînt la închisoare, în timp ce dumneata, doar dumneata din toate, ai rămas în libertate.

Erna îl privi lung, dar în silă, însă în nici un caz cu ură, ceea ce era de mirare, de vreme ce declarase cu atîta patos că îl urăşte.

— Domnule colonel, cum vă închipuiţi că am să muşc din nada pe care o plimbaţi pe sub nasul meu ? Nu vă mai pierdeţi timpul ! Ceea ce am *voit* să declar am declarat. Mai mult decît atît nu veţi putea obţine de la mine oricît aţi încerca.

— Ai spus că ai declarat tot *ceea ce ai voit* să declari ?

— Da !

— Deci recunoşti că nu ai declarat *tot ceea ce ar fi trebuit să declari.*

— La ce v-ar folosi dacă aş recunoaşte ? Ar constitui pentru dumneavoastră o justificare morală ca să mă siliţi să mărturisesc şi ceea ce consideraţi dumneavoastră că ascund ? Acum e rîndul meu, domnule colonel, să vă spun că nu e cazul să vă faceţi iluzii. Tot ceea ce am considerat necesar v-am spus. Şi chiar dacă, eventual, nu v-am mărturisit absolut totul — sau eventual esenţialul — ceea ce v-am ascuns constituie secretul meu, pe care nici dacă m-aţi ucide nu vi l-aş divulga. Nu există suferinţă fizică sau morală pe care să n-o pot îndura, domnule colonel.

*

Am părăsit clinica profesorului Elinescu şase luni mai tîrziu. Amintiri din primele patru luni aproape că nu am. Am aflat, ulterior, că în aceste prime patru luni le-am dat medicilor mult de lucru. Se pare că devenisem un „caz" pe care, studiindu-l, cu toţii nu au avut

decît de profitat. În perioada aceasta, în două rînduri, am încercat să mă sinucid și de fiecare dată am scăpat datorită unei șanse, care, dacă nu m-ar părăsi nici de acum în viață, voi avea dreptul să mă consider cel mai norocos om din lume. (Cînd am intrat în convalescență și cînd ceilalți pacienți au început să-mi istorisească — cu lux de amănunte — cît de „urît făcusem" în perioada de criză, cel mai mult m-a mirat cînd am aflat că încercasem în două rînduri să termin cu viața.)

Boala mea a fost atît de lungă — spre surprinderea celor care mă îngrijeau — deoarece refuzam să i e s d i n e a, ca de sub un clopot de sticlă pînă unde nu pătrundeau nici ecourile din viața de afară, și, mai ales, nici amintirile. Mi s-a explicat că nici în perioadele de criză acută nu mă părăsea sentimentul de vinovăție și, fiindcă era atît de prezent în subconștient și în clarobscurul conștiinței mele, refuzam instinctiv vindecarea, de teama ca nu cumva sentimentul acesta al unei grave culpabilități, global și nediferențiat, să capete un conținut concret. Vreau să spun că, deși sentimentul culpabilității era permanent, nu aveam conștiința în ce consta vina mea, ceea ce era explicabil dacă se are în vedere că n u a v e a m a m i n t i r i.

După ce s-au scurs cele patru luni, medicii au început să spere că intrasem în convalescență. Dar amintirile tot nu mi-au revenit. Continuam să mă simt culpabil dintr-un motiv ce nu-mi era cunoscut. (Ulterior am înțeles că absența anumitor amintiri în legătură cu natura culpabilității mele o datoram profesorului care procedase cu mine la fel ca și cu Ilinca : Îmi poruncise, în stare de somn hipnotic, s ă u i t.)

La clinică, în cele două luni de convalescenţă, dar mai ales în ultimele două — trei săptămîni, au venit să mă vadă colegii mei — cu excepţia colonelului — Ilinca şi Fenia, Filomel şi Filomela. Cea mai mare plăcere mi-au făcut-o ultimii doi. Mi-am dat seama că mă leagă de ei o sinceră afecţiune, şi că ea era reciprocă. Într-una din vizitele pe care mi le-au făcut, Filomel şi Filomela mi-au adus o colivie cu o pereche de canari. Am fost foarte mişcat şi i-am sărutat. Cred însă că ei au fost mai mişcaţi decît mine, constatînd cît de mare plăcere îmi făcuse darul lor.

În ziua cînd am părăsit clinica, la scurtă vreme după ce am ajuns acasă, a venit să mă vadă şeful, colonelul Mănăilă. Se interesă de starea sănătăţii mele şi voi să ştie cînd voi fi în stare să-mi reîncep activitatea sub ordinele sale. L-am informat că după expirarea concediului medical, adică după vreo două săptămîni, dar dacă mă voi simţi în putere, eram gata să renunţ la o parte din el. Şeful îmi ordonă să nu fac una ca asta, ci să urmez întocmai prescripţiile profesorului.

Mi-am reluat activitatea după două săptămîni, exact cînd colonelului i se încredinţase un nou „caz", care se anunţa nu mai puţin interesant. Eram complet restabilit şi aveam o mare dorinţă să mă afirm. M-am angrenat în munca operativă cu entuziasm. Totuşi îmi mai rămînea timp ca, cerînd lămuriri de la colegii mei — maiorul Bogdan îmi furniză cele mai multe date — să fiu pus la curent cu tot ceea ce se întîmplase din clipa cînd am intrat sub influenţa Ernei şi a lui Lăpuşneanu şi pînă în ziua cînd am fost internat în clinică — întîmplări de care dumneavoastră aţi luat cunoştinţă din conţinutul ultimelor două capitole.

Am fost interesat să aflu ce se întîmplase cu toți acuzații. Anchetarea lor — cu excepția celei a Ernei — fusese relativ scurtă și nu pusese probleme anchetatorilor, respectiv maiorului Bogdan și colonelului. Cu Erna însă lucrurile merseră mai greu. Se încăpățînase să se recunoască vinovată doar de evadarea lui Balthazar. Din acest motiv, atunci cînd se judecă procesul, Erna Caroți primi cea mai mică pedeapsă, deși completul de judecată nu respinse și celelalte două capete de acuzare din dosar : instigarea la crimă a Ilincăi, hipnotizarea și drogarea mea. Dar întrucît la nici unul din faptele citate în actul de acuzare ea nu participase direct — hipnotizarea noastră, a Ilincăi și a mea, și eliberarea lui Balthazar — completul de judecată îi aplică minimum de pedeapsă.

Cînd mi-am reluat activitatea, toți inculpații se aflau în închisorile unde urmau să-și ispășească pedepsele. De ei, conform unei tradiții în secția noastră, nimeni nu mai vorbea. Excepție am făcut doar eu, și a durat pînă am aflat ceea ce nu știam și era necesar să cunosc. Pe urmă, m-am conformat și eu consemnului.

Totuși, într-o zi, am fost martor, fără voia mea, la o mică altercație — nu știu dacă termenul este cel mai potrivit — între colonel și maiorul Bogdan. Ușa de la biroul șefului era deschisă și tocmai cînd mă pregăteam să plec — mă aflam în biroul alăturat — l-am auzit pe maior adresîndu-se colonelului :

— Bătrîne, am trecut azi pe Calea Victoriei și mi-am adus aminte de Erna. Și știi ce m-am gîndit ? Că atunci cînd va *ieși*, va avea patruzeci de ani. Asta înseamnă că va fi destul de tînără ca să-și pună în aplicare amenințarea, în cazul cînd nu s-a lăudat numai.

— Ascultă, Bogdane ! Te rog să nu mai pomenești niciodată de aceasta. Auzi ? Niciodată !

— Bine, bătrîne, bine ! Iartă-mă !

Deși gîndul mi s-a părut absurd, m-am întrebat totuși :

„Oare șeful se teme de răzbunarea Ernei ?"

CUPRINSUL

1. Spectacolul nu va mai avea loc 5
2. Domnul Lăpușneanu caută un moștenitor 18
3. Minciuna domnului Lăpușneanu 38
4. Pantera neagră își sfîșie dresorul 76
5. Cine l-a omorît pe Franz Buller 107
6. Domnul Lăpușneanu făgăduiește un horoscop 143
7. Horoscopul locotenentului Vladone 176
8. A dispărut Ilinca-Acrobata 208
9. Filomel dovedește aptitudini detectivistice 241
10. O nouă tentativă de crimă, de astă dată neizbutită 277
11. În sfîrșit, o rază de lumină ! 325
12. Erna Caroți reintră în scenă 358
13. Alibiul doctorului Peticaru 387
14. Doctorul Peticaru încheie socotelile 415
15. Oare șeful se teme de răzbunarea Ernei ? 447

Lector : EUGENIA TUDOR
Tehnoredactor : AUREL BUCUR

Coli ed. 21,47. Coli tipar 15. A. nr. 15.558/1971
C.Z. 33—330.

Tiparul executat sub comanda nr. 10 894 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.S.R.

Editura Eminescu

În colecția „Clepsidra"

au apărut:

Liviu Rebreanu CIULEANDRA • Petre Sălcudeanu UN BIET BUNIC ȘI O BIATĂ CRIMĂ • Victor Eftimiu KIMONOUL ÎNSTELAT • Liviu Rebreanu AMÎNDOI • Gheorghe Buzoianu AGENDA CENUȘIE • Rodica Ojog-Brașoveanu ENIGMĂ LA MANSARDĂ • Petre Sălcudeanu BUNICUL ȘI PĂCATELE LUMII • Nicolae-Paul Mihail POTIRUL SFÎNTULUI PANCRAȚIU • Ștefan Berciu IPOTEZE JUDICIARE • Florin Andrei Ionescu UNCHIUL DUMNEAVOASTRĂ E BRUNET? • Francis Carco ROMANUL LUI FRANÇOIS VILLON • Theodor Constantin ASTĂ-SEARĂ, RELACHE.

COLECȚIA CLEPSIDRA

Lei 10,50